

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DAPHNE DU MAURIER

Asalaklar

DAPHNE
DU MAURIER

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

ŞAHESER ROMANLAR

DAPHNE DU MAURIER

ASALAKLAR

•

Çeviren

Suna ASIMGİL

•

Yayınlayan

GÜVEN BASIM ve YAYINEVİ
Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokağı, 11
İstanbul, 1977

Toptan Satış Yeri

DERYA DAĞITIM A.Ş.
Bâbüâli Cad. 52 Cağaloğlu - İstanbul

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Daphne Du Maurier

AMERİKA'NIN ünlü WOMAN dergisi yazarı Françoise Perret, Daphne du Maurier'ye ilişkin anılarını şöyle anlatıyor:

«Bana onun, İngiltere'nin Cornwall şehrinde, Menabilly diye anılan görkemli bir konakta yaşadığını söylemişlerdi. Edinburg Dükü'nün mali işlerini yürüten General Sör Frederick'le evlenmiş, oldukça soylu bir aileye gelin gitmişti.

«Seninle görüşeceğini hiç sanmayız. Çünkü o, kendisiyle dış dünya arasında aşılamaz bir duvar örmüştür.» demişlerdi.

Ben de onu hayalimde, üzerinde şahane bir tuvaletle, saray âdetlerine göre diz çökerek Kraliçe'yi selâmlarken, lüks bir sayfiye evinde dinlenirken, ya da at sırtında gezinti yaparken canlandırmıştım.

Oysa beni, evinin bahçesinde, soluk bir kot pantolon, kahverengi kazak giymiş bir hanım karşıladı. Açık kumral saçları kısa kesilmişti. Genç bir kızinkini andıran yüzü, kalkık burnu, güçlü insanlara özgü çenesi, masmavi gözleriyle masum bir çocuğa benziyordu. Pek tatlı bir gülüşü vardı.

Kibar, aynı zamanda çok mutlu bir insanla karşı karşıya bulunduğumu anlamıştım. Bir insan, dünyada çok satılan, hemen hemen bütün dillere çevrilmiş olan eserlerin yazarı da olsa, ona bu mutluluğu başarısı vermiştir, diye kesin bir şey söylenemez. Daphne du Maurier mutluydu, çünkü o yazmak, kalemiyle, dilediğinde kaçabileceği bir dünya yaratmak için yaratılmıştı. Daha doğrusu, yazarak mutluluğa erişmişti.

Yirmi beş yaşındayken, sevdiği, sonra da sevmekte devam ettiği adamla evlenmişti. Kocasından sonra general olmuştu. Londranın en şık giyinen erkeklerinden biriydi.

Çocukları mutluluğunu artırıyordu: Oğlu Christian, büyük kızı Tessa, küçük kızı Flavia... General Browning, en sevdiği romanlardan biri olan «Zenda Mahkûmları» ndan esinlenerek, küçük kızına bu adı vermişti.

Daphne du Maurier torunlarına pek düşküncü: «Bütün anneanne-

ler gibi, ben de torunlarımın dünyanın en mükemmel çocukları olduklarını düşünüyorum.» diyordu.

Yazar şehir yaşamından nefret ediyordu. Menabilly'de sevdiği her şeye sahipti; kırlara, denize, yalnızlığa...

İleri yaşından ötürü hiç bir kaygıya kapılmamış ender kadınlardan biriydi. Buna bir neden de yoktu zaten. Özlemini çekmiş olduğu her şeye kavuşmuştu. Kısacası, tam anlamıyla «doymuş» bir insandı.

Büyük bir aktör olan babası Gerald du Maurier'den söz ederken, onun «Sevgili Brütüs» adlı oyundaki rolünü anımsadı:

«Babamın en sevdiğim rolüydü.» dedi. «İkinci perdede oyunun kahramanı çok sevdiği kızıyla mutlu bir yaşam sürdürüyordu. Ancak üçüncü perdede bunun sadece bir düş olduğu anlaşıldı. Babam uyandığında kendini yapayalnız ve pek mutsuz buldu. Ben artık dayanamadım, gözlerimden yaşlar akmaya başladı.»

Daphne du Maurier 1907 yılının 13 mayıs günü Londra'nın Regent's Park semtinde doğdu. 12 yaşındayken şiir yazmaya başladı. Hepsı de ölüm ve insanların çektikleri acılar üzerineydi. Bu şiirler, küçük kızın zekâsının, aynı zamanda melankolik yaradılışının ilk belirtileriydi.

Maud Waddle adında, yazara ve öbür iki kız kardeşine fransızca, edebiyat, sanat tarihi, tarih dersleri veren bir öğretmenleri vardı. Maud, tatillerde Daphne du Maurier'nin kendisine yazdığı mektupları hep babasına okurdu. Bir kez, adamcağız gene bu mektuplardan birini dinledikten sonra :

«Göreceksiniz bakın, bu kız bir gün çok tanınmış bir kimse olacak.» demişti.

Edebiyat, Daphne'nin güçlü olduğu bir daldı. Dickens'in eserlerini ezbere okur, yalnız okumakla kalmaz, sahneyeymiş gibi oynardı da.

On yedi yaşındayken fransızcasını ilerletmesi için Paris'te bir okula gönderildi. «Büyükleri şaşırtacak» kısa hikâyeler yazmaya başlaması bu sıralara rastlar.

Bu arada da Cornwall'lılar kentlerinin güzelliklerini dile getirecek bir yazarın özlemini çekmekteydiler. Bu özlemin karşılığını Daphne du Maurier'nin kişiliğinde buldular.

Daphne du Maurier bir gün sahilde gezintiye çıkmıştı. On yedinci yüz yıldan kalma, terkedilmiş bir konak gözüne çarptı. Peri masallarındaki evlere benzetti. İlerde Menabilly adını taşıyacak olan evdi bu. Tekinsiz olduğuna ilişkin bazı söylentiler dolaşıyordu Cornwall'da. Yazar:

«Evi gördüğüm anda orada yaşamak için içimde bir özlem duydum.» diyor.

İlk romanı olan «The Loving Spirit = Ask Zinciri» nde Daphne du Maurier tarihi Cornwall şehrinin tüm güzelliklerini okuyucunun gözleri önüne sermiştir. Ondan sonra iki kitap daha yazdı: «I'll Never Be Young Again = Gençlik Bir Daha Ele Geçmez» ve «The Progress of Julius =

Julius'un İlerleyişi». Ancak kendisini pek tanıyan yoktu, sadece büyük aktör Gerald du Maurier'nin kızı olduğu biliniyordu.

1934 yılında babası öldü. Yazar : «Babamın cenaze törenine gitmek istemedim.» diyor. «Dayanamayacağımdan korktum. Cenazeye gitmek yerine Londra'nın yoksul semtlerini dolaştım. Güvercin satan bir adama rastladım, elindeki güvercin dolu kafesi satın aldım. Sonra kafesin kapısını açtım, güvercinleri salıverdim. Bunu neden yaptım? Bilemiyorum. İçimden öyle geldi.»

Cornwall sahillerini dolaşırken görmüş olduğu ev artık düşlerine giriyordu. 1937'de bu düşlerden «Rebecca» doğdu. Maurier'yi bir gecede meşhur etti.

Yazar, 1943 yılında düşlerine giren 30 odalı konağı tuttu. Evin eski kiracılarından birinin, bir zamanlar bodrumda, gizli bir merdivene açılan bir dehlizde bir iskeletle karşılaşmış olduğu söyleniyordu. Bazı geceler Daphne garip gürültüler, ayak sesleri duyuyor, bu asırlık duvarların ardında yaşanmış olan dramı düşünüyordu. Roundhead'lerle Cavalier'ler arasındaki kanlı savaşları biliyor, bu bilgisini Menabilly konağı hakkındaki söylentilerle birleştiriyordu. Savaşlarda yararı dokunmuş olan Sör Richard Grenville'i eser kahramanı olarak zihninin bir köşesine saklamıştı. Cevresindeki insanlar arasından başka kahramanlar da buldu. «The King's General = Kralın Generali» doğdu böylece.

Eserlerine konu olacak malzemeyi nereden bulup çıkarıyordu? Önem-siz bir olay, herhangi bir görüntü, ufacık bir anı, bir kişi ona yetiyordu. Örneğin : yıkık dökük bir ev, eski bir han... Buralarda kimlerin yaşamış olabilecekleri zihnini kurcalamaya başlıyordu. Böylece aylar geçiyor, bu arada bir konu besleniyor, geliyordu.

Konu pesinde kosmuyor, karakterler kendiliğinden ayağına geliyorlardı. Ona yapacak tek iş kalıyordu: Kalemi eline almak...

«Jamaica Inn - Jamaika Hanı», Jamaika'da, eski bir handa geçirmiş olduğu birkaç gecenin hikâvesidir.

İtalya'ya yaptığı bir gezi sırasında kuzeni Rachel'le karşılaşmıştı. Sonradan Rachel Menabilly'ye gelmiş, bir süre orada kalmıştı. Menabilly'yi görmüş olan biri, «My Cousin Rachel - Kuzenim Rachel'i okurken, Rachel'in odasını, odadan parkın görünüşünü, Philip'in Rachel'e askından söz ettiği salonu hatırlayacaktır.

Babasının büyük - büyükbabası Fransızdı. La Sarthe'da yaşamıştı. Bu büyük - büyükbaba, onun memleketi olan La Sarthe sonradan sinemaya da aktarılan «The Scapegoat = Vur Abalı'ya» adlı eserin konusunu ve kahramanlarını şekillendirdi.

Daphne du Maurier'nin «The Parasites - Asalaklar» adıyla sunduğumuz bu eseri, kuşkusuz Maurier'nin en çok beğenilen romanlarından biridir. Kahramanlarını oluşturan Delaney ailesi fertlerinin her biri önemli

kişilerdi. Gelenekleri hiçe sayarlar, skandal yaratmaktan çekinmezler, yasak tanımazlardı. Çılgınca davranışlarıyla başları dertten kurtulmazdı.

Anne Delaney'le baba Delaney'in çocukları Maria, Niall ve Celia'nın aralarındaki ilişkiye gelince; bu pek karmaşık bir şeydi.

Ünlü bir şarkıcı olan baba Delaney, Birinci Dünya Savaşından önce Viyana'da şarkı söylerken, gönlünü genç bir Viyana'lı tiyatro oyuncusuna kaptırmış, onunla bir yıl birlikte yaşamış. Oyuncu kız Maria'yı doğururken ölmüş.

O sırada ünlü bir dansöz olan anne Delaney Paris'te dans ediyormuş. Adamın biriyle birkaç hafta süren gizli bir ilişkiden Niall doğmuş.

Sonra Londra'da baba Delaney'le karşılaşmış. İki büyük sanatçı birbirlerini sevmişler, hemen evlenmişler. Bir süre sonra her ikisinin de ilk meşru çocukları Celia olmuş. İşte Maria, Niall ve Celia'nın bir araya gelişlerinin hikâyesi.

Yazar bu üçünü anlatırken, *sanatkâr yaradılışlarına, bohem yaşantılarına, aralarındaki karmaşık ilişkinin büyüleyiciliğine, yaşamlarında büyük bir rol oynayan sahnenin göz alıcılığına romantik bir hava vermeye çalışmıştır.*

Renkli bir çocukluk hayatı geçirmişlerdi. Baba ünlü bir şarkıcı, anne dünyanın gözbebeği olan bir dansözdü. Ancak çocuklara yeteneklerinin pek küçük bir bölümü miras kalmıştı: Maria tiyatro sanatçısı olmakla birlikte birinci sınıf değildi; Niall beste yapıyor, ancak senfoni yerine dans müziği besteliyordu.

Aralarında en akli başında olanı Celia'ya gelince : O da kendini hep başkaları uğruna harcamıştı. Önce hasta babasına bakmak, sonra da Maria'nın evini çekip çevirmek, çocuklarıyla ilgilenmek için... Çünkü Maria, bir ev kadını, bir ana olarak pek yeteneksizdi. Kocasını Charles'ı sıkıcı bir insan gibi görüyordu. Gerçekten ilgi duyduğu kişi Niall'dı. Aralarında kan bağı olmamasına rağmen, psikolojik bir yakınlık vardı. Tıpkı ikizlerin arasındaki gibi bir yakınlık.

Bu aşk Niall'i kahrediyordu. Maria için ise Niall her şeydi. Onsuz yapamazdı.

Ancak Charles da artık bu duruma dayanamayacaktı. Sonunda üçünü birden evinden kovdu. «Sizler bir asalak güruhusunuz!» diyerek.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

BİZE «asalaklar» adını yakıştıran Charles'tı. Bunu şaşırtıcı bir biçimde damdan düşer gibi söylemişti üstelik. Charles şu sessiz - sedasız, çekingen, içine kapanık kişilerdendi; az konuşur, düşüncelerini pek ender açığa vururdu. İşte bu yüzden de duygularını böyle birden açığa vuruşu bir patlama etkisi yapmıştı üzerimizde. İkinci vaktiydi. Uzun, yağmurlu bir pazar günü geçirmiştik. Bütün gün hiç bir şey yapmamış, tembel tembel gazete okumuş, bol bol esnemiş, ateşin önüne serilmiştik. Farthings'teki uzun, basık tavanlı odada oturuyorduk hepimiz. Yağmurdan dolayı oda her zamankinden de daha loştu. Fransız tarzı pencerelerden süzülen ışık içeriyi pek az aydınlatabiliyordu. Bu küçük küçük camlar dışarıdan bakınca evin güzelliğine güzellik katıyordu ama, içerisi pek kasvetliydi, zindana benziyordu.

Köşedeki ihtiyar duvar saati ağır ağır, düzensiz tıkırtılarla işliyordu. Arada bir duraklayıp astımlı bir yaşlı adam gibi öksürüyor, sonra sessiz bir ısrarla yeniden çalışmaya başlıyordu. Yuvarlak ocaktaki ateş sönmeye yüz tutmuştu. Katı katı topaklar halinde kalıplaşmış olan kömürle kok karışımı yakıt yeteri kadar ısı vermiyordu. Daha erken saatlarda ocağa gelişi güzel atılmış olan ağaç küçükleri ise için için yanıyor, bol duman tütmesine yol açıyordu. Ateşi canlandırıp alevlendirmek için körüklemekten başka çare yoktu.

Yerler fırlatılıp atılmış gazetelerle doluydu. Gramofon plaklarının boş karton kutuları bunların arasına dağılmıştı. Sedirden düşmüş bir yastık da onlara eşlik ediyordu.

Bütün bunlar, Charles'ın zaten gergin sinirlerini büsbütün germiş olabilirdi. Charles derli-toplu, düzenli bir adamdı; yöntemli bir kafası vardı. Öyle anlaşıyordu ki, bu önemsiz görünen şeyler -odanın dağınıklığı, Maria hafta sonunda geldiği zaman bütün evi saran o baştan savma, tembel, gevşek hava ki Charles buna yıllardır kendini zorlayarak katlanıyordu - için için kaynamakta olan öfkesini tutuşturmuştu. Hele bir de olanlara Charles'ın o sıralarda ağır bir baskı altında bulunduğunu bilerek bakınca, bu beklenmedik

patlayışın nedenini anlamak o kadar zor değildi. O günlerde Charles gerçekten öyle bir noktaya gelmiş bulunuyordu ki, bir an önce kendini toparlayıp kesin bir karara varması gerekiyordu.

Maria her zamanki gibi sedire uzanmış, sere-serpe yatıyordu. Gözleri kapalıydı. Bu, onun saldırılara karşı bulduğu bir savunma yoluydu. Onu tanımayanlar, bu hâline bakıp uyuduğunu sanırlar, Londra'da geçirdiği uzun, yorucu bir haftadan sonra dinlenmek istemesini doğal sayarlardı.

Maria'nın sağ eli, yorgun argın, sedirden aşağıya sarkmıştı. Parmak uçları yere dokunuyordu. Üçüncü parmağında Niall'in armağanı olan yüzük vardı. Sedirin tam karşısında, derin koltuğunda oturmakta olan Charles görmüş olmalıydı bunu. Maria'yı tanıdığı günden beri o yüzüğü de gördüğü, bildiği halde, nedense yüzüğün şimdi sinirine dokunacağı tutmuştu. Oysa Maria'nın çocukluk günlerinden kalma, duygusallıktan çok alışkanlıkla taktığı - tarak, bilezik, vb. gibi - tüm kişisel eşyayı seve seve kabul etmişti. Ama şimdi, karısının parmağına sımsıkı yapışmış olan bu solgun mavi taşlı yüzük Charles'ın için için yanmakta olan öfkesini büsbütün körükler gibiydi. Kendisinin Maria'ya verdiği safir nişan yüzüğüyle alyansın yanında hiç denecek kadar değersizdi oysa. Öyleyken, Maria Niall'in yüzüğünü hiç parmağından çıkarmaz, öbür ikisini ise boynuna lavaboda bırakır, sonra da unuttur giderdi.

Belli ki Charles Maria'nın uyumadığının da farkındaydı. Maria'nın okumakta olduğu piyes bir köşeye atılmıştı; sayfaları daha şimdiden buruşup örselenmiş, bir tanesi de yırtılmıştı. Yavru köpeğin bunlarla oynamasına kimse ses çıkarmamıştı çünkü. Kapağın üzerinde de yapışkan bir leke göze çarpiyordu; çocuklardan birinin döktüğü ağıdalı tatlının lekesiydi bu. Gelecek hafta içinde piyesin sahibine geri verilmesi gerekiyordu. Elbet Maria, o dikkatsiz, üstünkörü elyazısıyla, ya da yıllarca önce bir eskiciden almış olduğu daktilo makinesiyle, her zamanki notunu ilâştirecekti piyesin üzerine: «Piyesinizi çok beyendim ve son derece ilginç buldum. Eminim, büyük bir başarı kazanacak. Ancak, Rita rolüne gelince: O role pek uygun olduğumu sanmıyorum...» Bu notu alan piyes yazarı, belki hayal kırıklığına uğrayacaktı ama, gururu da okşanacaktı ve dostlarına şöyle diyecekti: «Maria piyesimi çok, hem de çok beyendi, inanın!» O günden sonra da Maria'yı hep saygı ile, hattâ sevgiyle düşünecekti.

Ne var ki piyes büsbütün unutulmuştu şimdi. Pazar gazeteleyle birlikte yerlerde sürünüyor, ayaklar altında çiğneniyordu. Maria, gözleri kapalı, sedirde uzanıyordu. Zihninden piyesle ilgili herhangi bir düşünce geçse bile, Charles bunu hiçbir zaman bilemeyecekti. Ne şimdi, ne de başka zaman, Maria'nın aklından geçenleri

bilemezdi o. Maria'nın ağzının kıyısında bir an dolaşıp çabucak siliniveren o gülüşün de ne Charles'la, ne Charles'ın duygularıyla, ne de ortak hayatlarıyla bir ilgisi olabilirdi. Az önce gülümsemişti Maria; uyur gibi yaparken. İçten gelmeyen bir gülüştü bu; Charles'ın hiç tanımadığı, yabancı biriydi sanki gülen. Ama Niall iyi tanıyordu bu gülüşü. Pencerenin önündeki koltuğa iki büklüm oturmuş, dizlerini göğsüne çekmiş, boşluğa bakıyordu o sırada; oradan, oturduğu yerden bile Maria'nın gülüşünü yakalamış, nedenini tahmin etmişti.

Niall, birden damdan düşer gibi: «Simsiyah akşam elbisesi...» diye atıldı. «Sımsıkı biçilmiş, vücudun her bir kıvrımını ortaya çıkaran cinsten. Onun ne biçim bir adam olduğunu göstermeye yetmez mi bu? Beşinci sayfadan sonrasını okuyabildin mi? Ben okuyamadım doğrusu.»

Maria: «Dördüncü sayfadayım.» diye karşılık verdi. Gözleri hâlâ kapalıydı, sesi yitik bir dünyadan gelir gibiydi. «Elbise az sonra hafifçe kayıyor ve apak bir omuz çıkıyor ortaya.» diye ekledi. «Birkaç satır atlayıp, sonrasını şöyle bir okudum da... Öyle sanıyorum ki, ufak-tefek bir adam olmalı. Kelebek gözleklü. Hani yukarıya doğru incelen türden, kalın altın çerçeveli gözlükler var ya, onlardan.»

Niall: «Çocuklara karşı şefkatli.» diye atıldı.

Maria: «Her yıl Noel Baba kılığına girer.» diye sözlerini sürdürdü. «Ama hiçbir zaman kandıramaz çocukları. Çünkü dikkatsizdir, pantolonunu yukarıya çekip gözden saklamayı unuttur hep; paçaları al Noel Baba elbisesinin altından sırtır.»

— «Geçen yaz Fransaya gitti. Tatil için.»

— «İşte bu fikir de ona oradayken geldi ya! Otelin yemek salonunda otururken, karşıdaki kadını gözetliyordu. Bir şeycikler olmadı elbet. Gene de gözünü kadının göğsünden ayıramıyordu bir türlü.»

— «Alışık olduğu düzenin dışına çıktığına göre, kendini daha iyi bulmuş olmalı.»

— «Belki o öyledir ama, köpek pek iyi görünmüyor. Az önce çimenlikte, sedir ağacının altında kıvranıyordu. Piyesin dokuzuncu sayfasını mideye indirdi de.»

Koltuktaki kıpırdanış onları uyarmalı, Charles'ın sinirlenmeye başladığını onlara anlatmalıydı ama, oralı bile olmadılar. Charles oturuşunu değiştirdi, **Sunday Times**'in spor sayfasını düzeltmeye koyuldu.

Yalnız Celia -yaklaşmakta olan fırtınayı her zaman önceden sezinleyebilen Celia - başını dikiş sepetinden kaldırıp, uyarmak ister gibi gözlerini ötekilere dikti. Niall'la Maria umursamadılar bile. Uçümüz yalnız olsaydık, hiç kuşkusuz, Celia da alışkanlık zoruyla bize

katılır, eğlenirdi. Çünkü bu, çocukluğumuzdan beri, hatta belki kendimizi bildik bileli yapmış olduğumuz bir şeydi. Ama Celia bir noktaya şimdi; burası da Charles'ın eviydi. Niall la Maria arasındaki şaka kabilinden konuşmalara Celia katılamıyordu ama, bu konuşmalardan Charles'ın hoşlanmadığını sezinlemekten de geri kalmıyordu. Charles'ın darmadağın halde yerlerde sürünen, köpek yavrusunca parçalanan piyesin yazarı üzerindeki saçma-sapan, alaylı sözleri bayağı buldu, hiç de gülünç saymadığı belliydi.

Niall doğruldu, kollarını gerdi. Celia, ona bakarken, «Bir dakika sonra Niall piyanoya gidecek, esneyecek, kaşlarını çatacak...» diye düşündü. «Sonra sanki bütün dikkatini piyanoya vermişcesine, gergin bir yüzle tuşlara göz gezdirecek. Oysa aklı hiç de müzikte değil. Büyük bir olasılıkla hiç bir şey düşündüğü yok. Düşünüyorsa bile, ya akşam yemeğine ne var diye düşünüyordur, ya da yukarıda, yatak odasında bir paket daha sigara bulunup bulunmadığını geçiriyorur aklından. Sonra çalmaya başlayacak; önce tatlı, yumuşak çalacak, ta on iki yaşından beri yaptığı gibi de ıslıkla piyanoya eşlik edecek. Bu arada Maria, gözlerini açmaksızın, tıpkı Niall gibi gerinecek, sonra kollarını başının altına koyup Niall'ın çaldığı parçayı hafif hafif mırıldanmaya başlayacak. İlk müziği Niall yönetecek, Maria ise ona eşlik edecek. Derken, Maria başka bir ezgi tutturalacak. O zaman ezgiye ayak uydurup Maria'ya eşlik etmek Niall'a düşecek... Ne yapıp edip Niall'ın piyanonun başına oturmasını önlemeliyim. Charles müzik sevmediği için değil, hayır; onun boş yere acı çekmesini önlemek için. Maria'nın kafası olan şu kapalı kutunun içinden geçenleri kocasından, kız kardeşinden, çocuklarından çok, hatta yalnız Niall bildiği için...»

Celia dikiş sepetini masaya bıraktı. Farthings'teki hafta sonlarını genellikle çocukların çoraplarını onarmakla geçirirdi. Zavallı Polly her şeye birden yetişemiyordu elbet. Maria'dan herhangi bir şey beklemek ise kimsenin aklından geçmiyordu.

Niall tabureye oturmak üzereydi. Piyanonun kapağını kaldırmıştı bile. Celia, çalmasına engel olmak istiyorsa, hemen davranmak zorunda olduğunu biliyordu. Charles'a dönerek:

— «Şu son günlerde hiçbirimiz akrostiş[*] yapmaz olduk.» dedi, «Oysa bir zamanlar kafalarımızı sözlüklerden, ansiklopedilerden kaldırmazdık. Bugün ilk dikine kelime ne olsun istersin, Charles?»

Charles duraladı. Sonra: «Akrostişe hiç bakmadan bugün.» dedi. «Çapraz bilmede altı harfli bir kelime dikkatimi çekti asıl.»

[*] Akrostiş: Her dizesinin ilk harfi yukarıdan aşağıya doğru okununca bir süzcük meydana çıkacak biçimde düzenlenmiş şiir. (Çeviren)

— «Ya, öyle mi? Neymiş o kelime?»

— «Başka bir hayvanın bedeni üzerinde beslenen omurgasız bir hayvan.»

Niall piyanoda ilk akordu bastı.

— «Asalak» dedi.

İşte Charles'ın parlaması ilk böyle başladı. Elindeki gazete-yi yere fırlatıp koltuğundan kalktı. Yüzünün bembeyaz ke-sildiğini, gerildiğini hepimiz görüyorduk. Ağız ince, keskin bir çizgi halini almıştı. O güne kadar onu hiç böyle görmemiştik.

— «Doğru!» diye haykırdı. «Asalak! İşte siz de asalaksınız, üçü-nüz de. Asalaklar! Hem de tam takım. Ömrünüz boyunca asalak ol-dunuz, bundanböyle de asalak kalacaksınız! Hiç bir şey değiştiremez sizi. Katmerli asalaklarsınız hem. İki bakımdan, hayır, üç bakım-dan da asalaksınız. Bir: Hayal ürünü atalarınızdan size miras kalan o deha tohumundan ta çocukluğunuzdan beri yararlandığınız için. İki: İçinizden hiç biri ömrünce sıradan, namuslu bir iş tutmadığı, hiç bir zaman çalışmadığı için. Evet ya, çalışmadınız; bizlerin - sizin gibilerin yaşamasına göz yuman aptalların- kanını emerek beslen-diniz, yaşadınız! Üç: Üçünüz de birbirinizden beslendiğiniz, kendiniz için yaratmış olduğunuz bir hayal dünyasında yaşadığınız için asa-laksınız. Oysa bu dünyanın ne gerçek dünyayla en küçük bir ilgisi var, ne de cennetle!»

Orada dikilmiş, hepimize tepeden bakıyordu. Bir süre hiç bi-rimiz tek kelime söyleyemedik. Acı verici, sıkıcı, utandırıcı bir an-dı; gülüp eğlenme zamanı değildi. Charles'ın saldırısı son derece kişiseldi. Maria şimdi gözlerini açmıştı. Yastıkların ortasında, sırt üstü yatıyordu. Gözü Charles'taydı. Yüzünde tuhaf, sıkılğan bir anlam belirmişti; suçüstü yakalanıp da ne cezaya çarptırılacağını kestiremeyen bir çocuğa benziyordu tıpkı. Niall piyanonun başında çakılmış gibi kalakalmıştı. Kimseye bakmıyordu. Celia ise ellerini kucağında kavuşturmuş, bekler gibiydi. Kıpırdamadan, hiç bir şey yapmadan bundan sonra gelecek darbeyi bekliyordu. «Dikiş sepe-tini bırakırken, keşke gözlüğümü çıkarmasaydım.» diye düşünüyordu. Gözlüksüz çırilçıplak sayıyordu kendini. Gözlük bir tür savunma aracı yerine geçiyordu çünkü.

Maria: «Ne demek istiyorsun?» diye sordu. «Nasıl bir hayal dün-yasında yaşıyoruz yani?»

Şaşkın sesiyle konuşuyordu; hani şu anlamamış gibi, toy toy, gözlerini aç aça konuşmasıyla. Niall'la Celia onun sesindeki deği-şikliği hemen fark ettiler. Belki Charles da anlamıştı. Yıllarca sü-ren bir evlilikten sonra gözü açılmıştı besbelli. Maria artık onu aldatamıyordu.

Charles atılan oltaya seve seve koşan, gözü doymak bilmez, obur bir balık gibi, konuşmasını sürdürdü: «Başka hiç bir yerde yaşamadın ki sen! Hiç bir zaman başlı başına bir varlık, bir birey olmayı bilemedin. Oynadığın her karakterin kalıbına giren, karma bir şeysin. Ruh durumun, kişiliğin aldığın role göre değişir boyuna. Maria diye gerçek bir kadın yok, hiç bir zaman da olmadı. Öz çocukların bile farkında bunun. İşte bu yüzden de, ancak iki gün büyüleyebiliyorsun onları, daha çok değil. İki gün sonra koş a koş çocuk odasına gidiyorlar, soluğu Polly'nin yanında alıyorlar. Çünkü Polly gerçek, çünkü Polly yaşıyor, çünkü gerçekten var o!»

Celia: «Erkeklerle kadınların birbirlerine yalnız yatak odalarında söyleyebilecekleri şeyler vardır.» diye düşündü. «Öyle şeyler ki, oturma odalarında, hele pazar günleri öğleden sonra konuşulamaz! Ona karşılık verr. e, Maria, n'olur! Öfkesini büsbütün kamçılama! Çünkü Charles'ın uzun süreden beri mutsuz olduğu apaçık ortaya çıktı şimdi. Hiçbirimiz de bilemedik, anlayamadık onu... aylardır, yıllardır yüreğinin için için kaynamakta olduğunu sezemedik...» Maria'nın bir şey söylemesine engel olabilmek için, savaşa Celia da katıldı. Her zamanki gibi Maria'yı da, Niall'ı da saldırılara karşı savunmalıydı gene.

— «Ne demek istiyorsun, anlayamadım, Charles.» dedi. «Maria, oynadığı role göre kişiliğini değiştiriyor elbet, bu doğru. Daha çocukluğunda bile öyleydi o, kişilikten kişiliğe girerdi. Ancak onun çalışmadığını söylemekle büyük haksızlık ediyorsun. Maria'nın nasıl çalıştığını sen de bilirsin, provalara gidiyorsun.. daha doğrusu, bir zamanlar giderdin. Kabul etmen gerekir ki, bu onun hayatı, mesleği. Maria'nın her şeyi buna bağlı.»

Charles güldü. Maria, Celia'nın durumu düzeltereğine büsbütün berbat ettiğini o zaman anladı.

Eskiden olsa, kocasının bu gülüşüyle başa çıkmayı çok iyi becerebilirdi. Hemen sedirden kalkıp kollarını Charles'ın boynuna dolur, «Bırak bu saçmalıkları. İcini kemiren nedir, söyle, sevgilim?» derdi. Sonra onu kandırıp dışarı çıkarır, çiftlik binalarına götürür, dikkatini eski bir traktöre, tahıl ambarına, ya da çiftliğe bağlı ufak binalardan birinden düşmüş kayağantaşlara[*] çekerdi. Evet, birlikte olmalarının doğurduğu sessizliği, suskunluğu dağıtmak için elinden gelen her şeyi yapardı. Ne var ki şu günlerde her şey değişmişti, bu tür çabalar işe yaramıyordu artık. Maria: «İnşallah, bu geç saatte gene Niall'ı kıskanmaya falan kalkışmaz!» diye düşündü, «Saçma olur bu, yersiz olur. Niall benim bir parçamdır, her zaman bir

[*] **Kayağantaş:** Yaprak yaprak ayrılabilirdi için evlerin damlarını örtmekte kullanılan yumuşak ve mavimsi bir tas. (Çeviren)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

parçam olmuştur. Charles'ın bunu bilmesi gerekir. Bu yüzden ne evliliğimi, ne mesleğimi, ne de herhangi bir şeyi ihmal ettim. Niall'a beslediğim sevginin Charles'a da, başka birine de hiç bir zararı olmadı. Mesele şu ki, Niall'la ben, Niall'la ben...» Birden aklı karıştı, düşünceleri dolaşmış bir örümcek ağına döndü. Karanlık odaya kapatılmış küçük bir çocuk gibi ürktü.

Charles: «İş ha? Çalışmak ha?» diye gürlledi. «Onunkine çalışma diyebiliyorsan, mesele yok! Bebekliğinden beri eğitilmiş bir sirk köpeği de bisküvi görünce sıçrar. Sonra da, ölene kadar, ne zaman çadırın ışıkları karartılıp ahali alkışlamaya başlasa, sıçrar durur.»

Niall, «Ne yazık!» diye düşündü. «Charles'ın şimdiye kadar hiç böyle konuşmaması ne yazık. Konuşsaydı, dost olabilirdik onunla. Görüş noktasını okadar iyi anlıyorum ki! Oldum olası severim bu tür konuşmaları. Sabahın dört buçuğunda herkes yarı uykuluyken, benim aklım başımdadır. Ama şimdi, hele Charles'ın evinde böyle bir konuşmaya girişmek yanlış, hatta korkunç olur. Herkesin pek saydığı bir rahip kilisede, ahalinin gözleri önünde ansızın pantolonunu aşağı sıyırmış gibi olacak çünkü...

Niall Charles'ın ilgisini başka yana çekmek için çabucak ileri atıldı: «Evet ama, herkes hoşlanır o köpeği seyretmekten. Sirke gitmeleri de bundandır ya; zihinleri başka yana çelinsin diye. İşte Maria da aynı ilâcı sağlıyor tiyatrodaki seyircilerine. Bense, bestelediğim şarkıları ısıklıka çalan genç çıraklara aynı ilâcı, hem de büyük dozlar halinde yutturuyorum. Sanırım, yanlış kelimeyi seçtin bizler için. Sokak sokak dolaşarak mallarını satmaya çabalayan gezgin satıcılarız biz, asalak değiliz!»

Charles odanın öbür ucunda, piyanonun başında oturan Niall'a baktı. Niall, «İşte şimdi başlıyor, çocuklar!» diye düşündü, «Ömrüm boyunca bekledim bunu. Kemerin hemen altına saplanan keskin bir hançer! Ne gariptir ki, darbeyi vurmak sevgili Charles'a düştü!»

Charles: «Sen, ha...» dedi. Sesi aşağılayıcıydı. Yıllardır dışarı vurulmamış, acı bir kıskançlıkla doluydu.

Niall: «Ne olmuş bana?» diye mırıldandı. Kepenkleri kapatılan bir ev dışarıdan bakınca tüm çekiciliğini nasıl birden yitiriverirse, Niall'ın anlamlı yüzündeki aydınlık da ansızın uçtu sanki. Geriye bomboş, kişiliksiz bir yüz kaldı.

Charles: «Bir ucube, bir hilkat garibesinin sen!» diye devam etti. «Üstelik, bunu anlayabilecek kadar da zekisin ki, bu da pek hoş olmasa gerek senin için.»

Celia: «Ah, hayır, hayır!...» diye düşündü. «Bu iş bu kadarla da kalmayacak, korkarım. Neden bugün, bu öğleden sonra patlak

verdi, neden? Kabahat benim, akrostiştan söz açan ben oldum. Öyle yapacağıma, keşke, «Çaydan önce ormanda şöyle güzel bir yürüyüşe çıksak.» deseydim!»

Maria sedirden kalkıp ocağa bir kütük attı. Bir yandan da, ne yapması gerektiğini düşünüp duruyordu. Korkunç, delice bir şaka mı yapsaydı? Yoksa, çırpınıp dövünerek yürekler acısı bir sahne yaratıp, ilgiyi Niall'dan kendi üzerine mi çekseydi? Küçükken, Niall'ın başı ne zaman annesiyle, babasıyla ya da yaşlı Truda'yla derde düşse, baş vurdukları eski bir çocukluk hilesiydi bu. Bugüne kadar hep işe yaramıştı. Ya da en iyisi, evden çıkıp gitmeli, arabaya atıldığı gibi soluğu Londra'da almalı, bu berbat pazar gününü büsbütün aklından çıkarmaya mı çalışmalıydı? Çok geçmez, unutturdu nasıl olsa olanları. Her şeyi çarçabuk unutturdu o. Hiç bir şey uzun süre kalmazdı aklında.

Sonunda durumu kurtaran gene Niall'ın kendisi oldu. Piyanonun kapağını kapatıp pencerenin önüne gitti. Orada dikilip, çimenliğin bitimindeki ağaçları seyre daldı.

Kısa kış günlerinin sonunda, karanlık basmadan hemen önceki o sakin, sessiz dakikalardı. Yağmur dinmişti. Ağaçların sapsiz, pek hoş bir görünümü vardı. Ormanın başladığı noktada ağaçlar daha sıkı. Çoktan ölmüş bir köknar ağacının çıplak dalları kocaman, kaba-saba kollar gibi göğe doğru yükseliyordu. Islanmış bir sığircık kuşu, solucan bulmak umuduyla, nemli çimenleri eşleyip duruyordu. Bütün bunlar Niall'ın bildiği, sevdiği ve yalnızken gözlemlediği şeylerdi. Resim yapmayı bilse, bunların resmini çizerdi; boyamayı bilse bunları boyardı; beynine gelen sesler oradan çıkarırken senfoniler haline dönüşebilse, gene bunları müziğe dökmek isterdi. Ne yazık ki hiç bir zaman olamamıştı bu. Sesler beyninden şingirtılar, işporta malı ezgiler halinde dışarı dökülüyordu hep. Çırak delikanlıların sokak köşelerinde ısılıkla çaldığı, her şeye kır-kır-kır gülen satıcı kızların iki hafta boyunca hiç ağızlarından düşürmeyip sonra unutuverdikleri ezgilerdi bunlar. Niall'ın ünüyle övünebileceği tek şey, işte bu ucuz, bu içler acısı saçmalıktı. Hiç bir üstün yeteneğe, hiç bir gerçek güce sahip değildi. Sahip olduğu tek şey, atalarından ona miras kalan ufacık bir deha tohumuydu. İşte bu küçücük yetenek sayesinde, hiç çaba harcamadan, hatta bir istek, bir heves bile duymadan, ezgileri birbiri ardınca sıralayabiliyor, uzun uzadıya söyleyebiliyordu. Üstelik bu yoldan bir servet - istemediği bir servet - ediniyordu.

Charles'a dönerek: «Çok haklısın.» dedi. «Kesinlikle, bütünüyle haklısın hem de. Bir ucubeyim ben gerçekten.»

Bir an, donmuş gibi şaşkın kalakaldı. Yıllarca önce, küçücük bir oğlanken, annesi onu adam yerine koymadı mı da hep böyle

donar kalırdı! Annesini umursamadığını göstermek için doğruca otelin penceresine koşar, aşağıdaki Paris sokaklarına bakar, sonra gelip geçenlerin kafasına tükürürdü.

Az sonra Niall'in donukluğu geçmişti. Parmaklarıyla saçlarını sıvazlayarak gülümsedi. «Sen kazandın, Charles.» dedi. «Asalaklar yenik düşmeye mahkûmdur zaten. Yalnız, biyoloji derslerinde okuduklarımı hâlâ unutmadıysam, bildiğime göre sonunda asalağın üzerinde beslendiği canlı da ölmeye mahkûmdur.» Gene piyanonun başına döndü, tabureye oturdu. «Boş ver!» diye ekledi. «Yeni bir değersiz şarkı için bana fikir vermiş oldun!» Charles'a gülümseyerek, en sevdiği anahtardan, en sevdiği akortları basmaya koyuldu.

«Gelin, birbirimizin sırtından geçinelim!»

«Gelin, birbirimizi yiyerek beslenelim!»

Yumuşak, tatlı bir sesle söylüyordu şarkısını. Bu saçma, duygusal havanın dansvari ritmi karanlık oturma odasının kasvetli, tekinsiz atmosferinde beklenmedik bir çocuk kahkahası gibi patladı.

Charles topukları üzerinde döndüğü gibi odadan dışarı çıktı.

Üçümüz yalnız kalmıştık.

II

INSANLAR her zaman, çocukluğumuzda bile, bizim dedikodumuzu yaptılar. Nereye gitsek, çevremizde tuhaf bir düşmanlık uyanırdıyorduk. Birinci Dünya savaşı sırasında ve daha sonraları, hemen bütün öbür çocukların pek terbiyeli, pek saygılı olduğu günlerde, bizler şımarık; disiplinsiz, yabarıldık. Ah, şu korkunç Delaney'ler... Maria'yı kimse sevmiyordu; çünkü herkesin taklidini yapıyordu. Üstelik her zaman da arkadan değil, kimi vakit doğrudan doğruya yüzüne karşı yapıyordu ilgili kişinin. İnsanların ufak-tefek kusurlarını, özelliklerini, bir baş çevirişi, bir omuz silkişi, sesteki bir yükselip alçalmayı abartmakta inanılmaz bir ustalığı vardı. Onun hül-yalı, iri iri, saf bakışlı mavi gözlerine bakan talihsiz kurbanı ise, olup bitenlerin farkına bile varmazdı. Oysa aynı anda Maria'nın aklından en şeytanca kötülükler geçirdi.

Niall ise söylediklerinden, yaptıklarından ötürü değil de, asıl söylemediklerinden ötürü sevilmezdi. Utangaç, çekingen, suskun bir çocuktü Slavlar'ı andıran donuk, somurtkan bir yüzü vardı. Suskunluğu anlam doluydu. Onunla ilk kez karşılaşan bir yetişkin ki-

şi, yargılandığını, hüküm giydiğini ve kesinlikle ıskartaya çıkarıldığını anlamakta gecikmezdi. Niall'la Maria, vardıkları hükmün doğruluğunu kanıtlamak istercesine, boyuna bakışır dururlardı. Sonra adam döner gider, daha kulak menziline dışına çıkmadan da ardından kahkahalar, alaylar duyulurdu.

Celia'ya gelince: O birazcık daha çekilir cinstendi. Çünkü, talihin yardımıyla, annesiyle babasının yalnız iyi yanlarını almıştı. Kötü özellikleri nasılsa ona bulaşmamıştı. Babasının geniş, cömert yüreği vardı onda ama, aşırı duygusallığından, heyecanlı taşkınlıklarından eser yoktu. Annesinin ise nezaketini almış, yıkıcılığını almamıştı. Ressamlığı bile - ki bu yeteneği ancak son yıllarda doğru dürüst geliştirmişti - iyi niyetliydi, şefkatliydi. Çizdiği taslaklar karikatüre benzemekten uzaktı. Oysa Maria resim yapmaya kalkışsa, salt karikatür çizerdi, kuşkusuz. Celia'nın resimleri Niall'ın burukluğundan, acılığından da uzaktı. Celia'nın tek kusuru, hemen her ailenin en küçük çocuğunda görülen, sıradan bir kusurdu: Ağılayıp sızlamaya, mızızlanmaya, büyüklerin dizlerine asılıp hoşgörü ve sevgi dilenmeye aşırı eğilimliydi. Ne var ki, Maria'nın inceliğinden, güzelliğinden, çekiciliğinden yoksundu; tam tersine, şişman, tombalak, al yanaklı, incecik seyrek saçlı bir kızcağızdı. İşte bu yüzden de, dizlerine asıldığı yetişkin kimse çok geçmeden ondan sıkılır, yapışkan bir köpeği kovar gibi iteleyip uzaklaştırmak isterdi onu. O zaman, Celia'nın gözleri yaşlarla doluverirdi; bunu gören büyük ise kendi kendinden utanırdı.

Son derece şımartılmış, hoşgörölmüştük. Her yaptığımıza göz yumulurdu. Canımızın istediği her şeyi yememize, şarap içmemize, geç saatlara kadar uykusuz kalmamıza, Londra'da, Paris'te, ya da o sırada hangi kentte bulunuyorsak orada, sokak sokak, tek başımıza dolaşmamıza kimse ses çıkarmazdı. İşte bu yüzden, daha çok küçük yaştan itibaren, hepimiz birer dünya vatandaşı haline gelmiştik. Birçok dili yarım yamalak konuşabiliyorduk; ancak, hiç birini doğru dürüst, akıcı konuşabilecek kadar öğrenemedik.

Birbirimizle ilişkilerimize gelince, bu öylesine karmaşık, övlesine çetrefil bir şeydi ki, hiç kimse işin aslını anlayamazdı. Hoş, bunda şaşacak bir şey yoktu ya. Hakkımızda türlü şeyler söylerlerdi: Piç olduğumuzu, evlâtlık olduğumuzu söyleyenler vardı; belki de doğrudu bu. Kimisine göre, annemizle babamız bizi hendekte hı-lup evlât edinmişlerdi; terk edilmiş kimsesiz çocuklardık, öksüzduk, yetimdik, kralların dölüydük... Peki, madem öyle, neden Maria'nın gözleri tıpkı babamızınki gibi İrlanda mavisiydi, neden saçları onun-ki gibi sapsarıydı? Bu benzerliğe rağmen, neden bir yabancının kıvrak zarafetine sahipti? Niall neden böylesine esmer, esnek, ufak

tefektî, neden tıpkı annemizinki gibiydi teni? Öyleyken, nasıl oluyordu da bir yabancıнын yüksek, çıkık elmacık kemikleri vardı onda? Ve Celia neden kimi vakit Maria gibi dudak bükerek, Niall gibi somurturdu? Madem aralarında hiç bir hısımlık yoktu, nereden çıkıyordu bütün bu benzerlikler?

Çocukluğumuzda bütün bunlar bizi de şaşırtır, aklımızı karıştırdı. Türlü sorular sorar, sonra gene unuttur, en sonunda da bunun pek okadar önemli olmadığına karar kılarırdık. Çünkü kendimizi bildik bileli birbirimizden başka kimseyi, hiç bir şeyi hatırlamıyorduk. Baba babamızdı, anne annemizdi ve biz üçümüz her ikisine aittik...

Bir kez öğrenilip anlaşıldıktan sonra, gerçek basitti, yalındı.

Babamız Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, Viyana'da şarkı söylerken, gönlünü genç bir Viyana'lı tiyatro oyuncusuna kaptırmış. Kızcağızın hiç sesi yokmuş. Ama çok cilveli, çok güzel olduğu, herkesçe pek beyenildiği için önemsiz bir operette bir cümlelik bir rol almasına izin vermişler. Belki de babamız resmen evlenmişti onunla ama, kesinlikle bilemezdik elbet bunu. Hoş, umurumuzda da değildi zaten. Bildiğimiz bir şey varsa, o da bir yıl birlikte yaşadıkları. Sonra Maria doğmuş, küçük Viyana'lı oyuncu kız da ölmüş.

Bu arada, annemiz Londra'da, Paris te dans ediyormuş. Daha o zamandan, içinde yetişmiş olduğu bale topluluğunda sıvrilmeye başlamış; uğradıkları her kentte tiyatronun ağızına kadar dolmasını sağlayan o eşsiz, unutulmaz kişiliğine bürünmüş. Gerçekten de, annemizin her hareketi bir şiir, her kıpırdanışı tatlı bir ezgiydi. Yarı aydınlık, korku verici sahnede hep tek başına dans ederdi; hiç bir zaman bir kavalyle dans ettiği görülmemişti. Niall'ın babası mı? Adamın biriydi işte. Truda'nın anlattığına göre, piyanistmiş. Annemiz birkaç hafta süren gizli bir aşk yaşamış onunla. Sonra da sepetleyivermiş adamcağızı. Birisi ona adamın veremli olduğunu ve veremin insandan insana bulaştığını söylemiş de ondan.

Truda, o her zamanki beğenmez tavırlarıyla, burun bükerek anlatmıştı bunları bize. «Bereket, verem falan olmadı.» demişti. «Adam ona veremini bulaştıramadı ama, bir oğul sahibi olmasını sağladı. İşte böyle doğdu benim oğlum. Anneniz hiç bir zaman bağışlamadı zavallı piyanisti bu yüzden.»

«Benim oğlum» dediği Niall'dı elbet. Annemizin oda hizmetçisi olan Truda, Niall doğunca çocuğun bütün sorumluluğunu yüklenmiş. Niall'ı yıkamak, giydirmek, altını değiştirmek, mamasını yedirmek, kısacası bir annenin çocuğu için yapması gereken her şeyi yapmak Truda'ya düşmüş. Bu arada, annemiz, o esrarlı, kendine özgü gülüşüyle gülümseyerek, gene tek başına dans ediyormuş. Hayatın-

dan çıkıp gitmiş olan veremli piyanisti düşünmüyormuş bile. Adam-
cağız veremden ölmüş, ölmemiş, umurunda bile degilmiş.

Derken Londra'da babamızla karşılaşmış. O sırada babamız
Albert Hall'da sarkı söylüyor, annemiz ise Covent Garden'da dans
ediyormuş. «Karşılaştıkları gün ikisi de kendilerinden geçtiler âde-
ta.» diyordu lafını sakınmayan, açık sözlü Truda. Sonra yavan se-
sinde ansızın beliriveren bir duygusallıkla ekliyordu: «Böylesi
ancak onlar gibisinin başına gelir!» Kısacası, iki büyük sanatçı yıl-
dırım aşkıyla birbirlerine vurulmuşlar ve hemen evlenmişler. Bu
evlilik ikisine de büyük mutluluk getirmiş. Elbet zaman zaman
mutsuz anları da olmuştur ama, bundan söz etmeye kimse yanaş-
mıyordu nedense. Bir süre sonra Celia - her ikisinin de ilk meşru ço-
cukları - dünyaya gelmiş.

İşte böyle olmuşuz, üçümüz böyle bir araya gelmişiz. Bir-
birimizle hısımlığımız hem var, hem yok. Birimiz üvey kız kardeş,
öbürümüz üvey erkek kardeş, üçüncümüz ise her ikisinin de yarı
yariya kardeşi. Hiç kimse, mahsustan yapmak istese bile, böyle-
sine bir karmaşıklıkla yaratamazdı, kuşkusuz. Üstelik her birimi-
zin arasında en çok bir yaş fark vardı; öyle ki, hiç birimiz birlikte
olmadığımız bir zamanı hatırlamıyorduk bile.

Ömrümüz gelip geçici çocuk odası-sınıf işi gören soluk renkli
otel odalarında, ya da annemizle babamızın bir mevsimliliğine kira-
ladıkları mobilyalı evlerin en üst katlarında geçerdi. İçimizden biri
özellikle azıp terbiyesizleşti mi, Truda: «İyilik gelmez zaten böyle
işten!» diye homurdanmaya başladı. «Böyle bir soy karmaşıklığın-
dan, böyle bir kan kaynaşmasından iyilik çıkmaz! Sonu kötü olacak
bu işin! Birbiriniz için kötüsünüz siz; her zaman kötülüğünüz do-
kunacak birbirinize. Sonunda da bir yolunu bulup hem kendi ken-
dinizi, hem de birbirinizi mahvedeceksiniz!» Evet, böyle... Truda
Sonra da birbiri ardı sıra hiçbir anlamı olmayan bir hay at-
sözü sıralar dururdu. Anlamsız ama, tatsız, uğursuz şeylerdi söy-
ledikleri: «Pisliğe bulaşmadan zifte dokunamazsın.» ya da. «Ben-
zer tüylü kuşlar birlikte uçarlar ama, en güçsüzler duvardan aşağıyı
boylar!» Truda Maria ile hiç anlaşılamaz, onunla bir türlü başa çık-
mazdı. Maria ona hep karşı gelir, kafa tutardı. Truda: «Sen hepsi-
nin büyüğün.» derdi. «Neden kardeşlerine iyi örnek olmaya çalış-
mıyorsun?» Maria karşılık bile vermez, hemen Truda'nın taklidini
yapmaya koyulurdu. Ağzını, eğip bükerekten Truda'nın ince ağzının
biçimine sokar, çenesini ileri çıkarıp abartarak titretir, sağ omu-
zunu öbüründen birazcık öne doğru fırlatırdı.

Truda: «Seni babana söyleyeyim de gör!» diye söylenirdi. Bu
bütün gün böyle sürüp gider, homurtuların, sızlanmaların, dırıltı-

nın sonu gelmek bilmezdi. Bununla birlikte babamız bizi görmeye geldiğinde hiç bir şeycikler olmazdı. Hep bir ağızdan yaygarayı baskardık, bir şamatadır başlardı; işte hepsi okadar. Sonra üçümüzü birden oturma odasına alırlardı. Hoplayıp zıplar, türlü taşkınlıklar yapar, yerlerde sürünerek yabanıl ayılar gibi dolaşırdık. Kimbilir, annemizi görmeye gelen konuklar nasıl sıkılırdı bizden...

Bundan sonrası daha da beter olurdu; bizim için değil elbet, zavallı konuklar için. O sırada bir otelde kalıyorsak, babamız otelin koridorlarında koşuşmamıza izin verirdi. Kapıları yumruklayıp kaçar, müşterilerin oda kapılarının önüne bıraktıkları ayakkabıların yerini değiştirir, zilleri çalar, tırabzanlardan geleni geçeni gözetleyip dil çıkarır, yüz buruştururduk. Şikâyetler, yakınmalar boşunaydı. Hiç bir otel yöneticisi büyük sanatçı çifti - B. - Bn. Delaney'ler gibi iki müşteriyi - kaybetmeyi göze alamazdı. Çünkü hangi ülkede olursa olsun, varlıkları bile kaldıkları otele büyük ün kazandırmaya yetiyordu. Annemizle babamız artık aynı programı paylaşıyorlar, adları afişlere bir arada yazılıyordu. Verdikleri temsil çifte bir olaydı; herhangi bir tiyatronun bir mevsim, yani iki ya da üç aylık bir süre boyunca, hınca-hınc dolmasını sağlıyordu.

«Bn. Delaney'i dans ederken gördünüz mü?»... «Bay Delaney'in şarkı söyleyişini dinlediniz mi?»... Her kentte, içlerinden hangisinin patron olduğu tartışması sürer gider. Hangisinin akli daha üstündü, işi kim yönetiyor, kim önderlik ediyordu, sahneler nasıl tasarlanıyor, nasıl düzenleniyordu? Herkesin merak konusuydu bunlar.

Babamızın özel uşağı olan André, bütün bu işleri yapanın efendisi olduğunu ileri sürerdi. Ona göre, her şeyi yapan Bay Delaney'di; son perdeye kadar her ayrıntıyı düşünen, ayarlayan, Bayan Delaney'in nerede duracağına, ne yapacağına, nasıl giyineceğine karar veren hep oydu. Annemize sıkı sıkı bağlı olan ve André ile hiç geçinemeyen Truda ise, «Babanızın bu işte hiç parmağı yok!» derdi, «O yalnız anneniz ne emrediyorsa onu yapar. Anneniz büyük bir sanatçıdır; babanız ise yetenekli bir amatörden başka bir şey değil.» Söylenenlerin hangisi doğrudu, biz üç çocuk hiç bir zaman anlayamadık bunu. Evet, ne anlayabildik, ne de anlamaya çalıştık. Aldır-dığımız yoktu ki. Bildiğimiz tek şey, babamızın dünyaya gelmiş, gelecek en olağanüstü adam olduğuydu; ta başından beri kulaklarımız babamızın başarısıyla doluydu. Bize göre dünyanın en büyük, en eşsiz şarkıcısıydı o. Ve hiç kimse, dünya kuruldu kurulalı, annemiz gibi dans etmemişti, edemezdi...

İşte bütün bunlar çocuk küstahlığımıza büsbütün küstahlık katıyor, bizi daha da kendini-bilmez, daha da terbiyesiz yapıyordu. Daha bebekliğimizden itibaren, gök gürültüsünü andıran alkışlar duy-

mayan eğiymiştık. Kralın maiyetindeki küçük iç-oğlanları gibi, anamızın babamızın peşinde ülke ülke dolaşıyorduk. Sağımızdan, solumuzdan gurur okşayıcı, göğüs kabartıcı sözler yükselirdi; önümüzde ardımızda, yüreklerimizde sürekli bir başarı coşkusu hüküm sürerdi.

Herkesin bir çocuk hayatının sakin akışından her zaman yoksun kaldık. Durmuş-oturmuş, yerleşmiş bir evin, bir yuvanın, günlük can sıkıntısının, tekdüzen yaşayışın tadını hiç tatmadık. Çünkü dün Londra'daysak, yarın Paris'te, öbürğün Roma'daydık.

Hayatımızda hep yeni sesler, yeni yüzler, telâş, koşuşma, kargaşalık vardı. Ancak, hangi kentte, hangi ülkede olursak olalım, hayatımızın ana kaynağı her zaman tiyatroydu. Kimi vakit altın renkli, çok süslü, görkemli bir opera binası, kimi vakit de iç sıkıcı, bayağı, derme çatma bir baraka çıkardı karşımıza. Hangisi olursa olsun, kiraladığımız kısa süre boyunca bizimdi orası. Sonsuzluğa dek değişik, çene de değişmez biçimde alışık olduğumuz tiyatro... O tozlu, küflü tiyatro kokusu. Hâlâ nasıl üçümüzü de hayalet gibi izliyor! Üçümüzün biri - hiç değilse Maria - hiçbir zaman kurtulamayacak bu kokunun etkisinden. Kol demiri sürülü, iki yana açılır kapanır kapı, o çokluk geçit, o kof sesli merdivenler, sonra uçuruma açılan o iniş. Bilimsenin okumak zahmetine katlanmadığı duvardaki notlar, bildiriler; önce miyavlayıp sonra ortadan yok oluveren, dimdik kuyruklu, sımsı kedi; onun, bunun içine sigara izmariti attığı paslanmış yangın kovanı. Hangi kentte, hangi ülkede olursa olsun, her tiyatronun ilk bakıştaki görünümü hep aynı olurdu. Üzerinde annemizle babamızın resimleri bulunan, kimisi siyah-beyaz, kimisi al renkli kocaman kocaman duvar afişleri. Sonra, fotoğraflar. Hepsii annemizin fotoğraflarıydı, babamızın hiç fotoğrafı olmazdı; her ikisinin de hoş bir inancıydı bu. Bütün bu afişler, fotoğraflar tiyatronun girişinde asılı dururdu.

İki otomobilin içine doluşur, ailece gelirdik tiyatroya. Annemiz, babamız, sonra biz üçümüz. Truda, André ve geçici olarak sahip çıktığımız rasgele bir köpek, kedi, ya da kuş da yanımızda olurdu. Kimi vakit, rastladığımız bir arkadaşı, ya da askıntı birini de birlikte getirirdik. Derken büyük saldırı başlardı.

Delaneyler gelmişti! Düzen bozulmuştu. Kargaşalık hüküm sürüyordu şimdi...

Bir Kızılderili kabilesi gibi, zafer çığlıklarıyla fırlardık kiralık otomobillerden dışarı. Yabancı tiyatro yöneticisi gülümseyerek, dal-kavukça eğilerek, yaltaklanarak karşılardı bizi. Gelgelelim hayvanları, kuşları, hepsinden de önemlisi bizleri - bu hoplayıp zıplayan, yerinde duramayan çocukları - görünce, kaygılanıverirdi bakışları.

Adamcağız papağan kafesine, sonra da hemen burnunun dibinden geçip giden, beklenmedik bir çatırtıyla parçalanan bisküviye yan yan bakarak: «Hoş geldiniz Bay Delaney, hoş geldiniz Madam.» diye söze başladılar. Geleneklere, göreneklere uygun tanışma söylevine başlarken zaten ufalmış olan vücudu, babamızın gök gürültüsünü andıran bir sesle omuzuna indirdiği şaplağın altında büsbütün erir, âdeta yok olurdu.

Babamız: «İşte geldik, sevgili dostum, işte geldik!» diye gülerdi. Şapkası başının bir yanına kaykılır, paltosu pelerin gibi omzundan aşağıya sallanırdı. «Eski Yunanlılar gibi, sağlık, canlılık fışkırıyor üzerimizden! Aman, şu bavula dikkat edin! Bir Gurka bıçağı var da içinde. Tavşanları koyabileceğimiz ufak bir bahçeniz, ya da avlunuz var mı acaba? Çocuklar tavşanlarından ayrılmayı istemediler de.»

Babamızın akıcı konuşması, şen kahkahaları zavallı tiyatro yöneticisini serseme çevirmeye yeterdi. Büyük olasılıkla, upuzun boyunun da - bir seksenin üzerindeydi boyu - yarattığı ürkütücü etkide payı vardı. Sonuç olarak, gözü korkmuş, sinmiş yönetici, bir kolunun altında tavşan kafesi, öbür elinde bir alay baston, sopa, Doğu'ya özgü acayip bıçaklar, hançerler olduğu halde, tiyatronun daracık çevresinde zavallı bir yük hayvanı gibi döner dururdu.

Babamız, neşeyle: «Her şeyi bana bırakın siz, aziz dostum» derdi. «Sizin bir şey yapmanız hiç gerekli değil. Hepsini bana bırakın. Her şeyden önce en önemli işimize bakalım: Hanımefendiye hangi odayı ayırıyorsunuz?»

Tiyatro yöneticisi, farkında olmadan köpek yavrularından birinin kuyruğuna basarak: «En iyi odamızı elbet, B. Delaney!» diye karşılık verirdi, «Ona ne kuşku var, elbet en iyi odamızı ayıracağız!» Sonra adamcağız güç-belâ kendisini bu kargaşalıktan kurtarmayı başarır, adamlarına bavullarla canlı hayvanları nereye yerleştireceklerini tembihler, sonra da bizleri sahneye en yakın giyinme odasına götürürdü.

Ama annemizle Truda çoktan el koymuş olurlardı söz konusu odaya. Hemen işe koyulup giriş yerine aynalar yerleştirir, kapının dışına taşınabilir tuvalet masaları koyar, perdeleri tuttukları gibi çekip koparırlardı.

Annemiz: «Bunların hiçbirini kullanamam!» derdi. «Hepsi gitmeli buradan!»

Babamız: «Elbette, sevgilim.» derdi. «Sen nasıl istiyorsan öyle olacak elbet. Sen emret, yeter. Dostumuz gerekeni yapar.» Sonra tiyatro yöneticisine dönerek, adamın omzuna gene olanca gücüyle

bir şaplak indirirdi: «Bizim için en önemli şey senin rahat etmendir. sevgilim.» diye eklerdi.

Zavallı yönetici kekeler, özür diler, yalan söyler, annemize dünyaları vermeyi vaat ederdi.

Bunun üzerine annemiz, buz gibi soğuk, kara gözlerini adama dikerek: «Sanırım, ne istediğimi anladınız.» derdi, «Bütün bu dediklerim yarın sabaha kadar hazır olmalı! Giyinme odamdaki perdelerin rengi mavi olmadıkça provalara başlayamam çünkü. Odamda emaye çanak-çömlek, leğen istemiyorum; evet, kesinlikle istemiyorum. Her şey pişmiş topraktan olmalı.»

— «Evet, Madam.»

Adamcağız, gitgide ezilen bir yürekle, büyük sanatçının kesin gereklilikler listesini dinlerdi. Annemiz söyleyeceklerini bitirince ödül olarak ona gülümserdi. Pek ender yapardı bunu. Ama bir kez de gülümsedi mi, cennetin nimetlerini sererdi sanki insanın gözleri önüne.

O zamana kadar bütün bu konuşmalara kulak vermiş olan bizler, gözlerimiz parlayarak, zafer çığlıkları ata ata, sahnenin hemen bitişiğindeki geçiş kapısına seğırtirdik.

Maria, geçiş kapısından dalarak: «Yakalasana beni, Niall!» diye haykırırdı, «Yakalayamazsın işte!» Sonra arkadaki geçitten geçip loş orkestra yerine atlardı. Koltuk yastığındaki ufak bir çentiği boydan boya yırtarak, bölmelerden birinin arkasına sıçrardı. Sonra o önde, Niall arkada, sıralar boyunca önlerine çıkan her şeyi devirerekten bir aşağı, bir yukarı koşuşur dururlardı. Derken sahnenin önündeki perde kalkar, yöneticinin çaresiz, donmuş yüzü ortaya çıkardı. Adamcağız, şaşkınlıktan dili tutulmuş bir halde, bir bize, bir babamıza bakardı.

— «Durun, beni bekleyin!» diye haykırırdı Celia. Şişman gövdesi, kısacık, güdük bacaklarıyla koşmaya çalışır ama, çok geçmez, yere kapaklanırdı. Düşer düşmez de basardı yaygarayı. Sesi en arkadaki giyinme odasından bile duyulurdu.

Annemiz, soğukkanlılığını bozmadan, sakın sakın: «Git, bebeğe bak, Truda» derdi. «Bebek» tiyatronun kocaman avizesi altında kalıp ezilse bile oralı olmazdı. Yanında dolaştırmak zorunda olduğu üç çocuktan hiç değilse birinin böylelikle eksileceğini düşünerek sevinirdi bile belki; Truda Celia'yı canlı ya da ölü olarak bulup getirdikten sonra eşyaları yerleştirmeye devam etsin diye, bavullardan birini açıp içindekileri yere boca ediverirdi. Sonra sahneye doğru ilerleyerek, beddua etmeye başlardı. Çocuğu bir güzel paylar, yerin dibine batırırdı; tıpkı az önce giyinme odasını da yere batırdığı gibi.

Bu arada Maria salonun ön koltuk sırasına ulaşmış, parmaklık

demirine tırmanmış olurdu. Orada tek ayağı üzerinde dengede durmaya çabalarken, bir yandan da: «Anne! Baba! Bakın bana! Bakın bana!» diye haykırırdı. Annemizle babamız dönüp bakmazlardı bile. Çünkü o sırada sahnedeki bir alay adamla -marangozlar, elektrikçiler, tiyatro yöneticisinin adamlarıydı bunlar- hararetli bir konuşmaya dalmış olurlardı.

Babamız: «Gördüm, yavrum, gördüm.» der, sonra Maria'ya hiç bakmadan gene adamlarla konuşmasına devam ederdi.

İlk saldırı bu kadarla kalırdı. Marangozların yüzleri asılır, elektrikçiler yorgunluktan bitik hale gelirler, yöneticiyle yardımcıları umutsuzluk içinde kıvranırlar, temizlikçilerse küfürü basarlardı. Ama bizlere -Delaneyler'e- bir şeycikler olmazdı. Isınmış, keyiflenmiş, mutluluk içinde, akşam yemeğinin hayaliyle canlanmış, zaferle otomobilimize biner, otelimize yollanırdık. Otel odasında gösterimizi bir kez daha tekrarlardık.

Derken sıra lokantaya gelirdi. Tika basa yer, dört kap yemeği mideye indirirdik. Bizlerden hiç hoşlanmayan ama, annemizle babamıza -özellikle de babamıza- bayılan, tüyleri diken diken olmuş garsonlar hizmet ederdi masamıza. Akşam saat onda, yemekten patlayacak gibi şişmiş midelerimizle, hâlâ yataklarımızda hoplar, zıplar, takla atardık. Sürahiler dolusu su dökülürdü yerlere. Lokantadan aşırıp getirdiğimiz pastaların kırıntıları çarşafların üzerinde uflanıp dağılırdı. Her türlü çılgınlığın elebaşısı olan Maria, Niall'a: «Var mısın, koridor boyunca bir anahtar deliği keşfine çıkalım?» derdi. «Anahtar deliklerine gözümüzü uydurup oteldeki öbür müşterilerin soyunmasını dikizleyelim!»

Böylece, sırtımızda geceliklerimiz, ortalığı kolaçan etmeye çıkardık. Maria kısacık, kıvrırcık sarı saçlarıyla oğlan çocuklarını andırırdı; kendi geceliğinin üzerine Niall'ın yollu pijamasının pantolonunu geçirir, geceliğin eteklerini bunun içine tıktırırdı. Onun hemen ardından, ayağında Truda'nın terlikleriyle -çünkü kendi terliklerini bir türlü bulamazdı- Niall gelirdi. En arkadan da içi saman dolu maymununu sürükleyerekten, Celia yürürdü.

Kapalı bir kapının önüne varınca Maria, Niall'ı öteye iterek: «İlk ben bakacağım!» diye buyururdu. «Bu buluş benimdi!» Sonra diz çöküp tek gözünü anahtar deliğine uydurarak, içeriye gözetlemeye koyulurdu. Niall ile Celia büyülenmiş gibi onu seyrederdiler.

Maria: «Yaşlı bir adam!» diye fısıldardı. «Yeleğini çıkarıyor şimdi...» Ama sözlerinin sonunu getirmeye fırsat bulamazdı. Gizlice ardımızdan gelmiş olan Truda, onu yakaladığı gibi kapının önünden uzaklaştırdı.

— «Hayır, efendim! Bu kadarına göz yumamam. İleride belki

o yolun yolcusu olursun ama, şimdi, benim sorumluluğum altındayken böyle şeye izin veremem!»

Hemen ardından, Truda'nın ağır eli olanca gücüyle inerdi Maria'nın körpe kışına. Maria durur mu? O da yumruğunu kaldırdığı gibi yapıştırdı. Truda'nın hoşnutsuz, pütür-pütür derili yüzüne. Truda üçümüzü de yakalar, debelenmemize, kıvrınmamıza, karşı çıkmaya uğraşmamıza aldırmandan odamıza sürüklerdi. Dopdolu geçen günün yorgunluğuyla tükenmiş bir halde yataklarımıza serilir, enikler gibi uyurduk. Ancak, sabahları sessizliğin değerini anlayacak biçimde yetiştirilmiştik. Annemizle babamız sabahleyin kesinlikle rahatsız edilmek istemezlerdi. İster bir apartman katında, ister bir otel odasında, ister mobilyalı bir evde kalıyor olalım, sabahın erken saatlarında hep fısıltıyla konuşur, ayaklarımızın ucuna basa basa yürürdük. Bugün bile hiç birimiz erken uyanamayız. Güneş gökte iyice yükselene kadar yataklarımızda yatarız. Bu alışkanlık artık iyice kökleşmiş, yer etmiştir içimizde. Hemen hemen tek disiplin kuralımızdır bu. Daha da sıkı olan bir başka kuralı saymazsak elbet; prova sırasında tiyatrodaki kesinlikle sessiz durma kuralını yani. Prova sırasında koridorlarda koşuşmak, koltukların üzerinden atlamak kesinlikle yasaktı. Tiyatronun uzak bir köşesinde, dilsizler gibi otururduk.

Üçümüzün içinde bebekle, oyuncakla tek oynayan Celia'ydı. Yanına iki-üç oyuncak alıp yere oturur, bir gözü annemizle babamızda, sahnede olanlara göre bebeklerini oynatırdı.

Geniş göğüslü, uzun boylu, bir eli kalbinin üzerinde duran oyuncak ayı güya babamızdı. Prova sırasında annemizin yaptığı gibi, kara saçları tepesinde topuz halinde toplanmış olan Japon Geyşa kızı bebek eğilir, diz büküp selâm verir, tek ayağı üzerinde dururdu. Celia bundan bıkınca, bu kez de evcilik oynamaya başlardı. Locadaki koltukların her biri dükkân ya da ev olurdu o zaman. Celia sahneden duyulamayacak kadar kısık bir sesle, fısıf-fısıf oyuncaklarıyla konuşmaya daldardı.

Maria daha o günlerde bile, tıpkı annemizle babamız gibi, provanın büyüüne kaptırırdı kendini. Oturma yerlerinin arkasında, ya da locada, sessiz bir gösteri halinde oyunun bütününü kendi kendine oynardı. Olanak varsa, bir ayna önünde poz almayı yeğ tutardı.

Böylelikle hem kendini, hem de sahnedeki annemizle babamızı görebiliyordu. Bu ise iki kat heyecan veriyordu ona. Hem şarkıcı, hem dansöz, hem de öbür gölgelerin arasında süzülen bir gölgeydi o. Tozlanmaması için üzerleri bezlerle örtülmüş en öndeki şeref koltukları onun seyircileriydi. Boş tiyatronun koyu karanlığı ona sığınak olur, onu korur, kucaklar, kusurlarını gözden saklardı. Maria

suskun bir kendinden geçmişlik içinde kollarını aynaya doğru uzatırdı; sudaki hayalini görüp kendi kendisine âşık olan Narcissus'u[*] andırırdı. o anda. Aynadaki hayali ona gülümser, onun haline ağlardı. Ne var ki bütün bu kendinden geçmişliğe rağmen beyninin ufak bir parçası işlemekten geri kalmaz, seyrederek bakar, eleştirirdi. Babamızın sesini nasıl yükselttiğine dikkat ederdi. Gerçekten, ses öyle tatlı yükselirdi ki, şarkının son yumuşak fısıltısı ta Maria'ya kadar ulaşırdı.

O en son yüksek nota büyük bir kolaylıkla, hiç zorlanmadan dökülürdü babasının dudaklarından. Oyunun ilk gecesinde, şarkı bitince dudaklarında yarım bir gülümsemeyle, bir an orada öylece dururdu. Sonra elleriyle kollarını sallayarak, ahaliye: «Alın... sizin olsun!» derdi sanki. Derken döner, uzun, rahat adımlarla sahnenin yan bölümüne açılan kapıya yönelirdi. Sırtı, omuzları şöyle haykırırdı sanki: «Bu gecelik bu kadar! Bir şarkı daha söylemek zahmetine katlanamam doğrusu!» Hemen ardından, sağır edici bir gürültüyle, top gibi patlardı alkışlar. Büyük Delaney omuz silkerekten, esnemesini belli etmemeye çalıştıktan, sahneye geri döner, lütfen bir şarkı daha söylerdi. Ahali avaz-avaz haykırırdı: «Delaney! Delaney!» Gülerler, sevinçten çılgına dönerler, Delaney'i dinlemek için dünyanın parasını ödemiş olmalarına rağmen onun kendilerine böylesine tepeden bakması, alkışlara, övgülere bu denli dudak bükmesi karşısında büsbütün hayranlık duyarlardı. Maria'nın, Niall'ın, Cecilia'nın pek iyi bildiği bir gerçeği -bütün bu gülümsemelerin, çalımlı yürüyüşlerin, bu el, kol sallayışlarının ayarlı olduğunu, daha önce defalarca prova edilmiş, üzerinde çalışılmış şeyler olduğunu- bilemezlerdi elbet. Evet, babamızın gösterisinin ayrılmaz bir parçasıydı bütün bu baştan savma sanısı uyandıran davranışlar.

— «Haydi, baştan alalım!» derdi babamız prova sırasında. Bunun üzerine Sullivan - her turnede bizimle birlikte tiyatro tiyatro dolayan yaşlı orkestra şefi - sopasını havada dimdik tutup orkestrayı bekletirdi. Sonra hep birlikte yeniden işe koyulurlar, şarkının son dizeleri, sesin aynı yükselip alçalışları, aynı hareketler bir kez daha tekrar edilirdi. Bu arada, karanlık arka locada Maria titrek bir gölge gibi salınırdı aynanın karşısında.

— «Bugünlük bu kadar, teşekkür ederim.» Yaşlı Sullivan mendilini çıkarıp alnını kurular, kelebek gözlüğünü silerdi. Babamız da sahneyi boydan boya geçip, doğruca annemizin yanına seğirtirdi. Annemiz ya berberden, ya terziden, ya da masajcıdan yeni dönmüş olurdu. Hiç bir zaman sabahları prova yapmazdı. Omuzlarında yeni

[*] Narcissus: Bir Yunan efsanesine göre suda gördüğü kendi hayaline âşık olan genç adam. (Ceviren)

bir kürk manto, başında tüylü, küçük, yeni bir şapka olurdu. Onun sahnede görünmesiyle birlikte tiyatrodaki değişik bir hava esiverirdi. Herkeste bir gerginlik, bir canlanma, bir elektriklenme. Annemiz ne zaman, nereye gitse, bu havayı da birlikte götürürdü.

Sullivan keşek göz lüğünü yeniden gözüne takar, sandalyesinde dimdik doğrulurdu. Orkestra yerinde, birinci kemanın yanına çömelmiş, büyülenmiş gibi notaları sökmeye çabalayan Niall, kulaklarında hâlâ yaylı çalgıların son tınısı olduğı halde, annemizin geldiğini hemen anlar, sahneye bakardı. Hiç bir nedeni olmadığı halde, kendini suçlu sanırdı. Oysa tek suçu - elbet bu bir suç sayılabilirse - orkestra yerinde oturmasıydı; çünkü annemizin buna sinirlendiğini bilirdi. Derken, annemizin sahnedeki dayanılmaz hava akımı üzerinde babamıza bir şeyler söylediğini duyardı: hemen o öğleden sonra, kendisi provaya başlamadan, ne yapıp edip çaresine bakmalıydılar bunun. Annemizin sürünmüş olduğı o güzelim, o uçucu koku, dalga dalga ta orkestra yerinde büzülmüş duran Niall'a kadar ulaşırdı. O zaman Niall'ın yüreğini çıldırtıcı bir acı bürüyüverir, büyük bir özlemle tiyatronun kedisi olmayı isterdi. Bir yolunu bulup sahneye tırmanmış olan kedi, doğruca annemizin yanına koşup yanında durur, sırtını yay gibi gererekten, mırılayarakten, ipek tüylü başını annemizin ayaklarına sürerdi.

Annemiz: «Merhaba, Minet! Minet!» derdi kediye. Sonra eğilip yaltaklanan hayvanı kucığına alır, kürkünün geniş, koyu renkli yakasından içeriye sokar, kulağına bir şeyler fısıldayarak onu okşardı. Kedi ile kürk manto birbirine karışır, zıt renkli lekeler meydana getirirdi. O zaman Niall, beklenmedik bir dürtüyle piyanonun yanına koşar, iki elini birden tuşların üzerine olanca gücüyle bastırıverirdi. Piyanodan yüksek, sert, korkunç derecede uyumsuz sesler çıkardı.

— «Niall?» Annemiz sahnenin önündeki ışıklara doğru ilerler, aşağıda, orkestra yerinde duran Niall'a bakardı. Sesi artık o tatlı, o nazik ses değildi; tersine, sert, buz gibi soğuk bir sesle konuşurdu. «Ne cesaretle yaptın bunu, söyler misin? Çabuk buraya gel bakayım. Çabuk diyorum!» Yaşlı Sullivan, özür dilercesine, Niall'ı birinci kemanın başı üzerinden havaya kaldırır, sahneye, annemizin ayakları dibine koyardı.

Annemiz Niall'a hiç bir ceza vermezdi. Niall'ın seve seve katlanacağı tokat hiçbir zaman yüzünde şaklamazdı. Annemiz, onu görmemezlikten gelerek öbür yana döner, öğleden sonraki provanın ayrıntıları üzerinde konuşmasına devam ederdi. Truda Niall'ın yanına koşar, yerlerde çömelmekten tozlanmış, buruş buruş olmuş ceketini silkelirdi. Derken Maria ile Celja, yüzlerinde yapış yapış

el izleri, saçlarında örümcek ağıları, dans ede ede sahnenin yan kapısında belirirlerdi.

III

CHARLES odadan çıkınca, Niall piyano çalmayı bıraktı.

— «Tuhaf bir duygu var içimde.» dedi. «Yıllardır, ta çocukluğumdan beri duymadığım bir duygu. Sanki bütün bunlar daha önce de olmuş gibi geliyor bana.»

Maria: «Bana da sık sık öyle gelir» diye karşılık verdi, «Birden cin çarpmış gibi olurum. Sonra o duygu, geldiği gibi ansızın gidiverir. O zaman da hasta gibi kalakalır insan.»

Celia: «Bence, bir nedeni olmalı bunun.» dedi. «Belki de insanın bilinçaltı beyninden önce davranıp düşünüyordur bir ayrıntı üzerinde; ya da bunun tam tersi oluyordur. Neyse, önemi yok zaten.»

Dikiş sepetine uzanıp örmekte olduğu sökükle çorabı aldı, incelemeye koyuldu.

— «Charles bize «asalaklar» derken, beni kastediyordu.» diye devam etti. «Her hafta sonu tatilinde buraya gelip Maria'yla onu hiç yalnız bırakmadığımı düşünüyordu besbelli. Nereye gitse beni karşısında buluyor. Çocukların ders çalıştığı odaya giriyor, beni görüyor. Polly'yle günlük programlarını bozup çocuklarla oynuyorum. Dinlenmeleri gerekirken bir saatte onları yürüyüşe çıkarıyorum. Ders çalışmaları gerekirken, kalkıp masallar anlatıyorum. Geçen cumartesi mutfakta yakaladı beni; Bayan Banks'e nasıl sufle yapılacağını gösteriyordum. Dün sabah da fundalıkta gördü; kırpma masasıyla çalışmaları buduyordum. Bir türlü kurtulamıyor zavallı benden; bir türlü başından atamıyor beni. Ömrüm boyunca hep böyle oldu zaten; hep çevremdekilere askıntı oldum, aşırı üstlerine düştüm.»

İğneye iplik geçirip çorabı onarmaya başladı. Giyile giyile adamakıllı yıpranmış, örselenmiş bir çoraptı; küçük oğlanın ayağının kokusu sinmişti hafifçe üzerine. Celia yıllardır onarırdı çocukların çoraplarını. Hiç biri kendi çocuğu değildi, hepsi Maria'nın çocuklarıydı. O güne dek ağırına gitmemişti bu iş ama, o öğleden sonra sanki her şey değişivermişti birden. Biliyordu, bir daha hiç bir zaman rahatlıkla, hafif bir yürekle Farthings'e gelemeyecekti artık. Çünkü Charles «asalak» demişti ona.

Maria: «Charles sana değil, asıl bana «asalak» dedi.» diye atıldı. «Charles seni çok sever. Seni burada, kendi evinde görmek de ho-

şuna gider Sana her zaman söylerim ya, bilirsin, yanlış bir seçim yapmış evlenirken: beni değil, seni almalıydı o.»

Gene sedire boylu boyunca uzandı. Yalnız bu kez ocakta yanan ateşi görebilmek için yan yattı. İçin için yanan odunlardan arta kalan kızgın beyaz küller kıvrıla büküle ocak ızgarasından aşağıya düşüyordu.

Maria: «Benimle hiç evlenmemeliydi.» diye devam etti. «Onun hoşlandığı şeylerden hoşlanan biriyle evlenmemeliydi: kışın köyde yaşamayı, ata binmeyi, engelli yarışlara gitmeyi, akşam yemeğine tanıdık çiftleri çağırıp yemekten sonra da briç oynamayı seven biriyle. Bu karmakarışık hayat hiç iyi olmadı onun için. Benim Londra'da kalıp çalışmam, yalnız hafta sonlarında buraya gelmem yani. Mutlu olduğumuz sanısını uyandırmak için elimden geleni yapıyordum ama, doğrusunu isterseniz, yıllar var ki mutlu değiliz.»

Niall piyanonun kapağını kapatıp ayağa kalktı.

Sert bir sesle: «Saçma bu!» dedi. «Ona tapıyorsun. Kendin de pekâlâ farkındasın ya. O da sana tapıyor. Öyle olmasaydı, yıllar önce boşanırdınız.»

Maria başını salladı. «Gerçekten hiç sevmiyor beni.» dedi. «Bir zamanlar hayal ettiği Maria'yı seviyor yalnız. O hayali hiç gözünün önünden uzaklaştırmamaya çalışıyor; tıpkı ölmüş birinin hayalini aklında tutmaya çalışır gibi. Ben de aynı şeyi ona yapıyorum ya. Charles bana âşık olduğu sırada, **Mary Rose'un Dirilişi**'nde baş rolü oynuyordum. Piyes kaç ay sahnede kaldı, hatırlamıyorum şimdi.. iki, üç ay kaddı galiba, değil mi? Neyse. Bütün o süre içinde, Charles'ı Simon yerine koydum. Benim için Simon'du o. Derken, nişanlandık. Nişandan sonra da ben gene Mary Rose olmaya devam ettim. Charles'a Mary Rose'un gözleriyle bakıyor, onu Mary Rose'un anlayabileceği gibi anlıyordum. Öyle ki, Charles benim gerçekten Mary Rose olduğuma inandı. İşte bunun için sevdi beni, bunun için evlendik. Evliliğimiz bir hayale, bir aldanışa dayanıyor kısacası.»

Gözlerini alevlere dikerek: «Şimdi bile, bütün bunları beni gerçekten anlayan Niall'la Celia'ya anlatırken bile, rol yapıyorum.» diye düşündü. «Bir yabancıya bakar gibi bakıyorum kendime: Sedinin üzerine uzanmış, kocasının sevgisini günden güne kaybeden Maria adındaki şu kadına bakıyorum. O zavallıya, o yapayalnız kadına acıyorum. Onun için ağlamak geliyor içimden. Öte yandan ben -gerçek ben- bir köşeden dil çıkarıp alay ediyorum onunla!»

Niall: «İçimizde yalnız bir tek asalak var.» dedi. «Charles'ın sizlerden birine çattığını düşünerek boşuna böbürlenmeyin kendinizle!» Kalkıp pencerenin önüne gitti. «Charles iş adamıdır.» diye devam etti. «Amaçları olan bir adamdır. Yetkileri vardır, çoluk-ço-

çuğu vardır; savaflara katılmıştır. Bütün tanıdıklarımın içinde en çok saygı duyduğum insandır o. Kimi vakit onun gibi bir adam olmayı içtenlikle istemişimdir. Allah bilir, gıpta ettiğim olmuştur ona.. pek çok şeyler için. Az önce, bana «ucubesi» dedi.» Haklıydı da. Yalnız ucube değil, aynı zamanda asalağım ben. Hatta ucubeden çok, asalak sayılırım. Ömrüm boyunca her şeyden kaçmaya baktım: öfkeden, tehlikeden, hepsinden çok da yalnızlıktan. Şarkı bestelemem de bundan. Kuru-sıkı atmak, güya dünyaya meydan okumak için. Sizlere yapışmam, sıkı sıkı tutunmam da bundan.» Sigarasını fırlatıp attı, dönüp Maria'ya baktı.

Celia, tedirginlikle: «Aşırı duygusallaşıyoruz galiba.» dedi. «Bu tür iç gözlemin hiç birimize bir yararı yok. Yalnızlıktan korktuğunu söylemene gelince: Saçma bu. Yalnız kalmaya bayılırsın sen. Herkesin gözünden uzak yerlere kaçıp saklanan, diri diri, kendini acayip yerlere gömen sen değil misin sanki? O su sızdıran tekne...»

Birden kendi sesi kendi kulağına yabancı geldi. Bu gıgıde hırçınlaşan ses çocuk Celia'nın: «Beni bırakmayın. Durun, beni bekleyin, Niall, Maria! Beni bekleyin...» diye sızlanan sesiydi.

Niall: «Yalnız olmakla gerçek yalnızlığın hiç bir ilgisi yoktur.» dedi. «Bu zamana kadar sen de öğrenmiş olmalısın sanırım bunu.»

Yemek odasından tekerlekli çay masasının sesi geliyordu. Bayan Banks yalnızdı besbelli. Ağır ağır sürüyordu tekerlekli masayı. Fincanların şingirdediği duyuluyordu. Celia gidip ona yardım etmeyi düşünerek doğrulmaya davrandıysa da, Polly'nin neşeli, canlı sesini duyunca gene yerine oturdu. Polly: «İzin verin de size yardım edeyim, Bayan Banks.» diyordu. «Olmaz, çocuklar! Pastaları ellemeyin bakayım!»

İlk kez olarak Celia hep birlikte çay içmekten ürktü. Çocuklar yeni döndükleri gezintiyi anlatacak, cıvı cıvı konuşacaklardı. Polly, sağlıklı, çekici yüzüyle, çaydanlığın ardından onlara gülümseyecekti. O gün için, özel olarak yüzünü pudralamış olacaktı; eh, dile kolay, pazar çayıydı bu. Pudranın rengi yanık tenine göre oldukça açık olacaktı. Hele o konuşmaları... «Hadi çocuklar, anlatın pencereden gördüğünüzü. Celia Teyze'nize. Aman, ne kocaman kuştı! Öyle büyüktü ki, ne olduğunu anlayamadık bir türlü... Yavaş iç çayını, şekerim, okadar acele etme... Daha çay ister miydiniz, Niall Amca?» Niall olduğu zaman, Polly hep biraz sinirli olurdu nedense. Yüzü de hafiften kızarırdı. Niall'la işin neye varacağı belli olmazdı ki.. Niall'a gelince, bula bula o günü bulacaktı huysuzluk edecek. Maria ise her zamankinden çok sıkılacak, her zamankinden daha suskun olacaktı. Charles Maria'nın Noel'de kendisine armağan ettiği o kocaman fincanın ardında sessiz, suskun oturacak, arada bir sırtıtacak-

tı. Hayır, ne yapıp edip bugün olsun kaçınmalıydı şu geleneksel çay faslından. Maria da aynı şeyi düşünüyordu besbelli.

— «Polly'ye söyle, çaya gelmeyeceğiz.» dedi. «Bir tepsi al gel, üçümüz çayımızı burada içelim. O patırtıya katlanamam doğrusu şimdi.»

Celia: «İyi ama, Charles ne olacak?» diye sordu.

Maria: «Çay içmek isteyeceğini pek sanmıyorum.» diye karşılık verdi. «Az önce bahçe kapısından çıktığını duydum. Yürüyüşe çıktı. galiba.»

Yağmur gene çiselemeye başlamıştı. Hapishane parmaklıklarına benzeyen pencerelere çarpan yağmur damlacıkları melankolik pıtır-tılar çıkarıyordu.

Maria: «Şu Fransız pencerelerinden oldum olası nefret ederim.» dedi. «Bütün aydınlığı boğuyorlar. Ufacık ufacık, çirkin camlar...»

Niall: «Lutyens'in işi.» dedi. «Hep bu camlardan yapar.»

Celia: «Bu tarz evlere iyi gidiyor ama.» diye atıldı. «**Köy Hayatı**» dergisinde de sık sık resimlerini görüyorum bu pencerelerin. Daha çok, Hampshire dolaylarındaki çiftliklerde yaygın, sanırım. Saygıdeğer Bayan Ronald Harringway'in - ya da ona benzer bir başkasının - çiftliğinde vardı örneğin.»

Maria: «Çifte yataklardan da vardır orada.» diye atıldı. «Hani, yan yana bitleştirilince tek yatak gibi görünenlerden. Sonra, lamba da açıkta değildir, eminim; duvarın arkasında gizlidir, ışık oradan vuruyordur...»

Niall: «Pembe misafir havluları.» dedi. «Hem de, mis gibi, ter-temiz. Yalnız, konuk odası her zaman soğuktur, kuzeye bakar. Yıllardır Bayan Ronald Harringway'in yanında çalışan, son derece becerikli, kusursuz bir de hizmetçi kadın vardır.»

Maria: «Ama sıcak su şişelerini hep çok erken koyar yataklara.» diye atıldı. «Öyle ki, yattığınız zaman su çoktan ılınmıştır.»

Celia: «Bayan Compton Collier her yıl çiftliğe gelip, bahçenin resmini çeker.» dedi. «Bahçenin sınırına bir alay acı bakla dikilmiştir; hepsi de kazık gibi...»

Niall: «Bir de köpek vardır.» dedi. «Dili bir karış dışarıda, soluk soluğa çimenlikte oturur. Bu arada, Bayan Ronald Harringway bahçede gül keser.»

Kapı tokmağı döndü, kapı açıldı; aralıkta Polly'nin başı görüldü.

Şen-şakrak bir sesle: «Karanlıkta mı oturuyorsunuz hepiniz?» diye sordu. «Pek iç açıcı değil böylesi, değil mi?»

Kapının yanındaki elektrik düğmesine uzandı, ışığı yaktı. Oda bir anda aydınlığa boğuldu. Hiç birimiz bir şey söylemedik. Çocuklarla birlikte yağmur altında yaptığı kısa gezintiden yeni dönen

Polly'nin yüzü parıl-parıldı, taptaze idi. Biz ise, onun yanında pek solgun, pek bitkin duruyorduk.

Polly: «Çay hazır.» dedi. «Az önce Bayan Banks'in yanındaydım. Yürüyüşten sonra, çocukların iştahı bir açıldı ki, sormayın! Annemiz yorgun görünüyor.»

Eleştiren gözlerle Maria'ya bakıyordu. Şefkatle beyenmezlik kârışımı tuhaf bir tutumu vardı Maria'ya karşı. Çocuklar Polly'nin iki yanında, konuşmadan duruyorlardı.

Polly: «Annemiz de bizimle birlikte yürüyüşe çıkmalıydı, değil mi?» diye ekledi. «Bizimle gelseydi, o Londra'lı görünüşünden sıyrılırdı. Neyse, zararı yok. Annemiz o güzel pastadan kocaman bir dilim yiyecek. Hadi gelin çocuklar.»

Başını salladı, gülümsedi, sonra dışarı çıkıp gene yemek odasına yollandı.

Maria: «Pasta falan istemiyorum ben.» diye fısıldadı. «Hele o son yediğimiz pastadansa, hasta olurum valla! Nefret ediyorum o pastadan.»

Küçük oğlan: «Senin hakkını da ben yiyebilir miyim?» diye sordu. «Kimseye söylemem, söz.»

Maria: «Olur.» dedi.

Çocuk koş a koş a odadan dışarı çıktı.

Niall: «Niall Amca çay yerine konyak içmeyi yeğ tutar.» dedi.

Sonra Celia ile birlikte yemek odasına seçirtti. Bir çay tepsisi hazırladılar, içkiler için de ikinci bir tepsi aldılar. Gene oturma odasına döndüler Polly'le çocukların patirtisini duymamak için, kapıyı ardlarından sıkı sıkı kapadılar

Niall ışığı söndürdü. Avutucu, rahatlatıcı karanlık gene sarmıştı çevremizi. Yalnızdık, sakindik, kimse bizi rahatsız etmiyordu.

Niall: «Bizim çocukluğumuzda hiç böyle değildi.» dedi. «Şimdi her şey parıl-parıl, tertemiz, düzenli ve olağan. Plastik oyuncaklar bir içeri, bir dışarı kolayca taşınabilen şeyler.»

Maria: «Belki biz küçükken de böyleydi.» diye karşılık verdi. «Belki böyleydi de, biz hatırlamıyoruz şimdi.»

Niall: «Ben çok iyi hatırlıyorum.» dedi. «Her şeyi hatırlıyorum. İşin kötüsü de bu ya zaten. Fazlasıyla hatırlıyorum her şeyi.»

Maria önce kendi çayına, sonra da Niall'ın fincanına bir kaşık konyak döktü.

— «Bu evdeki ders odasından nefret ediyorum.» dedi. «Onun için oraya adımımı bile atmıyorum. Zindana tıklmış gibi oluyorum orada. Bu odanın pencereleri de aynı etkiyi yapıyor üzerimde.»

Celia: «Bunu söyleyemezsin.» dedi. «Evin en güzel odası burası. Güneve dönük. Bütün gün güneş alıyor.»

Maria: «Demek istediğim o değil.» diye karşılık verdi. «Bu oda-

nın kendini beğenmiş, kendinden hoşnut bir hali var âdeta. Sanki, «Güzel bir odayım, değil mi, çocuklar? Hadi gelin, oynayın, mutlu olun!» diyor. Bak, o zaman oda ne hale gelir! Bu pırıl-pırıl muşambalar baştan başa kil topakları içinde kalır. Truda hiç kil vermezdi bize oynayalım diye.»

Celia: «Kile hiç bir zaman ihtiyacımız olmadı ki.» diye mırıldandı. «İşimiz gücümüz giyinip kuşanmaktı.»

Maria: «Çocuklar isteseler benim elbiselerimi de giyebilirlerdi.» dedi.

Niall: «Evet ama, hiç şapka yok senin.» diye lafa karıştı. «Şapka olmadıktan sonra, giyinip kuşanmanın hiç tadı olmaz ki Düzinelerle şapka... hepsini dolabın tepesine, boyumuzun erişemeyeceği bir yere kaldırırlardı; ancak iskemlenin üzerine çıkıp alabilirdik şapkaları.» Çay fincanının içine bir kaşık dolusu daha konyak koydu.

Celia: «Annemin koyu kırmızı kadife bir pelerini vardı.» dedi. «Gözlerimin önüne geliyor şimdi. Kalçalarını sımsıkı sarardı. Eteğine baştanbaşa kalın bir kürk şerit geçirilmişti. O pelerini giydiğim zaman etekleri yerlerde sürünürdü.»

Maria: «Onu giydin mi, Morgan leFey olurdun güya sen.» diye atıldı. «Morgan leFey olmak için o kırmızı pelerini giymen ne budalalıktı ama! Bunun doğru olmadığını sana o zaman da söylemiştim. Ama inadın inattı, kulak bile asmadın. Ağlamaya da başladın üstelik. Az kaldı dövecektim seni.»

Niall: «Dövdün zaten.» dedi, «Ama ağladığı için değil. Guinevere[*] kılığına girebilmek için kırmızı pelerini kendin giymek istiyordun da ondan. Hatırlamıyor musun, kitap hemen yanımızda, yerde duruyordu; biz de resimleri taklit ediyorduk. Guinevere'in uzun, al bir entarisi, altın sarısı saç örgüleri vardı. Ben Lancelot olabilmek için, kurşunî fanilamı tersinden giymiştim. Babamın kocaman kurşunî çoraplarını da ellerime geçirmiştım; zincirden örülmüş zırhlara benzesin diye.»

Maria: «Yatak da nekadard büyüktü» dedi, «Koskocaman bir şeydi. Ömrümde gördüğüm en büyük yatak diyebilirim.»

Celia: «Neden söz ediyorsunuz, kuzum?» diye sordu.

Maria: «Annemin yatağından» diye karşılık verdi, «Kılıktan kılığa girdiğimiz odadaki yatak yani. Paris'teki apartman katındaydı. Duvarlara baştanbaşa Çinli resimleri asılmıştı. Sonradan kendim için çok aradım ama, hiçbir yerde öyle büyük yatak bulamadım. Ne tuhaf değil mi?»

[*] Guinevere: Bretanya Kralı Arthur'un karısı. (Çeviren)

Celia: «Bu da nereden geldi aklına durup dururken?» diye sordu.

Maria: «Bilmem ki» diye mırıldandı, «Bir ses duydum, yan kapı mı açıldı? Belki de Charles'tır.»

Üçümüz de kulak verdik ama bir şey duymadık.

Celia: «Evet, çok büyük bir yataktı» dedi, «Bir kez yatmışım o yatakta. Parmağımı asansörün kapısına kıstırdığım gündü. Ortaya beni yatırdılar, annemle babam da iki yanımda uyudular.»

Maria, merakla: «Sahi mi?» diye sordu, «Tam da senin yapacağın şey. Utanmadın mı peki aralarında yatmaktan?»

— «Yo. Niye utanacakmışım? Pek hoştu, sıcaktı da. Unutuyorsun, böyle şeyler kolaydı benim için. Her ikisinin de çocuğuydum ben.»

Niall fincanını tepsiye bıraktı.

— «Ne zalimlik böyle konuşman!» diye söylendi. Ayağa kalktı, bir sigara daha yaktı.

Celia, şaşkın şaşkın: «Ne yani, yalan mı?» diye karşılık verdi, «Gerçeği söyledim. Ne tuhafınsın!»

Maria ağır ağır çayını içti. Fincanı iki eliyle birden tutuyordu. Düşünceli düşünceli: «Acaba onları hâlâ aynı gözle mi görüyoruz?» diye mırıldandı, «Annemle babamı yani. O eski günleri, çocukluğumuzu, büyümemizi, bütün yaptıklarımızı aynı gözle görebiliyor muyuz hâlâ?»

Niall: «Hayır, sanmam» dedi, «Hepimiz başka bir açıdan bakıyoruz bence geçmişe.»

Celia: «Düşüncelerimizi bir araya toptasak, bir tablo çıkar elbet ortaya» dedi, «Ama bozuk, çarpık-çurpuk bir resim olur bu. Tıpkı bugünkü gibi. Çünkü yarın olunca, hepimiz bugünü birbirimizden farklı biçimde değerlendireceğiz.»

Oda hayli karanlık olmuştu. Dışarısı daha aydınlık görünüyordu. Çökmekte olan gece ortalığı kurşunî bir renge boyamıştı. Birbirine sokulmuş ağaçların gölgeli karaltılarını hâlâ görebiliyorduk; keyifsiz keyifsiz çiseleyen yağmurun altında ürperip duruyorlardı. Evin dış duvarını saran tırmanıcı yaseminin bir dalı Fransız pencerelerinin kurşun çerçeveli kafeslerine sürünüyordu. Uzun süre sessiz oturduk, hiç birimiz konuşmadık.

En sonunda, Maria: «Merak ediyorum doğrusu» diye mırıldandı, «Charles bize «asalaklar» derken, ne demek istiyordu acaba gerçekte?»

Perdeleri hâlâ açık duran oturma odası birden soğuyuverdi, buz gibi oldu sanki. Ateş söndü sönecekti. Koridorun öte yanındaki sıca-cık, parıl-parıl aydınlatılmış yemek odasında, çay masasının çev-

resinde oturan Polly'yle çocuklar bambaşka bir dünyaya aittiler.

Maria: «Bir bakıma, bize biraz gıpta ediyor gibi geldi bana» dedi.

Celia: «Gıpta etmiyordu» diye karşılık verdi, «Acıyordu.»

Niall pencereyi açıp bahçeyi seyretmeye koyuldu. Çimenliğin köşesinde, çocukların salıncağının hemen yanında, bir söğüt ağacı vardı. Yazın bu ağaç serin, bol yapraklı bir çardak işi görürdü; sık yaprakları doğal bir ağ meydana getirir, güneşin kızgın ışınlarını keserdi. Şimdi, aralık ayının loş, kasvetli karanlığında ise, apak duruyordu söğüt ağacı. İpince, gevrekleşmiş dalları bir iskeletin rengi ağarmış kemiklerini andırıyordu. Niall'in gözleri ağaca dalmıştı ki, çiseleyen yağmuru savurarak bir esinti geldi, söğütün dallarını karıştırıverdi. İnce dallar, yerleri süpürerekten sallandılar, eğilip büküldüler. Söğüt ağacı birden değişti, başkalaştı. Yapracağını yaz-kış dökmeyen ağaçlara tek başına karşı duran, yapayalnız, kimsesiz bir ağaç değildi o artık; ölmüş bir kadının hayaletiydi. Sahne arkasına gerilmiş boyalı kumaşın önünde bir an, yalnız kısacık bir an asılı duran, sonra karartılmış sahneden dans ederek Niall'a doğru gelen bir kadının hayaliydi...

IV

TİYATRO mevsiminin son gecesi, annemizle babamız tiyatrodaki bir toplantı düzenlerlerdi. Bu özel gece için biz de özene bezene giyinirdik. Maria ile Celia belleri şeritlerle sıkılmış şifon elbiseler giyerlerdi. Niall da bir gemici elbisesi. Gömleği nedense hep büyük gelir, bu nedenle sarkardı.

Truda: «Doğru dur bakayım, anladın mı, çocuk?» diye paylardı bizi, «Doğru-düzgün durmazsanız nasıl vaktinde hazırlarım sizi?» Maria'nın saçındaki oradan, buradan toplanıp takılmış nesneleri çekip çıkarır, sonra da saçları sert bir fırçayla uzun uzadıya fırçalardı. Ta ki, saçlar Maria'nın başını altından bir hale gibi çevreleyene kadar.

Truda: «Seni tanımayan biri de melek sanır» diye söylenirdi, «Ama ne mal olduğunu iyi bilirim ben senin. Onlara iki çift laf etsem yeter de artar bile. Doğru dur bakayım, kıpırdanma öyle. Gitmek istiyor musun, istemiyor musun toplantıya? Ona göre.»

Maria dolabın aynasında kendine bakardı. Dolabın kapısı yarı açık olurdu; öyle ki, kapı hafifçe sallandıkça, Maria'nın hayali de onunla birlikte salınırdı hafif hafif. Yanakları al aldı, gözleri ıslı-ıslı. Gün boyunca dalga dalga artan heyecanı, o anda doruğuna yük-

selir, boğazını tıkar, onu boğacak gibi olurdu. Son zamanlarda birden serpilivermiş, çok büyümüştü. Daha birkaç ay önce üzerine tıpatıp gelen elbise şimdi iyice kısalmış, daralmıştı.

Maria: «Giyemem bunu» dedi, «Bebek entarisine benziyor.»

Truda: «Annen ne giymeni uygun görüyorsa, onu giyeceksin» diye tersledi, «Ya da doğruca yatağına gider, yatarsın. Evet, bu iş tamam. Nerede bakayım benim oğlum?»

«Benim oğlum», banyo küvetinin yanında don-gömlek durmuş, titriyordu. Truda onu yakaladığı gibi, temizlemeye girişti. Sabunlu bezle boynunu, kulaklarını güzelce sildi.

— «Bunca kir-pas nereden geliyor, anlamıyorum!» diye söylendi, «Neyin var senin? Üşüdü mü?»

Niall «hayır» der gibilerden başını salladıysa da, titremesi durmadı, dişleri birbirine vurmaya devam etti.

Truda: «Hepsi heyecandan» dedi, «Başka bir şeyciğin yok. Senin yaşındaki çocukların çoğu bu saatta yataklarına yatmış, hattâ uyumuş olurlar. Çılgınlıktan başka bir şey değil bu yaptıkları; gecenin bu saatinde sizi tiyatroya sürüklemeleri yani. Günün birinde çok pişman olacaklar ya, neyse. Elini biraz çabuk tut, Celia. Orada öyle oturup durursan, eğlenceyi kaçırsın. Nasıl, daha bitmedi mi? Geliyorum, hanımefendi, geliyorum...» Öfkeyle elindeki sabunlu bezi banyonun içine fırlatarak dışarı koştu. Niall orada kalakalmıştı. Çıplak boynundan sabunlu sular akıyordu.

Annemiz: «Biz hazırız, gidiyoruz, Truda» dedi, «Çocukları temsilen ortasında, aradan sonra getirirsen iyi olur.»

Kapının eşiğinde bir dakika kadar durdu. Soğuk bir görünüşü vardı. Uzun, beyaz eldivenlerini ellerine geçirmeye koyuldu. Yumuşak, kara saçlarını her zamanki gibi ortadan ayırmış, ensesinin üzerinde topuz halinde toplamıştı. Bugün oyundan sonraki toplantı dolayısıyla boynuna inci gerdanlığını, kulaklarına inci küpelerini takmıştı.

Maria: «Ne güzel elbise!» dedi, «Yeni, değil mi?»

Sonra kendi hoşnutsuzluğunu büsbütün unutarak, elbiseyi elle-yebilmek için ileri doğru atıldı. Annemiz gülümsedi, elbisenin yumuşak kıvrımlarını göstermek için, pelerinin önünü açtı.

— «Evet, yeni» diye karşılık verdi. Hafifçe döndü. Siyah kadife pelerinin altından elbisenin etekleri vücuduna dolandı. Sürdüğü güzel koku bize kadar geldi.

Maria: «İzin verin de, öpeyim sizi, n'olur!» diye yalvardı, «İzin verin, öpeyim ve sizi kraliçem sayayım!»

Annemiz eğildi. Ama sadece bir an için. Maria kadife pelerinin kıvrımını yakalayabildi ancak.

Annemiz: «Niall'ın nesi var?» diye sordu, «Neden okadar solgun yüzü?»

Maria: «Hasta, sanırım» diye karşılık verdi, «Her toplantıdan önce böyle olur o zaten.»

Annemiz : «Hastaysa tiyatroya da gelemes elbet» dedi gözlerini Niall'a dikerek. O sırada, babamızın kendisini çağıran sesini duyarak döndü, pelerinine sarındı ve dışarı çıktı. Havayı okşayan kokusu kalmıştı bizlere.

Kapıdan çıkarken neler konuştuklarına kulak verdik. Büyükle rin sesleri, mırıltıları ne kadar başkaydı bizim gevezeliklerimizden! Annemiz babamıza bir şeyler anlatıyordu. Babamız şoförle konuşuyor, André babamızın unuttuğu paltoyu sahibine yetiştirmek için koridor boyunca koşuyordu. Az sonra otomobile binmişlerdi. Arabanın hareket ettiğini, kapısının hızla kapandığını duyduk.

Maria: «Gittiler» dedi. Sonra, nedendir bilinmez, içindeki tüm heyecan ansızın sönüverdi. Birden kendini pek yalnız, pek üzgün buldu. Sıkıntıyı üstünden atmak için doğrucu banyoya koştu. Niall hâlâ küvetin yanındaydı, titreyip duruyordu. Maria onun saçlarını çekiştir-meye koyuldu.

Tam o sırada Truda içeri daldı. «Ne yapıyorsunuz gene ikiniz, ha? Uslu durun, bakayım!» Niall'ın üzerine eğilerek, kulaklarını incelemeye koyuldu. Niall iki büklüm olmuştu. Nefret ettiği, gurur kırıcı bir duruştu bu. Sevinerek, «Annemle babam iyi ki «allahaismarladık» demeye gelmediler buraya» diye düşündü, «Hele babamın, o görkemli gece elbisesi içinde, yakasında karanfiliyle gelip beni bu halde görmesini hiç istemem.»

Truda: «Şimdi üçünüz de uslu uslu oturun bakalım» dedi, «Ben gidip giyineceğim.» Sonra koridora yollandı. Elbiselerinin durduğu dolabı açıp, özel günlerde giydiği sımsıkı kapalı, siyah elbisesini çıkardı.

Apartman katında şimdiden bir kapanış, bir sona eriş havası esiyordu. Ertesi gün oradan ayrılacaktık. Bu odalar bizim olmaktan çıkacaktı artık. Başkaları gelip oturacaktı burada; ya da belki kat haftalarca boş kalacaktı, kimbilir. André babamızın elbiselerini uzun bir sandığın içine yerleştiriyordu. Komodinin, dolabın çekmeceleri ardına kadar açıktı. Yerde dizi dizi ayakkabılar, düğmeli botlar duruyordu.

André apartman katıyla birlikte tutulmuş olan çıtı-pıtı, esmer hizmetçi kızla Fransızca konuşuyordu. Kız annemizin eşyalarını ince ipek kâğıtlarına sarıp özenle katlıyordu. Her yer ipek kâğıtlarıyla doluydu. André gülüyor, küçük hizmetçi kızla hızlı hızlı Fransızca konuşuyordu. Kız da ona gülümsüyor, cilveler yapıyordu.

Truda: «İşte başı bundan belâya giriyor» diye söylendi, «Kızların peşini bir türlü bırakmaz mübarek!» Oldum olası uğraşırdı André'yle. Yıldızları hiç barışmazdı nedense.

En sonunda André'yle kız odadan çıktılar. Akşam yemeği yemek üzere koridoru geçip mutfığa yollandılar. Az sonra Truda da onlara katıldı. Aralık mutfak kapısından peynirin, sarmısağın iştah açıcı kokusu bize kadar geliyordu. Hem yiyor, hem konuşuyorlardı. Sesleri sürekli bir vızıltı halinde bize kadar ulaşıyordu.

Celia kalkıp boş salona geçti, oturup çevresini seyretmeye koyuldu. Kitaplar, fotoğraflar toplanıp kaldırılmıştı; kişisel eşyalar da öyle. Çıplak mobilyalardan başka hiç bir şey kalmamıştı ortada; onlar da ev sahibine aitti zaten. Kaskatı sedir, yaldızlı koltuklar, gıcır-gıcır cilâlı masa. Duvar da kocaman bir resim vardı. Salıncakta sallanan bir kadın resmiydi bu. Etekleri havalanmıştı, ayakbabilârlarından biri ayağından düşmek üzereydi. Gençten bir adam arkada durmuş, salıncağı itiyordu. Ne tuhaf! Günlerdir, aylardır, yıllardır, kısacası resim yapıldı yapılabildi kadın orada oturup adamın kendisini itmesini bekliyordu demek! Yazık ki, bu geceden sonra onları seyredecek kimse kalmayacaktı apartmanda. Bomboş odada kendi kendilerine salıncaklardı bundan böyle.

Celia, yüksek sesle: «Gidiyoruz buradan» dedi adamla kadına, «Ne dersiniz bu işe? Hoşunuza gitti mi? Buraya bir daha geleceğimizi hiç sanmam.» Resimdeki kadın o ahmakça gülüşüyle gülümsemeye, ayağıyla havayı tekmelemeye devam etti.

Bu arada, Maria yatak odasında harıl-harıl üstünü değiştirmekle uğraşıyordu. Toplantı için Truda'nın kendisine giydirdiği elbiseyi çıkarmış, kirli sepetinin içine saklamıştı. Onun yerine, Yılbaşı gecesi giymiş olduğu kadife karnaval elbisesini geçirmişti sırtına. Çok pahalıya kiralananmış bir içoğlanı elbisesiydi bu. Truda elbiseyi bir kutunun içine yerleştirip kaldırmış, kutuyu bağladıktan sonra üzerine etiketini yapıştırmıştı. Yani Maria açmadan önce kutu mağazaya geri gönderilmeye hazır durumdaydı. Rönesans çağı modasına uygun çizgili bir yelek, kısa, kabarık bir külot, uzun ipek çoraplar ve hepsinden hoş, omuzlardan arkaya doğru atılarak giyilen bir pelerin. Belden kalın bir kayış geçiyordu. Bunun önüne boyalı bir hançer takılmıştı.

Elbise Maria'ya tıpatıp olmuştu. Maria giyinip kuşandıktan sonra, aynada kendisine baktı; keyfi hemen yerine geldi, heyecanlandı. Mutluydu, hiç bir şeye aldıracağı yoktu. Maria değildi o artık; biçimsiz akşam elbisesinin içindeki o sıkıcı, o silik küçük kız değildi. Bir içoğlanıydı o, adı da Edouard'dı. Kendi kendine konuşarak, hançerini havada sallayarak, odada bir aşağı, bir yukarı gidip gelmeye başladı.

Banyoda ise Niall hastalanmak için elinden geleni yapıyordu.

Kusmaya çabaladı, tükürdü ama, hiç bir şey olmadı. Mide boşluğundaki sancı bir türlü dinmek bilmiyordu. Sıkıntıyla, «Neden hep böyle oluyorum?» diye düşündü, «Her önemli olaydan önce hastalanıyorum. Doğum günümün sabahında, Noel'de, temsilin ilk gecesinde, son gecesinde, denize giderken... her şey burnumdan geliyor bu yüzden.»

Oysa hastalanmanın önemli olmadığı sıradan günlerde turp gibi sapasağlamdı genellikle. Niall doğrulup içini çekti, banyodan çıktı. Koridorda bir an durup bocaladı, ne yapacağını bilmiyordu. Truda'yla André'nin mutfakta konuştuklarını duyuyordu. Döndü, annesinin odasına girdi. André bütün ışıkları söndürmüştü. Yalnız tuvalet masasının aynasının yanındaki lamba açık duruyordu. Niall gidip tuvalet masasının başında durdu. Küçük küçük şişeler, losyonlar hâlâ oradaydı; hizmetçi bunları daha toplamamıştı. Kaplumbağa kabuğundan yapılmış kül tablasının içine pudra dökülmüştü. Annesinin omuz atkısı iskemlenin üzerinde duruyordu; giyindikten sonra oraya fırlatıvermişti besbelli. Niall atkıyı eline alıp kokladı sonra omuzlarına doladı. İskemleye oturup masanın üzerindeki ıvır-zıvırı ellemeğe koyuldu. O sırada, annesinin küpelerinden biri ilişti gözüne. Takmayı unutmuştu anlaşılan. Orada, pudranın içinde duruyordu küpe. Yuvarlak, beyaz bir inci. Allahasımarladık demek için çocukların yatak odasına geldiğinde, annesinin kulağındaydı küpe; Niall iyice hatırlıyordu. Belki babası seslendiği zaman düşmüş, annesi düştüğünü fark etmemişti. André ya da hizmetçi kız küpeyi yerde bulup almış, tuvalet masasının üzerine koymuş olsa gerekti.

Niall küpeyi alıp annesine götürmeye karar verdi. Besbelli seviyecek, gülümseyerek, «Aferin sana. Ne kadar düşüncelisin!» diyecekti. İnciyi eline aldı. Almasıyla birlikte de, karşı konulmaz, tuhaf bir istek kapladı içini: İnciyi ağzına sokmak istiyordu. Öyle de yaptı. Dilini incinin çevresinde dolandırdı; serindi, yuvarlacıktı, pek hoştu. Sessiz yatak odası da ne rahatlatıcıydı. Niall artık hasta gibi hissetmiyordu kendini.

İşte tam o sıradaydı ki, Truda'nın: «Niall... Niall... Nerede bu oğlan gene?» diye haykıran sesini duydu. Bu ses onu birden öylesine korkuttu ki, irkilerek yerinden sıçradı. Aynı anda da dişlerini sıkıp inciyi var gücüyle ısırıldı. İnci korkunç çatırtılar çıkararak paramparça oldu. Niall, panik içinde inci kırıklarını eline tükürdü; bir an şaşkın şaşkın onlara baktı, sonra kırıkları yatak örtüsünün saçaklarının altına atıverdi. Yüreği gümbür-gümbür çarparak, yatağın yanına çömeldi. O sırada Truda da içeri daldı, lambayı yaktı.

— «Niall?» diye seslendi, «Niall?»

Niall karşılık vermedi. Truda dışarı çıktı, öbür çocukları çağırmaya koyuldu. Niall usulca çömeldiği yerden kalktı, ayaklarının ucu-

na basa basa koridordan geçip banyoya daldı, kapıyı kapatıp kilitledi.

Az sonra hep birlikte otomobile binmiş, tiyatronun yolunu tutmuştu. Truda nedense pek keyifsiz görünüyordu.

— «İşim başımdan aşkın» diye söylendi, «Doğrusu aşırı yükleniyorlar bana. Her şeyle benim uğraşmam bekleniyor. Her şeyi göremem ki; başımın arkasında da gözüm olacak değil ya. Eşyaları toplayıp sandıklara, bavullara yerleştirmek, çocukları giydirip hazırlamak yetmiyormuş gibi, bir de bu çıktı şimdi başıma... O kız tuvalet masasının üzerine koymadı küpeyi, kalıbımı basarım buna. Eminim, başka bir yere sakladı sonradan satmak üzere. Annenizle babanızın yarın buradan ayrılacağını biliyor, ona güveniyor... Pencereyi birazcık aç, Maria; arabanın içi pek havasız. Gece mantona sımsıkı sarınmış, hiç kımıldamadan oturuyorsun, bakıyorum. Sakın sen de «hastayım» falan demeye kalkışma. Şimdi daha iyice misin bari, Niall?»

Durmadan konuşuyordu. Söylediklerinin yarısı bizeyse, yarısı da kendi kendineydi. Maria, yanakları al al olmuş, elleri ter içinde, «Bakalım Truda mantomun altına kendi seçtiği elbiseyi değil de, içöğlanı elbisesini giydiğimi ne zaman keşfedecek?» diye düşünüyordu. Aldırdığı yoktu artık. Vakit geç olduğu için Truda üstünü değiştirmeye zorlayamazdı nasıl olsa onu. Bu yüzden cezalandırılrsa bile, umurunda değildi. Şoförün karşısındaki ufak taburede oturmuş, sallanıyordu. Ağzında inatçı bir anlam belirmişti.

Niall, rahatlamak için, örtünün altından elini uzatıp Truda'nın elini tuttu.

Truda: «İyi misin, benim oğlum?» diye sordu.

— «İyiyim, teşekkür ederim.»

Paramparça olmuş inci küpeyi hiç bir zaman bulamayacaklardı yatağın altında. Bulsalar bile, hizmetçi kızın onu kazayla ezip sakladığını sanacaklardı. Yarın gidiyorlardı nasıl olsa, onlar gittikten sonra her şey unutulacaktı.

Tiyatroya varmamıza birkaç dakika kalmıştı artık. Geniş cadde- den. avaz-avaz korna çalan taksilerin arasından, pırıl-pırıl ışıkların önünden geçip tiyatroya, insanların kaynaştığı, birbirlerini itip kaktığı, çene yarıştırdığı bu tıklım-tıklım yere ulaşacaktık az sonra. İçerisi daha da kalabalıktı. Bir gürültü, bir patırtıdır sürüp gidiyor, herkes heyecanlı heyecanlı konuşuyor, dostlarını kutluyordu. Temsilin tam yarısında, arada oraya varmıştık. Truda kapıcının kulağına bir şey fısıldadı, kapıcı bizi içeri bıraktı. Truda bizi localara doğru iteledi. Locaya yerleşince çevremize göz gezdirmeye başladık. Dışarıda zil çalınca, insanlar birbirlerini ciğnercesine içeri saldırdılar, yerlerini aldılar. Derken Sullivan orkestranın başına geçti. Durdu, değneğini

havaya kaldırıp seslerin dinmesini bekledi. Gürültü bıçakla kesilmiş gibi kesiliverdi, konuşmalar fısıltıya dönüştü.

Perde sihirli bir değnekle iki ucundan çekilivermiş gibi açıldı. Derinlemesine bir ormana bakıyorduk şimdi. Ağaçlar çok sıkı ama, tam ortada bir açıklık vardı. Açıklığın ortasında da ufak bir göl.

Celia daha önce ağaçları kimbilir kaç kez ellemişti, boyalı olduklarını biliyordu. Gölü de yakından incelemiş, pırıltıdan bile yoksun bir kumaş parçasından ibaret olduğunu gözüyle görmüştü. Öyleyken, bir kez daha görünüşe aldandı.

Gölün kıyısından doğru ağır ağır yükselen karaltıyı seyrederken, seyirciler gibi o da heyecanla, hafiften bir «Ah!» çekti. Karaltı saçlarını omuzlarına salıvermişti, elleri birbirine kenetliydi. Celia'nın sağduyusu ona bu karaltının öz annesi olduğunu söyleyedursun, o hâlâ gördüğünün annesi olduğuna inanamıyordu bir türlü. Annesinin asıl eşyaları sahnenin gerisindeki giyinme odasında duruyordu, bu ise annesini taklit eden bir başkasıydı. Celia, sağduyusuna rağmen, sık sık içini kemiren o korkuya bir kez daha kapılmaktan alamadı kendini. Yanılmış, aldanmış olabileceğinden korkuyordu. Sahnenin gerisinde bir giyinme odası yoktu belki de gerçekte; alışık olduğu o bildik eşyaların rahatlatıcılığı yoktu; sahneye çıkıp şarkı söylemek için sırasını bekleyen babası yoktu. Var olan tek şey bu karaltıydı; hem annesi olan, hem de olmayan bu karaltı. Kendisini yeniden güvenlik içinde bulabilme umuduyla, dönüp yanında oturan Maria'ya baktı. Maria sahnedeki annelerini taklit ederek kımıldanıp duruyordu. Başını hafifçe yana doğru eğmişti, birbirine kenetlenmiş elleri ağır ağır açılıyordu.

Truda Maria'nın sırtını dürtükleyerek fısıldadı: «Şşt... doğru durl»

Maria irkildi. Deminden beri annemizi taklit etmekte olduğunun farkında bile değildi.

Sahnenin döşemesindeki tebeşirle çizilmiş çizgileri düşünüyordu; göl görünümündeki kumaş serilmeden önce çıplak tahtaların üzerine çizilen çizgileri... Annemiz prova yaparken sahneye tebeşirle kareler çizdirirdi. Sonra, adımlarını bir kareden ötekine atarak, bıkıp usanmadan, defalarca çalışırdı. Maria onu böyle çalışırken çok görmüştü.

İkinci karede dans ediyordu şimdi. Bir dakika sonra üçüncü kareye doğru kayacak, sonra dördüncüye, sonra da beşinciye süzülecekti. Derken sıra dönüşü gelecekti. Maria bütün adımları ezbere biliyordu. Büyük bir özlemle, «Keşke ben de sahnede olsaydım!» diye düşündü. «Annemin yanında bir gölge olsaydım keşke!»

Bu arada Niall da kendi düşüncelerine dalmıştı. «Bir zamanlar yelin önünden uçan bir yaprak vardı.» diye düşünüyordu. «Güzün

ağaçtan düşen ilk yaprağı. Derken yel ardından yetişti, onu yakaladığı gibi havaya savurdu, tozlarla birlikte uçurdu. Bir daha gören olmadı yaprağı; kaybolmuş, yok olup gitmişti... Denizde de böyle dalgacıklar vardır; giderler, bir daha hiç geri dönmezler. Bir gölde bir nilüfer çiçeği vardı; kapalı ve yeşil. Sonra açıldı; mum gibi parlak, bembeyaz bir çiçek oldu. Annemin açılan elleri o nilüfer... yükselip alçayan, ormanda yankılanarak uçup giden müzik o nilüfer... Ne olur sanki, hiç durmasa, hiç susmasa! Hiç sessizliğe dönüşmeden, sonsuzluğa kadar böyle sürüp gitse bu müzik! Müzik de, çırpınan o yaparak da, suyun yüzündeki o dalgacık da hiç bitmese, yok olmasa!..»

Annesi şimdi gene göle dönmüş, ağır ağır suya gömülüyordu. Elleri kıvrılıyor, bükülüyor, kapanıyordu ve ağaçlar ona doğru eğiliyorlardı. Kapkaranlıktı her yer... birden her şey sona erdi; bitmişti. Perdeler sessizliği yırtarak, dalgalana dalgalana sahneye doğru kapandılar. Bir alkıştı koptu. Beğenilerin çılgın, anlamsız taşkınlığı bütün sessizliği bozdu.

Eller anlamsızca sallanıyor, birbiri ardısına inip kalkıyor, alkışlıyordu. Başlar beyenerek sallanıyor, dudaklar gülümsüyordu. Truda, Maria, Celia da herkesle birlikte alkışlıyorlardı; yüzleri kıpkırmızı olmuştu, mutluydular.

Truda: «Hadi, ne duruyorsun, Niall?» dedi, «Sen de anneni al, kışlasan-a!»

Niall başını salladı, kaşlarını çattı, gözlerini yere indirdi. Beyaz gemici urbasının altından görünen siyah cilâlı pabuçlarına bakmaya başladı.

Yandaki locada oturan sivri sakallı, yaşlıca bir adam onların locasına eğilerek gülümsedi. «**Qu'est-ce qu'il a, le petit?**» [*] diye sordu.

Truda ilk kez olarak yardımını Niall'dan esirgedi. Gülerek yaşlı adama baktı.

— «Utaniyor, hepsi bul» diye karşılık verdi.

Locanın içi sıcaktı, havasızdı. Heyecandan boğazımız kurumuştı, susuzluktan yanıyorduk. Horoz şekeri alıp emmek istiyorduk ama, Truda izin vermedi.

— «Neden yapıldığını bilmiyoruz.» dedi.

Maria hâlâ gece mantosuna sımsıkı sarılmış oturuyor, üşümüş gibi yapıyordu. Truda'nın arkasını dönmesini bekliyordu. O arkasını döner dönmez, deminden beri saplı opera dürbünüyle kendisini gözlemekte olan şişman, mücevherler içindeki kadına dilini çıkardı.

Kadın, yanındakine dönerek: «**Oui, les petits Delaneys**»[**] dedi.

[*] Fr.: «Küçüğün nesi var?» (Çeviren).

[**] Fr.: «Evet, küçük Delaney'ler bunlar.» (Çeviren).

Arkadaşı bize bakmak için başını çevirdi. Üçümüz de, hiç bir şey duymamış gibi yaparak, gözlerimizi onlara diktik.

Niall: «Ne tuhaf!» diye düşündü. «Babamı alkışlamayı canım istemiyor nedense.» Babamız şarkı söylemek üzere sahneye çıkınca, bambaşka bir duygu kaplardı Niall'ın içini. Babamız sahnede öyle uzun boylu durur, öylesine kendinden emin, öylesine güçlü görünürdü ki, Niall'a Jardin d'Acclimatation[*]daki aslanları hatırlatırdı. O aslanlar gibi sarımsı-esmer, o aslanlar gibi görkemliydi.

Babamız her zamanki gibi ağırbaşlı şarkılarla programına başladı. Annemiz dans ederken Maria nasıl sahnedeki tebeşir izlerini hatırlıyorsa, babamız şarkı söylerken Niall da onun provada nasıl her notanın, her kelimenin üzerinde dura dura, defalarca şarkıları tekrarladığını hatırlardı.

Kimi vakit: «Şu şarkıyı keşke birazcık daha hızı söylese.» diye düşündüğü de olurdu. Ama belki de bestedeydi kabahat, belki müziğin temposu çok ağırdı da ondan ağırdan alıyordu. Böyle anlarda Niall: «Çabuk olun biraz, yahu!» diye sabırsızlanırdı için için. «Biraz daha hızlı çalın, biraz daha hızlı...»

Babamız en iyi bilinen, en çok sevilen parçaları bis parçası olarak programının sonuna saklardı her zaman.

Celia'nın bu parçalardan ödü kopardı, çünkü çoğu hazindi.

«Bredon'da yaz vakti

Çanlar öyle duru duru çalar ki...

Şarkı öylesine umutlu, öylesine güvenli başlar, derken birden o korkunç son dizeye sıra geliverirdi: Kilise bahçesindeki mezarlık. Celia karların çıtırtısını ayağının altında duyardı sanki ve çanların sesi kulaklarında çınlardı. Bilirdi dayanamayıp ağlayacağını. Babası bu şarkıyı değil de, «Ah, Mary, pencerede bekle beni» adındaki parçayı söylemeye başlayınca, yüreğine su serpilirdi âdetâ.

Kendisini pencerenin önünde, dışarıya bakarken görürdü. Babası atıyla sokaktan geçerd; ona gülümser, el sallardı.

Bütün bu şarkıların kişisel bir yanı vardı Celia için. Küçük kız ne yapsa onlardan kendini kurtaramaz, koparamazdı.

«Gökyüzünü öpen yüce dağlara,

Birbirini kucaklayan dalgalara bak.

Kardeşini hor gören küçük çiçek,

Hiçbir zaman bağışlanmayacak.»

Niall'la kendisiydi bu. Niall'ı hor görürse, onu bağışlamayacak-

[*] Bitki bahçesi.

lardı. Hor görmenin ne demek olduğunu pek iyi bilmiyordu ama, çok kötü, korkunç bir şey olduğundan emindi.

«Ah, solmak bilmeyen ay... sevincim benim!»

Celia'nın dudakları titredi, uçları bükülüverdi. Neden böyle yapıyordu babası? Şart mıydı bu? Sesine böylesine bir mutsuzluk vermek için ne yapıyordu?

«Kimbilir kaç kez ay... bahçede duracak
Ve ardından bakacak... boşu boşuna!»

Babasını her yerde arayıp bulamayan Celia'ydı bu. Bahçeyi gözüyle görmüş gibi biliyordu: Ölü yapraklarla doluydu her yanı; tıpkı güz ormanları gibi...

Neyse, bitmişti, her şey sona ermişti şimdi. Alkışlar gırla gidiyordu. Seyirciler bağırıyor, haykırıyorlardı. Annemizle babamız aralık perdenin önünde durmuş, seyircileri, sonra da dönüp birbirlerini selâmlıyorlardı. Derken, babamız birkaç kelime söylemek için öne doğru ilerledi. Truda hemen bizi yan kapıdan geçirip sahneye doğru götürdü. Kalabalık iyice sıkıştırmadan, insan seli sokağa taşmaya başlamadan bizi oradan uzaklaştırmaya bakıyordu.

Yan odaya vardığımızda, babamızın konuşması da sona ermişti. Annemiz, Sullivan'ın orkestra adına kendisine sunduğu çiçek demetine gömmüştü yüzünü... bir araba çiçek daha vardı. Bir de kocaman, salt kurdelelerden yapılmış sepet. Gülünçtü böyle bir şey göndermek; çünkü ertesi sabah Paris'ten ayrılıyorduk. Annemiz o kurdeleleri toplayıp kaldıracak zamanı hiç bir zaman bulamayacaktı.

Perdeler son kez olarak birbirine kavuştu, kapandı. Alkışlar, çığlıklar sustu, Annemizle babamız gülümsemeyi, birbirlerini selâmlamayı bıraktılar. Babamız kolunun dibinde duran sahne yöneticisine dönerek korkunç bir öfkeyle gürledi:

— «Işıklar! Allahım, ışıklar! O ne rezaletti öyle? Ne yaptınız ışıklara?»

Annemiz gülümsemeden, sinirli sinirli omuzlarını silkerek, bembeyaz bir yüzle yanımızdan geçip gitti.

Ona hiç bir şey sormayacak kadar iyi yetiştirilmiştik. Sinir bunalımının ne olduğunu iyi bilir, hemen sezerdik geldiğini... Usulca sahne arkasına kaydık. Truda tek kelime söylemeden bizi bıraktı.

Çok geçmeden çevremizdeki telâş ve koşuşmaya, dağdağaya böylesine kendimizi kaptırmıştık ki, her şeyi unuttuk.

Paris'te sahne görevlileri başlıbaşına kanun gibidirler; tıpkı Calais'deki hamallar gibi. Maymun gibi çevik, hokkabaz gibi marifetlidirler. Birbirlerine «Hop-la!» diye haykırırdıktan, sahne donatımını

değiştirir, ustalıklı dekorları oradan oraya taşırlar. Ufak-tefek, başı bereli bir adam, yüzünden terler akaraktan, onları yönetir; avazı çıktığı kadar bağırarak havaya sarmısak kokuları salıverir.

Meurice'ten gelen garsonlar, ellerinde bardaklar ve kremalı piliç dolu tepsilerle, sahne görevlilerinin yanından geçiyorlardı. Andre birden ortaya çıkmış, bir sandıktan şişe şişe şampanya çıkarıyordu. Derken, gereğinden erken gelen ilk konuk yan kapıda belirdi; ama kimse oralı olmadı. Gelen yabancı değildi çünkü. Orkestra şefi Sullivan'ın çok çirkin, mor bir manto giymiş karısıydı. Kadıncağız sıkılmamış görünme çabasıyla gülümseyerek, bize doğru ilerledi. Mor manto bizi kudurtmaya yetmişti; kadını orada, garsonların içinde tek başına bırakarak, tabana kuvvet kaçtık. Giyinme odasındaki babamızı görmeye gittik. Bizi görünce gülerak el salladı, ıstıkçıya öfkelerini unutmuşa benziyordu. Celia'yı yakaladığı gibi havaya, başının üstüne kaldırdı. Öyle ki, Celia kollarını yukarı kaldırınca, eli tavana değebiliyordu. Sonra Celia'yı bırakmadan merdivenden indi, geçitten geçti. Niall'la Maria ceketinin eteklerine asılmışlardı. Heyecan verici bir şeydi bu, çok hoştu; üçümüz de alabildiğine mutluyduk. Annemizin giyinme odasının kapısına varınca durduk. İçeride annemiz Truda ile konuşuyordu:

— «Evet ama, kız dediği gibi küpeyi tuvalet masamın üzerine koymuş olsaydı, şimdi gene orada olması gerekirdi.»

Truda: «Orada yok, Madam.» diye karşılık verdi. «Kendim bak-tım. Bakmadığım yer kalmadı.»

Annemiz uzun boy aynasının önünde duruyordu. Akşam evden çıkarken giydiği o yeni tuvaletini giymişti gene. Boynunu yaka gibi saran inci gerdanlığını da takmıştı ama, küpeler görünmüyordu.

Babamız: «Hayrola, sevgilim, ne var?» diye sordu, «Bir şeye mi canın sıkıldı? Ne bu gürültü patırtı böyle? Daha hazır değil misin? Konuklar gelmeye başladı bile.»

— «Küpelerimden biri kayıp. Truda hizmetçi kızın çaldığını sanıyor. Evde düşürmüş olmalıyım. Bir şeyler yapmalısın. Polise haber ver hemen.»

Yüzü buz gibi soğuk, öfkeliydi; o böyle oldu mu, fırtına geliyor demektir. Bu yüzü gören hizmetçiler uçar gibi hizmete koşar, sahne yöneticileri canlarını kurtarmaya bakarlardı. Bize gelince, hemen sıvışır, kabil olduğu kadar uzağa kaçardık.

Sinirlenmeyen, en küçük bir korku belirtisi göstermeyen tek kişi babamız olurdu böyle anlarda.

Bu kez de, büyük bir rahatlıkla: «Boş ver» dedi, «Küpesiz daha güzelsin. Hem pek büyüktü o küpeler; gerdanlığın etkisini bozuyorlardı.» Karısına bakarak gülümsedi. Annemiz bir an bocalar gibi oldu.

sonra o da ona gülümsedi. İşte tam o sırada Niall ilişti gözüne. Bem-beyaz, asık bir suratla kapının eşiğinde, babamızın arkasında durmuş, bakıyordu.

Annemiz yanılmaz, korkunç bir içgüdüyle, birden Niall'a döndü: «Sen mi aldın küpeyi?» Bir sessizlik oldu. Biz, üç çocuk için, uzun süren bir sessizlik...

Niall: «Hayır, anne.» diye karşılık verdi.

Celia, entarisinin altında yüreğinin gümbür-gümbür atmaya başladığını duydu. «Bir şeyler olsun, Allahım, n'olur!» diye dua etmeye başladı. «Her şey gene yoluna girsin! Kimse birbirine kızmasın, herkes herkesi sevsin!»

Annemiz: «Doğru mu söylediğin, Niall?» diye üsteledi.

Niall: «Evet, anne» dedi.

Maria Niall'a göz attı. Yalan söylediğini hemen anladı. Küpeyi o almıştı besbelli. Sonra da kaybetmiş, ya da bir yere atıp unutmuştu, anlaşılan. Maria gemici elbisesinin içinde pek yalnız, pek kimsesiz duran kardeşine baktı. Niall'ın yüzü anlamsızdı; kendini ele vermeye kararlı olduğu belliydi. Maria'nın yüreği kabarıverdi; umutsuzca, çılgınca ileri atılmak, avazı çıktığı kadar haykırarak büyükleri itmek, oradan uzaklaştırmak geldi içinden. Ne olmuştu yani, küpe kaybolmuşsa? Kıyamet mi kopacaktı? Kimse Niall'ı incitemezdi, kimse dokunamazdı ona. Yalnız o, yalnız Maria dokunabilirdi ona...

Maria Niall'ın önüne atılarak, gece mantosunu üzerinden çıkarıp attı.

— «Bakın bana!» dedi, «Bakın, ne giydim içimel!» İçoğlanı kıyafetiyle büyüklerin karşısına dikilmiş, duruyordu. Derken gülmeye, el çırpmaya, giyinme odasını çepeçevre dolanarak tek ayak üzerinde dans etmeye başladı. Sonra gene gülerek, kapıdan dışarı fırladı, yan bölmeleri geçerek şimdi konuklarla dolmaya başlamış olan sahneye çıktı.

Babamız: «Maskara seni!» dedi, «Maymunun teki bu kız.» Sonra kahkahalarla gülmeye başladı. Babamızın gülüşü bulaşıcıydı. O güldü mü, herkes güler, kimsede öfkeden eser kalmazdı. Elini annemize uzatarak: «Gel, sevgilim» diye ekledi, «Çok güzelsin. Hadi gel de bana yardım et, şu yumurcakları toparlayalım.» Sonra gene gülerek, annemizi elinden tuttu, sahneye doğru sürükledi. Biz de arkalarından seğirttik. Bir anda kendimizi hınca hınç insanla dolmuş olan sahne bulduk.

Kremalı piliç, beze, çikolatalı pasta yedik, şampanya içtik. Bütün konuklar Maria'yı birbirlerine gösteriyor, «Ne güzel kız, maşallah!» diyorlardı, «Çok da yetenekli üstelik.» Maria pelerinini savuraraktan, kasıla kasıla yürüyor, konuklar onu yüzüne karşı övüyorlardı.

Celia da pek tatlıydı doğrusu, pek şekerdi, insanın içini açıyordu. Niall'a gelince, bilgiçti o; içliydi, derindi...

Hepimiz güzeldik, hepimiz akıllıydık; dünya kuruldu kurulu kimse bizim gibi çocuk görmemişti. Babamız, bir elinde şampanya kadehi, beyenerek bize bakıyor, gülümsüyordu. Her zamankinden de güzel olan annemiz, gülererek başlarımızı okşuyordu biz yanından geçip giderken.

Ne dün vardı, ne yarın. Korkular bir yana atılmış, utanç unutulmuştu. Hepimiz bir aradaydık: Annemiz, babamız, Maria, Niall ve Celia... hepimiz mutluyduk, alabildiğine eğleniyorduk. Herkesin gözü bizlerdeydi. Oynamaya alışık olduğumuz bir oyundu bu; anladığımız, bildiğimiz bir oyun.

Delaney'lerdik biz ve bir parti veriyorduk...

V

MARIA: «Merak ediyorum doğrusu» dedi, «Evlilikleri gerçekten görüldüğü kadar başarılı mıydı?»

— «Kimin evliliği?»

— «Annemle babamın.»

Niall ayağa kalktı, perdeleri çekip kapatmaya koyuldu. Bahçe esrarını yitirmişti şimdi, karanlığın hiç bir büyüleyici yanı kalmamıştı. Gece bastırmıştı ve yağmur hızlanmıştı.

Niall: «İkisi de ölüp gittiler» dedi, «Unutalım onları daha iyi.»

Odayı boydan boya geçip, piyanonun yanındaki lambayı yaktı.

Celia, gözlüğünü alınının üzerine doğru iterek: «Nasıl söylersin bunu?» dedi, «Hem de sen! Maria'dan da, benden de çok sen meraklısındır geçmişi düşünmeye.»

Niall: «İyi ya» diye karşılık verdi, «Unutmak için bundan iyi neden mi olur!» Parmaklarını tuşların üzerinde gelişigüzel gezdirmeye başladı. Baş, sonu belirsiz, ezgiden yoksun, garip notalar çıkıyordu şimdi piyanodan. Sesler kesilmeden sürüp gidiyordu. Yukarı katta biri, ağzının içinden bir türkü mırıldanıyordu sanki.

Celia: «Elbet mutlu bir evlilikti onlarınki» dedi, «Babam anneme tapardı, üçümüz de biliriz bunu.»

Maria: «Birine tapmak, ille de mutlu olmak değildir» diye karşılık verdi.

Niall: «Hatta çoğu kez kişinin mutsuz olduğunu gösterir bu» dedi.

Celia omuz silkti. çocukların çoraplarını onarmaya devam etti.

— «Her neyse» dedi, «Ama babam, annem öldükten sonra bir daha hiç eskisi gibi olamadı, bu muhakkak.»

Niall: «Yalnız babam mı?» diye atıldı. «Hiç birimiz eskisi gibi olmadık. Neyse, bırakalım bu konuyu. Başka şeylerden söz edelim, daha iyi.»

Maria sedirin üzerinde bağdaş kurup oturdu, gözlerini ocaktaki ateşe dikti.

— «Neden değiştirelim konuyu?» dedi, «Biliyorum, senin için çok acı oldu, Niall. Yalnız, unutma ki, Celia ile ben de en azından senin kadar üzüldük. Evet, benim öz-be-öz annem değildi belki ama, annem bilirdim onu. Çok da severdim. Geçmiş hatırlayıp araştırmamızın yararı var, bence. Her şeyi olduğu gibi, gerçek haliyle görmemizi sağlar bu.»

Birden, sedirin üstünde bağdaş kurmuş haliyle, karmakarışık olmuş saçlarıyla, pek umutsuz, pek kimsesiz bir görünüme bürünüverdi.

Niall güldü. «Neyi olduğu gibi görmemizi sağlayacak peki?» diye sordu.

Celia: «Maria'nın demek istediğini anladım ben» diye lafa karıştı, «Geçmiş eşelersek, üçümüz de hayatlarımızın odak noktasını bulabiliriz, sanırım. Allah biliyor ya, bunun zamanı geldi de geçti bile; hele Charles'ın bugün bizim için söylediklerinden sonra...»

Niall: «Saçma!» diye karşılık verdi, «Annemizle babamızın evliliği başarılı mıydı, değil miydi, buna karar versek bile ne çıkar? Maria'nın evliliğinin birden çöküşünü açıklamaz ki bu.»

Maria: «Kim demiş evliliğim çöküyor diye?» dedi.

Niall: «Tam yarım saattir, orada oturmuş lafı buna getirmeye çalışıyorsun» diye karşılık verdi.

Celia, bıkkın bir tavirle: «Ah, ne olur gene başlamayın!» diye atıldı, «Anlaştığınız zaman mı, yoksa anlaşılmadığınız zaman mı daha tatsız oluyorsunuz, bir türlü karar veremedim kendimi bildim bileli. İlle piyano çalman gerekiyorsa, doğru-dürüst bir şey çal bari, Niall. Böyle gelişigüzel tuşları tıngırdatıp durmandan nefret ediyorum. Oldum olası sinirime dokunur bu halin.»

Niall: «Canınızı sıkıyorsa, hiç çalmam.» dedi.

Maria: «A, devam et sen çalmaya» dedi, «Ona aldırma. Bilirsin, severim böyle tıngırdatmanı. Düşünmeme yardım ediyor.» Gene sedire uzandı, kollarını başının altına koydu. «Bretanya'daki o yaz tatilini gerçekte ne kadar hatırlıyorsunuz, bilmek isterdim doğrusu.» diye ekledi.

Niall karşılık vermedi. Yalnız piyanoyu tıngırdatmayı bıraktı; tatsız, gürlütlü, uyumsuz akortlar basmaya başladı.

Celia: «Çok fırtınalı bir yazdı.» dedi. «Boyuna gök gürlüyordu.

Gördüğüm en fırtınalı yazlardan biriydi. Yüzmeyi o yaz öğrendim. Babam, sonsuz sabrıyla yüzme öğretiyordu bana. Canım babacığım!.. mayo da hiç yaraşmazdı ona. Aşırı iri-yarıydı.»

Böyle diyordu ama, asıl düşündükleri bunlar değildi. Hiç kuşkusuz, bizim gibi o da o yaz tatilini düşümleyen olayı düşünüyordu; o korkunç, o her şeyi gölgede bırakan olayı...

Niall, damdan düşer gibi: «Oteldeki o korkunç oğlanlarla kumların üzerinde kriket oynardım» diye atıldı, «Kullandıkları top çok sertti, bu yüzden nefret ediyordum onlarla oynamaktan. Ama eylülde okula gideceğim için, kendimi oyuna alıştırmak işime geliyordu. Kriketten çok, atlamada başarılıyım. Boyuna geçerdim onları.»

Geçmişi eşelemekle Maria nereye varacağını sanıyordu, kuzum? Neye yarardı ki bu? Kime, ne yararı olabilirdi ki?..

Maria: «Daha önce de tartışmıştık bunun üzerinde» dedi, «Yani aynı şeyi hepimizin ayrı ayrı açılardan gördüğü üzerinde, demek istiyorum. Niall üçümüzün başka başka görüş açıları olduğunu söylemişti. Sanırım, haklı. Örneğin sen «o yaz çok fırtınalıydı» dedin, Celia. Bense bir tek fırtına olduğunu bile hatırlamıyorum. Hava hep sıcaktı, güneşliydi. İsa'nın gerçek hayatını kimsenin bilmemesine şaşmamalı. Dört İncil'i yazanların her biri değişik bir biçimde anlatıyor İsa'nın hayatını.» Durdu, esnedi, sırtının altına bir yastık yerleştirdi. Sonra, damdan düşer gibi: «Hayatın gerçeklerini çocuklarıma ne zaman anlatmalıyım, bilemiyorum» dedi.

Niall: «Bunu yapacak son insan olabilirsin sen ancak» diye karşılık verdi, «Çünkü hayatı ve gerçeklerini olduklarından çok daha heyecanlı gösterirsin çocuklara. Bu işi bırak da Polly yapsın, daha iyi. Kilden küçük küçük şekiller yapıp gerçekleri güzelce açıklar onlara.»

Maria: «Peki, ya Caroline?» diye sordu, «Kille oynama çağını çoktan aştı o. Sanırım, ona da okulunun başöğretmeni açıklar.»

Celia, ağırbaşlılıkla: «Son zamanlarda okullarda böyle şeyleri pek güzel öğretiyorlar çocuklara» dedi, «Açıkça, duygusuzca, cırtlı-cıplak anlatıyorlar gerçekleri.»

Maria: «Ne? Nasıl yani?» diye sordu hayretle, «Karatahtaya resimlerini falan da mı çiziyorlar, yoksa?»

— «Evet, sanırım öyle. Ama pek emin değilim.»

— «İyi ama, bu biraz kabaca olmuyor mu yani? Brighton'daki duvarı hatırlıyor musun? Hani, üzerine tebeşirle bir alay terbiyesiz laflar yazılmıştı: «Tom Milly'yle gidiyor» diye başlıyordu...»

Celia: «A, neyse, canım» dedi, «Belki karatahtaya yazmıyorlardır da başka yollarla anlatıyorlardır çocuklara. Belki şişe içinde dölütleri gösteriyorlardır...»

Niall: «Öyleyse daha da kötü» diye lafa karıştı, «Ben dünyada

dayanamam dölüt görmeye! Çiftleşme, dölütsüz de yeteri kadar kar maşık bir şey zaten!»

Celia: «İşte buna şaştım!» dedi, «Demek çiftleşmeyi karmaşık buluyorsun, öyle mi? Her neyse, gene konumuzdan uzaklaştık. Bre-tanya'da geçirdiğimiz o yaz tatiliyle çiftleşmenin ne ilgisi var, anlayamadım.»

Maria: «Yok, anlayamazsın zaten.» diye karşılık verdi.

Celia çorapları ördüğü yün ipliği kartona doladı, çoraplarla birlikte dikiş sepetinin içine koydu.

Ciddi ciddi: «Çocuklarına hayatın gerçeklerini nasıl öğreteceğini düşüneceğine, önce onların çoraplarını yamamayı öğrensen çok daha yararlı olurdu, Maria» dedi.

Maria, bezgin bir tavırla: «Şuna bir içki ver, Niall» dedi, «Gene vaazlarına başlayacak bizim evde-kalmış-kız! Aman, ne sıkıcı şey!»

Niall üçü için de birer içki hazırladı. Sonra piyanonun başına geçti. Kadehini piyanonun kenarına koydu, ısılıkla bir parça tutturdu.

— «Neydi bu şarkının sözleri, kuzum?» diye sordu, «Hatırlamıyorum.»

Çok pes perdeden ezgiyi çalmaya başladı. Piyanonun sesi bizi bir anda geçmiş günlere götürdü.

*«Au clair de la lune,
Mon ami Pierrot,
Prête-moi ta plume,
Pour écrire un mot.*

*Ma chandelle est morte,
Je n'ai plus de feu.
Ouvre-moi ta porte
Pour l'amour de Dieu.»[*]*

Maria yumuşak, çocuk sesini andıran sesiyle söylüyordu şarkıyı. İçimizde sözleri hatırlayan, bir o idi.

— «Piyanoyla çalardın bunu, Nihall» dedi, «Köşkün o küçücük, sıkış sıkış oturma odasındaki piyanoda. Biz de terasta oturur, seni dinlerdik. Bıkıp usanmadan çalardın aynı parçayı. Neden öylesine tutturmuştun acaba bunu?»

Niall: «Bilmiyorum» dedi, «Hatırlamıyorum.»

Celia: «Biz yattıktan sonra babam söylerdi bu şarkıyı» dedi. «Cibinlikler vardı yataklarımızın üzerinde, çünkü sivrisinek çoktu. Annem o beyaz elbiseyle şezlonga uzanırdı. Elinde sinekliği tutar, yelpaze gibi kullanırdı.»

Maria: «Şimdi hatırladım» dedi, «Sen haklısın, Celia; çok fırtınalıydı o yaz gerçekten. Ön bahçe beş dakika içinde göl gibi oluve-

[*] Fr.: «Dostum Pierrot, kalemini ver bana; Bir kelime yazacağım, ay aydınlığında... Mumum söndü, ateşim yok artık Allah aşkına, kapını aç bana, (Çeviren).

rirdi. Elbiselerimizi başımıza sarıp kendimizi yağmurdan korumaya çabalayarak koşa koşa eve kaçardık plajdan. Denizde sık sık sis de olurdu. Sonra, o fener kulesi...»

Celia: «Bir de adam vardı.» diye atıldı, «Hani annem için bir bale yazmak isteyen adam. Annemin baleden nefret ettiğini, salt kendine özgü bir biçimde dans etmeyi sevdiğini bir türlü anlamak istemiyordu... sahi neydi adı?»

Niall: «Michel Bilmem-kim» diye karşılık verdi, «Herifin gözü hep annemdeydi.»

Maria: «Michel Laforge» dedi «ve gözü hep annemde degildi!»

Köşkü şaşılacak kadar iyi hatırlıyorduk. Sarp, tehlikeli bir kayalığın tepesindeydi. Bahçelerin arasından döne döne aşağıya inen bir yol denizde sona eriyordu. Kayalar, küçük küçük gölcükler, güneş ışığını pek az gören mağaralar vardı. Sarp kayaların üzerinde yabanıl çiçekler bitmişti. Deniz karanfilleri, kırlangıç otları...

VI

HAVA puslu oldu mu, sis düdükleri gece-gündüz öterdi. Kıyıdan dört beş kilometre kadar açıkta, bir araya sıkışmış, küçük küçük adacıklar vardı. Adalar ıssızdı, çepeçevre kayalarla kuşatılmıştı ve tehlikeliydi. Az ötelerinde fener kulesi yükselirdi. Sis düdükleri işte o fenerden doğru gelirdi. Gündüzün düdüğün sesi insanı pek o kadar sinirlendirmezdi. Nitekim oraya gittikten kısa süre sonra buna alışmıştık. Ama geceleri iş başkaydı. Düzgün aralıklarla duyulan bu uğursuz, bu boşuk uğultu bir gözdağıydı sanki. Gündüzün hava dupduru, sıcacık olduğu halde, gece sabaha karşı sis bastırıverirdi. O zaman sis düdüğünün tekinsiz uğultusu, sakın yaz gesesini yırtarak bize kadar ulaşır, korkuyla yataklarımızdan sıçramamıza yol açardı. Sonra bir daha, bir daha duyulurdu. Sis düdüğünü hoş, cana yakın bir şey gibi hayal etmeye çalıştık. Onu, fener bekçisinin eliyle döndürerek çalıştırdığı mekanik bir şey, bir makine olarak gözümüzde canlandırmaya uğraştık ama, boşuna. Fener kulesi ulaşılmaz bir yerdeydi, çevresindeki deniz çok dalgalıydı; adacıklara gitmemiz ise yasaklanmıştı. İşte bu yüzden, sis düdüğünün sesi bizim için hep ölümün, uğursuzluğun sesi olarak kaldı.

Annemizle babamız yatak odalarını değiştirerek, köşkün arka bahçesine bakan konuk odasına geçmişlerdi. Çünkü annemiz hemen her gece sis düdüğünün sesiyle uyanmaya dayanamıyordu. Geçtikleri arka odanın iç açıcı bir görünümü yoktu; mutfak bahçesine ve

köye giden yola bakıyordu. Annemiz o yaz nedense her zamankinden daha yorgundu. Tiyatro mevsimi olağandan uzun sürmüştü. Bütün kışı Londra'da geçirdikten sonra, Paskalya yortusunda Roma'ya gitmiş, oradan da Paris'e geçmiştik. Mayıs, haziran, temmuz ayları boyunca Paris'te kalmıştık. Bu arada, Kánada ve Amerika'ya uzun bir turne planı hazırlanmıştı. Niall'ı okula göndermekten söz ediyorlardı. Büyük olasılıkla Maria'yı da göndereceklerdi. Çok çabuk büyüyor, hızla elden gidiyorduk. Maria'nın boyu annemizinki kadar olmuştu. Gene de çok uzun boylu sayılmazdı, çünkü annemiz oldukça ufak-tefektir. Babamız kıyıda kayadan kayaya sıçrayan, denize dalmaya hazırlanan Maria'ya uzun uzun bakıyor, «Maria bir gecede kadın olup çıktı» diyordu, «Hiçbirimiz de fark etmedik ondaki değişikliği.» Bunu ilk söylediği zaman hepimiz çok üzülmüştük; en çok da Maria üzülmüştü. Kadın-madın olmak istemiyordu o. Nefret ettiği bir kelimeydi «kadın». Yaşlı birini düşündürüyordu ona, örneğin Truda'yı. Ya da son derece sıkıcı, tatsız birini; Oxford Caddesi'nden alış-veriş eden, eli paketli, Bayan Sullivan gibi birini...

Terastaki masanın başına oturup, saz kamışlarla elma suyu içiyor, bu konuyu tartışıyorduk.

Maria: «Büyümemizi durduracak bir çare bulmalı, bir şeyler yapmalıyız» dedi, «Cin ya da konyak işimizi görür belki.»

Niall: «İş işten geçti artık» diye karşılık verdi, «André'ye ya da başka birine rüşvet verip bize köyden konyak getirmesini sağlasak bile, boşuna. Şu bacaklarının haline bak!»

Maria uzun bacaklarını masanın altından uzattı. Güneşten yamış, esmer, yumuşak bacaklardı bunlar. Üzerleri altın sarısı, ipek gibi tüylerle kaplıydı. Maria birden gülmeye başladı.

Niall: «Ne var? Ne gülüyorsun?» diye sordu.

Maria: «Geçen akşam yemekten sonra **vingt-et-un** [*] oynamıştık hani» dedi, «Babam Viyana'daki gençlik günlerini anlatarak bizi çok güldürmüştü. Annem başı ağrıdığı için erkenden yatmıştı o gün. Sonra Michel de otelinden gelip bize katılmıştı.»

Celia: «Evet» dedi, «Zavalılık. Hiç talihi yoktu oyunda. Bütün fişlerini babamla bana kaptırdı.»

Maria: «Eh, bilin bakalım, ne yaptı, ha?» dedi, «Masanın altından bacaklarımı okşadı! Öyle güleceğim geldi ki, az kaldı kendimi tutamayıp durumu çaktırıyordum.»

Niall: «Ne yüzsüzlük!» diye söylendi, «Yalnız, adamın huyu bu bence. Her şeyi okşamaya bayılıyor. Dikkat etmedin mi, buradaki kedilere de pek düşkün.»

Celia: «Evet, öyle» diye karşılık verdi, «Bence, her şeyi yapmacık

[*] Fr.: «Yirmi bir» oyunu (Çeviren)

Michel'in. Babam da onun yanında boyuna numara yapıyor; onu sevdiğini hiç sanmıyorum.»

Niall: «Gerçekte annemin ahabası zaten» dedi, «Annem için vazmak istediği baleden söz ediyorlar boyuna. Bu güz turnesinde baleyi sahneye koymayı düşünüyorlar. Dün bütün öğleden sonra bıkıp usanmadan bunu konuştular. Herif bacaklarını okşayınca, sen ne yaptın peki? Masanın altından tekmeyi yapıştırdın mı?»

Maria başını salladı, büyük bir rahatlıkla elma suyundan bir yudum daha aldı.

— «Yo, hayır» diye karşılık verdi, «Niye yapıştırayım? Hoşuma gitti. Tatlı bir duyguydu, doğrusu.»

Celia şaşkın şaşkın ona baktı. Sonra gözlerini kendi tombul bacaklarına çevirdi. Teni hiç bir zaman Maria'nınki gibi güzel yanmazdı güneşte.

— «Sahi, öyle mi?» diye mırıldandı, «Masanın altından biri benim bacağıma okşasa, pek saçma bulurdum sanırım bunu.» Öne doğru eğilip önce kendi bacağına, sonra Maria'ninkini okşadı.

Maria: «Sen okşayınca aynı şey olmuyor» dedi, «Sıkıcı hatta senin okşayışın. Bütün mesele, pek iyi tanımadığın birinin bu işi yapması. Michel gibi biri, örneğin.»

Celia: «A, evet, anlıyorum» diye mırıldandı. Akli iyice karışmıştı.

Niall elini cebine sokup bir şeker çıkardı, ağzına attı. Şeker limonluydu ve çok acıydı. Niall dalgın dalgın şekerini emmeye koyuldu. Tuhaf bir yaz olacağına benziyordu o yaz. Her zaman oynadığımız oyunları artık hiç birimiz oynamıyorduk: Katolikler'le Fransız Protestanları, İngilizler'le İrlandalılar, ya da Amazon kâşifleri olmuyorduk artık, hiç birimiz. Her zaman yapacak başka bir şeyler buluyorduk. Maria yalnız başına çıkıp dolaşıyor, ya da oteldeki büyüklerle - otuzuna merdiven dayamış Michel'le örneğin - ahabalık ediyordu. Celia'nın ise yeni bir tutkusu vardı: İyi bir yüzücü olmak istiyordu. Bu işi şaşılacak kadar ciddiye alıyor, bütün dikkatini kulaçlarında topluyor, yüksek sesle sayıp sonra suya atlıyor ve «Kaç kulaç attım? Daha iyi oldu mu? Biriniz bakın, n'olur!» diye sesleniyordu.

Kimsenin canı bakmak istemiyordu. Yalnız babamız, hoşgörülü bir gülümsemeyle ona yalandan göz atıyor, «Çok iyi, aferin» diyor, «Böyle devam et. Gelip sana göstereyim nasıl yapacağını.»

Niall, «Bir zamanlar her şeyi, hep birlikte yapardık» diye düşünüdü, «Maria oynayacağımız oyunu seçer, kimin kim olacağına o karar verirdi. Adlarımızı o koyar, kimin düşman rolü oynayacağını o kararlaştırırdı. Şimdi ise her şey değişti. Başkalarının kişiliğine bürünme ovunu sona erdi. Babam büyüdüğümüzü, Maria'nın artık bir kadın olduğunu söylerken, bunu anlatmak istiyordu besbelli. Çok

yakında üçümüz de çocukluktan çıkmış olacağız. Büyüyecek, biz de onlar gibi olacağız...»

Geleceğe güvenle bakamıyordu. Annemizle babamız, yalnız Celia'yı yanlarına alarak Amerika turnesine çıkacaklardı; Maria ile Niall ise ayrı ayrı okullara gönderileceklerdi. Niall artık iyice acılaşmış olan limon şekerini çıkarıp ağzından attı. İçeri girip oturma odasına yollandı. İçerisi sessiz ve serindi; kepenkler kapatılmıştı. Piyanoya doğru seğirterek, kapağını usulca kaldırdı. Uygun notaları bulup birleştirmenin, bunlardan uyumlu akortlar yaratmanın ne kadar kolay bir şey olduğunu daha ancak bu yaz keşfetmişti. Ötekiler plajda güneşlenir, yüzerken, o sık sık boş eve dönüp piyanonun başına oturuyordu. İnsanlara şaşıyordu: Neden piyano çalmayı öğrenmek için bu kadar çaba harcıyorlardı sanki? Neden nota öğrenmeye uğraşıyor, neden «es» lerin ve daha başka müzik işaretlerinin üzerinde bu denli duruyorlardı? Oysa insanın bir parçayı bir kez duyması, sonra doğru sesi bulması dünyanın en kolay şeyiydi. Bunu yapabildikten sonra, piyanonun başına geçip parçayı çalmak işten bile değildi.

Niall daha şimdiden babamızın söylediği şarkıların hepsini biliyordu. Notaları değiştirerek şarkıların anlamını değiştirmek de insanın elindeydi. Bir küçücük akort ekleyerek, ya da çıkararak neşeli, oynak bir parçayı hazin bir hale sokabiliyordunuz. Niall: «Okula gidersem, belki doğru-dürüst ders alır, gerektiği gibi bir müzik öğrenimi görürüm» diye düşünüyordu. Ancak, o zamana kadar, kendi bulduğu bu özel keşif yöntemine devam etmesinin hiçbir sakıncası yoktu; çünkü bu yöntemde sonsuz bir büyüleyicilik gizliydi. Maria ve Celia ile oynadığı o eski kişilikten kişiliğe girme oyunu kadar hatta daha bile çok zevk veriyordu bu Niall'a. Çünkü istediği sesleri, akortları kendi seçebiliyordu bu yeni oyunda; üçümüzün birlikte oynadığımız oyunlarda ise Maria kendisine ne rol verirse, onu kabul etmek zorundaydı.

***«Au clair de la lune
Mon ami Pierrot,
Prête-moi ta plume
Pour écrire un mot.***

***Ma chandelle est morte,
Je n'ai plus de feu,
Ouvre-moi ta porte
Pour l'amour de Dieu.»***

Babamız bu şarkıyı sık sık bis parçası olarak söylerdi. Şarkı ne kadar yalın, ne kadar kolaysa, seyirciler de okadar coşar, okadar heyecanlanırlardı. Haykırır, mendillerini sallar, ayaklarını vere vururlardı. Bütün bu sevgi gösterileri, coşkunluklar ne içindi? Babamızın bütün yaptığı, sahnede dimdik durup, herkesin daha beşikteven öğrendiği küçük, yalın bir şarkıyı söylemekten başka neydi ki?

Hayır, iş şarkıda değil, sesinin yumuşaklığındaydı. Surdinle sesi boğulmuş bir kemanla da aynı etkiyi yaratabilirdiniz. Daha da hoşu, birkaç notanın yerini değiştirmekle, «**Mon ami Pierrot**» yu piyanoyla çalarken de parçaya aynı hazinliği verebiliyordunuz. Ezgi genel anlamda aynı kalıyor, değişmiyordu ama, akortları değiştirince şarkının üzümlük verici yanı daha bir keskinleşiyordu. Şarkıyı değişik bir ritimde çalmak ise büsbütün heyecan verici oluyordu.

Babamız her kelimeye değerini vererekten söylerdi bu şarkıyı. Böylesine güzel, böylesine büyüleyici söylemesinin nedeni belki de buydu...

«*Au clair de la lune.*»

Ama bunu değiştirdiniz mi, şarkıya «**Au**» nun üzerine basarak başlayıp sonra ikinci vurguyu «**lune**» ün üzerine vurdunuz mu, her şey büsbütün başka oluyor ve bir dans ritmi ortaya çıkıyordu; yalnız «**lune**» ü ikiye bölerek okumak gerekiyordu. Şarkının o dokunaklı havası uçup gidiveriyordu. Kimsenin üzülmüne gerek yoktu artık. Celia ağlamak zorunda değildi. Niall da mutsuz anlarında, ortada hiç bir neden yokken, yüreğini sıkı o korkunç duyguya kapılmak zorunda değildi.

«*Au clair* (bir)... (iki)... *de la lu*... (bir)... (iki)... *ne mon ami*... (bir)... (iki)... *Pierrot*
(*ding-a-dong, ding-a-ding-a-dong*)

Evet, evet, böyle olmalıydı elbet. Böylesi neşeliydi, eğlenceliydi. Niall, «Babam böyle söylemeli işte bu şarkıyı» diye düşündü. Vurguları her seferinde en şaşırtıcı yerlere vurarak, şarkıyı tekrar tekrar çaldı. Bir yandan da ezgiyi ısılıkla çalıyordu. Birden, nereden, nasıl anladı bilinmez, odada artık yalnız olmadığını fark etti. Biri kapıdan içeri girmiş, arkasında duruyordu. Niall'ın yüreğini garip bir suçluluk duygusu kapladı, gizli bir iş yaptığı için utandı. Çalmayı bıraktı ve taburenin üzerinde dönüp arkasına baktı. Annesi kapının eşiğinde durmuş, ona bakıyordu. Bir an, ana-oğul birbirlerine baktılar. Annesi duraladı. Sonra kapıyı kapatıp Niall'ın yanına geldi, piyanonun başında durdu.

— «Böyle çalmaya yol açan ne oldu?» diye sordu.

Niall annesinin gözlerine baktı. Hayır, öfkeli değildi. Bunu görür görmez, içi rahatladı. Ancak gülümsemiyordu da annesi. Yorgun, tuhaf bir hali vardı.

Niall: «Bilmiyorum» dedi, «Birden öyle çalmak geldi işte içimden. Kendiliğinden oldu...»

Piyanonun başında ayakta duran annesine baktı ve birden Tru-

da'nın doğru söylediğini düşündü. Evet, daha önce hiç fark etmemişti ama, hiç de uzun boylu sayılmazdı annesi; Maria'dan bile kısaydı hatta. Kahvaltıya inerken giydiği o bol sabahlığı giymişti sırtına, ayaklarında topuksuz hasır sandallar vardı.

— «Başım ağrıdığı için odama çekilmiş, uzanıyordum. Senin piyano çaldığını duydum.»

Niall, «Neden zile basıp Truda'yla ya da bir başkasıyla görüşüyü kesmem için bana haber göndermedi acaba?» diye düşündü, «Ya da terliğiyle yere vurup rahatsız olduğunu belli edebilirdi.» Anneleri, kendisi dinlenirken çok gürültü yaparlarsa, hep böyle uyarırdı onları.

Niall: «Çok özür dilerim» dedi, «Dinlendiğini bilmiyordum. Herkes dışarıda sanıyordum. Ötekiler terastaydılar ama, az önce gittiler. Plaja gittiler galiba.»

Annesi onu dinlemiyor gibiydi. Başka bir şey düşünüyordu sanki.

— «Hadi, devam et» dedi, «Gene öyle çal.»

Niall: «A, olmaz!» diye atıldı, «Doğru-dürüst çalamıyorum ki.»

— «Pekâlâ da çalıyorsun.»

Niall hayretle ona baktı. Başağrısı mı onu böyle tuhaflaştırmıştı? Hasta mıydı acaba? Annesi gülümsüyordu şimdi. Alaylı olmaktan uzak, tatlı bir gülüştü bu üstelik.

Niall zorlukla yutkundu, tabureyi çevirip gene piyanoya döndü, çalmaya başladı. Ne var ki elleri titriyor, kayıyordu. Piyanodan çıkan sesler de bozuktı, uyumsuzdu.

— «Boşuna uğraşıyorum» diye mırıldandı, «olmuyor.»

İşte o zaman annesi çok şaşırtıcı bir şey yaptı. Gelip tabureye, Niall'ın yanına oturdu; sol kolunu onun omuzuna doladı, sağ elini de tuşların üzerine, Niall'ın iki elinin yanına koydu.

— «Hadi gel» dedi, «Birlikte çalalım.»

Şarkıyı Niall'ın bıraktığı yerden, aynı tempoyla, aynı hızla çalmaya başladı. Parça gene az önceki gibi neşeli bir dans parçası haline gelmişti şimdi. Niall öyle şaşırmış, öylesine afallamıştı ki, akli durmuştu âdeta. Annesi uykusunda mı yürüyordu acaba? Yoksa, başağrısı için aldığı ilaç mı onu böyle çıldırtmış, Hamlet'teki Ophelia'ya döndürmüştü? Niall gözlerine inanamıyordu. Annesinin onunla birlikte piyanonun başına oturması, kolunu onun omuzuna dolması olacak şev değildi...

Annesi birden durup Niall'a baktı.

— «Ne oldu?» diye sordu, «Artık çalmak istemiyor musun?»

Dinlenmekte olduğu belliydi. Çünkü yüzünde ne pudra vardı, ne de dudak boyası. Oysa genellikle boyasız dolaşmazdı. Maria'nın

deyişiyse, «yüzü yapılmamış» tı. Tam kendi yüzüydü yani. Teni yumuşak ve pürüzsüzdü; ağzının, gözlerinin kıyısında ince ince çizgiler vardı ki, bunlar genellikle hiç göze görünmezdi. Niall, «Şaşılacak şey» diye düşündü, «Böyle boyasızken neden her zamankinden çok daha güzel, çok daha tatlı oluyor acaba? Korkulacak biri olmaktan çıkıyor böyleyken. Yetişkin biri olmaktan çıkıyor sanki. Gençleşiyor; Maria gibi, benim gibi oluyor...»

Annesi: «Çalmak istemiyor musun?» diye üsteledi.

Niall: «Ah, istiyorum elbet» diye karşılık verdi, «İstemez olur muyum hiç?...» Birden bütün o sinirli hali geçivermişti sanki. Gerginliği sona ermişti. Mutluydu nihayet. Ömründe olmadığı kadar mutlu. Elleri artık titremiyor, beceriksizce yanlış notalara basmıyordu.

*«Ma chandelle est morte,
Je n'ai plus de feu.»*

Annese onunla birlikte piyano çalıyor, şarkı bile söylüyordu. Oysa babasıyla birlikte hiçbir zaman şarkı söyleyemezdi.

Dışarıda, terasa açılan kepenkli pencereden doğru sis düdüğü'nün sesi duyuldu. Bugün öğleden sonra ilk kez çalıyordu sis düdüğü. Sesi derinden derine geliyordu. İki kez öttü, durdu; sonra yeniden duyuldu.

Niall yanında annesi, çalmaya devam etti. Simdi deminkinden daha hızlı, daha yüksek sesle çalıyordu.

*«Ouvre-moi ta porte,
Pour l'amour de Dieu...»*

Aşağıda, kayalıkların üzerindeki en derin göllerden birinin kıyısında, Maria yüzükoyun uzanmış, sudaki hayalini seyrediyordu. En küçük bir çaba harcamadan, istediği anda ağlayabildiğini yeni keşfetmişti. Kendi kendini çimdiklemesi, gözlerini kırıştırması bile gereksizdi. Üzölmüş gibi yapması yetiyordu; hemen ardından yaşlar boşanıveriyordu gözlerinden. Kendi kendine birkaç özöcö kelime mırıldanıyor ve ağlayabiliyordu.

— «Bir caha hiç bir zaman... hiç bir zaman...» diye mırıldandı; suda hayalini gördüğü yüzünde derin bir özönlük belirdi, gözlerinden yaşlar boşanıverdi. İncil'den bazı parçalar okumak da iyi oluyordu; ağlamak için değil, salt söylemenin zevkine varmak için...

«Ey prens kıızı! Ayaklarında ne güzel duruyor ayakkabıların!»

Sahi, İncil'den miydi bu parça? Hoş, değilse bile ne çıkar?

Bir yerdendi nasıl olsa. Söylenecek okadar güzel şey vardı ki! Maria hepsini umutsuzca birbirine bağlamaya çabalıyordu.

*«Ölüm şimdi her zamankinden daha güzel görünüyor,
Geceyarısı bitirivermeli bu işi, acı çekmeden...»*

Doğrulup yan döndü, gözlerini kapadı, kendi sesine kulak verdi.

«Yarın, yarın, ve yarın...»

Hava ılıktı, çok güzeldi. Orada, gölün kıyısında uzanmak ne hoştu. Maria, «Keşke hep yaz olsa!» diye düşündü. «Başka hiç bir mevsim olmasa! Güneş hep böyle parlarsa, dalgalar böyle sakin sakin, tembel tembel kayalara çarpsa...»

Birden, bir ses duyuldu: «Merhaba, su perisi!»

Maria başını kaldırıp baktı, gözleri kamaştı. Michel'di gelen. Nasıl da bulmuştu onu? Çıkıntılı kayanın dibinde, kimsenin göremeyeceği bir yerdeydi.

— «Merhaba!» diye karşılık verdi.

Michel kayadan aşağı inip Maria'nın yanına oturdu. Mayosunu giymiş, beline bir havlu dolamıştı. Maria, «Erkeklerin belden yukarısı neden çıplak olabiliyor da, kadınların olamıyor?» diye düşündü, «Kadınlar daha şişman, ondan besbelli. Şükür Allaha, ben daha c hale gelmedim...» Gene de Truda bu yıl zorla göğsünü kapattırmıştı ona. Güya böyle koşturup duramayacak kadar büyümüşmüş artık...

Michel, sitemli bir sesle: «Seni aramadığım yer kalmadı» dedi.

Maria: «Ya, öyle mi?» diye karşılık verdi, «Özür dilerim. Annemle ya da babamla konuşuyorsun sandım.»

Michel güldü. «Senin yanında olma fırsatını bulsam, onların yanında bir dakika durur muydum acaba?» dedi.

Maria hayretle ona baktı. «Doğru mu söylüyor gerçekten?» diye düşündü. «İyi ama, nasıl olur? Koskoca adam. Benim arkadaşım değil ki, annemle babamın ahpabı. Büyükler genellikle birbirleriyle birlikte olmaktan hoşanırlar...» Michel'e karşılık vermemeyi yeğ tuttu. Söylenecek bir şey yoktu.

Michel «Biliyor musun, Maria?» diye devam etti, «Paris'e dönünce seni çok özleyeceğim.»

Maria: «Sahi mi?» dedi. Sırtüstü kayanın üzerine yatıp gözlerini yumdu. Hava da ne sıcaktı! Sıcaktan suya bile giremiyordu insan. Bu havada yapılabilecek tek şey kayanın üzerine uzanıp güneşlenmekti

Michel: «Evet» dedi, «Ya sen? Özlemeyecek misin beni?»

Maria biraz düşündü. «Hayır» dese, Michel gocunacaktı. Belki birazcık özleyecekti de onu. Her şeye rağmen, hoş adamdı doğrusu

şu Michel; uzun boylu, yakışıklıydı, nazikti. Sonra ona da çok iyi davranmıştı. Birlikte tenis oynamışlar, denizyıldızı toplamışlardı.

Maria, terbiyeli bir sesle: «Sanırım, özleyeceğim» diye karşılık verdi, «Evet, eminim, çok özleyeceğim seni.»

Michel uzandı, Maria'nın bacaklarını okşamaya başladı. Tıpkı iskambil oynarlarken okşadığı gibi okşuyordu. Maria, «Ne tuhaf!» diye düşündü, «Neden bu kadar meraklı acaba bacak okşamaya? Yirmi bir oynarken hoşuma gitmişti, tuhaf bir heyecan vermişti bu bana. Besbelli ötekiler de orada oldukları ve Michel'in bacağımla okşadığını görmedikleri için. Babam bilse, kıyameti koparırdı, eminim. Ne eğlenceli olurdu kimbilir o zaman!» İçgüdüğü ona babasının böyle bir şeye çok kızacağını söylüyordu. Ne var ki şimdi Michel'le yalnızdı, korkacak kimse yoktu. Bu yüzden olsa gerek bacağımla okşaması ilk seferki kadar hoşuna gitmemişti. «Celia doğru söylemiş» diye düşündü, «Aptalca bir şey bu. Bacağımla çeksem mi acaba? Ama çekersem Michel gücenir...» Birden aklına bir özür geldi.

— «Aman, ne sıcak!» dedi, «Serinlemek için, suya bir dalıp çıksam iyi olacak.»

Ayağa kalktı, derin gölün içine atladı. Michel, kayanın üzerinde oturmuş, onu seyrediyordu. Canı sıkılmış gibiydi. Maria bunu görmemezlikten gelmeyi yeğ tuttu.

— «Sen de gelsen-e!» dedi, «Su çok güzel.» Saçlarındaki suyu silkeledi.

Michel «Yok, teşekkür ederim» diye karşılık verdi, «Yeteri kadar yüzdüm bugün.»

Sırtını kayaya yaslayıp bir sigara yaktı.

Maria yüzmeye başladı. Hem yüzüyor, hem de Michel'i gözlüyordu. Böyle sakin otururken, sigarasını yakarken enikonu hoş bir görünüşü vardı Michel'in. Eğik duran başının tepesi sapsarı saçlarla kaplıydı, boynu koyu esmerdi. Ama güldüğü zaman o kocaman dişleri görünüyordu, bu da her şeyi berbat ediyordu. Maria, «Her şeyi hoş bir erkek yok mudur acaba?» diye düşündü, «Saçları, gözleri, burnu, ağzı, kolları, bacakları, kısacası her yeri düzgün bir erkek yok mudur? Bütün erkeklerin sinire dokunacak, itici bir yanı olması şart mı yoksa?» Suları sıçratarak bacaklarını çırpıtı, sonra gene daldı. İyi daldığını biliyor, gösteriş yapıyordu. Michel sigarasını tüttürmeye devam etti. Maria doya doya yüzdükten sonra kıyıya tırmandı, havlusunu alıp güneşin altında kurulanmaya başladı. Yüzmek iyi gelmişti; serinlemiş, canlanmıştı.

— «Ötekiler nerede acaba?» diye mırıldandı.

Michel «Ötekileri boş ver de, gel yanıma otur» dedi.

Michel'in bunu söyleyiş tarzı Maria'yı şaşırttı. Buyururcasına konuşmuş, eliyle yanındaki kayaya vurarak gelip oturmasını işaret

etmişti. Maria genel olarak boyun eğmekten hoşlanmaz, biri onunla buyruk verir gibi konuştu mu istenileni yapmazdı. Kurallara boyun eğmeyen bir yaradılışı vardı. Öyleyken, Michel'in sert konuşması hoşuna gitmişti işte. Tatlı bir sesle onu özleyeceğini söylemesinden çok daha iyiydi böylesi. Aptalın biriydi bunu söylerken. Şimdi ise hiç de aptal bir görünüşü yoktu. Maria ıslak havlusunu kuruması için kyalardan birinin üzerine serdi, sonra kendi de gidip Michel in yanına oturdu. Gözlerini yumup arkasındaki kayaya yaslandı. Michel şimdi konuşmuyordu, Maria'nın bacaklarını da okşamıyordu. Bunun yerine uzanıp kızın elini tuttu.

Maria'nın içine tatlı bir duygu yayıldı. Hoştu insanın elinin tutulması. Rahatlatıcı, güven verici bir yanı vardı bunun. Michel'in omuzu omuzuna dokunuyordu ki, bu da hoşuna gidiyordu. «Gene de babam gelip beni Michel'le böyle otururken görse, utanır, sıkılırım» diye düşündü, «Carçabuk elimi Michel'in elinden çeker, birbirimize hiç dokunmuyormuşuz gibi yaparım. Onun için mi bu kadar hoşuma gidiyor Michel'e yakın olmak acaba? Sırf babamın böyle bir şeye izin vermeyeceğini bildiğim için mi hoşlanıyorum Michel'den?»

Uzaktan uzağa, koyun karşısındaki kayalık adalardan doğru, sis düdüğünün sesi duyuldu.

Celia düdüğü duyunca kaşlarını çattı, başını çevirip denize baktı. Sis hızla çöküyordu. Karşıdaki adalar şimdiden görünmez olmuştü.

Düüüt... işte gene başlamıştı; acıklı ve ısrarlı. Sis düdüğü bir kez ötmeye başladı mı, Celia artık onu kafasından çıkaramıyordu. Birkaç adım gerileyip yapmış olduğı kumdan eve baktı. Çok güzel olmuştu. Pencereleri istiridye kabuklarındandı; sokak kapısıyle bahce kapısı arasında deniz yosunlarından dönemeçli yollar uzanıyordu. Kapıları bulmak zor olmuştu; Celia kapı yerini tutacak taşları uzun uzadıya aradıktan sonra bulmuştu. Tam tamına kapıya benzeyen taşları seçmek hayli uzun zamanını almıştı. Bir köprüyle bir de tünel vardı ayrıca. Tünel bahçenin altından geçerek eve ulaşırıyordu. Böylesine özene bezene yaptığı evi denizin gelip yerle bir edeceğini düşünmek küçük kızı hasta ediyordu. Deniz azar azar parçalar koparıp götürecektü ve sonunda evi büsbütün yok edecekti. Kalıcı olmayan şeyler yapmanın ne kadar boş olduğunu kanıtlıyordu bu da. Resim yapmak başkaydı oysa. İnsan bir resim yaptı mı alıp çekmeceye kaldırabilir, sonra canı ne zaman isterse çıkarıp gene bakabilirdi. Resim orada, çekmeceye kalabilirdi ve canınız istedikçe alıp bakabilirdiniz.

Celia, «Kumdan evimin küçük bir modeli olsaydı keşke» diye

düşündü, «Onu hep yanımda saklardım. Sonra eve dönünce - artık Paris mi olur, Londra mı, orasını Allah bilir - hiç değilse kendime ait kumdan bir evim olurdu...» Evet, biriktirdiği öbür şeylerle birlikte, kumdan evini de bir hazine gibi saklar, korurdu. Nedenini kendi de bilmeden bir sürü öte-beri biriktirmek âdetiydi. Olur ya, belki de bir gün gerekli olabilirdi... Truda bir gün, «Peki, neye gerekli olacak bunlar?» diye sormuş, Celia da, «Hiç, olabilir işte!» diye karşılık vermişti. İstiridye kabukları, kavkılar, yuvarlak yeşil çakıl taşları, kurutulmuş çiçekler, açıla açıla ufacak kalmış kalemler, hatta Bois'dan ya da Hyde Park'tan toplanmış küçük kuru dalcıklar bile vardı. Celia bütün bunları otelden otele, evden eve taşırdı üşenmeden.

— «Yok, yok, atmamalısınız bunu!» derdi boyuna.

Çünkü bir kez bir şeyi seçti mi, o artık hep onda kalmalıydı; ta sonsuzluğa kadar. O eşya bir hazineydi artık, sevilmesi gereken bir şeydi.

Düüüt... uğursuz sis düdüğü yeniden öttü.

Celia: «Bak, babacığım!» diye seslendi, «Gel de bak yaptığım şu güzel, minik eve! İkimiz için yaptım onu; yalnız seninle benim için!»

Babası karşılık vermedi. Celia döndü, az önce babasının oturmakta olduğu yere doğru koşmaya başladı. Babası orada değildi. Ceketi, kitabı, güneş gözlüğü de yok olmuştu. Celia kumdan evini yaparken kalkıp gitmiş, eve dönmüştü besbelli. Kimbilir nice zamandır yapayalnızdı küçük kız orada. Yalnız olduğunun farkına bile varmadan, oynamasını sürdürmüştü. Sis düdüğü bir kez daha öttü. Çökmekte olan sis yavaş yavaş yaklaştı, Celia'yı örttü.

Ansızın müthiş bir korku kapladı Celia'nın yüreğini. Kazmasını, küreğini kaptığı gibi koşmaya başladı.

— «Baba!» diye haykırdı, «Baba, ner'desin?»

Kimse karşılık vermedi seslenişine. Sarp kayalıklar görünmez olmuştu şimdi. Ne kayalıkları görebiliyordu, ne evi. Her şey gitmiş, yok olmuş, onu terk etmişti. Yalnızdı, yapayalnız. Tahta küreğinden başka hiç bir şeyciği yoktu...

Koşmaya devam etti. Artık çok küçük olmadığını, yakında on bir yaşına basacağını büsbütün unutmuş gibiydi. Hem koşuyor, hem de soluk soluğa haykırıyordu: «Baba... Babacığım... Truda... Niall, bırakmayın beni! Kimse bırakmasın beni!» O koştukça sis düdüğünün tekinsiz uğultusu da onu kovalıyordu.

Birden babasını gördü karşısında. Sırtında eski mavi hırkası, başında beyaz güneş şapkasıyla sislerin içinden çıkıvermişti ansızın. Eğildi, küçük kızı kucağına aldı.

— «Merhaba, aptalcık!» dedi, «Ne var, ne oldu gene?»

Hiç bir şey olmamıştı. Celia babasını bulmuştu. Güvenlik içindeydi artık.

VI

AĞUSTOSUN son günleri gelmiş, geçmişti. Eylül ayına girmiş-tik. Çok yakında, bir hafta ya da on gün içinde, o kaçınılmaz toplanma, bavul yerleştirme faslı başlayacaktı gene. Sonra da köşke «Allahaismarladık» deyip gidecektik. Son yürüyüşlerin, son yüzmelerin, enikonu alıştığımız yataklarda son kez yatmanın acılığı çökecekti yüreklerimize. Aşçıya, gündelikçi oda hizmetçisine türlü sözler verecek, olamayacağını bile bile, «Gelecek yıl gene geleceğiz» diyecektik. Aynı evi hiç bir zaman iki kere tutmazdık. Önümüzdeki yıl yaz tatilini Riviera'da, ya da belki İtalya'da geçirirdik. O zaman Bretanya'nın deniziyle sarp kayalıkları bir anıdan başka bir şey ol-mayacaktı.

Maria ile Celia aynı odayı paylaşıyorlardı. Niall ise bitişikteki küçük odada yatıyordu. İki oda arasındaki kapıyı hep açık bırakıyor-lar, böylece birbirleriyle rahat rahat konuşabiliyorlardı. Ne var ki, bu yaz daha bir yıl önce oynadığımız o eski gürültülü, atlayıp zıpla-malı oyunlarımızı oynamıyorduk. Pijamalarımızla odada birbirimizi kovalamıyor, yatakların üzerinden atlamıyorduk artık.

Maria sabahları uyuşuk oluyor, esneyip duruyordu. «Sakin ko-nuşmayın» diyordu bize, «Düş kuruyorum.» Güneşten rahatsız olup uyanmasın diye de gözlerini bir mendille sıkı sıkı bağlıyordu.

Niall sabahları onun gibi uyuşuk değildi ama, uyanır uyanmaz yatağının ucuna oturup pencereden dışarıyı seyreliyor, bahçeye, de-nize, uzaktaki kayalık adalara dalıp gidiyordu. En sakın, en rüzgârsız günlerde bile, fener kulesinin çevresinde deniz çırpıntılıydı. Dalgalar kayalara çarpıp kırılıyor, beyaz köpüklerden upuzun bir çizgi mey-dana getiriyorlardı.

Truda elinde kahvaltı tepsisi içeri girdi. Kahve, çörek ve altın gibi sapsarı bal getirmişti.

— «Ne hayaller kuruyor benim oğlum bakalım?» diye sordu.

Niall, her zaman verdiği karşılığı verdi: «Hiç!»

Truda: «Üçünüz de birden serpiliverdiniz» dedi, «Hepsinin ne-den bu.» Sanki çabuk büyümek utanç verici, tatsız bir hastalıkmiş da, üçümüz de bu hastalığa tutulmuşuz gibi konuşuyordu. Sonra, Maria'ya dönerek: «Hadi kalk bakayım artık» diye ekledi, «Uyku numarası yapmayı bırak. Uyumadığını biliyorum.» Gidip perdeleri bir çekişte açtı, oda ansızın apaydınlık oldu.

— «Ben kahvaltı etmeyeceğim. Rahat bırak beni, Truda.»

— «Son numaran bu, öyle mi? Kahvaltı istemiyorsun, ha? Okula gidince, bayıla bayıla kahvaltı edeceksin, kızım. Bu saatlara kadar

yatakta yatmak yok o zaman. Geceleri geç vakitlere kadar dans etmek, daha başka saçmalıklar yapmak da yok.»

Niall, kahvaltısından hoşnut, ağzında eriyiveren sıcak çöreğini yiyerek düşündü: O çok sevdiği Truda, nasıl oluyordu da, insanın sinirlerini böylesine yerinden oynatabiliyordu?

Neden kendi halimize bırakmıyorlardı bizi? Maria uzanıp düş kurmak istiyorsa, ne çıkardı? Niall açık pencerenin önüne büzülüp dışarıyı seyretmek istiyorsa, kıyamet mi kopardı? Kimseye bir zararımız yoktu ki. Büyüklerin dünyasına da sataşmıyorduk.

Büyükler... Ne kadar da çabuk oluvermişti olanlar! Nasıl da apansızın dalıvermiştik büyüklerin dünyasına? Babamızın dediği gibi, bir gece içinde mi değişivermiştik? Çocuk yatıp büyük mü kalkmış-tık? Bir gün - bütün öbür günler gibi bir gün - gelecekti ki, dönüp arkamıza bakınca çocukluğumuzun bir gölge gibi bizden uzaklaştığını, gerilerde kaldığını görecektik. Geriye dönmek istesek bile dönmeyecek, o gölgeyi bir daha elimize geçiremeyecektik. İlerlemek, devam etmek zorundaydık. Bu düşünceden ne kadar korkarsak korkalım, adımımızı geleceğe doğru atmak zorundaydık.

«Ah, Tanrı'm, senin olan evreni geri al ve bana dünümü ver!»

Babamız öğle yemeğinde gülerek, şakalaşarak söylemişti bu dizeyi. Naill çevresindekilere baktı ve o anın daha şimdiden geçmişe mal olduğunu düşündü. İş bitmiş, vakti doluvermişti bile bu kısacık zaman süresinin. Bir dakika sonra sandalyelerimizi çekip sofradan kalkacak, terasa yollanacaktık. Bir daha da hiç, hiç geri gelmeyecekti o an. Babamız masanın başında oturuyordu; gömleğinin yellerini dirseklerinin üzerine kadar kıvrımış, bir yerinden delinmiş eski hırkasının önünü iliklememişti. Tıpkı Maria'nın gözlerine benzeyen masmavi gözlerini tam karşısında oturan annemize dikmiş, gülümsüyordu.

Kahvesini içmekte olan annemiz de soğuk, ırak bir gülüşle ona gülümsedi. Başkaları sıcak davrandı mı, o hep buz kesilirdi. Leylak rengi bir elbise giymişti o gün; omuzlarına da uzun bir şifon eşarp sarmıştı. Niall, «Annem bir daha hiç tam tamına böyle olmayacak» diye düşündü, «Çünkü az sonra kahvesini bitirip fincanını masaya bırakacak ve her zamanki gibi babama, «Tamam mısın? Gidiyor muyuz?» diye soracak. Sonra şifon eşarbını boynuna dolayıp kalkacak. Geçmişten geleceğe doğru, yepyeni bir hayata doğru yürürcesine yürüyecek yemek odasından terasa doğru.»

Maria plaj elbisesinin üzerine mavi bir kazak geçirmişti. Kazakla gözlerinin rengi pek uymuştu birbirine. Sabah denize girdiği için sarı saçları hâlâ ıslaktı. Tırnak makasıyla saçlarını orasından, burasından kırpıp kısaltmıştı.

Celia'nın saçları ise iki örgü halinde sıkı sıkı örülmüştü. Bu saç biçimi zaten yuvarlak olan yüzünü büsbütün yuvarlak gösteriyor, ahlaklaştırıyordu. Çikolatasını dişlerken, yüzünün anlamı birden değişti, düşünceli bir hal aldı. Dişi kırılmıştı.

Niall, «Şöyle bir fotoğrafımız olmayacak hiç bir zaman» diye düşündü, «Masanın başında beşimiz bir arada oturup gülümserken, mutluluğumuzun tadını çıkarırken hiç fotoğrafımız olmayacak...»

Annemiz: «Eh, gidelim mi?» diye sordu, ayağa kalkarak.

Büyü bozulmuştu. Niall, «Ama istesem ben gene de sürdürebilirim büyü» diye düşündü, «Kimseyle konuşmazsam, kimse de benimle konuşmazsa sürdürebilirim...» Konuşmadan annesinin ardısıra terasa doğru yürüdü. Annesinin şezlongun üzerindeki yastıkları düzeltişini seyretti. Bu arada babası güneşliği açıp şezlongun üzerine yerleştirdi, sivrisineklerden korunabilsin diye karısının bacaklarına bir örtü örtüp yanlarını sıkıştırdı. Maria çoktan plajın yolunu tutmuştu. Celia ise evin arka bölümüne geçmiş, Truda'ya sesleniyordu.

Babamız elini Niall'ın omuzuna koyarak gülümsedi. «Anlayamadım, hangisi daha çabuk büyüyor?» dedi, «Maria mı, bu oğlan mı?» Sonra merdivenlerden inip bahçeye çıktı. Kollarını başının altına kıvrıp çimenlerin üzerine boylu boyunca uzandı. Eski panama şapkasını yüzünün üzerine çekti.

Annemiz, Niall'a döndü: «Birazdan seninle birlikte yürüyüşe çıkacağız» dedi. Öğle yemeğindenberi Niall'ın olanca gücüyle korumaya, aklında tutmaya çalıştığı o an birden bütün değerini yitirdi. Daha birkaç dakika öncesine kadar bu kısacık zaman süresine neden böylesine büyük önem verdiğine Niall kendi de şaşıtı.

— «Seni bırakayım da, biraz dinlen, anne» dedi. Sonra her zaman yaptığı gibi piyano çalmak üzere oturma odasına gideceğine, koşa koşa evin arkasından dolanarak mutfak kapısının önüne yollandı. Bahçıvan yamağı oğlan bisikletini hep orada bırakırdı. Niall bisikletin selesine atladı, bahçeyi geçip yola çıktı. Bisikletin sıcak, parıl-parıl gidonlarını sıkı sıkı tutmuştu; plaj sandallarının içindeki çıplak ayakları pedallara basarken serbest ve güçlüydü. Dönemeçli, kumlu yol boyunca bisikleti hızla sürüyordu. Uçan tozlar yüzüne çarpıyordu ama, aldıracağı bile yoktu.

Geride, evde ise, Celia kırık dişini Truda'ya gösteriyordu. Truda kırılan yerin içine kurumuş, katılaşmış bir parça diş macunu dolurdu.

— «Londra'ya gidene kadar sabredeceksin, çaresiz» dedi, «Bu Fransız dişçiler on para etmez. Sakın dişinin kırık olduğunu unutamam deme. Bir şey yerken, hep öbür yanınla çiğne, anladın mı? Maria nerede?»

Celia: «Bilmiyorum» diye karşılık verdi, «Yürüyüşe çıktı galiba.»

Truda: «Bu sıcakta yürüyüşe çıkılır mı, anlamıyorum» dedi, «Bildiğim bir şey sarsa, o da yürüyüşe yalnız çıkmadığı. Dişini elleyip durma, Celia. Bırak, öyle kalsın.»

— «İyi ama, bir tuhaf oluyorum.»

— «Elbet tuhaf olacaksın. O diş macunu düşer de diş sinirinin üzerine basıverirsen, daha da tuhaf olursun, biliyor musun? Niall'la birlikte gidin de Maria'yı bulun bari. Gene bir fesatlık karıştırmamasına göz-kulak olun. İyi ki dönüyoruz gelecek hafta İngiltere'ye...»

— «Neden iyi ki dönüyoruz diyorsun?»

— «Bu seni ilgilendirmez.»

Truda hep böyle yapardı işte: Bir alay dokundurmalarda bulunur ama, lafın sonunu getirmezdi. Celia, Truda'nın ısınması için fişe soktuğu ütüye eliyle dokundu.

— «Maria kendi kendine göz-kulak olacak kadar büyük artık» dedi, «Hem şimdiden sonra hiç birimize bir şey olmaz; yüzmeyi öğrendik nasıl olsa, öyle değil mi? Çok açılmaz, uzağa gitmeyiz, olur biter.»

Truda: «Maria'nın suda yaptıkları umurumda bile değil» diye karşılık verdi, «Asıl beni kaygılandıran, suyun dışında yaptıkları. Onun yaşında genç bir kızın Bay Laforge gibi bir beyefendinin yanında o denli teklifsiz olması doğru değil. Baban gerçeği bilse, olanlara göz yumar mıydı, bilmem.»

Ütü adamakıllı kızmıştı. Celia az kalsın parmağını yakıyordu.

Truda: «Her zaman söyledim, gene de söylerim» diye ekledi, «Maria çok dert açacak başımıza.»

Yıkılmış çamaşırların içinden annemizin geceliğini çekip aldı, özene bezene ütülemeye başladı. Kızgın ütünün, üzerinden buharlar tüten ütü tahtasının kokusu bütün odayı kapladı. Pencere ardına kadar açık olduğu halde, oda çok havasızdı.

Celia: «Gene huysuzluğun üstünde galiba, Truda» dedi.

Truda: «Huysuzluğum - muysuzluğum üstümde değil ama, sen böyle her şeyi ellemeye devam edersen birazdan huysuzluğum tutar gerçekten» diye karşılık verdi.

Celia: «Maria neden dert açacakmış sanki başımıza?» diye sordu.

— «Çünkü damarlarında kimin kanını taşıdığını bilmiyoruz da, ondan. Ama düşündüğüm gibiyse, korkarım, hop-hop hoplatacaktır hepimizin yüreğini yerinden!»

Celia Maria'nın kanını düşünmeye başladı. Evet, evet, Maria'nın kanı gerçekten de daha parlak, daha açık renkliydi Niall'la kendisinin kanından. Geçenlerde banyoda yıkanırken bacağını kanatmıştı da, o zaman görmüştü Celia. Kıpırdı Maria'nın kanı.

Truda: «Maria onların ardından koşacak; onlar da onun» diye söylendi.

Celia: «Kimler onun peşinden koşacak?» diye sordu.

Truda: «Kim olacak, erkekler!» diye karşılık verdi.

Ütü tahtasının üzerinde esmer bir yanık lekesi vardı. Celia pencereden dışarıya baktı. Peşinde bir alay erkekle, kayaların üzerinde dans eden Maria'yı göreceğini umar gibiydi.

Truda: «İnsan damarlarında akan kana karşı gelemmez» diye devam etti, «Nekadar dikkatli olursan ol, bir gün kendini ortaya koyar gerçek yaradılışın. Maria babanın kızı olabilir; rol yapmaktaki yeteneği babasından ona geçmiş olabilir. Ama anasının da kızıdır aynı zamanda. Annesi için konuşulanları ise hiç söylemeyeyim, daha iyi.»

Ütü çılgınca, bir aşağı, bir yukarı gidip geliyordu geceliğin üzerinde.

Celia, «Acaba Maria'nın annesinin kanı da kızınıninki gibi parlak kırmızı mı?» diye düşündü.

Truda: «Üçünüz de aynı biçimde yetiştirildiniz» diye devam etti, «Öyleyken, tebeşirle peynir nasıl başka başka şeylerse, siz de öylesine ayrısınız birbirinizden. Neden dersin, ha? Çünkü damarlarınızda akan kan başka başka da ondan.»

Celia, «Ne kötü şu Truda» diye düşündü, «Boyuna kandan söz etmesi şart mı sanki?»

Truda: «Niall'in haline bak» diye devam etti, «Benim oğlumun yani. Hık demiş babasının burnundan düşmüş sanki. Aynı soluk yüz, aynı ince kemikler. Üstelik, piyanoyla neler yapılabileceğini de keşfetti şimdi; artık bir daha bırakmaz müziği. Annen bu konuda ne düşünüyor acaba? Bilmek isterdim doğrusu. Şu son haftalar boyunca Niall'in piyanosunu dinlerken aklından neler geçiyor acaba annenin? Niall'in çalışı beni bile yıllar öncesine götürdüğüne göre, anneni nasıl etkiliyordur kimbilir?»

Celia düşünceli düşünceli Truda'nın yalın, kırıksık yüzüne, arkaya doğru taranıp toplanmış seyrek, kırçıl saçlarına baktı.

— «Çok mu yaşlısın sen, Truda?» diye sordu, «Doksan var mısın?»

Truda: «Yarabbi, sen bilirsin!» diye homurdandı, «Bakalım, bundan sonra ne yumurtlayacaksın, çocuk!»

Geceliği ütü tahtasının üzerinden kaldırdı. Az önce buruş-buruş olan gecelik şimdi dümdüz, kırışıksızdı; giyilmeye hazırды.

Truda: «Hayatımda çok acayip şeyler gördüğüm doğrudur ama, doksan yaşında değilim daha» dedi.

Celia: «Hangimizi en çok seviyorsun peki?» diye sordu.

Ama cevap her zamanki cevaptı: «Hepinizi aynı seviyorum.

Yalnız, ütü tahtasını böyle ellemeye devam edersen, seni hiç sevmeyeceğim.»

Şu büyükler de ne tuhaftı! İnsanı nasıl da bir yana itiveriyorlar, saçma buldukları sorulardan nasıl da kaçınıveriyorlardı...

Celia: «Otekiler okula gidince, bir ben kalacağım evde» dedi, «O zaman en çok beni sevmek zorunda kalacaksın; annemle babam da öyle.»

Birden kendisini şimdikinın üç katı bir sevgiyle, ilgiyle sevilirken canlandırdı gözlerinde. Yepyeni bir düşünceydi bu, daha önce hiç aklına gelmemişti. Ayaklarının ucuna basa basa Truda'nın peşine takıldı. Sonra onu sinirlendirmek için önlüğünün kuşağına üst-üste üç düğüm attı.

Truda: «Aşırı sevgi kötüdür» dedi, «Bir bakıma, gereğinden az sevgi nekadardı kötüyse, aşırısı da okadar kötüdür. Ömrün boyunca herkesten seni aşırı derecede sevmelerini istersen, sonunda hep hayal kırıklığına uğrarsın. Önlüğüme ne yapıyorsun bakayım öyle?»

Celia gülerek geri geri kaçtı.

Truda: «Üçünüz de sevgi delisisiniz» dedi, «Öbür yeteneklerinizle birlikte bu da analarınızdan, babalarınızdan geçmiş size anlaşılan. Bu işin sonu neye varacak Allah bilir ama, kimi vakit sonunu düşünüyorum da, kaygılanmamak elimden gelmiyor.»

Boynuşlaşmış tırnaklarıyla ütünün altını yokladı. «Her neyse» diye ekledi, «Benim oğlum şu son birkaç hafta içinde hayli toparladı kendini, kaybettiklerini geri aldı. Aç kurt gibiydi zavalılık. Tek umudum, annenin davranışını hep böyle sürdürmesi. Annen tutumunu değiştirmezse, Niall kendini kurtarır, gerçek bir erkek olur. Yoksa, düşte gibi yaşayacak ömrü boyunca. Yalnız, annen kendini hiç bırakmamalı, hep böyle devam etmeli. Belki de yapar, kimbilir... Belki annen için de tam zamanıdır, çünkü şimdi o da çetin bir yaşa erişmiş sayılır.»

Celia: «Niall ne zaman aç kaldı?» diye sordu, «Zorlu yaş dediğin nedir?»

Truda, birden sabırsızlanarak: «Soru sorma bana ki, ben de yalan söylemeyeyim» diye terslendi, «Hadi, çek git şimdi. Ne duruyorsun, koşan-a. Çık, açık havada dolaş!»

Ensesini yakmasın diye Celia'nın örgülerini başının tepesinde birleştirip düğümledi; kısacık basma entarisini de iç donunun içine sıkıştırdı.

Celia'nın tombul kışına hafiften bir şaplak vurarak: «Hadi, yallah!» dedi.

Ama Celia'nın canı dışarıya, temiz havaya çıkmak istemiyordu. Temiz falan da değildi üstelik hava; çok sıcaktı. Evde kalıp resim yapmak istiyordu o.

Odasına gidip kâğıt almak için koşarak koridoru geçti. Paris'ten getirdiği resim kâğıtlarını dolabın arkasına saklamıştı. Onları çıkarıp aldı. Sonra en sevdiği kalemleri - Kohinoor markalı sarı kalemleri - buldu. Bıçağını çıkarıp kalemlerden birini pencerenin önünde açmaya koyuldu. Yontulan tahtalar temiz, küçük parçacıklar halinde kopup düşüyor, kalemin kurşun ucu yavaş yavaş sivriliyordu. Kokusu da hoştu doğrusu. Terasta konuşulanlar kopuk kopuk, mırıltı halinde Celia'ya kadar geliyordu. Babası uyanmıştı anlaşılan. Hasır koltuklardan birinde oturmuş, annesiyle konuşuyordu.

— «... bana kalırsa, çok erken vermek doğru olmaz onları» diyordu. «Üstelik, o tiyatro okulları da on para etmez. Hiç birinin yararına inanmıyorum, kısacası. Bırakalım, Maria da mesleği en zor yoldan öğrensın, sevgilim. Sen, ben nasıl öğrendiysek, o da öyle öğrensın. Hiç bir zararı olmaz bunun ona.»

Annemiz ona bir karşılık verdi ama, sesi o kadar yumuşak, o kadar hafifti ki, pencerenin önünde duran Celia'ya kadar ulaşamadı.

Babamız: «Kim diyor bunu? Truda mı, yoksa?» dedi, «Saçma! Truda'ya söyle, kendi işine baksın, her şeye burnunu sokmasın. Kafası yalnız kötü şeylere çalışan kısır kocakarının biri zaten. Maria kötü yola sapmaz, akli başında bir çocuk o. Celia olsaydı, o başka...»

Sesi yavaşladı, alçaldı, duyulmaz oldu. Celia durdu, kalemine baktı.

— «Celia olsaydı, o başka...» Babası ne demek istemişti acaba?

Celia annesiyle babasının konuştuklarını duymak için kulak keşildi ama, boşuna. Arada-bir birkaç kelimeden başka bir şey duyamıyordu. Anlamı olmayan, küçük küçük, belirsiz kelimeler, cümlecikler..

Babasının sesi mırıltı halinde sürüp gidiyordu: «O bakımdan düşünürsen, üçü de öyle. Hiç bir şey olmasa bile, adımız onları yaştarmaya yeter. Üçünde de deha kıvılcımı var, doğru. Ama bundan öte bir şey olduğunu sanmam. Her neyse, ne olacaklarını görecektir kadar yaşayamayacağız nasıl olsa... Hayır, birinci sınıf bir sanatçı olamaz, kanımca. Niall'in kendine güveni yok; sen ona güven aşılamadıkça da hep böyle kalacak. Senin sorumluluğun altında o, sevgilim. Ne dedin?.. A, düşündüğün oysa, onu ancak zaman gösterir... Seninle benim için de aynı şey değil mi sanki? Ben olmasam senin halin ne olurdu, sevgilim? Ya da sen olmasan, ben ne yapardım, değil mi? Niall'in sana asılmasında, sana tutunmaya çalışmasında şaşılacak bir şey yok ki. Elbet sana tutunacak; ötekiler de öyle; seninle ben de öleyiz... hepimiz birbirimize sarılıyoruz... Şu koca dünyada önemli olan yalnız iki şey var; sen öğrettin bunu bana, ya da belki ikimiz de birbirimize öğrettik... Her şey yıkılsa, alt-üst olsa bile, çalışma kalıcıdır. Onlara hiçbir şey aşılayamasak bile, bunu aşılayabiliriz...»

Celia pencerenin önünden çekildi. Şu büyüklerin en kötü yanı buydu işte. Bir şey söyleyecekmiş gibi söze başlarlar, sonra başka konulara dalıverirlerdi. Konuşmaya başladıklarını duyunca, insan önce özel bir şey söyleyecekler sanırdı; «Üçünden en iyisi Celia», ya da «Celia biraz zayıflarsa çok güzel olacak» gibi... Ama ne geçer! O konuyu oracıkta kapatır, başka konular açarlardı. Celia yere oturdu, defterini dizlerinin üzerine yerleştirip resim yapmaya koyuldu.

Hiç bir zaman büyük şeyler çizmezdi; hep ufak ufak şeyler yapardı. Minicik evlerde oturan minicik kadınlar, erkekler. Güven vericiydi çizdiği evler; böyle evlerde depresyon gibi, yangın gibi felâketler olamazdı hiçbir zaman. Celia bir yandan resim yapıyor, bir yandan da kendi kendine konuşuyordu. Saatlar geçiyor, küçük kız çizmeye devam ediyordu. Ömrü boyunca unutamayacağı o korkunç olay olduğu sırada - öbür dünyadan gelen bir çağırışı andıran o feci, tüyler ürpertici çığlıklar, haykırışlar kulaklarını tırmaladığı sırada - yere bağdaş kurmuş, dili dişlerinin arasında, hâlâ resim yapıyordu.

* * *

Maria bahçe kapısından çıkınca, ne yana gideceğini bilemezmiş gibi, bir sağına, bir soluna baktı. Sağdaki yol kıyıya, kayalıklara gidiyordu. Soldaki ise uçuruma ve tepedeki otele.

Hava çok sıcaktı. Yılın en sıcak günüydü. Güneş Maria'nın şapkasız başını yakıyordu ama, aldırdığı yoktu. Celia gibi güneşe çıkarırken şapka giymek zorunda değildi. Güneş çarpmazdı onu. Çırılçıplak dolaşsa bile güneş ona dokunmazdı. Sağlam, güçlü bir yapısı vardı. Teni esmerdi; kapkara saçlı Niall'dan bile daha koyu esmerdi. Maria gözlerini yumdu, kollarını açıp gerindi. Toprakta doğru yükselen muazzam bir sıcak dalgası vücudunu yaladı. Arkada bıraktığı köşkün bahçesinden toprak, yosun ve çiçek kokuları geliyordu. Karşıdan ise gökyüzünün altında oynayıp ışıldayan denizin kokusu yükseliyordu.

Maria'nın içini birden mutluluk bürüdü. Ansızın gelip tüm benliğini kaplayan, nedeni belirsiz bir mutluluk duygusuydu bu. Mide boşluğundan çıkıp boğazına kadar yükselen, âdeta onu boğan bir duygu. Nereden geliyordu bu duygu, neydi gelmesine yol açan, nereye gidiyordu, bilmiyordu. Ama geldiği gibi ansızın gidiyor, onu soluksuz, şaşkın bırakıyordu. O zaman Maria hâlâ mutlu oluyordu ama, o kendinden geçmişliğini yitiriyordu. Mutluluk dalgası gene her zamanki gibi geldi ve gitti. Maria sağdaki yola saptı, kıyıya doğru yürümeye başladı. Sıcak kumlar çıplak ayaklarını yakıyordu. Bir yandan yürüyor, bir yandan da bir şarkı mırıldanıyordu. Derken adımlarını da ezgive uydurdu.

«Kimdir en güzel, kimdir en tatlı?

Bayan Annabelle Lee.

Kim öpülmeli, kim sevilmeli?

Bekleyin, görün, kim güzeller güzeli.»

Otelde her akşam çalarlardı bu parçayı ve çiftler dans ederdi. Dün akşam da çalmışlardı. Orkestra küçüktü, kötüydü; çok da hızlı çalışıyorlardı üstelik. Öyleyken, dinleyiciler üzerinde büyüleyici bir etki yaratmaktan geri kalmıyorlardı. Otelin pencereleri ardına kadar açıktı. Köyden gelenler dışarıda durup hem müzik dinliyor, hem de akşam elbiselerini giyinmiş kasıntı İngiliz konukların başlarını hafiften vana eğerek geçip gitmelerini seyrediyorlardı.

Bir kez Maria da gitmişti oraya. Babası götürmüştü onu. Evde her akşam giydiği eski mavi entarisini, gündelik ayakkaplarını giymiş, boynuna mercan kolyesini takmıştı. Niall'la Celia pencereden gözetlemişlerdi onu. Maria baktıkça da dillerini çıkarıp yüzlerini buruşturmuşlardı. Maria eğlendiğini söyleyemezdi doğrusu. Bir kere, babası çok ağır dans ediyordu o akşam. Ayrıca hep aynı yöne doğru, döne döne ilerliyordu ki, bu da Maria'nın başını döndürüyordu. Sonra, o ahmak İngiliz oğlanlar vardı. Hepsi de birbirinden berbattı; dans ederken Maria'nın ayağına basıyor, sıkı sıkı beline sarılıyor, entarisinin arkasını yukarı doğru çekiyorlardı. Öyle ki, kızın iç donu gözükiyordu. Doğru-dürüst sayılabilecek bir Michel vardı. Ama o da programın yarısından sonra, bitimine yakın gelmişti otele. O zamana kadar köydeki gazinoda, dostlarıyla eğlenmeyi yeğ tutmuştu çünkü.

Michel iyi dans ediyor, insanı gerektiği gibi tutuyordu. Vücudu sizin vücudunuzun yaptığı hareketleri yapıyordu. Ötekiler gibi aptal aptal sallanmıyor, eğilip bükülmüyor, müziğin ritmine uyarak hareket ediyordu. Aynı şeyi Niall da piyanoda yapıyordu. Piyano çalmayı, dans etmeyi bilen o kadar az insan vardı ki zaten...

Tek başına dans etmek hepsinden iyiydi galiba. Önce dışarıda durup kulak vermek, müziğin size kadar gelmesini beklemek, sert Fransız tütününün, şarmsağın kokusunu burnunuza çekerek köylülerle birlikte gülmek; sonra karanlığa doğru kaymak ve gönlünüzce, keyfinizin bildiğinince dans etmek...

«Kim öpülmeli, kim sevilmeli?

Bayan Annabelle Lee.»

Evet, en iyisi tek başına dans etmektir; tıpkı şimdiki gibi. Sıcak güneşin altında, kendi mırıltısına ayak uydurarak dans etmeye koyuldu. Elleri görünmez ipleri yakalamak istercesine, boşluğa uzanmıştı; ayakları yumuşak kumları dövüyordu. Gel-git geçmişti. İlerde, ta uzakta yaşlı bir köylü karısı kayalıkların üzerinden yosunları yolup

yolup sırtındaki sepete atıyordu. Arkasındaki parlak gökyüzüne karşı acayip, yamrı-yumru bir karaltı meydana getiriyor, sırtındaki sepetiyle kambur gibi duruyordu.

Sardalye avından dönen tekneler yavaş yavaş limana giriyordu. Zırhlı savaş gemileri gibi arka arkaya, tek sıra halinde ilerliyorlardı. Renk renk boyanmışlardı. Balıkçılar mavi balık ağlarını güneşe karşı sermiş, kurutuyorlardı. Maria, «Keşke ben de onların yanında olsaydım!» diye düşündü. Ansızın, büyük bir coşkuyla, balıkçı olmayı diledi. Yelken bezinden bir pantolon kuşanmış, ayağına kaba çizmeler giymiş, derisi yelden, denizden yanıp kavrulmuş, kapkara olmuş bir balıkçı...

Bir kez babasıyla birlikte seyretmişti balıkçıları. Küçük limana doğru yürümüş, rıhtımın ucunda durup seyretmişlerdi. Bellerine kadar balığın içine gömülmüş olan balıkçılar gülüyor, birbirleriyle şakalaşıyorlardı. Balıklar adamların yanık tenli kaba ellerinden kayıyor, teknelerin ıslak güvertelerine düşüyordu. Tombul, kaygan balıklardı hepsi de; pulları ıslık ıslık yanıyordu güneşte. Adamlar Bretanya ağzıyla birbirlerine bir şeyler söylüyorlardı. İçlerinden biri habire yukarıya, Maria'nın durduğu yere bakıyor, sırtıyordu. Maria da ona gülümsemişti...

Evet, evet, buydu işte istediği. Dudakları tuzdan kavrulup çatlamış, ellerine kaygan balıkların kokusu sinmiş, burcu burcu deniz kokan bir balıkçı olmak istiyordu o. Balıktan dönünce, kocaman, çizmeli ayaklarıyla kaldırım taşı döşenmiş rıhtım boyunca yürüyecek, küçük balıkçı kahvesine gidip oturacaktı. Koyu kahverengi, acı, sert elma şarabını yudumlayacak, ağır kokulu sigarasını tütürecek ve yere tükürerekten barın arkasındaki pikabın hırıltılı, boğuk vızıl-tısını dinleyecekti...

«Parlez-moi d'amour, et dites-moi des choses bien tendres, Parlez-moi toujours, mon coeur n'est pas las de l'entendre.» [°]

Plak çatlak ve eskiydi, kadın da avazı çıktığı kadar haykırarak söylüyordu şarkıyı. Ama vız gelirdi bunlar.

Balıkçıydı artık Maria. Şapkası bir gözünün üzerine kaykılmış, arkadaşlarıyla birlikte gülüp eğleniyor, kaldırım taşı döşeli rıhtımda bir o yana bir bu yana sallanarak yalpalyordu... Kayanın üzerinden aşağı atlarken birden aklı başına geldi; balıkçılığı bırakıp yeniden Maria olması gerektiğini hatırladı. Maria'ydı şimdi o; Michel'e - kendisini seven adama - veda etmek için buluşma yerine gelmişti.

[*] Fr.: «Aşktan söz et bana, tatlı şeyler söyle; hep konuş benimle kal-bim seni dinlemekten bezgin değil.» (Çeviren).

Michel orada bekliyordu. Her zaman oturdukları kavanın üzerine oturmuş, sigarasını içiyordu. Yüzü gergin, solgundu. Mutsuz görünüyordu. Maria, «Eyvah, başıma gelenler!» diye düşündü, «Gene çekeceğim var galiba...»

Michel, onu suçlar gibi: «Çok geç kaldın» dedi.

Maria: «Özür dilerim» diye karşılık verdi, «Öğlen yemeğini geç yedik.»

Yalan söylüyordu ama, önemi yoktu. Michel'i yatıştırmak için onun yanına oturdu, koluna girdi; başını genç adamın omuzuna yasladı.

Michel, sitemli bir sesle: «Şarkı söylüyordun, duydum» dedi, «Sanki çok mutluymuşsun gibi söylüyordun hem de. Anlamıyor musun, yarın gidiyorum. Bir daha hiç göremeyiz belki birbirimizi.»

— «Şarkı söylememek elimde değildi, ne yapayım? Öyle güzel bir gün ki! Ama gerçekten üzülüyorum. İnan ki, üzülüyorum.»

Maria başını öte yana çevirdi. Michel güldüğünü görsün istemiyordu. Şu anda onu incitmek korkunç olurdu. Michel'in yüzü asılmış, uzamıştı gene; gözleri de sulu suluymuştu. Bu haliyle öyle ahmak bir görünüşü vardı ki, gülmek elde değildi. Ağlamaklı bir koyuna benzeyordu tıpkı...

Maria'vı kollarının arasına alıp öptüğü zaman daha iyi oluyordu. Çünkü o vakit Maria onun yüzüne bakmak zorunda değildi. Gözlerini kapayıp bütün dikkatini öpücük üzerinde toplayabilirdi. Öpüşmek hoştu, insanın içini ısıtıyor, rahatlatıyordu. Ne var ki, bu bile Michel'i hosnut etmeye yetmiyordu bugün. Michel içini çekti, homurdandı. Gene birbirlerini bir daha göremeyeceklerine dair bir şeyler gevelemeğe başladı.

Maria: «Paris'te, ya da Londra'da gene görüşeceğiz nasıl olsa» dedi, «Elbette göreceğiz gene birbirimizi. Hele annemle tasarladığınız o baleyi sahneye koyarsanız, mutlaka görüşürüz.»

Michel, omuz silkerek: «A, o iş mi?» diye karşılık verdi, «O işin sonu yok. Annen senden bile daha çetin. Basını sallıyor, gülümüyor, «Evet, ne kadar ilginç, ne kadar akıllıca. Bunu tartışmalıyız» diyor ama, işte o kadar. Daha başka bir şey olacağı da yok. İnsan onunla bir türlü işin sonunu getiremiyor. Babanla annenin okadar sözünü ettiği su Amerika turnesi bile kesin değil. Olup olmayacağından çok kuşku var. Hem de çok.»

Maria'nın yanındaki kavanın üzerine deniz salyangozları yapışmıştı. Genç kız uzanıp birini verinden kopardı. tırnağıyla içini bulcalamaya başladı. Hayvan derhal kavrısının altındaki inine çekilip ağızdan kavrıldı. Maria bir salyangoz daha aldı, oynamaya koyuldu. Olağanüstü bir şevdi bu; hayvan hemencecik geri geri kaçıyor, ıfarcık delikten içeri çekiliveriyordu. Michel birden ayağa kalktı, çevresine

göz gezdirdi. Denizin sesi daha yakından geliyordu şimdi. Sular yükselmeye başlamıştı.

Michel: «Kimsecikler yok görünürde» dedi, «Plajda in-cin top oynuyor.»

Maria esnedi, gerindi. «Denize bir dalıp çıkmanın tam zamanı» diye düşündü, «Ama yüzmek istediğimi söylersem, belki Michel da-rılır; beni katıyüreklilikle suçlar.» Çevreye rasgele göz gezdirdi; uçurumun dibindeki derin mağaraya gözleri takıldı. Bir kez Niall'la birlikte girmişti mağaranın içine. Upuzun bir mağaraydı. İçinde uzun süre yürümüşlerdi. Sonra birden mağaranın tavanı alçalıvermiş, başlarının hizasına kadar inmiş, omuzlarının üzerine buz gibi sular damlamaya başlamıştı.

Maria başını kaldırıp baktı, Michel'in gözlerini kendisine dikmiş olduğunu gördü.

Michel: «Bakıyorum, senin de gözün mağarada» dedi, «Sakin sen de benim düşündüklerimi düşünüyor olmayasın?»

Maria: «Senin ne düşündüğünü bilmem» diye karşılık verdi, «Bana gelince, mağaranın ne kadar karanlık olduğunu düşünüyordum. Bir kez Niall'la gittim oraya.»

Michel: «Gel gene girelim mağaraya» dedi, «Gel, birlikte girelim.»

Maria: «İyi ama, ne için?» diye sordu, «Bir şey yok ki orada. Sıkıcı, kapkaranlık bir yer.»

Michel: «Gel benimle» diye üsteledi, «Bu son fırsat bizim için. Bir daha birlikte olamayacağız. Ayrılmadan önce sana gereğince al-lahaismarladık demek istiyorum.»

Maria ayağa kalktı. Ayak bileğini kaşıdı. Bir şey sokmuş olsa gerekti; ufak, kırmızı bir leke vardı bileğinde. Genç kız dönüp omuzunun üzerinden gitgide kabarıp yükselen denize baktı. Suların bulundukları yere kadar gelmesi daha epeyce vakit alırdı. Dalgalar gürle-yerek kayalara çarpıp patlıyordu.

Maria: «İyi ama, neden mağaraya gidelim?» dedi, Neden burada allahaismarladık demiyoruz birbirimize? Burası güzel, sıcak da hem. Mağaranın içi ise soğuk, kasvetli.»

Michel: «Hiç bile» dedi, «Sessiz, sakın orası.»

Maria yanında, kayanın çıkıntısı önünde duran Michel'e baktı; genç adam birden gözüne pek uzun, pek iri göründü. Babası gibiydi tıpkı... O koyun suratını takınmayı da bırakmıştı. Tersine, güçlü, kendine güvenli bir görünüşü vardı şimdi. Buna rağmen, Maria'nın içinde bir şey hâlâ şöyle fısıldıyordu: «Mağaraya gitme. Açıklıkta kal. Açıkta durmak çok daha iyi.»

Maria döndü, omuzunun üzerinden arkadaki bildik kayalara, ka-barmış denize, güneşin altında ışıldayan dalgalara baktı. Sonra göz-

leri aşağıdaki mağaraya takıldı. Mağaranın ağız ansızın esrarlı göründü gözüne; sanki onu çağırır gibiydi. Belki de yanlış düşünüyor-du; sandığı gibi sıkıntılı, kasvetli değildi mağaranın içi; Michel'in dediği gibi sessiz, durgundu. Belki hatırladığı gibi birden alçalıvermi-yordu tavanı. Düşündüğünden büsbütün başka, apayrı bir gizli indi belki orası...

Michel gülümseyerek elini genç kıza uzattı. Maria bu eli sıkı sıkı tuttu ve Michel'in ardısına mağaraya doğru yürüdü.

Dışarıya çıkıp eve dönmek üzere kayalara tırmanmaya başladıklarında, kalabalığı ilk gören Michel oldu. Uçurumun kıyısında büyük bir kalabalık birikmişti.

Michel: «Şuraya bak!» dedi, «Bir şey olmuş... kötü bir şey olmuş.»

Maria Michel'in parmağıyla gösterdiği yere bakınca, babasını, Truda'yı, Niall'ı gördü. Yüreğini korkunç bir suçluluk duygusu, bir panik kapladı. Sonra korku, kaygı bürüdü içini. Michel'in yüzüne bile bakmadan, uçurumun dibine doğru koşmaya başladı. Yüreği küt-küt atıyordu...

Niall bisikleti yandaki bahçe kapısından içeri soktu, mutfağın önüne, çitin kenarına dayadı. Bisikletin gerçek sahibi olan bahçıvan yamağı, bahçenin öbür ucunda sebzeleri çapalıyordu. Niall durduğu yerden onu görebiliyordu. Çapanın sesi düzgün aralıklarla duyuluyor, yamağın bereli başı eğilip doğruluyordu. Öyle görünüyordu ki, çocuk bisikletinin alınıp kullanıldığını fark bile etmemişti. Niall eve girip terasa yollandı. Güneş şimdi terastan çekilmiş, evin öbür yanına dolanmıştı ama, öğle yemeğinden sonra çöken o ağır, uyuşukluk verici hava hâlâ olduğu gibi duruyordu.

André kahve fincanlarını alıp götürmemişti daha. Fincanlar hâlâ yuvarlak masanın üzerinde duruyordu; babasının purosundan düşen küller de öyle. Babası terasta oturmuş, annesiyle konuşuyordu besbelli. Panama şapkası sandalyelerin birinin üzerinde, sineklikle bir gün önceki «**Echo de Paris**» gazetesinin yanında duruyordu...

Niall terasa vardığında annesi yalnızdı. Şezlonga uzanmış yatıyordu. Niall yaklaşıp onun yanında durdu. Annesi uyuyordu. Sol elini başının altına koymuştu.

Eskiden olsa, Niall onu böyle ansızın uykuda bastırmaktan sıkılır, utanırdı. Annesini uyandırmaktan korkarak, ayaklarının ucuna basa basa çekilip giderdi. Çünkü onun birden uyanıp gözlerini kendisine dikmesinden ve kaşlarını çataraktan, «Ne yapıyorsun orada?» diye çıkışmasından korkardı. Ama sıkılganlığı, çekingenliği geçmişti şimdi.

Önsezisi bir daha annesinden korkup çekinmeyeceğini söylüyordu ona. Daha birkaç hafta önceki o akşam üstünden beri - Niall oturma odasında kendi kendine piyano çalarken annesi yanına gelip onunla birlikte çalalı beri - bir şey değişmişti sanki aralarında. Neydi değişen, bilemiyordu. Pek uzun boylu da düşünmüyordu bunun üzerinde. Bildiği tek şey, kendini bildi bileli âdeta bir parçası haline gelmiş olan o tuhaf, acı verici kaygının, üzünlüğün ansızın geçivermiş olduğuydu. Bu buruk duygu hiç bir zaman yakasını bırakmamıştı onun; şu ya da bu biçime bürünerek hep sürüp gitmişti. Öyle ki, sabah uyanıp kalkmak ve günü karşılamak ona her zaman korku, kaygı vermişti. Bunu önlemek için, kendi kendine saçma-sapan, anlamsız bir alay boş inanç uydurmak zorunda kalmıştı. «Sağ ayakkabımın bağını soldakinden daha sıkı bağlarsam, günüm iyi geçecek» derdi kendi kendine. Ya da, uğur getirsin diye, şömine rafının üzerindeki öte-beriden birini eller ve öbür yana çevirirdi. Çünkü böyle yapmazsa, kötü bir şey olacağını sanırdı. Bu «kötü şey»in ne olduğunu kendisi de bilmiyordu ama, bir şekilde annesiyle ilgili olduğuna inanıyordu. Annesinin öfkeleneyeceğinden, birden hastalanıvereceğinden, ya da onu herhangi bir nedenle suçlayacağından korkuyordu. Bu yüzden de annesi sokağa çıktığı, ya da tiyatroya gittiği zamanlar kendini daha iyi buluyordu. Çünkü ancak o zaman özgür olabiliyordu.

Ama şimdi her şey değişmişti. Birlikte piyano çaldıkları o günden beri her şey değişmişti. Niall'in gerginliği geçmiş, kaygıları, kurnutuları ansızın yok oluvermişti. Babası onun büyüdüğünü söylerken haklıydı demek. Evet, Maria gibi o da büyümüş olsa gerektiğinden...

Niall şezlonga uzanmış uyuyan annesine baktı. Annesi bir elini yüzüne koymuştu. Niall bu elin ne kadar beyaz olduğunu düşündü. Parmağında kocasının armağanı olan mavi taşlı yüzük vardı; elinin üzerindeki damarla yüzüğün taşı aynı renkteydi. Gözlerinin altında halka halka gölgeler oluşmuş, yanakları çökmüştü. Arkaya doğru taradığı kapkara saçlarında da aklar belirmeye başlamıştı. Niall annesinin şakaklarının kırışmaya başladığını daha yeni fark ediyordu.

«Burada böyle uzanıp uyuması iyi» diye düşündü, «Tiyatro için kaygılanmıyor, ilerisi için tasarılar yapmıyor, Amerika turnesi üzerinde konuşmuyor, tartışmıyor hiç değilse. Sessiz, sakın, her şeyi unutmuş, hiçliğin içine dalmış, uyuyor...» Niall terasın basamağına oturup annesinin uyuyuşunu seyre daldı. Yüzünün üzerindeki eline, omuzlarına sardığı şifon eşarba uzun uzun baktı. «Bunu her zaman hatırlayacağım» diye düşündü, «Seksen dokuz yaşında, koltuk değneklerine dayanarak yürüyen yaşlı bir adam olduğum zaman bile unutmayacağım.»

Oturma odasında, şömine rafının üzerinde duran küçük, altın Fransız saatinin sesi ansızın sessizliği bozdu. Saat dört olmuştu.

Saatin sesi annesini uyandırmıştı; gözlerini açtı, Niall'ı görünce gülümsedi.

— «Merhaba.»

Niall: «Merhaba» diye karşılık verdi.

— «Bu halinle küçük bir bekçi köpeğine benziyorsun.»

Ellerini başına götürdü, saçlarını düzeltti; şifon eşarbını çözdü. Yanındaki masanın üzerinde duran el çantasını aldı, aynasını, pudrierini çıkardı, burnunu pudralamaya başladı. Pudra pomponundan kopan küçük bir tüy parçacığı çenesine yapışıp kaldı ama, o bunu fark etmedi.

— «Aman yarabbi, ne yorgunum!» diye söylendi.

Niall: «Neden uyumaya devam etmiyorsun öyleyse?» diye sordu, «Yürüyüşe çıkmamak da olur. Hiç zararı yok. Başka bir gün, canımız ne zaman çekerse yürürüz gene.»

Annesi: «Olmaz» dedi, «Yürümek istiyor canım. Eminim, kendime getirecek yürüyüş beni.»

Şezlongdan kalkmasına yardım etsin diye, elini Niall'a uzattı. Niall annesinin elini tutup onu yukarı çekti. Bunu yaparken de kendini birden büyümüş, yaşlanmış buldu. Yetişmiş, olgunlaşmış, ansızın babası gibi koca bir erkek oluvermişti sanki...

Annesi: «Uçurumun oraya, kayalıklara gidelim» dedi, «Yabanıl çiçekler var orada, onlardan toplarız.»

Niall: «İçeri gidip sana bir hırka getireyim ister misin?» diye sordu, «Ya da çantanı falan?»

— «Yok, hiç bir şey istemem. Eşarbımı takacağım, okadar.»

Eşarbi önce saçlarına, sonra da boynuna doladı. Hava rüzgârlı oldu mu, eşarbını hep böyle bağlardı. Ana-oğul evden çıktılar, kayalıklara giden yolu tuttular. Gel-git şimdi tersine dönmüş, deniz yükselmeye başlamıştı. Dalgalar aşağıdaki kayalara çarpıp parçalanıyordu. Uçurumun tepesi her zaman böyle ıssız olmazdı. Kimi vakit onlar yürüyüşe çıktığı sırada, otelin İngiliz müşterileri de oralarda gezinirlerdi. Delaneyler'i tanıyınca dönüp dönüp bakarlar, birbirlerini dürtüklerlerdi.

— «Bu o valla! Bayan Delaney'in ta kendisi... Görmek istiyorsan ona belli etmeden çabuk dön, bak!»

İşte böyle derlerdi birbirlerine. Niall bu sözleri duyardı. Annesi de öyle. Çaresiz, duymamış gibi yapar, önlerinden geçip giderlerdi turistlerin. Başka bir dünyada dolaşıyormuş gibi, dümdüz yürürdü. Öyle ki, kimse yanına yaklaşmaya cesaret edemezdi. Oysa babası başkaydı; çok daha kolay avlanan cinstendi. Mırıltılara kulak verir, Delaney adını duyunca dönüp bakar, gülümserdi. Yabancılar hemen

yüreklenir, yanına koşup ona türlü sorular sorarlardı. Bugün kimsecikler yoktu bereket versin. Hava çok sıcak, çok durgundu.

Daha pek az yürümüşlerdi ki, annesi: «Çabalamak boşuna» dedi, «Çok yorulduğum, oturup dinlenmem gerek. Sen git, dolaş; keyfine bak. Beni düşünme.»

Yüzü bembeyazdı, yorgun görünüyordu. Kayalardan birinin oyuna oturdu. Oyuğun içinde öbek öbek yabancı otlar bitmişti.

Niall: «Seninle kalacağım» dedi, «Kalmak istiyorum.»

Annesi bir süre hiç konuşmadı. Gözleri denize, ilerideki küçük adacıklara, fener kulesine daldı. Sonra yüzünü çevirmeden, gülümsemeden, elini Niall'a uzattı. Gözleri hâlâ fener kulesindeydi.

— «Pek iyi değilim, Niall» diye mırıldandı, «Bir süreden beri sağlığım okadar iyi gitmiyor. Garip bir sancı saplanıyor.»

Niall ne diyeceğini bilemiyordu. Annesinin elini sıkı sıkı tutmakla yetindi.

Annesi: «Bukadar çok yatıp dinlenmem hep bundan» diye devam etti, «Gerçek bir başağrısı değil bu, biliyorum.»

Bir yusufçuk gelip annesinin dizine kondu. Niall eliyle böceği kovdu.

— «Babam neden bir doktor çağırıyor peki?» diye sordu.

— «Baban bir şey bilmiyor ki. Ona söylemedim.»

Niall, «Ne tuhaf!» diye düşündü, «Annem ona her şeyini söyler sanırdım. Şaşılacak şey!»

Annesi: «Hastalığımın ne olduğunu biliyorum, ondan söylemedim» dedi, «İçimde bir yerde bir bozukluk var, eminim. Öyle bir sancı sanki. Babana söyleyecek olursam, ille bir doktor görsün diye tutturur. Doktor da ameliyat olmamda ısrar eder diye korkuyorum.»

Niall: «Evet ama, iyileşebilirsin o zaman» diye karşılık verdi, «Ağrıların da geçer.»

— «Belki. Biliyorum. Bildiğim bir şey varsa, o da ameliyatın beni sakat bırakacağı ve bir daha dans edemeyeceğim.»

Annesi bir daha dans edemeyecek miydi? Onsuz düşünemiyordu bile tiyatroyu. Babasının her akşam tek başına tiyatroya gidip şarkılarını yalnız söyleyebileceğini, annesinin orada olmayacağını hayal bile edemiyordu. Tiyatro onsuz nasıl olurdu? O her şeyin özü, çekirdeği, merkezi, esin kaynağıydı. Kimi vakit babası üşütür, sesi kısılır, bu yüzden şarkı söyleyemezdi. Ses dediğin oynak bir şeydi, ne olacağı belli olmazdı. Ne var ki, babasının şarkı söyleyemeyişi hiç bir şeyi değiştirmezdi. Annesi her zamanki gibi giderdi tiyatroya; hiç bir zaman işini aksatmazdı. Kocasını sahneye çıkamadığı zaman programda ufak bir değişiklik yapar, danslarını yeniden düzenlerdi, hepsi okadar. Seyirciler her zamanki gibi gene gelirlerdi temsili görmeye.

Baba Delaney'i seviyorlardı, kuşkusuz; onun kişiliğini, şarkılarını seviyorlardı. Ama asıl görmeye geldikleri Madam Delaney'di.

Niall: «Nasıl? Bir daha dans edemeyecek misin?» diye sordu, «Ama ne olur o zaman? Herkes ne yapar?»

— «Hiç bir şey olmaz, yavrum. Tiyatro garip bir dünyadır. Sanatçı çabucak unutulur.»

Niall annesinin elini bırakmadan, mavi taşlı yüzükle oynamaya koyuldu. Böyle yapmakla, annesini avuttuğuna, içini dökmesine yardımcı olduğuna inanıyordu.

Annesi: «Tüm varlığım, hayatım buna bağlı» diye mırıldandı, «başka hiçbir şeyin önemi yok benim için. Hiçbir zaman da olmadı.»

Niall: «Biliyorum.» dedi. «Anlıyorum.»

Annesinin danstan söz ettiğini, kendisinin neden öbür kadınlardan, öbür annelerden başka türlü olduğunu açıklamaya çabaladığını biliyordu. Annesinin eskiden o denli soğuk, o denli sinirli, o denli katı-yürekli olmasının nedeni de buydu. Yok ama, hayır; hiç bir zaman soğuk, sinirli, katı-yürekli olmamıştı o. Niall'ın düşündüğü bu değildi. Bütün mesele şuydu ki küçük bir oğlanken aşırı sevgi, ilgi beklemiş, olmayacak şeyler olmasını ummuştu. Şimdi bütün bunlar bitmiş, sona ermişti. Şimdi büyümüş, olgunlaşmıştı. Artık anlayabiliyordu.

Annesi: «Kadın yapısı tuhaftır» dedi, «İçeride, derinde öyle şeyler vardır ki, açıklanamaz. Hekimler bunu pek iyi bildiklerini sanırlar ama, gerçekte bir şey bildikleri yok. Hayat veren şeydir bu bilinmeyen; ister dans ederken, ister sevişirken, ister çocuk doğururken olsun, kadına hayat veren odur. Erkekteki yaratıcı gücün bir eşidir bu; yalnız, erkek sürekli olarak koruyabilir o gücü. Kadında ise durum başkadır. Hayat verici güç bir zaman için vardır, sonra yok olur. Önce ısıldar, parlar, sonra çırpınır, can çekişir ve ölür. Onu korumak için yapabileceğin bir şey de yoktur üstelik. Yok olup gitmesine seyirci kalırsın. O gücü bir kez yitirdin mi, bir hiç olursun; geriye hiç bir şey kalmaz. Evet, hiç bir şey...»

Niall annesinin yüzüğünü döndürmeye devam etti. Yüzüğün mavi taşı güneşte ısıldıyordu. Niall annesine söyleyecek hiçbir şey bulamıyordu.

Annesi: «Pek çok kadın bunu önemsemez» diye devam etti, «O gücü yitirmiş olmak hayatlarını etkilemez. Ama benim için böyle değil.»

Balıkçı teknelerinin sonuncuları da limana girmişti. Denizden karaya doğru hafif, serin bir yel esiyordu. Gel-gitin değişmesiyle birlikte, rüzgârın yönü de değişiyordu. Annesinin şifon eşarblı rüzgârdan hafifçe havalandı, uçları uçuşmaya başladı. Niall'ın saçları birbirine karıştı.

Annesi: «Erkekler anlamaz» diye mırıldandı, «Hele baban gibi erkekler. Tatlıdırlar, düşüncelidirler, üşümesin diye seni atkılara sarıp sarmalarlar hizmet eder, sana bir alay şey getirirler ama, anlamazlar; tıpkı hekimler gibi. Kadının sinirli olduğunu sanırlar, ondan öte bir şey gelmez akıllarına. Kendileri yürekli ve canlıdır; senin sorununu bilmezler.»

Niall: «Babam pek de yürekli sayılmaz» diye atıldı, «Bir yeri acıdı mı, yaygarayı basıveriyor. Bir yerinde ufacık bir sıyrık olsa, soluğu Truda'nın yanında alıyor, hemen yarasını sardırıyor.»

— «O başka şey. Benim sözünü ettiğim, yürekliliğin bu türü değil.» Gülümsedi, Niall'ın dizini okşadı. «Şaçma-sapan şeyler anlat-tım sana, değil mi?» diye ekledi.

Niall: «Hayır» diye karşılık verdi, «Hayır, hiç de saçma değil.» Annesinin susuvereceğinden, «Gitme zamanı geldi, gidip ötekileri bulmalıyız» diyeceğinden korkuyordu. «Benimle böyle konuşman hoşuma gidiyor» diye ekledi aceleyle, «Çok hoşuma gidiyor...»

Annesi: «Ya, öyle mi?» dedi, «Neden acaba?» Gözleri gene denize, ilerideki adacıklara daldı. «Kaç yaşında oldun, Niall? Hep unutuyorum.»

Niall: «Aşağı-yukarı on üç» diye karşılık verdi.

— «Öyle tuhaf bir çocuktun ki küçükken... Maria ya da Celia gibi olmadın hiç; hiç bir zaman duygularını açığa vurmazdın. Beni, ya da bir başkasını bir damla bile sevebileceğini aklımın köşesinden geçirmezdim...»

Niall karşılık vermedi. Bir papatya koparıp, parmaklarının arasında döndürmeye koyuldu.

Annesi: «Bu yaz o kadar daha iyisin ki!» diye ekledi. «Seni anlamak o kadar daha kolay ki şimdi.»

Niall elindeki papatyayı döndürmeye devam etti. Sonra taç yapıklarını bir bir koparmaya başladı.

Annesi: «Belki bir gün benim için bir parça bestellersin» dedi, «Belki dans müziği haline sokabileceğim bir şey bestellersin... Birlikte çalışırız seninle. Parçayı düzenleriz, sonra da benimle birlikte tiyatroya gelersin, Sullivan yerine sen yönetirsin orkestrayı. Ne eğlenceli olur kimbilir, değil mi? Büyüyüp erkek olunca, ister misin benimle çalışmayı?»

Niall annesine baktı, sonra gözlerini öteye çevirdi.

— «Dünyada yapmak isteyebileceğim tek şey bu» diye karşılık verdi.

Annesi güldü, gene Niall'ın dizini okşadı.

— «Hadi, kalk bakalım» dedi, «Hava serinlemeye başladı. Eve gidip çayımızı içmenin zamanı geldi.»

Ayağa kalktı. Şifon eşarbını önce başına, sonra boynuna doladı.

— «Şu yaban karanfillerine bak» dedi, «Ne hoş değil mi, orada, kayanın çıkıntısı altında yetişmeleri! Hadi gel, koparalım onlardan. Eve götürüp suya koyarım, sonra da yatağımın yanındaki küçük vazanın içine yerleştiririm güzelce.»

Eğildi, yaban karanfillerini toplamaya başladı.

— «Bak, bak, şurada daha var!» dedi, «Yukarıda, sola doğru Onları koparabilir misin benim için?»

Niall kayanın üzerine tırmandı, otlara tutuna tutuna karanfillerin durduğu yere ulaşmayı başardı. Toprak gevşek ve kaygandı ama, ayağındaki sandallar kayıp düşmesine engel oluyordu. Beş-altı yaban karanfili koparmıştı ki, olanlar oldu.

Annesinin ansızın, «Ah, Niall, çabuk!...» diye haykırdığını duyarak başını çevirdi. Onun, karanfil toplayayım derken, kayanın üzerinden aşağıya kaydığını gördü. Annesi kendini kurtarmak için elini uzatıp otları yakalamaya çabaladıysa da başaramadı. Tuttuğu otlar koptu, taşlarla birlikte üzerine yuvarlandı. Gevşek toprakta, taşlarda kaymaya devam etti. Niall onun ardından yetişmeye çalıştı ama, ayağı iri bir kayaya takıldı. Kaya yerinden koptu, uçurumdan yuvarlandı, gümbürtüyle aşağıya, denize düştü. Niall tehlikeyi o zaman gördü. Toprak kayıyordu. Annesi en küçük bir hareket yaparsa, az önce düşen kaya parçası gibi uçurumdan yuvarlanacak yüz elli, yüz altmış metre aşağıdaki kayalıklara düşüp parçalanacaktı.

— «Orada dur!» diye haykırdı, «Kimildamadan dur, anne. Elinin yanındaki şu ufak kaya çıkıntısına tutunmaya çalış. Ben koşup yardım çağıracağım.»

Annesi ona baktı, başını döndürmeye çabaladı.

— «Bırakma beni» diye yalvardı, «Bırakma beni, n'olur!»

Niall: «Buna zorunluyum» diye karşılık verdi, «Gidip yardım çağırmalıyım.»

Dönüp arkasına baktı. İleride, sırtı onlara dönük iki kişi görünüyordu. Bir kadınla bir erkek. Niall haykırdı ama, duymadılar. Niall yeniden seslendi. Bu kez onu duydular. Dönüp baktılar, kimildamadan durdular. Niall avazı çıktığı kadar haykırarak, kollarını salladı. Sonra koşmaya başladı.

Annesi: «Niall...» diye seslendi, «Taşlar kayıyor. Düşeceğim.»

Niall dönüp uçurumun kıyısına diz çöktü, ellerini annesine uzattıysa da ona ulaşamadı. Annesinin durduğu yerin az ötesindeki toprakların parçalanıp gevşediğini, aşağıya yuvarlanmaya başladığını gördü. Ama annesi düşmedi. Çünkü eşarbi başının üzerindeki büyük bir kayanın çentiğine takılmıştı. Eşarp yırtılmadı. Annesinin boynuna sıkı sıkı dolanmış, bir ucu kayaya takılı, öylece kaldı.

Niall: «Korkma, bir şey yok» dedi, «Yardıma geliyorlar. Kurtulacaksınız.»

Annesi karşılık vermedi. Konuşamıyordu. Kayanın çentiğine takılmış olan şifon eşarp boğazını gitgide daha çok sıkıyor, onu boğuyordu.

İşte olay böyle oldu. İşte bu yüzden üçümüz de o yazı hiçbir zaman unutmayacağız. Uçurumun kıyısına koşan insan kalabalığını, o Fransız kadının çığlık çığlığa dönüp geri kaçışını ömrümüz oldukça hatırlayacağız. Çığlıklar, haykırmalar, koşan ayakların sesi hep kullarlarımızda çınlayacak...

VIII

Bizi birbirimizden ayırmaları büyük bir hataydı. Birlikte kalmalıydık. Bir aile bir kez kopup dağıldı mı, bir daha hiç bir araya gelemes; eskisi gibi olamaz. Başımızı sokacak yerleşik bir evimiz olsaydı ve oraya gidebilseydik, her şey başka türlü olabilirdi. Çocukların, içine bildik bir koku sinmiş yerleşik bir eve, alışık oldukları bir yere ihtiyacı vardır. Aynı oyuncaklarla, aynı gezintilerle, aynı yüzlerle sürüp giden bir hayata ihtiyaçları vardır. Öyle bir yer ki, hava ister yağmurlu, ister güneşli olsun, orada hayat bir örnek, hep belli bir yolda sürüp gider. Bizimse belli bir yolumuz, belli bir düzenimiz yoktu. Hele annemiz öldükten sonra...

Celia: «Maria'ya göre hava hoştu» dedi, «Ayrılıp gitmesine, sahneye çıkmasına izin verildi onun. Her zaman yapmak istediği şeyleri yapmaya fırsat buldu.»

Maria: «Juliet rolünü oynamayı istemiyordum ama» dedi, «Juliet'ten nefret ediyordum. Üstelik, kendi saçım ile sahneye çıkmama da izin vermediler; güya çok kısaymış. O sarı perukayı, o korkunç lepiska saç takmak zorunda kaldım. Kafama da uymuyordu üstelik.»

Celia: «Evet ama, eğlendin hiç değilse» diye karşılık verdi, «Bana yazdığın o mektupları hatırlıyor musun? Öyle gülünç şeyler yazmışsın ki... geçenlerde buldum onları. Birinde Niall'ın nasıl okuldan kaçıp Liverpool'a, seni bulmaya geldiğini anlatmışsın.»

Niall: «Sürekli bir evimiz olsaydı, eminim, daha da sık kaçardım okuldan» diye lafa karıştı, «Tam dört kez kaçtım. Ama gidecek yer yoktu ki. Liverpool'dan beni gerisin geriye, okula gönderdiler. O sırada babam da Avustralya'daydı, dolayısıyla umut yoktu.»

Maria: «En iyi vakit geçiren Celia oldu aramızda» dedi, «Okul yok, ders yok; boyuna gezmek, yolculuk etmek. Üstelik hep babamın yanındaydı.»

Celia: «Bilmiyorum» dedi, «Her zaman okadar kolay olmuyordu. Şimdi düşünüyorum da, Avustralya deyince aklıma yalnız Melbourne'daki otelin banyosu geliyor Oraya kapanıp kapıyı kitler, ağıldım boyuna.»

Maria: «Ne için ağlıyordun peki?» diye sordu.

Celia: «Babam için» diye karşılık verdi, «Bir akşam otelin oturma odasında Truda'yla konuşurken yüzü öyle bir hal almıştı ki... Benim kapının dışında durup kendilerini dinlediğimin farkında değillerdi. Babam, «Dünyada hiç bir şeyim kalmadı artık. Tek şeyim Celia» dedi. Truda da, «Ona kötülük ediyorsunuz, hayatını mahvediyorsunuz» diye karşılık verdi. Truda'nın o ekşi, asık yüzünü, hırçın hırçın konuşmasını hatırlıyorsunuz, değil mi? «Onun hayatını mahvedeceksiniz» dediği babama. Sözlerini şimdi bile duyar gibiyim.»

Nial: «Peki, neden bize hiç bir şey yazmadın? Neden durumu anlatmadın?» diye sordu, «Avustralya dan yazdığın mektupların hepsi yapmacık, saçma-sapan şeylerdi. Vali bilmem-kim beyin de bulunduğu bir toplantıya gittiğinden falan söz ediyordun yalnızca. Bir mektubun sonuna da pek ukalâca bir not eklemiştin: «Umarım, müzikle başın hoştur...» diye. Müzikle başım hoştu, ha?.. Güleyim bari Kendini aldatmayı bırak artık. Banyolara kapanan bir sen değildin. Aramızda bir fark vardı yalnız: Ben ağlamıyordum.»

Maria: «O sıralarda hepimiz ağlıyorduk» diye atıldı, «Her birimiz kendimize özgü bir biçimde ağlıyorduk. Birkenhead'e giden o feribot... Birkenhead'le Liverpool arasında gidip gelirdi...»

Niall: «Kimden söz ediyorsun sen, kuzum?» diye sordu.

Maria: «Kendimden» dedi, «Tiyatrodakiler öylesine gruplaşmışlardı ki, içlerine kimseyi almıyorlardı. Hiçbiri sevmiyordu beni. O rol bana babamdan dolayı verildi sanıyorlardı.»

Niall: «Büyük olasılıkla da öyleydi besbelli» diye atıldı.

Maria: «Biliyorum» dedi, «Belki boyuna ağlayıp durmamın nedeni de buydu. Feribotun dumanı yüzümü yalar geçerd, hatırlıyorum.»

Niall: «Seni bulduğumda, yüzün ondan öylesine pisti demek?» diye takıldı, «Ama hiç söylememiştin bana ağladığını.»

Maria: «Seni görünce her şeyi unuttu» diye karşılık verdi, «O bembeyaz, gülünç yüzünü, üzerine pek büyük gelen o upuzun yağmurluğunu görünce, üzgünlüğümü unuttu».

Karşıda, odanın öbür ucunda oturan Niall'a gülümsedi. Niall da güldü. Celia, «Aralarındaki bağ anlaşılan o zaman büsbütün sağlamlaştı, güçlendi» diye düşündü, «Bir daha kopmamak üzere o zaman bağlandılar demek birbirlerine...» Evet, Niall'ın nefret ettiği okulundan boyuna kaçıp durduğu ve Maria'nın mutluluk taslayarak

Liverpool'da tek başına yaşadığı sıralarda sıkı sıkı bağlanmış olsalar gerekti birbirlerine.

Rol yapmanın gerçekte hiç de kolay bir şey olmadığını keşfetmek Maria'yı çok şaşırtmış, sarsmıştı. O tiyatro kumpanyasıyla turneye çıktığı ilk günler kendine güveni vardı ama, yavaş yavaş bu güven azalmış, yok olmaya yüz tutmuştu. Oyunuyla hiç kimseyi etkileyemiyordu. Onunla ilgilenen bile yoktu hatta. Kendi aynasındaki gözlerden yaşlar fışkırtabilen bu yüz, başka kimseyi ağlatamıyordu. Aynanın önünde tek başına durup, kollarını ileri doğru uzatarak, olmayan birine «Romeo... Romeo!» diye seslenen Maria, ilk kez rol aldığı zaman aynı sözleri öbür oyuncuların karşısında söylemekte büyük zorluk çekmişti. Ufacık bir rol bile, bir kapıyı açmak, sahneyi boydan boya geçmek bile sıkı çalışmayı, dikkatini yalnız bir yerde toplamayı gerektiriyordu. Korkudan Maria'nın mide boşluğuna bir sancı saplanıveriyordu. Herkesin kendisiyle alay etmesinden korkuyordu. Ömründe ilk kez tadıyordu Maria bu korkuyu. Bu da onu yeni bir role - olduğundan başka türlü görünmeye - itiyordu. O andan başlayarak tüm yaşamı süresince umursamazlık taslamalı, kimsenin dediğine kulak asmıyormuş gibi görünmeliydi. Başkalarının kendisi için söylediklerine aldırdığını belli etmemeli, korkusunu bastırıp içine gömmeliydi. Onlar bilmemeliydiler... Onlar, yani kumpanyadaki öteki oyuncular, yapımcı, sahne yöneticisi, eleştirciler, seyirciler... İçine girdiği bu yeni dünyadaki herkes «Onlar»dı. Onlara karşı sürekli umursamazlık taslamalı hiç bir gerçek duygusunu açığa vurmamalıydı.

Tiyatrodakilerden biri: «Pek genç olduğun halde, aşırı pişkinsin bakıyorum» demişti ona, «Dünya sana vız geliyor, değil mi?»

Maria gülmüş, başını sallamıştı.

— Elbet vız geliyor. Neden dert edeyim her şeyi kendime sanki?» Sonra bir şarkı mırıldanarak, sahne arkasındaki geçide doğru seğırtmişti.

Arkasından sahne yöneticisinin şöyle dediği çalınmıştı kulağına:

— «Bu çocuğu yola getirmenin tek yolu, kıcını çevirip bir güzel pataklamak!»

İşte böyleydi tiyatrodaki durum. Maria sıkı çalışıyor, içgüdüüne uyarak doğru bulduğu şeyi yapıyordu. Seşinin belirli satırları söyleyişine kulak verirken, bir tür coşku, bir çeşit güçlülük duygusu bürüyordu yüreğini. Öyle ki, prova sona erince ellerini ceketinin ceplerine sokarak kasıla kasıla yürüyor ve, «İşte şimdi yanıma gelip «Bugün harikulâdeydin, Maria» diyecekler» diye düşünüyordu.

Maria sahnenin ucunda durup beklemeye koyuldu. Turneye çıkmadan önce Truda'nın kendisine vermiş olduğu çantayı açtı, içinden tarağıyla küçük çatlak el aynasını çıkardı, saçlarını taramaya

başladı. Hâlâ bekliyordu ama, kimsenin geldiği yoktu. Kimse ona bir şey söylemiyordu. Öteki oyuncular bir araya toplanmış, bir şeyler fısıldaşıyorlardı az ötede. Onun hakkında mı konuşuyorlardı yoksa böyle fısııl-fısııl? Derken, içlerinden biri, başını arkaya atarak, kahkahayı bastı. Hayır, Maria'yla hiç bir ilgisi yoktu bu kahkahaların. Başka bir piyesten, hep birlikte gitmiş oldukları başka bir gösteriden söz ediyorlardı.

O sırada, yapımcı yan bölmeden çıkıp yanlarına geldi. «Tamam, çocuklar» dedi, «Provaya öğleden sonra devam edeceğiz. Şimdi yemek tatili yapıyoruz. Saat ikide hepiniz burada olun.»

Maria durup bekledi. Yapımcı şimdi ona dönüp övücü bir şeyler söyleyecekti, kuşkusuz. «Aferin, Maria, bugün çok iyiydin» diyecekti...

Yapımcı omzunun üzerinden sahne yöneticisiyle konuşuyordu. Bir sigara çıkarıp yaktı. İşte o sırada Maria ilişti gözüne. Ona doğru ilerleyerek:

— «Bugün pek iyi değildin, Maria» dedi, «Dünkü provada daha iyiydin. Kendini sıkıyor, zorluyorsun. Korkuyorsun, değil mi.»

— «Hayır.»

— «A, bana biraz korkuyorsun gibi geldi de. Hadi bakalım, git de bir şeyler ye şimdi.»

Korkmak mı?.. Yo, hiç de korkmamıştı o güne kadar. Tersine, mutluydu, heyecanlıydı, sadece rolünü düşünüyordu. Ama şimdi korkuyordu. Mutluluk duygusu uçup gitmişti. Tüm öz-güveni yok olmuştu. Maria atkısını boynuna doladı, mantosunun düğmelerini ilikledi. Yemeğini yalnız yiyecekti. Bir gün önce oyuncularından biri, «Var mısınız, hep birlikte Kedi ve Keman lokantasında yiyelim yarın öğle yemeğini?» demişti ama, şimdi kimsenin öyle bir şeyden söz ettiği yoktu. Oyuncular her biri kendi yoluna yollanıp gitmişti. Maria ne yapacağını düşündü: Kaldığı o iç sıkıcı pansiyona dönebilir, ya da herhangi bir dükkâna dalıp sosis yiyebilir, bir fincan kahve içebilirdi.

Yalnız başına sahne arkasındaki geçide doğru seçirtti, sahne kapısına ulaştı. Birden arkasından doğru ayak sesleri duyarak kulak kesildi. Az önce kahkahalarla gülen iki oyuncuydu gelenler.

Biri: «A canım, kayırmanın dik alâsı elbet o iş» diyordu, «Rolün ona verilmesinin tek nedeni, adının Delaney olması, kuşkusuz. Babaşı Avustralya'ya gitmeden önce bütün işi ayarlamış besbelli.»

Öteki: «İşte sözü-geçerliğin neler yapabileceğine bir örnek daha» diye karşılık verdi, «Biz yıllar yılı ter döküyor, çırpınıp didiniyoruz; o ise tiyatronun arka kapısından dalıveriyor içeriye.»

Maria kımıldamadan durup bekledi. Bir dakika sonra, sokağa çıkan kapının açılıp kapandığını duydu. Öbür iki oyuncu sokağın karşı yanına geçip köşeyi dönene kadar bekledi. Onlara yeterince vakit bıraktıktan sonra, o da sokağa açılan kapıyı açıp dışarı çıktı.

Gelgelelim oyuncular hâlâ oradaydılar; konuşuyorlardı. Maria'yı görünce birden susuverdiler. Şaşırmış, afallamışlardı. Besbelli Maria'nın az önceki konuşmaları duyup duymadığını düşünüyorlardı.

İçlerinden biri: «Merhaba» dedi, «Yemeğe geliyor musun bizimle?»

Maria: «Bugün gelemem» diye karşılık verdi, «Babamın arkadaşlarından biri piyesi görmeye geldi, onunla yemek yiyeceğim. Adelphi'de buluşacağız.»

Sonra iki oyuncuya elini salladı, şarkı söyleyerek yoluna devam etti. Adelphi'ye varana kadar da şarkı söylemeyi sürdürdü. Çünkü yalnız tiyatro dünyasındakileri değil, öbür insanları da aldatması gerektiğine inanıyordu. Şu kamyon sürücüsünü, caddeden geçen şu kadını, örneğin.

Sonra gösterisini tamamlamak, herkese, hatta kendisine gösteriş yapmak için kapıları iterekten Adelphi'ye daldı, doğruca kadınlar vestiyerine yollandı. Öğleden sonraki provada rahatlıkla Adelphi'de olduğunu söyleyebilirdi artık. «İnsan yalan söyleyecekse, yalanında mutlaka bir gerçek payı da bulunmalıdır» diye düşündü. Kendine çeki-düzen vermeye koyuldu. Tuvalet masasının üzerindeki kâsede duran pudradan kullandı. Tuvaletlere bakan kadın musluğu temizlerken de, kâseden kendi pudrierine bir miktar pudra aktardı. Sonra küçük cam kavanozun içine altı şilin bıraktı.

Tuvaletçi kadın: «Neden mantonuzu burada bırakmıyorsunuz?» diye sordu, «Lokantanın içi çok sıcaktır.»

Maria, gülümseyerek: «Yok, teşekkür ederim» dedi, «Acele yemeğimi yiyip gideceğim.»

Kadınlar tuvaletinden salınarak çıktı, doğruca lokantanın kapısına yöneldi. Tanrı'ya şükür, kimsecikler fark etmemişti onu. Garsonlardan birinin, «Ne işin var burada senin? Lokantadır burası; bir istasyon tuvaletine girer gibi canın istediği zaman giremezsin buraya!» deyivereceğinden korkuyordu.

Sapa sokaklardan birine dalarak ufak bir çayevine girdi. Bir çay, beş de çörek ısmarladı. Çörekler bayattı. Orada oturduğu sürece, «Gerçekten babamın bir dostuyla birlikte Adelphi'de yemek yeydim, neler yedim kimbilir?» diye düşündü, durdu. Ya da, babasıyla birlikte Savoy'da yeseydi, ne ısmarlardı acaba? Çevrelerinde garsonlar vızır-vızır döner, onlara gülümserlerdi. Müşteriler yanlarına koşar, onlarla konuşurlardı ve babası, «Size kızımı tanıtayım» derdi onlara, «Oyuncudur Sahneye yeni çıktı...»

Ne var ki babası Celia'yla birlikte Avustralya'daydı. Maria ise Liverpool'da, küçük bir çayevinde bayat çöreğini kemirmeye uğraşıyordu. Liverpool'daydı, çünkü babası öyle ayarlamıştı işi. Salt Delaney'in kızı olduğu için oradaydı, o işi alabilmişti.

Maria: «Nefret ediyorum hepsinden...» diye düşündü, «Yarabbi, nasıl nefret ediyorum hem de!» Nefreti tüm dünyaya karşıydı; için için kaynayan kabaran, öfke dolu bir nefret. Çünkü dünya gözüne birdenbire başka türlü görünmeye başlamıştı. Dilediği, umduğu dünya, değildi bu. Hayalindeki dünyada herkes dosttu, mutluydu; ona, Maria'ya sevgiyle kollarını uzatmışlardı...

Tiyatroya bile bile, mahsustan geç gitti. Yapımcının ona kusur bulacağını, onu azarlayacağını umuyordu. Ne var ki yapımcı da geç gelmişti işe. Yalnız o değil, herkes, bütün oyuncular geç kalmışlardı. Bu gecikme yüzünden vakit kaybetmemek için de, hemen Maria'nın bulunmadığı bir sahnenin provasına girişmişlerdi.

Maria orkestra yerinin arkasına geçip tek başına oturdu.

Saat dörtte yapımcının çevresine göz gezdireceği tuttu. Maria'nın orada oturduğunu görünce: «Sana şimdilik ihtiyacım yok, Maria. Beklemen gereksiz» dedi, «Akşama kadar serbestsin. Git dinlen.»

Biri mi gülmüştü? Bir köşede durmuş, onunla alay mı ediyordu?

Maria: «Sağolun» diye karşılık verdi, «Madem öyle, gideyim bari. Alış-veriş etmem gerekiyordu zaten.»

Sonra gene sokağa çıktı. Ötekilerin hepsi orada, tiyatrodaki kalmışlardı. Feribotun yanaştığı yere giden otobüse işte o zaman rastladı; hemen bindi. Sonra feribotla iki kıyı arasında mekik dokumaya başladı. Nedense şimdi umurunda bile değildi nasıl görüldüğünü. Kim görmüş, kim görmemiş, o da vız geliyordu artık. Hava rüzgârlıydı, soğuktu. Maria güvertenin önce bir yanını, sonra öbürünü denediyse de rüzgârdan korunamadı. Yel sanki her yandan birden esiyordu ve Maria ağılıyordu. Birkenhead'le Liverpool arasında durmaksızın gidip gelirken, boyuna o kadının keskin, acımasız sesi çınladı durdu kulaklarında: «Rolün ona verilmesinin tek nedeni, adının Delaney olması...»

Hava kararmaya başlamıştı. Merseyside'de ışıklar bir bir yanıyordu.

Maria: «Ömrümün geri yanını burada, bu vapurun içinde geçirsem, bir daha karaya ayak basmasam, kimse yokluğumu fark etmez bile tiyatrodaki» diye düşündü, «Benim rolümü oynayabilecek bir başkasını bulurlar hemen; herhangi birini. Kim olduğunun hiç önemi yok.»

Maria iskeleyi geçti, rıhtıma çıktı, başka bir otobüse bindi. Kaldığı pansiyon dolaylarına varınca otobüsten indi, evine doğru yürümeye başladı. Yoğunluğunu, açlığını ancak o zaman duydu. Âdeta tutkuyla: «İnşallah et vardır!» diye düşündü, «Sıcak et...» Sıcak eti, cıtır-cıtır yanan ateşi haval ederek eve qirdi

Ev sahibi hanım, elinde bir lâmbayla, merdivenden aşağıya ini-

yordu. Maria'yı görünce: «Genç bir bey geldi, şekerim» dedi, «Oturma odasında bekliyor Kalmak üzere geldiğini söylüyor. Bana odada iki kişi kalacağınızı söylememiştin.»

Maria şaşkın şaşkın ona baktı. Anlamamıştı.

— «Bir bey mi? Ama kimseyi tanımıyorum ki ben... Adı neymiş?»

Gidip oturma odasının kapısını açtı. Niall, sırtında kendisine çok büyük gelen bir yağmurluk, orada duruyordu. Yüzü kireç gibiydi; saçları dolaşmış, birbirine karışmıştı. Birkaç tutam saç yüzüne düşmüştü.

Maria yı görünce, kaygılı, kuşku dolu bir sesle: «Merhaba» dedi. Yarım yamalak gülümsedi. «Okuldan kaçtım. Bir trene atlayıp buraya geldim. Kaçtım okuldan.»

Maria: «Niall...» dedi, «Ah, Niall...» Koşup Niall'a sıkı sıkı sarıldı. Gülerek, birbirlerini kucaklayarak, orada öylece duruyorlardı. Hiç bir şeyin önemi yoktu artık. O saçma feribot faslını, uzun, yorucu günü, tiyatrodaki kadın oyuncunun sesini, her şeyi unutmuştu Maria.

— «Beni sahnede görmek için geldin, değil mi?» diye sordu. «Sırf nasıl oynadığımı görebilmek için okulundan kaçtın, bunca yolu aşip buraya geldin, değil mi? Ah, Niall, ne iyi ettin!.. Ah, Niall, bilsen nasıl mutluyum!»

Sonra, ev sahibi hanıma dönerek: «Niall üvey kardeşimdir» dedi, «Benim odamın yanındaki odada kalabilir. Çok sessizdir. Sizi rahatsız etmez. Eminim, açtır da şimdi; kurt gibi açtır hem de. Ah, Niall'ciğim!»

Gene güldü. Niall'ı omzundan çekistire çekistire ocağın, sıcacık ateşin yanına sürükledi.

Niall: «Tamam mı?» diye sordu, «Kalabilir miyim burada?»

Maria, «Ne tuhaf!» diye düşündü, «Sesi horozlanıyor; çatlak zurna gibi çıkıyor. O eski tatlı, duru sesini yitirmiş; gülünç sesler çıkarıyor. Çorabının topuğu da delinmiş...»

Ev sahibi kadın: «Pekâlâ» dedi, «Kirayı ödeyecek kadar paran varsa, kalabilirsin.»

Niall Maria'ya baktı.

— «İşin en berbat yanı da bu işte» dedi, «Hiç param yok. Hep-sini bilete harcadım.»

Maria: «Zararı yok, ben öderim odanın kirasını» diye atıldı, «Sen kendini sıkma. Ben öderim.»

Evsahibi kadın kuşkulu görünüyordu.

— «Okuldan mı kaçmış?» dedi, «Bildiğime göre kanuna aykırıdır bu, öyle değil mi? Ya polisler buraya gelirse?...»

Niall atıldı: «Beni bulamazlar. Okul kasketimi yolda çıkarıp attım. Onun yerine şu korkunç şeyi aldım. Bakın, işte!»

Yağmurluğunun cebinden tüvit bir kasket çıkarıp başına geçirdi. Kasket başına çok büyük geliyor, kulaklarının üzerine düşüyordu Maria katıla katıla gülmeye başladı.

— «An, çok güzel valla! Oyle gülünç oldun ki!»

Niall orada oylece durmuş, sırtıyordu. Ev sahibi kadın, kocaman, bayağı kasketin altındaki küçük, beyaz yüze baktı; gülmek için kendini tuttu.

— «En, peki» dedi, «Sanırım, kalabilirsin burada. Yemeği iki kişilik hazırlıyorum o halde. Domuz pastırmalı yumurta var; sütlâç da fırında.»

İki kardeşi yalnız bırakarak dışarı çıktı. Niall'la Maria yeniden gülmeye başladılar. Oyle güldüler, öyle güldüler ki, nerdeyse katılıp kalacaklardı.

En sonunda Niall: «İyi ama, neye gülüyorsunuz?» diye sordu.

Maria: «Ne bileyim?» diye karşılık verdi, «Ne bileyim...»

Niall şaşkın şaşkın ona baktı. Maria öylesine katıla katıla gülüyordu ki, gözlerinden yaşlar akıyordu.

— «Bana okulunu anlat» dedi sonunda, «Bu yeni okul eskisinden daha mı berbat? Oğlanlar çok mu hoyrat?»

Niall: «Hayır, daha berbat değil» diye karşılık verdi, «Oğlanlar da öteki okuldakinin aynı.»

Maria: «Oyleyse neden kaçtın?» diye sordu, «Ne oldu? Anlat bana her şeyi.»

— «Anlatacak bir şey yok ki. Hiç bir şey yok inan.»

Şu ev sahibi kadın da nerede kalmıştı? Ne zaman getirecekti pastırmalı yumurtayı? Niall'ın karnı açlıktan zil çalıyordu. Uzun süredir lokma koymamıştı ağzına. Maria'nın sorular sorarak onu oyalamaya çalışması boşunaydı. Yorgundu da. Yolculuk artık sona ermiş olduğu için, yorgunluğunu şimdi duyuyordu. Ayrıca ocak rafının üzerindeki saat da ona okuldaki çalışma odasında, piyanonun üzerinde duran metronomul[*] hatırlatıyordu.

O duvar piyanosunun önünde son oturuşu geldi gözlerinin önüne... Metronomun kolu bir sağa, bir sola gidip geliyordu. Bay Wilson gözlüğünü alına itti, omuz silkti.

— «Bilmem biliyor musun, bundan çok daha iyi çalman gerekir, Delaney.»

Niall karşılık vermedi. Baston yutmuş gibi, kasketi oturuyordu öğretmenin karşısında.

Bay Wilson: «Üvey babandan mektuplar aldım» diye sözlerine devam etti. «Yalnız bana değil, okul müdürüne de yazmış. Her mek-

[*] **Metronom**: Müzik tempolarının hız derecelerini göstermeye yarayan bir aygıt.

tubunda senin büyük müzik yeteneğine değiniyor, kendi değişiyile «özel bir öğrenim» görmem gerektiği üzerinde duruyor. Ona göre bir dâhisin sen. Benim görevim de bu dehayı geliştirmekmiş güya. Ama ne yazık ki, bugüne dek en küçük bir belirtisini bile göremedim o dehanın!»

Niall, suskun, oturuyordu. Bay Wilson böyle konuşmaya devam ederse, bir saat geçip gidecek, ders yapmalarına vakit kalmayacaktı. Niall da bir dahaki derse kadar özgür olacaktı. Niall Bay Wilson'un istediği biçimde piyano çalmak zorunda kalmayacaktı bir dahaki derse kadar...

Bay Wilson: «Bundan daha iyisini yapamayacaksın, üvey babana mektup yazıp, müzik derslerin için boşuna para harcamamasını bildirmek zorunda kalacağım» dedi, «Müziğin ana kuramını kavrayamıyorsun. Yalnız üvey babanın parasına değil, sana müzik öğretmek için harcadığımız zamana da yazık!»

Metronomun kolu hâlâ bir sağa, bir sola sallanıp duruyordu. Bay Wilson farkında değil görünüyordu bunun. Niall, «Şuna bak...» diye düşündü, «Başlı başına bir ezgi olabilir bu. İnsan bir kez akortları ayarlayabilir ve metronomun tıkırtısını akortların arasına yerleştirebilirse, bir dans olur ama, metronomun o kaçınılmaz tik-tak'ı üzerinde iyi çalışılırsa, büyüleyici bir müzik yaratılabilir pekâlâ...»

Bay Wilson: «Söyleyecek bir şeyin yok mu bunlara karşı?» diye sordu.

Niall: «Bütün iş ellerimde, efendim» dedi, «Ellerime istediğimi yaptırıyorum bir türlü. Oraya, buraya kayıp duruyorlar.»

Bay Wilson: «Çalışmıyorsun da ondan» dedi. «Sana verdiğim egzersizleri yapmıyorsun. Şuna bak, örneğin... sonra şuna. Ufacık bir çocuğun bile çalabileceği küçük, yalın parçalar hepsi.»

Kalemiyle sayfalara vurdu.

— «Yeteri kadar iyi olmuyor, Delaney» dedi, «Aklin burada değil ki; kafanda kavak yelleri esiyor. Çaresiz, üvey babana yazacağım durumunu.»

— «Avustralya'da o şimdi.»

— «Daha iyi ya. Hemen yazmalıyım öyleyse. Parasını havaya atmasını önlemeliyim. Özel müzik öğrenimi, ha? Güleyim bari. Hiç bir özel öğretim sana doğru-dürüst piyano çalmayı öğretemez. Müziğe karşı sevgin bile yok senin!»

Niall, «Az sonra bitecek...» diye düşündü, «Az sonra hepsi sona erecek. Saat dördü çalacak. Bay Wilson ayağa kalkıp metronomu durduracak. Çünkü dışarı çıkıp çay içmek isteyecek canı. O uzun, sarkık, aptal bıyıklarının uçları çaydan ıslak ıslak olacak. Bol bol şeker, süt koyacak çayına her zamanki gibi...»

Bay Wilson: «Durumu anlıyorum» diye devam etti. «Annen mü-

ziği çok severdi. Senin için büyük umutlar besliyordu. Ölmeden kısa süre önce, üvey babanla senin geleceğin üzerinde uzun uzun konuşmuş. Üvey babanın, dilinden düşürmediği şu «özel öğrenim» üzerinde bu kadar çok durmasının nedeni de bu olsa gerek.»

Niall, «Bay Wilson'ın sesini metronomun tik-takına uydurmalı» diye düşündü, «O vızıltı gibi, o kupkuru sesi metronomun tekdüzen sesine göre ayarlamalı. Belki bir şeyler çıkar ortaya. Kimsenin dinlemediğini bilersen, akortları da basabilirsin.. hemen gümbür-gümbür basmalı. Öyle ki, Bay Wilson'ın vızıltısını iyice bastırsın. Bay Wilson'ın kafasını bir baltayla ortasından bölmek gibi bir şey olur bu...»

Bay Wilson: «Hadi bakalım, biraz daha çaba göster, Delaney» dedi, «Hadi, göreyim seni. Haydn'in sonatını çalmayı dene.»

Niall'in canı Haydn'in sonatını çalmayı hiç mi hiç istemiyordu. O pis, dik piyanoya dokunmayı bile istemiyordu. İsteddiği tek şey, müzik odasından kendini dışarı atmak, oradan da, okuldan da uzak olmaktı. Annesi, babası, Maria, Celia ile birlikte, tiyatrodan olmak istiyordu gene. Karanlıkta oturup perdenin açılışını seyretmek, değneğini havaya kaldırmış bekleyen yaşlı Sullivan'ı görmek istiyordu. Ama annesi ölmüştü artık. Babasıyla Celia da Avustralya'daydılar. Bir, Maria vardı sığınacak. Maria'nın gönderdiği resimli kartı düşündü. Kart hâlâ cebinde duruyordu. Maria o kargacık-burgacık, savruk yazısıyla bir şeyler karalamıştı kartın arkasına. Evet, Maria vardı; Maria hâlâ oradaydı. Niall'in müzik odasından çıkıp, cebinde azıcık bir parayla istasyona yollanması, trene atlayıp soluğu Liverpool'da almasının nedeni buydu işte. Kala kala bir Maria kalmıştı koca aileden...

* * *

Ev sahibi kadın elinde pastırmalı yumurtayla oturma odasına daldı. Koca bir tabak dolusu da sütlâç getirmişti. Sütlâcın üzeri kapkara yanmıştı. Niall'la Maria gülmek için kendilerini güç tuttular. Kadın ağır ağır yürüyerek gene dışarı çıktı.

Niall: «Yiyemem ben bunu» diye fısıldadı, «Açlıktan öleceğimi bilsem yiyemem.»

Maria: «Biliyorum» diye karşılık verdi, «Ben de öyle. Ocağa dökeriz, olur biter.»

Yemedikleri belli olmasın diye önce tabaklarını sütlâca buladılar, sonra sütlâcın kalanını olduğu gibi ocaktaki ateşin içine boca ettiler. Sütlâç kapkara bir renk aldı ama, bir türlü yanmak bilmiyordu. Kömürlerin içinde koskoca, kara, süngerimsi bir kütle halinde öylece duruyordu.

Niall: «Eyvah! Ne yapacağız şimdi?» diye sordu, «Kadın ocağa kömür koymak için gelince, bunu görecek...»

Maria maşayla kara kütleyi tutup atmayı denedi ama, boşuna. Maşanın ucu da yapış yapış oldu, kapkara kesilmiş pirinç tanecikleriyle kaplandı.

— «Ceplerimize dolduralım bari» dedi, «Bak, şurada bir kâğıt var. Kömürleşmiş kısmı kâğıtla sıyrır, geri kalanını ceplerimize koyarız. Sonra da tiyatroya giderken bir hendeğe atıveririz.»

Zamana meydan okumak istercesine, harıl-harıl işe giriştiler; üzerinden dumanlar tüten, yapış yapış olmuş pirinçleri ceplerine tıktırdılar.

Maria, birden, damdan düşer gibi: «Başaramıyorsam, bana doğrusunu söyleyeceksin, değil mi?» dedi.

Niall: «Anlayamadım? Ne demek istiyorsun?» diye sordu.

Maria: «Tiyatroda yani. Rolümü iyi yapamıyorsam, söylersin, değil mi?»

Niall: «Elbette» diye karşılık verdi, «Ama eminim, iyi oynuyorsundur. Kötü oynayamazsın sen. Hiç bir konuda kötü olamazsın.»

Maria sütlâcın geri kalanını Niall'ın o kocaman yeni kasketinin içine doldurdu.

— «Kötü olamaz mıyım, dedin?» diye sordu. «Emin misin bundan?»

Niall upuzun boyu, solgun yüzüyle orada öyle duruyordu. Cepleri, kasketi tepeleme sütlâç doluydu.

Maria: «Ah, Niall» dedi, «Geldiğine öyle seviniyorum ki! Dünya da hiç bir şey böylesine sevindiremezdi beni.»

Birlikte sokağa çıktılar. Yağmur yağdığı için, ev sahibi kadının şemsiyesini ödünç almışlardı. Şemsiyeyi ortalarında tutuyor, yağmurdan korunmaya çalışıyorlardı. Kesik kesik esen rüzgâr şemsiyeyi düzgün aralıklarla havalandırıyordu. O zaman metronomun sesine benzer bir ses çıkıyordu. Niall Maria'ya Bay Wilson'u anlatmaya devam etti. Ne var ki Bay Wilson o eski önemini yitirmişti şimdi. Sarkık bıyıklı, acınacak bir ihtiyardan başka bir şey değildi o artık.

Maria: «Takma adı mı bu Bay Wilson'ın?» diye sordu, «Bilirsin ya, bütün öğretmenlerin bir takma adı vardır...»

— Ona Uzun çene diyoruz ama, bıyıklarıyla ilgisi yok bu adın. Daha çok, başka özellikleriyle ilgili.»

Maria: «Sana daha önce söyleyecektim, unuttum» dedi, «Ev sahibi kadının adı Florrie Rogers.»

Niall: «Ne yapayım yani?» diye sordu.

Maria: «Hiç» diye karşılık verdi, «Çok gülünç bir ad da...»

Kasketin içine, ceplerine tıktırdıkları sütlâç yanıklarını tiyatro binasının yakınındaki bir hendeğe boşalttılar.

Maria: «Al şu parayı, git kendine bir bilet al» dedi, «Temsilin başlamasına daha çok var, epeyce bekleyeceksin.»

Niall: «Zararı yok» diye karşılık verdi, «Fuayedede durur, gelenlerin ayakkabılarına bakarım; sütlâca bulanmış mı diye. Hem sonra, yalnız da sayılmam. Yuvaya dönüş gibi bir şey bu.»

— «Yuvaya dönüş gibi olan nedir?»

Niall: «Gene tiyatroda olmak» dedi, «Seninle olabilmek. Perde açıldığı vakit, içimizden birinin orada, sahnede olduğunu bilmek...»

Maria: «O şemsiyeyi bana ver, daha iyi» dedi, «Fuayedede elinde şemsiyeyle yürümen gülünç olur.»

Şemsiyeyi Niall'ın elinden aldı, gülümsedi.

— «Ne tatsız!» diye mırıldandı, «Büyümüşsün, boyun benimki kadar olmuş.»

Niall: «Sanmıyorum büyüdüğümü» diye karşılık verdi, «Bana öyle geliyor ki, asıl sana bir şeyler olmuş. Küçülmüşsün âdetâ!»

Maria: «Hayır» dedi, «Ben küçülmedim, sen büyümüşsün. Sesin de değişmiş, çatlak çatlak olmuş. Böylesi daha iyi ama. Hoşuma gidiyor.»

Islak şemsiyenin ucuyla kulise açılan kapıyı itti.

— «Temsilden sonra beni burada beklersen daha iyi olur» diye ekledi, «Herif pek titiz, kimseyi içeri bırakmıyor. Sana kim olduğunu soran falan olursa, «Bayan Delaney'i bekliyorum» dersin.»

Niall: «Otobiyografini istemeye gelmiş gibi yaparım» dedi.

— «Tamam, öyle yap, daha iyi.»

Maria kapıdan içeri süzülürken, «Ne tuhaf!» diye düşünüyordu, «Daha bu sabah sinir içindeydim, mutsuzdum, tiyatrodan nefret ediyordum. Şimdi ise alabildiğine mutluyum. Sinirim falan da geçti. Tiyatroyu seviyorum; her şeyden çok seviyorum hem de.» Islak şemsiyeyi ardında sürükleyerek, şarkı söyleye söyleye taş merdivenden aşağıya indi.

Bu arada Niall da biletini almış, üst balkonun önünde, köşe-deki yerine geçip oturmuştu. Kimseyle konuşmadan oturup beklemeye koyuldu. Orkestra üyelerinin gelip yerlerini aldıklarını görünce, garip bir sıcaklık yayıldı tüm benliğine...

Evet, okulda ona müziği sevmediğini, piyano çalamadığını söylemişlerdi belki ama, hiç de sandıkları gibi değildi. Daha şimdiden kafasının içinde bir şeyin fısıldadığını, bir ezginin bir an belirip sonra kayboluverdiğini duyar gibiydi. Yarı bilinen, yarı unutulmuş bir ezgiydi bu. Yerine oturmuş, kemanını akort eden birinci keman; tiyatronun o kendine özgü sıcakık, küf kokulu, akımı bol havası; bildiği, sevdiği birinin -vaktiyle annesi, şimdi ise Maria'ydı bu- sahne arkasındaki giyinme odasında oturmuş, makyajını yapmakta olduğu-

nu bilmenin verdiği güven... işte bunların hepsinin karışımıydı kafasında dolaşıp duran ezgi.

IX

C ELİA: «Gelip seni aldılar, değil mi?» diye sordu, «Pek uzun süre kalamadınız birlikte.»

Maria: «İki gün kaldık» diye karşılık verdi.

İki gün... O günden beri, yıllarca hep öyle olmuştu. Niall günün birinde çıkageliyor, Maria'yı buluyordu. Hiç bir zaman çok uzun kalamıyorlardı birlikte. Hep kısa kısa süreler beraber olabiliyorlardı. Maria nereye gittiklerini, ne yaptıklarını, neler olduğunu hiç bir zaman hatırlayamazdı sonradan. Bildiği tek şey, Niall'la birlikteyken ikisinin de her zaman çok mutlu olduğuydu.

Niall yanındayken hiç bir şey kaygılandırmıyordu onu; ne aşırı alınganlığı, ne yorgunluğu kalıyordu. İleriye ait tasarılar, türlü sorunlar üzerindeki bitmez tükenmez kaygılar uçup gidiyordu. Niall kendisiyle birlikte tuhaf bir huzur getiriyordu sanki. İşin tuhafı, huzurla birlikte garip bir uyarım da getiriyordu. Öyle ki, Maria Niall'la birlikteyken hem sakinleşiyor, hem heyecanlanıyordu.

Hiç bir gün yoktu ki, Maria Niall'ı aklından geçirmesin. «Bunu Niall'a söylemeliyim» diye düşünüyordu, «Kimbilir nasıl güler! Anlar da.» Haftalar geçiyor, Maria Niall'ı görmüyordu. Derken ortada hiç bir neden yokken, haber bile vermeye gerek görmeksizin, Niall çıkageliyordu. Maria ya uzun bir provadan yorgun-argın dönmüş olurdu eve, ya da biriyle kavga etmiş olurdu. Ya da hiç bir elle tutulur neden olmadığı halde günü kötü geçirdi. Eve varınca bir de bakardı ki, Niall derin koltuğa gömülmüş, tek kelime konuşmadan ona bakıyor gülümsüyor. Maria'nın saç-başı birbirine karışmıştı, yüzünde pudra kalmamıştı. Sırtında çoğu kez nefret ettiği bir entari bulunurdu ama, bütün bunlar bir anda unutulur giderdi. Çünkü Niall gelmişti: Niall onun âdeta bir parçasıydı ve Maria onun yanındayken yalnız kendi kadar rahat olurdu...

Celia: «Hepsi babamın kabahatıydı» dedi, «Okul müdürü babama telgraf çekip Niall'ın kaçtığını bildirdi. Babam da bir telgraf çekerek, «Liverpool'daki Kraliyet Tiyatrosu'nda onu bulabilirsiniz» diye karşılık verdi. Truda senin Maria'nın yanına kaçtığını hemen tahmin etti.»

Niall: «Babamın ömrü boyunca yaptığı tek katı davranış bu olmuştur» dedi.

Celia: «Bilsen, nekadar istemeyerek yaptı o işi» diye karşılık verdi, «Haber alınca, hemen Truda'yı çağırdı oturma odasına - Melbourne'daydık o sıralarda ve hava korkunç sıcaktı - «Oğlan okuldan kaçmış, Truda. Ne halt edeceğim ben şimdi?» dedi.»

Celia vantilâtörleri nasıl bütün gün boyunca çalıştırmak zorunda kaldıklarını hâlâ hatırlıyordu. Vantilâtörün biri kapının üstündeydi, öteki de odanın ta öbür ucunda. Böylelikle odada bir hava akımı sağlamaya çalışmışlardı. «Bütün pencereleri kapatıp perdeleri çekmeli, vantilâtörleri sonuna kadar açıp çalıştırmalı; oda hep serin kalır» diyorlardı ama, yanlıştı bu. Tersine, daha da sıcak oluyordu böyle yapınca. Babası bütün gün pijamalarıyla oturuyor, zencefilli bira içiyordu.

— «Yavrum» diyordu Celia'ya, «Bu işi bırakmak zorunda kalacağım galiba sonunda. Dayanamıyorum artık. Bu insanlardan da, bu ülkeden de nefret ediyorum. Hem zaten sesimi de yitirmeye başladım. Bu işi bırakmak zorundayım.»

Boyuna söyleyip duruyordu bu anlamsız sözleri. Bir veda turnesinin geleneksel, alışılmış sızlanmalarıydı bunlar. Daha birkaç ay önce New York'taydılar. Bir gün tipiye yakalanmışlar, o zaman babası Amerika ve Amerikalılar hakkında da aynı sözleri sövlemişti. Yok, sesini yitiriyormuş, yok o akşam şarkı söyleyemeyecekmiş...

— «Hemen tiyatroya telefon et, Celia, yavrum» demişti, «Söyle onlara, bu gece sahneye çıkamayacağım. Çok hastayım, bir şinir bunalımı geçirmek üzereyim.»

Celia: «Olur, baba» demiş ama, kulak bile asmamıştı ona. Resim defterine hayal ürünü insancıklar çizmeye devam etmişti. Babası da zencefilli birasını içmeye koyulmuştu gene.

Celia dün gibi hatırlıyordu: Telgraf öğleden sonra üç, dört sularında gelmişti. Babası okuyunca kahkahayı basmış, sonra da kâğıdı masanın üzerinden Celia'ya fırlatmıştı.

— «Aşkolsun Niall'a!» demişti, «Hiç aklıma gelmezdi doğrusu bu cesareti bulabileceği kendinde.»

Celia'ya gelince, bir kaygıdır bürüyüvermişti yüreğini. Niall boyuna gözünün önüne geliyor, onu bir cinayete kurban aйтmiş, bir hendeğin içinde yatarken görür gibi oluyordu. Ya da dayak vemisti belki; acımasız, havvan gibi okul müdürü haksız yere dövmüştü onu. Ya da öbür oğlanlar taşa falan tutmuşlardı belki Niall'ı, kimbilir...

Celia: «Hemen Truda'ya haber vermeliyiz bence, baba» dedi, «Truda ne yapmamız gerektiğini bilir.»

Babası qülmekle yetinmişti. Zencefilli birasını içerek katıla katıla qülmüştü.

— «Altı hafta içinde dönüp buraya geleceğine kalıbımı basarım» demişti, «Aferin doğrusu Niall'a. O berbat okulu gözüm hiç tutmadıydı zaten.»

Gelgelelim Truda Niall'ın Maria'nın yanına gittiğini hemencecik anlamıştı.

Sert bir sesle: «Liverpool'dadır» demişti. Celia'nın da, babasının da pek iyi bildiği bir tavırla, o incecik, gergin ağzını ileri doğru uzataraktan söylemişti bu sözleri. «Okula hemen bir telgraf çekip onu Liverpool'daki tiyatrodaki aramalarını bildirmelisiniz. Maria bu hafta orada olacaktı. Odamda Maria'nın hangi tarihte nerede olacağını gösteren bir liste var.»

Bay Delaney: «İyi ama, neden Liverpool'a gitsin?» diye karşı çıkmıştı, «Onun yaşında bir delikanlı okuldan kaçarsa da, Liverpool gibi bir yere gider mi hiç? Dünyada gitmezdim valla', ben olsam!»

Truda: «Oraya gitmesinin nedeni Maria» diye karşılık vermişti, «Annesi de öldüğüne göre, bundan böyle her fırsatta soluğu Maria'nın yanında alacaktır. Onu iyi tanırım; herkesten iyi tanırım.»

Celia babasına göz atmıştı. Karısından söz edilince, hep bir tuhaf olurdu yüzü. Nitekim şimdi de gülmeyi kesmiş, zencefilli birasını masaya bırakmış, acı dolu gözlerini Trudaya dikmişti. Gövdesi birden iki büklüm olmuş, ansızın yaşlanmış, çöküvermişti sanki...

— «Şey, bilmiyorum...» demişti, «Elimde bir şey yok ki. Burada, şu kahrolası dünyanın öbür ucundayken, ne yapabilirim ki onun için? André!»

Avaz-avaz haykırarak André'yi çağırmaya koyulmuştu. André de bilmeliydi Niall'ın okuldan kaçtığını. Yalnız André değil, otelin garsonu, oda hizmetçisi ve tiyatrodaki herkes bilmeliydi. Okulundan kaçan parlak zekâlı üvey oğlunun hikâyesini abartarak, ballandıra ballandıra herkese anlatmalıydı...

Truda'nın dudakları kısılıvermişti. «André'yi çağırmayın boşuna» demişti, «Yapmanız gereken şey, okula telgraf çekip Liverpool'daki tiyatroyu aramalarını bildirmek. Gidip oradan almalılar onu. Niall orada, Liverpool'da, biliyorum.»

— «Bırak, orada kalsın öyleyse. Madem orada mutlu olabiliyor. Orkestrada kendine bir iş bulabilir, piyano çalabilir.»

Truda: «Annesi onun okula gitmesini istiyordu» diye karşılık vermişti, «Onun yaşında bir oğlan için tiyatro iyi bir yer değildir. Okula gitmesi, öğrenimini tamamlaması gerek. Siz de biliyorsunuz bunu.»

Bay Delaney Celia'ya göz atmış, suratını asmıştı.

— «Sanırım, Truda'nın dediğini yapmalıyız» demişti sonunda, «Aşağı koş. bana bir telgraf kâğıdı getir, yavrum.»

Celia koşarak aşağıya inmiş, otel resepsiyonundan bir telgraf

kâğıdı istemişti. Bütün bu süre içinde, Niall'ın Liverpool'a, Maria'ya kaçışından başka hiç bir şey düşünmemişti. Niall onun kardeşiydi, Maria'nın değil. Oyleyken, neden Maria'ya kaçmıştı sanki? Hem sonra neden ille de ayrı olmaları gerekiyordu birbirlerinden? Neden burada, hep birlikte olamıyorlardı? Neden her şey eskisinden bu denli başkaydı, neden böylesine güvensizlik içindeydiler hepsi? Oysa eskiden sağlam, güvenli, sürekli bir hayatları vardı. Celia elinde teygraf kâğıdıyla yukarı çıktı. Yarı aralık kapıdan Truda'nın babasıyla konuştuğunu duyarak kulak verdi.

Truda: «Aklımdan geçenleri çoktandır size söylemek istiyordum» diyordu, «Artık benim oğlum için düşündüklerimi söylediyime göre, Celia için ne düşündüğümü de söyleyeyim bari. Celia'yı böyle oradan oraya sürüklemeniz hiç doğru değil, Bay Delaney. Çocuk doğru-dürüst eğitim görmeli, yaşlılarıyla kaynaşıp arkadaş olmalı. Eskiden küçüktü, annesi sağdı; sonra öbür iki kardeşiyle beraberdi. Ama şimdi durum değişti. Kız büyüdü, her gün de biraz daha büyüyor. Kendi yaşındaki başka kızlarla arkadaşlık etmesi gerek; buna ihtiyacı var.»

Babası dönmüş, Truda'nın tam karşısında duruyordu. Yarı aralık kapıdan içeriyi gözetleyen Celia, babasının gözlerindeki o korkulu, yitik anlamı görebiliyordu.

Babası: «Haklısın, biliyorum» demişti, «Ama ne yapabilirim ki? Ondan başka kimsem yok; kala kala bir o kaldı bana. Onun da gitmesine göz yumarsam, yıkılırım, Celia beni bırakırsa, mahvolurum.»

Truda: «Onun hayatını berbat ediyorsunuz, bilmiş olun» diye karşılık vermişti, «Sizi uyarıyorum. Çocuğun hayatı mahvolacak. Ona kaldıramayacağı kadar ağır bir sorumluluk yüklüyorsunuz. Körpe omuzlarının üzerine yaşlı bir kafa oturtmaya çalışıyorsunuz. İleride Celia bu yüzden çok acı çekecektir. Siz değil, Bay Delaney, hayır, size bir şey olmayacak. O çekecek sizin yaptıklarınızın acısını.»

Babası: «Ben acı çekmedim mi sanki?» diye mırıldanmıştı. O korkunç, o yitik bakışlarıyla uzun uzun Truda'ya bakmıştı. Sonra kendini toparlamış, bardağına yeniden bira doldurup içmeye başlamıştı.

— «Ama Celia bu sayede dünyayı görüyor, tanıyor» diye eklemiştir, «Evet, çocuk dünyayı görüyor. Bu da başlı başına bir öğrenim sayılır. Okulda öğreneceklerinden çok daha iyi bir öğrenim hem de. Dinle bak, ne yapacağız, Truda. Bir ilân verip iyi bir mürebbiye aradığımızı bildireceğiz. Evet, tek çare bu. İyi, dört-başı-mamur bir mürebbiye. Ayrıca, gittiğimiz yerlerde Celia'nın yaşında başka kızlar bulup onları çaya çağırırız. Evet, tamam. Birkaç çocuğu çaya çağırırız...»

Gülümsemiş, sonra Truda'nın sırtını okşamıştı babacan bir tavırla.

— «Kaygılanma, Truda. Bir şeyler ayarlarım ben, sen üzülme. Okula da telgraf çekerim hemen. Müdür olacak o herife oğlanı Liverpool'da aramasını söylerim. Sen haklısın elbet. Serseri gibi tiyatro tiyatro dolaşmamalı, doğru. Maria'ya bunun bir zararı olmaz; yapacak bir işi, tiyatrodaki görevi var onun. Ama oğlan için iyi olmaz, haklısın. Her şey yoluna girecek, merak etme, Truda.»

Celia bir dakika beklemiş, sonra oturma odasına girmişti.

— «İstediğin telgraf kâğıdını getirdim. İşte.»

Babası da, Truda da dönüp ona bakmış, tek kelime söylememişlerdi. Durmaksızın dönen vantilâtörlerin sesinden başka tek ses duyulmuyordu odada.

Celia koridordan geçip banyoya dalmış, kapıyı ardından kilitlemişti. Sonra orada bıraktığı kitapları okuyacağı yerde, tuvaletin üzerine oturup ağlamaya başlamıştı. Babasının Truda'yla konuşurkenki o yitik yüzü geliyordu boynuna gözlerinin önüne. Sesi kulaklarında çınlıyordu: «Bırakamam onu, gitmesine göz yumamam. Giderse yıkılırım, mahvolurum...»

Hayır, bırakmayacaktı babasını, hiç bir zaman bırakmayacaktı. Evet, ama, ne demek istemişti Truda? Babası nasıl hayatını mahvediyordu yani onun? Celia'nın bir şeyi mi eksikti yoksa? Eksik miydi gerçekten? Öbür kızların okulda yaptıkları şeyler, örneğin?.. hokey oynamak, pusulalar yazıp saklamak, gülmek, eğlenmek, birbirini itip kakmak... evet, yoksundu bunlardan. Ama hiç bir istek de duymuyordu içinde bunları yapmak için. Babasının yanında kalmak istiyordu o, tek dileği buydu. Yalnız, ne olurdu, ötekilerden biri de - Niall ya da Maria - yanında olabilseydi? Hiç değise, kendisi gibi genç biriyle birlikte olabilirdi o zaman...

* * *

Celia: «Niall nasıl geri döndün peki?» diye sordu. «Okulun öğretmenlerinden biri mi gelip aldı seni? Unutmuşum.»

Niall: «Papazı yolladılar» diye karşılık verdi, «Okulun küçük kilisesindeki ayinleri yöneten papazı yani. Kum rengi saçları vardı. Gülünç bir adamcağızdı, hep alay ederdik. Tiyatroya bayılırdı. Müdür olacak o koca burunlu onun için göndermiştir eminim, onu. Kafası işlerdi doğrusu, ne yaptığını iyi bilirdi.»

Maria: «Seni trene bindirmeden önce, bizi çay içmeye götürmüştü» diye atıldı, «Çay boyunca da bize gülünç, hoş fıkralar anlatmıştı. Öyle ki, düşünmeye vakit bile bulamadık.»

Adamcağız yıllarca sonra Londra'ya, Maria'nın çalıştığı tiyatroya

gelmişti onu görmek için. En önde oturmuş, temsilden sonra da Maria'ya bir pusula göndererek, gelip saygılarını sunmasına izin vermesini rica etmişti. Maria bu isteği kabul etmişti ama, çok da canı sıkılmıştı. Adamcağızın adını hatırlayamadığı için, bir türlü çıkaramamıştı onun kim olduğunu. Yorgundu; temsil biter bitmez, erkenden eve dönmek istiyordu. Derken, adamı getirmişlerdi. Maria görür görmez tanımıştı onu. Kum rengi saçlı, ablak yüzlü papazdı bu. Yalnız saçları artık kum rengi değildi, apak olmuştu. Niall o sırada Londra'da değildi. Maria papazı giyinme odasında ağırlamış, orada oturup uzun uzun Niall'dan söz etmişlerdi birlikte. Bütün yorgunluğunu unutupmuştu o zaman...

Niall: «Çayevinde otururken, bize çikolata da almıştı» dedi, «Al bir kurdeleyle bağlanmış, kocaman bir kutu dolusu çikolata. Sen kurdeleyi hemen çıkarıp saçına bağladydın. Çok güzel olmuştu.»

Celia: «Gösteriş!» dedi, «kalıbımı basarım, gene gösteriş yapıyordu. Eminim, papazı kendine âşık etmeyi kuruyordu. Çünkü adamcağız ona tutulursa, Niall'ın orada kalmasına göz yumardı belki.»

Maria: «Beni kıskanıyorsun» dedi, «Aradan bunca yıl geçmiş olmasına rağmen, hâlâ kıskanıyorsun beni. Orada, Liverpool'da bizimle birlikte olmayı çok isterdin, değil mi?»

Niall geceleri acıkırdı hep. Olmayacak zamanlarda acıkan delikanlılardandı. Güzel bir kahvaltıyı, ya da eksiksiz bir öğle yemeğini kimi vakit olduğu gibi bırakır, ağzına lokma koymazdı. Sonra birden, öğleden sonra ya da sabaha karşı üçte acıkıverir, koça bir tabak sosisi, bir kutu dolusu tuzlu balığı mideye indiriverirdi. Öyle acıkırdı ki, kabil olsa kapı tokmaklarını bile yiyebilirdi.

Maria: «Hatırlıyor musun, gece gizlice aşağıya inip kileri karıştırmıştık?» dedi, «Mutfak kedi kokuyordu pis pis; Bayan Rogers'in kokusu da sinmişti üstelik. Kadının ayakkabıları ocağın önünde duruyordu.»

Niall: «Atkılıydı ayakkabıları» diye atıldı. «Dikiş yerlerinden patlamışlardı. Leş gibi kokuyorlardı.»

Maria: «Kilerde biraz peynir bulduk» diye devam etti, «Yarım somun da ekmek vardı; bir kavanoz da ciğer ezmesi. Hepsini yuvarıya, benim odama taşıdık. Sonra sen gelip don-gömlek benim yatağıma uzanmıştın. Pijaman yoktu çünkü.»

Niall üşümüştü. Üşümeye hazır bir çocuktu zaten oldum olası. Elleri, ayakları her zaman buz gibiydi, kendi de boyuna titrer dururdu. Sık sık gelip Maria'nın koynuna girerdi. Öyle üşür, öyle sapır-sapır titrerdi ki, Maria onun üzerine kat kat battaniyeler, örtüler örtmek zorunda kalırdı. Hattâ bir keresinde ağır bir halı bile örtmüştü; öylesine donuyordu Niall. O gün de aralarına bir halı çekmiş,

kilerden getirdikleri öte-beriyi yatağın üzerine yığıp güle oynaya atıştırmaya başlamışlardı.

Niall: «Yatağın yanındaki masanın üzerinde bir İncil vardı» dedi, «iki mum yaktık, İncil'i birlikte okumaya başladık. Rasgele bir sayfa açıyor, okuyorduk. Sözde fal bakıyor, geleceğimizi okumaya çabalıyorduk.»

Maria: «Ben hâlâ yaparım aynı şeyi» diye atıldı, «İncil'i rasgele açıp, çıkan sayfada geleceği görmeye çalışırım. Bir temsilin iik gecesinden önce yaparım bunu örneğin. Ama hiç işe yaramıyor, doğrusunu istersen. Son kez açtığım sayfada şöyle bir cümle çıktı: «Düvenin küllerini toplayan kişi, kendi giysilerini yıkayacaktır.» Hiç bir anlam veremedim.»

Niall: «Biraz hile yapabilirsin» dedi, «İncil'in son yarısındaki sayfaları açabilirsin. Yeni Ahit'tir yarısından sonrası. Fal için Yeni Ahit daha iyidir. «Artık korku nedir bilmeyeceksin» gibi cümleler bulabilirsin orada.»

Celia: «Liverpool'daki o gece neler yaptınız, bilmek isterdim» diye lafa karıştı. «İkiniz de bir şey hatırlamıyorsunuz galiba.»

Maria başını salladı.

— «Ne bileyim» dedi. «Aradan o kadar uzun zaman geçti ki.»

Niall sesini çıkarmadı. Ama o hatırlıyordu hepsini. Yeşil por-selen şamdanın içindeki mumun titrek alevini görür gibiydi. Mumların biri ötekenden çok daha kısaydı; tepesinde, fitilin hemen yanında kocaman bir damla erimiş mum birikmişti. Oda soğuk olduğu için, Maria Niall'in omuzlarına bir battaniye sarmış, kenarlarını da güzelce sıkıştırmıştı. Kendisi ise üşümüyordu, sıcacıktı. Sırtında yandan iliklenen, çiçekli bir kız pijaması vardı. Bayan Rogers hemen bitişikteki odada uyuduğu için, fısıltıyla konuşmak zorunda kalmışlardı. Niall hemen atıştırmaya başlamıştı. Ekmeğe önce ciğer ezmesi sürüyor, sonra üzerine peynir koyup yiyordu. Derken, İncil'i açmışlardı. «Süleyman'ın Türküsü» çıkmıştı açıkları sayfada. Dize şöyle başlıyordu: «Sevdiğinim ben ve sevdiğin de benim. Zambaklarla beslenir benim sevdiğim.»

Maria: «Sensin bu» demişti, «Yalnız zambaklar içinde değilsin elbet. Burada, yatağımın içinde oturmuş, ciğer ezmeli eklemek yiyorsun.»

Sonra katıla katıla gülmeye başlamıştı. Bayan Rogers uyanmasın diye de mendiliyle ağzını kapamıştı. Niall da onunla birlikte gülmeye çabalamıştı ama, akli başka yerdeydi. Düşünceleri ansızın bir sıçrayış yapmış, geleceğe yönelivermişti. Maria'yı görür gibiydi: Yıllar sonra gene dans edecek, gene günü gününe yaşayacak, hiç kimseyi, hiç bir şeyi çok sevmeyecekti; sıkıntıları, üzüntüleri çabucak üzerinden atıverecek, unutup gidecekti. Niall ise ırak bir gölge gibi her

yerde izleyecekti onu. Her zaman biriki adım arkada kalacak, karanlıkta duracaktı. Vakit geceyarısıydı, Maria sıcacıktı ve yarın yeni bir gün başlayacaktı. «Bir şey olacak ama yarın» diye düşündü Niall, «İzimi bulacaklar, beni okula dönmeye zorlayacaklar...»

Yanılmamıştı. Düşündüğü gibi oldu her şey. Papaz onu buldu Karşı koymak boşunaydı. Niall'ın hiç parası yoktu; Maria da onu sürekli orada tutamazdı. İşte böylece, Niall okula döndü. Niall pencereden sarkmış, platformun öte ucunda duran Maria'ya bakıyor, elini sallıyordu. Çikolata kutusundan çıkarıp başına taktığı al kurdele hâlâ Maria'nın başında duruyordu.

Niall'la vedalaşırken gözleri yaş içinde kalmıştı ama, çabucak silmişti gözyaşlarını. Hem de fazla çabuk silmişti, platformdan ayrılır ayrılmaz...

Celia: «Kimbilir ne eğlendiniz» dedi, «Keşke ben de sizinle olabilseydim, eğlenceyi kaçırmasaydım! Hem sen de Maria, ötekiler hor görse bile, iyi oynuyordun besbelli. Öyle olmasaydı, şimdi bulduğun yerde olmazdın.»

Maria: «Tam üstüne bastın» diye karşılık verdi, «Şimdi bulunduğum yer neresi dersin, ha?»

Niall onun ne demek istediğini anladı ama, Celia'nın kafası karışmıştı.

— «Doğru söylüyorum» dedi, «Bundan fazla ne isteyebilirsin ki? Doruğa ulaştın. Tanınıyor, seviliyorsun; hangi piyeste oynasan tiyatro tıklım tıklım doluyor.»

Maria: «Evet, biliyorum» diye karşılık verdi, «Ama gerçekten iyi oynuyor muyum bakalım?»

Celia şaşkın şaşkın ona baktı.

— «A, elbette» dedi, «Öyle olsa gerek. Kötü oynadığını hiç görmedim senin şimdiye dek. Kimi rollerde belki daha iyiydin ama, bu da olağan bir şey sayılır. Elbette iyi oynuyorsun. Böyle aptal aptal konuşma.»

Maria: «Ah, şey... anlatamıyorum galiba» dedi, «Anlamıyorsun.»

Hayatında unutup geçtiği çok şey olmuştu ama, her şeyi de unutmamıştı elbet. O küçük küçük dokundurmaları, fısıltıları hiç bir zaman unutamamıştı. Silip atamıyordu kafasından bunları bir türlü. «Babasının adı sayesinde yapıyor bütün bunları... Onun için kayırıyorlar onu...» Liverpool'daki tiyatro oyuncusundan başka, biri daha söylemişti aynı sözleri. «Tembelin biri, zerre kadar çalışmıyor. Tiyatronun arka kapısından girdi ne olacak... Adı sayesinde. Babasının adı sayesinde hepsi. Talihli kızmış doğrusu... Doğuştan talihli. İlk büyük rol Londra'da çıktı. Nasıl mı? Adamın - adını söylemeye gerek yok, siz de biliyorsunuz kim olduğunu - tavlayıp avucunun içine alarak. Maria için çıldırıyordu zavalılık... Hayli de uzun sürdü doğrusu

bu macera ama, elbet... Maria'nın yaptığı akıllılık sayılır belki ama, maymunca bir akıllılık bence bu. Kimse onun iyi oynadığını, iyi bir sanatçı olduğunu söyleyemez. Babasının çekiciliğini, büyüleyiciliğini almış; fotoğraf gibi bir belleği, bir araba dolusu da hilesi var. Hepsi o kadar. Bundan öte hiç bir özelliği yok, diyorlar. Diyorlar... diyorlar ki... diyorlar ki...»

Maria, ağır ağır: «Demek istediğim şu ki, hiç kimse benim gibi birine karşı dürüst davranmaz» diye mırıldandı, «Hiç kimse inandığı gibi, açık açık konuşmaz benim gibileriyle; kimse gerçeği söylemez.»

Niall: «Ben açık konuşuyorum ya» dedi, «Ben gerçeği söylüyorum ya!»

Maria içini çekti. «A, evet, sen!» dedi, «Sen başkasın.»

Niall'a, Niall'ın o kapkara, duygularını açığa vurmaya gözlerini, uzun saçlarına, daracık ağzına, dışarı doğru fırlak alt dudağına baktı. Bilmediği hiç bir yanı yoktu Niall'ın, sevmediği hiç bir yanı yoktu. Evet ama, ne ilgisi vardı sanki bunun Maria'nın oyun yeteneğiyle? Var mıydı yoksa? Yoksa her şeyle ilgisi var mıydı Niall'ın? Bu iki ayrı şey umutsuzca birbiriyle karışmış, kaynaşmış mıydı yoksa? Niall aynadaki hayaldi Maria için. Çocukken karşısında dans ettiği, rol yaptığı aynadaki hayaliydi. Onun tüm sorumluluğunu, günahını Niall yüklenmişti.

Niall: «Asıl söylemek istediğin şu ki, hiç birimiz birinci sınıf sanatçı değiliz» dedi, «Hiçbir zaman annemiz gibi, babamız gibi birinci sınıf sanatçılar olmadık. Charles bize «asalaklar» derken, buna da dokunduruyordu. Kişisel acayıpliklerimizle pek çok insanı etkimiz altında bırakmayı başardık, doğru. Ama için için gerçeği ücümüz de biliyorduk.»

Bond Street'teki dükkânı, Keith Prowse'u hatırladı birden. Oraya girip bir plak aramıştı. Eski bir Fransız şarkısıydı aradığı; babası söylüyordu. Şarkının adını hatırlayamamıştı ama, bir dizesi hâlâ aklındaydı:

Que j'aime le son du cor, le soir au fond du bois».[]*

Öyle bir şeydi işte. Plâğı iyi hatırlıyordu. Öbür yanında «Plaisir d'amour»[**] vardı. Hiç kimse o şarkıları babasının söylediği gibi söyleyememişti bir daha. Öyleyken, dükkândaki budala satıcı listeleri taradıktan sonra boş boş bakmıştı ona.

[*] Fr.: «Akşam ormanın derinliklerinden gelen av borusunun sesini öylesine severim ki...» (Çeviren).

[**] Fr. «Aşkın tadı» (Çeviren).

— «Listede yok adı» demişti, «Çok eski bir şarkı olmalı. Sanmam ki, plâk yeniden doldurulmuş olsun.»

Kız konuşurken, koridor boyunca sıralanmış küçük odalardan birinin kapısı açılmıştı. Müşterilerin istedikleri plakları dinledikleri odalardan biriydi bu. Niall kendi bestelediği şarkılardan birinin ciğ dansını andıran oynak ritmini duymuştu. İkinci sınıf bir caz orkestrası, gelişigüzel çalıyordu parçayı. O sırada dükkânda bulunan adamlardan biri geçti Niall'ın önünden ve onu tanıdı. Başını şarkının çalındığı küçük odaya doğru sallayarak gülümsedi.

— «İyi akşamlar, Bay Delaney» dedi, «Dinleye dinleye usanmışsınızdır sanırım bu şarkıdan. Hani ya, ben de usandım desem, yalan değil.»

Tezgâhın arkasındaki satıcı kız merakla Niall'a baktı. Şarkının sesi gitgide yükselmiş, bütün dükkânı doldurmuştu şimdi. Niall bir özür uydurarak alel-acele dükkândan dışarı fırlamış, koşar adım kaçmıştı oradan...

Celia: «İkiniz de başarı kazandınız ama, başarınıza karşı nan-körsünüz» dedi, «Asıl mesele bu, bence. Çok gençken ün sahibi oldunuz. Haymarket'te o büyük başarıyı kazandığında, daha yirmi yaşında yoktun bile, Maria. Bense St. John's Wood'daki o evde oturmuş, babama bakıyordum o sıralarda.»

Maria: «Babama bakmaya bayılırdın sen» diye karşılık verdi, «Kendin de bilirsin pekâlâ bunu.»

Celia: «Çok içiyordu» dedi, «Aşırı derecede içiyordu. Siz bunun farkında bile değildiniz. Farkında olsanız bile, umurunuzda değildi. Boyuna büfeye gidip gidip bardağına içki doldurduğunu gören bendim. İçip kendini mahvetmesine seyirci kalan bendim. Truda da yanımızda değildi üstelik. Bacağındaki çıban yüzünden hastanede yatıyordu o sırada.»

Niall: «Sen de amma büyüttün ha her şeyi!» dedi, «Bir kere, babam hiç bir zaman tatsızlık çıkaracak kadar sarhoş olmazdı. Doğru, içerdi ama, bu yüzden ne yerlere düştüğünü gördüm, ne de saçmaladığını. Tersine, tatlı olurdu sarhoşluğu; gülünç şeyler anlatır, şiir okurdu. Okuduğu şiirleri toplayıp alt alta eklesen metreler tutardı besbelli. Ama kimse aldırılmaz, rahatsız olmazdı. Üstelik, her zaman-kinden de güzel şarkı söylerdi sarhoşken.»

Celia: «Ben rahatsız oluyorum» diye karşılık verdi, «İnsan birini ömrünce sever, ona bakarsa, onun kendini boş yere harcadığını, yavaş yavaş ölüme sürüklendiğini görünce rahatsız olur, üzülür.»

Maria: «Şarkı söyleyemediği için içiyordu, sanırım» dedi, «Bunun sonun başlangıcı olduğunu biliyordu çünkü. Yaşlanmaya başlayınca, sanırım, ben de kendimi içkiye vururum.»

Niall: «Hayır, vurmazsın» diye karşılık verdi, «Kendini aşırı beğeniyorsun çünkü. Yüzüne, vücuduna aşırı özeniyorsun.»

Maria: «Hiç de öyle değil» dedi, «Özenmek zorunda da değilim, Allaha şükür!»

Niall: «Ama er-geç olacak bu» diye karşılık verdi.

Maria ona baktı, yüzü asıldı.

— «Pekââ» dedi, «Devam edin bakalım. Daha başka tatsız şeyler de söyleyin. Hem, sen asıl kendine bak. O kış ne işler karıştırdığını hepimiz biliyoruz.»

Celia: «Öyle» dedi, «Bir derdimiz de buydu. Zavallı babacığım, senin için çok üzülüyordu, Niall. Gerçekten de öyle şaşırtıcı bir şeydi ki yaptığın.»

Niall: «Hadi, canım, saçmalama» dedi.

Celia: «Daha on sekiz yaşındaydın» diye devam etti. «Korkunç dedikoduya yol açtın. Herkes senden söz ediyordu.»

Niall: «Daha doğrusu, yalnız babam söz ediyordu» diye atıldı, «Babam hep konuşurdu zaten. Hayat verirdi konuşmak ona.»

Celia: «Olabilir ama, çok üzüldü» diye karşılık verdi, «O kadını hiçbir zaman bağışlamadı.»

Maria: «İnsanlar birini sevmediler mi, nedense hep «o kadın» diye söz ederler ondan» dedi, «Zavallı ihtiyar Freada'yı sevmemek için ne gibi bir neden gösterebilirsin, kuzum? İyi bir kadıncağızdı. Niall'a çok iyilik etti. Ona hiç bir zararı olmadı, tam tersine yararı oldu. Hem sonra, yabancı da değildi annemle babamın eski bir dostuydu.»

Niall: «Babamın o denli öfkelenmesi belki doğrudan doğruya bundandı» dedi.

Maria: «Ona evlenme teklif ettin mi hiç?» diye sordu.

Niall: «A, yok canım. Allah korusun.» dedi.

— «Şu erkekler ne tuhaf! Ben olsam, teklif ederdim.»

Celia: «Her şey o berbat toplantıda başlamıştı» dedi, «Korkunç bir gece geçirmiştik. Hiç unutmayacağım o geceyi. Green Park'taki o iğrenç toplantı. Babam, Haymarket'teki temsilin ilk gecesi Maria'nın onuruna düzenlemişti toplantıyı.»

Maria: «Hiç de iğrenç değildi toplantı» diye atıldı, «Tersine, harikulâdeydi.»

Celia: «Senin için elbette harikulâdeydi» diye karşılık verdi, «Büyük bir başarı kazanmıştın o akşam. Ama benim için hiç bir harikulâdeliği yoktu. Babam sarhoş oldu, toplantıdan sonra da otomobili bir türlü çalıştıramadı. Üstelik müthiş kar yağmıştı.»

Niall: «Evet, her yer karla kaplanmıştı» dedi, «O karda, kışta okadar insanın kalkıp piyese, hele toplantıya gelmesi doğrusu çok şaşırtmıştı beni. Haymarket dolayları diz boyu karla kaplıydı. Çok

iyi hatırlıyorum, çünkü bütün gece sokak sokak dolaşmışım oralarda. Tiyatroya girip seyredememişim bir türlü oyunu. Çok sinirliydim, Maria için kaygılanıyordum.»

Maria: «Sinir mi? Sinirden söz etme sakın bana!» diye atıldı, «Ellerim, ayaklarım, karnım bütün gün buz kesti. St. Martin's kili-sesine gidip dua etim.»

Celia: «İş sahneye çıkıncaya kadardı ama, değil mi? dedi, «Sonra her şey yoluna girdi.»

Niall: «Maria için girdi belki ama, benim için hiç de öyle olmadı» dedi, «Dişlerim takırdaya takırdaya Haymarket'te dolanıp durmak hiç de tatlı değildi. Zatürree olmadığımı şükür.»

Maria ona baktı. Hâlâ biraz pusluydu suratı. Niall'a kırgınlığı daha tam geçmemişti.

— «Öyle olsa bile, gecen iyi sona erdi, değil mi?» diye sordu.

Niall: «Öyle sona ermesinin tek nedeni sendin» diye karşılık verdi, «Hepsi senin yüzünden oldu.»

Maria: «A, devam et, devam et» dedi, «Her şeyi benim üzerime at, boyuna beni suçla!»

Celia onları dinlemiyordu. Bir türlü hareket etmeyen arabayı, babasını, eğilip kolu kurcalayışını düşünüyordu.

— «Düşünecek olursak» dedi sonunda, «Hepimiz için tuhaf bir geceydi o gece.»

X

MARIA o sabah uyanınca, pencereden dışarıya baktı Kar yağıyordu. Perdeler her zamanki gibi açıktı; yatarken perdeleri kapamak âdeti değildi. Kar tanecikleri döne döne düşüyor, hafif rüzgâr onları sola doğru uçuruyordu. Maria uzun boylu bakamadı karlara; çünkü çok bakınca gözleri kamaşıyor, hafiften başı dönüyordu. Gözlerini kapadı ama, uyuyamadı. Uyuyamayacaktı artık, biliyordu. Beklenen gün gelmişti çünkü. Ölesiye korktuğu gün gelip çatmıştı.

Belki kar dinmez, akşama kadar yağmaya devam ederdi. O zaman bütün trafik durur, kimse bir yere gidemezdi. Tiyatrolar da kapanırdı, çaresiz. Tiyatro kumpanyasına bir haber iletilir, kötü hava koşulları dolayısıyla temsilin ertelendiği bildirilirdi.

Maria yatağında yan dönmüş, dizlerini çenesine kadar kıvrımış, iki büklüm yatıyordu. Olmazsa, hastalık numarası da yapabilirdi elbet. Hiç kalkmaz, bütün günü yatakta geçirirdi. Görmeye gelenler

olursa da, kendinde değilmiş gibi yapabiliirdi. Ne derlerdi acaba o zaman? «Dünyanın en korkunç felâketi gelmiş zavallının başına...» derlerdi, «Maria Delaney, bu akşam Haymarket'te sahneye konulacak piyeste baş rolü oynayacak olan genç sanatçı, dün gece birden fenalaşarak felce uğradı... Duymuyor, konuşamıyor, parmağını bile kırmıdatamıyor... Çok yazık oldu, çünkü geleceği parlak bir sanatçıydı... Hepimiz büyük umutlar besliyorduk onun için... Büyük işler başarması bekleniyordu... Yazık ki artık hiç sahneye çıkamayacak... Omrü boyunca yatağa çakılı kalacak. Gözlerinde özlem dolu, tatlı, yitik bir bakışla yattığı yerden bizlere bakacak ve bizler ayaklarımızın ucuna basa basa yatağına yaklaşp başucuna çiçekler bırakacağız...»

Zavallı, güzel, tatlı, parlak Maria Delaney...

Biri odanın kapısına vuruyordu. Hemen ardından da, hantal hizmetçi kız - Edith - elinde kahvaltı tepsiyle içeri daldı.

Tepsiyi yatağın yanına kabaca fırlatarak: «Hava harika!» dedi, «Arka kapıyı açtım ki ne göreyim? Kar ayak bileklerime kadar gelmiyor mu! Bakkal-çakkal falan gelmeden, birinin kapının önündeki karları küremesi gerek. Ama o işi de ben yapacak değilim besbelli.»

Maria karşılık vermedi. Gözleri yumulu, yatmaya devam etti. Nefret ederdi Edith'ten.

Edith: «Bu havada tiyatroya pek gelen olmaz» dedi, «Yerlerin yarısından çoğu boş kalır, sanırım. Gazetede sizden söz eden kısa bir yazı var. Bir de fotoğrafınızı koymuşlar ya, hiç mi hiç benzemiyor size.»

Konuşmasını bitirince gerisin geri döndü, odadan çıktı, kapıyı ardından gürültüyle çarptı. Nefretlik kız! Tiyatro boş mu, dolu mu, o nereden bilecekmiş sanki? Haftalarca önce ayırtılmıştı yerler. Bilet almayı son günlere bırakanların hepsi eli boş dönmüşlerdi. Bilmeyen yoktu bunu. Yer bulup temsile gelebilecek talihlileri de hava koşulları ürkütüp kaçırarak değildi ya... Şu gazetede ki yazı neredeydi acaba? Maria gazeteyi açtı, sayfalara göz gezdirmeye koyuldu.

A, hepsi bukadarcık mıydı yani?.. Üç minik satır hem de sayfanın ta dibinde, kimsenin dikatini çekmeyecek bir yerde. «Bu gece Haymarket'te sahnelenecek yeni oyunda baş rolü Bayan Maria Delaney oynayacak. Maria ünlü şarkıcı Delaney'in kızıdır. Delaney...» Yazının bundan sonrası salt babasından söz ediyordu. Öyle ki, gazeteye Maria'nın fotoğrafı yerine babasınınkini koysalar kimse yadırgamayacaktı. Fotoğraf gerçekten Maria'ya benzemiyordu. Aptal gazeteci, yeni oyun dolayısıyla çekirmiş olduğu son resimlerinden birini neden koymamıştı sanki? Omuzunun üzerinden sırtıttığı o salak resmi koyması şart mıydı yani...

«Bu gece Haymarket'te sahnelenecek yeni oyunda baş rolü Bayan Maria Delaney oynayacak...» Bu gece. Kaçış yolu yoktu. Vakit

gelip çatmıştı. Ne olacaksa olacaktı. Maria kahvaltı tepsisine doğru döndü, isteksiz gözlerle greypfrutuna baktı. Şeker pek azdı, marmelat kâsesi de yapış yapıştı. Bütün bu düzensizliklerin nedeni, Truda'nın orada olmayışındı. Truda, kendisine en çok ihtiyaç olduğu bir zamanda, bacağındaki çiban dolayısıyla hastanedeydi.

Kahvaltı tepsisinin içinde yalnız iki mektup vardı. Biri ayakkabıcının faturasıydı; Maria aldığı ayakkabıların ücretini ödediğini hatırlıyordu. Evet, emindi, ödemişti. Ama hayvan herifler, gene de göndermişlerdi işte faturayı. Öbür mektup şu sıkıcı kızdandı. Maria geçen yaz onunla birlikte bir turneye çıkmıştı.

«Büyük gün gelince, hep seni düşüneceğim» diyordu, «Kimi insanları Allah talihli yaratır... Adam neye benziyor? Görüldüğü kadar yakışıklı ve ilginç mi gerçekten? Elli yaşlarında diyorlar, sahi okadar var mı? «Kim Kimdir» de kaç yaşında olduğunu yazmamışlar da...»

St. John's Wood'daki adreslerini pek az kişi biliyordu. Babasıyla Celia geleli daha çok olmamıştı. Dolayısıyla, çoğu tanıdıklar doğrudan doğruya Haymarket'e telgraf çekeceklerdi herhalde. Çiçekler de oraya gönderilecekti besbelli. İnsan düşündükçe, bütün bu işin tıpkı ameliyat geçirmeye benzediği sonucuna varıyordu. Telgraflar, çiçekler... beklemekle geçen o bitmez tükenmez, uzun saatlar. Maria greypfrutundan bir lokma aldı ama, çok acıydı; zarla birlikte yediği kısmı tükürdü.

Dışarıda birinin ayaklarını sürüye sürüye kapısına yaklaştığını duydu. Sonra üç parmak kapısını bildik bir biçimde tıkırdattı.

Maria: «Girin» dedi.

Babasıydı gelen. Sirtında eski mavi sabahlığı vardı; ayaklarında da Truda'nın defalarca onardığı eski terlikler. Babası hiç bir zaman yeni giysiler almazdı. Bildiği, alıştığı eşyalara sıkı sıkı sarılır, hep onları giyerdi; ta ki sağlık açısından giyilemeyecek hale gelene kadar Lime lime olmuş, her yanından iplikler sarkan eski hırkasını hâlâ giyiyordu örneğin.

Babası: «E, yavrum» dedi.

Gelip yatağa oturdu, Maria'nın elini tutup öptü. Güney Afrika turnesinden beri çok kilo almış, adamakıllı şişmanlamıştı. Saçları da epeyce ağarmıştı. Gene de eskisi kadar gürdü bu saçlar. Güçlü başını çevrelüyor ve onu her zamankinden de daha çok aslana benzetiyordu. Evet, yaşlanmaya yüz tutmuş heybetli bir aslandı o.

Bay Delaney Maria'nın elini bırakmadan, kahvaltı tepsisinden bir kesmeşeker aldı, ağzına attı.

— «Nasılsın bakalım, yavrum?» diye sordu.

Maria: «Berbat!» dedi.

— «Biliyorum. »

Sonra gülümseyerek bir şeker daha aldı, çiğnemeye koyuldu.

— «Sanat gücü insanın içinde ya vardır, ya yoktur» diye devam etti, «Şurada, o küçük kafanın içinde gerekli yetenek varsa, gerekeni kendiliğinden, içgüdünle yaparsın. Yoksa, pek çoğunun yaptığı gibi olduğun yerde döner durur, hiçbir ilerleme gösteremezsin.»

Maria: «İyi ama, yeteneğim var mı, yok mu, nereden bileyim?» diye karşılık verdi, «Kimse insana gerçeği söylemiyor, doğru yolu göstermiyor ki. Bu gece belki her şey yolunda gider, piyes hakkında olumlu eleştiriler yapılır, herkes iyi davranır... bana gelince, hiç bir zaman bilemeyeceğim gerçekten iyi oynayıp oynamadığımı.»

Babası: «Bilirsin, bilirsin» dedi, «Şurada duyarsın gerçeği!» Geniş göğsüne vurdu. «Şurada, içinde.»

Maria: «Sinirlenmemin doğru olmadığını biliyorum» dedi, «Kendime yeteri kadar güvenim yok, sinirim bundan. İnsan burnunun dikine yürümeli galiba; hiç bir şeye, hiç kimseye aldırmandan...»

— Bunu yapanlar vardır ama, hepsi de hayatta başarı kazanmamış kişilerdir. Hani okuldayken türlü ödüller kazanıp, bir daha adından söz edilmeyenler vardır ya, onlardan. Sen yolunda yürüme bak. Sinirli ol, hasta ol. Banyoya koş, kus! Bundan böyle, hayatının bir parçası olacaktır bütün bunlar. Hepsini kabul edip alışmak zorundasın. Başlangıçta savaşılarak kazanılmamış hiç bir şeyin değeri yoktur. Karnında sancı duymadan elde ettiğin hiçbir şey değerli değildir.»

Ayağa kalkıp terliklerini sürüye sürüye pencereye doğru yürüdü.

— «Dublin'de sahneye çıkıp şarkı söylediğim ilk gün korkunç bir kalabalık vardı» dedi. «Her tabakadan, karmakarışık bir alay insan. Üstelik, biletler yüzünden bir kargaşalık da oldu. Yanlış bilet vermişler, o yüzden tartışma çıktı. Daha sahneye çıkmadan okadar sinirliydim ki, ağızımı zor-belâ açabildim. Sonra da, kapayabilene aşkolsun! Tam beş dakika uğraştım da, öyle kapatabildim çenemi!»

Güldü. Musluğun başına gidip Maria'nın diş fırçası kabıyla oynamaya, keman çalar gibi yapmaya başladı.

— «İşte o zaman öfkelen dim» diye devam etti, «Evet, kendime öfkelen dim. «Nedir korktuğum?» diye düşündüm, «Şunlardan, şu zavallı insancıklardan mı korkuyorum? Beni sevmez, beyenmezlerse kıyamet mi kopacak? Yo. Ben de onları sevmem, olur biter. Hepimiz tatsız bir gece geçirmiş oluruz üst tarafı, hepsi okadar.» İşte böyle düşünerek sahneye çıktım ve şarkımı söyledim.»

Maria: «Nasıl oldu peki? İyi söyleyebildin mi?» diye sordu.

Babası diş fırçası kabını yerine bıraktı. Maria'ya bakarak gülümsedi.

— «İyi söyleyemeseydim, şimdi burada olmazdık» diye karşılık verdi, «Sen de Haymarket'teki tiyatrodaki başrole çıkamazdın bu

akşam. Hadi kalk bakalım artık. Git banyonu yap ve bir Delaney olduğunu unutma. Sonra da ağzının payını ver herkesin!»

Kapıyı açıp dışarı çıktı, terliklerini sürüyerekten kendi odasına yollandı; André'ye seslenip kahvaltısını istedi.

Maria: «Bu gece beni öpecek, giyinme odama çiçekler gönderecek» diye düşündü, «Ama hiç birinin önemi yok. Önemli olan asıl bu. Az önce bana söylemiş oldukları.»

Kalktı, banyoya gitti, sıcak suyu açtı. Celia'nın Noel'de kendisine hediye ettiği güzel kokulu banyo tozlarının hepsini suyun içine boşalttı.

Kendi kendine, «Bir cesedi gömmeden önce yıkayıp yağlamak gibi bir şey bu yaptığım» diye söylendi.

Kar bütün sabah boyunca yağdı. Evin önündeki küçük bahçe baştan başa karla kaplanmıştı. Ölü, donuk bir görünüşü vardı. Her şey sessiz, durgundu; karla birlikte gelen o boğuk durgunluk çökmüştü her yere. Finchley Caddesi'nden gelip geçen otomobillerin sesi bile duyulmaz olmuştu.

Maria'nın akıllı fikri Niall daydı. Bütün dileği, Niall'ın bir an önce gelmesiydi. Ne var ki, Niall'ın treni öğleden sonra geliyordu. Paskalya Yortusu'nda Niall okuldan ayrılıyordu; okuldaki son sömestriydi bu. Babası temsilin ilk gecesinde bulunabilmesi için, okuldan özel izin koparmıştı. Neden sabah gelmiyordu sanki Niall? Neden Maria öğleden sonrayı beklemek zorundaydı sanki? Niall'ın yanında olmasını nasıl da istiyordu.

İç gömleğini giyerken, gömleğin omuz askısı koptu. Maria başka bir gömlek bulmak umuduyla çekmeceyi açıp baktı ama, bulamadı. Kapıya gidip Celia'ya seslendi.

— «Bütün iç çamaşırlarım yok oldu!» diye haykırdı, «Hiç bir aradığımı bulamıyorum. Sen aldın onları!»

Celia çoktan kalkmış, giyinmişti. Her zaman Maria'dan erken kalkardı. Olur ya, babası belki bir şey isterdi. Ayrıca, telefonlara bakmak, mektupları yazmak da onun işiydi.

— «Yıkanmaya gönderdiğimiz çamaşırların hiç biri geri gelmedi» dedi, «Truda burada yok, ondan elbet. O olmadı mı, hep böyle kargaşalık olur zaten. Sana kendi çamaşırlarımı vereyim. En iyi iç gömleğimle kilotumu; babamın Noel hediyesi olarak bana verdiklerini yani.»

Maria: «Sen benden çok daha şişmansın, büyük gelir çamaşırların bana» diye homurdandı.

— «Büyük gelmez, tıpatıp sana göre. Bana küçük gelmişti, zaten sana verecektim onları.»

Celia'nın sesi tatlı ve yatıştırıcıydı. Maria, «Mahsus böyle yapıyor» diye düşündü, «Açılış gecesi dolayısıyla sinirli olduğumu bili-

yor; onun için alttan alıyor, çok tatlı davranıyor. Ne sinir!» Nedenise, sinirine dokunuyordu Celia'nın inceliği. Maria uzanıp çamaşırları onun elinden koparır gibi aldı. Celia sesini çıkarmadan onun giyinmesini seyrediyordu. Nekadar da yaraşmıştı Maria'ya yeni çamaşırlar! Tıpatıp da olmuştu üzerine. İnce, güzel bir vücudu olmak başka şeydi doğrusu...

Maria: «Ne giyeseksin bu akşam?» diye sordu. Sesi pek hırçındı, Celia'ya hiç bakmadan konuşuyordu.

Celia: «Beyaz elbisemi giyeceğim» diye karşılık verdi, «Temizleyiciden yeni geldi. Fena da durmuyor. Yalnız, birazcık çekmiş işin kötüsü. Dans ederken, arkadan dikişleri patlayacak diye korkuyorum. Rolünü yüksek sesle okumak ister miydin? İstersen, dinlerim seni.»

Maria: «Yok, istemem» diye karşılık verdi, «Dün yeteri kadar yaptık o dediğini. Yeniden aynı şeyi yapmaya hiç niyetim yok şimdi.»

— «Bugün prova falan yok mu?»

— «Hayır, hiç bir şey yok. Ama sanırım, o gelmiştir; ışıkları falan ayarlıyordur. Başka hiçbirimizi çağırmadılar bugün.»

— «Ona bir telgraf çekmen gerekmez miydi?»

— «Sanmam. Beş yüz telgraf birden alacak. Hem hiç birini açmıyor nasıl olsa. Bu tür işlerin hepsini sekreteri yapıyor.»

Maria aynada kendisine baktı. Saçı berbattı; öğle yemeğinden sonra saçlarını yıkayıp yemek odasındaki ocağın önünde kurutacaktı. Ona telgraf çekmeye gelince: buna hiç niyeti yoktu. Niyeti ona çiçek yollamaktı asıl. Yalnız, babasıyla Celia bunu bilsinler istemiyordu. Hangi çiçeklerden göndereceğini bile biliyordu. Anemon yollayacaktı; beyaz bir vazo içinde mavi, kırmızı anemonlar. Bir gün prova sırasında çiçeklerden söz etmiş, «En çok sevdiğim çiçek anemondur» demişti. Maria unutmamıştı elbet bu sözleri. Dün Marylebone Sokağı'nın köşesindeki çiçekçi'de güzel anemonlar görmüştü. Çiçekçi vazo için ayrıca para istemişti ama, bir kerelik olduktan sonra ne önemi vardı bunun? Çiçekleri Haymarket'e göndermek için de fazladan para ödemek gerekiyordu üstelik.

Celia: «Babam oyundan sonra onu da çağırdı toplantıya» dedi, «O korkunç karısını da getirir mi dersin?»

— «Kadın burada değil. Amerika'da.»

Celia: «Aman ne iyi!» dedi.

Maria'nın ne kadar sinirli olduğunu görüyor, kaygılanıyordu. «Acaba bu siniri bütün gün devam edecek, daha da artacak mı? Yoksa geçecek mi?» diye düşündü. «İşte şuracıkta, hemen yanıbaşımdaya duruyor. Londra'da ilk önemli rolüne çıkacak bu akşam. Onunla konuşmak, ona yardım etmek istiyorum ama, yapamıyorum. Tuhaf şey, çekiniyorum ondan; âdeta utaniyorum.»

Maria dolabı açıp bir yağmurluk çıkardı.

Celia: «Sokağa falan çıkmıyorsun inşallah?» diye sordu, «Lapa lapa kar yağıyor dışarıda.»

Maria: «Burada kalırsam boşulacağım» diye karşılık verdi, «Yürümeli, azıçık hareket etmeliyim.»

Celia: «Yemekte ikimiz yalnız olacağız» dedi, «Babam Garrick'e gidiyor.»

Maria: «Pek bir şey yiyeceğimi sanmıyorum» dedi, «Aç değilim.»

Sokağa fırladı. Köşeyi dönüp Finchley Sokağı'na saptı, bir otobüse binip anemonları gördüğü çiçekçiye yollandı. Otobüsün bir yanına büyük bir afiş yapıştırılmıştı. Koca koca, kara harflerle piyesin adı yazılıydı üzerinde. En tepeye de onun - sevgilisinin - adını yazmışlardı kırmızı harflerle. Maria iyiye işaret saydı bunu. «Unutmayayım da, Niall'a söyleyeyim» diye düşündü.

Büyük bir özenle çiçekleri seçti, ayırdı. Sonra dükkânın köşesindeki masanın başına geçip, kartını yazmaya koyuldu. Ne yazacağını pek bilemiyordu. Teklifsizce yazması doğru değildi, pek şakava kaçmayı da istemiyordu. En iyisi, yalın bir şey yazmaktı. «En basit olan en iyidir». Bu düşünceyle, kartın üzerine önce onun adını yazdı, sonra, «Maria'dan sevgilerle» diye karaladı. Kartı çiçeklerin arasına iliş-tirdi ve dükkândan çıktı. Saatına baktı. Tam on ikiydi. Daha sekiz saati vardı demek...

Öğle yemeğinde İrlanda usulü etli sebze yemeğiyle elmalı pasta vardı. Her zamankinden erken kalktılar sofradan. Babaları olmadığı için çarçabuk yemişlerdi yemeklerini. Yemek sona erer ermez, Maria koşup saçını yıkadı, bigudilere sardı, yemek odasındaki ateşe sırtını dönüp kurutmaya koyuldu.

Bir süre sonra, esneyerek Celia'ya döndü: «Üçüncü perdenin ortasındaki kısmı bir kez daha okusam dinler misin? Sırf kelimeleri unutmayayım diye tekrarlamak istiyorum da.»

Celia yavan, tekdüzen bir sesle Maria'dan önce konuşan oyuncunun son sözlerini okumaya başladı. Maria, elleri gözlerinin üzerinde, ona karşılık veriyordu. Her şey yolundaydı. Sözler her zaman kelimesi kelimesine aklında kalırdı zaten.

Celia: «Tekrarlamak istediğin başka bir yer var mı?» diye sordu.
— «Hayır, yok.»

Celia buruş buruş olmuş metni Maria'ya geri verdi. Her sayfasına kalemle işaretler yapılmış, notlar yazılmıştı. Celia dönüp ablasına baktı: Maria, elleriyle yüzünü örtmüş, öylece duruyordu hâlâ. Celia, «O adamı öperken Maria neler duvuyor acaba?» diye düşündü, «Onun kolları arasındayken, ona söylemesi gereken o sözleri söylerken, neler geçiyor aklından?» Maria hiç söz etmezdi bundan. Bu gibi konularda tuhaf, içine kapanık bir tutumu vardı. Provanan dönünce bir alay şey anlatırdı: Falanca bugün pek öfkeliydi, filânca

fitil gibi sarhoştı, ya da bilmem-kimin tatlılığı üstündeydi, hepimizi eğlendirdi, vb. gibi. Gelgelelim, onu daha kişisel konularda sorguya çekmeye kalkıştınız mı, hemen kaçamaklı karşılıklar vermeye başladılar. İlgilenmemiş gibi yapar, omuzlarını silkerdi. Ama belki Niall soruyordu ona her istediğini, o da Niall'a doğru karşılıklar veriyordu.

Hava erkenden, öğleden sonra üç buçuk sularında kararmıştı. Kar dinmişti ama, dışarısı soğuk ve rüzgârlıydı. Edith perdeleri kapamak üzere içeriye girdi.

Perdeyi koparırcasına çekip kapatarak: «Kar şimdilik durdu» dedi, «Ama arkası gelecek. Sokaklar berbat, her yer vıcık-vıcık. Postaneye kadar gidip döndüm, sıırıslıksam oldum.»

Arkasında bayat, pis bir koku bırakarak, topallaya topallaya dışarı çıktı.

Maria, öfkeyle: «Hiç mi yıkanmaz, kuzum, bunlar?» diye sölendi. Doğrulup oturdu, gerindi. Saçlarındaki bigudileri çıkarmaya başladı. Saçları bukle bukle olmuştu, altından bir aylaya benziyordu. Celia oyun metnini öteye kaldırdı. Baştan sona kadar bir kez daha okumuştı metni bu arada. Öyle ki, aşağı-yukarı Maria kadar biliyordu o da piyesi.

Birden kendini tutamadı, damdan düşercesine bir soru soruverdi:

— «Onu seviyor musun, Maria?»

Maria: «Kimi?» diye sordu.

Celia metni aldı, Maria'nın yüzüne doğru salladı.

Maria: «Evet, elbet seviyorum» diye karşılık verdi, «Son derece nazik bir kere. Sana anlatmıştım.»

Yerden kalktı, eteklerini düzelitti.

Celia: «Evet ama, provada onunla öpüşürken neler duyuyorsun?» diye üsteledi, «Tatsız gelmiyor mu bu sana?»

Maria: «Sabahları öpüşmek zorunda kalırsam tatsız geliyor» diye karşılık verdi, «Ağzım kokacak diye korkuyorum. Açken insanın nefesi kokuyor kimi vakit, biliyor musun? Onun için, öğle yemeğinden sonra öpüşmeyi her zaman yeğ tutuyorum.»

Celia: «Ya, öyle mi?» dedi ama, öğrenmek istediği bu değildi. Bu kez kendini tuttu, bir şey sormadı. «Saçın çok güzel oldu» demekle yetindi.

Maria döndü, aynada kendine baktı.

— «Tuhaf ama,» dedi, «Bu olanlar bana değil de, bir başkasına oluyormuş gibi geliyor. Bir başkası benim günümü çalmış da, yaşıyor sanki. Korkunç bir duygu. Anlatamıyorum.»

Evin önünde bir taksinin durduğunu duydular.

Maria: «Niall geldi!» diye haykırdı, «En sonunda gelebildi!»

Pencereye koşup perdeyi açtı, cama vurmaya başladı. Niall dönüp gülümsedi, elini salladı. Sonra şoföre parayı ödedi.

Maria: «Çabuk koş, kapıyı aç. Doğruca buraya al onu» dedi.

Celia gidip sokak kapısını açtı. Niall, elinde bavulu, merdivenleri çıktı.

— «Merhaba, komik surat!» diyerek Celia'yı öptü.

Soğuktan donmuştu, elleri buz gibiydi. Saçları her yana dağılmıştı. Kesilip düzeltilmek isteniyordu. İki kardeş yemek odasına birlikte girdiler.

Maria, Niall'ı görünce öfkeyle: «Nerede kaldın?» diye çıkıştı, «Neden daha erken gelmedin?» Niall'a gülümsemedi bile; onu öpmemi de.

Niall: «Truda'yı görmeye gittim» diye karşılık verdi, «Bildiğin gibi, hastane buradan bir hayli uzakta. Hele bu karda - kışta dünya kadar vakit aldı gidip gelmek.»

Celia: «Ah, ne iyi etmişsin, Niall!» diye atıldı, «Zavallı Truda, kimbilir nasıl sevinmiştir seni görünce. Nasıldı, iyi miydi bari?»

Niall: «Daha iyi» dedi, «Ama korkunç huysuz. Her şeye homurdanıp duruyor. Hastabakıcılara, yiyeceklere, doktorlara, öbür hastalara demediğini bırakmıyor. Yanında epeyce kaldım, hayli güldürdüm onu.»

Maria: «Büyük bencillik bu yaptığın, bence» dedi, «Bugünün benim günüm olduğunu, burada oturup seni beklediğimi, avutulmak istediğimi bile bile, kalktın, Londra'nın ta öbür ucuna, Truda'yı görmeye gittin demek? Ne zaman olsa görebilirdin onu. Bula bula bugün mü buldun? Topu topu iki saat kaldı tiyatroya gitmeme.»

Niall karşılık vermedi. Ocağın başına gidip diz çöktü, ellerini ateşe uzattı.

— «Truda sana bir armağan yollamış» dedi, «Hastabakıcılarından birine özel olarak rica etmiş, boş zamanında gidip sana bir hediye almasını istemiş. Ne olduğunu bana söyledi: Bir at nalı. Doğruca tiyatroya göndermişler. Truda öyle sevinçliydi ki, sorma. «Söyle Maria'ya, bütün gece onu düşüneceğim» dedi.»

Maria hiç bir şey söylemedi. Alt dudağını sarkıtmış, yüzünü asmıştı.

Celia: «Ben gideyim de, çaya bakayım» dedi.

Onları yalnız bırakmak daha iyiydi. Yalnız kalınca daha iyi anlaşıyorlardı. Celia odadan çıktı, yukarıya, kendi odasına yollandı. Çay vakti gelene kadar da orada kaldı.

Maria ocağın önüne, Niall'ın yanına diz çöktü. Yanağını Niall'ın omzuna sürttü.

— «Kendimi çok kötü hissediyorum» dedi, «Karnımdan başladı, ta boğazıma kadar çıktı sıkıntı.»

Niall: «Biliyorum» dedi, «Ben de duyuyorum aynı şeyi. Bütün vücudumda. Ayak tabanlarımdan, ense köküme kadar.»

Maria: «Dakikaları sayıyorum» dedi, «Vakit yaklaşıyor gitgide ve yapılacak hiç bir şey yok durdurmak için.»

Niall: «Bu sabah karları görünce, «İnşallah bir çığ düşer de Haymarket altında kalır» diye düşündüm. O zaman sahneye çıkmak zorunda kalmazdın.»

Maria: «Sen de mi aynı şeyi düşündün?» diye haykırdı, «Ben de öyle. Ah, Niall... Günün birinde evlenir de gebe kalırsam, sen doğurur musun çocuğu da benim yerime?»

Niall: «Ün kazanmak için hiç de kötü bir yol sayılmaz bu, hani yani» diye karşılık verdi. Elini sokup ceplerini karıştırdı. «Bütün vaktimi Truda'nın yanında geçirmedim aslında» diye ekledi, «Gidip sana bir hediye aldım.»

— «Ah, Niall! Çabuk göster bana!»

— «Önemli bir şey değil. Değeri falan da yok. Babamın Noel'de vermiş olduğu parayla aldım onu. Emin değilim ama, inşallah hoşuna gider.»

Maria'ya ufak bir paket verdi. Maria paketin üzerindeki ipi çözdü, kâğıdı yırtıp açtı. Küçük, kırmızı bir deri kutu çıktı ortaya. İçinde bir yüzük vardı. Mavi taşlı bir yüzük. Maria yüzüğü elinde evirip çevirirken taş ışıltılı parıldıdı.

Maria: «Niall, sevgili Niall...» diye mırıldanarak yüzüğü taktı. Yüzük sağ elinin orta parmağına tam tamına uymuştu.

Niall: «Önemli bir şey değil» dedi, «Hiç bir değeri yok.»

Maria: «Benim için paha biçilmez bir değeri var» dedi, «Hiç çıkarmayacağım onu parmağımdan. Hep takacağım.»

Elini uzatıp baktı. Elini oynattıkça mavi taş da ışıldıyordu. Maria'ya bir şey hatırlatır gibiydi bu. Bir zamanlar, bir yerde buna benzer bir yüzük görmüştü ama, nerede, ne zaman bilmiyordu. Derken, birden hatırladı. Annesi sol eline mavi taşlı bir yüzük takardı her zaman. Evet, annesinin yüzüğüne benziyordu ama, elbet çok daha ucuzdu ondan.

Niall: «Beyendiğine sevindim» dedi, «Dükkânda görür görmez, onu sana almam gerektiğini düşündüm. Sana uygun bir şey olduğunu biliyordum.»

Maria: «Benimle birlikte taksiye binip tiyatroya gelmeni istiyorum» dedi, «Orada, sahne kapısının önünde bırakırsın beni. Babam!a Celia daha sonra otomobille gelecekler. Söyle, gelecek misin benimle?»

— «Elbette geleceğim. Benim de niyetim buydu zaten.»

Saatlar çok çabuk geçiyordu. Çaylar geldi, içildi; Niall'ın yurkarı çıkıp üstünü değişmesinin vakti geldi. Babamız altı sularında

eve döndü. Pek keyifli, pek şendi. Garrick'te birkaç kadeh yuvarla-
dığı belliydi.

— «Herkes orada olacak, çocuklar!» dedi, «Temsilden sonraki
toplantıya da fazladan on kişiyle birlikte gideceğiz. Celia, Green
Park'a telefon etsen iyi olur. Kim geliyor, kim gelmiyor, haberim
bile yok. Niall, sırtına bir kostüm giysen daha iyi. André, Niall'ın
kostümü nerede?»

Şen kakhahalar atarak, merdivenden yukarı çıkmaya başladı.
Bir yandan da Maria'ya sesleniyor, evdeki herkesi çağırıp duruyor-
du. Maria, elinde bir bavulla, yatak odasından dışarı çıktı. Sonradan
üstünü değiştirebilmek için elbisesini bavula koymuştu. Celia, «Maria'-
nın yüzü mü daha solgun, Niall'inki mi?» diye düşünmekten kendini
alamadı.

Maria: «Sanırım, gitmeliyiz artık» dedi. Sesi gergindi, âdeta
zoraki konuşuyordu. «Tiyatroya gidersem, kendimi toparlarım. Git-
sek iyi olur hemen. Taksi çağırdınız mı?»

Geri dönüş yoktu artık. Kaçma olanağı kalmamıştı. Olacakları
göğüslemek zorundaydı. Ameliyat olmaya benziyordu tıpkı tıpkısı-
na. Korkunç, ağır bir ameliyat. Celia, koridorda durmuş, gülümsü-
yordu; hastabakıcılara özgü, yüreklendirici bir gülümsemeydi bu.

— «Güle güle, Maria'cıgım!..» dedi, «Talihin açık olsun!»

Taksi - onu tiyatroya götüren bu taksi - sedyeydi; ölü taşıyan
bir sedye...

Maria: «Ah, Niall...» diye inledi, «Ah, Niall...»

Niall kolunu onun omzuna doladı. Otomobil çamurlu sokaklarda
sarsıla sarsıla ilerlemeye başladı.

Maria: «Beni hiç bırakmamalısın...» diye mırıldandı, «Hiç, hiç
bırakmamalısın beni.»

Niall onu kollarında sıktı, hiç bir şey söylemedi.

Maria: «Neden yapıyorum bunu sanki?» diye mırıldandı, «Ne-
den çıkıyorum sahneye? Ne bana bir zevk veriyor, ne de başkasına.
Aptalca, saçma bir şey. Nefret ediyorum oyunculuktan!»

Niall: «Nefret falan etmiyorsun» diye karşılık verdi, «Bayılı-
yorsun.»

— «Doğru değil bu. İnan ki, nefret ediyorum.»

Uzanıp pencereden dışarıya baktı. Karla kaplı sokaklar yabancı
göründü gözüne.

— «Nereye gidiyoruz?» diye sordu, «Şoför yanlış yola saptı.
Geç kalacağım.»

Niall: «Geç kalmazsın» dedi, «Dünya kadar vaktin var daha.»

Maria: «Dua etmeliyim» dedi, «Söyle şoföre, bir kilisenin önün-
de dursun. Dua etmeliyim. Dua etmezsem, korkunç şeyler olacakmış
gibi geliyor.»

Niall başını pencereden dışarı çıkarıp şoföre seslendi:

— «Bir kilisenin önünde durun. Hangisi olursa olsun, önemi yok. Bu genç hanım kiliseye girip dua etmek istiyor da.»

Şotor dönüp onlara baktı. Ablak yüzünde şaşkınlık okunuyordu.

— «Kötü bir şey mi oldu, yoksa?» diye sordu.

Niall: «Hayır» diye karşılık verdi, «Bir saat kadar sonra sahneye çıkacak da, onun için dua etmek istiyor. Rica ederim, hemen bir kilise bulun.»

Şotor omuzunu silkti, debriyaj pedalına bastı. Fields'te, St. Martin's kilisesinin önünde durdu.

— «Bu kilisede dua etsin, daha iyi» dedi, «Ölen oyuncular için anma törenleri de hep bu kilisede yapılır.»

Naill: «Bu iyi işte» dedi, «Umarım, sana da uğur getirir, Maria. Hadi git, duanı et. Ben burada, arabada bekliyorum.» Dışleri soğuktan takırdıyordu.

Maria otomobilden indi, St. Martin's kilisesinin merdivenlerini çıkmaya başladı. Kapıyı itip içeri girdi, sola saptı, bir sıranın önünde diz çöküp dua etmeye koyuldu.

— «Her şey yolunda gitsin, Tanrım! İzin ver, her şey yolunda gitsin!»

Tekrar tekrar aynı sözleri söyledi durdu. Çünkü söyleyecek başka bir şey yoktu.

Sonra ayağa kalktı, sunağın[*] önüne varıp eğildi. Arka sırada oturan kadın ona bakıyordu. Maria döndü, kilisenin kaygan merdivenlerinden indi, taksiye girdi.

Niall: «Daha iyice misin şimdi? diye sordu. Yüzü kireç gibi bembeyaz olmuştu. Çok kaygılı görünüyordu.

Maria: «Evet, çok daha iyiyim» diye karşılık verdi. Yalan söylüyordu; deminki gibiydi, dua etmek hiç bir değişiklik yapmamıştı üzerinde. Gene de, iyi şeydi Allah'a yalvarmak. Tahtaya vurmak da öyle. Öyle şeylerden hiç bir zarar gelmezdi insana... Birkaç dakika sonra Haymarket'e vardılar, tiyatronun önünde durdular.

Niall: «Geldik» dedi.

Maria: «Evet» dedi.

Niall bavulu aldı, taksinin parasını ödedi. Babası vermişti bu parayı ona. Maria'nın yanında on para yoktu. Taksi parasını falan unutmuştu.

Maria: «Allahısmarladık, Niall» dedi. Niall'a bakarak gülümsemeye çabaladı. Sonra birden eldivenini çekip çıkararak, ona mavi taşlı yüzüğünü gösterdi. «Sen benim yanımdasın artık» dedi, «Emniyetтейim yani. Sen benimlesin çünkü.»

[*] Kiliselerde, üzerinde dinsel tören yapılan taş masa.

Sahne kapısından geçip tiyatronun içine daldı. Yüreği hâlâ küt-küt atıyor, elleri ateş gibi yanıyordu ama, birden kendini daha iyi, daha kararlı buldu. Kaygıları, korkuları ansızın geçivermişti sanki. Tiyatrodaydı çünkü artık. Ötekilerle birlikteydi. Öbür oyuncuların biri giyinme odasının kapısından başını uzatıp baktı. Yüzü baştan başa kreme bulanmıştı, başına da bir havlu dolamıştı.

— «İshal oldum» dedi, «Bütün içim dışıma çıktı sanki. Pek güzelsin bugün, Maria.»

Maria işte o zaman her şeyin yolunda gideceğini anladı. St. Martin's kilisesinde Allah'tan dilediği buydu işte. Hepsi, herkes onunla birlikteydi. Yalnız değildi artık. Maria da onların bir parçasıydı ve hepsi beraberdiler.

Birden O'nu gördü. Geçide giden kapının önünde durmuş, Maria'ya bakıyordu. Derken, bir ısıklık koyuverdi.

— «Merhaba, Maria» dedi.

— «Merhaba.»

— «Gel de, çiçeklerimi gör. Odam krematoryuma[*] döndü.»

Maria onun odasına doğru yürüdü, kapının önünde durdu. Sanaçının giyinmesine yardım eden görevli, yeni gelen paketlerden birini açmaya uğraşıyordu. Su mermerinden bir vazo içinde dev bir funda çıktı paketten.

— «Allah bilir, nereden kökleyip getirdiler bunu! Hiç kokusu yok. Tuhaf, değil mi? Bu boyda bir şeyin kokusu da olur sanıyor insan.»

Maria odaya göz gezdirdi. Her yer çiçek doluydu. Sürüyle de telgraf gelmişti. Deste deste telgraf. Kimi açılmıştı, kimisi olduğu gibi duruyordu.

Derken, kendi göndermiş olduğu anemon dolu vazo ilişti gözüne. Sevgilisi tuvalet masasının üzerine koymuştu Maria'nın çiçeklerini. Masanın üzerinde başka çiçek yoktu. Yalnız anemonları, Maria'nın anemonlarını koymuştu oraya. Genç adam Maria'nın anemonlara baktığını gördü ama, bir şey söylemedi.

Maria: «Gitmeliyim» dedi.

Bir an bakiştılar, sonra Maria döndü, kendi odasına doğru yürüdü.

Giyinme odasındaki tuvalet masasının üzerinde ailesinin göndermiş olduğu çiçekleri buldu. Telgraflar da vardı. Truda'nın gönderdiği at nalı da orada duruyordu. Maria mantosunu kapının arkasına astı, uzanıp sabahlığını aldı. Paketi işte o zaman gördü. Uzun, yassı bir paketti. Maria'nın heyecanı büsbütün geçmişti şimdi; soğukkanlı ve kararlıydı. Paketi açınca, içinden kırmızı deri bir kutu çıktı. Kutunun

[*] Ölülerin yakıldığı yer.

içinde altın bir sigara tabakası vardı. Tabakanın içine kendi adıyla onun adı yazılmış, o günün tarihi atılmıştı. Maria bir süre oturup tabakayı seyretti. Kendisini giydirmeye gelen yardımcısının ayak seslerini duyunca, altın sigara tabakasını acele akşam çantasının içine saklandı. Sonra çantayı masanın çekmesinin dibine tıktırdı. Yardımcısı geldiğinde, Maria babasının gönderdiği güllerin üzerine eğilmiş, babasının pusulasını okuyordu: «Talihin açık olsun, yavrum.»

Yardımcı: «E, nasılsınız bakalım, şekerim?» diye sordu.

Maria irkilip şaşırmış gibi yaptı. Dönüp yardımcısına baktı. Onun içeri girmesine şaşırmış gibiydi sanki.

— «Kim, ben mi?» diye sordu hayretle, «A, çok iyiyim. Her şey iyi gidecek.»

Öne doğru eğildi, yüzünü kremlemeye başladı.

Evet, her şey iyi olacak, yolunda gidecekti...

XI

NİALL tiyatronun ön kapısından içeri girip fuayeye yollandı. Çok erken gelmişti elbet. Oyunun başlamasına daha bir saat vardı. Kapıdaki görevli biletini istedi, orada ne yaptığını sordu. Niall'ın bileti yoktu. Biletlerin hepsi babasındaydı. Bu da, kapıcıyla tartışmasına yol açtı. Niall, ister istemez, adının Delaney olduğunu açıklamak zorunda kaldı sonunda. Oysa bundan nefret ederdi oldum olası. Çünkü herkes gösteriş yapmak için adını açıkladığını sanabilirdi. Niall adını söyleyince, kapıcının tüm davranışı bir anda değişti. Hemen babasından söz etmeye başladı; yıllardır hayranlıkla izlermiş güya babasını... Derken, annesinden söz açtı.

— «Şu dünya yaratılalı beri onun gibisi çıkmamıştır...» diyordu, «Öyle uçar gibi dans ederdi ki, hareket ettiğini duymazdın bile. Şu Rus balesini dillerinden düşürmüyorlar son günlerde... onun tırnağı etmez Rus balesi. Birinci sınıf bir sanatçıydı o...»

Derken, annesiyle babasından sonra, hükümet buyruğuyla düzenlenen toplu gösterilerden laf açtı. Niall tek kelime söylemeden onu dinliyordu. Adam susmak bilmeden anlatıp duruyordu. Karşı duvarda Maria'nın bir resmi vardı. Dua etmek için kiliseye giren, takside koluna asılan Maria'yla en küçük bir ilgisi yoktu bu fotoğrafın. Fotoğraftaki kız başını arkaya atmış, baştan çıkarıcı bir tavırla gülümsüyordu; kirpikleri upuzundu...

Kapıcı: «Kız kardeşinizi görmeye geldiniz elbet buraya» dedi, «Kimbilir nasıl övünüyorsunuzdur onunla, değil mi?»

Niall, birden, damdan düşercesine: «Kız kardeşim değil o benim!» diye atıldı, «Hiç hısımlığımız yok.»

Adam şaşkın şaşkın ona baktı.

Niall: «Şey, ille bir hısımlık yakıştırmak istiyorsanız, üvey kardeşim diyebilirsiniz» diye ekledi, «Biraz karışıkça bir aileyiz, hepimiz garip bir biçimde birbirimize kaynaşmışız. Açıklamak pek kolay değil.»

Adamın çekilip gitmesini istiyordu. Onunla konuşmayı canı çekmiyordu artık. O sırada bir taksi gelip tiyatronun önünde durdu. Çok yaşlı bir hanımefendi indi içinden. Elinde kuştüyünden bir yelpaze tutuyordu. Kapıcı ona yardım etmek için ileri atıldı. Seyirciler sükun etmeye başlamıştı...

Niall gözünü duvardaki saatin kollarından ayıramıyordu. Vakit yaklaştıkça fuaye heyecanlı heyecanlı konuşan insanlarla doluyordu. Birden, klostrofobi[*] illetine tutuldu sanki Niall. Kendini kapana kısılmış gibi hissediyor, boğulacak gibi oluyordu. İnsanlar güle söyleşe, vızır-vızır yanından geçip gidiyor, çevresinde dolaşıyorlardı. Niall sırtını duvara dayamış, yamyassı olmuştu. Bereket versin, kimse tanımamıştı onu; kimseyle konuşmak zorunda da değildi. Ne var ki, o korkunç baskı birtürlü geçmek bilmiyor, hâlâ onu eziyordu alabil-diğine. Kendisini sıkıştırı sıkıştırı yanından geçip salona giden bu bilmediği, tanımadığı kadınlarla erkeklere karşı âdeta nefrete varan bir sevgisizlik duyuyordu içinde. Eski Roma'daki arenaları dolduran seyircilerden farkı yoktu onların da. Hepsi tika-basa yemek yemişler, şimdi de Maria'nın aslanlar tarafından parçalanışını görmeye gelmişlerdi. Gözleri hırs doluydu, elleri birer pençeydi; kana susamışlardı hepsi. Bütün istedikleri kan görmek, kan içmekti...

Fuayenin içi gitgide sıcaklaşıyordu. Niall'ın kaskatı kolalı yakası boynunu yakıyordu. Elleri, ayakları ise buz gibiydi hâlâ. Bir yanı yanıyor, bir yanı donuyordu.

«Bayılırsam, rezil olurum» diye düşündü korkuyla, «Bacaklarım kesilir de düşüverirsem, korkunç olur! Program satan kız, «Genç bir bey bayıldı burada... biriniz gelip yardım edin lütfen!» diye bağırır hemen...»

Sekize on vardı... Maria'nın dediğine göre, perde sekizi çeyrek geçe açılacaktı; sekizi otuz beş geçe de Maria sahneye çıkacaktı. Niall mendilini çıkarıp alnını kuruladı. Aman Yarabbi! Şuradaki çift ona mı bakıyordu? Tanıyor muydu acaba onları? Babasının arkadaşları

[*] Kapalı yerde duramama hastalığı (Çeviren).

miydılar? Yoksa, duvara yaslanmış duran bu solgun yüzlü delikanlının ölüvereceğinden korktukları için mi böyle bakıyorlardı ona?

Tiyatronun girişinde, elinde flaşıyla bir fotoğrafçı duruyordu. Fotoğraf makinesinin her tıklayışından sonra bir mırıltıdır başlıyor, fısıltılar, gülüşmeler duyuluyordu.

Birden Niall babasıyla Celia'yı gördü. Celia beyaz kürk mantosunu giymişti; kalabalığı yarıp Niall'ın yanına ulaşmaya çalışıyordu. Biri, «İşte, Delaney geldi!» dedi. İnsanlar her zamanki gibi dönüp babasına baktılar. Babası gülümsüyor, selâm veriyor, elini sallıyordu. Hiç sıkılmazdı kalabalıktan. Oralı bile olmazdı. Pek görkemli bir görünüşü vardı; herkesin tepesinden bakıyordu. Celia gelip Niall'ın elini tuttu. Kaygı dolu iri gözlerini Niall'a dikti.

— «İyi misin?» diye sordu, «Bir şeyin yok ya? Hastalanacakmış gibi bir halin var da.»

O sırada babaları da yanlarına geldi. Niall'ı omuzundan yakaladı.

— «Hadi, yürü» dedi, «Gidip yerlerimize oturalım. Amma da kalabalık, yahu! A, merhaba, nasılsınız?» Arkasına dönüp kendisine seslenen bir dostuyla konuşmaya daldı. Sonra bir başkasına geldi sıra. Bütün bu süre içinde, fotoğrafçı hiç boş durmuyor, boynuna fotoğrafını çekiyordu.

Niall, Celia'ya dönerek: «Sen babamla birlikte gir içeriye» dedi, «Boşuna ısrar etme. Giremeyeceğim ben. Dayanamam buna.»

Celia boş gözlerle ona baktı.

— «Gelmelisin bizimle» dedi, «Maria'yı düşünsen-e. Mutlaka gelmelisin.»

Niall: «Olmaz» diye karşılık verdi, «Ben dışarıya çıkıyorum. Sokakta dolaşacağım.»

Kalabalığı ite kaka yol açtı, zor-belâ kendini sokağa attı. Haymarket'ten Piccadilly'ye doğru yürümeye başladı. Ayakkabılarının altı inceydi. Çok geçmeden su almaya başladılar ama, Niall'ın aldıracağı bile yoktu. Bütün gece yürüyebilir, sokak sokak dolaşabilirdi. Çünkü Maria'nın arenada can çekişmesini seyredecek gücü kendinde bulamıyordu.

— «Korkağın biriyim ben!» diye düşündü, «Her zaman acı çekeceğim bu yüzden. Yüreksizin, ödleğin biriyim tam anlamıyla.»

Piccadilly'de biraz durup oyalandı, parıl-parıl ışıklara, başının üstündeki karanlık gök kubbesine, yağan kara baktı. Kar gene başlamıştı; solgun, yumuşak kar tanecikleri vıcık-vıcık kaldırımın üzerine düşüyordu. Niall, «Bu sahneyi hatırlıyorum ben...» diye düşündü, «Daha önce de olmuştu böyle bir şey...»

Çocuktuk, Truda'nın elini sıkı sıkı tutmuş, Place de la Concorde' da duruyordu. Tıpkı şimdiki gibi kar yağıyordu gene. Taksiler korna çalıyor, sağa, sola direksiyon kırıyorlardı. Kimisi Seine nehrinin

üzerindeki köprüye yöneliyor, kimisi de sola dönüp Kraliyet Caddesi'ne sapıyordu. Çeşmedeki kadın heykellerinin ağızlarından sular fışkırıyordu.

Truda: «Geri dön, Maria!» diye haykırıyordu, «Geri dön diyorum sana!»

Maria Place de la 'Concorde'dan karşıya atlamaya çabalıyordu. Truda'nın sesini duyunca dönüp güldü. Başında şapka yoktu, kar tanecikleri saçlarına konuyordu...

Ne var ki, burası Piccadilly'ydi; Londra Pavyonu'nun ışıkları bir aşağı, bir yukarı gidip geliyordu; Eros heykelinin başında kardan minik bir şapkacık oluşmuştu. Kar aralıksız yağıyordu. Niall'in kafasının içindeki ezgi işte o zaman başladı. Paris'le de, Londra'yla da hiç bir ilgisi yoktu ezginin. Işıklarla Place de la Concorde'la, ya da Piccadilly meydanıyla da ilgisi yoktu. Öylesine gelivermişti işte aklına; hiçbir şeyden, hiç kimseden esinlenmeden. Bilinçaltından kopan bir yankı gibi.

— «Bir piyano olsaydı, çalabilirdim şimdi kafamın içindeki ezgiyi» diye düşündü, «Ne yazık ki, yok. Her yer de kapalı. Piccadilly Otel'i'ne, ya da başka bir yere dalıp piyanolarını ödünç isteyemem ya!»

Sokaklarda bir aşağı, bir yukarı yürümeye devam etti. Üşümesi gitgide artıyor, dondukça donuyordu. Kafasındaki ezgi de soğukla birlikte giderek güçleniyordu sanki. Baş çatlayacak gibiydi ezgiden. Maria'yı büsbütün unutmuştu. Artık onu düşünmüyordu bile. Neden sonra kendisini Haymarket'te, tiyatronun karşısında buldu da, ancak o zaman hatırladı piyesi. Saatına baktı. Onu çeyrek geçiyordu. Piyes iki saattir oynuyordu demek. Seyircilerin bir kısmı fuayede durmuş, sigara içiyorlardı. Oyunun ikinci yarısını bekliyorlardı besbelli. O hasta edici korku duygusu bir kez daha yapıştı Niall'in yakasına. İçeri girip kalabalığın arasına karışmayı düşündüyse de, duraksadı. Ya Maria için çok kötü şeyler söylüyorlarsa?.. Ya kötülemeleri duymak zorunda kalırsa? Birden, karşı konulmaz bir güçle tiyatroya doğru çekildiğini duydu. Ağırlaşmış ayakları onu ön kapıya doğru götürdü. Kapıcı oradaydı, hemen giriş kapısının yanında duruyordu. Niall sırtını döndü, adam onu görsün istemiyordu. Vakit çok geçti artık içeriye girmek için. Gelgelelim, kapıcı onu tanımıştı bile. Niall'a doğru yürüyerek:

— «Babanız sizi arıyordu» dedi, «Aramadığı yer kalmadı sizi bulmak için. Az önce yerine döndü. Şimdi salonda. Üçüncü perdeyi oynuyorlar, sahne açılmak üzere.»

Niall: «Nasıl gidiyor?» diye sordu. Dişleri takırdıyordu.

Kapıcı: «Harikulâde!» diye karşılık verdi, «Bol bol alkışladılar. Neden içeri girip, babanıza katılmıyorsunuz?»

Niall: «Yok, böylesi daha iyi» diye karşılık verdi, «Dışarısı daha çok hoşuma gidiyor.»

Sonra gene sokağa yollandı. Kapıcının arkasından hayretle baktığının farkındaydı. Gene sokak sokak dolaşmaya başladı. Saat on bire beş kalana kadar dolaştı durdu. O saatla oyunun bitmiş olacağını tahmin ediyordu. Tam on bire beş kala tiyatronun doğrudan doğruya sokağa açılan kapısının önüne varıp dikildi. Kapılar ardına kadar açılmıştı. Uzaktan uzağa alkış sesleri duyuluyordu. Niall alkışı doğru dürüst yorumlayamazdı. Her oyundan sonra duyulan alkış sesleri hep bir gibi gelirdi ona. Belli aralıklarla duyulan, düzgün, kulak tırmalayıcı bir ses. Bir çeşit kükreş. Kendini bildi bileli böyle duymuştu alkışı. Bir vakitler bu alkışlar annesiyle babası içindi. Şimdiyse Maria için. Daha doğrusu, inşallah Maria içindi. Niall çocukluğundan beri hep alkış sesi duymuş, âdeta kendisi de alkışın bir parçası haline gelmişti. Öyleyken, gene de bir parçası sanki bütün bunların dışında kalır, her şeyi dışarıdan seyrederdi. Tıpkı şimdi sokakta durup herşeye dışarıdan baktığı gibi.

Bir süre sonra alkış sesleri dindi. Biri sahneye çıkıp bir konuşma yapıyor olsa gerekti. Derken, alkışlar yeniden duyuldu. Sonra orkestra «Tanrı Kralı Korusun» parçasını çalmaya başladı. Niall bir dakika daha bekledi. Hemen ardından, yan merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Konuşmalar gülüşmeler oldu. Sonra bir insan seli dökülmeye başladı sokağa.

Biri: «Aman yarabbil! Hâlâ yağıyor kar. Korkarım, taksi bulamayacağız» dedi.

Adamın biri kütte dek Niall'a çarptı. Bir kadın da omuzuna toslayıp geçti. Otomobiller birbiri ardınca akmaya başladı. İnsanlar arabaların basamaklarına atlayıp içeri dalmaya çabalıyorlardı. Kimse Maria'dan söz etmiyordu.

Bir ses: «Evet, biliyorum» dedi, «Ben de öyle düşünmüştüm...» Sonra başka sesler, kahkahalar duyuldu. Niall kendisini ana giriş kapısına doğru yürürken buldu. Kapının önünde büyük bir kalabalık birikmişti; taksi bekliyorlardı. Kaldırımın kenarında iki erkekle bir kadın duruyordu.

Kadın: «Tuhaf bir büyüleyiciliği var belki ama, hiç güzel değil, bence» dedi, «A, işte bir taksi geliyor! Bekleyelim de, iyice yanaşsın. Ayakkabılarım berbat olsun istemiyorum.»

Niall, «Aptal karı!» diye düşündü, «Maria'dan mı söz ediyordu acaba? Maria'nın güzelliğinin yirmide biri onda olsa, kendini talihli sayardı eminim, budala!»

Kadınla adamlar taksiye binip uzaklaştılar. Maria giyinme odasında ölse, kimsenin umurunda değildi...

İki adam yeni gelen taksiye doğru seğırtti. Orta yaşlı, yorgun,

bıkkın görünüşlü adamlardı. Hiç konuşmuyorlardı. Besbelli eleştiricilerdi bunlar.

Arkada biri: «Hayli yaşlanmış doğrusu.. sana da öyle gelmedi mi?» diye sordu. Niall, «Bu da kim?» diye düşündü. Ama önemi yoktu kim olduğunun. Yaşlanmış birinden söz ettiklerine göre, lafını ettikleri Maria değildi.

Kalabalığın ardı arkası kesilmek bilmiyordu bir türlü. Batan gemiden kaçışan fareler gibi, sürü sürü geliyorlardı boyuna. Niall birden irkildi. Biri kolunu tutuyordu. Celia'ydı bu.

Celia: «Şükür, buldum seni sonunda!» dedi, «Neredeydin bunca zamandır? Bir taksiye atlayıp eve döndün sandık. Hadi, çabuk gel. Babam önden gitti.»

— «Nereye gideceğiz? Hem niçin?»

— «Niye olacak, canım? Maria'yı görmeye elbet. Giyinme odasına gideceğiz.»

— «Ne oldu? İyi oynadı mı?»

— «Ne oldu da ne demek? Piyesi seyretmedin mi, yoksa?»

— «Hayır.»

— «A, harikulâdeydi. Maria büyük bir başarı gösterdi. Biliyordum başaracağını zaten. Babam kabına sığamıyor, keyfi pek yerinde. Hadi, gel.»

Celia'nın yanakları al al olmuştu. Pek mutlu bir hali vardı. Niall'i kolundan tutmuş, çekiştiriyordu. Celia önde, Niall arkada, Maria'nın giyinme odasına yollandılar. İçerisi hınca-hınç kalabalıktı. Niall, «Hep böyle olur zaten» diye düşündü, «Her oyundan sonra böyle tıklım tıklım olur giyinme odaları.»

Sonra Celia'ya dönerek, yüksek sesle: «Ben gelmeyeceğim, Celia» dedi, «Otomobilin içinde beklerim sizi.»

Celia: «Bırak şu soğukluğu!» diye çıkıştı, «Hem korkacak bir şey yok ki. Her şey yolunda, şükür. Maria çok sevinecek seni görünce.»

Maria kapının eşiğinde duruyordu. Babası da oradaydı; gülüyor, başkalarıyla konuşuyordu. Niall içerdekilerin hiç birini tanımıyordu. Tanımayı da istemiyordu. Ne kimseyle tanışmak istiyordu, ne de konuşmak. İsteddiği tek şey, Maria'nın gerçekten iyi olup olmadığını görmektir. Maria'nın üzerinde acayip, lime lime bir entari vardı. Niall, «Öyle ya...» diye düşündü, «Piyeste bu entariyle çıkıyordu sahneye...» Neden sonra hatırlayabilmişti bunu. Maria dönmüş, babasıyla konuşan adama gülümsüyordu şimdi. Niall adamı hemen tanıdı; o da gülüyordu. Yalnız o değil, herkes gülüyordu. Herkes hoşnuttu. Derken, babası başka biriyle konuşmak için arkasını döndü; Maria'yla adam göz göze geldiler, birbirlerine gülümsediler. Bir sırrı paylaşan iki kişinin gülüşüydü bu; birlikte bir aşk macerasına başlamak

üzere olan iki kişinin gülüşüydü. Henüz başlamıştı aşkları. Niall Maria'nın yüzündeki, gözlerindeki anlamı hemen anladı. Daha önce Maria'nın birine böyle baktığını hiç görmemişti ama, gene de anladı bu bakışın nedenini, ne anlama geldiğini. Maria'nın mutlu olduğunu gördü.

«Maria hep böyle olacak...» diye düşündü, «Onu durdurmak elimde değil. Sanatçı oluşunun bir gereği bu. Çaresiz, bırakacağım onu ne isterse yapsın...»

Maria'nın ellerine baktı, yüzüğü çıkarmamış olduğunu gördü. Konuşurken boyuna yüzüğü parmağında çevirip duruyordu. Evet, çıkarmamıştı Niall'in yüzüğünü. Hiç bir zaman da çıkarmayacaktı, Niall bundan emindi. O yüzüğü hep takacak, yanında, bulundurmamak isteyecekti; tıpkı Niall'i da elinde tutmak istediği gibi. Niall: «İkimiz de daha çok genciz» diye düşündü, «Önümüzde yıllar var. Bütün o gelecek yıllar boyunca Maria verdiğim yüzüğü takacak ve ikimiz her zaman birlikte olacağız. Şurada duran o adam ölüp gidecek, unutulacak ama, Maria ile ben her zaman beraber olacağız. Bu geceyi yaşamak, buna katlanmak zorundayım. Bunun gibi daha nice günler, nice geceler olacak kimbilir... Bir piyano bulup kafamdaki ezgiyi çalabilsem, her şey daha kolay olacak sanki...» Gelgelelim, Green Park'taki toplantıya katılmak zorundaydı; bir alay insanla karşılaşmak, nazik, terbiyeli olmak, dans etmek zorundaydı. Bir süre sonra toplantı çığırından çıkacaktı, biliyordu. Babasının verdiği toplantılar hep öyle olurdu. Sonra babası şarkı söylemeye başlayacak ve toplantı sabahın dördüne kadar sürecekti. Dokuzda ise Niall'in trene binip okuluna yetişmesi gerekiyordu. Yani bir piyano bulup kafasındaki ezgiyi çalmaya hiç olanak bulamayacaktı.

Birden Maria'yı yanında buldu. Niall'in elini tutuyordu.

— «Bitti...» diye mırıldandı, «Ah, Niall, bitti çok şükür.»

Adam gitmişti ve Maria Niall'in yüzüğünü hâlâ parmağında çeviriyordu...

Niall: «Hepsi değil.» diye karşılık verdi, «Bir kısmı bitti. Bir kısmı ise daha yeni başladı.»

Maria onun ne demek istediğini hemen anladı. Gözlerini Niall'dan kaçırarak:

— «Sakin bir şey söyleme» dedi.

O sırada, yan geçitten doğru daha bir alay insan sökün etti. Maria'nın çevresine üşüştiler, onu kuşattılar. Maria da onlara uydu; gülüyor, konuşuyordu. Niall gidip duvara dayandı, beklemeye koyuldu. «Tek istediğim gidip bir piyano bulmak...» diye düşündü, «Sonra da o ezgiden başka her şeyi unutmak.»

Green Park'taki akşam yemeğinde aşağı-yukarı yirmibeş kişi kadardılar. Herkes çok neşeli, çok mutluydu. Yemek çok güzeldi, ku-

sursuzdu; garsonlar birbiri ardı sıra şampanya şişelerini patlatıyorlardı.

Niall, «Düğün gibi tıpkı...» diye düşündü, «Biraz sonra babam ayağa kalkıp, gelinin şerefine kadehini kaldıracak ve gelin Maria olacak.»

Maria uzaktaydı, masanın ta öbür ucundaydı. Bir iki kez Niall'a bakıp elini salladıysa da, aklı başka yerdeydi. Niall birkaç kez Celia'yla dans etti ama, başka kimseyi dansa kaldırmadı. Maria'yı da kaldırmadı. Orkestra çok gürültülü çalıyordu; saksafon çalan adam da kendini pek hoş sanıyordu ama, gerçekte hiç de hoş değildi. Piyanonun sesi hemen hiç duyulmuyordu. Çünkü saksofonun sesi piyanoyu tamamen bastırıyordu. Piyanoyu karşısında görmek Niall'ı büsbütün kıskırtıyordu. Herkesi salondan dışarı atıp, piyanonun başına geçmek geliyordu içinden...

— «Pek küskün bir halin var. Ne oldun böyle?»

Yeni bir kadın belirmişti sağında. Şimdi gelmiş olsa gerekti, çünkü biraz önce orada değildi. Konuşan oydu. Yüzü Niall'a yabancı gelmedi. Bu dost bakışlı elâ gözleri, bu oldukça büyük sayılabilecek ağzı, bu kare biçimi kesilmiş perçemleri tanıyordu bir yerden.

Kadın: «Beni baban gönderdi; seninle konuşayım diye...» dedi, «Beni hatırlamadın galiba. Freada'yım ben.»

Niall: «A, evet!» diye kekeledi, «Evet, öyle ya.»

Freada Paris'te otururdu hep. Annesiyle babasının yakın arkadaşısıydı. Neşeli, tuhaf, iyiyürekli bir kadındı. Yıllarca önce bir kez üçünü alıp at yarışlarına götürmüştü. Niall şimdi hatırlamıştı hepsini. Freada hiç değişmemişti, gene o zamanki gibiydi. İnsan büyürken karşılaştığı garip şeylerden biri de buydu işte. Bir zamanlar Niall'ın gözüne öylesine yaşlı, öylesine uzun, öylesine erişilmez görünen babasının dostları, şimdi kendisi gibi sıradan kişiler oluvermişlerdi birden.

Freada: «On yıl oluyor ki, hiçbirinizi görmedim» dedi, «Tuhaf bir oğlancıktın sen bıraktığımda, çok da utangaçtın. Bu akşam en ön sırada oturdum. Maria gerçekten iyiydi. Ne güzel, ne çekici bir yaratık olup çıkmış, hayret! Hoş, hepiniz öyle olmuşsunuz ya... Size baktıkça, kendimi bin yaşımda gibi hissediyorum.»

Sigarasını söndürdü, bir yenisini yaktı. Niall bunu da hatırlamıştı şimdi. Hiç durmadan sigara içen insanlardandı Freada. Upuzun, kehribar bir ağızlığı vardı. Nazik, iyi yürekli, şefkatliydi ve çok uzun boyluydu.

— «Böyle toplantıları hiç bir zaman pek sevmedin, değil mi? Hakkın da yok değil, hani yani. Gene de dostlarımı görmeyi sevdiğim için gelirim toplantılara. Tıpkı annene benzemişsin. Başkaları da söyledi mi bunu sana?»

Niall: «Hayır, söylemedi» diye mırıldandı, «Demek anneme benziyorum?.. Hayret. Çok tuhaf doğrusu.»

Freada: «Baban okulu bitirmek üzere olduğunu söyledi» dedi, «Bir sömestrin kalmış geriye. Okulu bitirince ne yapmayı düşünüyorsun? Piyano mu çalacaksın?»

— «Hayır, sanmam. Çok kötü çalıyorum. İyi bir piyanist olamam.»

— «Ya, öyle mi? Beni şaşırtıyorsun.»

Maria kalkmış, adamla dans ediyordu. Dans eden öbür çiftlerden hayli uzakta, kimsenin göremeyeceği bir yerdeydiler. Niall'a birden öyle geldi ki, yıllarca önce at yarışlarında kendisine öylesine tatlı, iyi davranmış olan Freada, hâlâ dostudur. Freada'nın o gün yesinler diye getirdiği bir kese kâğıdı dolusu acıbadem kurabiyesini hatırladı. Niall hemen hepsini yemişti kurabiyelerin. Sonra da Freada'dan izin istemeye bile gerek görmeden soluğu tuvalette almıştı. Freada bunu çok doğal karşılamış, hiç kızmamıştı. Ne garip, insan yıllarca sonra bile kimi şeyleri unutmuyordu...

Niall: «Müziği dünyada her şeyden çok seviyorum ama, iyi çalamıyorum» dedi, «Evet, doğru-dürüst çalamıyorum, istediğim gibi olmuyor. Şimdi şu orkestranın çaldığı gibi parçaları çalabiliyorum ancak. Yalnız bu tür ezgiler geliyor aklıma, daha ötesi değil. Berbat bir şey bu. Gerçekten, tam anlamıyla berbat bir şey!»

Freada: «Neden berbat olsun?» diye sordu.

— «Çünkü istediğim bu değil. Kafamda karmakarışık birtakım sesler dolaşıyor ama, bir türlü bir şey çıkmıyor ortaya. Çıksa bile, saçma bir dans müziği çıkıyor olsa olsa.»

— «İyi ama, bunun önemi yok ki. Ezgi iyi olduktan sonra, ister dans müziği olsun, ister başka bir şey, fark etmez, bence.»

Niall: «A, fark eder elbet.» dedi, «Öyle zırva şeyler ki bestelediklerim. Kim ister zaten dans müziği bestelemeyi?»

Freada: «Bunu başarabilmek için pek çok şeyler feda edebilecek nice insan vardır» diye karşılık verdi.

Niall: «Feda etsinler bakalım» dedi, «Seve seve veririm onlara bestelerimi.»

Freada uzun ağızlığıyla sigarasını içmeye devam etti. Gözleri iyi iyi bakıyordu, tatlıydı. Niall onun kendisini anladığını sezinliyordu.

— «Doğrusunu isterseniz, kafamın içinde dolaşıp duran bir ezgi yüzünden az kalsın çıldırıyordum bu akşam» dedi, «Bir piyano istiyorum, bir türlü bulamıyorum. Çünkü bu toplantı geceyarısından sonraya kadar sürecek. Şu piyanisti de yerinden indirip, kendi ezgimi çalamam elbet.»

Güldü. Öyle gülünç bir itiraftı ki bu. Freada gülünç bulmamıştı oysa. Doğal bir şey sayıp kabul etmişti Niall'ın söylediklerini; tıpkı

küçükken bir kese kâğıdı dolusu acıbadem kurabiyesini mideye indirip sonra tualete koşmasını da doğal saydığı gibi.

Freada: «Ne zaman aklına geldi o ezgi?» diye sordu.

Niall: «Piccadilly Meydanı'nda yürüyordum» diye karşılık verdi, «Maria için kaygılanıyordum; oyunu seyredemeyecek kadar sinirliydim. İşte o sırada, ansızın geliverdi ezgi aklıma; yağan karı, sokak fenerlerini görünce... Aklım ta Paris'e, Place de la Concorde'daki çeşmelere gitti. Ama ezginin orayla da bir ilgisi yoktu... bilmiyorum, anlatamıyorum galiba.»

Freada bir süre hiç bir şey söylemedi. Garson gelip onun önüne bir tabak dondurma koydu ama, Freada elini sallayarak istemediğini belirtti. Niall'in buna canı sıkıldı. Freada yemese bile, o yiyebilirdi pekâlâ dondurmayı.

Freada, birden: «Annenin dans edişini hatırlıyor musun?» diye sordu.

— «Evet, hatırlıyorum elbet.»

— «Karların içindeki dilenci kızın dansını da hatırlıyor musun? Arkada bir ev vardı, pencereleri ışıklı bir ev. Karların içinde yürüyen dilenci kızın adımlarını, ellerinin düşen kar taneciklerine uygun hareketini de hatırlıyor musun?»

Niall önüne baktı. Beyninin içinde bir şey yanıp söndü sanki. Karların içinde dans eden dilenci kız...

Ağır ağır: «Dilenci kız penceredeki ışığa erişmeye çabalıyordu...» diye mırıldandı, «Işığa erişmeye çalışıyordu ama, başaramıyordu. Çok yorgundu, çok zayıftı çünkü... ve kar durmaksızın yağıyordu bo-yuna. Tuhaf şey, tamamen unutmuştum bu dansı. Annem pek sık oynamazdı bunu. Öyle sanıyorum ki, yalnız bir kez seyrettim onu bu rolde.»

Freada yeni bir sigara yakıp uzun ağızlığına taktı.

— «Unutmamışsındır» dedi, «Unuttun gibi gelmiştir sana, okadar. Dilenci kız dansının müziğini kim besteledi, biliyor muydun? Baban. Tek bestesi de o oldu, başka hiçbir şey besteledi bir daha.»

— «Nasıl? Babam mı dediniz?»

— «Evet. Annenin o dansı sık sık oynamamasının nedeni de buydu, bana kalırsa. Karışık bir olaydı o, senin anlayacağın. Kimse işin iç yüzünü bilmiyor. Annen en yakın dostlarına bile söz etmezdi bundan. Neyse, konumuz bu değildi. Önemli olan şu ki, sen bir bes-tecisin ve kendin bunun farkında bile değilsin. Kafanın içinde dola-şan ezgi ister bir polka, ister bir çocuk şarkısı olsun, umurumda değil. Tek istediğim bir piyano bulup onu bana çalman.»

— «Neden sizi bu kadar ilgilendiriyor bu? Sizin için önemli de-ğil ki!»

— «Annenin çok yakın dostuydum, babanı da çok severim. Ayrıca, kendim de birazcık piyano çalarım.»

Niall'a dönüp güldü. Pek eğleniyor gibiydi. Niall kıpkırmızı ke-sildi, utancından yerin dibine batacak gibi oldu. Ne yapmıştı? Nasıl da unutmuştu? Öyle ya, Freada bir kabarede piyano çalar, şarkı söy-lerdi vaktiyle. Belki hâlâ da çalıp söylemesine devam ediyordu. Na-sıl olmuş da, unutmuştu bütün bunları? Hatırlayabildiği tek şey, at yarışları, bir de acıbadem kurabiyeleriydi.

— «Özür dilerim» diye mırıldandı, «Çok özür dilerim.»

— «Ne için özür diliyorsun? Özür dilenecek bir şey olmadı ki. Tek üzüntüm, yarın sabah senin okula dönmek zorunda olman. Do-layısıyla besteni dinleyemeyeceğim ben de. Sabah gitmeden önce evime uğrayamaz mısın? Foley Sokağı, on yedi numara.»

Niall: «Trenim saat dokuzda kalkıyor» dedi.

— «Ne yazık! Ben de iki gün sonra Paris'e dönüyorum aksi gibi. Elden ne gelir! Okulunu bitirdiğin zaman birlikte bir şeyler yapabiliriz belki. Hadi, bana her şey ayrıntılarıyla anlat. İhtiyar Tru-da nasıl? Sağ mı hâlâ?»

Ne kolaydı şu Freada'yla konuşmak... Hemen bütün tanıdıklar içinde insanı en çok rahat ettiren, en kolay konuşulan oydu. Freada gitmek üzere ayağa kalktığı zaman, Niall gerçekten üzüldü.

Ötede, masanın öbür ucunda, bir şamatadır gidiyordu. Herkes gülüyor, eğleniyordu. Babası çakırkeyifti. Böyle çakırkeyif oldu mu çok tatlılaşır, herkesi gülmekten kırar, geçirirdi. Ne var ki, pek uzun sürmezdi bu. Bir saat kadar güler, güldürür, sonra birden gülmesi ağlamaya dönüşürdü. Şu anda gülme faslının ortalarındaydı daha. İşte, şarkı da söylemeye başlamıştı. Neşeli, şakacı bir sesle, baladla-rını yürekten söyleyen, içli bir baritonu taklit ederek söylüyordu. Şarkının sözlerini gelişi güzel uyduruyordu. Öyle de yerinde sözler bulup buluşturuyordu ki, ancak baladlarını yürekten söyleyen içli bir bariton söyleyebilirdi böylesini. Her zaman engin denize, kabaran dalgalara, beş yoldaşıyla birlikte sağ kalabilmenin verdiği mutlulu-ğa, sırtına bindiği ata dair bir şeyler uydurur, söylerdi böyle anlarda. Kendini kapıp koyuverirdi. Şarkının sözleri de onunla birlikte ala-bildiğine açılır, saçılır, gitgide kabalaşıp bayağılaşırdı. Öyle ki, ağ-zından çıkan sözleri duyan konuklar da gitgide isterikleşirlerdi. Dela-ney kendisi de boyuna kahkahalar savururdu. Böyleyken, hem doku-naklı, hem güldürücü bir etki yapardı çevresindekiler üzerinde.

Delaney masanın başında oturuyordu şimdi. Sandalyesinin ar-kalığına iyice yaslanmış, kolunu yanındaki kadının omzuna dolamıştı. Niall tanımıyordu kadını. Delaney hem şarkı söylüyor, hem de sarsıla sarsıla gülüyordu. Bütün lokantadakiler ona bakıyorlardı. Garsonlar onu görebilmek için işlerini bırakmışlardı; sırtarak durmuş, seyre-

diyorlardı. Öbür masalarda oturanlar da dönmüş, gözlerini ona dikmişlerdi. Orkestra gümbür-gümbür, hızlı hızlı çalmasına devam ediyor, çiftler dans ediyorlardı ama, kimsenin onlara baktığı yoktu artık. Bütün gözler Delaney'deydi.

Derken, Delaney birden abuk-sabukluğu da, bayağılığı da bıraktı; gerçek sesiyle şarkı söylemeye başladı. «Kara Gözler»i söylüyordu. Şarkının sözlerini rusça okuyordu. Son derece yumuşak, tatlı bir sesle, ağır ağır başladı şarkıya. Ezgi ta derinlerden, göğsünden kopup geliyordu sanki. Öteki masalarda oturanlardan biri, orkestraya dönerek: «Şşt!» dedi. Orkestra önce bir duraksadı, sonra sustu. Dans eden çiftler de durmuş, dinliyorlardı. Salonda çıt çıkmıyordu şimdi. Orkestra şefi elini havaya kaldırdı, piyaniste bir işaret verdi. Piyanist yavaşça tuşlara bastı, «Kara Gözler»i çalmaya başlayarak Delaney'e eşlik etmeye koyuldu. Delaney, kımıldamadan sandalyesinde oturuyordu; güçlü, iri başını arkaya atmıştı. Kolu hâlâ yanındaki kadının omuzundaydı. Çünkü, birine yaslanınca rahatlık duyuyor, bir dayanak buluyordu. O tatlı, yumuşak, yürek burkucu ses gitgide yükseldi. Bu derin dokunaklı ses onun kendi, gerçek sesiydi. Dünyadaki her şeyden daha derindi bu ses; öylesine de dokunaklı ve tatlıydı ki, insanın yüreği sızlıyordu dinlerken. Boğazınıza bir yumruk tıkanıyordu sanki ve dönüp kaçmak, ağlamak istiyordunuz doyasıya.

«Kara Gözler», dünyanın dört bir bucağında şarkıcıların dillerinden düşürmedikleri, binlerce üçüncü sınıf orkestranın, dans orkestralarının hemen her gün çaldığı bu şarkı, Delaney söylerken büsbütün başka bir anlam kazanıyordu. O söylerken, dünyada bundan başka bir şarkı olamayacağına inanası geliyordu insanın. Bestelenip bestelenecek tek şarkıydı sanki «Kara Gözler»...

Delaney sustuğunda, herkes ağlıyordu. Delaney kendisi de ağlıyordu. Çok sarhoştı. Derken, orkestra «Kara Gözleri»i çalmaya başladı. Yalnız, isteyenlerin dans edebilmesi için, çok hızlı çalışıyorlardı. Ötekilerle birlikte, Delaney de dansa kalktı. Yalpalaya yalpalaya dans ederken, birini itip düşürdü. Düşen kimdi, farkında bile değildi; hoş, umursadığı da yoktu zaten. Öteki çiftlere çarpa çarpa, kahkahalar savurarak, dansına devam etti. Niall, yanbaşında birinin şöyle dediğini duydu: «Kör mü, ne şu Delaney! Gözü bir şey görmüyor.»

Celia gözlerini bir an bile babasından ayırmıyordu. Yüzü kavgılıydı. Niall onun zerre kadar eğlenmediğini biliyordu. Maria'ya gelince, görünürlerde yoktu. Niall onu her yerde aramış ama, bulamamıştı. Maria'yı bulmak umuduyla otelin bekleme salonuna bile gidip bakmıştı ama, Maria orada da yoktu.

Toplantı şimdiden yarı yarıya boşalmış, bir alay giden olmuştu. Belki Maria da onlarla gitmişti, kimbilir... Adam da gitmişti, mey-

danda görünmüyordu. Belki de o götürmüştü Maria'yı eve... Niall birden sıkıldı. Kendisi de orada kalmak istemiyordu artık. Toplantı âdeta hasta etmişti onu. Nefret ediyordu böyle toplantılardan. Toplantıdan da, her şeyden de ölesiye sıkılmış, usanç getirmişti. Babasıyla Celia'yı eve götürecek biri bulunurdu nasıl olsa. Hiç bir şey durduramazdı artık Niall'ı orada. Toplantı daha saatlarca sürebilir, babası gitgide daha sarhoş olabilirdi. Niall gidip paltosunu aldı, otelden çıkıp yürümeye başladı. Ne otobüs vardı, ne de metro çalışıyordu. En iyisi bir taksiye atlamak olacaktı galiba. Taksi onu hiç değilse evin yakınına kadar götürebilirdi. Sokaklar bomboş ve sessizdi; kardan bembeyaz olmuşlardı. Kaldırımların üzerinde taze yağın karlar birikmişti. Vakit hayli geçti, ikiye çeyrek vardı. Niall Bond Street'in başlangıcında bir taksi bulabildi. Şoför gitmek istediği adresi sorunca da, St. John s Wood'daki evin adresini vermedi. «Foley Sokağı, on yedi numara» dedi...

Şu anda yapmak istediği tek şey vardı: Toplantıyı da, orada olanları da unutmak ve kafasındaki ezgiyi Freada'ya piyanoyla çalmak. Evet, yıllarca önce kendisine bir kesekâğıdı dolusu acıbadem kurabiyesi vermiş olan, iyi yürekli Freada'ya ezgisini çalmak istiyordu.

«Şampanya içseydim, ben de babam gibi sarhoş oldum derdim» diye düşündü, «Ama hiç içki içmedim. Şampanyadan nefret ederim zaten. Hem sarhoş olmak şöyle dursun, uykum bile yok. Tuhaf, gergin, aşırı uyanık bir halim var nedense.»

Foley Sokağı'na kadar taksiyle gidecek parası yoktu yanında. Oraya kadar taksiyle gitse bile, şoföre bahşiş verecek para kalmayacaktı. Taksi onu bir yere kadar getirip bıraktı. Yolun geri kalanını Niall yürüyerek aştı.

«Freada uyuyordur besbelli şimdi» diye düşündü, «Korkarım, zili çaldığımı duyamayacak.»

İçeride ışık görünmüyordu. Ama belki de storlar vardı pencere-lerde. Zili tam dört kez çaldı. Dördüncü çalışından sonra, merdivenden inen ayak sesleri duydu. Biri gelip kapının sürgüsünü çekti, zinciri çıkardı. Sonra kapı açıldı. Niall Freada'yı karşısında buldu. Al bir sabahlık vardı sırtında, omuzuna da yama işi bir atkı dolamıştı. Hâlâ sigara içiyordu.

Freada, Niall'ı görünce: «Merhaba!» dedi, «Ben de polis falan geldi sandım. Bana o ezgiyi çalmaya mı geldin, yoksa? Ne iyi düşünü-müşsün! Gel içeri.»

Kızmamıştı, şaşırmamıştı bile. Olağanüstü bir şeydi bu. Niall rahatladı, yüreğine su serpildi. Olağanüstü bir insan olan babası bile, biri gelip gecenin ikisinde kapısını böyle zır-zır çalsa, kıyameti ko-parırdı, kuşkusuz.

Freada, Niall'a yol göstererek, merdivene doğru yürüdü. «Karnın aç mı?» diye sordu.

Niall: «Evet» diye karşılık verdi, «Kurt gibi açım, doğrusunu isterseniz. İyi ama, nasıl anladınız aç olduğumu?»

Freada: «Delikanlılar hep açtırlar» dedi.

Girdikleri odanın ışığını yaktı. Karmakarışık bir oturma odasıydı burası. Orada, burada güzel eşyalar, usta ressam elinden çıkmış resimler vardı ama, her şey darmadağındı. Giysiler rasgele çıkarılıp atılmıştı. Yerde de bir tepsi duruyordu. Odanın bir köşesinde kocaman bir piyano vardı. Niall için önemli olan tek şey de buydu.

Freada: «Al, şundan biraz ye» dedi. Üzerine birkaç sardalye baliği konmuş kocaman bir dilim tereyağlı ekmek hazırlayıp Niall'a uzattı. Omuzuna doladığı yama işi atkıyı hâlâ çıkarmamıştı.

Niall birden gülmeye başladı.

Freada: «Hay'rola, ne gülüyorsun?» diye sordu.

— «Öyle tuhaf bir görünüşün var ki!»

Freada: «Hep böyleyimdir ben» diye karşılık verdi, «Hadi, durma, sardalyeli sandviçini ye.»

Sandviç çok güzeldi gerçekten. Niall birini yedikten sonra, bir tane daha istedi. Freada onu hiç rahatsız etmiyordu. Odanın içinde dolanıp duruyor, orayı, burayı karıştırıyor, ortalığı daha da dağıtıyordu.

— «Yakında ayrılacağım için, eşyalarımı topluyorum» dedi, «Her şeyi böyle yere döktüm mü, neyi nereye koyacağımı daha iyi görebiliyorum. Sana bir gömlek vereyim mi, ister misin?»

Eşya yığınının içinden kareli bir gömlek bulup Niall'a fırlattı.

— «Sardinya Adası'ndan almıştım bunu. Bir işçi gömleği. Yazık ki bana ufak geliyor. Çok uzun boylu olmanın kötü yanı bu işte.»

Niall: «Dikkat et!» dedi, «Şapkanın üzerine basıyorsun.»

Freada çıplak ayağını şapkanın üzerinden çekti, sonra onu yerden almak için eğildi. Araba tekerleği biçiminde, şaşılacak kadar kocaman, hasır bir şap kaydı bu. Tepesinde iki küçük bayrak vardı.

Freada: «Beş yıl önceki bir garden partiden kalma» dedi, «Ben nişan yerinde hedef gibi durdum. Herkes elindeki çemberleri atıp şapkama geçirmeye savaşıyordu. Ne dersin, Maria sever mi bu şap kayı?»

— «Maria hiç şapka giymez.»

— Öyleyse, ben de Paris'e götürürüm şapkamı. Ters çevirir koyarım, içine yemiş, portakal falan doldururum.» Şapkayı bir elbise yığınının üzerine attı. «Sana içecek bir şey ikram edemiyorum yazık ki» diye ekledi, «Ama istersen, çay yapabilirim. Ne dersin, bir çay yapayım mı?»

— «Hayır, teşekkür ederim. Su içmeyi yeğ tutarım.»

— «Yatak odamdaki sürahinin içinde su bulacaksın. Mutfaktaki musluk bozulmuş da.»

Niall Freada'nın yatak odasına yollandı. Yolu üzerindeki eşya yığınlarını devirmemek için dikkatle yürüyordu. Lavabonun üzerindeki sürahi doluydu; su da oldukça soğuktu. Niall bir bardak aradıysa da bulamadı; çaresiz, suyu doğrudan doğruya sürahidен içti.

Freada, oturma odasından seslendi: «Hadi gel de, çal artık ezgiyi.»

Niall oturma odasına döndü. Freada, omzunda yama işi atkıyla, yere diz çökmüş, tilki kürkünden mantosunu inceliyordu.

— «Güve yemiş...» dedi, «Ama ta burnumun dibine kadar yaklaşmadıkça, kimse fark etmez, sanırım. Birinden ödünç alıyordım bu kürk mantoyu, sonra da bende kaldı; bir daha geri vermedim. Sahibi kimdi, unuttum gitti.»

Dizüstü çöktü, düşünmeye başladı. Ağızlılığıyla saçlarını tarıyor, bir yandan da tereyağlı ekmeğini yiyordu. Niall piyanonun başına oturdu, çalmaya başladı. Hiç sinirli değildi; tersine, çok keyifliydi.

Piyano iyiydi. Niall çalğının üzerinde yapmak istediğı her şeyi yapabiliyordu. Ayrıca, en korkunç sesleri bile çıkarsa, Freada'nın aldırış etmeyeceğini biliyordu. Çalmaya başladı başlayalı, Freada'nın varlığını unutmuştu zaten. Ezgiyi düşünüyordu yalnız ve ezgi tam istediğı gibi ortaya çıkıyordu. Evet... buydu işte anlatmak istediğı. Elbette buydu. Aman yarabbi, ne heyecan verici şeydi bu böyle, ne büyük zevkti! Doğru notayı bulmak için bu çılgınca arayıştan başka hiç bir şeyin önemi yoktu artık. Tamam, bulmuştu! Şimdi bir kez daha denemeliydi. «Gözlerini yum, sese kulak ver...» diye düşündü, «Müziğı yalnız kulaklarında değil, ayaklarında, el parmaklarının ucunda, mide boşluğunda da duymalısın.» Evet, tamam, buydu işte. Niall tüm ezgiyi yakalamıştı şimdi. Eskisi gibi, dans ritmiyle çalıyordu. Ne var ki, yalnız piyano yeterli değildi; saksofon çalan, bateri çalan birileri de olmalıydı...

Niall, taburenin üzerinde dönerek: «Ne demek istediğimi anladın mı şimdi?» dedi, «Anlıyorsun, değil mi?»

Freada eşya toplamayı bırakmıştı. Olduğı yerde oturmuş, kalmıştı

— «Devam et» dedi, «Durma, devam et. Yeniden çal.»

Niall çalmaya devam etti. Şimdi daha rahat, daha iyi çalıyordu. Piyano çok iyiydi, daha önce çalmış olduğı piyanoların hepsinden iyiydi. Freada yerden kalktı, gelip Niall'ın yanında durdu. O tuhaf, derin sesiyle ezgiyi mırıldanmaya başladı; sonra ısıklıkla çaldı, sonra gene mırıldanmaya koyuldu.

— Hadi şimdi başka bir şey çal» dedi, «Daha başka bestelerin de var mı? Ne olursa olsun, önemi yok.»

Niall zaman zaman aklına gelen küçük ezgi parçacıklarını hatırlamaya çalıştı. Ancak, bunların hiç biri bu gece bestelediği ezgi kadar açık-seçik biçimde gelmemiştir aklına.

— «İşin kötüsü, hiç birini yazamıyorum» dedi. «Bunları nasıl notaya çevirip yazmak gerektiğini bilemiyorum.»

Freeda: «Hiç zararı yok» diye karşılık verdi, «Ben bir çaresini bulurum.»

Niall çalmayı bıraktı. Hayretle Freeda'ya baktı.

— «Sahi, yapabilir misin bunu?» diye sordu, «İyi ama, bestelerim bu zahmete girmene değer mi bakalım? Yani, demek istiyorum ki, başkaları için hiç bir değeri yok bunların. Ben de eğlenmek için yapıyorum zaten bu işi.»

Freeda gülümsedi. Elini uzatıp Niall'in başını okşadı.

— «O günler geride kaldı artık» dedi, «Çünkü, şu andan itibaren, hayatını başkalarını eğlendirmek için geçirmek zorundasın. Babanın teleton numarası kaç?»

— «Ne için istiyorsun?»

— «Babanla biraz görüşmek istiyorum, hepsi okadar.»

— «Sanırım, hâlâ toplantıdadır. Eve dönmüşse bile, uyuyordur şimdi. Ben bıraktığımda korkunç sarhoştur.»

— «Sabahleyin ayılacak, ister istemez. Dinle şimdi beni: Dokuzda kalkan trenle gitme, daha sonraki bir trenle gidersin.»

— «İyi ama, neden?»

— «Çünkü, sen gitmeden önce o ezgiyi kâğıda geçirmemiz gerek. Seninle ben bu işi aramızda halledemesek bile, bunu yapabilecek sürüyle insan tanıyorum. Vakit çok geç üstelik; saat üçü çeyrek geçiyor. Dinle şimdi beni, bu saatte ölsen taksi bulamazsın. Burada, şu sedirin üzerinde yatabilirsin. Giysilerin topunu birden de üzerine örterim, üşümezsin. İstersen, yama işi atkımı da verebilirim. Yarın sabah sekizde babana telefon ederiz.»

— «Uyanmaz ki o saatte. Zorla uyandırırırsak da, sinirinden kanı beynine sıçrar.»

— «Öyleyse, biz de sekiz buçukta telefon ederiz; ya da dokuzda, onda. Hadi, durma, gel yat. Tam büyüme çağında bir delikanlısın, uykuya ihtiyacın var. Yardım et de, sediri ocağın yanına çekelim. Üşümezsin o zaman. Bir tane daha sardalyeli sandviç ister misin?»

— «Evet, zahmet olmazsa.»

— «Sen yiyedur öyleyse. Ben de yatağımı hazırlayayım.»

Niall bir somun ekmeği, tereyağını, sardalyeleri mideye indirdi. Bu arada, Freeda da yatağı hazırladı. Sedirin üzerine bir yığın eski giysi, atkı, battaniye yerleştirdi. Yatağın korkunç derecede rahatsız bir görünüşü vardı ama, Niall bir şey söylemedi. Freeda'yı

- ona bu denli tatlı, nazik, iyi davranan Freada'yı - incitmekten, kırmaktan korkuyordu.

Freada bir iki adım geriledi. Başı bir yana eğik, eserini seyretmeye koyuldu.

— «İşte oldu» dedi, «Bir bebek gibi mışıl mışıl uyuyacaksın. Pijama ister miydin? Sanırım, bir yerlerde bir pijama olacaktı. Biri bırakmıştı vaktiyle.»

Kendi yatak odasına geçti. Döndüğünde elinde bir pijama vardı. Çok eski, her yanı yamanmış bir pijamaydı bu.

Freada: «Kimin bu pijama, bilmiyorum» dedi, «Ama yıllardır burada duruyor. Oldukça temiz. Hadi bakalım, yat uyu, küçüğüm. Birkaç saat için de ezgini unut. Sabah kahvaltısında sana sütlü tatlı hazırlayacağım.»

Niall'in yanağını okşadı, onu öptü, sonra kendi odasına geçti. Niall onun hâlâ ezgiyi mırıldandığını duyabiliyordu.

Soyunup Freada'nın getirdiği pijamayı giydi, sedirin üzerindeki eşya yığınının altına daldı. Dalmasıyla birlikte, ayaklarının sedirin ucundaki sert tahtaya çarpması bir oldu. İster istemez, ayaklarını kıvrıp tortop oldu; içini çekti, sonra uzanıp lambayı söndürdü. Sedirin en ortadaki yayları fırlamıştı, bunlardan biri Niall'in belkemiğini acıtıyordu ama, onun bütün bunlara aldırdığı yoktu. Asıl sıkıntısı, uyuyamamaktı. Hiç mi hiç yoktu uykusu. Ömründe bu denli uyanık olduğunu hatırlamıyordu. Ezgi hâlâ kafasının içinde dolaşıp duruyor, bir türlü onu rahat bırakmıyordu. «Freada'nın ezginin notalarını yazdırırım demesi çok tatlı...» diye düşündü, «Yalnız, yarın okula dönmek zorunda olduğuma göre, bunu nasıl ayarlayacak, aklım ermiyor doğrusu. Okul... Ah, Allah'ım, nasıl da boş yere vakit kaybediyorum okulda! Hiç bir şey öğrendiğim yok. Okulu bitirmek üzereyim ama, başladığım günden bu yana öğrenme açısından hiç bir ilerleme kaydetmiş değilim. Orada bana beş paralık değer bile verdikleri yok; ölmüşüm, ölmemişim, kimsenin umurunda değil. Acaba babamla Celia eve dönmüşler midir? Ya Maria? Ötekiler nereye gittiğimi merak etseler bile, Maria oralı olmaz. Beni düşünecek vakti yok onun, düşüneceği daha bir alay şey var. Maria'nın önünde nice günler, nice haftalar var; heyecan dolu, eğlence dolu haftalar. Evet, Maria'yı eğlenceli, maceralı haftalar bekliyor. Benim önümde ise, sıkıcı mı sıkıcı, tekdüzen günler var...»

Sedirin üzerinde öbür yanına döndü, yama işi atkısı boynuna çekti. Tuhaf, yabancı bir kokusu vardı atkının; amber kokusu gibi bir şey. Besbelli Freada amber kokusu sürünüyordu. Kokular önemli şeylerdi doğrusu. Birinin kokusunu sevdiniz mi, o kokunun sahibini de severdiniz. Babası söylemişti bunu bir zamanlar. Babası her zaman haklıydı.

Ocağın içindeki ateş sönmüştü. Niall üzerindeki bir araba eşyaya rağmen, üşüyordu. Soğuk ve neşesizdi orası. Tek iyi şey, burcu burcu amber kokan yama işi atkıydı. Amber kokusundan başka hiç bir şey olmasa, Niall uyuyabilecekti. Uyuyabilecek ve rahat edebilecekti. Isınabilecekti. Uşümesi gitgide artıyordu. Oda da gitgide kararıyor, yabancılaşıyor, yavanlaşıyordu sanki. Mezar da olmak gibi bir şeydi bu. Tabuta koyup mezara gömmüşlerdi sanki onu ve mezarın duvarları üstüne üstüne kapanıyordu. Niall üzerindeki yığınla eşyayı bir fırlatışta attı. Yalnız, yama işi atkısı hâlâ elinde tutuyor, kokluyordu. Amber kokusu şimdi deminkinden de daha yoğundu. Rahatlatici, avutucu, sevgi doluydu amber kokusu...

Niall sedirden kalktı, karanlık odada el yordamıyla ilerleyerek Freada'nın yattığı odanın kapısına ulaştı. Uzanıp kapıyı açtı, odanın girişinde durdu. Freada'nın karanlıkta kıpırdadığını, yatağında döndüğünü duydu.

Freada: «Ne var, bir şey mi oldu?» diye sordu, «Uyuyamadın mı?»

Niall ne diyeceğini bilemedi. Sedirden kalkıp neden buraya geldiğini kendi de bilmiyordu. Uyuyamadığını söylerse, Freada kalkıp bir aspirin verecekti ona, kuşkusuz. Niall aspirinden nefret ederdi oysa. Beş para etmez bir ilâçtı aspirin.

— «Bir şey olmadı» diye mırıldandı, «Yalnız, orası okadar ıssız ki...»

Freada bir dakika kadar hiç bir şey söylemedi. Orada, karanlıkta uzanmış, düşünüyor gibiydi. Işığı da yakmadı.

Sonra: «Madem öyle, gel peki» dedi, «Ben sana bakarım.»

Sesi derin, şefkatli ve anlayışlıydı; tıpkı yıllarca önce, Niall'a o acıbadem kurabiyesi dolu kesekâğıdını verdiği zamanki gibi...

XII

DELANEY çok sarhoştı. Saat sabahın üçüne yaklaşıyordu. Konukların hemen hepsi evlerine gitmişti. Birkaç ahmak kadınla yorgun erkekten başka kimsecikler kalmamıştı salonda. Delaney neşeli değildi artık. Kimseyi güldürüp eğlendirecek hali kalmamıştı. Güldürme faslı bitmiş, ağlama faslına sıra gelmişti. Deminkinden farklı bir görünüşü yoktu; hâlâ düzgün konuşuyor, lafları ağzında gevelemiyordu; yerlere falan da kapaklanmıyordu. Açlıyordu yalnızca. Sol kolunu Celia'nın omzuna dolamıştı; sağ koluyla da ya-

bancı bir kadına sarılmıştı. Kadın sabırsızlanıyor, evine gitmek istiyordu.

Delaney: «Hepsi gittiler» dedi. «Beni bıraktılar. Bu çocukcağız kaldı yanımda. Maria gitti, Niall gitti... bir, bu çocuk kaldı. Sürünün gülüdür bu kız. Her zaman söyledim bunu, gene de söylerim. Daha üç yaşındaydı, parmağını emiyordu, melekler gibiydi. O zamandan belliydi böyle olacağı. Sürünün gülüdür o.»

Kadının yüzünde sıkıntıdan keskin, usanç dolu kırışıklar belirmişti. Evine dönmeye can atıyordu. Kocasıyla göz göze gelmeye çalışıyordu. Elbet, baktığı adam gerçekten kocasıysa. Celia kocası olup olmadığını bilmiyordu. Böyle durumlarda insan hiç bir şeyi kestiremez.

Delaney: «Maria'nın işi tıkrında» dedi, «Maria ta tepeye, sanatın doruğuna dek yükselecektir. Damarlarında benim kanımı taşıyor; bu kan onu yükseltmeye yetecektir. Bu akşam olanları gördünüz, değil mi? Maria'nın işi yolunda. Yalnız, kendisinden başkasını zerre kadar umursadığı yok.» Yanaklarından aşağı yaşlar akıyordu. Delaney bu yaşları silme zahmetine bile katlanmıyordu. Üzgünlüğün görkemini, avutulmayı seviyordu.

— «O oğlana iyi dikkat edin» diye devam etti, «Niall'a yani. Evet, dikkat edin. Benim öz oğlum değildir ama, ben yetiştirdim onu. O oğlan ileride bir şeyler başarabilirse, benim sayemde olacak. Evlâtlığa kabul ettim onu. Öz oğlum gibi severim. Aklından geçen her düşünceyi bilirim. Dikkatle izleyin onu. Dikkatle izleyin. Günün birinde herkesi şaşırtacak, göreceksiniz. Ama ben şaşırmayacağım. Peki, nerede şimdi kendisi, ha? Gitti, beni yalnız bıraktı. Gitti, evet, tıpkı Maria gibi. Bir bu çocuk kaldı yanımda. Üçünün en iyisi.»

Mendilini çıkarıp burnunu sildi. Celia kadının, karşısında oturan adama çileden çıkmışçasına işaretler yaptığını gördü.

Başını başka yana çevirdi. İşaretleştiklerini gördüğünü anlaşılar istemiyordu. Garsonlar iyiden iyiye yorulmuştu, sıkılmaya da başlamışlardı. Şef garson gene geldi, düzgünce katlanmış faturayı bir tabağın içinde masaya, Delaney'in tam önüne bıraktı.

Delaney: «Ne bu?» diye sordu, «İmza mı istiyorlar gene? Birinizde bir kalem var mı, kuzum? Bana bir kalem verin de, imzamı atayım şuraya.»

Garson öksürdü. Celia ile göz göze gelmekten kaçınıyordu.

Celia: «Fatura bu, baba» diye fısıldadı, «Garson parayı ödeyesin diye getirmiş olacak.»

Şef garsonun arkasında duran daha genççe bir garson kıkır kıkır gülmeye başladı. Korkunç bir şeydi bu. İşkenceden farkı yoktu.

Kadın ayağa kalktı, iskemlesini geriye çekti.

— «Gerçekten, gitmeliyiz artık» dedi, «Harikulâde bir gece geçirdik. Okadar eğlendik ki.»

Karşıda oturan adam onun ne demek istediğini hemen anladı. O da ayağa kalktı. Celia bunu bekliyordu zaten. Babası sarhoştü; fatürayı kendileri ödemek zorunda kalacaklarından korktukları için boyie acele gidiyorlardı. İş işten geçmeden, çabucak oradan uzaklaşmak istiyorlardı.

Delaney: «Hepsi gidiyorlar» diye içini çekti, «Kimse burada kalmak istemiyor. Şu koca dünyada kimsecikler kalmayacak yakında. Cebinde hazır paran olduğu sürece, hepsi güler, söylerler; bin bir türlü numara yaparlar. Ama, bir düşmeyegör... birini bulamazsın yanında. Bu taturayı imzalamak zorundayım. Odeyecek kadar para yok yanımda. İmzalayacağım, çaresiz.»

Şef garson, tatlılıkla: «Olur elbet, efendim» dedi.

Delaney: «Güzel bir gece geçirdik» dedi, «Evet, güzel bir gece. Size teşekkür ederim. Hepinize teşekkür ederim. Yemekler netisti. Fevkalâde hizmet ettiniz. Sağolun, varolun.»

Sandalyesinden kalktı, ağır ağır, heybetle kapıya doğru yürüdü. Celia'ya dönerek: «Yaman adam!» dedi, «Çok yaman adam doğrusu!» Aynı anda salondan çıkmakta olan bir çifti eğilerek selâmladı. «Geldiğiniz için nekadark teşekkür etsem azdır» dedi, «Bu yakınlarda gene hep birlikte olalım. Çok güzel bir geceydi.»

Yabancı çift hayretle ona bakıyordu. Delaney'i tanııyorlardı bile, toplantıya da çağırılmış değillerdi. Celia, başı dimdik yukarıda, yanakları alev alev yanarak, adamla kadının önünden geçti. Vestiyerden kürkünü almak zorunda değildi; kürk zaten sırtındaydı. Lokantanın girişinde durup babasını beklemeye koyuldu. Delaney birdürlü vestiyerden çıkmak bilmiyordu. Celia neredeyse onun gelmesinden umudunu büsbütün kesecekti. En sonunda babası vestiyerin kapısında belirdi. Paltosunu pelerin gibi omuzlarına almıştı. Silindir şapkası başının bir yanına doğru kaykılmıştı.

— «Neredeydin, Celia?» diye sordu, «Yeni bir toplantı mı düzenlendi yoksa? Hepimiz orada mı buluşuyoruz?»

Celia'nın gözüne kapıcı ilişti. Adam güldüğünü belli etmemeye çalışıyordu.

— «Hayır babacığım» diye karşılık verdi, «Vakit çok geç oldu. Eve dönüyoruz artık.»

— «Sen nasıl istersen, yavrum. Sen nasıl istersen öyle olsun.»

Birlikte sokağa çıktılar. Arabayı sokağın öbür yanına park etmişlerdi. Celia babasının koluna girdi, onu arabanın yanına götürdü. Yerdeki karın kalınlığı bir hayli artmıştı. Babası ne diye evine göndermişti sanki şoförü? Hep gönderirdi zaten onu. Şoförü geç vakitlere kadar bekletmeye gönlü razı olmazdı bir türlü. Babası elini

cebine sokmuş, arabanın anahtarını arıyordu şimdi. Aradı, taradı ama, bulamadı.

— «Kalkıp gitmeliyim artık... Hemen gitmeliyim Innisfree'ye...» Sonra bütün şiiri baştan sona okudu. Dikkatle ve çabuk çabuk okuyordu. Şiir bittiğinde, anahtarını da bulmuştu.

— «Gir hemen arabaya, yavrum» dedi, «O minik ayacıkların donacak yoksa.»

Celia arabaya girip öne oturdu. Babası da eğilip onun yanına geçti.

Tatlı bir sesle, «Minik eli donmuştu...» diye bir şarkı tutturmıştı şimdi. Sonra marşa bastı ama, hiç bir şey olmadı. Bir süre marşa basıp durdu, arabayı zorladı.

Celia: «Hava soğuk» dedi, «Çok kar yağdı. Ondan çalışmıyor besbelli!»

Babası onu duymamış gibiydi. «La Bohème» den parçalar mırıldanarak arabayı çalıştırmaya uğraşıyordu.

Celia: «Aşağıya inip kolu çevirmelisin, baba» dedi.

Babası: «Ölüm şimdi her zamankinden güzel görünüyor gözüm... gece yarısı bitirmeli bu işi, acı çekmeden...» diye mırıldandı.

Eğilip iki büküm oldu; büyük bir dikkatle, usul usul arabadan dışarı çıktı. Karların içinde bir an durdu. Paltosu omuzlarından aşağıya düşmüştü.

Celia: «Paltonu giy, baba» diye seslendi, «Hava çok soğuk. Hastalar olacaksın.»

Delaney ona elini salladı. Otomobilin önüne geçip yere eğildi. Uzun süre orada öyle, eğilmiş kaldı.

Celia bir türlü dönmeyen koldan çıkan acayip, umutsuz sesleri dinliyordu. Uzun süre sonra babası gelip pencereden Celia'ya baktı.

— «Yeni bir otomobil almalıyız, güzelim» dedi, «Bunun bir işe yaradığı yok.»

Celia: «İçeri gir de, bir kez daha dene marşa basmayı» dedi, «Soğuktan çalışmıyor, başka bir şey olduğunu sanmam.»

İleride bir polis duruyordu. Celia oturduğu yerden onu görebiliyordu. Adamın sırtı onlara dönüktü ama, her an dönüp yanlarına gelebilirdi. Ya yanlarına gelir de, babasının sarhoş olduğunu anlarsa? Ya arabayı kullanamayacak durumda olduğunu görünce, babasını alıp Vine Street'e falan götürürse? Ertesi sabah kimbilir ne haberler çıkardı artık gazetelerde...

Celia: «Çabuk gel, arabaya bin, baba» diye onu zorladı, «Çabuk ol, hemen içeri gir.»

Delaney yalpalaya yalpalaya arabanın içine girdi. Marşa bastı ama gene bir şey olmadı.

*«Arkadaşlarım vardı çocukluğumda,
Şen yoldaşlarım vardı okul yıllarında,
Hepsi, hepsi gitti, yok oldu şimdi
O eskî, bildik yüzlerin.»*

Babası gene şarkı söylüyordu. Sonra oturduğu yerde iyice büzüldü, şapkasını yüzünün üzerine indirdi, derin derin içini çekti ve sızıp kaldı.

Celia ağlamaya başladı. Bir süre sonra kaldırımında yaklaşan ayak sesleri duydu. Otomobilin penceresini açıp bakınca, genç bir adamın sokaktan geçtiğini gördü.

— «Lütfen...» diye mırıldandı, «Bir dakika buraya gelebilir misiniz acaba?»

Genç adam durdu. Dönüp arabanın yanına geldi.

— «Bir şey mi oldu?» diye sordu.

Celia: «Otomobili çalıştıramıyoruz da» dedi, «Babam biraz rahatsız!»

Genç adam, sürücü yerinde iki büklüm oturan Delaney'e göz attı.

— «Anlıyorum» dedi, «Ne yapmamı istiyorsunuz? Arabayı mı çalıştırmaya uğraşayım, yoksa babanızı mı ayıltayım?»

Celia dudağını ısırdı. Yaşlar gene gözlerine dolmaya başlamıştı

— «Bilmiyorum» diye mırıldandı, «Önce hangisini yapmayı daha doğru buluyorsanız, onu yapın.»

— «Öyleyse, önce otomobili çalıştıracam.»

Gidip arabanın motor kapağını açtı, az önce babasının yaptığı gibi eğilip uğraşmaya başladı. Birkaç dakika sonra arabayı çalıştırmayı başardı. Ellerindeki karları silkeleyerek Celia'nın yanına döndü

— «Bu iş tamam» dedi, «Siz bir zahmet, arka koltuğa geçin. Ben de babanızı sizin şimdi oturduğunuz yere itip şoför yerine otarayım. Sonra da sizi eve götürüyüm. Babanızı uyandırmak yazık olur. Biraz uyku iyi gelir şimdi ona.»

Celia: «Çok iyisiniz» dedi, «Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.»

Genç adam, neşeyle: «Bir şey değil» diye karşılık verdi, «Gündüzün yaptığım da bunun gibi bir şey zaten. Tıp öğrencisiyim. St. Thomas's Hastanesi'nde çalışıyorum.»

Celia arabanın arkasına geçti. Delikanlı babasını çekiştire çekiştire sürücü yerinden yandaki koltuğa geçirdi. Celia onları oturduğu yerden seyrediyordu. Babası ölü gibi duruyordu; delikanlı onu itiyor, kakıyor, sürüklüyordu. Estetikle hiç bir ilgisi yoktu bu işin. Gene de, delikanlı madem tıp öğrencisiydi...

Genç adam: «İşte oldu» dedi, «Hepimiz yerimize yerleştik şimdi. Bana adresinizi söyler misiniz lütfen?»

Celia adresi verdi. Delikanlı otomobili eve doğru sürmeye başladı.

— «Böyle şeyler sık sık geliyor mu başınıza?» diye sordu.

Celia, telâşla: «A, hayır!» diye atıldı, «Babam bu gece dostlarını çağırmıştı. O toplantıdan dönüyoruz da, onun için böyle şimdi..»

Genç adam: «Anlıyorum» dedi.

Celia delikanlının ona adını sormasından ölesiye korkuyordu. Çünkü bir kez adını söylerse, bir daha geri dönemeyecekti. Delikanlı onun da, babasının da kim olduğunu öğrenecek, dolayısıyla haber her yere yayılverecekti. St. Thomas's Hastanesi'ndeki arkadaşlarına durumu ballandıra ballandıra anlatacak, «Dün gece Delaney'le birlikteydim. Fitol gibi sarhoştı, sabahın üçünde onu alıp St. John's Wood'daki evine götürdüm...» kabilinden şeyler söyleyecekti. Neyse ki, delikanlı başka hiç bir şey sormadı. Son derece ihtiyatlıydı. Eve varınca, arabayı durdurdu. Sarsıntıdan Delaney de uyanmıştı. Oturmuş, gözlerini delikanlıya dikmişti.

— «Gecenin mumları söndü...» dedi, «Neşeli gün, başı dumanlı dağların ardından ayaklarının ucuna basa basa geliyor!»

Genç adam: «Haklısınız, efendim» diye karşılık verdi, «Yalnız, şu merdivenleri nasıl çıkacaksınız, beni düşündüren bu.»

Delaney gözlerini kısarak delikanlıya baktı.

— «İyi bir yüzün var ama, seni tanımıyorum» dedi, «Daha önce tanışmış mıydık?»

— «Hayır, efendim. St. Thomas's Hastanesi'nde çalışan bir tıp öğrencisiyim ben.»

Delaney: «A! Kasapsın demek!» dedi, «Sizin gibileri iyi bilirim.»

Celia: «Bize okadar yardım etti ki...» diye başlayacak oldu.

Delaney, sert sert: «Hepsi kasaptır bunların!» diye homurdandı, «Bıçaktan başka hiç bir şey düşünmezler. St. Thomas's Hastanesi mi burası?»

— «Hayır, efendim. Evinize getirdim sizi.»

Delaney: «Çok nazıksınız» dedi, «Hastaneye yatırılıp parça parça doğranmaya hiç hevesim yok doğrusu. Yardım edin de, şu arabadan çıkayım.»

Genç adam Delaney'i arabadan çıkardı, ön merdivenleri çıkmasına yardım etti. Celia, elinde babasının şapkasıyla paltosu, onları izliyordu. Şapka da, palto da karların içine yuvarlanmıştı. Delaney elini cebine daldırıp anahtarını aramaya başladı.

Sonra, delikanlıya dönerek: «Siz de bizimle mi kalıyorsunuz?» diye sordu, «Unutmuşum da.»

— «Hayır, efendim. Geri dönmek zorundayım. Çok teşekkür ederim.»

— «Arabayı alın öyleyse, delikanlı. Alın arabayı. Bana bir yararı yok nasıl olsa. Kahrolası nesneyi çalıştırmayı bile beceremiyorum. Alın, sizin olsun.» Ağır ağır yürüyerek koridora daldı, ışıkları yaktı. «Truda nerede?» Söyle Truda'ya, bana çay yapsın.»

Celia: «Truda hastanede» diye karşılık verdi, «Ben yaparım çayını, baba.»

— «Hastanede mi? A, evet, öyle ya.» Gene tıp öğrencisine döndü: «Kasaplığını sürdürürken, bizim sadık Truda'ya rastlarsın belki» dedi, «Sizin o korkunç morglarınızdan birinde yatıyor şimdi. Sevgili, sadık Truda... yıllardır yanımızda çalışır. Ona iyi davranın, emi?»

— «Olur, efendim.»

Delaney: «Bıçaksız yapamazsınız, değil mi?» dedi, «Bıçaktan başka hiç bir şey düşünmez bunlar. Kasaplar! Kahrolası kasaplar soyul!»

Yemek odasına girdi, boş gözlerle çevresine bakındı.

Delikanlı, Celia'nın elini tutarak: «Dinleyin» dedi, «Sizin için yapabileceğim başka bir şey yok mu gerçekten? Sizi onunla yalnız bırakmaya gönlüm razı olmuyor. Rica ederim izin verin, yardım edeyim size.»

Celia: «Merak edilecek bir şey yok» diye karşılık verdi, «Ağabeyim yukarıda olmalı. Gerekirse onu uyandırabilirim. İnanın, merak edecek bir şey yok.»

— «Sizi bırakıp gitmek istemiyorum. Okadar gençsiniz ki daha...»

Celia: «On altı yaşındayım» diye karşılık verdi, «Babama hep ben bakarım. Alışkınım buna. Rica ederim, benim için kaygılanmayın.»

Delikanlı: «Doğru değil bu» dedi, «Hiç doğru değil. Bakın, ne yapacağım: Sabah size telefon edeceğim. Söz verin bana, yapabileceğim bir şey varsa o zaman söyleyeceksiniz.»

— «Çok teşekkür ederim.»

— «On buçuk sularında telefon ederim. Otomobilinizi garaja koyacağım şimdi.»

— «İyi ama, evinize nasıl gideceksiniz?»

— «O işi bana bırakın. Sağ-salim giderim evime, kaygılanmayın. Allahaismarladık.»

— «Güle güle.»

Celia sokak kapısını delikanlının ardından kapattı, dışarıya kulak verdi. Delikanlının arabayı çalıştırdığını, garajın kapısını açtığını, sonra arabayı içeri sokup yeniden kapadığını duydu. Başka hiç bir şey olmadı. Gitmiş olsa gerekti. Celia ansızın pek çaresiz, pek

yitik hissetti kendini. Yemek odasına girdi. Babası odanın ortasında duruyordu.

Celia: «Yukarı çıkalım da, yat, baba» dedi.

Delaney kaşlarını çattı. Başını salladı.

— «Sen de bana düşman kesileceksin artık» dedi, «Evet, düşman olacaksın bana. Beni bırakıp gideceksin. St. Thomas's Hastanesi'ndeki o kasapla birlikte kaçmayı kuruyorsun, biliyorum.»

Celia: «Yanılıyorsun, baba» diye karşılık verdi, «O gitti bile. Saçmalığı bırak. Hadi gel, yukarı çıkalım. Vakit çok geç oldu. Uyumalısın.»

— «Kadir bilmez bir evlâdı olmak kadar acı şey yok şu dünyada! Beni aldatmak istiyorsun, yavrum.»

Celia yukarı kata koştu. Niall'ı bulup getirmeliydi. Ama Niall yoktu. Odası tiyatroya gitmeden önce bıraktığı gibi duruyordu. Niall eve dönmemişti... Celia çılgına döndü; korkuyordu, ne yapması gerektiğini bilemiyordu. Koridoru aşip Maria'nın odasına koştu. Belki Maria da yoktu, kimbilir. Belki hiç kimse yoktu babasıyla kendisinden başka koca evde... Maria'nın oda kapısını açıp elektriği yaktı. Evet, Maria dönmüştü. Yatağındaydı, mışıl mışıl uyuyordu. Tuvalet masasının üzerinde bir pusula vardı; üzerine «Celia» yazılmıştı. Celia pusulayı alıp okudu. «Gelince sakın beni uyandırma» yazılıydı pusulada, «Ölü gibiyim. Edith'e de söyle, sabah beni uyandırmaya gelmesin. Herkese tembih et, ellerinden geldiğince az gürültü yapsınlar.» Bir pusula daha vardı, üzerinde Niall yazılıydı. Celia duraksadı, acıp okusa mıydı acaba? Sonra pusulayı alıp okudu. Maria'nın kendisine yazdığı pusuladan daha kısaydı bu. «Bukadar surat asmana gerek yok!»

Celia uyumakta olan Maria'ya baktı. Ellerini yastık gibi yanığının altına koymuş, öyle uyuyordu. Oldum olası böyle uyurdu Maria. Küçükken aynı odayı paylaştıkları için, Celia onu böyle görmeye alıştı. «En büyüğümüz o» diye düşündü, «Niall'dan da, benden de daha büyük. Gene de, acayip bir biçimde hepimizden genç görünüyor; her zaman da genç görünecek.» Niall'ın armağan ettiği yüzük Maria'nın parmağında ışıltıyordu. Yüzüğün mavi taşı Maria'nın yanığında küçük bir iz bırakmıştı. Yastığın altında da parıldayan bir şey vardı. Celia görmek için biraz öne eğildi. Altın bir sigara tabakasıydı bu. Maria derinden bir iç geçirdi, yavaşça yatağında döndü. Celia ayaklarının ucuna basarak odadan çıktı, kapıyı usulca kapadı. Babasını bulmak için gene aşağı kata yollandı.

— «Hadi baba, n'olur gel, yatırayım seni» dedi, «Hadi, babacığım, yalvarırım gel, yat.» Babasının koluna girdi. Delaney kendini ona bıraktı. Birlikte yukarı çıktılar.

Odasına varınca Delaney kendini yatağın üzerine bırakıp ağlamaya başladı.

— «Hepiniz beni bırakacaksınız» diyordu, «Birer birer bırakıp gideceksiniz beni. Hepiniz gideceksiniz, beni yapayalnız bırakacaksınız...»

Celia: «Ben seni bırakmayacağım» dedi, «Söz veriyorum. Hiç bir zaman bırakmayacağım. Hadi babacığım, soyun, yatağına yat artık, n'olursun.»

Delaney eli, ayağı birbirine dolaşarak, ayakkabılarını çıkarmaya koyuldu.

— «Okadar mutsuzum ki...» diye mırıldandı, «Öyle korkunç bir mutsuzluk içindeyim ki, yavrum.»

Celia: «Biliyorum» dedi, «Ama sabahleyin iyi olacaksın. Bir şeyin kalmayacak.»

Yere çömelip babasının ayakkabılarını çıkarmasına yardım etti. Sonra ceketini, yeleğini, yakasını, kravatını, gömleğini çıkardı. Delaney'in daha başka çaba gösterecek hali kalmamıştı. Yatağa yattı, başını o yandan o yana döndürmeye başladı. Celia onun üzerine bir battaniye örttü.

Delaney: «Hatırlanacak günler insana üzüntüsünü unutturur...» diye mırıldandı, «Üzüntüyü unutturur... unutturur...»

Celia: «Evet, baba» dedi, «Uyu şimdi.»

— «Bana karşı okadar iyisin ki, yavrum... okadar iyisin ki...»

Celia'nın elini hâlâ sıkı sıkı tutuyordu. Celia elini çekmek istemiyordu, çünkü babasının yeniden ağlamaya başlayacağından ürküyordu. Babası uyuyana kadar yatağın yanında diz çökmeye devam etti. Bir dakika sonra Delaney uykuya dalmıştı. Tıpkı Maria gibi, derin soluyordu. İki de uyuyorlardı; ne dertleri vardı şimdi, ne sıkıntıları. Celia elini çekmeye çabaladıysa da başaramadı. Babası sımsıkı tutmuştu elini. Celia yere çömeldi; eli babasının elinde, oturduğu yere kıvrıldı. Başını yatağın kenarına dayadı, gözlerini kapadı. Öyle yorgundu ki... «Hiç bir zaman kaçıp kurtulamayacağım» diye düşündü acı acı, «Hiç bir zaman, evet hiç bir zaman kurtulamayacağım...» Kendisini avutabilmek için, ölümsüzlüğü hayal etmeye çalıştı. Hayal ettiği insanlar peri gibiydiler; ayaklarında kanatlar vardı, saçları altın sarısıydı. Yurtları dünyada değildi, cennette de değildi. Giysileri dünyadakilerden çok daha renkli, çok daha göz kamaştırıcı, çok daha parlaktı. Altın parlaklığında giysileriyle sonsuzluğa dek güneşin içinde yürüyorlar, yürüyorlardı... Celia, «Bir gün çocuklar için böyle bir resim yapacağım» diye düşündü, «Bir gün anlatmak istediklerimi resimlerle anlatacağım ve yalnız çocuklar anlayacak beni...» Babası mışıl mışıl uyuyordu. Celia, eli onun elinde, yatağın yanında oturmaya devam etti. Soğukla karanlık yavaş yavaş onu sardı.

Celia telefonun sesiyle uyandı. Her yanı kaskatı kesilmiş, uyuşmuştu. Önce yerinden kalkamadı. Telefon ısrarla çalmaya devam ediyordu. Celia güçlükle öne doğru uzandı, yatağın başucundaki masaya göz attı. Masanın üzerindeki saat sekiz buçuğu gösteriyordu. Her şeye rağmen uyuyabilmişti demek. Evet, üç saattir uyuyordu.

Celia, telefonu açarak: «Kimsiniz?» diye fısıldadı.

Bir kadın sesi karşılık verdi: «Bay Delaney'le görüşebilir miyim acaba?»

Celia: «Bay Delaney uyuyor» diye fısıldadı, «Ben kızıyım.»

— «Celia mısınız, Maria mı?»

— «Celia'yım.»

Bir sessizlik oldu. Telefonun ucunda birilerinin konuştuğu duyuluyordu. Derken Niall'in pürüzsüz, çocukça sesi duyuldu öbür uçtan. Celia şaşırmişti.

Niall: «Merhaba!» dedi, «Ben Niall. Babam beni merak etmedi ya?»

Celia: «Hayır» diye karşılık verdi, «Kimseyi merak etmedi.»

Niall: «İyi» dedi, «Daha ayılmadı galiba?»

— «Hayır.»

— «Pekâlâ. Daha sonra telefon edeceğiz, çaresiz.»

— «Saat sekiz buçuk, Niall. Trenine yetişemeyeceksin.»

— «Öyle bir niyetim de yok zaten. Okula dönmemeye karar verdim. Burada, Freada ile birlikte kalıyorum.»

— «Kiminle dedin, kiminle?»

— «Freada ile. O da bizimle birlikte toplantıdaydı dün gece, hatırladın mı şimdi?»

— «A! A, evet. Freada ile kalıyorum derken ne demek istedin?»

— «Ne diyorsam onu. Okula gitmeyeceğim. Eve de dönmeyeceğim. İki gün sonra Paris'e gidiyoruz. Seni sonra gene arayım.»

Telefon kapanmış, Niall yok olmuştu.

Celia ahizeyi hâlâ elinde tutuyordu. Bir süre sonra santraldaki kız, «Numaranız, lütfen» dedi. Celia ancak o zaman ahizeyi yerine bırakmayı akıl edebildi. «Aman yarabbi, Niall neden söz ediyordu öyle?» diye düşündü, «Şaka yapıyordu besbelli. Freada elbet toplantıdaydı. Annemle babamın şu eski arkadaşı... o uzun boylu, iyi yürekli, çılgın görünümlü kadıncağız. İyi ama, sabahın sekiz buçuğunda böylesine bir şaka yapmak da nereden geldi Niall'in aklına?...» Babası derin uykudaydı. Celia korkmadan bırakabilirdi şimdi onu. Okadar yorgundu, her yeri öylesine uyuşmuştu, öyle üşüyordu ki, zor-belâ ayağa kalkabildi. Aşağıda Edith'in perdeleri açtığını duyuyordu. Celia onu uyarıp Maria'yı rahatsız etmemesini tembihlemek için aşağıya indi. Sonra tekrar yukarı çıktı, üstünü başını değiştirmek üzere kendi odasına yollandı. Aynada kendisine göz attı; yüzü sapsarıydı, çökük-

tü. Beyaz tuvaleti de bütün gece yerde oturmaktan buruş buruş olmuştu. «İnsan gece elbisesiyle sabahladı mı, sabahleyin ne korkunç oluyor görünüşü!» diye düşündü, Niall Paris'e gidiyoruz derken, ne demek istedi acaba?...» Hiç bir tahmin yürütemeyecek kadar yorgundu. Kaygılanacak hali bile yoktu. «Bütün günü yatakta geçirmek ne hoş olurdu şimdi!..» diye düşündü, «Ama olacak şey değil bugün. Truda olmadığına göre, yatıp uyuyamam. Babam beni ister, Maria beni ister. Her zaman beni çağıracak biri bulunur. Hem sonra... o tıp öğrencisi de telefon edeceğini söylemişti.» Celia yıkandı, kahvaltısını etti. Giyindikten sonra, bir kez daha koridoru geçip babasının odasına baktı.

Babası uyanmıştı. Sabahlığını giymiş, yatağına oturmuştu. Haşlanmış bir yumurta yiyordu. Sağlıklı, iyi bir görünüşü vardı. Topu topu beş saat değil de, on iki saat uyumuştur sanki.

— «Günaydın, yavrum» dedi, «Peşpeşe ne garip düşler gördüm, bilsen. Hepsi hastanede çalışan biriyle ilgiliydi... bir oymacı bıçağıyla midemi kesmeye çalışıyordu herif!»

Celia yatağın kıyısına oturdu.

Babası: «Şampanyayı fazla kaçırmışım galiba» dedi.

O sırada telefon çalmaya başladı.

Delaney: «Şuna bakıver, yavrum» diyerek, haşlanmış yumurtasını kaşıklamaya, ekmeğini yumurtanın sarısına batırıp yemeye devam etti.

Celia, ahizeyi babasına uzatarak: «Gene Freada arıyor» dedi, «Bir kez daha telefon etti, sen daha uyuyordun. Seninle konuşmak istiyormuş.»

Sonra kendi de nedenini bilmeden, yataktan indi, kapıya doğru seğırtti. Kapıyı açıp dışarı çıktı, orada durup bekledi. Tedirgin ve kaygılıydı. Babasını telefonla rahat rahat konuşması için bırakıp, Maria'nın uyanıp uyanmadığına bakmaya gitti. Maria yatağında otuyordu. Bütün çevresi gazete doluydu.

— «En sonunda gelebildin!» dedi Celiayı görünce, «Hiç gelmeyeceksin sandım. Hepsi iyi şeyler yazıyor. Hele **Daily Mail** harika. Koca bir yeri salt bana ayırmış. **Telegraph**'ta da benimle ilgili güzel bir yazı var. Eleştirilerin yalnız biri kötü sayılır. Ama o da oyunu yeriyor, yani benimle ilgisi yok. Bak, işte. Okumalısın bunları. Gel, şuraya otur. Babam ne diyor? Gazeteleri görmüş mü? Memnun mu babam?»

Celia: «Babam daha yeni uyandı» diye karşılık verdi, «Telefonla konuşuyor.»

— «Kiminle konuşuyor? Piyasle ilgili biriyle mi?»

— «Hayır, Freada denen o kadınla konuşuyor. Hani Paris'te

otururdu, hatırladın mı? Niall onun yanında, görünüşe bakılacak olursa. Anlamıyorum bu işi.»

— «Niall nasıl onun yanında olur? Ne işi var orada? Ne demek istiyorsun, Celia? Niall gideli saatlar oldu. Saat dokuzda kalktı treni.»

Celia: «Hayır» dedi, «Hayır. Niall hâlâ burada, Londra'da.»

Tam o sırada babalarının sesi duyuldu. Koridora çıkmış, bangır-bangır bağırarak Celia'yı çağırıyordu.

Celia: «Gitmem gerek» dedi, «Babam beni çağırıyor.»

Koridor boyunca babasının odasına doğru koşarken yüreği küt-küt atıyordu. Babası hâlâ telefonla konuşuyordu.

— «Allah kahretsin!» diye haykırıyordu, «Oğlan daha topu topu on seki zyaşında. Onu baştan çıkartmana göz yummayacağım, anlıyor musun? Ömrüm boyunca duyduğum en canavarca iş bu. A, evet, elbette akıllı çocuktur, elbette parlaktır. Okulundaki o yerin dibine batasica öğretmenlerine yıllardır ben de aynı şeyleri söyleyip duruyorum. Kimsenin kulak astığı yok ki. Ama oğlan parlak diye, ayartman için onu sana devredeceğimi sanıyorsan yanılıyorsun... Ne? Paris mi? Olmaz, aman yarabbi, dünyada olmaz! On sekizinde bir oğlan o daha. Nasıl? Açlıktan ölüyor mu dedin? Ne demek istiyorsun yani? Hiç aç bırakmadım ben onu. Canı ne isterse yiyor. Ah, Allah'ım senin - en eski dostlarımızdan birinin - beni böyle arkadan bıçakladığını düşündükçe... Bu senin yaptığının ırza geçmekten, baştan çıkarmaktan, bir dostu sırtından bıçaklamaktan hiç bir farkı yok ki...»

Delaney bu minval üzere konuşup duruyor, telefonun içine öfkeyle haykırıyordu. Celia içeri girmede, kapının dışında bekledi. En sonunda babası telefonu küttecek kapattı.

— «Demedim mi ben sana?» diye söylendi, «Sonunda babasının kanı kendini dışarıya vurdu, işte. Evet, babasının o kokmuş Fransız kanı. On sekiz yaşında bir çocuk çekip gidiyor ve benim en eski dostlarımdan biriyle yatıyor!»

Celia kaygılı gözlerle babasına bakıyordu. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemiyordu.

Delaney: «Onun peşini bırakmayacağım ama» diye devam etti, «Ben o karıyı İngiltere'den attırmasını da bilirim! Göz yumamam buna. Attıracağım onu İngiltere'den!»

Celia: «Niall'ın dediğine göre, kadın Paris'e gidecekmiş» dedi, «Niall da onunla birlikte gidiyormuş.»

— «Hepsi damarlarında dolaşan o pis kan yüzünden. Kötü kanı kendini ortaya vuruyor artık. Bunun böyle olacağını biliyordum ben zaten. Çoktandır sezinliyordum bunu. Bunca insanın içinde bula bula Niall'ı mı buldu! Bu sana bir ders olsun, yavrum. Sakın elâ gözlülere inanma. Kadın olsun, erkek olsun, elâ gözlülere güvenme. Arkadan vururlar insanı. Korkunç, canavarca, bağışlanmaz bir şey bu. Garrick

Kulübü'nde bilmeyen kalmayacak olanları. Ben söyleyeceğim hepsine. Bütün dünyaya ilân edeceğim...»

Maria esneye esneye, kolları başının üstünde, içeri girdi.

— «Ne bu gürültü, patırtı böyle?» diye sordu, «Ne var? Ne oldu?»

Babası: «Ne mi oldu?» diye haykırdı, «Niall'a olanlar oldu! Evlâtlığa kabul etmiş olduğum üvey oğluma. En eski dostlarımdan biri onu baştan çıkarttı. Tanrı m! Bunları görmek için mi bugüne dek yaşadım? Ya sen...» Suçlar gibi parmağını Maria'ya uzattı. «Saat kaçta eve döndün dün gece, ha? Kaçta geldin eve?»

Maria: «Sizden önce» diye karşılık verdi, «Saat yarımdaydım, uyuyordum.»

— «Kim getirdi seni buraya?»

— «Tiyatrodakilerden biri.»

— «Öptü mü seni?»

— «Doğrusunu istersen, anlamıyorum, baba...»

— «Ha! Anlamıyorsun demek. Kızımı canları ne zaman isterse o zaman getiriyorlar, bir kömür çuvalı gibi eve atıyorlar, öpüp aşağılıyorlar... üvey oğlumu baştan çıkartıyorlar. Çok güzel bir geceymiş bu gece, doğrusu. Sahi, bir herif daha vardı... kapının önünde aylak aylak dolanıyordu. Güya St. Thomas's Hastanesi'nde çalışıyormuş. Delaney ailesi için ne hoş bir gece maşallah! Söyleyecek bir şeyin var mı, ha?»

Kimsenin söyleyecek bir şeyi yoktu. Her şey söylenmişti bile...

Maria: «Gazeteleri getirdim» dedi, «Piyes hakkında ne yazdıklarını okumak istemez miydin?»

Delaney elini uzatıp gazeteleri aldı. Maria'ya tek kelime söylemedi. Gazetelerle birlikte banyoya yollandı, kapıyı kütte dek kapadı. Maria omuz silkti.

— «Babam böyle davranmaya devam ederse, evden ayrılıp kendi başımın çaresine bakacağım valla'» dedi, «Çok saçma, gülünç bir şey bu... Sen çok yorgun görünüyorsun. Neyin var?»

Celia: «Pek uyuyamadım» dedi.

Maria: «Telefon numarası kaç?» diye sordu, «Telefon edip ne oluyor öğrenmeliyim.»

— «Kimin telefon numarasını soruyorsun?»

— «Freada'ninkini elbet. Niall'la konuşmalıyım.»

Maria numarayı bulduktan sonra aşağıya indi, kahvaltı odasına kapandı. Orada bir telefon daha vardı. Uzun süre içeride kaldı. Dışarı çıktığında, yüzü bembeyazdı.

— «Hepsi doğruymuş» dedi, «Niall okula geri dönmeyecekmiş. Okulla işi tamammış. Freada'yla birlikte Paris'te yaşayacakmış.»

Celia: «İyi ama... Freada bakabilecek mi ona?» diye mırıldandı, «Niall rahat eder mi dersin onunla?»

Maria: «Elbet rahat eder» diye karşılık verdi, «Aptal gibi konuşma. Müzik çalışır, beste yapar Niall'in önem verdiği tek şey var bu dünyada: Müzik.»

Bir an, Celia Maria'nın hıçkırıklara boğulacağını sandı. Evet, ağlamaktan nefret eden, gözünden bir damla bile gerçek yaş dökülmeyen Maria ağlamak üzereydi. Yitik, ürkmüş, korkunç, umutsuz bir hali vardı. Derken telefon yeniden çalmaya başladı. Celia telefona bakmak için kahvaltı odasına yollandı. Geri döndüğünde Maria hâlâ merdivenin dibinde, bıraktığı yerde duruyordu.

Celia: «Seni arıyorlar» dedi, «Anlarsın kim olduğunu...»

— «Konuşan sekreteri miydi, yoksa doğrudan doğruya kendisi mi?»

— «Kendisiydi.»

Maria kahvaltı odasına girdi, kapıyı ardından kapadı.

Celia ağır ağır yukarı çıktı. Baş ağrısından çatlıyordu ama, gidip yatmak istemiyordu. Odasına çekilip yatarsa, tıp öğrencisinin telefonunu kaçırabilirdi. Celia koridoru dönerken, babası da elinde gazetelerle banyodan çıktı.

— «Yazılar gerçekten çok iyi, biliyor musun?» dedi, «Çok iyi gerçekten. **Daily**'deki şu ufakık, ahmakça yazı da olmasa... Merak ettim doğrusu, kim yazmış bunu. Gazetenin yöneticisine telefon edip soracağım. Canına okuyacağım onun, işten attıracağım! **Mail**'deki şu eleştiriyi dinle, bak. Başlığı şöyle: «Delaney'lerin yeni bir zaferi. Yeni kuşak eskisini gölgede bıraktı...» Bütün yüzüyle gülümseyerek, makaleyi yüksek sesle okumaya başladı. Niall'i büsbütün unutmuştu.

Celia kendi odasına döndü, oturup beklemeye koyuldu. Telefon bütün sabah çaldı, durdu. Ama hiç biri onun için değildi. Telefon edenlerin hepsi Maria'yı kutlamak için arıyorlardı. Freada saat yarımında telefon ettiğinde Delaney hâlâ sinirliydi ama, saat on buçuktaki ilk telefon konuşmasına oranla çok daha sakin konuştu onunla. Freada'yı hiç bir zaman bağışlamayacaktı elbet ama, oğlanın okulda boş yere vakit kaybettiği de doğrudu. Madem Freada'nın ısrarla üstünde durduğu gibi besteceliğe yeteneği vardı, Pâris'e gidip nasıl nota yazılacağını öğrensindi, daha iyi... Gene de, on sekiz yaşında bir çocuk...

Freada, onun sözünü keserek: «Belki dün gece çocuktu» dedi, «Ama seni temin ederim ki, bu sabah tam bir erkek.»

Korkunç! Yüz kızartıcı! Ama Garrick için ne hikâye hani yani Delaney öfkeli bir neşe içinde öğle yemeğini yemek üzere kulübünün yolunu tuttu. Niall Freada'nın Foley Sokağı'ndaki evinin oturma odasında yere çökmüş, çarpık bir çatalla omletini yemeye koyuldu. Maria

Savoy'da, köşedeki bir masada oturmuş, çevresini seyrediyor, bir yandan da Baltimore usulü istiridyelerini yiyordu. Celia ise St. John's Wood'daki evin yemek odasında tek başınaydı. Kuru erikle muhallesi yiyor ve telefonun çalmasını bekliyordu. Telefon hiç bir zaman çalmadı. Tıp öğrencisi, Delaney'i tanımamıştı ve Celia'nın adını sormayı unutmuştu...

XIII

GENÇKEN ne kadar mutluyduk! Belki de bir hayaldi bu mutluluk... Bugün üçümüz de kırkımıza merdiven dayamış durumdayız. Şimdi düşünüyoruz da, belki gençliğimizde de aynen şimdiki gibi vakit geçiriyorduk. Yalnız, sanki zaman biraz daha yavaş akıyordu o vakit. Sabahları uyanmak bile daha kolaydı; üçümüz de bu konuda görüş birliğine vardık. Çünkü derin uyuyabiliyorduk. Şimdi ise uyumak, yerinde bir iş sayılıyor bizler için. On beş yıl önce hangimiz olsak sabahın üçünde, ya da dördünde yatabilirdik. O saata kadar ne yapmış olursak olalım, başımızı yastığa koyar koymaz yorgun enikler gibi uyurduk. Uyku - derin, unutturucu bir ölüm uykusu - hemen sarardı bizi. Yataklarımızda her birimiz kendine özgü bir biçimde yatarдық. Maria hafifçe yan döner, elini başının altına koyardı; öbür kolu başının üstünde durur, sağ dizi yukarı kıvrılırdı. Celia sırtüstü yatar, kollarını hazırol durumunda iki yanına bırakırdı. Yalnız, rahat etmek için çenesini hafif yana eğdi. Niall ise her zaman doğmamış bir bebek gibi uyurdu. Sola döner, ellerini göğsünde kavuşturdu. Sırtı yay gibi eğik dururdu, dizlerini karnına çekti.

Derler ki, insan uyurken biliçaltındaki benliğini dışarı vurmuş. Gizli kalmış düşünceleri, tutkuları yüzünden, vücudundan okunmuş. Ama karanlıktan başka kimse yoktu gizli düşüncelerimiz, tutkularımızı okuyacak...

Bugün de aşağı-yukarı aynı biçimlerde uyuyoruz. Yalnız eskisine göre daha çok debeleniyor, sağa, sola dönüyoruz yataklarımızda. Kimi vakit uykuya dalana kadar saatlar geçiyor aradan. Sabahleyin de kuşlarla birlikte, gün ağarmadan uyanıveriyoruz. Üstelik şehir sokaklarında trafik, sabahın altı buçuğu, yedisi bile olsa, aç bir canavar gibi kükrüyor. Oysa eskiden sabahın onundan, on birinden önce kendimize gelemezdik. Ağır ağır esner, gerinir, keyifle kalkardık. Güzelim gün önümüzde bir güncenin boş yaprakları gibi açılırdı. Bizi çağırır, sayfalarını doldurmamızı beklerdi...

Maria ilkyazı Londra'da geçirmeyi severdi...

Nisanın ilk günleri gelince, havaya bir şey yayılırdı. Bu yayılan «şey» insanın yanaklarını yalar geçer, oradan bütün vücudunuza dağılarak sizi canlandırırды. Pencerele ardına kadar açılırdı ilkyaz gelince. St. John's Wood'daki serçeler cıvı cıvı ötüşmeye başlardı. Evin karşısındaki kaldırımda küçük bir ağaç vardı, her yanı kuruma bulanmıştı. Ağacın çıplak dalları üzerinde bir karatavuk barınırdı. Yolun biraz daha ilerisindeki evin bahçesinde badem ağaçları çiçek açardı. Nisanda tomurcuklar iyice şişer, dolgunlaşır, patlamaya hazır olurdu.

Banyonun suyu böyle günlerde, taze ve gür akardı. Musluktardan büyük bir gürültüyle fışkırırdı ve suyun altında yıkanmakta olan siz, şarkı söylerdiniz. Öyle içten, öyle istekle söylerdiniz ki, sesiniz gürül-gürül akan suya rağmen çın-çın öterdi. Maria banyo lifiyle sabunlanırken, «Ne tuhaf!» diye düşünürdü, «Akşamları insanın karnı yusuvarlak, şişkin oluyor. Sabahleyin ise tahta gibi yamyassı ve düzgün...»

İnce, göbeksiz olmak iyiydi. Dipdiri vücutlu olmak da iyiydi. Maria böyle güzel bir vücudu olduğu için mutluydu. Her adımda lambur-lumbur sallanan kocaman kalçalı kadınlardan olmadığına memnundu. Çok şükür, göğüsleri de biçimliydi; onları dik tutmak için koca koca sütyenler takmak zorunda değildi. Yalnız az yağlı kremle pudraya ihtiyaç gösteren pürüzsüz bir cilde, günde iki kez tarandı mı istendiği gibi duran saçlara sahip olmak da iyiydi. Maria'nın yeni elbisesi yeşildi; beli altın tokalı bir kemerle sıkılmıştı. Bir başka altın tokası daha vardı; O'nun hediyesiydi. Ne var ki Maria, babasının tokayı görüp kimin verdiğini soracağından korktuğu için, ancak evden çıktıktan sonra takabiliyordu onu. Truda bir kez tokayı Maria'nın tuvalet masasının üzerinde görmüş, hemen söylenmeye başlamıştı.

— «Tiyatrodan aldığın ücretle bunu dünyada satın alamazsın» demişti, «Duyuyor musun beni? Soru sormuyorum sana, sadece bir gerçeği belirtiyorum!»

Maria: «İkramiye bu toka» diye karşılık verdi, «Akıllı-uslu bir kız oldun mu, ikramiye veriyorlar.»

Truda: «Hımm...» diye homurdandı, «Hayata başladığın gibi devam edersen, sahneden çekilip emekliye ayrıldığın zaman sürüyle ikramiye olacak, desen-e elinde!»

Yaşlı, huysuz bunağın biriydi şu Truda da... Hiç bir zaman hoşnut edemezsiniz onu. Bir nisan günü bile homurdanabilir, baharın hasta bacağına kötü geldiğinden yakınabilirdi. Baharın kötü geldiği falan yoktu bacağına. Asıl ruhuna kötü geliyordu bahar Trudanın; yaşlıydı, içi geçmişti çünkü...

Şapka giyse miydi acaba? Hayır, giymeyecekti. Ne zaman şapka giyse, O çıkarmasını istiyordu çünkü.

Bakalım, bugün ne yalan uyduracaktı babasına? Dün matine vardı, dolayısıyla yalan söylemesine gerek kalmamıştı. Ama perşembeleri bir şey bulup uydurmak şarttı. Zor günlerdi doğrusu şu perşembeler. Çarşıya çıkmayı her zaman bahane edebilirdi elbet ama, insan bütün gün de alış-veriş edemezdi ki. Sinemaya gideceğim dese? Evet, bir kız arkadaşıyla sinemaya gideceğini söyleyebilirdi. Yalnız bunun da sakıncaları vardı. Eve dönünce, görmediği bir filme gittiğini söyleyebilirdi. Babası da aynı filmi görmüş olabilir, ona filim üzerinde sorular sorabilirdi. Evde bütün aileyle birlikte yaşamının en kötü yanı da buydu işte. Gününü nasıl geçirdiğine dair ahret soruları sorarlardı insana. Diyelim, öğle yemeği iki buçukta bitti, sinema da ta beşte başlıyor. O zaman ne yapacaktı? Üç buçukta nerede olduğunu, ne yaptığını nasıl açıklayacaktı? İnsanın kendine ait ufak bir apartman katı olmalıydı. Lüks hayat diye buna derlerdi işte. Ne var ki çok para gerekti bunun için. Maria'nın da henüz o kadar parası yoktu.

Maria günaydın demek üzere kahvaltı odasına daldı.

Babası: «Gene pek güzelsin, maşallah.» dedi, «Değişiklik olsun diye babanı dışarda yemeğe davet etmeye ne dersin? Pek niyetin yok galiba?»

İşte gene başlamıştı...

Maria: «Özür dilerim, baba» diye karşılık verdi, «O kadar dolu ki günüm. Öğlene kadar alış-veriş edeceğim, sonra Judy'yle buluşup yemek yiyeceğim; haftalarca önce söz vermiştim ona. Yemekten sonra da belki sinemaya gideriz, bilmiyorum. Judy'nin ne yapmak isteyeceğine bağlı bu. Akşam üstü altı buçuktan önce eve dönebileceğimi sanmam.»

Babası: «Seni çok az görüyorum, yavrum» dedi, «Aynı evde oturuyoruz, burada yatıp kalkıyorsun ama, hepsi okadar. Kimi vakit evde yatıp yatmadığından bile kuşkulaniyorum.»

— «A, saçmalama, baba!»

— «Pekâlâ, pekâlâ. Hadi git, eğlenmene bak.»

Maria, vicdanının temiz olduğunu göstermek için, bir şarkı mırıldanarak odadan çıktı. Babasının daha başka sorular sormasına fırsat vermemek için, koşa koşa aşağıya indi. Celia'ya görünmeden evden sıvışmak istiyordu. Tam o sırada Celia, ağzında bir kalemle, kahvaltı odasından çıktı. Kafası pek meşgule benziyordu. Babasının mektuplarını yazmakla uğraşıyordu.

— «Pek güzelsin, Maria» dedi, «Bu yeşile bayılırım. Çok mu pahalıya aldın elbiseyi?»

— «Ateş pahasına. Ama parasını ödemedim daha. Mağaza yö-

neticileri, «Madam, dikkatinizi çekmek isteriz ki...» diye başlayan o basmakalıp mektuplardan birini göndermedikçe de ödemeye niyetim yok.»

— «Oyle görünüyor ki, Londra'da babamla birlikte bir öğle yemeği yiyemeyeceksin hiç bir zaman?»

— «Evet, oyle. Neden sordun?»

— «A, hiç canım, önemli değil. Babamın canı bugün Garrick'e gitmeyi pek çekmiyor gibi de. Kısacası, boşta bugün; ne yapacağını bilemiyor. Ne güzel bir gün, değil mi?»

— «Sen gıdebilirsin onunla.»

— «Evet... Şu resmi bitirmeyi okadar istiyorum ki. Hani şu sana gösterdiğim resmi: Bahçe kapısının önünde duran kaybolmuş çocuk...»

— «Bir iki gün için onu bıraksan iyi olur. Başladığın bir resmi bir çırpıda bitirivermek yanlış bir şey bence.»

— «Bilmem ki. Bir kez bir şeye başladım mı, bitene kadar onun üzerinde çalışmayı severim. Başladığım şeyi hemen bitirmeliyim.»

— «Neyse... ben bugün babamla yemeğe gidemem. Bütün günüm dolu.»

Celia ona baktı. Biliyordu. Tek soru sormadı.

— «Evet, anlıyorum» demekle yetindi, «Eh, iyi eğlen bari.»

Düşünceli düşünceli kahvaltı odasına döndü. Maria sokak kapısını açmış, tam dışarı çıkıyordu ki, bodrumdan gelmekte olan Truda'yla karşılaştı.

— «Öğle yemeğinde burada mısın?»

— «Hayır.»

— «Hımm. Ya akşam yemeğinde?»

— «Evet, akşam yemeğinde buradayım.»

— «Oyleyse tam vaktinde evde ol. Sırf senin için, tiyatroya yetiştirebilirsin diye, yediye çeyrek kala oturuyoruz sofraya. Sen de birazcık nezaket göster de, vaktinde eve dön. Baban tam vaktinde burada oluyor her zaman.»

— «Peki, peki, Truda. Dırdırı kes artık.»

— «Elbisen yeni, bakıyorum. Güzel, beğendim.»

— «Bana ait bir şeyi beğenmene sevindim, doğrusu. Hadi, al-lahaismarladık.»

Merdivenleri koşarak indi, sokağa fırladı. Sıcak hava yüzünü yaladı. Ayak işlerine bakan çocuk bisikletiyle geçerken onu gördü, bir ısıklık koyuvererek sırtıttı. Maria ona bakarak yüzünü buruşturdu, sonra dönüp arkaya göz attı. Şükür, evden kurtulmuştu. Dışarısı cennetti. Evden de, aileden de, her şeyden de kurtulmuş, Regent's Park'ta yürüyordu. Park baştan başa çiğdemlerle donanmıştı; sarı,

beyaz, açık mor çiğdemler... Sevgilisi, arabasının içinde direksiyonun başına oturmuş, onu bekliyordu. Her zaman buluştukları yerdeydi gene; St. Dunstan's kilisesiyle Hayvanat Bahçesi arasında. Arabanın tepeliğini kaldırmış olmalıydı bugün. Çünkü hava güzeldi. Evet, tepelik kalkacaktı ve arabanın arkasında bir yığın halı, battaniye ve piknik için gerekli öte-beri olacaktı. Kızlara doğru arabayı sürerken, ikisi de avazları çıktığı kadar bağırarak şarkı söyleyeceklerdi. Bir ilkyaz sabahı rüzgâr saçlarını uçururken, yapmamanız gereken bir şeyi bile bile yapmak, aynı suç: işleyen bir başkasının yanında bulunmak kadar eğlenceli şey var mıydı şu dünyada? O'nun kendisinden yaşca hayli büyük olması, işin heyecanını büsbütün artırıyordu üstelik. Gerçekten de babası kadar tanınmış, sokaklarda herkesin dönüp dönüp baktığı biriydi O. Bir toplantıda, bir yemek davetinde, ya da bir alay öğrenciye ödül dağıtıyor olması gerekirken, burada, Maria'ya birlikte kırlardaydı. Yapması gereken bu şeylerden hiçbirini yapmıyor, Maria'nın yanı başında oturmuş, arabayı sürüyordu. İşte Maria'yı için için en çok sevindiren, şarkılar söylemesine yol açan buydu; bütün bunları bilmekti. Çocukken Niall ve Celia ile birlikte oynadıkları Kızılderili oyununu hatırlıyordu bu ona. Maria Kızılderili Şef'ti, kemerine bir katatası derisi asardı hep. İşte şimdi hâlâ Kızılderili'cilik oynuyordu... Sevgilisi ona tiyatrodan, ilerdeki tasarılarından söz ediyordu.

— «Bu konuşma bitince, şöyle yaparız, böyle ederiz...» kabilinden bir şeyler söylüyordu, «Piyesteki kızı sen oynarsın. Bu iş için biçilmiş kaftansın.»

Maria: «Sahi, öyle miyim, dersin?» diye sordu, «Yalnız, o rol için biraz genç sayılmaz mıyım? Yani, son sahnede, demek istiyorum... hani kadın iyice yaşlanmış olarak geri döner...»

— «Hayır, genç sayılmazsın. İstersen kusursuz oynayabilirsin o rolü. Sana nasıl yapılacağını gösterirsem, oynayamayacağın rol yok.»

Maria, «Oynayamayacağın rol yok diyor bana» diye düşündü, «Oysa daha topu topu yirmi bir yaşındayım.»

Otomobil hızlandı; sert, düzgün yoldaki öbür otomobilleri geçerek, hızla kırlara daldı. Nisan rüzgârları ılıktı, yumuşacıktı; dokunmuyordu insana. Yoldan kalkan tozlar da Maria'nın umurunda değildi. Katırtırnağının, kır çiçeklerinin kokusunu getiriyordu insana.

Güneşin altında yumurtalı sandviçlerin tadı daha bir hoş oluyordu. Sövüş tavuk budu da nefisti. Fortnum'dan alınmış üzümün üstü buğulu buğulu. Gümüş bir termosun ağzından, doğrudan doğruya içilen cinle vermutun tadı da başka oluyordu; daha iyi ve daha etkiliydi. Bardakla içmek insana bu zevki vermiyordu. İnsanın boğazını yakıyor, kavuruyordu. Boğulacak gibi oluyor, sevgilinizden

mendil istiyordunuz ki, bu da hoştu. Ev dışında her şey daha iyi, daha hoştu. Yağmur yağsa bile, zararı yoktu; yanlarında bir alay battaniye, şemsiye vardı nasıl olsa.

*«Hayır, dedi Robert, yağmur yağdı mı,
Çok daha güzeldir dışarıları...»*

Maria çimenlerin içine uzanmıştı. Tam sağanak boşandığı sırada gelmişti bu dizeler aklına. Katıla katıla gülmeye başladı birden. Her şey öyle gülünçtü ki...

Sevgilisi: «Ne var? Niye gülüyorsun?» diye sordu.

Söylese olmazdı ki. Erkekler alingan, çabuk gocunan yaratıklardı. Gülmenin sık sık içinizden geldiğini söylemeniz anlamazlardı sizi. Birden, durup dururken, insanın aklına en olmadık, en gülünç şeyler geliveriyordu işte... Sevgilinizin kulakları, örneğin. Keskin, sipsivri kulakları vardı. Evde, şömine rafının üzerinde duran porselen tavşanın kulakları gidiydi tıpkı. İnsan bunu hatırlar da, gülmez miydi? Hem bunu düşünüp, hem ağırbaşlı olmak elde miydi? Ya da aklınız birden büsbütün başka şeylere gidiveriyordu; «Eyvah! Cuma sabahı dişçiye gitmeliyim... aman, unutmayayım» diye düşünüyordunuz. Ya da o bütün dikkatini size vermişken, siz sağ, solu seyre dalıyordunuz; başınızın üzerindeki ağacın dalını, patlamaya hazır tomurcukları görüyor, «Şundan bir dal koparıp eve götürsem.. çiçek açıp yapraklanmasını seyretmek ne hoş olur kimbilir!...» diye düşünüyordunuz. Her zaman böyle olmuyordu ama. Kimi öyle anlar oluyordu ki siz de sevgilinizden başka hiç bir şey düşünmüyordunuz. Zaman duruyordu sanki o anda. Bir deprem olup da yer yarılsa sizi yutsa bile farkına varmayacak, varsanız bile aldırmayacak kadar kendinizden geçiyordunuz.

Güneşin altında geçirdiğiniz bir ilkyaz günü insanı ölesiye yorgun düşürüyordu. Bitkin, isteksiz oluyordunuz. Arabaya binip Londra'nın yolunu tutuyordunuz. Bir alay taşıt geçiyordu yanınızdan. Ne düşünüyor, ne duygulanıyordunuz. Ağzınızı bıçaklar açmıyordu. Koza içinde bir krizalit[*] gibi sımsıkı battaniyenize sarınmış, kımıldamadan, konuşmadan oturuyordunuz. Sonra esniyor, birden gerçeğe dönüşüveriyordunuz. Trafiğin gitgide artan gürültüsü dünyayı size yaklaştırıyordu sanki.

Alacakaranlık oluyordu. Işıkların birer birer yakıldığı saatlardı. Kentin varoşlarındaki mağazaların vitrinleri ışıltılıydı. İnsanlar birbirlerini itip kakarakten kaldırımlarda yürüyorlardı hızlı hızlı. Elleri sepetleri, alış-veriştan dönen kadınlar, çocuk arabaları süren

[*] Krizalit: Bir böceğin kelebek olmadan önce koza içinde veya kozasız geçirdiği gizli başkalaşma hali. (Çeviren).

kadınlar... Gürültüyle geçip giden koca koca otobüsler, gıcırdayarak-
tan ilerleyen tramvaylar... ve elinde menekşe dolu bir sepetle yakla-
şan, «Taze menekşeler... demet demet, tatlı, taze menekşeler!» di-
bağırarak tek bacaklı adam. Ama menekşeler toz içindeydi, yaprakları,
pörsük-pörsüktü; sabahtan beri sepette durdukları belliydi. Hamps-
tead Korusu'ndaki gölün çevresinde hâlâ gezinenler vardı. Ellerinde
sopalarıyla oğlanlar, mantosuz kızlar, havlayan köpeklerine sesleni-
yorlardı. Sahipsiz, küçük bir kayık gölün ortasında ağır ağır salını-
yordu.

Tepeden metroya yetişmeye çalışan sürü sürü insan iniyordu.
Hepsi yorgun, yılgın, asık yüzlüydüler. Aşağıda ise Londra, boş sah-
neye gerilmiş uçsuz bucaksız, kara bir örtü gibi uzanıyordu.

Otomobil her zamanki yerinde, Finchley Yolu'nda durdu.

Sevgilisi onun yüzünü okşayarak: «Görüşürüz» dedi. Sonra gaza
basıp gözden kayboldu.

Maria köşedeki saatin dört buçuğu çaldığını duydu. Yemeğe tam
vaktinde yetişecekti.

«Bereket versin, insan seviştikten sonra yüzünden bir şey belli
olmuyor...» diye düşündü, «Ne teniniz yeşeriyor, ne de kafanız ka-
bak oluyor. Allah istese, bütün bunları kolayca yapabilirdi. İşte o za-
man hırpı yutardı insan. Hiç bir umut kalmazdı. Babam beni görür
görmez ne yaptığımı anlardı. Bir yere kadar da olsa, sanki Allah
bizlerden yana gibi...»

Delaney eve dönmüştü. Garaj kapıları kapalıydı. Dönmemiş olsa,
garajın kapıları açık dururdu çünkü. Maria, sokak kapısından girer-
ken Edith'e rastladı; bir tepsi içinde bardaklarla gümüşleri yemek
odasına taşıyordu. Beş dakikası kalmıştı öyleyse. Maria koşa koşa
banyoya daldı; yüzüne çeki-düzen verdi. Hemen ardından, yemek
gongunun sesi çalındı kulağına.

— «E, yavrum? Nasıl geçirdin bakalım gününü?»

Celia dosttu, ondan yanaydı. Böyle durumlarda hemen imdada
yetiştir, kendi yaptıklarından söz ederek lafı başka yere çevirirdi.

— «Ah, Maria, dünyanın en tuhaf, en gülünç ihtiyarını gördük
bugün... Sen olsan katılırdın gülmekten... Anlatsan-a baba, Maria'
ya o yaşlı adamcağızı.»

Ve Delaney, konuşmaktan, kendinden söz etmekten hoşnut, baş-
lardı anlatmaya. Maria'yı unuttur giderdi. Maria çabuk çabuk yemeği-
ni atıştırır, o günü de sorgusuz, sualsiz atlattığını düşünürdü. Yemek
tehlikesizce, tatlılıkla sona ererdi.

Maria: «Aman yarabbi! Saat yedi buçuk olmuş. Hemen gitme-
liyim» derdi. Babasını alnından öper, Celia'ya gülümseyip başını
sallardı. Sonra Edith'e, «Taksi gelmiş mi, bakıver!» diye seslenirdi.

Yalnız Truda bozardı işi. Anlamalı anlamalı Maria'nın ayakkabı-

larına bakarak: «Kırdaydın, değil mi?» diye homurdanırdı, «Ayak-kabıllarının topukları çamur içinde. Şu mantonun haline bak da utan; buruş buruş olmuş.»

Maria: «Çamurun önemi yok. Manto da ütülenir» diye karşılık verirdi, «Kuzum, allahaşkına o aptal kıza söyle de, termosu yata-ğımın başucuna koymayı unutmasın. Ama sıcak olsun, ılık değil. İyi geceler, Truda.»

Doğruca tiyatroya giderdi. Sahne kapısından içeri dalar, kapı-çıya «İyi akşamlar» derdi geçerken.

— «İyi akşamlar, küçük hanım.»

Sonra geçitten geçip kendi giyinme odasına yollanırdı. İçeriye dalmadan önce, kaçamak bir bakış fırlatırdı O'nun odasına. Evet, gelmişti. Maria onun içeride konuştuğunu duyunca gunun yorgun-luğunu bir anda üstünden atıverirdi. Coşkuluydu şimdi, taptazeydi; akşam sahneye çıkmaya hazırdı. Otekilerin yanında sevgilisine, «Merhaba. Ne güzel bir gün!» demek de ayrı bir heyecan veriyordu insana. Sanki o gün ilk kez karşılaşılıyorlardı, iki saat önce birbirle-rinden ayrılan onlar değildi... Çaresiz, numara yapacaktı. Sürekli olarak oyun oynar gibiydi zaten. O'nu ötekilerin hepsinden daha iyi tanıdığı halde, bu oyunu oynamak, yalnızca hafif dokundurmalarla yetinmek hoşuna bile gidiyordu hatta; «A, şey, dediğine göre tazla-dan bir matine yapacaktı...» — «Ya, öyle mi? Ne zaman? Ne za-man söyledi bunu sana?» — «A, ne bileyim ben. Bir iki gün önce besbelli. Öğle yemeğinde.»... Sonra bir sessizlik olurdu. Anıamı bir sessizlik. Şaşmaz bir düşmanlık havası eserdi. Maria umursamazdı bile. Kendisine düşman olmuşlar, olmamışlar, aldıracağı yoktu ki. Ne yapabilirlerdi sanki ona?

Kapıya biri vurdu. Bir kadın sesi: «Bu akşam seyirci çok iyi» dedi, «Ayakta duranlar bile var. Genç dostum önde oturuyor...»

Maria: «Ya, öyle mi?» dedi, «Umarım, beğenir oyunu.»

İçinden de, «Aptal karının dostundan bana ne sanki?» diye geçirdi.

Yarım saat sonra sahneye açılan geçitte durup sırasını bekleye-cekti. Sevgilisi ise sette olacaktı. Maria onun sesini duyacaktı durdu-ğu yerden. Sevgilisi, sırtı seyircilere dönük duracak ve Maria'ya bakıp yüzünü buruşturacaktı. Az önce sahnede söylemiş olduğu sözler gü-lünç sözler olduğu için, seyircilerin kahkahaları - bu dost, bu candan uğultu - Maria'ya kadar ulaşacaktı. Bir sıcaklık, bir dostluk havası vardı tüm salonda sanki, sahne de sıcaktı, dosttu. Maria, sırası gelince, sahneye doğru yürüyecekti. Bu arada, sevgilisine bakarak o da yüzünü buruşturacaktı. İşte bir kez daha çevredekilerin gözlerini bağlamışlardı! Aldattıkları ister Delaney olsun, ister Truda, ister O'nun o iç sıkıcı karısı, ya da sekreteri... hiç önemi yoktu. Bütün

tiyatro oyuncularını, hatta seyircileri aldatsalar bile Maria'nın umurunda değildi. O da, sevgilisi de bütün dünyayla, hatta genel olarak hayatla alay ediyorlardı. Çünkü ilkyazdı, çünkü nisandı aylardan, çünkü Maria yirmi bir yaşındaydı ve dünya umurunda değildi...

* * *

Niall için hayat yaz ortasında, Paris'te başlıyordu...

Oturdukları apartman oldukça kasvetli bir semtte, Avenue de Neuilly'deydi. Ama odalar genişti, uzun pencereler balkonlara açılıyordu. Hava çok sıcak oldu mu, kepenkleri kapatıveriyordunuz. Apartmanın girişinde küçük bir avlu vardı; kapıcı orada oturuyordu. Sıkıcı, hiç bir yerden ışık almayan karanlık avluda boyuna bir şeyler dolaşırdı. Kediler sinsi sinsi gezinir, kimi vakit bütün avluyu koku-turlardı. Ama sarmısak kokusu kedi kokusunu bastırırdı. Kapıcı kadının kocası da bütün gün yastıklar içinde yatar ve sert Fransız tütünü içerdi ki, bunun kokusu da hani nerdeyse sarmısağinkini bastırıyordu.

Freeda'nın evi apartmanın beşinci katındaydı; sokağa ve Paris'in damlarına bakıyordu. Sağa bakınca ileride Bois'daki ağaçların tepelerini, Etoile'a doğru uzanan Avenue de Neuilly'yi görebiliyordunuz. Oturma odası çıplak ama, cana yakındı. Freada koyu renkli, ağır mobilyaları atmış, yerine küçük küçük eşyalar almıştı. Oradan, buradan, aklına estikçe toplamıştı bu eşyaları. Köşedeki Normandiya tarzı şifonyer, acayip ayaklı masa, tablolar, halılar, hatta piyano hep böyle şuradan, buradan alınıp getirilmiş şeylerdi. Piyano ufaktı, markası Steinway'di. Evin içinde Niall'in gerçekten ilgi duyduğu tek şey oydu. Freada isterse odayı baştan başa bambu kamışlarıyla döşesin, umurunda bile değildi.

Yatak odası sokağa bakıyordu. Odada Freada'nın geniş, rahat yatağından başka, bir de sedir vardı. Freada bunu Niall için almıştı. Çünkü Niall'i her zaman yatağına almak istemiyordu. Dediğine göre, uyumasına engel oluyormuş.

Niall: «İyi ama, seni tekmelemiyorum ki» diye karşı çıkmıştı, «Çok sakın yatarım ben, hiç debelenmem.»

— «Biliyorum kuzucuğum. Ama senin koynumda olduğunu biliyorum ya, bu da tedirgin etmeye yetiyor beni. Yatağımda oldum olası yalnız yatmayı severim. Şimdiden sonra da alışkanlıklarımı değiştirecek değilim elbet.»

Niall kaskatı sedire Sancho Panza adını takmıştı. Gustave Doré'nin yaptığı **Don Quixote** resimlerini andırıyordu tıpkı. Kocaman, geniş yatağın yanında duran bu ufacak sedir, yüksek, boz küheylanın yanındaki küçük ak eşeğe benziyordu. Niall sabahleyin Sancho Panza'da uyanır uyanmaz, ilk işi Freada'nın yatağına göz atmak olurdu.

Gelgelelim, çarşafaların altında uyuyan bir kadın bulunduğunu belirtecek bir ize hiç bir zaman rastlayamazdı. Çarşafalar bumburuşuk olmuş, dağılmış, öylece dururdu. Freada çoktan kalkmış oluyordu. Erken kalkanlardandı o. Niall biraz daha yatar, gözlerini kırpıstırarakta açık pencereden görünen masmavi gökyüzüne bakardı. Çocukluktan beri bırdığı, içine iyice sindirdiği, hiç bir zaman unutamadığı Paris'in o bildik seslerini dinlerdi.

O bunaltıcı sıcak günlerden biri olacağı benziyordu gene. Hava daha şimdiden burcu burcu sıcak kokuyordu. Ağustosun ak sıcaklığı sinmişti kente. Freada'nın dün aldığı güller solmuş, pörsümüşlerdi bile. Alt katta oturan kadın pencereden halı silkeliyordu. Niall halının balkona güm-güm çarptığını duyuyordu. Derken kadın cırtlak, tiz bir sesle oğlunu çağırırdı.

— «Viens vite, Marcel, quand je t'appelle.»^[*]

Çocuk: «Oui, Maman, je viens»^[**] diye karşılık verdi.

Güzel, küçük bir çocuktü. Kara bir göğüstük giymiş, başına yalamasına bir bere takmıştı. Niall ayaklarını Sancho Panza'nın ucuna kadar uzattı. Gene boy atmıştı. Ayakları sedirin ucundan aşağıya sarkıyordu.

— «Freada!» diye seslendi, «Ben uyandım, Freada!»

Freada birkaç dakika sonra elinde kahvaltı tepsisiyle içeriye girdi. Kalkalı epey olduğu halde, hâlâ giyinmemişti. Sabahlıkla dolaşıyordu. Kahvaltı tepsisinden iştah açıcı kokular yükseliyordu. Neler yoktu ki içinde: Sıcak çörekler, sapsarı bir tereyağ, bir kavanoz bal, dumanları tüten bir fincan kahve. Ayrıca açılmamış bir paket Toblerone çikolatası ile üç de horoz şekeri vardı. Şekerlerin her biri ayrı renkteydi. Niall kahvaltıdan önce şekerlerle çikolatayı yeyip bitirdi. Sancho Panza'da doğrulup oturdu, tepsiyi dizlerinin üzerine yerleştirdi. Freada kendi yatağının kıyısına oturmuş, onu seyrediyordu.

— «Seninle nasıl baş etmeli, bilmem ki» diye söylendi, «Biraz daha gayret etsen, mobilyaları da yiyeceksin nerdeysel!»

— «Büyüyorum, ne yapayım. Sen kendin söylemedin miydi bana yemeğe ihtiyacım olduğunu? Yaşıma, hele boyuma göre çok zayıfım.»

Freada: «Bir vakitler öyle bir şey söylemiştim, doğru» diye karşılık verdi, «Ama şimdi öyle değilsin.» Eğilip Niall'ın başını öptü. «Tembel seni!» diye mırıldandı, «Hadi, kahvaltını et artık. Sonra da kalk, duşunu yap. Öğle yemeğine kadar oturup biraz piyano çalışmalısın.»

— «Canım çalışmak istemiyor. Hava çok sıcak. Akşam üstü,

[*] Fr.: «Seni çağırdığım zaman hemen gel, Marcel» (Çeviren).

[**] Fr.: «Peki anne, geliyorum» (Çeviren).

hava biraz serinleyince çalışacağım.» Ballı sıcak çöreğin tadına da doyum olmuyordu hani yani...

Freeda: «Bu sabah çalışacaksın» dedi, «iyi bir çocuk olur, iste-diğimi yaparsan, gider Paris'te bir yerde güzel bir yemek yeriz bir-likte. Hava serinledikten sonra da yürüyüşe çıkarız.»

Yani günün sıcaklığı geçtikten sonra. Dünyanın hiç bir kentinde kaldırımlardan gökyüzüne doğru böylesine bir sıcaklık fışkıramazdı, kuşkusuz. Balkonun parmaklıkları el sürülemeyecek kadar kızmıştı. Niall'in üstünde askılı bir işçi tulumundan başka hiç bir şey yoktu. Oyleyken, yatak odasından balkona kadar yürürken bile ter içinde kalıyordu.

Niall bütün sabahı orada, aşağıdaki sokakları seyrederek geçire-bilirdi. Kızgın, yakıcı güneş tedirgin etmiyordu onu. Uzakta, Eiffel Kulesi'nin çevresinde sisten bir hale meydana getiren o beyaz, ince pustan da rahatsız olmuyordu. Balkonda kırırdamadan durmuş, Pa-ris'in seslerinin, kokularının burnuna, kulaklarına gelmesini bekli-yordu. Sesler, kokular oradan kafasının içine doluyor ve kaybolu-yorlardı. Sonra ezgiler halinde yeniden dönüp geliyorlardı. Marcel - alt kattaki komşunun küçük oğlu - gene sokağa çıkmıştı. Kaldırımın üzerinde topacını döndürüyor, bir yandan da kendi kendine konu-şuyordu. Topaç habire su oluşunun içine kaçıyordu. Derken kaldırım taşı döşeli sokaktan gürültüyle bir kömür arabası geçti. Niall, Tan-rım, sen bilirsin! Ağustosun ortasında da kim kömür alır sanki!» diye düşündü. Arabanın sürücüsü, âdeta öfkeyle: «Ho, la... Ho, la...» diye haykıırıyordu. Araba sarsıldıkça, atın koşum takımlarına iştirilmiş çanlar şingir-şingir ötüyordu. Yandaki evde birisi boyuna: «Ger-maine? Germaine?» diye seslenip duruyordu. Sonra bir kadın çıktı balkona; havalanması için parmaklıklara bir alay yatak takımı yığdı. Bir yerde bir kanarya şakıyordu. Kömür arabası tangır-tungur Avenue de Neuilly'ye doğru uzaklaştı. Caddeden doğru trafiğin uğultusu geli-yordu; tramvaylar kampanalarını çalıyor, taksiler tiz sesli kornala-rını öttürüyorlardı alabildiğine. Yaşlı bir sokak satıcısı incecik, tit-rek sesiyle malını överekten, bastonuyla su oluklarına vura vura geç-ti. Niall Freeda'nın mutfakta aşçı kadınla konuştuğunu duydu. Kadın çarşıdan yeni dönmüştü; filesi sabah aldığı öte-beriyle doluydu.

Öğle yemeğine taze gravyer peyniri, turp, kocaman bir tabak sa-lata, büyük olasılıkla da tereyağında kızarmış, sarmısaklı dana kara-ciğeri vardı. Mutfaka giden kapı açıldı, aralıktan Freeda'nın Chester-field sigarasının kokusu geldi. Hemen ardından Freeda içeri girdi, balkona çıkıp Niall'in yanbaşıda durdu.

— «Daha piyano sesi duymadım» dedi.

Niall: «Esircilerden farkın yok» diye söylendi, «Köle gibi çalış-tırıyorsun insanı. Evet, insanı rahat bırakmayan pis bir esircisin sen!»

Başını Freada'ya doğru döndürüp amber kokusunu içine çekti, sonra kadının kulak memesini hafifçe ısırdı.

Freeda: «Çalışabilmek için burada kalıyorsun» dedi, «Çalışmazsan, seni gerisingeri evine gönderirim. Hemen bugün öğleden sonra gidip biletini alacağım valla'».

Bu, aralarında sık sık yaptıkları bir şakaydı. Niall aşırı tembellik etti mi, Freada hemen, «Az önce yataklı vagonlar bürosuna telefon ettim, Calais'ye giden ekspreste senin için yer ayırttım» derdi.

Niall: «Cesaretin varsa, durma, git!» diye karşılık verdi, «Cesaretin yok ama.» Freada'yı yakaladığı gibi kendine doğru çevirdi. Ellerini onun omuzlarına koydu, yanağını saçlarına sürttü. «Kabadayılığın bana sökmez» diye ekledi. «Beni korkutamazsın. Yakında boyum seninki kadar uzun olacak. Gel buraya, yanyana duralım da gör.»

Freeda: «Ayaklarıma basmasan-a» dedi, «Küçük parmağımda bir nasır var. Bu sıcakta daracık ayakkabılar giymekten oldu.» Niall'ı öteye itti. Uzanıp kepenkleri kapadı. «Odayı serşin tutmaya dikkat etmeliyiz» diye ekledi.

Niall: «Kendini aldatmaktan başka bir şey değil bu yaptığın» dedi, «Kepenklerin hiç yararı yok. Biz çocukken de boyuna böyle kepenk kapatırlardı. İnsanın içini karartıyor.»

— «Kepenkleri kapatmazsam, bütün gün banyoda oturup soğuk su akıtmalıyım başımdan. Çekiştirip durma beni, Niall. Hava korkunç sıcak.»

Niall: «Hiç bir şey yapamayacak kadar sıcak değil ama» dedi.

Freeda onu itip zorla piyanonun başına oturttu.

— «Hadi, bebeğim, söz dinle biraz.»

Niall uzanıp piyanonun üzerindeki Toblerone çikolatasını aldı, iki parçaya böldü. Birini bir yanağının içine, öbürünü öbür yanağının içine yerleştirdi. Güldü ve çalmaya başladı.

Omzunun üstünden Freada'ya bakarak laf attı: «Esirci! Pis kolu esirci!»

Freada odadan çıktıktan sonra Niall bir daha onu düşünmedi. Artık tek düşüncesi piyanodan istediğini almaktı. Freada boyuna onu tembellikle suçluyordu. Yalan da değildi, tembeldi gerçekten. Piyano kendi kendine dilediğini yapsın istiyordu, kendisi herhangi bir çaba harcamaktan kaçınıyordu. Freada, «Çaba harcamadan başarılan hiçbir şeyin değeri yoktur» diyordu oysa. Babası da öyle dememiş miydi? Hoş, herkes aynı şeyi söyleyip duruyordu zaten. İyi ama, her şey kolayca yürüdüktan sonra, kan-ter içinde didinip kendini zorlamanın ne anlamı vardı sanki?

Freada: «Evet, biliyorum, ilk şarkın büyük başarı kazandı» diyordu, «Ama başka hiçbir şey yapmadan, bununla yetinecek değilsin besbelli. Sonra şunu da unutma: Bir şarkı çok tutulsa bile, ömrü kı-

sacıktır. Olsa olsa üç-beş ay sürer, sonra unutulup gider. Çalışmalısın. Çok çalışmalı, daha iyi şeyler yaratmaya uğraşmalısın.»

Niall: «Hırslı değilim ben» diye karşılık veriyordu, «A, evet, gerçek müzik besteleyebilseydim, o vakit hırslı olurdum, bak. Ama böyle zırva şeyler bestelemek için hırslı olmaya gerek yok.»

Niall piyanoya oturuyor, çalmaya başlıyordu. Bir iki saat sonra maviliklerden, hiçliklerden doğru ezgi geliyordu. Söylemeden yapamayacağınız bir şarkıydı bu. Ellerinizi, ayaklarınızı bir hoş oluyordu. Kolaydı, öylesine kolaydı ki ezgiyi yakalamak. Ama öyle bir ezgiydi işte; eser değildi. Su oluklarına bastonuyla vura vura geçen sokak satıcısının, «Ho, la!» diye haykıraraktan kaldırım taşlarında sendeleyip atının çingiraklı dizginlerini çeken öfkeli kömürkünün sesiydi bu.

Şarkı odanın tavanına çarpıyor, duvarlarda yankılanıyordu. Hoştu, eğlenceliydi böyle çalmak. Bir tür oyundu. Buraya kadar iyiydi, hoştu ama, ezgiyi oturup yazmaya, notaya dökmeye gelince iş değişiyordu. Niall ezgiyi notaya dökmek istemiyordu. Ter dökmek, uğraşmak istemiyordu. Neden bir başkasına para verip işin bu yanını yaptırmasını sanki? Hem sonra, şarkıyı bir kez düşündükten, bulduktan, piyanoda çaldıktan, kendi kendine ve Freada'ya belki elli kez söyledikten sonra, sıkılıveriyordu. Yaradılışına aykırıydı bir şey üzerinde uzun boylu durmak. Kendince gerekenleri yaptıktan sonra şarkıdan sıkılıyor, âdeta hasta oluyordu. Bir daha duymak bile istemiyordu artık o ezgiyi. Niall'a göre şarkı bitmişti çünkü. İlâç almak gibi bir şeydi bu da: Şişeyi açar, ilâcı alır, sonra şişeyi kapatıp bırakırsınız. İlâcın işi bitmiştir artık. Şarkı da öyleydi. Bitmişti. Bundan sonrakine bakmalıydı. Şimdi ne besteleyecekti bakalım? Kafasında bir ezgi var mıydı? Hayır, yoktu. Öyleyse, balkona çıkıp parmaklığa abanır, güneşin altında dururdu o da... öğleye yiyeceği kızarmış dana ciğerini düşünürdü...

Niall son turpu da yediğinde saat bir buçuktu.

— «Artık çalışmam bugün» dedi, «Hem şimdi öğle uykusu saati. Paris'te hiç kimse çalışmaz öğle uykusu saatinde.»

Freeda: «Öyle olsun» dedi, «Çok iyi çalıştın zaten. Öğleden sonra serbest bırakacağım seni. Ama şarkıyı bana bir kere - yalnız bir kerecik - çal. Çünkü öğrencisini çalışmaya zorlayan yaşlı bir öğretmen değilim şimdi. Kendim için, uygulanmak için istiyorum şarkını dinlemeyi. Çünkü müziğini de, seni de seviyorum.»

Niall gene piyanonun başına döndü ve Freada için şarkısını çalmaya başladı. Freada masada oturuyordu. Chesterfield sigarasından düşen küller biraz önce turplarla gravyer peynirinin durduğu tabağa dökülüyordu. Derken gözlerini kapadı, her zaman biraz bozuk tonda çıkan o boğuk sesiyle ezgiyi mırıldanmaya başladı. Niall ona bakarak şarkısını çalarken, birden Maria geldi aklına. Maria'nın bu şarkıyı

nasıl söyleyeceğini düşünmeye koyuldu. Bir sandalyeye yığılıp oturamazdı orada öyle... sigara içmez, külleri de yemek artıklarının içine silkelemezdi, kuşkusuz. Odanın ortasında dimdik durur, gülümserdi. Sonra bir şeyler olurdu Maria'nın omuzlarına; elleri kımıldamaya başlardı ve «Dans etmek istiyor canım!» derdi, «Burada durup yalnız müziğe kulak vermek anlamsız geliyor bana. Dans etmek istiyorum!»

Hakkıydı. Niall de parçayı dans için bestelemişti zaten. Şarkı olarak söylenmek, Freada'nın gibi boğuk bir sesle mırıldanılmak için değildi o ezgi. Dans etmek içindi. Tek vücut gibi hareket eden iki kişi - Maria'yla Niall gibi iki kişi - tavanarasında, eski bir odada dans etsinler diyeydi. Bir lokantada, bir tiyatrodan dans edilsin diye de bes-telenmemişti. Niall çalmayı bıraktı, piyanonun kapağını kapadı.

— «Bugünlük bu kadar» dedi, «Esin kaynağımın musluğunu kapadılar artık. Gidip uyuyalım.»

Freeda: «Uyumak için iki saat vaktin var» diye karşılık verdi, «Sonra kalkıp yırtıksız bir gömlekle pantolon bulmalı, giyinmelisin Saat beşte birileriyle buluşup bir şeyler içeceğiz.»

Freeda çok kişi tanıyordu. İşin en kötü yanı da buydu işte. Bir gazinoda bir alay insanla birlikte masanın başına çöküp konuşmak zorundaydınız boyuna. Ahbablarının çoğu Fransız'dı. Niall ise fransızca konuşmaya üşeniyordu; tıpkı kafasındaki ezgileri kâğıda dökmeye de üşendiği gibi. Freeda fransızcayı ana dili gibi konuşurdu. Müzikten, şarkılardan, tiyatrodan, resimden, kısacası aklına gelen her şeyden söz açar, saatlarca konuşur, konuşurdu. Dostları ona iyice sokulur, güler, söyler, bir biri ardısına içkileri yuvarlar, bitmek tükenmek bilmez anlamsız hikâyeler anlatırlardı. Şu Fransızlar çok konuşuyorlardı doğrusu. Hepsi zekiydi, nükteci-ydi; hepsi iyi hikâye anlatmasını biliyordu. Pek çok cümle «Je m'en souviens...»[*], ya da «Ça me fait penser...»[**] sözleriyle başlıyordu. Ondan sonra susturabilene aşkolsun; anlatıyor, anlatıyorlardı durmaksızın. Niall bir şey söylemiyordu. İskemlesinde sallanıyor, gözleri yarı kapalı, buzlu birasını yudumluyor, arada bir de Freada'ya bakarak kaşlarını çatıyor, başını arkaya atıyor, derin derin iç geçiriyordu. Gelgelelim, Freada oralı bile olmuyordu. Konuşmaya, ağızlığını dişlemeye, masanın üstüne kül silkelemeye devam ediyordu. Derken biri pek gülünç bir şey söyleyiveriyordu anlaşılan. Çünkü masadakilerin hepsi birden başlarını arkaya atarak kahrkabayı basıyor, sonra gene konuşmaya devam ediyorlardı.

Kimi vakit, Freada'ya yakın oturduğu zaman, Niall masanın altından onu dürtüklerdi. O zaman Freada ona bakar, gülümser, sonra

[*] Fr.: «Hatırıma gelmişken...» (Çeviren).

[**] Fr.: «Bu beni düşündürüyor...» (Çeviren).

dostlarına dönerek: «Niall s'ennuie»[*] derdi. Bunun üzerine herkes gözlerini Niall'a çevirir, gülümserdi. Sanki iki yaşında bir çocuktuktu Niall...

Ona türlü adlar yakıştırıyorlardı: «L'enfant»[**], hatta «L'enfant gâté»[***] gibi. Arada sırada da «Le p'tit Niall»[****] diyorlardı ki en kötüsü de buydu.

En sonunda kalkıp gidiyorlardı. Son konuk da çekilip gidince, Niall rahat bir soluk alıyordu.

— «Neden çağırıyorsun onları? Neden böyle yapıyorsun?»

Freada: «İyi ama, konuşmayı seviyorum ben!» diye karşılık veriyordu, «Dostlarımı da seviyorum. Ayrıca bu akşam Raoul'la birlikte gelen adam yalnız Paris müzik dünyasında değil, Amerika'da da çok sözügeçer biridir. Her yerde kontratlar yapar. Sana büyük yardımı dokunabilir.»

Niall: «Cehennemde kontrat yapsa bile umurumda değil» dedi, «Bundan daha iç sıkıcı bir adam olamaz. Ayrıca, kimseden yardım da istemiyorum ben.»

— «Bir bira daha iç.»

— «Bira-mira istemiyorum.»

— «Ne istiyorsun peki?»

Ne istiyordu sahi? Niall başını kaldırıp Freada'ya baktı. «Gerçekten, ne istiyorum ben?» diye düşündü. Freada sigarasını bitirmeden bir yenisini yaktı, ağızlığın ucuna taktı. Freada'nın bu kadar çok sigara içmesi de şart mıydı yani? Ya saçının tepesindeki o saçma sarı tutam neydi öyle? Neden berberin böyle bir ahmaklık yapmasına izin vermişti? Freada berberine her gidişte tutamın rengi daha da sararıyor, saç daha da kuruyordu. Hiç yakışmıyordu bu saman sarısı saç ona.

Niall Maria'yla Freada'yı ölçüştürdüğünü fark edince, korkunç bir vicdan azabı ve pişmanlık duydu. Ne korkunç bir düşünceydi bu! Nasıl düşünebilmişti böyle bir şeyi? Freada dünyanın en tatlı insanıydı, kendisine okadar iyi, okadar şefkatli davranmıştı ki. Freada'yı seviyordu. Niall elini uzatıp Freada'nın elini tuttu, beklenmedik bir coşkuyla öptü.

— «Ne mi istiyorum?» dedi, «Ne isteyebilirim ki? Elbette seninle yalnız ' almayı!»

Freada Niall'a bakarak yüzünü buruşturdu, onu güldürmeyi başardı. Sonra garsonu çağırıp hesabı istedi.

[*] Fr.: «Niall sıkılıyor. [**] Fr.: «Çocuk» [***] Fr.: «Şımarık Çocuk» [****] Fr.: «Küçük Niall» (Çeviren).

— «Gel öyleyse» dedi Niall'a dönerek, «Akşam yemeğinden önce biraz başbaşa yürüyelim seninle.»

Niall'ın koluna girdi. Sokağa çıktılar. Kolkola ağır ağır yürüme-ye başladılar. Mutluydular. Konuşmuyor, gelip geçenleri seyrediyorlardı. Güneş batıya çekilmiş, gözden kaybolmak üzereydi; gazinolarda ilk ışıklar yanmağa başlamıştı. Öyleyken, hava hâlâ bunaltıcı sıcaktı. Herkes ceketsizdi, şapkasızdı. Kalburüstü Parisliler'in tümü kent dışına, tatile gitmişlerdi. Sokaklardaki insanlar esnaf takımındandı; bütün gün soluduklarından birazcık daha temiz hava alabilmek için akşam üstü şöyle bir dolaşmaya çıkmışlardı. Herkes gülümseyerek, tembel tembel, isteksiz isteksiz yürüyordu. Bütün yüzler parıl parıldı, yağ içindeydi. Terden sıırıslık olmuştuk giysiler vücutlara yapışmıştı. Caddeden yükselen sıcaklık tokat gibi çarpıyordu insanlara. Gökyüzü şimdi amber sarısına bürünmüştü; tıpkı Freada'nın kokusu gibi. Kentin üzerine de bir amber parıltısı çökmüştü. Batıdan doğru yayılan bu parıltı, çatıları, köprüleri, kulelerin tepesini yalıyordu.

Ansızın her yerde birden ışıklar yanıverdi; köprüler ışıklarla donandı. Gökyüzü artık amber rengi değildi, üzüm gibi mordu. Gene de, sıcaklık hâlâ çarpıyordu insanı. Taksiler gürültüyle köprülerden geçiyordu. İçleri tıklım tıklım insan doluydu. Sıcaktan nerdeyse patlayacak hale gelmiş, ter içinde büyükler, solgun yüzlü küçük çocuklar yorgun argin evlerine dönüyorlardı. Otomobiller korna çalıyor, haykırıyor, sağa sola yalpalıyorlardı. Bir jandarma düdüğünü var gücüyle öttürüyor, sopasını sallıyordu. Yıllarca önce sopasını sallayarak orkestrayı yöneten Sullivan'a benziyordu tıpkı. Işıklar bir bir yanıyordu. Tiyatroda da ışıklar yanıyordu şimdi... Perde kalkıyordu, annesi dans edecekti az sonra...

Freeda: «Artık yürüyemeyeceğim, kuzucuğum» dedi, «Ayağım acıyor.» Yüzü yorgun görünüyordu, kırıksırıksı olmuştu. Niall'ın koluna bütün ağırlığını vererek abanıyordu.

Niall: «N'olursun, azıcık daha yürüyelim» diye yalvardı, «Akşamla birlikte yeni bir ezgi geldi aklıma. Işıklar getirdi ezgiyi. Dinle, Freada, dinle.»

Köprüde durdular. Lambaların ışığı Seine nehrinde yansıyor, altın rengi halkalar meydana getiriyordu. Ötede altın rengi upuzun bir çizgi Champs Elysées'den Etoile'e doğru gidiyordu. Otomobiller yanlarından toplu halde geçiyor, sonra sağa, sola, ortaya ayrılarak yollarına devam ediyorlardı. Her otomobil geçerken, yerden yukarı doğru sıcak bir hava kalkıyor, insanların yüzlerini yalayıp geçiyordu. Niall nabız atışı gibi bir ses duyuyordu. Korna çalan taksilerin, göz kırpan ışıkların, sıcak kaldırımların, kararmakta olan gökyüzünün nabızıydı sanki atan...

Niall: «Ben daha yürümek istiyorum» dedi, «Sonsuzluğa dek yürüyeblirim.»

Freada: «Sen gençsin» diye karşılık verdi, «İstiyorsan, yalnız yürüyeblirsin.»

Uğraşmak boşunaydı. Aralarındaki büyü bozulmuştu. Büyülü olan uzaktaki Champs Elysées'ydi şimdi. Etoile'in yakınındaki tepeye ulaşsanız bile, gene de büyüye erişemezsiniz. Çünkü büyü bu kez de elinizden kaçıp Bois'nın göbeğindeki ağır kokulu ağaçların, yumuşak otların içine saklanırdı. Büyü yakalanamazdı, ele geçirilemezdi. Hiç bir zaman tutamazdınız onu. Hep kaçırdı sizden.

Niall: «Pekâlâ» dedi, «Gidip bir taksi bulayım.»

Şimdi onlar da öteki insanlar gibiydiler; yuvarlanıp giden insan seli içinde dönüp duruyorlardı. Korna çalarak, haykırarak, yalpalarak yolda ilerliyorlardı. Büyüyü arkalarında bırakmışlardı; onun ellerinden kaçmasına izin vermişlerdi.

Freada: «Ne düşünüyorsun öyle?» diye sordu.

Niall: «Hiç.» dedi.

Otomobilde öne oturdu, başını pencereden dışarı çıkardı. Hava sıcak, heyecan verici hava - yüzüne çarpyordu. Upuzun, ışıklı yol kurdele gibi kıvrıla büküle uzanıyordu önlerinde.

Freada arkaya yaslanıp esnedi ayakkabılarını ayağından çıkardı.

— «İstediğim tek şey var şu anda» dedi, «O da ayaklarımı ılık suya sokmak.»

Niall karşılık vermedi. Tırnaklarını yiyor, bir yandan da Paris'in titrek ışıklarını seyrediyordu. Işıklar ona göz kırpyıyor, selâm veriyorlardı. Niall, biraz da üzölerek, «Acaba Freada nazik bir dokundurma olarak mı söyledi bunu?» diye düşündü, «Bütün geceyi Sancho Panza'da geçirmek zorunda kalacağımı mı anlatmak istedi?»

Celia için yazmış, baharmış, önemli değildi. Mevsim ne olursa olsun, günlük hayatının akışı aynıydı nasıl olsa. Çayını erkenden, saat sekiz buçukta içiyordu. Küçük bir ispirto ocağında kendi eliyle pişiriyordu çayı. Çünkü hizmetçilere fazladan iş çıkarmak istemiyordu. Çalar saat incecik, tiz, kişiliksiz sesiyle uyandırıyorodu onu. Celia elini uzatıp hemen saati alıyor, sesini boğmak için kuştüyü yastığın altına sokuyordu. Sonra beş dakikalık bir izin veriyordu kendi kendisine. Bu beş dakika içinde yatağın şatafatına bırakıyordu kendini. Ama yalnız beş dakikacık, daha çok değil. Sonra hemen kalkıyor, çayı ocağa koyuyor, yıkanıyor, sabah gazetelerini alıp babasına götürüyordu. Bu arada babasının keyfinin yerinde olup olmadığını an-

lamaya çalışıyor, gününü nasıl geçirmek istediğini öğreniyordu. Her zaman şu küçük, törensel cümleyle başlardı güne:

— «Geceyi iyi geçirdin mi, baba?»

— «Geçirdim, yavrum, geçirdim.»

Celia onun ses tonundan günün nasıl geçeceğini, önlerindeki saatların fırtınalı mı, sakin mi olacağını kestirmeye çalışırdı.

— «Kalbimin altındaki o eski sancı gene tuttu. Pleydon'ı çağırırsak iyi olur, sanırım.»

İşte o zaman Celia birden anlardı nerede olduğunu. Babasının günü evde, büyük olasılıkla yatakta geçirmek niyetinde olduğunu anlardı. Bu, kendisinin de evde kalacağı anlamına gelirdi. Ne sabahleyin, ne de öğleden sonra Güzel Sanatlar Okulu'na gidemeyecekti yanı.

— «O kadar kötü mü gerçekten?»

— «Sabaha karşı üçte öyle bir tuttu ki, öleceğim sandım. Anla işte ne kadar kötü olduğunu, yavrum.»

Celia hemen Pleydon'ın peşine düşerdi. Evet, Pleydon vakit bulur bulmaz hemen gelecekti. Acele bir hastaya uğramak zorundaydı ama, on buçuk sularında muhakkak B. Delaney'de olurdu...

— «Tamam, babacığım. Pleydon gelecek. Şimdi söyle bakalım, ne istersin?»

— «Şurada bir mektup var, yavrum. Ona cevap yazmalıyız. Majorca'da oturan zavallı, yaşlı Marcus Guest'ten. Yıllardır haber almamıştım ondan.» Delaney çarşafının içinden elini uzatıp boynuz çerçeveli gözlüğünü aldı. «Oku bakalım ne yazmış, yavrum. Oku bakalım, ne yazmış.»

Celia mektubu aldı. Sık bir yazıyla yazılmıştı ve altı sayfaydı. Yazı korkunç da okunaksızdı üstelik. Celia okuyor ama, okuduklarından tek kelime anlamıyordu. Dokundurmalar adını bile bilmediği, duymadığı yerlere, insanlara aitti çünkü. Babası ise pek hoşnut görünüyordu.

Durup durup: «Zavallı yaşlı Marcus Guest» diyordu, «Kim dedi ki hâlâ sağdır? Hem de Majorca'daymış. Dediklerine göre pek güzelmış Majorca. Bir gün biz de gitmeliyiz. Belki sesime iyi gelir oranın havası. Majorca hakkında birşeyler öğren hemen, yavrum. Bize Majorca üzerinde bilgi verebilecek birine telefon et, sor.»

Doktor gelene kadar yolculuk tasarıları üzerinde tartıştılar. Evet, Fransa'yı boydan boya geçen trenler vardı. Geçerken Paris'e de uğrayıp Niall'ı görebilirlerdi. Nasılmış, bakarlardı. Belki de Niall'ı kendileriyle birlikte gelmeye kandırırlardı. Ya da trenle değil de, vapurla mı gitseydiler acaba? Belki daha iyi olurdu. Okadar çok vapur hattı vardı ki; hepsi de Akdeniz'den geçiyordu. Elbette en iyisi vapurla gitmek olacaktı. A, işte Pleydon da gelmişti...

— «Haberin var mı, Pleydon, Majorka'ya gidiyoruz biz!»

Dr. Pleydon: «Çok güzel» dedi, «Size çok iyi gelecektir. Hadi şimdi şu göğsünüzü bir dinleyelim bakalım.»

Dinleme aleti ortaya çıkar, Delaney pijama ceketinin önünü açardı. Doktor göğsünü dinler, sonra aletini gene çantasına koyardı.

Dr. Pleydon: «Evet» dedi, «Hafif bir hırıltı var ama önemli değil. Meraklanacak bir şey yok. Gene de bugün kendinizi yormayın. Okunacak çok şey var mı?»

Allahaismarladık, Güzel Sanatlar Okulu! Canlı model üzerinde çalışma vardı bugün... ama zararı yok, hiç önemi yok.

Delaney: «Celia burada nasıl olsa» dedi, «Celia her gerekeni yapar.»

Celia doktoru kapıya kadar uğurladı ve bir dakika kadar onunla yalnız kaldı.

Pleydon: «Besbelli biraz gaz var midesinde» dedi, «Kalbini o sıkıştırıyor olsa gerek. Yalnız, çok iri yapılı olduğu için, aşırı rahatsızlık veriyor bu ona. Bugün iyice dinlensin. Hafif yemek yesin.»

Celia mutfğa yollandı. Aşçı yeni sayılırdı, altı haftadır yanlarında çalışıyordu; Truda'yla da geçinemiyordu.

— «Eh, madem beyefendi hasta, bir balık yapayım ona en iyisi. Buğulama mı yapsam? Haşlama patatesle buğulama balık yapabiliyim...»

Truda kolunda çarşafarla mutfaktan geçti. O arada lafını atmaktan da geri kalmadı: «Bay Delaney hiç balık sevmez.»

Aşçının dudakları büzülüverdi. Ama sesini çıkarmadı. Truda mutfaktan çıkana kadar bekledi, sonra konuşmaya başladı:

— «Özür dilerim, Bayan Celia. Ama inanın, elimden geleni yapıyorum. Biliyorum, uzun zamandır yanınızda çalışıyor sayılmam ama, ağzımı açsam kabahat oluyor; Truda hemen üstüme saldırıyor. Benimle böyle konuşulmasına alışık değilim...»

Celia, onu yatıştırmaya çalışarak: «Biliyorum» dedi, «Truda yaşlandı, eskisi gibi değil artık; bilmem anlatabiliyor muyum? Okadar uzun zamandır yanımızda ki. Bizi çok sevdiği için böyle ağzına geleni söylüyor. Hepimizin huyunu bilir.»

Aşçı: «Garip bir ev burası» dediğ «Şimdiye dek çalıştığım yerlerin hiç birinde akşam yediye çeyrek kala sıcak yemek yendiğini görmedim. En olmayacak şey!»

— «Sizin için yorucu oluyor bu, kuşkusuz... yalnız, biliyorsunuz, ablam tiyatroya...»

-- «Bana öyle geliyor ki, Bayan Celia, başka bir aşçı aramaya başlasanız daha iyi olacak. Huylarınıza daha iyi ayak uyduracak birini bulun kendinize.»

— «A, hadi canım, yapmayın. Konuşmayın böyle...» Ve bu böyle

sürüp gidiyordu. Celia bir gözü kiler kapısında, aşçı kadını yatıştırmaya çabalıyordu. Kiler kapısını kolluyordu, çünkü André duya-bilirdi bütün konuştuklarını. Duyar ve koşup sevinçle Truda'ya yetiştirebilirdi...

O sırada babasının zili üstüste iki kez hızlı hızlı çaldı. Celia yukarı fırladı.

— «Kahvaltı odasında duran fotoğraf albümlerinin yerini biliyor musun, yavrum?»

— «Biliyorum, baba.»

— «Onları yeniden gözden geçirmek istiyorum da. Güney Afrika'dayken çektiğimiz o acayip resimleri bir düzene koyayım diyorum; Avustralya'da çektiğimiz fotoğraflara karışmış hepsi. Yardım eder misin bana, yavrum?»

— «Ederim elbet.»

— «Yapacak başka bir işin yoktu ya?»

— «A, hayır... yok.»

Celia aşağıya indi, ağır albümleri toplayıp yukarı çıkardı. Sonra gene aşağıya inip unutulmuş fotoğrafları aramaya koyuldu. Dolabın arkasında, bir yığın kitabın altında buldu onları. Tam fotoğrafları ayırmaya dalmıştı ki, birden öğle yemeği için talimat vermediği geldi aklına.

— «Tavuk yetişmez bu saattan sonra, Bayan Celia. Öğleye şunun şurasında ne kaldı ki?»

— «Dünden kalma bir şeyimiz var mı bari?»

— «Dün öğlende yediğiniz rostodan bir parça var.»

Celia: «Onu ince ince doğrayın öyleyse» dedi, «Doğrayın, üstüne de bir yumurta kırın.»

Gene yukarı, babasının yanına çıktı. Delaney kalkmıştı. Sırtında sabahlığı, ufak-tefek işlerle oyalanıyordu.

— «Bana çay yapar mısın, yavrum?» dedi, «Aşağıdakiler iyi demleyemiyorlar çayı. Senin gibi çay yapamıyorlar.»

Celia çay yapmak üzere kendi odasına yollandı. Yere diz çökmüş, çaydanlığı hazırlıyordu ki, Truda içeri daldı. Gözleri kıpkırmızıydı. Ağlamış olduğu belliydi.

— «İnsanın artık istenmediğini görmesi okadar zor olmuyor» dedi.

Celia ayağa fırlayıp kollarını Truda'nın boynuna doladı.

— «Ne demek istiyorsun?» diye sordu, «Neler saçmalıyorsun, kuzum?»

Truda: «Sizden ayrılmak benim için çok acı» diye karşılık verdi, «Ama işler böyle gidecekse, ayrılmaktan başka çare kalmıyor. Yaptığım her şey kabahat oldu. Ayağım yüzünden hastaneye yattım yatalı bir soğukluk girdi sanki aramıza. Bütün evde, hepinizde bir

soğukluktur gidiyor. Üstelik benim oğlum da artık burada değil...» Yaşlar yanaklarından şıpır şıpır dökülmeye başladı.

Celia: «Truda, böyle şeyler söylememelisin» dedi, «izin vermem böyle konuşmana...» Dil döktü durdu, ta ki yaşlı kadın yatışıp Maria'nın geceliğinin şeritlerini değiştirmeye gidene kadar.

Maria... Sahi, Maria neredeydi? Bir sesleniş, bir el sallayış, sokak kapısının küttecek kapanışı, Maria gitmişti...

— «Öğle yemeğini benimle birlikte yer misin, yavrum?»

— «Olur, baba. Madem istiyorsun.»

— «Eh, burada tek başıma yemek yemeye bırakmazsın beni, değil mi?»

Tepsiler, bir alay tepsiler. Yukarı katta yemek yemek için bu kadar çok tepsi gerekmesi tuhaftı. Üstelik André de tepsi taşımaktan nefret ederdi. Şu eski hikâye gene başgösterecekti. André Bay Delaney'in uşağıydı. Efendisini o giydirdirdi. Tepsi taşımaksa elbet ona düşmezdi. Bu eve tepsi taşımak için gelmemiştii o...

— «Etini ye, baba.»

— «Soğuk, yavrum. Buz gibi soğuk et.»

— «Mutfaktan buraya gelene kadar soğumuştur besbelli. Aşağı gönderip yeniden ısıttırayım istersen.»

— «Hayır, yavrum. Zahmet etme. Aç değilim.»

Delaney tepsiyi öteye itti. Battaniyelerin altında ayaklarını oynattı. O kadar çok şey vardı ki yatağın üstünde. Bütün o eski albümler darmadağın duruyordu.

— «Kaldır şunları, yavrum, kaldır şunları.»

Celia albümleri toplayıp yere koydu, yatağı düzeltti.

— «Oda çok mu sıcak, yavrum? Bana çok sıcak gibi geldi de.»

— «Hayır, pek sıcak sayılmaz. Yatakta olduğun için bunalıyorsun besbelli.»

— «Pencereyi aç, boğuluyorum. Soluk alamıyorum.»

Celia pencereyi ardına kadar açtı. Bir soğuk hava akımı doldu odaya. Celia ürperdi, ocağa yaklaştı.

— «Evet, böylesi daha iyi. Şöyle beş dakika gözlerimi kapaya-cağım, yavrum. Beş dakikacık. Bir yere gitmiyorsun ya?»

— «Hayır, baba.»

— «Biraz dinleneyim, sonra bezik oynarız seninle, yavrum: Sonra da Marcus Guest'ten gelen o mektuba bir karşılık yazman gerekecek.»

Oda sessiz, soğuktu. Babası derin derin soluyordu. Albümler yerde yığın yığın duruyordu. Birinin sayfaları arasından bir yaprak beyaz kâğıt fırlamıştı. Hiç bir işe yaramayan beyaz, boş bir sayfa kâğıt. Celia kâğıdı çekip aldı, albümlerin üzerine yerleştirdi. Ceplerini karıştırıp bir kalem aradı. Bugün Sanat Okulu'na gidemeyecekti, belki

yarın bile gidemeyecekti ama, insanın yanında bir sayfa boş kâğıtla bir de kalem oldu mu gene de her şeyi yitirmiş sayılmazdı. Yalnız bile sayılmazdı hatta. Açık pencereden yakındaki okulun bahçesinde oynayan çocukların sesi geliyordu. Hep bu saatta bahçeye çıkarlar, bağırıp çağırır, birbirlerine seslenir, ip atlar, hoplar, zıplar, oynarlardı. Celia, «İnşallah babam gürültüden uyanmaz» diye düşündü. Babasının ağzı hafif aralıktı. Gözlüğü burnunun ucunda duruyordu. Okul çocuklarının sesleri başka bir dünyadan gelir gibiydi. Ama Celia'nın çizdiği yüzlerin hepsi çocuk yüzleriydi. Celia mutluydu, geri yanı vız geliyordu.

XIV

N IALL Kuzey Garı'nın ucunda Maria'yı bekliyordu. Demir parmaklıkların ardında durmuştu. Tren geldiğinde hâlâ oradaydı. Trenin istasyona girmesiyle birlikte bir koşuşmadır başladı, hamallar trene doğru seğırttiler. Her zamanki gürültülü konuşmalar duyuldu. Niall parmaklıkların arkasında durmuş bekliyor ama, Maria'yı göremiyordu. Önünden geçenler hep yabancıları. Çenebaz karılarıyla konuşan Fransızlar, İngiliz turistleri ve kıtasal trenlerde yolculuk eden, milliyeti belirsiz daha bir alay insan purolarını dişleyerek geçtiler.

Niall'ın yüreği küt-küt atıyor, göğsü dayanılmaz bir kaygıyla sıkışıyordu. Ya Maria gelmediyse?.. Ya kendisi yapayalnız, gerisin geri dönmek zorunda kalırsa?.. Ama Maria gelmişti. Bol kırmızı bir manto vardı sırtında. Şapkasını çıkarmış, eline almıştı. Ta uzaktan bile gözlerinin güldüğünü görebiliyordu Niall. Topu topu iki bavulu olduğu halde, üç hamal geliyordu ardından. Maria Niall'ın yanına vardı. Öpsün diye yüzünü ona uzattı.

— «Gene büyümüşsün sen» diye takıldı, «Doğru değil bu yaptığın. Artık benden daha büyük duruyorsun, oysa daha küçüksün.»

Çantasından mendilini çıkarıp Niall'ın yanağını sildi. Çünkü onu öperken yanağına dudak boyası bulaştırmıştı.

— «Yanımda yalnız bir yüz franklık banknot var» dedi, «Hamalların parasını sen vereceksin, çaresiz.»

Niall hazırlıklı gelmişti zaten. Başına gelecekleri biliyordu. Parmaklıkların önünden geçerlerken insanlar dönüp dönüp Maria'ya bakıyorlardı. Maria da onlara tatlı tatlı gülümsüyordu. Sonra döndü, şişman, yağlı makiniste elini salladı. Makinist lokomotifin basamağında durmuş, bir paçavrayla elini temizliyordu. Gülerек Maria'ya baktı.

Maria: «Bayılıyorum ona» dedi, «Hepsine bayılıyorum.»

Niall: «Peki, bayıl istersen» dedi, «Ama burada değil.»

O kaygılı hali geçmişti ama, yüreği hâlâ gümbür gümbür çarpıyordu. Mutluluktan, coşkudan çatlayıverecekti sanki yüreği; öylesine dolu dolu atıyordu. Hamalların gereğine baktı, Freada'nın parasıyla ücretlerini ödedi. Sonra bir taksi çağırdı. Apar-topar bindiler Şoför Maria'ya kaçamak bir göz attı, ağzının içinden Niall'a bir şeyler söyledi.

Maria: «Fransızca'yı büsbütün unuttum» dedi, «Ne diyor şoför?»

Niall: «Fransızcanı unutmamış olsan bile, söylediğini anlayamazdın» diye karşılık verdi.

— «Çok mu kaba bir şey yani?»

— «Hayır, tersine. İltifat etti.»

— «Sana mı, bana mı?»

— «İkimize de. Anlayışlı bir adammış. Yerinde görüşleri var.»

Taksi hızla istasyondan çıktı. Keskin bir dönemeci dönerken, Maria kendini Niall'ın kollarında buldu. Niall ona sıkı sıkı sarıldı, saçlarını öptü.

— «Hep böyle kokarsın» dedi, «Hardal gibi.»

— «Niye hardal?»

— «Bilmiyorum. Süründüğün parfümün kokusu değil bu. Kendi teninin kokusu.»

Maria Niall'ın elini tuttu, kendi eliyle ölçüştürdü.

— «Ellerin de büyümüş» dedi, «Hem, eskisinden daha temiz. Üstelik tırnak yemeyi de bırakmışsın. Freada mı bıraktırdı sana?»

— «Kimse bıraktırmadı. Canım artık tırnak yemek istemedi, ondan bıraktım.»

— «Mutlu olmalısın öyleyse. Çünkü insanlar yalnız mutsuz oldukları zaman tırnaklarını yerler Mutlu musun?»

— «Şimdi mutluyum.» Kendi tırnakları yerine, Maria'nın parmaklarının ucunu ısırды. Maria kendini onun kolları arasına bıraktı gülerek.

Niall: «E, kimlerle ahabplık ediyorsun, bakalım?» diye sordu.

— «Okadar çok dostum var ki, adlarını bile hatırlamıyorum.»

— «Peki, şöyle sorayım: Bugün için bir numaralı dostun kim?»

— «Öyle biri yok. Olsaydı, şu anda Paris'te olmazdım.»

Niall: «Ben de öyle düşünmüştüm» dedi.

Maria: «Bundan sonra ne role çıkacağım, biliyor musun?» diye sordu.

— «Mektubunda yazmışsın.»

— «Barrie'nin büyük piyeslerini oynamak istiyorum. «Barrie' de çok başarılıyım.»

— «Kim diyor bunu?»

— «Barrie.»

Taksi yolda sarsılarak ilerlerken, Maria büyük bir rahatlıkla kendini Niall'ın kollarına bıraktı. Dizleri birbirine değiyordu.

Maria: «İşin tuhafı, herkes beni pek ilâhî buluyor» dedi, «Güya pek masummuşum, solgun benizliymişim...»

Niall: «Belki onlarla böyle düşüp kalkmıyorsun da, ondan seni saf sanıyorlar» dedi.

— «Düşüp kalktığım oluyor, doğrusunu istersen. Her zaman değil elbet, arada sırada. İşin kötü yanı, herkesten çabucak sıkılıveriyorum. Bıkıyorum.»

— «Konuşmalarından mı sıkılıyorsun, davranışlarından mı?»

— «Davranışlarından. Söylediklerini zaten hiç dinlemiyorum.»

Niall bir sigara yaktı. Böyle kucak kucağa otururken, hiç de kolay bir şey değildi doğrusu bu.

— «Müzik gibi» dedi, «Öte yanı, topu topu sekiz nota var bir oktavda.»

— «Peki, ya bemollerle diyezler?»

Niall: «A, onlar işin oyuncaklı yanı» dedi.

— «Elgar'ı düşün, Gizemli Çeşitlemeler'ini. Sonra, Rahmaninov'u, Paganini'yi...»

Niall: «Sen de işi pek yüksekte tutturuyorsun, yahu!» dedi, «Yakınlarını umutsuzluğa düşürecek kadar yüksekte tutturuyorsun.»

Maria: «Ama kimse yakınmadı bundan şimdiye kadar» diye karşılık verdi, «Taksi nereye götürüyor, kuzum bizi?»

— «Senin otele.»

— «Freeda'yla senin yanında kalacağım sanıyordum.»

— «Kalamazsın. Bir tek yatak odası var.»

Maria: «Anlıyorum» dedi, «Ne sefalet!»

Niall'ı öteye itti, pudrierini çıkarıp burnunu pudralamaya başladı.

Niall: «Neden o turneye sen de çıkmadın?» diye sordu.

Maria: «Karısı yüzünden» dedi, «O kadın yanımda olunca hiçbir şeyin tadı çıkmayacaktı nasıl olsa. Hem sonra, ötekinin de dişleri...»

— «Dişlerine ne olmuş?»

— «Ne olacak, işe yaramaz hale geldiler sonunda. Takma diş yaptırmaktan başka çaresi kalmadı. Geçen hafta dişlerini yaptırmak için küçük bir kliniğe yattı. Geçmiş olsun demek için zambaklar gönderdim ona.»

— «Neden çelenk göndermedin?»

— «Doğrusunu istersen, düşünmedim değil.»

— «Bitti, öyleyse?»

— «Evet, bitti.»

Niall Maria'nın bileğini açıp bilezik biçimi kol saatına baktı.

— «Hep takarsın bunu da» dedi, «Hiçbir göksel yanı da yok, hani. Bir ayrılış armağını olarak mı verdi yoksa bunu sana?»

Maria: «Hayır» dedi, «Gizemli Çeşitlemeler için verdi.»

Taksi Champs Elysées'ye sapınca Maria çarçabuk toparlanıp öne doğru eğildi, pencereden dışarıyı seyretmeye başladı.

— Ah, Niall» dedi, «İkimiz bir aradayız gene; senle ben.»

İki çocuk kaldırımında durmuş, caddenin karşı yanına geçmek için bekliyorlardı. Oğlan sırtına bir gömlek giymiş, başına bir bere geçir-mişti. Kız biraz daha büyükçeydi. Sabırsızca oğlanın elini çekiştir-iyordu. Saçları uçuyor, yüzünü örtüyordu.

Maria: «İşte senle ben» dedi, «Truda'dan kaçarkenki halimiz. Neden daha önce anlayamadım bunu? Londra yuvamız değil bizim. Hiç bir zaman da olmayacak.»

Niall: «Paris'e gelişimin nedeni de bu ya» dedi.

Maria başını pencereden çekti, dönüp Niall'a baktı. Gözleri bir-den kapkara olmuştu. Boş boş, kör gibi bakıyordu.

— «Evet» diye mırıldandı, «Ama yanlış kimseyle geldin Paris'e.»

Taksi hızla sağa döndü, bir sarsıldı, sonra Maria'nın kalacağı otelin önünde durdu.

* * *

Avenue de Neuilly'deki apartmanda ise Freada Celia ile babasını ağırlamakla meşguldü. İtalya göllerinde geçirdikleri tatilden İngil-tere'ye dönerken Paris'e uğramışlardı. Delaney Majorca'ya gitme fik-rini sonradan hiç de çekici bulmamıştı. Ansızın duru bir su kıyısın-da olmayı çekivermişti canı. Sonra, dağlar da olmalıydı; tırmanmak zorunda kalmayacağı dağlar. Vadilerde kapkara ağızlı, boyunları çın-gıraklı inekler dolaşmalıydı...

Delaney: «Ama boyuna yağmur yağdı, Freada, boyuna yağdı.» dedi, «Bütün dünyanın gözyaşı aktı sanki üstümüze ıslak gökyüzün-den.»

Freada: «E, peki ne yaptınız?» diye sordu.

Delaney: «Bezik oynadık» diye karşılık verdi.

Celia, Freada'nın acıyan gözlerle kendisine baktığını fark etti. Gözlerini ondan kaçırdı. Burada, Freada'nın evinde oturmak garip bir duygu veriyordu ona. Nedenini kesinlikle bilemiyordu ama, «Ev çok küçük, ondan besbelli» diye düşünüyordu. Tek yatak odası vardı. Niall'ın sabahlığı kapının arkasında asılıydı.

Celia Freada'yı bir tür Truda gibi düşünmeye çalıştı. Truda gibi o da Niall'a bakıyordu çünkü. Ama olmadı, Freada'yı bir türlü Truda gibi göremiyordu. «Dar kafalıyım anlaşılan» diye düşündü, «Maria'

nın yaptıklarına aldırmadığıma göre, Niall'ın yaptıklarının üzerinde de bu kadar durmamalıyım.»

Evin içi korkunç dağınıktı. Nota sayfaları, açık kitaplar; fırlatılıp atılmış, oldukları yerde bırakılmış ayakkabılar... Belki de bu ayakkabılar... Bir zamanlar Freada'ya dış bileyen babası şimdi pek rahat görünüyordu. Koltuklardan birine iyice yayılmış, altın kürdanıyla dışını karıştırıyor, bir yandan da Freada'nın tasarıları üzerinde tartışıyordu.

Elini sallayarak: «Al biraz başka yerlere götür onu» dedi, «Götür, dünyayı gezdir. Avrupa'nın her başkentinde piyano çalsın. Annesi de öyle yapmıştı. Sonra da Amerika'ya gidersiniz. Ben razıyım, götür onu.»

Celia, Freada'nın sigarasının külünü yere silkeleyişini seyrediyordu. Hemen yanındaki masada bir kül tablası vardı ama, Freada kullanmıyordu onu nedense. Kül tablasının içinde kül yerine, uçları yenmiş bir kuşkonmaz vardı.

Freada: «Niall yolculuk etmeyi sevmiyor» dedi, «Yükselme hırısı da yok.»

Delaney: «Yükselme hırısı mı yok?» dedi, «Dünyayı gezmek de istemiyor, ha? E, ne yapmayı seviyor öyleyse?»

— «Yemek yemeyi seviyor.»

Celia, «Tablanın içindeki kuşkonmaz artıklarını kimin bıraktığı anlaşıldı» diye düşündü, «Orada, buradaki boş çikolata kağıtlarını da öyle. Eve dönünce unutmayayım da, söyleyeyim bunu Truda'ya.»

Delaney, merakla: «Peki, başka ne seviyor?» diye sordu.

Freada omuz silkti. Ağızlığına yeni bir sigara taktı.

— «Okuyor» dedi, «Uyuyor. Saatlarca uyuyor.»

Delaney: «Öyleyse kazandığı ün, bütün bu büyük başarı kafasını bozmamış» dedi, «Onu şımartmamış, anlaşılan?»

Freada: «Başarı kazandığının farkında bile değil, bana kalırsa» diye karşılık verdi.

Delaney: «İşte gene tıpkı annesi» dedi, «O da aldırmazdı.»

Freada: «Evet ama, o çaba gösterirdi» diye karşılık verdi, «Çalışırdı.. Allah'ım, hem de nasıl çalışırdı! İnatçıydı, sebatlıydı, güçlüydü o. Niall'da bunların hiç biri yok. Her şey ona vız geliyor.»

Delaney başını salladı, bir ıslık koyuverdi.

— «Bak, bu kötü işte» dedi, «Damarlarındaki Fransız kanı tepreşmiş olmalı gene.»

Celia Niall'ın elindeki mavi damarı düşündü, «Acaba o damar da Fransız mıdır?» diye geçirdi. Sonra kendi ellerine baktı. Babasının gibi geniş, köşeli ellerdi bunlar. Damarları hiç gözük müyordu.

Delaney: «Maria çalışkan çıktı» diyordu, «Maria tam istediğim gibi. Gevşemek nedir bilmez o. Önümüzdeki hafta gene provalara baş-

layacak. Bizdendir o, ailesine çekmiş. Fransızlar'a benzer hiç bir yanı yoktur, Allah'a şükür.»

Celia, kaygıyla, «Aman, sakın Freada'nın da Fransızlar'la bir yakınlığı olmasın!» diye düşündü. Freada ana dili gibi fransızca konuşurdu, hep Fransa'da yaşardı. Babası kimi vakit ne kadar da düşüncesiz oluyordu...

Celia, konuyu değiştirmek için: «Maria geldi mi acaba?» dedi, «Tren bir saat önce gelmiş olmalı.»

Freada: «Niall onu doğruca otele götürceğini söylüyordu» diye karşılık verdi, «İsterseniz gidip bakın, otelde mi. Niall daha sonra gelip üstünü değiştirebilir.»

Celia, «Ne de olsa Truda'ya benziyor» diye düşündü, «Niall'ın ne zaman üstünü değişmesi gerektiğini biliyor. Acaba Niall'ın çamaşırlarıyla de o mu uğraşıyor? Gömleklerini o mu sayıyor? Hani, Freada da Niall'a «benim oğlum» dese, hiç yadırgamayacağım!»

Celia'yla babası bir taksiye binip otele yollandılar.

Delaney: «Merak ediyorum, doğrusu» dedi, «Niall'la Freada arasındaki bu acayip yakınlık nasıl gidiyor. Çılgın Freada. Eski dost. Yarın onu öğle yemeğine çağırayım da, ağzını arayayım bakalım birazcık.»

Celia, dehşetle: «A, baba, nasıl yaparsın bunu?» diye atıldı.

— «Neden olmasın, yavrum?»

Celia: «Niall için ne kadar utanç verici bir şey, düşünsen-e.» dedi.

— «Ben utanılacak bir şey görmüyorum. Böyle şeyler önemlidir. Tıbbî yönden iyileştirirler insanı. Oxford'lu, Cambridge'li, ya da Heidelberg'li bir öğretmene ne gözle bakarsam, Freada'ya da o gözle bakıyorum ben. Freada işini bilir.»

Freada'yı kaç yıldır tanıdığını düşünmeye koyuldu. Akli ta gerilere, 1912, 1909 yıllarına gitti.

Otele gelince Maria'yı sordular.

Resepsiyon memuru: «Bayan Delaney geldi, eşyalarını yerleştirdi, sonra gene dışarı çıktı» dedi, «Hayır, hiç bir haber bırakmadı. Gideli yarım saat kadar oluyor. Yanındaki bey de birlikte çıktı.»

Yukarıya, odalarına çıkınca, içeriyi darmadağınık buldular. Maria elbiselerini yatakların üzerine fırlatıp bırakmıştı. Yataklar alt-üst olmuştu. Havlular oraya, buraya atılmıştı. Yerlere talk pudrası dökülmüştü.

Delaney: «İğrenç!» diye homurdandı, «Avusturyalı hizmetçilerden farkı yok!»

Celia hemen işe girdi, harıl-harıl ortalığı toplamaya koyuldu. Maria artık onlardan değildi, aileden biri değildi...

Delaney, dış fırçalarının durduğu bardağı alıp koklayarak: «İç-

mişler de!» dedi, «Kokusuna bakılacak olursa, konyak içmişler. Kızımın içtiğini bilmezdim doğrusu.»

Celia, babasının yatağını düzelterek: «İçmiyor» dedi, «Her zaman içtiği tek şey portakal suyudur, bilmez misin? Yalnız, temsilin ilk gecesi şampanya içer.»

Delaney: «Öyleyse, Niall içmiştir» diye karşılık verdi, «Biri içmiş, bu muhakkak... Niall dan başka kim olabilir bu? Dişlerimi yıkadığım bardağa koymuş üstelik konyağı. Gösteririm ben o Freada'ya. Sorumlusu odur bu işlerin.»

Diş fırçalarını koyduğu bardağa kendisi için konyak doldurdu. Sonra, Celia'ya dönerek:

— «Biraz dışarı çık da üstümü değişeyim, yavrum» dedi, «Maria'nın niyeti bu otel dairesini bir geneleve çevirmekse, dönünce bana hesap vermek zorunda kalacak. Mary Rose rolünü oynamasına engel olurum valla! Hemen bu gece Barrie'ye telgraf çekeyim de görsün gününü.»

Akşam giyeceği elbiseleri aramaya koyuldu dolapta. İstemediği kostümleri öfkeyle yere fırlatıyordu.

Celia giyinmek için kendi odasına geçti. Yastığa bir pusula iğnelemişti: «Kabarede görüşürüz. Biz dışarda yemek yiyeceğiz.» Celia'nın tuvalet masasının çekmeceleri açıldı. Gece çantası da ortada yoktu. Maria kendi çantasını getirmeyi unutmuş olsa gerek. Onun yerine, Celia'ninkini almıştı. Yalnız çantayı değil, Celia'nın küpelerini de almıştı. Babasının Milano'da ona satın aldığı yeni küpeleri almıştı üstelik. Celia üzgün, umutsuz bir ruh durumu içinde giyinmeye başladı. Akşam bir terslik olacak gibi geliyordu ona...

* * *

Niall'la Maria, St. Cloud'a giden bir ırmak gemisinde yan yana oturuyorlardı. Paris, belli belirsiz, güzelim bir sis bulutu gibi, arkalarında kalmıştı. En üst güvertede oturmuş, kiraz yiyorlardı. Kiraz çekirdeklerini aşağıdaki insanların kafalarına atıyorlardı. Maria gece elbisesinin üzerine Niall'ın devetüyü paltosunu giymişti. Elbisesi yeşildi. Celia'nın yeşim taşından küpeleri elbiseyle çok iyi uyuyordu.

Maria: «Önemli olan şu bence» dedi, «Hiç ayrılmamalıyız biz.»

Niall: «Zaten hiç ayrılmadık ki» diye karşılık verdi.

Maria: «Şimdi ayırıyor ya» dedi, «Sen Paris'tesin, bense Londra'da. İğrenç bir şey bu. Dayanamıyorum. Mutsuzluğumun gerçek nedeni bu işte.»

— «Mutsuz musun?»

Maria: «Hem de nasıl» dedi.

Aşağıda oturan kabak kafalı bir Fransız'ın başına bir kiraz çe-

kirdeği fırlattı. Adam öfkeyle bağırıp çağırmaya hazırlanarak, başını kaldırıp yukarı baktı. Maria'yı görünce, gülümseyerek selâm verdi. Yukarı güverteye çıkan bir merdiven var mı diye, çevreyi gözden geçirdi.

Maria: «Öyle yalnızım ki» diye yakındı, «Kimse güldüremiyor yüzümü.»

Niall: «Önümüzdeki birkaç hafta gülecek halin olmayacak» dedi, «Provaların başlıyor.»

Maria: «İyi ya» diye karşılık verdi, «En çok o zaman gülüp eğlenmeye ihtiyaç duyuyorum.»

Vapur kıvrıla büküle uzanan ırmak boyunca ilerleyerek kıyıdaki gölgeli ağaçlara doğru seğırtti. İskelelere alacakaranlık çökmüştü. Paris'in sesleriyle kokuları çevrelerindeki havada dolaşıyordu.

Niall: «Çekip gidelim» dedi, «Her şeyi olduğu gibi bırakıp gidelim!»

Maria: «Nereye gidebiliriz ki?» diye sordu.

— «Meksika'ya gidebiliriz.»

El ele tutuşmuş, ırmak boyunca sıralanan ağaçları seyrediyorlardı.

Maria: «Ya o şapkalar?» dedi, «O tepesi sipsivri şapkalar. Meksika'daki şapkalar hiç hoşuma gitmiyor benim.»

— «Şapka giymek zorunda değilsin. Yalnız, ayakkabılar felâket. Özel bir deriden yapıyorlar, kokuyor.»

Maria: «Ayrıca ikimiz de ata binmeyi bilmiyoruz» dedi, «Meksika'da ise ata binmeyi bilmek şarttır. Katırlara daha doğrusu. Sonra, herkesin tüfeği var. Boyuna ateş eder dururlar.»

Kirazların bulunduğu boş kesekâğıdını buruşturup ırmağa attı

— «Yani, demek istiyorum ki» dedi, «Buradan gitmek istemiyorum. Londra'da kalmak istiyorum. Yalnız, sen de yanımda olarsın istiyorum.»

Niall: «Londra'da oturacağıma, bir fener kulesinde otururum, daha iyi» diye karşılık verdi.

— «Neden fener kulesi?»

— «Ya da bir değirmende. Ya da bir mavnada.»

Maria içini çekti, Niall'ın omuzuna yaslandı.

Niall: «Gerçeği görmeyi bilelim» dedi, «Hiç bir zaman beraber olamayacağız.»

Maria: «Arada sırada beraber olabiliriz» dedi, «Zaman zaman. St. Cloud'a varmamıza daha çok var mı?»

— «Bilmiyorum. Neden sordun?»

— «Hiç, merak ettim sadece. Kabareyi kaçırmamalıyız. Freada'yı, senin şarkılarını dinlemeliyiz.»

Niall bir kahkaha attı, iki koluyla birden Maria'ya şarıldı.

— «Biliyor musun» dedi, «Benimle birlikte kaçmak sadece bir bahane senin için. Ha St. Cloud olmuş, ha Meksika, fark etmiyor.»

Maria: «Bunu bir simge haline getirebiliriz» diye atıldı, «Her zaman istediğimiz ama, hiç bir zaman elde edemediğimiz bir şeyin simgesi. Ulaşılmaz bir şeyin. Şöyle başlayan bir şiir vardı galiba: «Ah Tanrım, Ah Montreal!»... Biz de, «Ah Tanrım, St. Cloud!» diyebiliriz örneğin.»

Rüzgâr soğuk soğuk esiyordu. Maria Niall'ın devetüyü paltosunu boğazına kadar ilikledi.

— «Bak ne yapalım» dedi, «Paris'e ormanın içinden geçen yoldan taksiyle dönersek, her iki dünyayı birden yaşamış oluruz. Taksi mahsustan ağır ağır yol alır. Hem bakarsın, şoför de düşünceli biri çıkar!»

Niall: «Fransız şoförler hiç dönüp arkalarına bakmazlar» dedi, «Hepsi ona göre yetişmiştir.»

Düşündüklerini yaptılar. Bir taksi bulup bindiler. Araba sessiz ormanın içinde yol alırken, Niall:

— «Gene de ben Meksika'ya gitmeyi yeğ tutardım» dedi.

Maria: «Dilenciler akıllarına eseni isteyebilirler» diye karşılık verdi, «Ha, sahi...»

— «Sahi ne?»

— «Hâlâ hardal kokuyor muyum?»

* * *

Paris'te ise Delaney, Celia ve Freada korkunç gergin bir hava içinde akşam yemeklerini yiyorlardı. Delaney öfkesinden küplere biniyordu. Kalkmış, ta nerelerden üvey oğlunu görmeye gelmişti. Üvey oğlu ise onu görmek için en küçük bir çaba bile harcamıyordu. Kızının Londra'dan gelebilmesi için tren biletini o almıştı, kaldığı otelin ücretini de gene o ödeyecekti. Öyleyken, Maria Viyanalı bir fahişe gibi sokaklara dökülmüştü gelir gelmez.

Delaney bütün bunları yüksek sesle Freada'ya söyledi yemek boyunca.

— «İkisinden de bıktım» diyordu, «Bir daha parmağımı bile oynatmayacağım onlar için. Ne halt ederlerse etsinler. Niall şımarık pezevenğin biri. Başkaca da bir şey olacağı yok. Maria ise bir sürük. İkisinin de kanı karışık elbet, ne olacak? Damarlarında pis kan akıyor. Lâğım çukurudur sonları. Allah'a şükür ki, şu çocukcağız var. Allah'a şükür, Celia var.»

Freada yalnız qülümsemekle yetiniyor, Chesterfield'lerini tütürüyordu. Celia, «Belki gerçekten bir öğretmen bu kadın» diye düşündü, «Hoşgörü sahibi, anlayışlı bir öğretmen.»

Freada: «Dönüp gelecekler» dedi, «Bir zamanlar ben de kendimi Paris'te genç hissedirdim.»

Uzun yemek en sonunda bitti. Ama daha çile sona ermemiştii. Gece yemeği, kabare faslı vardı önlerinde. Delaney faturayı sesini çıkarmadan ödedi. Sonra hep birlikte arabaya bindiler, konuşmadan yol almaya başladılar. Delaney'in canı bir boite de nuit»[*] ye gitmeyi çekmişti bu kez.

Delaney asık bir yüzle: «Hepsi birbirinin eşidir böyle yerlerin» diye homurdandı, «Fuhuş yuvaları. Gündüz düşündüklerimden ne kadar başka her şey. Tam yerine düşmüşsün, Freada'cıgım, yazık ki tam yerine düşmüşsün». Omuz silkti, başını salladı.

Babasının söylediklerinden dolayı Celia «boite de nuit» yi yer altına gömülmüş, bodrum gibi bir yer sandı önce. Karanlık, kasvetli, iyi aydınlatılmamış bir yer olsa gerekti. Bembeyaz yüzlü, şeytan ruhlu insanlar yanak yanağa dans ediyorlardı orada. Londra'daki Elçiler Kulübü gibi bir lokantaya girdiklerini görünce, pek şaşıtı. Üstelik daha da şık ve güzeldi burası. Kadınlar son derece zarif giyimliydi. İçlerinde Delaney'i tanıyanlar vardı. Delaney onlara gülümseyerek selâm verdi. Freada önde, baba-kız arkada, köşedeki masaya doğru ilerlediler. Bir süre sonra, sıkma belli bir kostüm giymiş, gençten bir adam masalarına yaklaştı. Ayakkabılarının topuklarını birbirine vurarak Celia'nın önünde yerlere kadar eğildi, onu dansa kaldırdı. Celia kıpkırmızı kesildi, babasına göz attı. Genç adam en azından bir marki olmalıydı. Ya da bir Bourbon prensiydi belki.

Freada: «Kalkabilirsin dansa, Celia» dedi, «Protokol gereğidir bu. Konuşmak zorunda değilsin.»

Celia hayal kırıklığına uğramış bir halde, dansa kalktı. Gene de bir tür iltifat sayılırdı bu. Genç adamın kolları arasında diken pamuğu gibi uçup duruyordu şimdi. Kabare daha sonra başladı. İki gösteri vardı: Hikâyeler anlatan bir Fransız, sonra da Freada. Fransız son derece ufak-tefek, şişman mı şişman bir adamdı. Adamcağız sahneye doğru ilerlerken Delaney kendini tutamadı. Gülmeye, alkışlamaya başladı. Delaney bu tür seyircilerdendi işte. Her zaman kendini eğlendirmesini bilirdi. Celia Fransız'ın anlattıklarından tek kelime bile anlamıyordu. Fransızcası kötü olduğundan değil, sadece bu tür fransızcaı bilmediğinden. Ancak, adam son derece aşağılık şeyler anlatıyor olmalıydı; çünkü Delaney katılasıya qulüyordu. Gözlerinden yaş gelene kadar güldü, güldü. Sonra soluk almak için durdu. Fransız sevincinden uçuyordu, gösterisi o güne kadar hiç bu denli başarılı olmamıştı. Derken, Freada ayağa kalktı, piyanoya doğru seğırtti. Celia'nın yanakları al al oldu. Tanıdığı birinin sahnede değil de

[*] Fr.: «Gece barı» (Çeviren).

bir odada, hemen gözünün önünde gösteri yapması her zaman utan dırırdı onu nedense. Aşırı derecede yakındılar. Freada akıllıydı. Önce taklit yapmakla işe başladı. Celia onun taklidini yaptığı kimseleri tanıımıyordu elbet - Hepsi Fransız'dı - ama, belli ki Freada iyi taklit ediyordu onları. Çünkü herkes alabildiğine alkışlıyordu.

Sonra ışıklar karartıldı ve Freada Niall'ın şarkılarını söylemeye başladı.

Şarkının sözlerini birlikte yazmışlardı; beste ise elbet Niall'ındı. Şarkıların kimisi ingilizce, kimisi fransızcadı. Freada'nın kalın, kısık bir sesi vardı; kimi vakit bozuk çıkıyordu ama, insanı rahatsız etmiyordu bu. Öyle sıcak, öyle anlamlıydı ki sesi, geri yanına insan boş veriyordu. Celia için yeni olan bu şarkılar, masalarda oturan insanlar için hiç de yeni değildi. Freada'ya eşlik ederek, hep birlikte ezgiyi mırıldanıyorlardı. Freada şarkıya önce hafif bir sesle başlıyor, sonra dalga dalga sesini yükselterek, ana ezgiye giriyordu. Gülümsüyordu bir yandan. Celia'nın göğsü kabardı; pek az tanıdığı Freada değildi onu böyle gururlandıran. Şarkılar Niall'a - ağabeyisine - ait olduğu için göğsü kabarıyordu. Celia'nın yaptığı resimler nasıl kendine aitse, şarkılar da Niall'a aitti. Bir ara, öbür masalardaki insanlar gibi, o da şarkıyı mırıldanırken buldu kendini. Babasına göz atınca, onun da mırıldanmakta olduğunu gördü. Delaney'in gözlerinde yaşlar vardı ama, sarhoşluğun, şampanyanın verdiği gözyaşları değildi bunlar. Niall'la - damarlarında pis Fransız kanı dolaşan üvey oğluyle - gururlandığı için ağlıyordu...

* * *

Dışarıda, barın girişinde, Niall Maria'yı bekliyordu. Maria vestiyerdeydi, burnunu pudralıyor, kendine çeki-düzen veriyordu. Niall kabareye yetişemeyeceklerini ummuştu ama, ne yazık ki yetişmişlerdi işte. İçeride Freada'nın piyano çaldığını duyuyordu. Şarkının son dizesini alaylı söylüyordu ki, bu da Niall'ın sinirine dokunuyordu. Ama belki de böylesi daha iyiydi, Niall bilemiyordu. Ayrıca umurunda mıydı sanki? O sırada Maria tuvaletten çıktı.

— «Nasılım? İyi duruyor muyum?» diye sordu.

Niall: «Seni bundan beter de çok gördüğüm olmuştur» diye karşılık verdi, «İçeri girmemiz şart mı, sahiden?»

Maria: «Elbet şart» dedi, «Dinle, senin şarkını çalıyorlar.»

Kapıdan geçip aralıkta durdular, Freada'yı seyre koyuldular. Herkes şimdi onunla birlikte şarkıyı söylüyordu. Kimisi de ayaklarını yere vurarak tempo tutuyordu. Birkaç kişi başlarını kapıda duran Niall'la Maria'ya çevirdiler. Maria'nın kulağına bir mırıltı, bir beğeni fısıltısı çalındı.

Maria gülümseyerek bir adım ilerledi ama, ne yaptığının kendi de farkında değildi. Beğenildiğini sezinler sezinlemez, kurulmuş bir bebek gibi gülümser, hareket ederdi. Gülümseyerek bir adım atmıştı ki, gözlerin kendisine bakmadığını birden fark etti; ona değil, Niall'a bakıyorlardı. Niall'ı birbirlerine göstererek gülümsüyorlardı. Freada piyano taburesinde dönüp gülerken Niall'a baktı, başını arkaya attı. Masada oturanların mırıltısı şimdi daha ısrarlı, daha yüksek perdeden duyuluyordu.

Biri: «Le p'tit Niall... Le p'tit Niall...» diye bağırdı.

Kimsenin önemsemediği Maria, tek başına duvara yaslandı. Niall'a baktı. Onun canı sıkkın, kayıtsız bir tavırla salonu geçip piyanoya doğru ilerlediğini gördü. Niall Freada'yı itip piyanonun başına geçti, çalmaya başladı. Herkes alkışlıyor, gülüyordu. Freada da gülüyor, el çırpıyordu. Sonra piyanoya abanarak şarkı söylemeye, Niall'a eşlik etmeye başladı.

Maria, kimsenin ilgisini çekmeden, kimse tarafından tanınmadan masaların arasından geçti, köşede oturan Celia'yla babasının yanına ulaştı. Geç kaldığı için yavaş sesle özür dilemeye girişti.

«Babası: «Şşt!» diye onu susturdu, «Sus da Niall'ı dinle.»

Maria oturdu, ellerini kucağında kenetledi. Sağ elindeki Niall'ın yüzüğüyle oynamaya başladı. Salondakilerin içinde şarkı söylemeyen, bir oydu.

Kabare sona erince, hep birlikte çepeçevre masada oturup gece yemeği yediler. Delaney'le Freada derin bir tartışmaya dalmışlar, işin teknik yanlarını konuşuyorlardı.

Maria, Niall'a dönerek: «Korkunçtun» dedi, «Utandım senden. Akşam elbisesi giymemiş tek adamdın koca salonda.»

Niall: «Niye giyinecekmişim?» dedi, «Sırtıma bir yelek, ayaklarıma kabaralı kaba çizmeler giysem bile aldırılmazlar ki.»

Maria, öfkeyle: «Kendini bir şey sanıyorsun, anlaşılan» dedi, «Günün birinde böyle olabileceğin hiç aklıma gelmezdi ama, olmuşsun işte. Londra'da bir gün bile dayanmazlar sana. Tek başarı kazanamazsın orada!»

Garson geldi, Maria'nın kadehine şampanya doldurmaya yelten-di. Maria başını sallayarak istemediğini belirtti.

— «Buzlu su rica edeceğim lütfen» dedi.

Niall: «Bir fener kulesinde, ya da bir mavnada neden yaşamak istediğimi anladın mı şimdi?» diye sordu.

Maria karşılık vermedi. Niall'a sırtını döndü.

— «Sana Lord Wyndham'ın oğlundan söz ettim mi mektubumda, Celia?» diye sordu.

Celia: «Evet,» diye karşılık verdi, «Yazdığına göre, çekici bulmuşsun onu.»

— «Çekici gerçekten. Bana da bayılıyor. Üstelik evli falan da değil.»

Profesyonel dansör gene masalarına yaklaşıyordu. Celia göz ucuyla ona baktı. Sandalyesini geri itip, dansa kalkmaya hazırlandı. Gelgelelim, adam ona bakmadı bile. Gidip Maria'nın önünde durdu, yerlere kadar eğilerek onu selâmladı.

Maria gülümseyerek masadan kalktı. Hızlı hızlı fransızca konuşarak adamla birlikte dans edenlerin arasına karıştı, dönmeye başladı. Kabare bitti biteli, ilk kez olarak öbür masalarda oturanlar başlarını Niall'dan döndürüp, Maria'ya baktılar.

Celia, üzünlükle: «Küpeler yakıştı ona» diye düşündü, «Evet, benden çok ona yaraştı... kendisine vermemi isteyecek mi bakalım?»

Yanıbaşında babası heyecanlı heyecanlı Freada'yla konuşuyordu.

— «Çocuklarımla gurur duymak mı?» diyordu, «Elbet gurur duyuyorum. Kendimi bildim bileli söyleyip durduğum bir şeyi doğruluyorlar, hepsi okadar. Sanatçılık insanın kanında ya vardır ya yoktur. İster bir süt ineği, ister damızlık bir aygır olsun, fark etmez... önemli olan doğuştan yetenektir.»

Maria, profesyonel dansörün kolları arasında, masalarının önünden geçti. Omuzunun üzerinden Niall'a bakıp dilini çıkardı.

XV

YAŞLI saat yediyi çaldı. Yukarıda birinin yıkandığı duyuluyordu. Charles yürüyüşten dönmüştü anlaşılan; şimdi de banyo yapıyordu. Oturma odasına uğramadan, dosdoğru yukarı çıkması tatsızlığa işaretti. Gerginliğinin geçmediği anlamına gelirdi bu. Dolayısıyla bizler de hâlâ asalaktık.

Niall: «Yemek yemek istemiyor canım» dedi, «Şimdiden olacıklar belli: masanın çevresine oturup tek kelime konuşmadan yemek yiyeceğiz. Yalnız, Polly konuşacak elbet. O beylik konuşmalarından birine başlayacak gene: «A, anneleri... çocuklar soyunurken ne dediler, anlatmasam ölürüm size...» Sonra bu böyle sürüp gidecek.»

Celia: «Sessiz-sedasız oturmaktan gene de iyi sayılır» dedi, «Üçümüzden biri konuşacağına, Polly konuşsun, daha iyi. Ayrıca, Charles zaten hiç dinlemiyor onu. Ha saat tıkır-tıkır işlemiş, ha Polly konuşmuş, onun için hepsi bir.»

Niall: «Hani ya çocuklar birazcık değişik, gülünç bir şey söylemiş olsalar, gene aldırmayacağım» dedi, «Ama öyle bir şey dedikleri

yok. Belki söyledikleri baştan gerçekten gülünçtür de, işin hoş yanını atlayıp olayı tatsızlaştıran Polly oluyordur, kimbilir.»

Celia: «Polly'ye karşı çok acımasızsın» dedi, «Çok iyi kız oysa Doğrusu ya, bu ev onsuz nasıl döner, düşünemiyorum bile.»

Niall: «Hiç değilse yemekte onunla birlikte sofraya oturmak zorunda olmasaydık» dedi, «En çok bu sinirime dokunuyor. Dışleri-mi karıştırmak, geyirmek falan geliyor içimden!»

Maria: «Zaten yapıyorsun bunu» diye karşılık verdi, «Polly'yle birlikte sofraya oturmak üzerindeki görüşüne ben de katılıyorum. Yalnız, onu sofraya almasak ne yapar, bir düşün. Tepsiyi mi yiyecek yemeğini? Nerede? Kim götürecektir tepsisini? Ya ne konmuş olacak tepsinin içine? Soğuk bir tavuk budu mu?»

Niall: «Zaten sofraya oturup bizimle birlikte yediği de bu değil mi?» dedi.

Maria: «Evet, doğru» diye karşılık verdi, «Ama kendisi kesip alıyor tavuğunu bizimle yerken. Bir başkası kesip tabağa koyar, köpeğe kemik atar gibi ona gönderirse, bu çok daha ağır gelir kızcağıza. Ayrıca, bütün bunlar savaş sırasında başladı, herkes çayını akşam altı buçukta içmeye başladığı zaman. İnsanlar çaresiz birbirine yaklaştı, toplum hayatına alıştı...»

Niall: «Ben hiçbir zaman alışamadım» dedi.

Maria: «Alışmak zorunda kalmadın da, ondan» dedi, «Kimsenin uğramadığı, artık kullanılmayan bir ambara gidip yangın seyretmek ancak senin yapacağın şey!»

Niall: «Çok da tehlikeliydi üstelik» dedi, «O tuhaf biçimli çatının altında dururken, türlü nesneler düşüyordu kafama. Kimse bilemez elbet ne kadar yürekli olduğumu. Charles'tan bile yürekliyim.»

Celia kalkıp yastıkları kabartmaya, oraya, buraya dağılmış kâğıtları toplamaya girişti. O yapmasa, kimsenin yapacağı yoktu bu işleri. Charles dağınıklığından nefret ederdi. Öyleyken, Maria evin dağınıklığını görmemezlikten gelirdi. Farthings'le uğraşmazdı bile. Oysa Londra'daki kendi katı tertemizdi, pırıl-pırlıdı her zaman. Ama belki de orası salt kendine ait olduğu için özeniyordu. Farthings ise onun değildi, Charles'ındı.

Celia: «Biliyor musun, Niall» dedi, «bana kalırsa, geleneklere karşı saygısızlığın yüzünden Charles sana soğuk davranıyor.»

Niall: «Ne demek istediğini anlayamadım doğrusu» diye karşılık verdi, «Geleneklere büyük saygım vardır benim.»

Celia: «A, evet» dedi, «Ama değişik biçimde. Sen gelenekten söz ederken, Kraliçe Elizabeth'i düşünürsün: Atına binmiş, Greenwich'te söylev veriyordur, sonra da Essex'i, ya da o sırada kim gözdeyse o adamını çağtıracaktır... Charles ise gelenekten söz ederken, bugünün dünyasına değiniyor. Yurttaşlıktan, görevini yerine getirmekten, eğri-

likten, doğruluktan, bu ülkenin neyi temsil ettiğinden söz ediyor.»

Niall: «Aman, ne sıkıcı!» dedi.

Celia: «İşte ağzınla yakalandın» dedi, «Charles işte bu tutumundan nefret ediyor senin. Sana asalak demesine şaşmamalı.»

Maria ayağa kalktı, şöminenin üzerindeki aynaya bakarak: «Me-sele bunların hiç biri değil» dedi, «Çok daha kişisel bir şey var bu işin içinde. Charles'ın yüreğinin ta içinde gizli bir kıskançlık, bir kin var. Her zaman sezinledim bunu ve «böyle bir şey yok» diye kendi kendimi kandırmaya çabaladım. Madem bu akşam hepimiz bu denli açık konuşuyoruz, bunu da açık açık söylemekten kaçınmayalım bari.»

Niall: «Neyi açıklamaktan kaçınmayalım yani?» diye sordu.

Maria: «Charles'ın seni öteden beri kıskandığını!» diye karşılık verdi.

Upuzun bir sessizlik oldu. Üçümüz de bu gerçeği açığa vurmaktan kaçınmıştık baştan beri.

Celia, telâşla atıldı: «Doğruculuk oyunu oynamayı bırakalım» dedi, «Nefret ediyorum bu oyundan.»

«Maria genellikle çok ağzı sıkıdır» diye düşündü içinden de, «Maria'nın dili çözüldüyse, her şey olabilir. Kıyamet kopabilir...» Birden duraladı, ne demek istiyordu kıyamet kopar derken yani? Hangi kıyamet kopacaktı, neden kopacaktı ki? Her şey aşırı karmaşıklaşmıştı. Gün elden çıkıyordu...

Niall: «Ne zaman başladı?» diye sordu.

— «Ne zaman ne başladı?»

Niall: «Kıskançlık» dedi.

Maria şöminenin rafında, şamdanın arkasına sakladığı dudak boyasını çekip çıkarmış, boyanıyordu.

— «A, ne bileyim ben» diye karşılık verdi, «Ama çok oluyor. Caroline doğduktan sonra yeniden sahneye döndüm ya, sanırım o sıralarda başladı. Kabahati sana yükledi. Beni sahneye çıkmaya sen kışkırtıyorsun sanıyordu.»

Niall: «Kimse kışkırtmadı seni» dedi, «Kimsenin etkisinde kalmazsın ki. Kalsan bile, seni etkileyebilecek son insan ben olurdum herhalde!»

— «Biliyorum ama, Charles'a anlatamadım bir türlü bunu.»

Celia: «Sana bir şey söyledi mi?» diye sordu.

— «Hayır, hiç bir şey söylemedi ama, kendim sezinledim. Tuhaf bir gerginlik vardı sanki.»

Celia: «İyi ama, günün birinde bunun nasıl olsa olacağını bilmesi gerekirdi» dedi, «Senin yeniden sahneye dönmek isteyeceğini yani. Sıradan bir kadın gibi köyde yerleşip oturmanı beklemiyordu bes-belli.»

Maria: «Bekliyordu galiba» diye karşılık verdi, «Sanırım, en başından beri beni yanlış tanıdı. Daha önce de söyledim ya size, bütün hikâye Mary Rose'ü oynamamdan çıktı. Mary Rose bir köylü kızıydı. Elma ağaçlarına tırmanıp dalların arasına saklanan, sonra da adada kaybolan bir köylü kızı. Bir hayalet, bir hortlaktı o. Charles işte bu hayale âşık oldu.»

Niall: «Peki, ya sen?» diye sordu. «Sen neye âşık oldun?»

Maria: «Ben Mary Rose olduğuma göre, elbet Simon'a âşık oldum.» diye karşılık verdi, «Charles da idealimdeki Simon'a tıpatıp uyuyordu. Sessiz, sakın, güvenilir, sadık. Ayrıca o sıralarda çevremde pek erkek de yoktu. Sonra bütün o çiçekler...»

Celia: «Sana çiçek gönderen, bir Charles değildi ki» diye karşılıkta, «Herkes boyuna çiçek yolluyordu sana. Zengin bir Amerikalı vardı, haftada iki kez orkide yollardı. Sahi, neydi adı?»

Maria: «Hiram bilmemkim» dedi, «Bir keresinde beni Le Touquet'ye götürmek için bir uçak kiralamıştı. Gelgelelim, bütün yol boyu kustum, adamcağızın paltosunu berbat ettim. Buna rağmen son derece nazik davrandı bana.»

Niall: «Hafta sonu tatilin iyi geçti mi bari?» diye sordu.

— «Ne gezer! Paltoya ne olduğunu düşünüp durdum boyuna. Temizlenmesi öyle zordu ki. Pazar gecesi uçakla geri döndüğümüzde de baktım, palto yoktu sırtında.»

Niall: «Belki de garsona falan vermiştir paltoyu» dedi, «Ya da oda uşağına. Evet, evet, ona vermiş olmalı. Uşak tek kelime sormadan alıp yok edivermiştir paltoyu, eminim.»

Celia: «Öyle» dedi, «Ayrıca işi gereği, paltonun neyle en iyi temizlenebileceğini de biliyordu besbelli. Her neyse, Hiram'la birlikte Le Touquet'de geçirdiği hafta sonu tatili değildi herhalde Maria'nın Charles'le evlenmeye karar vermesinin nedeni. Çiçekler, ya da Charles'ın güvenli bağlılığı da değildi elbet. Hattâ Mary Rose'la Simon bile değildi, bence. Maria bütün bu saydıklarına evlenmeden de sahip olabilirdi. Charles'ın çok özel, kimsede olmayan bir yanı olsa gerekti. Yoksa, Maria dünyada tiyatroyu bırakıp iki yıl köyde yaşamaya razı olmazdı.»

Niall: «Kızı bu kadar sıkıştırma» dedi, «Charles'la neden evlendiğini pekâlâ biliyoruz nasıl olsa. Bu konuda ikiniz de neden bu denli içten pazarlıklı davranıyorsunuz, anlamıyorum.»

Maria pudra pomponunu vazonun içine koydu gene. Geçen haftadan beri pompon orada saklı duruyordu.

— «İçten pazarlıklı falan değilim ben» dedi, «Düşünden önce Caroline'a gebe kaldığımı ima etmek istiyorsanız, gerçek değil bu. Charles böyle bir şey yapamayacak kadar saygılıydı bana karşı. Caroline evlenmemizden tam dokuz ay sonra dünyaya geldi. Tam anlamıy-

le örnek bir gelindim ben. Evlenmek çok romantikti doğrusu. Maskeni birden çıkarıvermek gibi bir şey...»

Celia: «Biraz ikiyüzlülük ediyorsun gibi gelmedi mi o zaman sana?» diye sordu.

Maria örkeye aynadan dönüp Celia'ya baktı. «İkiyüzlülük mü?» dedi, «Hiç bile. Neden ikiyüzlü olacaktım ki? Daha önce hiç evlenmediğime göre.»

— «Evet ama, gene de...»

— «Hayatımın en heyecanlı anlarından biriydi. Nikâh, sonra da St. Margaret's kilisesindeki düğün töreni. Baştan ayağa beyazlar içindiydim. Babamın kolunda ara geçitten yürümüşüm kilisede. Yalnız, doğrusu ya, bir ara çok sıkıntı çektim. Ayakkabılarımı yeni almıştım. Korkunç acelem vardı, telaşla ısmarlamıştım onları. Fiyatları altlarında yapışık duruyordu daha. Çıkartmayı unutmuşum. Dua etmek için diz çökmünce, birden aklıma geldi etiketleri çıkarmayı unuttuğum. Kafam buna öyle takıldı ki, rahibin dediklerini duymadım bile. Bonyuna, «Aman yarabbi! Charles'ın annesi şimdi görecektir ayakkabılarının altındaki fiyatı!» diye düşünüp duruyordum.»

Niall: «E, ne çıkardı yani görse?» diye sordu.

— «Ayakkabıları nereden aldığımı anlardı, ne olacak? Çok ucuza almıştım onları. Annesinin görmesine dayanamazdım.»

Niall: «Züppe, sen de!» dedi.

Celia: «Hayır, hiç de öyle değil» diye lafa karıştı, «Züppelik değil Maria'nın ki. Ben anlıyorum neden tedirgin olduğunu. Kızlar böyle şeylerde şaşılacak kadar duyarlıdırlar. Ben hâlâ, şimdi bile öyleyim ya... Evet, bu yaşta bile. Harvey Nichols'tan, ya da herhangi bir mağazadan bir elbise aldım mı, hemen etiketini keserim. Görenler elbiseyi bir hazır elbise mağazasından aldığımı anlamasınlar, özel tarzime diktirdim sansınlar diye.»

— «İyi ama, kimin umurunda sanki bu?»

— «Bizim umurumuzda. Biz kadınların yani. Kadınların kişisel, daha doğrusu aptalca bir gururudur bu. Her neyse. Maria daha hâlâ söylemedi bize Charles'la neden evlendiğini.»

Niall: «Saygıdeğer Bayan Charles Wyndham olmak istiyordu da ondan» dedi, «Soylu birinin karısı olmak istiyordu. Evlenmenin başka bir nedeni olduğunu sanıyorsan, çok aldanıyorsun, Maria.»

Bir sigara yaktı, kibriti üfleyip şömine rafının üzerine, Maria'nın dudak boyasının yanına fırlattı.

Celia, kuşkuyla: «Doğru mu bu?» diye sordu, «Gerçek neden bu muydu sahiden? Doğrusunu söyle ama. Madem bugün bütün kirli çamaşırları ortaya döküyoruz...»

Maria'nın gözleri buğulanıverdi. Bakışlarında şaşkınlık okunuyordu şimdi. Kendini kapana kısılmış hissetti mi hep böyle olurdu.

Ancak hep tetikte bulunduğundan, pek az gelirdi böylesi başına.

— «Evet» dedi, «Evet, doğru. Ama seviyordum da onu aynı zamanda.»

Kötü bir şey yaparken suçüstü yakalanmış küçük bir kız gibi utanıyor, özür dilercesine konuşuyordu.

— «Herşey bir yana» diye devam etti, «Charles gerçekten son derece yakışıklıydı. Hâlâ da yakışıklı ya. Yalnız biraz şişmanladı.»

Celia: «Ne tuhaf» dedi, «İnsan birlikte yetiştigi öz kardeşini bile tanıyamıyor yerine göre. Senin soylu, saygıdeğer bir hanımefendi olmaya heves edeceğin, doğrusu ya dünyada gelmezdi aklıma. Senin yaradılışınla, yapınla da bağdaşmayan bir şey bu üstelik.»

Niall: «Hiç bir şeyi bağdaşmaz Maria'nın yaradılışıyla» dedi, «Charles bu yüzden onunla geçinmekte böylesine zorluk çekiyor Maria bir bukalemundur. Ruh haline göre kişiliğini de değiştirir. Hiç bir zaman sıkılmamasının nedeni budur işte. Her Tanrı'nın günü başka bir kişiğe bürünmek eğlenceli olsa gerek. Oysa senle ben, Celia, ömrümüz boyunca hep aynı kişiliği sürdürmek zorundayız.»

Celia Niall'ı dinlemiyordu. Akıllı «saygıdeğerlik» sorununa takılmıştı.

— «Evet ama, «saygıdeğer» unvanı pek de okadar önemli bir unvan değil» diye mırıldandı, «Vikontluk, ya da kontluk olsa, hadi neyse; değer belki o zaman.»

Maria, dalgın dalgın: «Yazılınca pek hoş görünüyordu» dedi, «Saygıdeğer Bayan Charles Wyndham. Not defterimin arka sayfasına boyuna bu adı yazar dururdum. Sonra, şu da var: Bir kont, ya da vikont tanımiyordum.»

Celia: «Bekleyebilirdin» dedi, «Senin durumunda biri için hiç de zor değil. Er-geç bir kont, ya da vikont çıkardı nasıl olsa karşına.»

Maria: «Beklemek istemiyordum» diye karşılık verdi, «Charles'la evlenmek istiyordum.»

Charles'ı, Charles'ın o günlerdeki halini düşündü. İnce, uzun dimdik. Şimdiki gibi kamburunu çıkararak yürümezdi o zamanlar Göbekleneceği de insanın aklının köşesinden bile geçmezdi. Saçları sapsarıydı, canlıydı. Şimdiki gibi kırçıl değildi. Tipik bir İngiliz tene sahipti; derisi kızıldı ama, gençliğin verdiği kızılıktı bu. Binicilere, polo oyuncularına özgü sağlıklı bir rengi vardı. Haftada iki kez mutlaka tiyatroya gelir, önden dördüncü sırada oturur, bir eli dizinde, bir eli çenesinde oyunu seyrederdi. Temsilden sonra Maria'nın giyinme odasının kapısını vurur, içeri girerdi. Sonra birlikte yemeğe çıkarlardı. Otomobili Alvis markaydı. Koltukları kırmızı deridendi. Bir de kurşunî battaniye vardı. Charles bunu özene bezene Maria'nın bacaklarına örterdi. Maria'nın üşütmesinden korkardı.

Maria'yı ilk kez yemeğe çıkardığı gün, «Her zaman yatağımın

başucunda duran bir kitap vardır» demişti, «Malory'nin **Morte d'Arthur**'ul*]. Sanki neden bu eserden bir piyes yaratmazlar? Neden bir yazar çıkıp da Lancelot'la Elaine'in aşk hikâyesini yazmaz? Elaine rolünü oynayabilirdin sen.»

Maria: «Evet» demişti, «Çok da isterdim Elaine rolünü oynamayı.»

Charles bütün yemek boyunca ona Malory'nin **Morte d'Arthur**'undaki hikâyeleri anlatmış durmuştu. Maria onaylarcasına başını sallayarak onu dinlemiş, bir yandan da bir hafta önce gittiği bir düğünü düşünmüştü. Düğün St. Margaret's kilisesinde değil, Hannover Alanı'ndaki St. George's kilisesindeydi. Koroda ilâhi söyleyen oğlanlar beyaz farbalalı cüppelerinin altına al entariler giymişlerdi. Kilisenin içi zambak doluydu. «Cennetin üzerinde Soluyan Ses» ile «Ah, Kutsal Aşk» ilâhileri okunmuştu.

Charles: «Şövalyelik çağı çoktan kapandı» demişti, «Benim kuşağımın çiçekleri savaşta paramparça olmasalardı, belki diriltebilirlerdi şövalyeliği. Ama çok geç artık. İş işten geçti. Kala kala bir avuç genç kaldık geriye.»

St. George's kilisesindeki gelin beyazlara ve gümüşü renklere bürünmüştü. Törenden sonra merdivenleri inerken, duvağını açıp arkaya atmıştı. Kalabalık konfeti serpmişti üstlerine. Portland Place' teki kabul töreninde, üstleri düğün hediyeleriyle dolu upuzun masalar vardı. Kocaman, tekparça gümüşten çaydanlıklar. Tepsiler. Sonra abajurlar da vardı. Gelinle güvey konukları karşılamak için uzun salonun en ucunda duruyorlardı. Sonra gelin yukarı çıkıp, balayına gitmek üzere üstünü değiştirmişti. Mavi bir elbise giymiş, omuzlarına gümüşü bir tilki kürkü sarmıştı. Konuklardan biri Maria'ya, «Bu kürk de düğün hediyelerinden» demişti. Sonra gelin otomobilin penceresinden el sallamıştı geride kalanlara. Ellerinde upuzun beyaz eldivenler vardı. Hizmetçi kızın eldivenlerle süet çantayı - bu da bir düğün hediyesi olsa gerekti - yukarı çıkarıp gelin hanıma veriş i Maria'nın gözlerinin önüne gelmişti. Sonra yerlere dağılmış incecik ipek kâğıtlarını düşünmüştü. Gelin gülümsüyordu, kocasıyla birlikte otomobile binip gitmekten başka hiç bir düşüncesi yoktu o anda.

Charles: «İşin kötüsü, Lancelot'u oldum olası birazcık küçümsemim demişti, «İkinci sınıf buluyordum onu. Guinevere'le kırıştırması, örneğin. Hiç kuşku yok, kadın kıskırtmıştır onu... Gene de, Parsifal hepsinin içinde en iyisidir bence. Kutsal sahanı - son akşam yemeğinde Hazreti İsa'nın içinden yemek yediği sahanı - bulan da o »

Maria Delaney... Maria Wyndham... Saygıdeğer Bay Charles' Wyndham...

[*] Fr.: Arthur'un Ölümü (Çeviren).

Tam on iki yıl geçmişti aradan. On iki yıl uzun bir zamandı. Ve işin kötüsü, Maria tıpkı Guinevere gibi ikinci sınıftı; Charles ise hâlâ Parsifal olmakta devam edivor, Kutsa! Sahan'ı arıyordu. Parsifal yu karı kattaydı şimdi, banyoda suyu acmıştı.

Maria, Niall'ın yüzüğünü parmağında döndürerek, mutsuz bir sesle: «Yılları geri getirmek elde olsaydı, her şeyi değiştirmek, başka türlü bir hayat yaşamak için ne yapardım, bilmiyorum» dedi, «Hiç değilse, Charles'a karşı dürüst davrandım. Yani bir yere kadar, demek istiyorum.»

Niall: «Nereye kadar?» diye sordu.

Maria karşılık vermedi. Söyleyebileceği hiç bir şey de yoktu gerçekte.

En sonunda: «Benim bir bukalemun olduğumu söylüyorsun» dedi, «Belki de haklısın. İnsanın kendi kendini yargılaması kolay değil. Ama hiç değilse, iyi bir insan süsü vermedim kendime hiç bir zaman. Gerçekten iyi biri demek istiyorum, Charles gibi örneğirt. Her kılığa girdim, çıktım, kendime türlü kişilikler yakıştırdım, çok numara yaptım ama, iyi insan numarası yapmadım. Kötüyüm ben, numaracıyım, ahlâksızım, yalan söylerim, aldatırım, bencilim. Çoğu kez karşımdakini amansızca içnelerim. Nazik, şefkatli değilim. Yalnız, ne olduğumu bilirim. Sözü edilmeye değecek tek bir iyi huyum olmadığımı biliyor, varmış gibi kendimi aldatmaya kalkışmıyorum. Bu olsun benim lehime bir şey sayılmaz mı? Yarın ölürsem ve gerçekten bir Tanrı varsa, gidip onun karşısında duracağım ve diyeceğim ki: «Beyefendi - ya da Tanrı'ya nasıl hitap etmek gerekiyorsa öyle hitap edeceğim - işte karşınızdayım. Adım Maria, yaratıkların en aşağılığıyım.» İşte dürüstlük diye buna derler. Eh, dürüstlük de iyi bir şey sayılır, değil mi?»

Niall: «İnsan bilemiyor» dedi, «İşin korkunç yanı da bu. Tanrı'nın neyi beğenip neyi beyenmediğini kestiremiyor insan. Belki de dürüstlüğü bir tür böbürlenme olduğunu düşünüyordur Tanrı, bilemeyiz.»

Maria: «Gerçekten dediğin gibiyse, hapı yuttum demektir» dedi.

Niall: «Sen zaten hapı yutmuşsun» diye karşılık verdi.

Celia: «Yıllar önce yaptığımız, sonra unuttuğumuz bir iyilikten dolayı günahlarımızın bağışlanacağını düşünürüm her zaman» dedi. İncil'deki hikâyede olduğu gibi. Hani, «Küçük bir cocuğa benim adıma - Allah rızası için - bir bardak su veren, bağışlanacaktır» divor.»

Maria, kuşkuyla: Ne demek istediğini anlıyorum» dedi, «Yalnız, bir kinaye bu, öyle değil mi? Hepimiz buna benzer iyilikler yapmışızdır hayatta. Su vermemişizdir de, başka bir iyilikte bulunmuşuzdur. Terbiye gereği bir şeydir bu. Kurtuluşumuz için yapmamız gereken tek şey buysa, kurtulduk gitti! Ne kaygılanıyoruz öyleyse?»

Niall: «Yapıp da unuttuğumuz kötülükleri düşün sen asıl» diye atıldı, «Hesap verme günü gelince, onları sürecekler işte önümüze. Kimi vakit sabahın köründe uyanır, yapmam gerektiği halde unuttuğum şeyleri düşünür, düşündükçe titrerim.»

Celia: «Babamdan öğrenmiş olmalısın bunu» dedi, «Babamın korkunç bir kuramı vardı: Güya ölünce bir tiyatroya gidecekmışız; seyirci koltuklarına oturup önümüzde bütün hayatımızın oynandığını görecekmışız. Hiçbir şey savsaklanmayacakmış üstelik. En küçük bir ayrıntı bile atlanmayacakmış. Baştan sonuna bütün hayatımızı seyirci gibi seyretmek zorunda kalacaktı.»

Maria: «Sahi mi?» dedi, «İşte tam babamın hayaline uygun bir şey!»

Niall: «Eğlenceli olurdu bana kalırsa» dedi, «Hayatımda yeni baştan görmeyi istediğim birtakım şeyler var.»

Maria: «Bazı şeyleri ben de görmeyi isterim yeniden ama, hepsini değil» diye atıldı, «Hayatın oynanırken, utanç verici bir sahnenin yaklaştığını düşün, örneğin. Hemen bir iki dakika sonra, tam anlamıyla şey... işte, anlarsın ya...»

Niall: «İnsanın kiminle olduğuna bağlı bu bence» diye karşılık verdi, «Peki, tiyatroya yalnız mı gitmek gerekiyormuş? Yoksa, nasıl gidileceğini söylemedi mi babam?»

Celia: «Söylemedi» diye karşılık verdi, «Yalnız gitmek gerekiyor, sanırım. Ya da belki birkaç melek ve ermişle birlikte. Elbet melekler gerçekten varsa.»

Maria: «Ne sıkıcıdır kimbilir melekler için» dedi, «Bir tiyatro eleştiricisi olmaktan bile beter bir şey bu. Birinin bitmez tükenmez hayatını baştan sona seyretmek zorunda olmak yani.»

Niall: «Pek emin değilim sıkılıp sıkılmadıklarından» dedi, «Büyük olasılıkla, eğleniyorlardır bana kalırsa. Çok özel bir şeyler oluyorsa da, şöyle derler: «Söyledim sana, dostum, bu gece hayli parlak olacağına benzer Saat sekizi çeyrek geçe Maria Delaney çıkacak sahneye.»

Celia: «Amma da saçmalık!» diye atıldı, «Sanki ermişlerle melekler bir kulüpteki şeytan suratlı yaşlı adamlarmış gibi konuşuyor-sun. Duygusuz duygusuz otururlar bence. Her şeye tepeden bakarak.»

Maria: «Dediğin gibiyse, çıkıp gitmelerine de üzülmez insan» dedi, «Bir sıra korkuluk gibi otururlar besbelli.»

Kapı açıldı; üçümüz de kendi âlemimize dalmış gibi yaptık. Küçükken de büyükler içeriye girince böyle yapardık.

Gelen Polly'ydi. Başını kapıdan içeri uzatıp baktı. Niall'ı öfkesinden kudurtan alışkanlıklarından biriydi bu da. Polly hiçbir zaman dosdoğru odaya girmezdi.

— «Çocuklar öyle şeker ki...» dedi, «Yataklarına yattılar, gece

yemeğini yiyorlar. Sizin yukarı çıkıp onlara iyi geceler demenizi bekliyorlar.»

Bunun uydurma olduğunu üçümüz de biliyorduk. Çocukların hayatlarından bir şikâyetleri yoktu, bizsiz de çok mutluydular. Ama Polly bizim ille de yukarı çıkıp onları görmemizi istiyordu. Çocukların sıkı sıkı fırçalanmış, parıl parıl olmuş saçlarını, tertemiz yıkamış yüzlerini, kendi eliyle Daniel Neal's'ten aldığı allı-mavili geceliklerini görmemizi istiyordu.

Maria: «Peki, peki» dedi, «Zaten üstümüzü değiştirmek için yukarı çıkacaktık nasıl olsa.»

Celia: «Sana yardım olsun diye onları yıkayacaktım ama, konuşmaya daldık, Polly» dedi, «Vaktin bu kadar geç olduğunun farkına bile varmadım.»

Polly: «Neden gelmediğinizi merak ettiler» diye karşılık verdi, «Ben de, «Celia Teyze hep sizin peşinizde koşacak değil ya» dedim, «Celia Teyze Anne'yle ve Niall Dayı'yla konuşuyor şimdi» dedim.»

Kapı aralığındaki kafa gözden kayboldu. Kapı kapandı. Neşeli ayak sesleri merdivene doğru uzaklaştı.

Niall: «Tatsız bir şakaydı bu» dedi, «Sesinde ne kadar da kınayıcı bir şey vardı! Kapının arkasından konuştuklarımızı dinliyordu, eminim.»

Celia: «Kendimi suçlu buluyorum» dedi, «Hafta sonlarında çocukları yıkamak benim görevim. Polly'nin işi başından aşkın zaten.»

Maria: «Tiyatroda, seyirci koltuğunda görmek isteyebileceğim son insan, sanırım, Polly olurdu» dedi, «Yani öldükten sonra, demek istiyorum. Beşikten mezara kadar yapmış olduğum her şeye kaskatı bir beyenmezlikle bakardı, kalıbımı basardım. «A, annemiz!» diye iç geçirirdi, «A, ne yapıyor şimdi annemiz öyle?..»

Niall: «Bilgisi görgüsü artardı, kötü mü?» diye atıldı, «Bir eğitim olurdu bu onun için. Ona yeni ufuklar açardı...»

Celia: «Yarısını bile anlamazdı, bana sorarsan» dedi, «Kulağı müziğe hiç yatkın olmayan birini Brahms'ı dinlemeye götürmek gibi bir şev.»

Niall: «Saçma!» dedi, «Polly gözünü dört açardı valla'!»

Maria: «Niye Brahms da başkası değil peki?» diye sordu.

Merdivende yeni bir ayak sesi duyuldu. Bu seferki daha ağırdı. Ayak sesleri oturma odasının kapısı önünde durdu, sonra yemek odasına doğru uzaklaştı. Bir şişe mantarının açıldığı duyuldu. Charles şarabı kadehlere boşaltıyordu.

Maria: «Hâlâ sinirli olduğu belli» dedi, «Yatışmış olsaydı, önce burava qelirdi.»

Niall: «Hiç de şart değil» diye fısıldadı, «Şarap içmek başlıbaşına bir iştir onun için. Oldum olası titrer şarabın üstüne, ille de ge-

rekli sıcaklıkta olsun ister. İnşallah şu Château Latour şarabından hâlâ biraz kalmıştır.»

Celia: «Öyle fısıldayıp durma» dedi, «Suçluymuşuz gibi oluyor Öte yanı, ne olmuş yanı? Charles topu topu yürüyüşe çıkıp döndü, işte okadar.»

Telâşla odaya göz gezdirdi. Evet, derli-topluydu. Niall sigarasının külünü yere dökmüştü. Celia ayağıyla külü ezip halıya yedirdi.

— «Hadi, çıkıp üstümüzü başımızı değişelim» dedi, «Caniler gibi burada tıkalıp saklanacak değiliz herhalde.»

Niall: «Ben pek iyi değilim» dedi, «Bir ürperme var içimde. Odama bir tepsi alsam olur mu, Maria?»

— «Olmaz. Yemeğini yukarda yiyecek biri varsa, o da benim.»

Celia: «İkinizin de tepsilerinizi alıp odanıza yollanmanıza gerek yok» dedi, «Çocuk gibi davranıyorsunuz valla'. Maria, Niall beceremese bile, sen evindeki patırtıyla uğraşmayı bilmelisin, değil mi?»

Maria: «Hiç bir şeyle uğraşacak halim yok benim» diye karşılık verdi, «Alışık da değilim zaten uğraşmaya. Her zaman kolay yoldan gitmemi sağlayan biri oldu hayatımda.»

Celia: «Ama şimdi yolunun üzerindeki birkaç dikenini aşmak zorundasın» dedi. Kapıyı açıp dışarıya kulak verdi. Yemek odası sessizdi, çıt çıkmıyordu. Derken, şişeden sürahiye bir sıvının boşaltıldığı duyuldu.

Niall: «Kaptan Hook bu!» diye fısıldadı, «Yiyecekleri zehirliyor!»

Maria: «Hayır, yanıldın» diye karşılık verdi, «Benim karnım gurulduyor. Provalarda da hep böyle olurum. Genellikle saat yarım sularında, karnım acıkmaya başlayınca.»

Celia: «Bu bana neyi hatırlattı, biliyor musunuz? diye atıldı, «Hani Coldhammer'a gitmiştik, Charles'ın annesiyle babasını görmeğe. Maria balayından yeni dönmüştü. Babam Lord Wyndham'a şarabın bozuk olduğunu söylemişti.»

Niall: «Lady Wyndham da Freada'yı benim annem sanmıştı» dedi, «Bütün hepsi, baştan sona kadar, bir felâketti hani yani. Freada banyodaki suyu kapatmayı unutmuştu. Taşan sular döşemeden aşadaki odanın tavanına akmıştı.»

Maria: «A, elbet hatırladım şimdi» dedi, «O zaman başladı, sanırım. Evet, ilk o zaman başladı.»

Celia: «Ne başladı?» diye sordu.

Maria: «Ne başlayacak, Charles Niall'ı kıskanmaya başladı elbet» dedi.

XVI

ISSİZ bir adada yanınızda olmasını isteyeceğiniz üç-dört kişinin adını söyleyin» diye bir oyun olsaydı, kimse Delaney'lerden birini seçmezdi, kuşkusuz. Zaman zaman kendimizin de hoşuna gitmeyen kötü bir ün kazanmıştık bir kere: Çetin konuklardık biz. Başkalarının evinde kalmaktan nefret ediyorduk. Değişik bir günlük programa göre davranma zahmetine katlanmak istemiyorduk. Bizim olmayan evler, üzerinde sahiplik iddia edemeyeceğimiz yerler bizim için doktor muayenahanelerinden, dişçilerin bekleme odalarından, ya da istasyonlardaki bekleme salonlarından farksızdı. Bu yerler bize ait olmadığı gibi, biz de oralara ait değildik.

Talihsizdik de üstelik. Yanlış trenlere biner, davetli olduğumuz yemeklere geç kalırdık hep. Bu yüzden sufle'ler bozulurdu. Ya da taksiler tutardık, sonra da şoföre köyde kalıp kalamayacağını sorardık. Bütün bunlar bir sürü kargaşalığa yol açardı. Geceleri çok geç yatardık; hele konyak da varsa. En geç de Niall yataardı. Sabahları da on ikiye kadar yataktan kalkmazdık. Hizmetçiler, uşaklar - elbet varsa; çünkü eski günlerde evlerde bol uşak, hizmetçi olurdu - öğlene kadar odalarımıza adım atamazlardı.

Evinde konuk kaldığımız kimselerin istediği şeyleri yapmaktan nefret ederdik. Onların dostlarıyla tanışmayı istemezdik. Masa başı oyunları, kart oyunları iğrenç şeylerdi bizim için; hele toplu halde oturup konuşmak hepsinden beterdi. Başka birinin evinde bir hafta sonu geçirmenin tek yolu, hastalık bahane edip bütün gün yataktan çıkmamaktı, ya da kimseye gözükmekten bahçeye sıvışmaktı.

Bize hizmet edenlere, bahşış vermekte elimiz sıkıydı. Giyinişimiz de yanlıştı, yerine göre giyinmeyi bilemezdik. En iyisi, şiddetle âşık falan olmadıkça, başkalarının evinde kalmamaktı galiba. Ama Niall, «Gene de zahmetine değer» diyordu, «Sabahın üçünde yabancı bir evin koridorlarında hırsız gibi dolaşmak zevk çünkü.»

Maria Charles'la ilk evlendiği sıralarda, bir yıl kadar kocasıyla birlikte evde düzenlenen toplantılara katıldı. Çünkü daha hâlâ Saygıdeğer Bn. Charles Wyndham rolünü oynamaktaydı. Ne var ki, hiç bir zaman severek oynamadı bu rolü. Şık tuvaletler giyip birkaç kez merdivenlerden aşağıya süzüldükten sonra usanıverdi rolünden.. Erkekler saatlarca yemek odasından çıkmıyorlardı. Bu arada Maria bıkip usanmadan kadınlarla konuşmak zorunda kalıyordu. Konuk hanımefendiler, dudaklarını hevesle aralayarak, ona tiyatro üzerinde sürüyle soru soruyorlardı. Gündüzün de erkekler tüfeklerini, köpeklerini, atlarını alıp ortadan kayboluyorlardı. Maria ne ata binmeyi bi-

lirdi, ne de avcılıktan anlardı. Dolayısıyla gene kadınlarla kalıyordu. Bu ise, ölümden beterdi.

Celia'nın problemi daha değişikti. İnsanlar onu Niall'dan da, Maria'dan da daha canayakın buldukları için, oturup kendi hayatlarını anlatmaya başlarlardı. Kadının biri, «Bilemezsin, canım, kocam neler yapıyor bana...» diye başladı mı, artık sonu gelmek bilmezdi lafın. Celia bir anda kendini başka insanların sıkıntılarıyla haşır-neşir buluverirdi. Ondan akıl danışırılar, öğüt isterler, yardım dilerlerdi. Celia'nın üzerine bir ağ kapanır gibi olurdu sanki; bir delik bulup bir türlü dışarıya çıkamazdı.

Coldhammer'e gittiğimizde, hepimiz elimizden geldiği kadar iyi davranmaya çalıştık. Alel-acele düzenlenmiş davetlerden biriydi. Maria'nın başının altından çıktığı belliydi; doğru dürüst niyet etmeden, hazırlanmadan, öyle çağırırvermişti bizi. Bütün nişanlılık dönemi, sonra da düğün büyük bir telâş ve acele içinde olup bitmişti. Zavallı Wyndham'lar şaşkına dönmüşlerdi. Uzun uzadıya Delaney'lere kafa yoracak vakitleri bile olmamıştı. Karmakarışık olmuş kafacıklarının aldığı tek şey, biricik oğullarının Mary Rose'un dirilişini oynayan o güzel, o göksel kızla evlenmeye karar vermiş olduğuydu. Üstelik gelinleri Delaney'in kızıydı; hani şu güzel sesiyle Lady Wyndham'ın gözünden her zaman yaş getiren ünlü Delaney'in...

Lord Wyndham: «Ne de olsa, bir beyefendidir Delaney» demişti.

Karısı da: «Kızı da bir içim su» diye yankılamıştı herhalde.

Lady Wyndham soylu bir tavuk gibiydi; uzun boylu, vakurdu. Zarif tavırlarının altında acayip bir soğukluk gizliydi. Sanki doğduğu günden beri iltifattan sıkılır gibiydi. Maria onun iyi huylu olduğunu söylüyordu; dediğine göre hiç de korkulacak biri değilmiş. Ne var ki Maria bunu söylediği sırada, Lady Wyndham ona pırlantalı bir bilezikle değerli bir çift kürk armağan etmişti. Dolayısıyla Maria, tıpkı Mary Rose gibi, büyük bir hayranlık içindeydi. Celia ise Lady Wyndham'ı sert, haşin ve çok kararlı bulmuştu. Düğünden sonraki yemekte Celia'yı bir köşeye kıstırmış ve Otuz dokuz Madde'den söz etmeye başlamıştı. Celia o ilk delilik anında, onun Tutankamon'un mezarında bulunan otuz dokuz maddeden söz ettiğini sanmıştı. Neden sonra Maria'ya bunun ne demek olduğunu sormuş, o da Lady Wyndham'ın Dua Kitabı'na düşkünlüğünü açıklayarak, «Besbelli o kitap-taki otuz dokuz maddeden söz etti sana» demişti. Niall'a gelince: Lady Wyndham'ın sapık olduğuna inanıyordu. «Kalıbımı basarım, yalnız kendisinin bildiği gizli bir çekmeceye bir kamçısı, mahmuzları falan vardır!» diyordu.

Lord Wyndham telâşlı, işi başından aşkın, ufak-tefek bir adam-çağızdı. Korkunç titizdi, her şeyin dakikası dakikasına yapılmasını isterdi. Kocaman bir cep saati vardı; zincirinden tutup saati boyuna

çıkartır çıkartır bakar, ağzının içinde bir şeyler mırıldanarak başka saatlarla kıyaslar, doğru olup olmadığını denetlerdi. Hiç oturamazdı. Sürekli bir tedirginlik içindeydi. Günü, her saniyesi dolu, upuzun bir program halindeydi.

Lady Wyndham ona, «Uysal Beygir'im» derdi. Gerçekte bu takma ad hiç de uygun değildi Lord Wyndham'a. Belki de Niall'ın aklına Lady Wyndham deyince kamçıların, mahmuzların gelmesi bundandı.

Düğün kargaşalığı sürüp giderken, Lady Wyndham, Delaney'e: «Charles'la Maria İskoçya'dan döner dönmez, buraya, Coldhammer'e gelmelisiniz» demişti.

Maria da, küçük yüzünü kocaman bir zambak demetinin ardına saklayarak: «Evet, babacığım. Lütfen gelin!» demişti. O anda ne dediğinin kendi de farkında değildi. Heyecandan doğru-dürüst düşünemiyordu. Düşünemiyordu ki, Delaney'i Coldhammer'de görmek, bir kardinalin gül bahçesinde gezinirken ansızın çırılçıplak bir Jüpiter'le karşılaşması gibi bir şeydir.

Canlı, dinç, güçlü-kuvvetli Delaney, krallarla, kraliçelerle - özellikle de sürgündeki kral ve kraliçelerle - mükemmel bağdaşmasını bilirdi. İtalyan soylularıyla, Fransız kontesleriyle ve daha Bohem bir hayat süren Londralı aydınlarla büyük dostluklar kurmuştu. Gelgelelim, İngiliz lordlarıyla - ki Wyndham'lar da öyleydi - ne yapacağını şaşırdı. Ne yapması gerektiğini kestiremez, üstelik kırdığı potların da farkında olmazdı. Sıkıntıyı çekmek de öbür Delaney'lere düşerdi.

Düğün yemeğinde Delaney bütün öbür konukların tepesinden bakıyor, salondaki herkesi âdeta cüceleştiriyordu. Lady Wyndham'ın çağırısına: «A, elbette geleceğiz Coldhammer'a» diye karşılık vermişti, «Yalnız, ben ille de dört direkli yatak isterim kendime. Benim için böyle bir yatak bulabilir misiniz acaba? Dört direkli bir yatakta yatmazsam uyuyamam!»

Bütün düğün boyunca ağlamıştı. Celia, giyinme odasından dönüştü, onun koluna girip kiliseden çıkmasına yardım etmek zorunda kalmıştı. Sanki Maria'nın düğününde değillerdi de, cenazesindeydiler. Ama daha sonra, yemek sırasında, şampanya Delaney'i diriltmeye vetmişti. Sevgi ışıyordu sanki her yanından. Hiç tanımadığı, büsbütün yabancı olan konukları bile sevgiyle öpmüş, kucaklamıştı. Dört direkli yatak üzerindeki sözleri şakaydı elbet ama, Lady Wyndham ciddiye almıştı bu sözleri.

— «Kraliçe Anne'in odasında dört direkli bir yatak vardır» demişti, «Yalnız, o odalar kuzeye bakar, üstelik araba yolunun da üzerindedir. Güneye bakan odaların görünümü çok daha güzeldir; hele **Prunus floribunda**![*] çiçek açınca seyrine doyum olmaz.»

[*] Latince: Erikgiller (Çeviren).

Delaney: «**Prunus floribunda**’nızı başka konuklarınıza saklayın sız.» diye karşılık verdi, «Coldhammer’a geldiğimde, tek dileğim ev sahibemin çiçek açtığını görmek olacak.»

Lady Wyndham’ın kılı kıpırdamadı. Bu sözleri duymamış gibiydi. Yüzünde anladığını belirten en küçük bir değişiklik olmadı.

— «Korkarım, bahçıvanlıktan pek anlamıyorsunuz» demekle yetindi.

Delaney: «Nasıl? «Ben mi bahçıvanlıktan anlamıyorum?» diye karşılık, «Çiçekler tutkumdur benim. Doğa’da yetişen her şey sevincimdir. Gençken, karımla ikimiz çıplak ayak kırlarda dolaşırdık; düğünçiçeklerinin dudaklarından çiy içerdik. Gene yapacağım bunu, hem de Coldhammer’da. Celia benimle birlikte kırları dolaşacak. Hep birlikte dolaşacağız. İçimizden kaçını davet ediyorsunuz, bakalım? Üvey oğlum Niall ı çağırıyor musunuz? Ya eski aşkım Freada’yı?»

Elini belli belirsizce salladı. Havada çizdiği geniş çember bir düzine insanı kapsayacak büyüklükteydi.

Lady Wyndham: «Elbette çağırıyorum» diye karşılık verdi, «Ki mi istiyorsanız getirin yanınızda. Gereğinde on sekiz konuk ağırlayabilecek kadar yerimiz var...»

Birden bir kuşku belirdi sesinde. İğrenmeyle nezaket çarpışıyor-du şimdi içinde. Gözleri Freada’ya takıldı. Freada her zamankinden daha gösterişli bir şapka takmıştı kafasına. Niall Lady Wyndham’ın aralarındaki gerçek ilişkiyi kestirmeye çalıştığını sezinledi. Delaney’in eski karısı mıydı yoksa Freada? Niall da ikisinin oğluydu belki. Yoksa evlilik-dışı mıydı aralarındaki ilişkiler? Her neyse. Bırakalım şimdi bunları. Terbiye, nezaket her şeyden önde gelir. Sonra, Charles da Maria’yla evlendi artık. Tatlı, şımarıklıktan uzak bir kız gelinimiz... Lady Wyndham: «Bütün ailenizi bir arada görmekten büyük sevinç duyacağız» dedi, «Öyle değil mi, Uysal Beygir?»

Lord Wyndham ağzının içinde anlaşılmaz bir şeyler geveledi, sonra saatını çıkarıp baktı.

— «Ne yapıyorlar, kuzum?» diye söylendi, «Gidip üstlerini de-ğişmeliler. Bu işlerin en kötü yanı da bu ya. Bir başıboşluktur gidiyor. Gençler hep böyle başıboştur zaten.» Gözünü duvardaki saata dikti. «Doğru mu saat?» diye sordu.

Kimse karşılık vermedi.

İşte bütün bunlardan dolayı, Delaney’ler bir gün kendilerini ger-çekten Coldhammer’de buldular.

Şu tarihi belirsiz çağdan - büyük olasılıkla Tudor’lardan önce başlayıp hiçbir zaman sona ermemiş olan çağdan - kalma geniş, ko-caman, heybetli konaklardan biriydi Wyndham’ların konağı. Yer yer ekler yapılmıştı binaya çeşitli zamanlarda. Sokak kapısının önünde merdivenler ve sütunlar vardı. Ev, içinde bulunduğu parktan geniş

bir hendekle ayrılmıştı. Wyndham'lar bu hendeğin gereksizliğine gülerlerdi. Eğlence yerleri evin arkasında, güneye bakan bir terasın altından başlıyordu. Maria, ilk heyecanı geçtikten sonra, «Bu eğlence yerlerinde insan nasıl eğlenir ki?» diye düşünmekten kendini alamamıştı. İşgüzar, yorulmak bilmez bahçıvanlar bahçenin her yanına dolambaçlı yollar açmışlardı. Usulüne uygun biçimde dikilmiş porsuk ağaçları, görünümü kesen bir çit meydana getiriyordu; bunlar birkaç metrede bir horoz biçimi verilecek şekilde kırılmıştı. Hiç bir şey «au naturel»^[*] değildi. Her şey tasarlanmış, planlanmıştı. Taştan yapılmış kükreyen aslanlar terasın iki yanını koruyordu. Ağızları sonsuz bir hırlayışla, alabildiğine açılmıştı. Islak bir günde yürünebilecek tek yer olan koruluk, uzaktan bakınca Rackham'ın resimlerini andırıyordu. Ama orta yerine bir nilüfer havuzu yaparak onun da görünümünü bozmuşlardı. Havuz orada pek yersiz kaçmıştı. Hemen yanbaşı, kurşundan yapılmış koskoca bir de karakurbağa çöreklenmişti.

Charles, Maria'yı Coldhammer'a ilk götürdüğünde bu kurbağanın ayağını sevgiyle okşayarak: «Hayatımda ilk hatırladığım şey bu karakurbağadır» demişti.

Maria, çaresiz, kurbağayı pek beğenmiş gibi görünmeye çalışmıştı. İçinden de, «Doğrusu ya, bu kurbağayla Lord Wyndham'ın tatsız, âdeta tekinsiz bir benzerliği var» diye düşünmekten alamamıştı kendini. Bunu düşünmesiyle birlikte, garip bir suçluluk duygusuna kapılmıştı. Niall da Coldhammer'a geldiği gün bu benzerliği fark etmişti.

Delaney, yolculuk hazırlıklarını yaparken: «Köye gidiyoruz, eski elbiseler giymeliyiz» demişti, «Eski giysiler zaten her zaman için en iyisidir. Londra'da giydiği bir elbiseyle köye giden bir adam, kulübünden atılmalı bence.»

Celia: «Evet ama, benim çoraplarımla yamanmış o eski hırkayı giyecek değilsin herhalde» diye karşı çıkmıştı, «Sonra, o pijamanın pantolonu da delik.»

Babası: «Dört direkli karyolamda yalnız olacağım nasıl olsa» diye karşılık vermişti, «Elbet Lady hazretleri beni ziyaret etme lütunda bulunmazlarsa. Kaçta kaç ihtimal vardır dersin buna?»

Celia: «Yüzde bir bile yok» dedi, «Ancak, yangın falan qibi bir şey çıkarsa, o başka. Baba, o boyunbağı iyi değil. Çok cırtlak bir kırmızısı var. Fazla gözalcı.»

Delaney: «Renklenmeliyim.» diye karşılık verdi, «Renk her şeydir. Tüvit bir ceketle al boyunbağı iyi gider, yavrum. Rasgele giyilmiş gibi durur. Hepimiz böyle rasgele giyinmiş gibi olmalıyız.»

[*] Fr.: «Doğal». (Çeviren).

Delaney'in bir sürü bavulu vardı. Bavullardan biri ağzına kadar ilâç doluydu: Meyva tuzları, tarçın, türlü iksirler, hatta şiringalar, lastik tüpler bile vardı bavulda.

Delaney: «Hiç belli olmaz, yavrum» diyordu, «Bakarsın, birden hastalanıveririm. Başımda gece-gündüz nöbet tutan iki hastabakıcıyla, aylarca Coldhammer'de kalabilirim, olur ya.»

— «İyi ama, nereden çıkarıyorsun bunları, baba? Yalnız bir gece konuk kalmak üzere gidiyoruz oraya.»

Delaney: «Ben bir yolculuğa çıkarken, sonsuzluğa kadar orada kalacakmışım gibi bavul yerleştirmesini severim» dedi.

Sonra André'ye seslenerek, bambu kamışından bastonunu, Havaii den aldığı gömleğini ve hasır sandallarını getirmesini buyurdu. Olur ya, belki de bir sıcak dalgası geliverirdi... Ayrıca birkaç cilt Shakespeare ile Decameron'un kısaltılmadan çevrilmiş, tam metin hikâyelerini de yanına aldı. Bu ikincisini tanınmamış bir Fransız resimlemişti.

— «Yaşlı Wyndham bundan hoşlanır belki» dedi, «Yaşlı Wyndham'a bir armağan götürmem gerek. Bu kitaba tam beş sterlin saydım dün.»

Coldhammer'e gitmek için bir otomobil kiralamaya karar verdiler. Çünkü hepsinin birden Delaney'in otomobiline sığışması kabil değildi. Hele bunca bavulla.

Derken, Delaney kendine bir kasket alma hevesine kapıldı. Tüvit bir spor elbise giydiğine göre, başına da kasket takması gerektiğine içtenlikle inanıyordu. Kasket yeniydi. Yepyeni olduğu da belliydi. Yalnız yeni değildi, bayağıydı da. Delaney'e Paskalya Yortusu sabahı sokak sokak dolaşan gezginci sebze-meyva satıcılarının görünümünü veriyordu. Evet, dev gibi bir meyva-sebze satıcısı.

Delaney: «İskoçya malı bu» dedi, «Bayağı olamaz.»

Kasketi sımsıkı başına geçirip taksi şoförünün yanına oturdu. Kucağına kocaman bir harita açtı. Haritada gerekli yolların hiç biri görünmüyordu, yalnız Coldhammer kontluğuna qiden büyük toprak yollar vardı. Delaney yüz on kilometrelik yol boyunca, bıkip usanmadan gidecekleri yön üzerinde şoförle tartıştı durdu. Elindeki haritanın XVIII. yüzyıldan kalma olması zerre kadar duraksatmıyordu onu.

Delaney gereğinden çok bavul almıştı. Freada ise bunun tam tersini yapmıştı, hemen hiç eşya yoktu yanında. İkisi de iki aşırı uçta gibiydiler.

Freada öte-berisini rasgele bir kâğıda sarıvermişti. Omuzuna da postacılarınkine benzer askılı bir çanta takmıştı. Gece yemekte qiyeceği tuvaleti bile bu çantanın içine tıkıştırıvermişti. Niall'la ikisi, Maria'nın düşünü için Londra'ya gelmişlerdi. Niyetleri iki gün kalmaktı ama, tam dört haftadır Londra'daydılar. İkisi de yanlarına ba-

vul almayı akıllarının ucundan bile geçirmemişlerdi. Tam Coldham-mer'e doğru yola çıkacakları sıradaydı ki, Niall huysuzlanmaya başlamıştı.

Freada göze batacak biçimde giyinmişti. Uzun, ipekli elbisesi çizgili kumaştandı; boyunu büsbütün uzun gösteriyordu. Başına da düşün için aldığı o kocaman, gösterişli şapkayı takmıştı. Ellerine dirseklerine kadar gelen uzun, beyaz eldivenler giymişti. Onu gören, kral ailesinin düzenlediği bir garden-partiye gidiyor sanırdı.

Freada Niall'ın tedirginliğini fark etmekte gecikmedi.

— «Ne var?» diye sordu, «Kötü bir şey mi oldu?»

Niall: «Bilmem ki» diye karşılık verdi, «Şapkan pek iyi değil, galiba.»

Freada şapkayı çekip çıkardı. Ama berberde saçını çok kötü yapmışlardı. Boyayı da iyi tutturamamışlardı. Öyle ki, cırtlak sarı olmuştu saçları. Niall bir şey söylemediyse de, Freada anladı.

— «Biliyorum» diye mırıldandı, «O yüzden şapkayı giymek zorunda kaldım zaten.»

Niall: «Peki, ya gece ne yapacaksın?» diye sordu, «Yemekte de şapkanı giyecek değilsin besbelli.»

Freada, kısaca: «Tül saracağım başıma» diye karşılık verdi, «Lady Wyndham'a bunun Paris'te son moda olduğunu söyleyebilirim.»

Niall: «Her ne olursa olsun, Maria'yı mahcup etmemeliyiz» dedi, «Bunun Maria'nın gösterisi olduğunu hiç aklımızdan çıkarmamalıyız.»

Tırnaklarını kemirmeye koyuldu. Çok sinirliydi. Maria'yı çiçeği burnunda, bir aylık bir yeni gelin olarak görme düşüncesi onu korkunç tedirgin ediyordu. Paris'te oturmak, Freada'yla yaşamak, beş para etmez ezgileriyle beklenmedik, büyük bir başarı kazanmış olmak vız geliyordu ona.

Son zamanlarda kazandığı hareket serbestliğini birden yitirmiş gibiydi. Paris'te herkesin ardından koştuğu, şımarttığı ünlü Niall Delaney şimdi sinirden elleri terleyen ufak bir oğlandan farksızdı.

— «Unutmamalıyız ki» diye üsteledi, «Bütün bu Coldhammer faslı bizim için cehennem azabı da olsa, Maria için önemlidir.»

Freada: «Neden cehennem azabı olsun?» diye atıldı, «Kırsal hayat yaşayan İngilizler'e büyük saygım vardır benim. Tırnak yemeyi bırak artık.»

Omuzundaki askılı postacı çantasını sallayarak, merdivenlerden indi, bekleyen taksiye doğru yürüdü. Uzun, beyaz eldivenleri ta dirseklerine kadar çıkıyordu...

Wyndham'lar onları öğle yemeğinden önce bekliyorlardı. Lady Wyndham: «Hafif bir öğle yemeği yiyeceğiz» diyordu mektubunda,

«Saat biri çeyrek geçe sofraya oturacağız. Ama siz saat yarımında burada olun. Ancak toparlanıp yemeğe yetişebilirsiniz.»

Gelgelelim Delaney'in XVIII. yüzyıldan kalma haritası yüzünden, taksi Hyde Park Köşesi'ni geçer geçmez yanlış yola sapmıştı. Yemekten önce toparlanmak şöyle dursun, yemeğe bile vaktinde yetişemediler. Taksi Coldhammer'a vardığında, saat ikiyi beş geçiyordu. Celia sıkıntıdan ter döküyordu.

— «Yemeğimizi yedik diyelim bari» dedi, «Bizi yemeğe beklemiyorlardır artık. Bu saattan sonra öğle yemeği istemeye hakkımız yok. Maria öğleden sonra bize biraz bisküvi bulabilir, sanırım.»

Delaney oturduğu yerden arkaya döndü, burnuna düşmüş göz-lüğünün üzerinden Celia'ya baktı.

— «Sen beni ne sandın, köpek mi?» diye homurdandı, «Bunca yolu bisküvi yemek için mi teptim? Coldhammer İngiltere'deki en görkemli evlerden biridir. Ben doğru-dürüst yemek yemek niyetindeyim, güzelim; hem de tıka-basa. A. Ne dedim ben sana, yahu...» Öne doğru eğilip dirseğiyle şoförü dürtükledi. Araba daracık bir yola sapmıştı şimdi. Sarsıla sarsıla ilerliyordu. Delaney: «Demincek söylediğim toprak yollardan biri işte bu» diye ekledi, «Bak, açık-seçik görülüyor haritada!»

Büyük bir heyecanla haritayı havada salladı. Freada gözlerini açtı, esnedi.

— «Yaklaştık mı?» diye sordu, «Ne de hoş kokuyor kırlar! Lady Wyndham'dan bahçede uyumak için izin istemeliyiz. Acaba kamp yatakları bulabilirler mi dersiniz bize?»

Niall karşılık vermedi. Midesi bulanıyor, başı dönüyordu. Otomobilin arkasında oturdu mu hep böyle olurdu. Hâlâ kendini kurtaramadığı berbat huylarından biri de buydu. En sonunda, otomobil çift kanatlı dövme demirden bir bahçe kapısının önünde durdu. Kapının iki yanında birer sütun vardı. Sütunların tepesinde de şaha kalkmış taştan iki ejderha.

Delaney: «Burası olsa gerek» dedi. Haritasında hâlâ XVIII yüzyıldan kalma araba yollarını arayıp bulmaya çabalıyordu. «Şu ejder heykellerine bak, Celia, yavrum. Tarihi değerleri vardır belki de. İhtiyar Wyndham'a sormalıyım bunu. Kornaya bas, şoför efendi.»

Şoför kornaya bastı. Yüz on kilometrelik yolculuk onu yaşlandırmış, çökertmişti sanki. Kapıcı kulübesinden bir kadın çıktı, koşarak gelip bahçe kapılarını açtı. Otomobil içeri daldı. Delaney pence-renden başını çıkararak kadını selâmladı.

— «İyi bir usul bu» dedi, «Besbelli emektar bir hizmetkâr. Yıllarca Wyndham'ların yanında çalışmış olmalı. Belki Charles'ı dizle-rinde sallayarak büyötmüştür. Adını öğrenmeliyim bu kadının. Böyle kimselerin adını bilmek her zaman yararlıdır.»

Otomobil döne döne parktan geçip eve doğru yöneldi. Yolun bitimindeki konağın boş, anlamsız, ruhsuz bir görünümü vardı.

Delaney birden atıldı: «Adams... Dorik sütunlar.»

Freada: «Kent olmasın sakın?» diye sordu.

Delaney, cömertçe: «Kent ve Adams» dedi.

Otomobil çember biçimi bir yola girmişti. Yolu dönüp binanın kurşunî cephesi önünde durdu. Maria ile Charles, merdivenin başında el ele durmuş, bekliyorlardı. Bir alay köpek vardı ortalıkta, hepsi de değişik cinstendi.

Maria Charles'tan ayrılıp merdivenleri indi, kapıyı açmak üzere otomobile koştu. Ne de olsa doğal duyguları, tasarlamış olduğu hanım efendi pozunu bozacak kadar güçlüydü. Tam iki saattir, çevresinde bir alay köpeklerle, merdivenin başında ayakta duruyordu.

— «Korkunç geç kaldınız» dedi, «Ne oldu böyle, kuzum?»

Sesi yüksek perdeden çıkıyordu ve doğal değildi. Niall yüzüne bakar bakmaz, onun da en azından kendisi kadar sinirli olduğunu anladı. Bu yüzü okadar iyi tanıyordu ki. Tedirgin olmayan tek kişi Delaney'di.

— «Yavrum» dedi Maria'ya, «Güzelim benim...» Ayağını arabadan dışarıya atmasıyla birlikte, battaniyeler, yastıklar, bastonlar, Shakespeare ciltleri saçıldı yerlere. Köpekler var güçleriyle havlamaya koyulmuşlardı şimdi.

Charles, disiplinli adamlarla uğraşmaya alışık bir kimsenin sakin, kararlı tavrıyla, sinirden patlamak üzere olan şoföre ahırların bulunduğu avludaki garajın yolunu tarif etmeye girişti.

Maria: «Her şeyi otomobilde bırakın» dedi. Sesi hâlâ tiz perdeden çıkıyordu, «Vaughan gerekeni yapar. Bavulların nereye gideceğini Vaughan herkesten iyi bilir.»

Vaughan üniformalı bir uşaktı. Maria'nın hemen arkasında durmuş, emirlerini bekliyordu.

Freada, oldukça yüksek bir sesle: «Hayal kırıklığına uğradım doğrusu» dedi, «Uşakların saçları pudralı olacak sanıyordum. Ama gene de oldukça yakışıklı sayılır, hani yani...»

Sözlerini bitirince otomobilden inmek üzere ayağını dışarı çıkardı. Ama topuğu basamağın kenarına takılınca, boylu boyunca uşağın ayakları dibine yuvarlandı; kolları iki yanına açıldı.

Delaney: «Bak, bu çok etkiliydi işte!» diye takıldı, «Bir daha yapsan-a!»

Vaughan'la Charles koşup Freada'nın ayağa kalkmasına yardım ettiler. Freada'nın dudağı patlamış, çorabı kaçmıştı. Patlak dudağıyla gülümsemeye çabalıyor, bir yandan da: «Yabancı bir eve ilk girerken düşmek, ev sahiplerine uğur getirirmiş» diye bir şeyler geveliyordu.

Delaney, ilgiyle: «Ama dudağın kanıyor senin» dedi, «Nerede benim ilâç çantam?»

İlâç çantasını arayıp bulmak için, arabanın bagajına doğru seçirtti.

Charles, büyük bir nezaketle mendilini Freada'ya uzatarak: «Önemli bir şey olduğunu sanmam» dedi, «Küçük bir sıyrık, hepsi o kadar.»

Delaney: «Evet ama, aziz dostum, ya tetanos olursa bu yüzden?» diye atıldı, «Sıyrık deyip geçmemeli, hiç ihmale gelmez böyle şeyler. Sydney'deyken, bir adamın yirmi dört saat içinde tetanosa yakalandığını duymuştum. Acılar içinde kıvrana kıvrana, yay gibi kaskatı kesilerek öldü zavalılık.» Büyük bir telâşla bavulları bagajdan çıkarıp yolun üzerine fırlatmaya koyuldu. İlâç çantası en dipteydi aksi gibi. Delaney çantayı bulunca çocuk gibi sevindi: «A, işte aradığımı buldum! Tentürdiyot. Hiç bir zaman tentürdiyotsuz yola çıkmamalı insan. Yalnız, önce güzelce yıkamalıyız dudağını. Charles, Freada nerede yıkayabilir yüzünü? Dudağını yıkaması şart.»

O sırada Lord Wyndham merdivenlerin başında göründü. Saati elindeydi. Yüzünde sert, çirkin kırışıklar belirmişti.

— «Sevindim sizi gördüğüme... sevindim sizi gördüğüme» diye homurdandı, «Bir kaza falan mı oldu diye enikonu korktuk. Yemekler hazır. Hemen oturalım mı sofraya? Saat tam ikiyi sekiz buçuk dakika geçiyor...»

Celia, babasına dönerek: «Bırak da, Freada daha sonra yıkasın yüzünü» diye fısıldadı, «Hemen tetanos olacak değil nasıl olsa. Herkes bizi bekliyor. Onları daha çok bekletmeye hakkımız yok.»

Delaney, yüksek sesle: «Evet ama, ben kendim de yüzümü gözümü yıkamak istiyorum» diye karşılık verdi, «Hemen şimdi yıkanmazsam, ilk kap yemekten sonra sofradan kalkmak zorunda kalacağım.»

Hep birlikte merdiveni tırmanıp sütunların arasından geçtiler, eve girdiler. Niall içeri girmeden önce dönüp omzunun üzerinden otomobile baktı. Vaughan'ın askılı postacı çantasına hayretle baktığını gördü.

Konuklar geniş, kare biçimi yemek odasındaki sofrada yerlerini aldıklarında, saat iki buçuğu geçiyordu. Delaney Lady Wyndham'ın sağında oturuyordu, durmaksızın konuşuyordu. Celia Lady Wyndham için bunun büyük bir rahatlık olduğunu görüyordu. Çünkü canı sıkındı, kendi yerine başkasının konuşması daha işine geliyordu. Lady'nin yüzünde düşünceli bir anlam vardı. Bir gün önce güvenle aşçısına ısmarladığı yemek listesini toptan değiştirmek zorunda kalmak iyice canını sıkırmıştı.

Lady Wyndham sofranın başında oturuyordu. Uşağıyla yardımcısının yemek tabaklarını dağıtışını kolluyor, konuklarının önlerine

her konanı hapır-hupur yeyişini gözlüyordu. Bu haliyle, kötü başlayan bir provada oyuncularının hareketlerini izleyen titiz, kolay beğenmez, tedirgin bir rejisöre benziyordu.

Freada Lord Wyndham'ın solunda oturuyordu. Kurşun ve kalay alaşımından yapılan İsveç kapları üzerinde bir tartışmaya dalmıştı; bu alaşımın iyi olmadığını ileri sürüyordu. Odanın uzak köşesindeki konsolun üzerinde eski bir içki maşrapası çarpmıştı gözüne. Gelgelelim, Lord Wyndham'ın hiç de tartışmaya niyeti yoktu.

— «İsveç mi dediniz?» diye homurdandı, «Olabilir. Hiç bir fikrim yok bu konuda. Belki de İsveç'tir. İsveç ya da Japon işi olması beni pek ilgilendirmiyor, doğrusunu isterseniz. Ta çocukluğumdan beri o içki maşrapası orada durur. Besbelli ben doğmadan önce de oradaydı.»

Niall Maria'yı seyrediyordu. Herkes yerine yerleştikten sonra o telâşlı hali geçmiş, vakarına kavuşmuştu. Dolayısıyla şimdi gene Saygıdeğer Bn. Charles Wyndham rolünü oynuyordu. Yeni gelin olduğu için, şeref konuğu olarak onu Lord Wyndham'ın sağına oturtmuşlardı. Öbür yanında ise kum rengi, fırça gibi bıyıklı bir adam oturuyordu; Wyndham'ların bir akrabası, ya da komşusu olsa gerekti.

Maria: «Ama bizimle birlikte Ascot'al*¹ geliyorsunuz, değil mi?» diyordu, «A, gelmelisiniz mutlaka. Bir locamız var. Leila, sonra Bobby Lavington da bizimle olacak. Ayrıca, Hopton-D'Arcy'ler de Windsor'daki partiden gelip bize katılacaklar. Bilmem biliyor musunuz, Charles le ben iki hafta sonra Richmond'a, kendi evimize taşınıyoruz. Saray gibi bir yer. Bayılıyorz oraya. Annemle babam okadar tatlı davrandılar ki. Evimizi döşeyebilelim diye, buradaki nefis eşyalardan bir kısmını bize armağan ettiler.»

Elini sevgiyle Lord Wyndham'a uzattı. Lord Wyndham ağzının içinden bir şeyler geveledi. Annemle babam. Wyndham'lara annem, babam diyordu.

Maria konuşmasına devam ediyordu: «Londra'nın hemen sınırında oturmayı daha doğru buluyoruz ikimiz de. Böylece bütün dostlarımızı istediğimiz zaman görebileceğiz.»

Birden Niall'la göz göze geldi. Çarçabuk gözlerini ondan kaçarak, bir ekmek parçasını ufalamaya daldı. Saçlarını yeni bir biçimde taramıştı. Eskisinden biraz daha uzuncaydı saçı; sıkıca arkaya doğru tarayıp kulaklarının arkasına atmıştı. Yüzü de eskisine göre daha zayıftı. Niall, «Her zamankinden de daha güzel» diye düşündü. Maviye çalan elbisesi gözlerinin rengine uymuştu. Niall'ın kendisine bakmakta olduğunu bildiği için, Maria çenesini kibirli, küstah, yarı savunucu bir tavırla yukarı kaldırdı ve deminkinden de daha yüksek

[*] İngiltere'de ünlü at yarışlarının yapıldığı yer (Çeviren)

bir sesle Ascot üzerindeki tasarılarından söz etmeye başladı. Niall onu o kadar çok seviyordu ki, âdeta canı acıyordu şimdi. Birden tıkanıvermişti sanki, boğazından yemek de geçmiyordu. Maria'yı dövmek geliyordu içinden; acımadan, var gücüyle vurmak istiyordu ona.

Oğle yemeği bittiğinde, saat dörde çeyrek vardı. Sofradakilerin hepsinin üzerine dayanılmaz bir uyuşukluk çökmüştü. Delaney yılanmış şarapla Stilton peynirini yeyince, büsbütün keyiflenmişti. Coldhammer'ı baştan başa gezeceğim diye tutturmuştu. Tavanarasından mutfaklara kadar her yeri görmek istiyordu.

Elini terasa doğru sallayarak: «Bahçeyi de gezeceğim» diyordu, «Çiftlik evlerini, domuz ağıllarını, imbikleri, geyiklerin durduğu bölmeyi, hepsini hepsini görmek istiyorum... hiç birini atlamak yok, ha!»

Lady Wyndham, gözüyle kocasını araştırarak: «Çiftlik binası köşkten beş kilometre kadar uzaktadır» dedi, «Ayrıca, Coldhammer' da hiçbir zaman geyik de yetiştirmedik. Çayı beşe kadar ertelersek, sanırım, eğlence yerlerini gezebilir, koruluğa kadar uzanabilirsiniz. Yani, Uysal Beygir'im başka bir şey tasarlamadıysa?..»

Gözleri kocasından uşağa çevrildi. Gizli bir şifreyle anlaşımlar gibi, bir kavrayış parıltısı geçti aralarından. Celia bunun, «Çay saat beşte içilecek» demek olduğunu sezinledi. Bu sözler Lady Wyndham'ın dudaklarından kelimeler halinde dökülmediyse bile, gözlerinin anlamı açıktı.

Lord Wyndham: «Tasarladıklarımı yapmak için vakit çok geç artık» dedi, «Daha önce planladığıma göre, saat üçte eğlence yerlerini gezip bitirmiş olmamız gerekiyordu. Saat dörde çeyrek kala da güya otomobille Beacon Tepesi'ne gidip, Huntsman's Folly'nin üzerindeki üç kontluğu seyredecektik.»

Freada: «Huntsman's Folly mi dediniz?» diye merakla sordu, «Halkın taktığı bir ad olsa gerek bu. İnsana cinleri, perileri falan hatırlatıyor. Orada bu gece, ay aydınlığında gidemez miyiz acaba? Belki de bestelemeyi düşündüğün o hayaletler dansı için sana esin kaynağı olur orası Niall...»

Lady Wyndham: «Kırık-dökük bir duvardan başka bir şey yok orada» dedi, «Sanmam ki, kimseye bir dans bestelemek için esin verebilsin. Ama belki sabahleyin oradan görünümü seyretmek isterseniz...»

Lord Wyndham cep saatını çıkarıp oturma odasında, şömine rafı üzerinde duran saatla karşılaştırdı. Lady Wyndham da bir güneş şemsiyesi aldı. Asık, kararlı, buruk yüzlerle, Haçlı seferlerine katılan askerler gibi, bizi terastan geçirdiler. Babamız, başında yeni tüvit kasketi, bambu kamışından bastonunu sallayarak, en önden yürüyordu.

Vakit akşama yaklaşıyordu. Koruluğa kadar uzun bir yürüyüş

yaptıktan sonra, konağı da çepeçevre dolandık. Sonra dönüp çay içtik. Çayla ikram edilen yiyecekler ağırdı, sindirimi zor şeylerdi. Salt çay içmeye daha başka konuklar da çağırılmıştı. Ağzına hiç çay koymayan Delaney, çok geçmeden alkollü bir içki içme ihtiyacıyla kıvranmaya başladı. Celia babasının tedirginliğinin farkındaydı. Delaney'in gözü yemek odasından ayrılmıyordu. İşin kötüsü, Charles'ı yeterince tanımıyorlardı daha. Acaba Charles ona yardımcı olabilecek miydi? Gelinin babası saat altıya çeyrek kala bir bardak viski istese, acaba çok mu ayıp kaçırdı? Yukarı katta, küçük yassı bir şişe içinde, gereğinde kullanılmak üzere biraz viski vardı elbet ama, şimdiden ona dokunmak yazık olurdu doğrusu. Celia bütün bu düşüncelerin babasının kafasından geçtiğini adı gibi biliyordu. Pencerenin önünde duran Maria'nın yanına gidip, kolunu çekti.

— «Babam içki istiyor, biliyorum» diye fısıldadı, «Hiç umut var mı? Ona bir içki bulabilir miyiz, dersin?»

Maria kaygılı görünüyordu.

— «Pek doğru olmaz bu» diye karşılık verdi fısıltıyla, «Yemek vaktine kadar hiç içki içilmez burada. Hemen yemekten önce birer içki verirler, o da beyaz İspanyol şarabıdır. Başka içki verilmez. Babam yanında viskisini getirmedi mi?»

— «Getirdi getirmesine ama, sonradan gerekli olabilir.»

Maria başını salladı. «Charles'ı yakalayayım da, bakalım ne yapabiliriz.»

Charles ortalıkta görünmüyordu. Maria gidip onu aramaya koyuldu. Celia'nın telâşi giderek artıyordu. Babası saat altıdan sonra taş çatlasa içkisiz durmazdı. Biberonuna düşkün bir bebekten farkı yoktu içki konusunda. Her zamanki saatında viskisini içmesi zorunluydu, yoksa bütün sistemi alt-üst olurdu.

Bir süre sonra Charles yanında Maria'yla birlikte geldi. Doğruca Delaney'in yanına gidip başını eğerek, onunla gizli gizli bir şeyler konuşmaya başladı. Sonra ikisi birlikte oturma odasından dışarı çıktılar. Celia rahat bir soluk aldı. Erkekler arasında bu gibi konularda bir tür dayanışma örgütü vardı galiba...

Lady Wyndham: «Babanız çayına dokunmadı bile» dedi. «Buz oldu çay. Bunu döküp yerine sıcak çay söyleyeyim mi acaba? Nereye gitti babanız?»

Celia: «Sanırım, Charles ona yemek odasındaki resimleri gösteriyor» diye karşılık verdi.

Lady Wyndham: «Orada pek öyle görülmeye değecek kadar iyi resim yok ki» dedi, «Görmek istediği Winterhalter'ın tablosuysa, tablo merdivenin başında asılıdır. Hem şimdi bu saatta ışık durumu hiç iyi değildir resim seyretmek için.»

Bereket versin konuklarına çay ikram etmekle uğraşıyordu da,

Delaney'i izlemeye vakit bulamadı. Az sonra Delaney de oturma odasına döndü. Yüzünde suçsuzlara özgü bir saflık vardı.

Giyinme gongu saat yediye çeyrek kala çaldı. Sıkıntıdan patlayacak hale gelmiş konuklarla, aynı derecede sıkkın evsahipleri, bunu fırsat bilip odalarına koştular. Niall kendini yatağının üzerine fırlatıp bir sigara yaktı. Uyuşturucu ilâçlara alışık birine kriz gelince kokain ne kadar gerekliyse, o anda sigara da Niall için o denli gerekliydi. Aşağıda da sigara içmişti içmesine ama, kimsenin bulunmadığı bir odada, tek başına sigara içmenin tadı başkaydı elbet.

Tam gözünü kapamıştı ki, kapının ihtiyatla vurulduğunu duydu. Gelen Freada'ydı.

— «Elbiselerimi bulamıyorum» diye yakındı, «Koskoca bir oda verdiler bana. Versailles'daki odalara benziyor, inan olsun. Yalnız, postacı çantamla eşyalarımı sardığım paket yok ortada. Zile basıp uşağı çağırırsam mı, dersin?»

Niall: «Evet, çağır» dedi, «Yalnız, buradan değil. Benim odama gelmemeliydin.»

Freada: «Boş ver» diye karşılık verdi, «Hepsi senin annen olduğumu sanıyorlar. Babanın boşandığı eski karısıym güya. Çok karışık bir durum ama, işe yaramıyor da değil, hani yani.»

Niall: «Bence, karışıkta da öte, berbat bir durum» dedi, «Neden senin ille de birinin bir şeysi olman gerekiyor, anlamıyorum.»

Freada: «Böyleleri herkese bir kulp takmayı severler» diye karşılık verdi, «Hadi şimdi bana bir iyilik yap da, git şu postacı çantamı arayiver. Bir yerlerde olmalı. Ben de bu arada bir banyo yapmak istiyorum. Harika bir banyo var odamın bitişiğinde. Banyo küvetine bir basamakla çıkılıyor. Sonra, odam da baştan başa Marcus Stone'un taş basması resimleriyle süslü. Kraliçe Victoria çağının gerçek simgeleri her biri. Böyle evlere bayılırım ben.»

Niall'da zili çalacak cesaret kalmamıştı. Uşakları, hizmetçileri sorguya çekecek hali de yoktu. Çaresiz, gidip kendi ararnaya koyuldu postacı çantasını. En sonunda onu aşağıdaki vestiyerde buldu. Bir alay golf sopasının yanında, göze çarpacak biçimde duruyordu.

Niall tam çantayı almış, yukarı çıkıyordu ki, merdiven sahanlığında Lord Wyndham'a rastladı. Yaşlı adam akşam yemeği için üstünü değiştirmişti, gene saatına bakıyordu.

Niall'ı görünce: «Yemek on beş dakika sonra» diye homurdandı, «Üstünüzü değiştirmek için tam on beş dakikanız var yani. O çantayla ne yapacaksınız, kuzum?»

Niall: «Çantanın içinde bir şey var da» diye kekeledi, «Oldukça değerli bir şey hem de.»

Lord Wyndham: «Nasıl? Dağ gelinciği mi dediniz?» diye atıldı,

«Bu eve gelincik girmesine izin 'vermeyiz hiç. Zile basıp Vaughan'ı çağırın çabuk. Vaughan gerekeni yapar.»

Niall: «Yanlış anladınız, efendim» diye açıkladı, «Dağ gelinciği demedim, değerli dedim ben. Çantada değerli bir şey var... şeye, anneme ait bir şey.» Başıyla yaşlı adamı selâmlayarak, gerisin geri koridora doğru yollandı.

Lord Wyndham hayretle Niall'ın ardından baktı. «Dâhi delikanlı!» diye homurdandı, «Olağanüstü genç. Besteci... Paris. Hepsini birinin eşi bunların.» Sonra aşağıdaki duvar saatıyla kendi saatını karşılaştırmak için, koşarak merdivenleri indi.

Banyo buhar doluydu. Freada banyonun içinde ayakta durmuş, başıra çağıra şarkı söylüyor, bir yandan da sabunlanıyordu. Postacı çantasını görünce, bir sevinç çığlığı attı.

— «Aferin sana!» dedi, «Çantayı kapının arkasına asıver, şekerim, olur mu? Buhar buruşukları giderir. Paketimi buldum, şükür. Dolabın dibinde bir çekmeye koymuşlar meğer hepsini.»

Niall: «Biraz acele etsen iyi olur» dedi, «Hazırlanmak için yalnız on beş dakikamız var. Sonra yemeğe oturulacak.»

Freeda: «Sabuna bayıldım» diye karşılık verdi, «Oynuyorum köpüklerle. Esmer Windsor sabunu. İyi, eski moda bir sabundur. Eve dönerken onu da yanıma alacağım. Nasıl olsa yokluğunu fark etmezler burada. Sırtımı sabunlayıver, meleğim; omuzlarımla kürek kemiklerimin arasını.»

Niall lifi alıp hoyratça Freada'nın sırtını sabunlamaya koyuldu. Freada hem sıcak, hem soğuk su musluğunu açmıştı; sular çeşmeden akar gibi gürül-gürül akıyordu.

Freeda: «Paris'te su için okadar para veriyoruz, bari değsin» dedi, «Oraya dönünce, başımıza gelecekleri biliyorum: Musluğu gene bozuk bulacağız. Kapıcı onarmayı aklının ucundan bile geçirmemiştir.»

Niall, kollarındaki sabunları silkeleyerek: «İşte oldu» dedi, «Yeter mi bu kadar? Gidip üstümü değiştirmeliyim. Çok geç kaldım.»

Banyodan çıkıp Freada'nın yatak odasına geçti. Buhardan yanan gözlerini ovuşturdu. Gürül-gürül akan suyun sesi, ikisinin de kapının vurulduğunu duymasına engel olmuştu. Siyah kadifelere bürünmüş olan Lady Wyndham, kapının eşiğinde duruyordu.

— «Özür dilerim» dedi, «Hizmetçimden duyduğuma göre, galiba bir yanlışlık olmuş.. şeyin, annenizin eşyası kaybolmuş, sanırım?»

Niall, yutkunarak: «Her şey yoluna girdi, efendim» diye karşılık verdi, «Bulduk eşyaları.»

Freada, banyodan: «Hoi!» diye haykırdı, «Havlumu getiriver, be-beğim. Önündeki koltuğun üzerinde duruyor. O havluyu da aşırımayı koydum kafama. Wyndham'ların bol bol havlusu vardır nasıl-olsa!»

Lady Wyndham'ın yüzünde bir tek kas bile oynamadı. Yalnız, gözlerinde garip, şaşkın bir anlam belirmişti şimdi.

Niall'a dönerek; «Anneniz aradıklarının hepsini buldu, demek?» diye sordu.

Niall: «Evet» dedi.

Lady Wyndham: «Öyleyse sizi yalnız bırakayım da, giyinin» dedi, «Odanız, sanırım biliyorsunuz, öbür koridorda.»

Haşmetli, heybetli bir tavırla odadan çıktı. Tam o sırada Freada da çıplak ayak, üzerinden sular damlayarak, içeri daldı.

Delaney'lerin biri bile vaktinde sofraya yetişemedi. Wyndham'ların geleneklerini çok daha iyi bilmesi gereken Maria bile, gong çaldıktan ancak on dakika sonra aşağıya inebildi. Özürü çeyizinden çıkardığı yeni elbisesiydi. Elbise arkadan, garip bir biçimde bağlanıyormuş, onun için geç kalmış... Charles'ın elleri de çok beceriksizmiş, bir türlü bağlayamamış elbisesinin arkasını. Maria bunları anlatırken, Niall bütün bu hikâyenin uydurma olduğunu sezinledi. Maria Charles'ın yanında olduğuna göre, elbisenin sırtını kapamayı gereksiz bulmuş olmalıydı. Hattâ ona kalsa, aşağıya yemeye bile inmezdi ya...

Delaney'in yüzü kızarmıştı, kara boyunbağı da hafifçe yana kaymıştı. İçine girmiş olduğu bu yeni aileye şu gerçeği açıklar gibiydi bu: Çayla akşam yemeği arasında içtiği içki yetmediği için, kendi şişesinden birkaç yudum viski içmek zorunda kalmıştı. Gülüşü geniş ve hoşgörülüydü. Celia, çocuğunun davranışlarına pek güvenemeyen genç bir anne gibi, onu gözlüyordu. Coldhammer'a gelirken gece ayakkabılarını getirmeyi unutmuştu ama, buna aldırış bile ettiği yoktu. Arkalıksız terliklerini geçirivermişti ayağına. Babası kendisini iyi idare edebildiği sürece, hiç bir şeyin önemi yoktu.

Son gelen Freada oldu. Mahsus geç kalmamıştı; bu tür gösteriş meraklı değildi çünkü. Yalnız, tülü başına dolamak o kadar vaktini almıştı ki, ister istemez geç inmişti aşağıya. Bu değişik saç tuvaletinin yarattığı etki şaşırtıcı oldu. Doğrusu ya, Freada'nın umduğu hiç de bu değildi. Duygusuz, ilkel bir yaratıkla Mısır'a uçmak gibi bir şeydi başındaki bu tülle Wyndham'ların yemek odasına inmek. Lord Wyndham Freada'yı görür görmez, hışımla saatini çıkarıp baktı.

— «Sekizi yirmi üç buçuk dakika geçiyor» diye homurdandı.

Hep birlikte, sessizlik içinde sofraya oturdular. Freada'nın âdetiydi, çorbayla birlikte her zaman bir de sigara yakardı. Ama hayatında ilk kez olarak buna cesaret edemedi.

Balık servisi yapıldıktan ve şampanyalar kadehlere konulduktan sonra, sofradakilerin buz gibi konuşmalarını Delaney'in sıcak, tatlı sesi bastırdı. Akşamın bu saatlarında, konuşması her zamankinden çok İrlandalı ağızına çalardı.

Delaney, uzun masanın öbür ucunda oturan Lord Wyndham'a dönerek, yüksek sesle: «Keyfinizi kaçıracağım için özür dilerim, aziz dostum» dedi, «Ama bildirmek istediğim bir şey var size: Bu şampanya bozuk!»

Birden derin bir sessizlik oldu

Lord Wyndham: «Nasıl? Bozuk mu? Bozuk mu dediniz?» diye homurdandı, «Olamaz! Bozuk olamaz şampanyam.» Uşak korku ve şaşkınlık içinde efendisinin yanına koştu. Lord Wyndham: «Ben ağzıma koymam şampanyayı» diye devam etti, «Doktorum izin vermiyor içmeme. Şampanyanın bozuk olduğunu söyleyen başka kim var? Charles? Nesi var bu şampanyanın? Bozuk mu sahi? Bozuksa içemeyiz elbet.»

Herkes şampanyanın tadına baktı. Kimse ne diyeceğini bilemiyordu. Delaney'e hak vermek, Lord Wyndham'a karşı kabalık olacaktı. Hak vermemekse, Delaney'i küçümsemek sayılacaktı. Yeni şişeler getirildi. Temiz kadehler elden ele geçti. Sinir içinde kıvranarak babamızın yeni getirilen şampanyayı tatmasını bekledik.

Delaney, başını biraz yana eğerek: «Korkarım, bu da bozuk» dedi, «Kötü yapılmış bu şampanya. Pazartesi sabahı hemen telgraf çekmelisiniz şarap tüccarınıza. Size böyle kötü şampanyaları yutturmaya hiç hakkı yok.»

Lord Wyndham uşağına dönerek haykırdı: «Götür şu şampanyayı! Beyaz Alman şarabı içeceğiz.»

Bardaklar ikinci bir kez toplandı, yerlerine yenileri konuldu.

Celia başını kaldırmadan sürekli tabağına bakıyordu. Niall gözünü gümüş şamdana dikmişti. Yeni gelin Maria ise, Saygıdeğer Bn. Charles Wyndham olmayı büsbütün unutmuş, bir kez daha Mary Rose rolüne dönmüştü.

Lady Wyndham, yemekten sonra: «Sanırım, biraz müzik dinlemek hepimizi rahatlatacak» dedi. Sesinde gerçek bir içtenlik vardı bu kez.

Niall, içtiği beyaz şaraptan hayli güçlenmiş, yüreklenmiş bir halde, oturma odasının ta öbür ucundaki piyanoya doğru sıvıstı. «Artık ne olursa olsun, vız gelir» diye düşündü, «Canım ne isterse yapabilirim şimdi, aklıma eseni çalabilirim. Kimsenin umurunda değil nasıl olsa. Kimse müzik dinlemiyor ki gerçekte; hepsinin istediği yemek sırasındaki işkenceyi unutabilmek. Benimse, benliğime kavusabildiğim tek yer burası, piyanonun başı. Benim yaptığım türden müzik, duvquları öldüren bir ilâca benziyor. Yaşlı Lord Wyndham tıktır tıktır çalışan saatıyla müziğime tempo tutabilir canı istiyorsa; bu ona bozuk şampanyanın acı anısını unutturur belki. Lady Wyndham da gözlerini yumup yarınki programı düşünebilir ben çalarken. Babam uyuyabilir. Freada kanepenin altında ayakkabılarını çıkarabilir.

Celia biraz olsun gevşeyebilir. Öteki konuklar da canları isterse dans edebilirler; kendi bilecekleri şey. Ve Maria kendisi için bestelediğim, hiç bir zaman söylemeyeceği şarkıları dinleyebilir...»

Oda şimdi Coldhammer'ın o soğuk, kasvetli oturma odası olmaktan çıkmıştı. Niall'ın kendini içinde yalnız sayabileceği, piyanolu herhangi bir odaydı. Niall'ın müziğinden başka hiç bir ses yoktu şimdi odada. Ötekilerden büsbütün başka, garip bir dans müziği idi bu. Yabanıl, vahşice bir şeyler vardı içinde, tatlı bir şeyler de vardı ama. Bazı yerleri kulağına yabancı geliyordu insanın, bazı yerleri ise hazzindi. Maria, «İnsan bu müziği sevse de, sevmese de, canı dans etmek istiyor» diye düşündü, «Dünyada her şeyden çok dans etmeyi istiyor insanın canı Niall'ın müziğini dinlerken.»

Piyanoya abanıp gözlerini Niall'a dikti. Ne Saygıdeğer Bn. Charles Wyndham'dı şimdi, ne de Mary Rose. Rol yapmıyordu. Kendisiydi, Maria'ydı. Niall piyano çalarken bunu biliyor ve gülüyordu. Çünkü ikisi bir aradaydılar ve Niall bundan dolayı mutluydu.

Celia onlara bakıyordu. Sonra dönüp koltuğunda uyuyakalmış olan babasına baktı. Birden kulağının dibinde yumuşak bir ses duydu.

Biri: «Niall gibi yetenekli olmak için dünyaları verebilirim» di-yordu, «Ne talihli delikanlı! Ne kadar talihli olduğunu hiç bir zaman anlayamayacak kendisi.»

Celia dönüp baktı. Charles'tı bu sözleri söyleyen. Uzun salonun öbür ucunda duran Niall'la Maria'ya bakıyordu.

Hepimiz yataklarımıza dağıldığımızda, vakit geceyarısını bulmuştu. Evsahibemizin dileği yerine gelmiş, müzik onun istediği etkiyi göstermişti. Herkes yatışmış, rahatlamıştı gerçekten. Yalnız piyanoyu çalan tedirgindi. Derin bir hoşnutsuluk içinde uyuyamayacak olan, bir oydu aralarında.

Niall banyoya gitmek üzere koridora çıktı. Tam Maria'nın oda kapısının önünden geçiyordu ki, Maria geceliğiyle odasından dışarı fırladı. «Gel de, odamı gör» dedi, «Aynalık tahtalarıyla süslü. Tavanı da baştan başa oymalı.» Niall'ın elini tutup onu odadan içeri çekti. «Ne güzel, değil mi?» dedi, «Şöminenin üzerindeki şu tirizlere bak.»

Niall baktı. Tirizler hiç mi hiç ilgilendirmiyordu onu.

— «Mutlu musun?» diye sordu.

Maria: «Delice!» diye karşılık verdi. Saçlarına mavi bir kurdele bağladı. «Bir çocuğum olacak» diye ekledi, «Bu haberi verdiğim ilk insan sensin. Charles'ın dışında, elbet.»

Niall: «Emin misin?» diye sordu, «Biraz erken değil mi yani? Evleneli daha bir ay oluyor.»

Maria: «İskoçya'da, balayımız sırasında hemen oldu anlaşılan» dedi, «Kimi vakit böyle olur, biliyor musun? Harikulâde, değil mi? Krallık kurmak gibi bir şey.»

Niall: «Krallıkla ne ilgisi var?» diye atıldı, «Neden genç bir anne kediyle yavruları değil de, kral ailesi, anlayamadım?»

Maria: «Bana öyle gibi geliyor da ondan» diye karşılık verdi. Yatağa tırmanıp yastıkları kabarttı.

Niall: «Vücudunda bir değişiklik yaptı mı? Kendini her zamankinden başka mı buluyorsun?» diye sordu.

— «A, hayır, pek sayılmaz. Yalnız birazcık midem bulanıyor, hepsi okadar. Bir de, küçük küçük, tuhaf mavi damarcıklar belirdi her yerimde.»

Geceliğini omuzlarından aşağıya sıyrıp damarları Niall'a gösterdi. Küçük, beyaz göğüslerinin üzerinde açık mavi damarcıklar oluşmuştu gerçekten.

Niall: «Ne tuhaf!» diye mırıldandı, «Hep mi olurmuş bu acaba?»

Maria: «Bilmiyorum» diye karşılık verdi, «İnsanın göğsünü bozuyor ama, değil mi?»

Niall: «Evet, bozuyor galiba» dedi.

Tam o sırada Charles içeri girdi. Hayretle durup ikisine baktı. Maria, bir şey olmamış gibi, geceliğini yukarı çekip göğüslerini örttü.

— «Niall iyi geceler diliyordu da» dedi.

Charles: «Ya, öyle mi?» diye mırıldandı.

Niall: «İyi geceler» diyerek dışarı fırladı, kapıyı ardından kapattı.

Hiç uykusu yoktu. Tam tersine, aıabıdığına canlıydı; açtı da üstelik. Ne var ki, merdivenlerden aşağıya inip Coldhammer'ın esrarengiz kilerlerini karıştırmaktansa, kendi odasındaki mobilyaları yerd, daha iyi. Niall'ın huyunu iyi bilen Freada, yemek sırasında gizlice bir şeyler aşırıp gece çantasına doldurmuş olabilirdi elbet. Öyle yaptıysa, şu anda yiyecekler Freada'nın yastığının altında saklı duruyor olmalıydı. Niall koridoru dönüp Freada'nın odasına yöneldi. Gelgelelim merdivenin başında, Lady Wyndham onun yolunu kesti. Lady hazretleri kapitone sabahlığının içinde her zamankinden de daha heybetli duruyordu. Yüzü yorgunluktan kurşunî bir renk almıştı. İki hizmetçisiyle bir şeyler konuşuyordu. Hizmetçilerin ellerinde tahta bezleri, kovalar vardı.

Lady Wyndham, Niall'a dönerek: «Anneniz banyoda muslukları açık bırakmış» dedi, «Su banyodan taşmış, aşağıdaki kitaplığın tavanından sızmaya başlamış.»

Niall: «Vah vah, çok üzüldüm» dedi, «Nasıl bu kadar dikkatsiz davranabildi! Benim yapabileceğim bir şey var mı acaba?»

Lady Wyndham: «Hiç bir şey yok» diye karşılık verdi, «Hiç bir şey yok gerçekten. Yapılabilecek her şeyi yaptık biz şimdilik. Sabahleyin adamların gelip görmesi gerekecek elbet.»

Sözlerini bitirince, ardında iki hizmetçisiyle birlikte, kendi dairesine doğru yürüdü.

Niall Freada'nın oda kapısına vardığında, «Kesin olan bir şey varsa, o da bir daha bizi - Delaney'leri - buraya çağırmayacakları» diye düşündü, «Yalnız Maria bunun dışında elbet. O boyuna gelip gidecek buraya. Haftadan haftaya, aydan aya; ta ki bir dul kadın olarak o yatağın içinde ölene kadar.»

Freada'nın kapısını vurmaya gerek görmedi. Doğrudan doğruya içeri girip elini yastığın altına soktu. Evet, Freada unutmamıştı. Yastığın altında iki küçük ekmekle bir de kocaman muz vardı. Niall karanlığın içinde usul usul muzı soymaya koyuldu.

Freada'ya: «Ne yapmışsın, haberin var mı?» diye sordu.

Ama Freada yarı uykudaydı. Esneyip sırtını Niall'a döndü.

— «Suyun çoğunu tuvaletimle silip temizledim» dedi, «Tülü de oda hizmetçisine hediye ettim. Memnun oldu.»

Niall muzunu yiyip bitirdi.

— «Freada.»

— «Ne var?»

— «Çocuk doğurmak çok mu canını acıtır insanın?»

Freada, uykulu uykulu: «Bu kadının kalça yapısına bağlıdır» diye karşılık verdi, «Kalçalar geniş olmalı.»

Niall muz kabuğunu yatağın altına attı, yatağa dalıp uyumaya çalıştı. Ama bir türlü uyku tutmuyordu. Boyuna Maria'nın kalçaları geliyordu aklına.

Sabaha karşı saat üçte koridordan doğru bir çatırtıdır koptu. Niall yataktan fırlayıp kapıya koştu. Delaney de uyuyamamıştı, yalnız onun uykusuzluğunun nedeni başkaydı. Lord Wyndham'ın merdiven başındaki duvar saatinin sesinden rahatsız olarak kalkmış, saati elleriyle zorlayarak durdurmaya çalışmıştı. Niall koridora çıktığında, babası kırık camların ortasında duruyordu...

XVII

DADI her şeyi hazırlayıp bırakmıştı. Maria'nın yapması, ya da arayıp bulması gereken hiç bir şey yoktu; her şey hazır duruyordu. Ocağın önünde havlular dizilmiş, dört takım bez hazırlanmıştı. Kare biçimi çocuk bezleri Türk havlularının içine yerleştirilmiş her birinin yanına yeni çengelliğneler konmuştu. Mamalar da karıştırılıp biberonlara hazırlanmıştı. Dadı, «Yapacağınız tek şey, biberonu vermeden önce şişeyi birkaç dakika sıcak suyun içinde bekletmek olacak» demişti. Böylece mama gereken ılıkliğa ulaşacaktı.

Caroline ögle uykusunu rahat uyuyamazsa, o zaman daha küçük bir şeye birazcık su koyup ona içirebilirdi. Ama korkacak bir şey yoktu, Caroline nasıl olsa mışıl mışıl uyuyacaktı. Saat beşte uyanıp bacaklarıyla havayı tekmeleyebilirdi. Yarım saat onu böyle bırakmaya izin vardı. Caroline bundan pek hoşlanıyordu, üstelik hareket kaslarına da iyi gelirdi. Dadı, «Bütün iş şu otobüse yetişmekte» demişti, «Ona yetişebilirsek, annemi güvenle trene bindirip gönderebilirim.»

Sonra da çıkıp gitmişti işte. Taş yürekli, lânetlik kadın! Salt o cadı kılıkli hasta anasını uğurlayabilmek için, Maria'yı Caroline'la ilk kez yapayalnız bırakıp gitmişti.

Charles da evde değildi. İnadına, Charles'ın evde olmadığı bir güne rastlamıştı dadının gidişi. Coldhammer yakınlarında saçma bir yemeğe davetliydi, gitmesi gerekmişti. Maria onunla gitse bile, kimsenin zerre kadar dikkatini çekmeyeceğini biliyordu o davette. O yüzden de hiç heveslenmemişti gitmeye. Gelgelelim. Charles'ın bu gibi konularda pek kesin ilkeleri vardı. Söz sözdü. Charles da sözünün eriydi, söz verip tutmamazlık edemezdi. Kısacası, sabahın oldukça erken bir saatında otomobile atladığı gibi Coldhammer'a yollanmıştı. En uygunu Celia'nın gelip Maria'nın yanında kalması olurdu elbet ama, o da özür dilemişti gelemeyeceği için.

Telefonda: «Gelemem, Maria» demişti, «Bir randevum var, oraya gitmem şart. Ayrıca babam da pek iyi değil bugün.»

Maria: «Babam iyi değilse, nasıl randevuna gidiyorsun peki?» diye karşı çıkmıştı.

Celia: «Çünkü randevum oldukça yakın bir yerde» diye karşılık vermişti, «Bir taksiye atlayıp Bloomsbury'ye gittim mi, işimi görebilirim. Ama sana, ta Richmond'a gelmek bütün günümü alır.»

Maria öfkeyle telefonu kapadı. Ne bencildi şu Celia da! Dadı, Maria'ya birazcık daha vakit bırakmış olsaydı, Truda'ya telgraf çekip onu yardıma çağırabilirdi. Truda artık çalışmıyordu, emekliye ayrılmıştı. Değirmen Tepesi'nde küçük bir kulübede oturuyordu. Ama Maria'nın telgrafını alınca koşup gelir, bütün günü de bebeğin yanında geçirirdi, kuşkusuz. Yalnız, son zamanlarda romatizması öylesine azmıştı ki, kimbilir, belki o da bir bahane uydururdu. Zaten herkes bir özür bulup kaçıyordu. Kimse kendinden azıcık fedakârlık edip Maria'ya yardıma gelmiyordu. Maria yatak odasının penceresinden bebek odasına baktı. Beyaz çocuk arabasında hiç bir kıpırtı olmadığını görünce, yüreğine su serpildi. Araba hareketsiz duruyordu. Talih yardım ederse, öğleye kadar da öyle duracaktı. Caroline ancak öğle yemeğinden sonra uyanacaktı hesapça.

Maria saçlarını firketelerle sardı, sonra yeni fotoğraflara bakmaya başladı. Doğrusu ya, şu Dorothy Wilding gerçekten iyi fotoğrafçıydı. Charles fotoğraflarda biraz kasıntı gibi duruyordu; çenesi de

olduğundan daha genişçeydi. Maria'ya gelince, son zamanlarda çek-tirdiği en güzel fotoğraflardı bunlar. Fotoğrafta Caroline'ı kucağına almıştı; bebek annesine bakıyor, gülümsüyordu. Gerçekten pek etkileyiciydi görünüşleri. «Saygıdeğer Bayan Charles Wyndham evinde. Bayan Wyndham geçen yılki evliliğinden önce, ünlü tiyatro oyuncusu Maria Delaney'di.» Neden geçmiş zaman kullanmıştı sanki? Neden onu geçmişe mal ediyorlardı şimdiden? Neden Maria Delaney'in artık var olmadığını ima ediyorlardı? **Tatler**'deki satırları okuyunca, Maria âdeta şok geçirmişti. Sinir içinde gazeteyi Charles'a göstermişti hemen.

— «Şuna bak» demişti, «Bunu kim okusa, sahneyi bıraktım sanır.»

Charles uzunca bir duraksamadan sonra: «Bırakmadın mı zaten?» diye sordu.

Maria şaşkın şaşkın kocasına baktı.

— «Nasıl? Ne demek istiyorsun yani?»

Charles yazı masasını toplamaya girişmişti; kalemlerini, mektuplarını toplayıp düzeltiyordu.

— «Hiç» diye karşılık verdi, «Önemli değil.»

Sonra gene orayı, burayı toplamaya, kâğıt çekmecelerini düzeltmeye devam etti.

Maria: «Hamileyken elbet sahneye çıkamazdım» dedi, «Ama tiyatro yazarları boyuna yeni piyesler yollayıp duruyorlar bana. Sonra telefonla da bir sürü arayıp soran oluyor. Eminim, sen de düşünmemişsindir sahneyi...» Birden sustu. Charles'ın bu konuda ne düşündüğünü bilmediği gelmişti ansızın aklına. Ona hiç sormamıştı ki. Buna gerek görmemişti. Önemli değildi çünkü Maria için.

Charles: «Babam günden güne güçten düşüyor» dedi, «Coldhammer'a daha sık gitmeliyiz. Burada, Richmond'da oturmak beni tam anlamıyla mutlu ediyor diyemem. Coldhammer'da yapılacak okadar iş var ki.»

Yapılacak okadar iş var ki... Coldhammer'ın tatsız yanı buydu işte. Yapılacak hiç bir şey yoktu oysa; yani Maria için. Charles'a göre hava hoştu. Orası onun eviydi, onun hayatıydı. Coldhammer'dayken bir dakikası bile boş geçmiyordu gerçekten.

Maria: «Bu evi seviyorsun sanıyordum» dedi.

Charles: «Seviyorum» diye karşılık verdi, «Burayı seviyorum, çünkü seni seviyorum. Çünkü burası ikimizin ilk evimiz. Sonra, Caroline da burada doğdu. Yalnız, bütün bunlara rağmen, buranın qelip geçici bir yuva olduğunu kabul etmek zorundayız. Yakında Coldhammer'ı çekip çevirmek doğrudan doğruya benim görevim olacak. O zaman sen de bana yardım etmelisin.»

Maria: «Yani baban ölünce mi, demek istiyorsun?» diye sordu.

Charles: «Belki daha yıllarca yaşar» diye karşılık verdi, «Önemli olan bu değil. Önemli olan şu ki, babama dayanak olmam gerekecek. Günden güne bana daha çok ihtiyaç duyacak. Londra'da kalıp eğlenmeden eğlenceye koşmak elbet benim de hoşuma gidiyor; ama açık konuşmak gerekirse, bir zaman kaybından başka bir şey değil bu. Buralarda böyle boşu boşuna vakit geçirdikçe, kendimden de tiksiniyorum. Üstelik için için Coldhammer'da olmam gerektiğini düşünüyorum. İlle köşkte değil elbet ama, yakınlarda bir yerde hiç değilse, Mimar Lutyens'in yaptığı o ev - Farthings - sanırım bizim için biçilmiş kaftan. Hani malikânenin sınırındaki ev, canım. İstedığımız anda oraya geçebiliriz. Hatırlamıyor musun, hani sen de bayılmıştın o eve geçen gün?»

Maria, belli belirsizce: «Öyle mi?» diye mırıldandı.

Sonra kocasına arkasını dönüp büsbütün başka şeylerden söz etmeye başladı. Konuşma bunalıma çeşni verirdi. Bunalımsa, her zaman kaçınılması gereken bir şeydi. Ama işte bu sabah tek başına otururken, Maria gene o konuşmayı hatırlamıştı. Richmond Londra'ya tam gerektiği kadar. uzaktı. Yarım saatte insan istediği tiyatroda olabilirdi. Charles her akşam gelir onu alır, on bir buçuk sularında da evlerine dönmüş olurlardı. Hiç de zor bir yanı yoktu bunun.

Coldhammer ise Londra'dan yüz otuz kilometre uzaklıktaydı. Coldhammer'dan Londra'ya her gün otomobille gidip gelmek söz konusu olamazdı. Tren vardı ama, berbattı. Maria bir kez yeniden sahneye çıkmaya başlayınca, Londra yakınlarında oturmaları gerektiğini elbet Charles da anlayacaktı. Yoksa, Charles için için karısının bir daha sahneye çıkmayacağını mı umuyordu? Mümkün müydü bu? Maria'yı Farthings'te, ya da Coldhammer malikânesine yakın herhangi bir yerde oturmuş, arkadaşlarının karıları gibi bir hayat sürerek mi canlandırmıştı yoksa gözlerinde? Açıcılara, uşaklara yemekler ısmarlamaktan hoşnut, evin girdisini, çıktısını bilen, dadı yokken Caroline'ı gezmeye çıkaran, küçük şöenler düzenleyen, bahçecilik üzerinde konuşan bir Maria mı vardı hayalinde? Maria'nın evli-barklı bir kadın gibi evine yerleşip hanım-hanımcık oturacağını mı sanmıştı? Evet, öyle olsa gerekti. Başka bir deyim bulamıyordu: Evli-barklı bir kadın gibi. Charles onu kandırıp Coldhammer'a götürmek, orada oturtmak istiyordu. Richmond'daki ev Maria'nın gözünü boyamak, onu kandırmak için bir çeşit yemdi. Maria'yı yatıştırmak için verilmiş bir rüşvetti. Richmond'daki ev, Maria'yı yola getirmek için çizilen programın bir parçasıydı. En başından beri Charles Richmond'daki eve bu gözle bakmıştı. Maria birden Charles'ın gelecekte dem vururken nekadardaki belli belirsiz sözler söylemeye dikkat ettiğini düşündü. Maria kendisi de kesin konuşmaktan hep kaçınmıştı ama, bile bile. Yoksa korktuğu için mi böyle yapmıştı? Charles'ın göstere-

ceği tepkiden ürktüğü için mi kesinlikten kaçınmıştı? Nişanlılık günlerinde Charles'a, «Evlendikten sonra senin için sahneyi bırakacağımı sanıyorsan aldanıyorsun» demiş olsaydı, Charles ne karşılık verirdi acaba? Onun, «Eh, madem öyle...» deyip nişanı bozacağından korktuğu için mi bu konuyu açıkça dile getirmekten çekinmişti?..

Neyse, en iyisi hiç düşünmemekti galiba. Hepsini kafasından çıkarıp atmalıydı. Böyle şeyler kendi haline bırakılırsa, kendi kendine hallolurdu. Charles onu seviyordu. O da Charles'ı seviyordu. Önemli olan da buydu; hiç bir şey kötü olamazdı. Ayrıca, Maria her zaman kendi yolunu bulabilmişti. İnsanlar da, olaylar da sanki bir yolunu bulup ona uyarlardı. Maria Dorothy Wilding'in çektiği fotoğrafları bir kenara bırakıp sabah gazetesini aldı. Niall hakkında bir paragraf vardı: «Bu parlak genç adam...» diye başlıyor, sonra iki hafta içinde Londra'da oynanmasına başlanacak olan yeni revünün müziğini övüyordu. Müziği Niall bestelemişti. Revü önce Paris'te oynatılmış, büyük başarı kazanmıştı. Gazete, «Çok yakında Londra'da herkes yeni revüdeki şarkıları mırıldanmaya başlayacak» diye devam ediyordu, «Delaney'in üvey oğlu olan Niall yarı Fransız'dır. Revünün İngiliz sahnelerine uyarlanması o da yardımcı olmuş. Fransızca'yı anadili gibi konuşuyor.»

Maria, «Hiç de öyle değil» diye düşünmekten kendini alamadı. Niall beş dakika için son derece iyi bir aksanla, gayet akıcı fransızca konuşabilirdi ama, hemen ardından akli karışır, her şeyi unutturdu. Büyük olasılıkla, Niall revü için pek az çalışmış olmalıydı; ya da elini bile sürmemişti işe. Olsa olsa Freada yapmış olabilirdi bütün uyarlamayı.

Elbet ezgileri Niall düşünüp bulmuştu. Bir başkası da onları yazmış, notaya dökmüştü anlaşılan. Şu sırada provada olsalar gerekti. Saat on ikiye çeyrek vardı. Niall şimdi piyano çalıyor, şakalaşıyor, ötekilerin çalışmasına engel oluyordu. Sahne yöneticisi sinirlenince de Niall sıkılıyor, bütün işi ötekilere bırakıp yukarıdaki o acayip odasına çıkıyordu. Orada kendi başına piyano çalıyordu. Sahne yöneticisi telefon edip onu aşağıya çağırınca da, «Beni ilgilendirmez» diyordu, «Hem işim başımdan aşkın. Oyunun sonu için yeni bir şarkı besteliyorum; ötekinden çok daha iyi bir parça.»

Maria: «Bu tür bir yaşantıyı belki Paris'te sürdürebilirsin» demisti bir gün Niall'a, «Ama, sanmam ki burada buna göz yumsunlar. Arkandan kimbilir neler diyorlardır: seni çekilmez buluyorlardır, «şımarık, kendini-beyenmiş» diyorlardır...»

Niall: «Derlerse desinler, ne çıkar?» diye karşılık vermişti, «Vız gelir bana. Şarkı bestelemek umurumda mı sanıyorsun? Ne zaman olsa, her şeyi bırakıp gidebilirim. Kayalıkların üzerinde bir kulübede seve seve yaşayabilirim ömrümce.»

Gelgelelim şarkıları okadar sevilip beyeniliyordu ki, yöneticiler ister istemez Niall'in tuhaflıklarına katlanıyorlardı. Ona tiyatro binasının en üst katındaki o odayı da vermişlerdi. Niall orada oturuyordu şimdi. Canı ne isterse onu yapıyordu. Freada bile onunla değildi. Freada Paris'te kalmıştı...

Niall, Maria'ya: «Çok eğleniyorum» diye açıklamıştı, «Böyle yaşamak hoşuma gidiyor. Canım birini akşam yemeğine çağırmak mı istedi, çağırıyorum. Canım istemezse de, çağırmayıveriyorum. Aklıma ne zaman eserse, o zaman sokağa çıkıyorum. Nasıl, gıpta ediyor musun bana?» Sonra o tuhaf, insanın içine işleyen, gereğinden çok şey gören gözlerini Maria'ya dikmişti. Maria esner gibi yaparak, öte yana çevirmişti başını.

— «Neden sana gıpta edeyim? Richmond'da oturmayı seviyorum.»

— «Seviyor musun gerçekten?»

— «Elbet seviyorum. Evli olmak harikulâde bir şey. Sen de bir denemelisin.»

Niall ona gülmüş, sonra da gene piyano çalmaya koyulmuştu.

Gazetenin yazdığı bir bakıma çok doğrudu: O sıkıcı revü için Niall'in bestelediği şarkılar gerçekten çıldırtıcıydı, ısrarlıydı. Bir an bile insanın aklından çıkmıyordu. İnsan bir kez duydu mu, ondan sonra durmaksızın şarkıyı mırıldanmaya başlıyordu. Bu bütün gün böyle sürüyor, sonunda insan çıldıracak gibi oluyordu. Maria, «İşin kötüsü, sıra bu şarkılarla dans etmeye gelince, bana Charles eşlik edecek» diye düşündü. «Charles duygusuz, güvenilir bir kavalierdir; insanı sığ suda küçük bir kayık yüzdürürcesine, döndürür durur. Oysa Niall... Niall'la dans etmek, kendi kendine, yalnız başına dans etmek gibidir. Sen hareket edersin o izler. Ya da o hareket eder, sen izlersin. Yoksa aynı anda, aynı hareketleri yapmayı düşündüğümüzden mi bu kadar iyi uyuşuyoruz? Hem, Niall da nereden geldi şimdi aklıma?»

Maria yazı masasının başına oturup mektuplarını yazmaya koyuldu. Charles'in kendisine verdiği parayla ödediği bazı faturalar vardı. Ayrıca kaynanasına bir nezaket mektubu yazmalıydı. Çok sıkıcı birilerine de bir teşekkür mektubu yazması gerekiydi; Charles'la Maria'yı - Norfolk'a gelirlirse - evlerine davet etmişlerdi. Maria, mektubu yazarken, «Ne işimiz var Norfolk'ta?» diye düşündü, «Neden gidelim sanki oraya?» Sonra üçüncü bir mektup yazmaya başladı. İlk yazın Coldhammer'dan beş kilometre kadar uzaklıkta bir köy kermesi kurulacaktı. Maria ile Charles'ı kermesin açılışını yapmaya davet ediyorlardı.

Bir kermesin açılışını yapmak Maria için önemli değildi. Saygıdeğer Bayan Charles Wyndham'ın kermeslerin açılışını yapması

olağan bir şeydi. Yalnız şurası muhakkaktı ki kermesi Saygıdeğer Bayan Charles Wyndham değil de Maria Delaney açmış olsaydı, çok daha eğlenceli olur, çok daha hoş insanlardan meydana gelmiş bir kalabalık toplardı çevresine. Dolayısıyla toplanacak para da daha çok olurdu elbet. Belki de böyle düşünmekle Charles'a sadakatsızlık ediliyordu. Belki bunların hiç birini düşünmemek en iyisiydi.

Maria, «Sayın Rahip...» diye başladı yazmaya, «Nisanın on beşinde kermesinizi açmaktan büyük sevinç duyacağım...»

İşte tam o sırada oldu olanlar. Çocuk arabasından doğru ilk yaygara yükseldi.

Maria bir iki dakika kadar oralı olmadı. Belki susardı çocuk. Belki azıcık gazlanmıştı da ondan bağırıyordu. Maria duymamış gibi yaparak, mektubunu yazmaya devam etti. Yaygara gitgide yükseliyordu. Gazlanmanın yol açtığı küçük bir haykırıştan çok öte bir şeydi bu. İyice uyanmış, canlı bir bebeğin öfkeli, gür sesli haykırışıydı. Maria merdivende ayak sesleri duydu. Biri kapıya vurdu.

Maria: «Girin» dedi. İş başından aşkın, zihni meşgul hanımefendi yüzünü takındı acele.

Hizmetçi kızdı gelen.

— «Hanımefendiciğim... bebek uyandı» diyordu.

Maria: «Evet, biliyorum, teşekkür ederim» diye karşılık verdi, «Ben de şimdi aşağıya inip ona bakacaktım zaten.»

Yazı masasından kalkıp aşağıya indi. İçinden de, «İnşallah hizmetçi kız, «Bayan Wyndham çocuk bakmasını iyi biliyor doğrusu» diye düşünür» diye geçirdi.

Çocuk arabasının yanına varınca durdu, çarşafının içine baktı.

Sertçe bir sesle: «Hadi, hadi, sus bakalım. Nedir bu patırtı böyle?» dedi.

Caroline öfkesinden kıpkırmızı kesilmişti. Doğrulup kalkmak için çırpınıp duruyordu. Güçlü, gürbüz bir çocuktü. Dadısı, göğsü kabarakktan, «Bukadar küçük bir çocuğun böyle doğrulmaya kalkışması görülmüş şey değildir!» demişti. Neden bukadar övünüyordu acaba baktığı çocukla? Maria ona şaşmaktan kendini alamıyordu. Hiç kuşkusuz, Caroline biraz daha sessiz, sakin bir çocuk olsa, halinden hoşnut, uslu uslu sırtüstü yatsa, dadı için daha kolay olurdu.

Maria Caroline'ı arabasından kaldırıp kucağına aldı. «Hadi, hadi!» diye söylendi, «Bak, ben buna gelemem...» Belki gazı vardır diye, çocuğun sırtına hafif hafif vurdu. Çocuğu her zamanki gibi hıçkırık tuttu. A, öyleyse gazdı bu! Şükür yarabbi, başka bir şey olmasın da... Maria bebeği gene arabasına yatırdı, battaniyesini örtüp yanlarını sıkıştırdı. Sonra odadan çıkıp merdivene yöneldi. Ama daha yukarıya çıkmasına kalmadan, Caroline'ın yeniden ağlamaya başladığını duydu. Aldırış etmemeye karar verdi. Yazı masasının

başına geçip gene mektuplarını yazmaya çalıştı. Ne var ki, bir türlü dikkatini veremiyordu yazdıklarına. Caroline'ın sesi gitgide yükseliyor, vahşi bir çığlık halini alıyordu.

Hizmetçi kız gene kapıya vurdu: «Bebek gene uyandı, hanımefendi.»

Maria: «Biliyorum» dedi, «Bir şeyciği yok. Varsın ağlasın biraz; iyi gelir ciğerlerine.»

Hizmetçi dışarı çıktı. Maria onun aşağıda oda hizmetçisine bir şeyler söylediğini duydu.

Ne diyordu acaba? «Zavallı küçük!» diyordu büyük olasılıkla; ya da, «Madem çocuk bakmasını bilmiyor, doğurmasaydı...» diyordu. Ama bu haksızlıktı. Maria pekâlâ da biliyordu çocuk bakmayı. Hizmetçi kızın kendi çocuğu olsa, besbelli saatlarca ağlamaya bırakırdı onu; kimsecikler gidip bakmazdı bebeğe...

Maria böyle düşünedursun, bebeğin ağlaması ansızın kesiliverdi. Caroline uyumuştı. Her şey yolundaydı. Ama öyle miydi bakalım gerçekten? Ya Caroline kendi başına dönmeyi başardıysa? Ya şimdi başı yastığına gömülü, boğuluyorsa aşağıda? Gazetelerde ne başlıklar çıkardı kimbilir o zaman... «Tiyatro Sanatçısının Çocuğu Boğularak Öldü»... «Asilzadenin Torunu Arabasında Ölü Bulundu»... Bir kovuşturma da yapıldı kuşkusuz ve savcı sorular sorardı Maria'ya: «Çocuğunuzu bile bile ağlamaya bıraktığınızı, hiç bir şey yapmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?» Charles, dudakları bembeyaz, sinir içinde. İçler acısı minik tabut, Coldhammer'dan gelen fulyalarla, nergislerle bezenmiş...

Maria masadan kalkıp aşağıya yollandı; doğruca bahçeye çıktı. Çocuk arabası kimildamıyordu, ses de çıkmıyordu. Tekinsiz, korkunç bir şeydi bu. Maria dayanamadı, arabanın içine baktı.

Caroline sırt üstü yatmış, arabasının tepeliğine bakıyordu. Maria'yı görür görmez, gene ağlamaya başladı. Ufacık yüzü sinirden buruş buruş olmuştu. Maria'dan nefret ediyordu.

Maria: «İşte analık aşkı!» diye düşündü, «Barrie'nin yazdığı buydu işte. Mary Rose rolünü oynarken, Harry'yi kucağıma aldığım da hayal ettiğim de buydu. Ama gerçek, hayal ettiklerimden oldukça başka.»

Omzunun üstünden arkaya bakınca, oda hizmetçisinin yemek odasının penceresinden kendisini gözlemekte olduğunu gördü.

Maria: «Hadi, hadi, sus bakalım» diyerek arabaya eğildi. Caroline'ı kucağına aldı, evden içeri girdi.

— Gladys» dedi oda hizmetçisine, «Bebek biraz huzursuz gibi. Onun için, yemeğimi her zamankinden bir çeyrek erken yesem, sanırım daha iyi olacak. Böylece yemek faslı bir an önce bitmiş olur, ben de bebeğin mamasını yedirebilirim.»

Gladys: «Nasıl emrederseniz, hanımefendi» diye karşılık verdi.

Ama Maria Gladys'i aldatamadığını biliyordu. Evet, bir an bile aldatamamıştı onu. Gladys Maria'nın Caroline'ı arabasından alıp içeri getirdiğini, çünkü ne yapacağını bilemediğini biliyordu. Maria Caroline'ı çocuk odasına götürdü. Bebeğin ıslanmış bezlerini çıkarıp, yerine hazır bezlerden temiz bir tane taktı. Yüzyıllar sürdü sanki bir bezi çıkarıp öbürünü takması. Caroline, annesi onu sırt üstü yatırır yatırmaz, yeniden haykırmaya başlıyordu. Maria bezi bağlamaya çalışırken de, var gücüyle onu tekmeliyor, kıvrır kıvrır kıvranıyordu. Maria çengelli iğneyi telâştan kendi parmağına batırdı. Neden o da dadı gibi becerikli bir hareketle iğneyi kapatamıyordu sanki?

Az sonra, kucağında Caroline'la, yemeğini yemek üzere aşağı kata indi. Sol koluyla Caroline'ı tutarak sofraya oturdu, sağ eliyle yemeğini yemeye koyuldu. Caroline yemek boyunca ağladı.

Gladys: «Ne de kurnaz oluyorlar bu minikler, değil mi?» dedi, «Yabancı birinin kucağında olduklarını hemen anlıyorlar.»

Ellerini arkasında kenetlemiş, büfenin önünde duruyor, acıyarak ana-kıza bakıyordu.

Maria, soğuk soğuk: «Karnı aç, hepsi bu» dedi, «Saat ikide masasını yer yemez sakınleşecek, eminim.»

İşin kötüsü, saat daha biri çeyrek geçiyordu. Maria bebeğe masasını şimdi verirse, bütün mama saatları alt-üst olacaktı. Ama, boş ver! Biberonu ağzına verir vermez, bebek sakınleşecekti. İçi hazır mama dolu o kutsal biberonu...

Maria zor-belâ yemeğini yedi, kahvesini aceleyle yuttu. Sonra Caroline'ı bir kez daha çocuk odasına götürdü. Beyaz tepsinin içinde öbür mamalarla birlikte duran biberonu aldı, ısıttı. Eski bir ayyaşa bir kadeh cin hazırlayan bir barcı gibi görüyordu kendini.

Dadı: «Dikkat edin, yavaş yavaş içsin mamasını» demişti, «Biraz çaba harcamalı. Kocaman yudumlar halinde almamalı mamayı.»

Dadı için konuşmak kolaydı elbet. Ama insan bir bebeği nasıl yavaş yavaş doyurabilir ki gerçekte? Mama Caroline'ın ağzına bir havuz fısıkiyesinden fışkırırcasına dökülüyordu. Maria şişeyi biraz kenara çekmeye çabaladıkça da, Caroline cıyak-cıyak bağırmaya, çığgın gibi dövüşmeye başlıyordu. Yirmi dakikada içip bitirmesi gereken mamayı beş dakika içinde yutuvermişti. Şimdi annesinin kucağında sırt üstü yatıyordu. Küçük karnı şişmiş, patlayacak gibi olmuştu. Dudakları aralık, gözleri yumuluydu. Maria'ya, geceyarısından sonra tiyatronicin çıkış yolu üzerinde yatıp uyuyan o yaşlı dilenci kadını hatırlatıyordu. Maria Caroline'ı aşağı götürdü, arabasına yatırdı. Sonra mantosunu, yürüyüş ayakkabılarını giydi.

Mutfağa doğru: «Bebeği öğleden sonra gezintisine çıkarıyorum» diye seslendi.

Ama kimse duymadı onu. Üç hizmetkâr aralarında gülüp konuşuyorlardı. Gramofon da açıktı. Charles Noel'de armağan etmişti onlara bu gramofonu. Üçü de fincan fincan çay içiyorlardı. Maria vız geliyordu onlara. O bebekle uğraşmak, onu gezmeye çıkarmak zorundayken, onlar kendilerini eğlendirmeye bakıyorlardı.

Hava soğuk ve sertti ama, güzeldi. Çocuk arabası beyazdı, kara bir tepeliği vardı. Öbür çocuk arabalarından çok daha güzeldi. Maria çevik adımlarla Richmond Parkı'na doğru yürüyordu. Bir yandan da, «Yazık ki gören yok şu halimi» diye düşünüyordu, «Önemli biri, bir dost, ya da bir fotoğrafçı olsaydı keşke...» Kimse onun orada olduğunu bilmiyordu, kimse çocuğunu arabayla gezdirişini görmüyordu... Ne yazık.

Tam yolun karşı kıyısına geçmiş, parkın kapısından girmek üzereydi ki, olanlar oldu. Caroline ağlamaya başladı. Maria sabah yaptıklarını yeniden yapmaya koyuldu, bebeği kucağına alıp sırtına hafif hafif vurdu. Ama hiç bir yararı olmadı bunun. Maria arabayı bir ağacın arkasına sürdü, o korkunç işe - bebeğin bezini değiştirme işine - girişti. Caroline şimdi daha da çok haykırıyordu. Maria onu sert bir tavırla arabasına koydu, battaniyesini üzerine örttü. Arabayı sallayarak, hızlı hızlı yürümeye başladı. Battaniyelerin altından boğuk çığlıklar duyuluyordu. Hava güzel olduğu için, Richmond Parkı her zamankinden kalabalıktı. Her yer insan doluydu, güzel havadan yararlanarak yürüyüşe çıkmışlardı. Caroline'ın çığlıklarını hepsi duyuyordu besbelli. Maria âdeta koşarcasına arabayı sürerek hızla yollarından geçerken, insanlar dönüp dönüp ona bakıyorlardı. Arabasında ağlayan bir bebeğin sesi hepsini etkiliyor olacak ki, durup kulak veriyorlardı çığlıklara. Köpeklerini gezmeye çıkarmış kızlar acıyarak Maria'ya bakıyorlardı. Bisikletle dolaşan delikanlılar gülerек yanından geçip gidiyorlardı...

Maria, derin bir umutsuzluk içinde: «Sus, bağırma» diye fısıldadı, «Yalvarırım, sus.»

Panik içinde arabayı ters yöne döndürüp parktan çıktı, gene sokakta yürümeye başladı. Köşede bir telefon kulübesi görünce, oraya doğru seğırtti.

Niall'in prova yapmakta olduğu tiyatronun telefon numarasını verip beklemeye koyuldu. Uzunca bir bekleyişten sonra, tiyatronun kapıcısı Niall'ı bulmayı başardı.

Niall: «Ne var?» diye sordu.

Maria: «Caroline'la başım dertte» diye karşılık verdi, «Dadı olacak o hınzır karı beni onunla yalnız bırakıp gitti. Charles da yok. Çocuk durmadan zırlıyor. Ne yapacağımı şaşırdım. Bir telefon kulübesinden konuşuyorum seninle.»

Niall, duraksamadan: «Hemen geliyorum» dedi, «Otomobilimle

gelir seni alırım. Birlikte bir yere gideriz. Otomobilin gürültüsü Caroline'ı susturur.»

— «Provada değil miydin sen?»

— «Evet ama, önemi yok. Neredesin, onu söyle bana. Telefon ettiğin kulübenin yerini tarif et. Hemen yola çıkarsam, sanırım en geç yirmi beş dakika sonra yanında olabilirim.»

Maria: «Hayır, buraya gelme» diye karşılık verdi, «Evin önüne gel. Orada beni bekle. Önce arabayı götürüp bahçeye bırakmalıyım. Ayrıca, Caroline için bir de biberon almalıyım yanıma. Belki de öğleyn verdiğim mama gereken sıcaklıkta değildi.»

Niall: «İyi ya, nekadard biberon bulursan getir» dedi.

Maria telefon kulübesinden çıktı. Köşedeki polis ona bakıyordu. Caroline hâlâ haykırıyordu alabildiğine. Maria arabanın burnunu polisin durduğu yerin ters yönüne doğru çevirdi. Ne olur, ne olmaz. İhtiyatlı olmak en iyisiydi. Bebekleri ağlamaya bırakmak belki de yasalara aykırıydı, olur ya...

Maria eve dönünce, arabayı bahçeye garajın yakınındaki bir çalılığın içine sakladı. Sonra yukarı çıkıp iki şişe mama ile bir alay çocuk bezi aldı. Kendi evinde bir hırsız gibi hareket ediyordu. Neyse ki, kimseye rastlamadı. Hizmetçiler hâlâ aşağıdaydılar. Maria Caroline'ı kucağına alır almaz, çocuk ağlamayı kesti. Maria, kucağında Caroline, mama şişeleri, battaniyeler ve çocuk bezleri olduğu halde, garaja gizlenip beklemeye koyuldu. En sonunda bir otomobil sesi duydu. Otomobil gelip sert bir fren yaparak evin önünde durdu. Niall olsa gerekti bu. Maria garajdan çıktı, elinde bir alay eşyayla yolda duran arabaya doğru yürüdü.

Niall pek acayip giyinmişti. Ayağına çok eski bir gece elbisesinin pantolonunu geçirmiş, sırtına bir polo süveteri giymişti. Süveterin boynunda güve yenikleri vardı.

— «Olduğum gibi geldim» dedi, «Bıraktım, provayı kendi başlarına yapsınlar. Birini acele hastaneye götürmem gerektiğini söyledim onlara.»

Maria kucağında Caroline'la otomobile bindi.

— «Doğru değil ama bu» dedi.

Niall: «İstersek gerçek hale koyabiliriz» diye karşılık verdi, «Caroline'ı bir hastaneye götürüp, akşama kadar çocuk koğuşunda bırakabiliriz örneğin.»

Maria, telâşla: «A, yok, olmaz!» diye karşı çıktı, «Ya Charles duyarsa?.. Yapamayız bunu. Benim için ne büyük utanç, düşünsen-e!»

— «Peki, ne yapacağız öyleyse?»

— «Bilmiyorum. Arabayı sür hele sen.»

Niall marşa bastı; araba bir sarsıldı, yola koyuldu. Bir zamanlar Freada'ya ait olan eski bir Moris'ti. Niall otomobili çok kötü kul-

lanıyor, boyuna sert hareketler yapıyordu. Ya çok hızlı gidiyor, ya da yolun ortasında sümüklü böcek hızıyla ilerliyordu. İkisinin ortası yoktu. Trafik polisinin yaptığı işaretleri hiç mi hiç anlamıyordu.

— «Şu adama bak» diyordu, «Niye el sallıyor bana öyle? Ne demek istiyor yani?»

Maria: «Sanırım özür dilemen gerekecek» dedi, «Galiba yolun yanlış yanından gidiyorsun.»

Otomobil zigzaglar yaparak trafik selinin dışına çıktı. Arkalarından bir alay insan bağırıp çağırıyordu. Otomobilin çocuk arabasından pek değişik olan sallantısına kendini bırakıp susmuş olan Caroline, yeniden yaygarayı bastı.

Niall: «Kızını seviyor musun?» diye sordu.

— «Ölesiye değil, doğrusunu istersen. Ama sanırım daha sonra, biraz büyüüp konuşmaya başlayınca, seveceğim.»

Niall: «Kız tıpkı Lord Wyndham'a benziyor» dedi, «Her doğum gününde ona bir kol saati mi armağan etsem, dersin? Öbür vaftiz babaları kızlara her yıl bir inci verdiklerine göre, ben de Caroline'a kol saati verebilirim besbelli!..»

Caroline hâlâ ağlıyordu. Niall arabayı biraz yavaşlattı.

— «Hızlı gittiğimiz için ağlıyor» dedi, «Hızdan hoşlanmıyor. Ne yapacağımızı sana söyleyeyim mi? Gidip birinden akıl danışmalı, öğüt istemeliyiz, bence.»

— «İyi ama, kimden?»

— «İyi yürekli bir ev kadınından. Biralay çocuk doğurmuş, iyi yürekli, hanım hanımcık ev kadınları vardır elbet. İşte bunlardan birini bulup akıl danışalım.»

Kaygılı gözlerle sağa, sola bakındı. Sonra otomobili trafik selinin içine sürdü. İki yanı dükkânlarla dolu işlek bir yola saptı. Kaldırımlar hınca-hınç insan doluydu.

Niall: «Şuradaki eli sepetli kadın işimizi görür, sanırım» dedi. «İyi, güleç bir yüzü var. Ne dersin, ona sorsak mı?»

Otomobili yavaşlatıp durdurdu. Maria'nın üzerinden uzanıp pencereyi açtı, yoldan geçen kadına seslendi.

— «Özür dilerim, efendim» dedi, «Acaba bir dakikacık buraya gelebilir miydiniz?»

Kadın şaşkın şaşkın arkasına döndü. Yüzü uzaktan görüldüğü kadar güleç değildi yakından bakınca. Bir gözü de şaşıydı.

Niall: «Bu küçükhanım bebeği ne yapacağını bilemiyor da» diye başladı, «Çocuk durmaksızın ağlıyor. Acaba bize büyük bir iyilikte bulunur, yardım eder miydiniz diye düşündük..»

Kadın önce Niall'a, sonra Maria'ya, sonra da haykırıp duran Caroline'a baktı.

— «Anlayamadım.» dedi.

Niall: «Bebek» dedi, «Sürüp gidiyor bu iş. Durmak bilmiyor. İkimiz de ne yapacağımızı bilemiyoruz.»

Kadının yüzü kıpkırmızı oldu. Niall'ın kendisine bir eşek şakası yaptığını sanmıştı.

— «İnsanları böyle yolundan alakoyup aldatmaya hakkınız yok» dedi, «Şurada bir polis var Onu çağırmamı ister misiniz, ha?»

Niall: «Hayır» dedi, «Elbet istemem. Biz yalnızca düşünmüştük ki...»

Maria: «Boşuna uğraşma» diye fısıldadı, «Yararı yok bunun. Sür arabayı... sür arabayı.»

Kibirli bir tavırla kadına selâm verdi. Kadın arkasını döndü, nefret dolu sözler homurdanarak uzaklaştı. Niall debriyaja bastı. Araba sarsılarak yola düzüldü.

— «Ne hayvan karıymış!» dedi, «Fransa'da böyle şeyler hiç olmaz. Şimdi Fransa'da olsaydık, aynı durumda kalsaydık, bütün öğleden sonra bebeğe bakabileceklerini söylerlerdi bize.»

Maria: «Fransa'da değiliz ama» dedi, «İngiltere'deyiz. Kırsal alanlarda bu işler hep böyledir. Çocukları zalimlikten korumak üzerine bir yığın laf eder, atar tutarlar. Ama yardım etmeye, yol göstermeye gelince, bir tek kul çıkmaz ortaya. İşte gördüğün gibi, Caroline için akıl danışacak bir kişi bile bulamıyoruz.»

Niall: «Değirmen Tepesi'ne gidelim» dedi, «Truda'yı bulup çocuğu ona bırakalım.»

Maria: «Böyle bir şey yapacak olursak, Truda kızar» dedi. «Sonra da Celia'ya söyler. Celia da babama söyler Çok geçmeden, başımıza gelenleri Garrick kulübünde bilmeyen kalmaz. Ah, Niall...» Niall'a yaslandı.

Niall sol koluyla ona sarıldı, saçlarını öptü. Otomobil oraya, buraya yalpalamaya başladı.

Niall: «İstersen, daha batıya doğru sürebiliriz arabayı» dedi, «Şu anda Galler ülkesine doğru yol alıyoruz. Bildiğime göre, Gal'li kadınlar çocuk bakmayı çok iyi bilirler Ne dersin, Galler ülkesine gidelim mi?»

Maria: «Annelerin çocuklarını neden mağazalarda bırakıp kaçtıklarını şimdi anlıyorum» diye mırıldandı, «Dayanamıyorlar çünkü bunca gerginliğe.»

Niall: «Biz de Caroline'ı bir mağazada bırakamaz mıyız?» diye sordu, «Charles'ın buna pek üzüleceğini sanmıyorum. Yalnız gururuna dokunur, o muhakkak. Duyguları Charles gibi olan adamlar, Caroline gibi bir çocuk için çıldırmazlar, bildiğim kadarıyla. Hele çocuk bu yaştayken. Ancak yıllar sonra, kız sosyeteye ilk tanıtılırken, belki değer kazanır babasının gözünde.»

Maria: «Ah, Tanrım, keşke şimdi okadar büyümüş olsa!» dedi.

Niall: «Ah, bu geleneksel saçmalıklar!» diye söylendi, «Anlamıyorum, genç kız sosyeteye tanıtılmakla ne kazanır? Her gün biraz daha sosyete pisliklerine bulanmaktan başka ne elde eder?»

Maria: «Debdebeli, tantanalı bir törendir bu» dedi, «Ben bayılıyorum. Kralın metresi olmak gibi bir şeydir.»

Niall: «Bence bunun kralın metresi olmakla hiç bir ilgisi yok» diye karşılık verdi, «Kiralananmış bir Rolls Royce'la sarayın bahçesine girmek de iş mi yani? Hani geçen yıl senin yaptığın gibi; Lady Wyndham da yanında oturuyordu otomobilde.»

— «Ben her dakikasını seve seve yaşadım o anın... Niall?»

— «Ne var?»

— «Aklıma birden bir şey geldi. Karşımıza ilk çıkan Woolworths mağazasının önünde duralım. Oradan Caroline'a bir emzik alalım.»

— «Emzik de neymiş?»

— «Hani şu lastik şeylerden, canım. Sıradan bebeklerin emdiği emziklerden.»

— «Hâlâ yapıyorlar mı o nesneleri?»

— «Bilmiyorum ama bir deneyebiliriz.»

Niall Morris'i yavaş yavaş sürmeye, bir yandan da Woolworths mağazasını aramaya koyuldu. En sonunda bir mağaza buldular. Maria otomobilden inip mağazaya girdi. Az sonra zafer kazanmış bir yüzle geri döndü.

— «Altı penny»[*] dedi, «Hem de en iyi cins lastikten. Rengi de kırmızı. Satıcı kız, evdeki küçük kardeşinin de böyle bir emzik kullandığını söyledi.»

— «Nerede oturuyormuş?»

— «Kim?»

— «Küçük kardeşi. Caroline'ı da oraya götürebiliriz. Küçüğün annesi her ikisine birden bakar.»

— «Saçmalama. Şimdi, iyi bak...» Maria usul usul emziği Caroline'ın ağzına soktu. Emzik âdeta susturucu bir tıkaç etkisi yaptı. Caroline şapır-şupur emmeye başladı, sonra da gözlerini yumdu. Bir mucize olmuştu sanki. Caroline artık ağlamıyordu.

Maria: «Emziğin bu kadar etkili olabileceğine inanmıyordun, değil mi?» diye fısıldadı.

Niall: «Etkili olmaktan çok, ürkütücü bence» diye karşılık verdi, «Birine kokain verip susturmak gibi bir şey. Ya emzik Caroline'ın daha sonraki hayatı üzerinde korkunç bir etki yaparsa ne olacak?»

Maria: «Umurumda değil» dedi, «Şimdi onu susturdu ya, bu yeter.»

Beklenmedik sessizlik harikulâdeydi. Bir fırtınadan sonra dur-

[*] Penny: Bir İngiliz lirasının yüzde biri (Çeviren).

gunlaşan sular gibiydi tıpkı. Niall marşa bastı, otomobilin hızını artırdı. Maria rahatça onun omzuna yaslandı.

Niall: «İnsan her başı sıkıştıkça Woolworths'e gidip bir emzik almakla işin içinden sıyrılabilse, hayat ne kolay olurdu!» dedi, «Ruh-sal bir yanı olsa gerek bunun. Galiba ben de kendime bir emzik ala-cağım. İhtimal, ömrüm boyunca dilediğim hep buydu.»

Maria, esneyerek: «Ne çirkin olurdun kimbilir» dedi, «Ağzında emzikle dolaşan koskoca bir herif!»

— «Neden çirkin olsun?»

— «Şey, belki çirkin denmez ama... Nereye gidiyoruz şimdi?»

— «Nereye istersen.»

Maria düşünmeye başladı. Richmond'a dönmek istemiyordu. Şimdi enikonu yatışmış olan Caroline'ı yukarı kata taşıyıp, her şeye yeni baştan başlamak istemiyordu. Önce portakal suyu verilecek, sonra bebek yastığının üzerine yatırılıp havayı tekmelemeye bırakılacaktı; sonra öbür maması verilecekti, sonra da bezleri değiştirilecekti. Maria yapmak zorunda olduğu bu işlerin hiç birini yapmayı istemiyordu. Tek başına evde oturup, saygıdeğer Bayan Charles Wyndham rolünü oynamayı da istemiyordu. Richmond'daki ev bomboş göründü birden gözüne. Charles orada değildi; Coldhammer'dan gelen mobilyalarla düşün hediyelerinden başka hiç bir şey yoktu orada. Bir ayak bağıydı orası Maria için, boyna takılmış taştan bir ağırlıktı, bir yükü...

Maria, tuhaftır ama ilk kez olarak, annesiyle babasının ona yedinci yaş gününde armağan ettiği bebek evini hatırladı. Tam on beş gün o evle oynamış, âdeta büyülenmiş, kendisinden başka kimsenin ona dokunmasına izin vermemişti. Derken yağmurlu bir gün gene bütün öğleden sonra oyuncak eviyle oynamış, sonra birden sıkılıver-mişti evden. Artık onu istemiyordu. Sonunda büyük bir eliaşıklıkla evi Celia'ya vermişti. Celia hâlâ saklıyordu onu...

Niall: «E, nereye gidiyoruz?» diye sordu.

Maria: «Var mısın, tiyatroya gidelim?» dedi, «Hadi, beni tiyatroya götür. Senin provanı seyrederim.»

Tiyatronun kapıcısı Maria'nın eski bir tanıdığıydı. Maria'yı gö-rünce adamcağızın yüzü güldü.

— «A, Bayan Delaney!» dedi, «Ama daha sık gelmelisiniz bu-raya, bizleri görmeye. İyiden iyiye yabancı oldunuz artık.»

İyiden iyiye yabancı oldunuz artık... Neden böyle demişti? Hal-kın artık Maria Delaney'i unutmaya başladığına mı dokundurmak is-temişti yoksa? Daha şimdiden zihinlerden silindiğini mi anlatmak istemişti?..

Niall otomobilden birkaç yastıkla bir de battaniye getirdi. Caro-line'ı bunların içine yerleştirip, tiyatroya taşıdılar. Yere uydurma bir yatak yaparak, içine yatırdılar. Caroline mışıl mışıl uyuyordu,

emzik hâlâ ağzındaydı. Sonra Niall sahneye yollandı, Maria da giyinme odalarının orada karanlık bir yer seçip oturdu. Çünkü orada olmaya gerçekte hakkı yoktu. Rol almadığı bir revünün provasını seyretmek bir bakıma yüzsüzlük sayılırdı. Maria daha önce hiç revü provasında bulunmamıştı. Bildiğinden de öte bir kargaşalıkla karşılaşınca hem şaşırdı, hem sevindi. Bir tartışmadır gidiyordu. Herkes bir ağızdan konuşuyordu. Kalabalıktı da üstelik. Her yer darmadağın- tı; ufak-tefek bir yığın öteberi öylesine sahneye ve çevresine dağılmıştı ki bunların bir araya getirilebileceğini düşünemiyordu bile insan. Maria'nın kulağına arada-bir Niall'ın müziği çalınıyordu; hoşlanarak kulak veriyordu bu bildik ezgilere. Ezgileri biliyordu, çünkü Niall daha önce piyanoda çalmıştı bunları Maria'ya. Orkestra şimdi abartarak çalıyordu parçaları. Bu arada Niall da sırtındaki o acayip giysilerle orada, burada dolaşıyor, herkesin ayağına dolanıyordu.

Maria birden onlarla birlikte sahnede olmayı istedi. Orada, karanlıkta oturup Caroline'ın ağlamasını beklemeyi değil, sahnede olmayı istiyordu...

Bildiği, tanıdığı tiyatroda - kendi oyun tarzına uygun bir tiyatroda - olmak istiyordu. Tiyatroya aitti o «Provaların üçüncü haftasında olsam...» diye düşündü, «Sözleri iyice ezberlemiş olsam. Geniş adımlarla sahneye doğru yürüsem... Bütün gün çalışsam, ama gerçekten, canımı çıkarırcasına çalışsam... şimdi de birazcık yorulmuş olsam, sinirli olsam... Orkestra yerinden bana seslenen sahne yöneticisine sertçe, «Ne var?» diye sorsam... Sonra acele pişmanlık duyup toparlanmaya çalışsam... Çünkü ne olur ne olmaz, bir de bakarsın, kovuverirler insanı işten... Ama sahne yöneticisi aynı zamanda oyuncu da olabilir; hoşlanılabilecek bir adam olabilir, insandır, hatta belki sevilecek bir adamdır.. O zaman için için, sessizce güler, «Ne var?» diye terslenişime «Bir kerecik daha tekrarlayalım, Maria'cıgım, zahmet olmazsa» der bana. Neden zahmet olsun? Elbet olmaz. Provanın iyi olmadığını kendim de anlar, rolümü yeniden oynamayı içtenlikle isterim. Daha sonra, paydos olunca, sahne yöneticisiyle birlikte gidip birer içki içeriz yolun karşı kıyısındaki gazinoda. Birden çenem açılır, çok konuşurum ama, o aldırmaz. Okadar yorgun olurum ki, ölmek isterim. Ama benim için en uygun ölüm olur bu. Tek ölüm...»

Birden Niall'ın yanibaşında diz çökmüş olduğunu fark etti.

Niall: «Nen var?» diye fısıldadı, «Ağlıyorsun sen.»

Maria: «Ağlamıyorum» dedi, «Hiç ağlamam ben.»

Niall: «Birkaç dakika içinde prova bitecek» dedi, «Her zaman tam altı buçukta paydos ediyorlar. Onlar seni bulmadan, Caroline'ı alıp benim odama çıkalım, daha iyi.»

Maria kalkıp Caroline'ı aldı. Niall da battaniyeleri, bezleri, bibe-

ronları yüklendi. Sonra o önde, Maria arkada, tiyatronun en üst katındaki acayip odaya yollandılar.

Niall: «E, nasıl buldun bakalım?» diye sordu.

— «Neyi nasıl buldum?»

Niall: «Revüyü elbet» dedi.

— «Bilmiyorum. Doğrusunu istersen, pek seyretmedim.»

Niall ona baktıysa da, bir şey söylemedi. O her zaman, her şeyi bilirdi. Maria'ya bir içki verdi, sigarasını yaktı. Maria birkaç nefes aldıktan sonra, sigarayı attı. Hiç bir zaman çok sigara içmezdi. Niall onu koltuğa oturttu. Koltuk çökmüştü, yayları kırıktı. Niall Maria ayaklarını uzatsın diye başka bir sandalye daha getirdi. Caroline Niall'ın yatağında mışıl mışıl uyuyordu. Üstü sıkı sıkı örtülüydü. Emzik ağzından yana kaymıştı.

Maria içini çekti. «Saat yediye geliyor» dedi, «Kimbilir kaç saat-
tır ağzına mama koymadı.»

Sonra, bir alay da bez vardı. Ne yapsaydı acaba bu bezleri? Maria kollarını açıp Niall'a uzattı. Niall gidip onun yanbaşımda diz çöktü. Maria Richmond'daki evini, saray gibi döşenmiş oturma odasını düşündü. Küçüktü oturma odası ama, her şey yerli yerindeydi, gerektiği gibiydi, zarifti. Akşam gazetesi Maria'nın koltuğunun yanında, hazır bekliyordu. Ocakta çıtır-çıtır ateş yanıyordu. Hizmetçi gelip odayı toplamış, perdeleri çekmişti. Burada, Niall'ın tiyatronun tepesindeki odasında ise perdeler daha çekilmemişti. Shaftesbury Caddesi'ndeki trafiğin gürültüsü çıplak, dik pencerelerden içeriye doluyordu. Aşağıda, kaldırımda ise koşuşan, yürüyen bir insan kalabalığı vardı. Kimisi Piccadilly'deki metroya yetişmeye çabalıyordu, kimisi de arkadaşlarıyla buluşup kentin merkezine doğru yollanıyordu. Bütün tiyatrolarda ışıklar yanmaya başlamıştı. Lirik'te, Dünya'da, Kraliçe'nin Tiyatrosu'nda, Apollo'da, Saray'da, hepsinde. Londra'nın bütün tiyatrolarında ışıklar yanıyordu...

Maria: «Evlenmemeliydim» dedi.

Niall: «Seni etkilememe gerek yok» diye karşılık verdi, «İki işi bir arada yürütmek her zaman için elinde. Oldum olası, birkaç işi bir arada idare edebildin sen.»

Maria: «Evet, galiba» diye mırıldandı, «Sanırım, yapabilirim.»

Caroline uyanmasın diye fısıf-fısıf konuşuyorlardı.

Maria: «Charles Richmond'dan taşınıp Coldhammer yakınında bir yerde oturmamızı istiyor» dedi, «Ne yaparım o zaman? Dünyada gidip Coldhammer'da oturmam!»

Niall: «Bence, bir kat tutmalısın kendin için» diye karşılık verdi, «Hafta sonlarında da Coldhammer'a gidersin. Her gece gidip gele-
meyeceğin kadar uzak orası Londra'ya.»

Maria: «Ben de aynı senin gibi düşündüm» dedi, «Yalnız, olur

mu dersin? Charles darılmaz mı? Evlilik hayatımızı yıkmasın sakın bu?»

Niall: «Ne bileyim ben» dedi, «Evliler ne yapar, ne eder, bilmem ki.»

Karşiki bina ıslıl ıslıldı. Oradan yansıyan ışık şeritleri karanlık odayı renklendiriyordu. Köşede gazeteci çocuk, «Gece Postası... Gece Postası...» diye haykırıyordu. Aşağıda trafiğin uğultusu duyuluyordu.

Maria: «Tiyatroya dönmeliyim» dedi, «Dönmezsem çıldıracağım.»

Niall: «Charles seni locasından seyredecek» dedi, «Kimbilir nasıl göğsü kabaracak. Seninle ilgili bütün yazıları gazetelerden kesip bir deftere yapıştıracak.»

Maria «Evet» diye mırıldandı, «Yalnız, bütün hayatını böyle geçiremez elbet. Yani bir locada oturup beni seyrederek ve yazıları kesip defterlere yapıştırarak...»

Tam o sırada telefon çalmaya başladı. Sesi keskin değildi bereket versin, yumuşak yumuşak çalıyordu. Emziğin sağladığı sarhoşluk uykusuna dalmış olan Caroline'ı uyandıracak bir ses değildi bu.

Niall: «Sık sık çalar böyle» diye açıkladı, «Hiç açmam telefonu. Sıkıcı biri arayıp da beni yemeye davet edecek diye ödüm patlar.»

Maria: «Peki, ya ben arıyor olsaydım?» diye sordu.

Niall: «Hiç değilse, bu akşam sen olamazsın» diye karşılık verdi, «Çünkü burada, yanımdasın.»

Telefon çalmaya devam etti. Niall uzanıp Caroline'ın bezlerinden birini aldı, telefonun üzerine attı. Tam isabet ettirmişti. Caroline'ın bezi bir kafen gibi örtmüştü telefonu.

Niall: «Biraz sonra çıkıp Café Royal'e gider, güzel bir akşam yemeği yeriz» dedi, «Orada beni tanırılar ki, bu da her zaman için hoş bir şey.»

— «Peki, ya Caroline ne olacak?»

— «Onu da götürürüz. Sonra arabamla ikinizi de eve bırakırım.»

Bezin üzerine atılmasıyla birlikte susmuş olan telefon, şimdi yeniden çalmaya başlamıştı.

Niall: «Yatıştırıcı bir sesi var» dedi, «Hiç tedirgin etmiyor beni. Ya sen? Rahatsız oluyor musun bu sestен?»

Maria'nın arkasına bir yastık daha sıkıştırdı.

Maria kollarını ona uzatarak: «Hayır» dedi, «Bırak, çalsın.»

XVIII

CELİA kahvaltıdan sonra telefonu yerine bırakırken, kendini çok bencil buldu. İlk olarak Maria'nın bir isteğini geri çeviriyordu. Caroline'a tapıyordu. Richmond'a gidip bütün günü bebekle birlikte geçirmekten çok istediği hiç bir şey yoktu. Ne var ki, babasının Garrick kulübünden tanıdığı yayınevi sahibi bir dostu, ille de bugün Celia ile görüşmek istemişti. Celia'nın yaptığı resimlerle yazdığı hikâyeler üzerinde konuşacaklardı. Adamın verdiği randevuya gitmemek ayıp olurdu.

Hoş, gitmese adama vız gelirdi ya. İş başından aşkındı, Celia'yı da salt iyilik olsun diye çağırmıştı. Çünkü Delaney'in kıızıydı Celia ve adam onu görme zahmetine sırf bundan katlanacaktı. Yalnız, şimdiden sonra gitmemek kabalık olurdu. Dadı da gidecek günü bulmuştu hani yani. Maria'nın tam da bugün yardıma ihtiyacı olması ne talihsizlikti!.. Celia yayınevi sahibiyle sözleşmemiş olsa bile, Richmond'a gitmesi zordu. Babasının sağlığı pek iyi değildi çünkü. Aşağı-yukarı bir haftadır rahatsızdı. Ağrılardan, sızılardan yakınıp duruyordu boyuna. Bir başı ağrıyordu, bir dizi. Hemen ardından da sırtının ağrıdığından şikâyet ediyordu. Doktor, «Artık şarkı söylemediği için, sigaray çok arttırdı» demişti. Evet ama, sigara içmek de insana bu kadar ağrı verir miydi? Delaney günlerdir kulübüne bile uğramıyordu. Sabahlığıyla evin içinde dolaşıp duruyor, birkaç dakika bile yalnız kalmaktan nefret ediyordu.

— «Yavrum» diye sesleniyordu Celia'ya, «Yavrum, neredesin?»

— «Kahvaltı odasındayım, baba.»

Celia yazmakta olduğu hikâyeyi bir kurutma kâğıdıyla kapatıyor, yaptığı karakalem resmi bir kitabın altına saklıyordu. Çünkü yazmak ve resim yapmak Celia için özel, hatta gizli tutulması gereken şeylerdi. Ansızın resim yaparken, ya da yazı yazarken yakalanacak olsa, kendini dua ederken, ya da tuvaletteyken yakalanmış gibi hissediyordu.

Delaney: «Çalışıyor muydun, yavrum?» diyordu, «Seni rahatsız etmem, korkma.»

Sonra kitaplarını, gazetelerini, mektuplarını alıp, ocağın yanındaki koltuğa yerleşiyordu. Ne var ki, orada bulunuşu odanın havasını bir anda değiştiriveriyordu. Celia artık yaptığı işe dikkatini veremez hale geliyordu. Kendini birden gene bu dünyada, gerçeklerin ortasında buluveriyordu. O kaçtığı, sığındığı dünya - hayal dünyası - yoktu artık. Şimdi yalnızca Delaney'in masallar yazan kıızıydı o. Utanıyor, sıkılıyor, kasıveriyordu. Yitirdiği ruh halini yeniden ele geçir-

meye çabalayarak, kaleminin ucunu dişleyip duruyordu. Babası dakikada bir öksürüyor, kıpırdanıyor, **The Times** gazetesinin sayfalarını hişırdataraktan çeviriyordu.

— «Seni rahatsız etmiyorum ya, yavrum?»

— «Hayır, babacığım.»

Celia masaya abanarak, çalışır gibi yapıyordu. Aradan beş dakika geçince kalkıp geriniyor, «Eh, bugünlük bu kadar» diyordu. Sonra öteberisini toplayıp çekmeceye kaldırıyordu.

Babası, rahat bir soluk alarak: «Bitti mi?» diye soruyor ve gazeteyi elinden bırakıyordu.

— «Evet, bitti.»

— «Pleydon'un verdiği şu haplar da hiç iyi gelmedi bana. Son iki gündür başımın ağrısı sanki daha da arttı. Acaba gözlerime yenden baktırsam mı? Belki başağrısının nedeni gözlerimdir?»

— «Bir göz hekimine gitmelisin.»

— «Ben de öyle düşündüm. İyi bir hekime gidelim. Gerçekten birinci sınıf bir göz hekimi bulup gidelim, yavrum.»

Gözleriyle odanın içinde dolaşan Celia'yı izliyordu.

— «Ya sen de Maria gibi tiyatro oyuncusu olmak isteseydin, ne yapardım ben, yavrum?» diye devam etti, «Kimi vakit geceleyin uyanıyorum da, hep bunu düşünüyorum: Ne yapardım ben sensiz?»

Celia: «Amma da saçma!» diye karşılık verdi, «Sen yeniden evlenseydin, eve bir yabancı kadın gelip ikimize de kafa tutsaydı ben ne yapardım diye düşünmem ne kadar saçmaysa, senin de bunu aklından geçirmen o denli saçma.»

Babası, başını sallayarak: «Olacak şey değil bu, yavrum» diye karşılık verdi, «Olacak şey değil. Geçenlerde kuğular üzerine bir makale ilişti gözüme. Erkek kuğu ömrünün sonuna kadar yalnız bir tek dişiyile çiftleşirmiş. Dişisi ölünce de hiçbir şey avutamazmış onu; başka eş aramazmış bile. Okurken şöyle düşündüm kendi kendime: Ah, işte benim bu!.. O suskun erkek kuğuyum işte ben!»

Celia, «Avustralya, Güney Afrika, Amerika turnelerini unuttu galiba» diye düşünmekten kendini alamadı, «Nereye gitsek, kadınlar pervane gibi çevresinde dolanıyorlardı. Hiç de suskun, yalnız bir kuğu hali yoktu, doğrusu. Gene de, anlıyorum sanırım ne demek istediğini...»

Delaney: «Yazdığın hikâyeler, yaptığın o küçük resimler seni benden uzaklaştırmıyor» dedi, «Ama, mazallah, ya sen de tiyatro sanatçısı olaydın... Benim halim ne olurdu o zaman? Düşündükçe titriyorum, inan olsun. Denville Hall'da olurdu şimdi besbelli.»

Celia: «Hayır, olmazdın» dedi, «Şatafatlı eşyalarla döşenmiş, görkemli bir apartman katında benimle birlikte otururdun. Hem ben Maria'dan daha çok para kazanırdım...»

Delaney: «Süprüntüdür öyle şeyler» diye karşılık verdi, «Pis, iğrenç süprüntüler! Para, pul nedir ki seninle benim için? Allaha şükürler olsun, bir kuruş bile koymadım bir kenara... Yavrum, yazdığın hikâyeleri ve resimlerini Harrison'a göstermelisin mutlaka. Ona güvenim var. Verdiği hükümler sağlamdır, yargıları hep doğru çıkar; yayınladığı kitaplar da iyidir. Bir hayal dünyasında yaşayan adamlardan değildir o. Ayrıca, bana da gerçeği söyleyeceğine inancım var; bin dereden su getirerek boşuna oyalamaz beni. Onu Garrick kulübüne sokan ben oldum.»

Celia sonunda James Harrison'a bazı resimleriyle hikâyelerini göndermişti. Bugün de bulabildiği daha başka resimlerle hikâyelerini yanına alıp öğleden sonra dörtte Harrison'un bürosuna gidecekti. Yalnız, kaygılanıyordu. Kendisi yokken babası ne yapacaktı, hep bunu düşünüyordu.

Delaney: «İkiden dörde kadar gözlerimi kapar, yatarım» diyordu, «Sonra halim olursa, şöyle kısa bir yürüyüş yaparım. Pleydon yürümemin bir zararı olmadığını söyledi.»

Celia: «Yalnız yürümeni istemiyorum» diye karşılık verdi, «Okadar dalgınsın ki. Aklın hep başka yerlerde dolaşıyor. Sonra, otobüslerin alabildiğine hızlı gittiği o berbat yol kavşağı da beni korkutuyor.»

— «Yaz olsaydı, Lord's'a gider, kriket seyredirdim. Oldum olası severim kriket seyretmeyi. Pavyonun bitişiğindeki o kapalı tribünde oturmak hoşuma gider. Olanları düşündükçe, Niall'ı Eton kolejine göndermemekle büyük hata ettim gibi geliyor bana, biliyor musun? Bir kriket oyuncusu olabilirdi. Niall'ın Eton takımında kriket oynadığını görmek büyük zevk olurdu benim için.»

Celia, «Şu son günlerde boyuna yapabileceği halde yapmadığı şeyleri düşünüyor» diye geçirdi içinden, «Oturabileceğimiz halde oturmadığımız evleri, gidebileceğimiz halde gitmediğimiz ülkeleri düşünüyor boyuna. Daha bu sabah, «Yazık oldu doğrusu, keşke yüzmeyi daha ciddiye almış olsaydım» dedi, «Bende bu vücut varken, rahat rahat Manş Denizi'ni geçebilirdim. Annen öldükten sonra şarkıcılığı hemen bırakmalı, uzun mesafe yüzücülüğüne başlamalıydım. Uzmanların hepsini geride bıraktırdım, inan olsun! İki kez üstüste geçerdim Manş'ı; bir gider, bir gelirdim.»

Celia, «İyi ama, neden, baba?» diye sormuştu, «Senin yapmış olduklarını yapmak çok daha tatmin edici değil mi?»

Delaney başını sallamıştı. «Korkunç derecede cahilim. Bilmediğim o kadar çok şey var ki. Astronomiyi al, örneğin. Hiç bir şey bilmem astronomi üzerinde. Nedir bütün bu yıldızlar, neye yararlar? Boyuna sora rdururum kendi kendime.»

Bunun üzerine Celia Bumpus'a telefon edip, yıldızlar üzerinde

iyi bir kitapları olup olmadığını sormak zörunda kalmıştı. İyi, yep-yeni, kocaman bir kitap olmalıydı; resimlerle bezenmiş olmalıydı. Acaba Bumpus, özel bir ulakla kitabı hemen, öğleden önce evlerine gönderebilir miydi?...

Babası: «Sen Harrison'dayken, bu kitap beni oylar, yavrum» dedi, «İki uydusu olan bir gezegen var, bir türlü hatırlayamıyorum, Jüpiter miydi, değil miydi? Uydular gece-gündüz gezegenin çevresinde dönüyorlar. Harikulâde bir şey bu! Jüpiter, çevresinde dönen iki uydusuyla karanlığın ortasında, tek başına!..»

Celia onu bıraktığında, babası hayli mutlu ve hayatından hoşnuttu. Öğleden sonra biraz uyku kestirmek için koltuğuna oturmuş, ayaklarını da bir sandalyeye uzatmıştı. Yıldızlar hakkındaki kalın kitap yanbaşındaki masada duruyordu. Celia sokağa çıkmadan önce hizmetçiye talimat vermiş, arada-bir gidip babasını yoklamasını, bir şeye ihtiyacı olup olmadığına bakmasını tembihlemişti. «Babam zili çalacak olursa, hemen koşup bakın elbet» diye de eklemişti.

Celia, Wellington Yolu'nda bir otobüse bindi. Otobüs Marylebone'a kadar gidiyordu, oradan bir taksiye binmesi gerekecekti. Yol-da boyuna, «Acaba Maria ne yaptı? Caroline'la başa çıkabildi mi?» diye düşündü durdu. Maria'yı yardıma ihtiyacı olduğu bir anda yalnız bıraktığı için gene vicdanı sızlamaya başladı.

Maria: «Evde hapisim» demişti telefonda, «Caroline yüzünden bütün gün evde hapisim.»

Celia: «Bir kerelik katlanıver, canım» diye karşılık vermişti, «Dadı çok iyi. Dışarı çıkmak için de hiç izin istemiyor.»

Maria: «Evet ama, bıçak kemiğe dayandı şimdi» demişti, «Artık izinli gitmeye başladığına göre, bundan böyle sürüp gidecek demektir bu. Anne olmak korkunç bir sorumluluk.»

Maria gene o şımarık, hırçın sesiyle konuşuyordu. Aslında hırçın falan değildi. Celia bu sesi okadar iyi tanıyordu ki. İki dakika sonra Maria Celia'yı çağırdığını unutup gidecekti ve başka bir çare düşünmeye başlayacaktı. Ne olurdu sanki, birazcık daha yakında bir yerde otursaydı?.. O zaman Celia Caroline'ın sorumluluğunu onunla paylaşabilirdi. Bir çocuk yerine iki çocuk bakmak demektir bu, hepsi o kadar. Çünkü babası da bir çocuktan farksızdı artık. Bir çocuk kadar eğlendirilmeye, oylanmaya, tatlı sözlerle gönlünün alınmasına muhtaçtı.

Celia şu son günlerde onunla konuşurken özel bir ses tonu bile takındığını yeni fark etmişti. Tatlı, yarı alaylı, şakacı bir sesle konuşuyordu babasıyla. «Hadi, hadi! Şimdi ne oldu, bakalım?» der gibiydi sanki ona. Babası yemeğini beğenmez, homurdanırsa da, Celia onu duymamış gibi yapıyordu. Tastamam çocuklara özgü bir hileydi dikkati çekmeye çalışmak. Ama babası güzel güzel yemeğini yiyecek

olursa Celia bundan hoşnut kaldığını belli ediyor, yüreklendirici bir tavırla ona gülümsüyordu. «A, aferin! Koca bir tavuk kanadını yedin, bakıyorum. İşte buna sevindim. Acaba bir küçük parça daha alır mıydın?»

Ne tuhaf! İnsan bir tam daire çiziyordu sanki. Bir erkek önce bebek, sonra oğlan, sonra âşık, sonra baba oluyor ve sonra gene çocuklaşıbiliyordu. Celia, «Bir zamanlar küçük bir kız olduğumu düşünmek tuhafıma gidiyor» diye düşündü, «Küçüktüm, babamın dizlerine tırmanır, başımı omuzuna gömerdim; ondan beni korumasını isterdim. O zaman babam gençti, güçlüydü, Tanrı gibiydi. Şimdi ise, her şey bitti. Hayatının amacını yitirdi. Gücü, kuvveti çekildi. O yaşayan, seven, sesinin güzelliğini milyonlarca insana sunan adam yorgun, bezgin, bir ihtiyar şimdi. Huysuz da. Söylenip duruyor boyuna ve gözlerini bir zamanlar kollarında avuttuğu kızından ayırmıyor. Evet, babam tam bir daire çizdi; geriye, başladığı yere döndü. Ama neden? Ne zamana kadar sürecek bu? Kimbilir..»

Taksi Bloomsbury'deki dar sokağa saptı, binanın önünde durdu. Celia birden sinirlendi, özgüvenini yitirir gibi oldu. Şotöre parasını ödedikten sonra binaya daıdı, üzerinde «Danışma» yazan bir kapıdan girip Bay Harrison'la görüşmek istediğini bildirdi.

Kelebek gözlüklü bir kız, gülümseyerek: «Bay Harrison sizi bekliyordu» dedi.

Tanımadık biri iyi davrandı mı, insan hem şaşırır, hem de içi ısınır. Şu kelebek gözlüklü kız, örneğin. Ya da otobüs şoförleri. Ya da balıkçı. Celia: «Böyle şeyler âdeta günün gidişini değiştiriyor» diye düşündü.

Bay Harrison, Celia içeri girer girmez ayağa kalktı, koşup onu karşıladı. Gülümsüyordu da. Oysa Celia onu sert, haşın, kesin tavırlı bir okul öğretmeni gibi canlandırmıştı gözlerinde. Oysa, Bay Harrison tersine, babacan, tatlı mı tatlı bir adamcağızdı. Celia için bir koltuk çekip onu oturttu. Sonra da onu rahatlatabilecek en iyi şeyi yaptı: Maria'dan söz etmeye başladı.

— «Umarım, sahneyi büsbütün bırakmadı» diyordu, «Hayranları için büyük bir kayıp olur doğrusu sahneden çekilirse.»

Celia Maria'nın bebekten ötürü çalışmadığını açıklamaya girişti. Bay Harrison başını sallayarak onu dinliyordu. Anlıyordu da. Yeğenlerinden birinin Charles'ı çok iyi tanıdığını söyledi.

— «Şu yeni revünün müziğini ağabeyiniz besteledi, değil mi?» diye sordu sonra. Böylece konu Maria'dan Niall'a geçmiş oldu. Son yıllarda Niall'ın Paris'te kazandığı büyük başarıdan söz ettiler. Celia üçü arasındaki karmaşık ilişkiyi açıklamak zorunda kaldı bu arada. Kendisinin ikisinin de kardeşi olduğunu, Maria ile Niall'ın arasında ise hiç bir gerçek hısımlık bulunmadığını anlattı.

— «Ama çok yakındırlar birbirlerine» diye ekledi, «Birbirlerini çok iyi anlarlar.»

Bay Harrison: «Çok yetenekli bir ailesiniz doğrusu» dedi, «Evet, çok yetenekli.»

Sözlerini bitirince şöyle bir durdu, sonra yazı masasının üzerindeki kâğıtlara uzandı. Celia kendi yazısıyla resimlerini hemen tanıdı.

Bay Harrison, birden, damdan düşercesine: «Annenizi hatırlıyor musunuz?» diye sordu. Uzanıp gözlüğünü aldı.

Celia birden tedirgin oldu. Nedenini bilmiyordu ama, sinirliydi de. Bay Harrison gözüne o pek korktuğu okul öğretmeni gibi görünmüştü gene nedense.

Celia: «Evet, hatırlıyorum» diye karşılık verdi, «Annem öldüğünde on, on bir yaşlarındaydım. Hiç birimiz onu unutmadık zaten. Yalnız, genellikle çok söz etmemeye çalışırız ondan.»

Bay Harrison: «Birçok kez seyrettim onu dans ederken» dedi. «Tam anlamıyla kendine özgü bir dans edişi vardı. Bildiğim kadarıyla hiç kimse tanımlayamaz onun dansını yeterince. Bale değildi yaptığı. İşin en şaşırtıcı yanlarından biri de buydu. Grupla da dans etmezdi, figüranlar falan kullanmazdı. Öyleyken, sanki bir hikâye anlatırdı dans ederken. Dansı başlı başına bir şiirdi. Bir hareketiyle, ellerinin bir bükülüşüyle tüm dünyanın duygularını bir anda dile getirirdi. Hiç bir şeyden, hiç kimseden destek almazdı; müziğe bile bel bağlamazdı. Müzik ikinci planda kalırdı onun hareketlerinin yanında. Tek başına, yapayalnız dans ederdi. İşin güzel yanı da buydu işte. Tek başına dans ederdi.»

Bay Harrison gözlüğünü çıkardı, sildi. Duygulanmış görünüyordu. Celia onun sözlerine devam etmesini bekledi. Çünkü kendisi ne diyeceğini bilemiyordu.

Bay Harrison: «Ya siz?» dedi sonunda, «Yoksa, dans etmez misiniz? Bunu mu demek istiyorsunuz yani?»

Celia sinirli sinirli güldü. Adam, hangi nedenleyse, sanki ona kızgın gibiydi.

Celia: «A, hayır» diye mırıldandı, «Hiç dans edemem ben. Bir kere, çok hantalım, beceriksizim. Sonra, oldum olası hep şişmandım. Toplantılara davet edilince, sıradan fokstrotları falan yapabiliyorum elbet ama, Niall çok ağır olduğumu, kendisine ayak uyduramadığımı söylüyor. Niall harikulâde dans eder, Maria da öyle.»

Bay Harrison: «Madem öyle, nasıl oluyor da bu kadar güzel resim yapabiliyorsunuz?» diye sordu.

Masasının üzerindeki kâğıt yığınının içinden Celia'nın resimlerini ayırıp çıkardı. İçlerinden birini alıp, suçlar gibi genç kıza doğru uzattı. Celia'nın en çok sevdiği resimlerden biri değildi bu. Resimde dört rüzgârdan kaçan bir çocuk görölüyordu; dört rüzgârın sesleni-

şini duymamak için elleriyle kulaklarını kapamıştı. Celia çocuğu koşarken sendeler gibi çizmeye çalışmıştı. Ancak sendeleyişi iyi çizemediği kanısındaydı. Ayrıca, resmin arka fonu da pek belli-belirsizdi. Ağaçlar koyu renkti ama, yeterli bir koyuluk değildi bu. Dahası da var: Resmi alel-acele bitirivermişti, çünkü tam o sırada babası çağırıyordu. Ertesi gün ağaçları düzeltmek istemişti ama, resmi ilk yaparkenki ruh durumu geçtiği için, istediği gibi olmamıştı...

Celia: «Resimdeki küçük oğlan dans etmiyor» dedi, «Kaçıyor güya. Korkmuş. Birlikte getirdiğim hikâyede olay açıklanıyor zaten. Ama bundan daha iyi resimler de var getirdiklerim arasında.»

B. Harrison: «Çocuğun dans etmediğini ben de biliyorum» diye karşılık verdi, «Kaçıyor, biliyorum. Ne zamandan beri resim yapıyorsunuz? İki yıldan beri mi? Uç mü yoksa?»

Celia: «A, daha uzun zamandan beri» dedi, «Doğrusunu isterseniz, kendimi bildim bileli resim yaparım. Yapabildiğim tek şey bu zaten.»

Bay Harrison: «Tek şey, ha?» dedi, «Yetmez mi, sevgili yavrum? Daha fazla ne isterdin ki?»

Gelip şöminenin yanında durdu, gözlerini Celia'ya dikti.

— «Az önce annenizden, sahip olduğu büyük yetenekten söz ettim» diye devam etti, «Öyle bir yeteneği başka bir sanat dalında bile görmedim o zamandan beri; evet, görmedim, bu haftaya kadar. Şimdi gene görüyorum; şunlarda hem de, sizin resimlerinizde. Hikâyeleri boş verin. Hikâyeler umurumda bile değil, açıkçası. Evet, etkileyici, çekici, iyi satılabilir hikâyeler hepsi de. Ama şu yaptığınız kabataslak resimler var ya, onlar eşsiz.»

Celia büyük bir şaşkınlık içinde gözlerini ona dikmiş, bakıyordu. O resimleri yapmakta hiç bir zorluk çekmemişti. Ama hikâyeler için saatlarca uğraşmıştı. Bay Harrison'un hikâyeler üzerinde durmaması ne yazık ki; boşuna mı okadar vakit harcamıştı yani onlara?..

— «Yani...» diye mırıldandı, «Resimler daha mı iyi, sizce?»

Bay Harrison, sabırla: «Şimdi söyledim ya» diye karşılık verdi, «Başlı başına bir sanat eseri bunlar. Bugün böylesine resim yapan bir kişiyi daha tanımıyorum diyebilirim. Resimleriniz beni çok heyecanlandırdı; umarım, sizi de heyecanlandırıyor. Önünüzde parlak bir gelecek var.»

Celia, «Resimlerimi böyle yalandan göklere çıkarmakla büyük nezaket gösteriyor doğrusu» diye düşündü, «Babamın arkadaşı olmasaydı, Garrick kulübü üyelerinden ve annemin eski hayranlarından olmasaydı, gene bu kadar beğenir miydi acaba resimlerimi? Hiç sanmam.»

Sonra, Bay Harrison'a dönerek: «Teşekkür ederim» dedi. «Çok teşekkür ederim.»

— «Bana teşekkür etmeyin. Ben bir şey yapmadım ki. Bütün yaptığım resimlerimize bakmak ve bunları bir uzmana gösterip benimle aynı görüşte olup olmadığını sormak oldu. Resimlerinizi görünce, düşüncemi o da doğruladı. Hadi bakalım, şimdi. Daha başka resimler de getirdiniz mi yanınızda? Çantanızdaki o nesneler nedir?»

Celia, özür diler gibi: «A, şey... hikâyeler getirmiştim, efendim» diye karşılık verdi, «İki üç de resim var ama, çok iyi şeyler değil. Yalnız, bu hikâyeler okuduklarınızdan belki daha iyidir.»

Bay Harrison bir el hareketiyle hikâyeleri istemediğini belirtti. Hikâyelerden enikonu sıkılmış gibiydi.

— «Şu resimleri görelim hele bir» dedi.

Resimleri Celia'dan alıp teker teker, dikkatle incelemeye koyuldu. Sonra yazı masasının başına geçti, resimlere bir de ışık altında baktı. Mikroskobuyla bir şey inceleyen bir bilim adamına benziyordu.

— «Evet, bu son resimler birazcık aceleye gelmiş gibi, öyle değil mi?» dedi, «Pek emek harcamamışsınız bunlara.»

Celia: «Babam biraz rahatsızdı da» diye karşılık verdi, «Aklım ondaydı, sağlığını merak ediyordum.»

Bay Harrison: «İşin kötüsü şu ki» dedi, «Yayınlamayı düşündüğüm kitap için yeteri kadar resim yok burada. Daha birçok resim yapmanız gerekecek. Böyle bir resmi bitirmek ne kadar zamanınızı alıyor? Üç gün mü? Dört mü?»

Celia: «Belli olmaz» diye karşılık verdi, «Resme göre değişir. Ayrıca, babamdan dolayı, belli bir programa göre de çalışmıyorum.»

Bay Harrison hikâyeleri nasıl bir yana attıysa, Delaney'i de bir çırpıda sahneden çıkardı.

— «Babanız için kaygılanmayın» dedi, «Ben onunla konuşurum. Çalışmanın ne demek olduğunu iyi bilir babanız. Yıllardır kendi de çalışıyor.»

Celia karşılık vermedi. Evdeki durumu Bay Harrison'a anlatmak kolay değildi.

— «Doğrusunu isterseniz, evde birtakım sorumluluklarım var» dedi, «Evin her şeyiyle hen uğraşırım, yapılacak yemekleri falan ben ısmarlarım. Sonra, babam da şu son günlerde hayli güçten düştü. Eminim, sizin de gözünüzden kaçmamıştır işte bunlardan dolayı, pek vaktim olmuyor»

Bay Harrison: «Öyleyse, vakit yaratmalısınız kendinize» diye karşılık verdi, «Böylesine bir yeteneğiniz varken, onu boşuna harcamazsınız. İzin vermem böyle bir şeye.»

İşte gene okul öğretmeni olmuştu. Celia'nın içine doğanlar doğruydu demek. Adam şimdi resimler için dünyayı birbirine katacak, babasına mektup yazacak, onu da telâş içinde bırakacak ve ne yapıp edip Celia'ya resim yapmak için vakit bırakmasını söyleyecekti. O

zaman her şey bir gösteri haline gelecek, beylikleşecek, kısacası zorlaşacaktı. Evet, Bay Harrison'ın bunca zahmeti göze alması elbet büyük nezaketti ama, Celia şimdi buraya geldiğine bayağı pişmandı.

Koltuktan kalkarak: «Bütün bu zahmete katlandığınız için çok teşekkür ederim» dedi, «Büyük nezaket gösterdiniz...»

Bay Harrison: «Durun, nereye gidiyorsunuz?» diye atıldı, «Ne yapıyorsunuz öyle? Daha iş konuşmaya başlamadık bile... yapacağımız anlaşma üzerinde tartışmadık...»

Celia yayınevinden kurtulduğunda, saat beş buçuğu bulmuştu. Yazıhanede çay içmek, iki başka adamla daha tanışmak zorunda kalmıştı. Sonra da ona ölüm belgesi gibi korkunç bir kâğıt imzalatmışlardı. Celia bu anlaşmada, yapacağı her resmi Bay Harrison'a satacağını vaad ediyordu. Bay Harrison da, öbür iki adam da resimler olmadıkça hikâyelerin bir işe yaramayacağı üzerinde ısrarla durmuşlardı. Bir an önce de - dört, beş hafta içinde - öbür resimleri istiyorlardı. Celia bunu hiçbir zaman yapamayacağını, resimleri istenen zamanda yetiştiremeyeceğini bildiği için, kendini kapana kısılmış gibi hissetmişti. Artık anlaşmayı da imzaladığına göre, resimleri vaktinde götürme ne olurdu acaba? Dava falan açarlar mıydı aleyhine?

Celia en sonunda kendini adamların elinden kurtarabildi, her biriyle ikişer kez el sıkıştıktan sonra ayrıldı. Telâştan, aceleden, Danışma'da kendisine gülümsemiş olan kelebek gözlüklü kıza allahaısmarladık demeyi bile unuttu. Görünürde hiç taksi yoktu. Celia ancak Euston'a kadar yürüdükten sonra bir taksi bulabildi. Saat akşamın altısına yaklaşıyordu, hava kararmaya başlamıştı bile. Eve vardığında gözüne ilk çarpan şey, garaj kapısının ardına kadar açık oluşu oldu. Otomobil de garajda değildi. Babası haftalardır arabayı kendi kullanmamıştı oysa. Evet, hastalığı baş göstereli beri hiç kendi sürmemişti arabayı. Ya Celia onu istediği yere götürmüştü, ya da bir taksi tutmuşlardı. Celia koşa koşa merdivenleri tırmandı; kapının anahtarını ararken yüreği küt-küt atıyordu. Kapıyı açıp koşarak içeri daldı, hizmetçiye seslendi.

— «Bay Delaney nerede? Ne oldu babama?»

Hizmetçinin ürkek, sinirli bir hali vardı.

— «Sokağa çıktı, hanımcığım» dedi, «Durduramadık onu. Sizin de nerede olduğunuzu bilmediğimiz için, haber veremedik.»

— «Ne demek istiyorsun, sokağa çıktı demekle?»

— «Siz gittikten sonra uyumuş anlaşılan, hanımcığım. İki kez gidip baktım; koltuğunda uzanıyordu, rahat görünüyordu. Sonra, saat beş sularında, koridora çıktığını duyduk. Mutfaktan çıkıp baktım, belki bir şey ister dedim. O zaman gördüm, hanımcığım, pek tuhaf bir hali vardı; sanki beyefendi değildi de, bir başkasıydı. Yüzü

pancar gibi kıpkırmızıydı; gözleri de bir tuhaftı, boş boş bakıyordu. Ne yalan söyleyeyim, adamakıllı korktum.

«Ben görünce, «Ben tiyatroya gidiyorum» dedi, «Vaktin bu kadar geç olduğunu fark etmemişim.» Bana öyle geliyor ki düş görüyordu, hanımcıgım. Yanımdan hızla geçip, gara ja inen merdivene yöneldi. Az sonra otomobili hareket ettirdiğini duydum. Yapabileceğim hiç bir şey yoktu. Sizin dönmenizi bekliyorduk biz de, hanımcıgım. «Belki Bayan Celia biliyordur beyefendinin nereye gittiğini» diye düşündük.»

Celia ötesini dinlemedi. Doğruca kahvaltılık odasına yollandı. Koltuk babasının bıraktığı biçimde, ocaktan öteye çekilmiş bir halde duruyordu. Yıldızlar hakkındaki kitap masanın üzerindeydi. Açılmamıştı bile. Babasının nereye gittiğini gösterecek en küçük bir ipucu yoktu görünürde. Evet, hiç bir şey yoktu.

Celia Garrick kulübüne telefon etti.

Kulübün kapıcısı: «Hayır, efendim» dedi, «Bay Delaney bugün hiç uğramadı kulübe.»

Celia bu kez Dr. Pleydon'a telefon etti. Doktor yerinde yoktu. Yedi buçuktan önce de gelmeyecekti. Celia koridora çıkıp, hizmetçi yi yeniden sorguya çekmeye girişti.

— «Ne dedi babam?» diye sordu, «Tam tamına ne dedi, söyle bana?»

Hizmetçi az önce söylediklerini aynen tekrarladı: «Bay Delaney, «Ben tiyatroya gidiyorum, vaktin bu kadar geç olduğunu fark etmemişim» dedi.»

Tiyatroya. Hangi tiyatroya peki? Babası acaba hangi tozlu, bulanık labirentinde dolaşıyordu zihninin? Celia telefon edip bir taksi çağırdı. Taksiye atlayıp gene Londra'nın yolunu tuttu. Yolda şoföre ne yapmak istediğini açıklamaya çalıştı.

— «Otomobili Sunbeam markadır» dedi, «Öyle sanıyorum ki, babam arabayı bir tiyatronun dışında park etmeye çalışmış olmalı. Yalnız, hangi tiyatro olduğunu bilemiyorum. Londra'daki herhangi bir tiyatro olabilir.»

Şoför: Birazcık karışık bir iş, değil mi?» diye söylendi, Londra'daki herhangi bir tiyatro olabilir diyorsunuz. Kentin Batı ucunda mı, yoksa Hammersmith'de mi? Demek istediğim şu ki, her çeşit tiyatro vardır bu kentte, öyle değil mi? Müzik-hol mu, varyete mi? Shaftesbury Caddesi'nde mi, yoksa Strand'de mi?..»

Celia: «Adelphi...» diye atıldı, «Adelphi'ye gidelim.»

Annesiyle babası o son turnede Adelphi'de çıkmamışlar mıydı sahneye? Annesi ölmeden önceki o son kış sezonunda...

Taksi sarsılarak döndü, trafik selinin içine daldı. Şoför böyle bir durumda yapması gerektiği gibi onu kestirme yoldan götüreceği-

ne, en uzun, en kalabalık yola saptı. Piccadilly Meydanı'nın - Londra'nın bu en işlek merkezinin - göbeğinden geçtiler. Şoför yan sokaklara sapıp kalabalıktan kaçmaya gerek görmeden, ağır ağır Haymarket'ten geçti, Trafalgar Meydanı'nın çevresinden dolanıp Strand'e saptı. Adelphi'nin hizasına gelince bir sarsıntıyla otomobili durdurdu, müşterinin oturduğu yerle şoför bölmesi arasındaki camdan Celia'ya baktı.

— «Boş yere geldik buraya» dedi, «Tiyatro kapanmış.»

Doğru söylüyordu. Kapılar kapanmış ve sürgülenmişti. Duvarlarda da afiş falan yoktu.

Şoför: «Öyle ya» diye devam etti, «Şov geçen hafta bitti, değil mi? Bir müzikaldi, sanırım.»

Celia: «Öyle de olsa, çıkıp bir bakacağım» diye karşılık verdi, «Tiyatro binasının çevresini dolanıp sahne kapısına bir göz atayım, bakalım. Beni arka sokakta beklersiniz, değil mi?»

Şoför: «Bütün tiyatroları bu biçim dolaşacaksak, size epeyce pahalıya oturacak demektir bu. Neden polise haber vermiyorsunuz?»

Ama Celia onu dinlemiyordu. Kapanmış tiyatronun sürgülü kapılarını yokluyordu. Kapılar sımsıkı kilitlenmişti elbet. Celia döndü, yan sokaktaki geçide saptı. Karanlık, uğursuz bir ara geçitti burası; Bill Terriss'i burada öldürmüşlerdi. Ortalıkta in cin top oynuyordu. Son oyuna ait afişler, yırtık-pırtık, silik bir halde, sahne kapısının yanından Celia'ya bakıyorlardı. Gölgelemin içinden bir kedi çıktı, Celia'ya yaklaştı. Sırtını yay gibi gerip miyavladı, Celia'nın bacaklarına süründü. Sonra gene geldiği gibi karanlıkların içinde kayboldu.

Celia, ara geçitten gerisin geri döndü, gene sokağa çıktı. Taksi köşede onu bekliyordu. Şoför bir sigara yakmıştı; kollarını kavuşturmuş, Celiayı gözlüyordu.

— «Talihiniz yaver gitti mi bari?» diye sordu.

Celia: «Hayır» diye karşılık verdi, «Rica ederim, beni bekleyin gene.»

Şoför bir şeyler geveledi. Celia bir kez daha acele acele yola koyuldu. Bir sokağa bakıp döndü, sonra bir başkasına daldı. Bütün binalar birbirinin eşiydi sanki. Hepsi karanlık, hepsi boş, hepsi duyusuz. Celia bunca aramadan sonra, babasını bulabileceği yerin Adelphi değil, Covent Garden olduğunu birden fark etti.

Opera binasının önünde bir polis duruyordu. Celia caddeyi geçip park yerine doğru yürüdü, orada duran Sunbeam'in kapısını yokladı. Polis lambasını yakıp Celia'nın üstüne tuttu.

— «Birini mi arıyorsunuz?» diye sordu.

Celia «Evet» dedi, «Babamı arıyorum. Pek iyi değildi de. Bu da onun otomobili. Korkarım, başına bir şey geldi...»

Polis: «Sakın, Bayan Delaney olmayasınız siz?» diye sordu.

Celia: «Evet» dedi. Birden korku bürüdü yüreğini.

Polis, sakın, nazik bir tavırla: «Beni buraya sizi beklemem için bıraktılar, bayan» dedi, «Müfettiş bey, aileden birinin buraya gelebileceğini söylemişti. Korkarım, babanız rahatsız, hafıza yitirimi olduğunu sanıyorlar. Bir cankurtarana koyup Charing Cross Hastanesi'ne götürdüler kendisini.»

Celia: «Teşekkür ederim» dedi, «Teşekkür ederim. Anlıyorum.»

Soğukkanlı ve kararlıydı şimdi. Az önceki panik duygusu yok olmuştu. Babası bulunmuştu. Babası ölmüşlerle birlikte, yapayalnız, yitik, dolaşmıyordu sokaklarda artık. Güvenlikteydi. Charing Cross Hastanesi'nde yatıyordu.

Polis: «Sizi otomobille oraya götüreyim, bayan» dedi, «Babanız anahtarı arabanın üzerinde bırakmış. Düştüğü sırada arabadan yeni çıkmıştı anlaşılan.»

Celia: «Düştüğü sırada mı?» diye mırıldandı.

— «Evet, bayan. Opera binasının kapıcısı sahne kapısının önünde duruyormuş o sırada, babanızın düştüğünü görmüş. Hemen yanına koşmuş. Bay Delaney'i tanımış. Sonra hemen beni çağırdı, ben de müfettişe haber verdim. Telefon edip bir cankurtaran çağırdık. Hafıza yitirimi evet, buymuş dediklerine göre hastalığı. Ama size nasıl olsa anlatacaklar hastanede.»

Celia: «Adelphi'nin önünde beni taksi bekliyor» dedi, «Hastaneye gitmeden önce onun parasını vereyim.»

Polis: «Elbet olur, bayan» dedi, «Zaten yolumuzun üstünde.»

Celia o gün ikinci kez olarak insanların iyiliği karşısında duygulandı. Taksinin şoförü bile - ki başlangıçta suratsız, huysuz bir adam gibi görünmüştü gözüne - parayı ödediği zaman daha bir sevimliydi sanki.

— «Kötü bir haber aldıysanız, çok üzüldüm» dedi Celia'ya, «Sizinle gelip hastanenin dışında beklememi ister miydiniz?»

Celia: «Hayır, teşekkür ederim» dedi, «İyi geceler.»

Celia hastaneye girince, o gün öğleden sonra yaşadıklarını garip bir biçimde bir kez daha yaşadığı âdeti. Bir kez daha üzerinde «Danışma» yazan bir odaya girdi. Bu sefer de yazıhanenin arkasında oturan kadın kelebek gözlüklüydü. Yalnız, hastabakıcı üniforması vardı sırtında. Bir de, öbür kız gibi gülümsemedi. Dinliyor, başını sallıyor ve telefonla konuşuyordu.

En sonunda, Celia'ya dönerek: «Tamam» dedi, «Sizi bekliyorlar.»

Bir zile bastı. Celia gelen başka bir hastabakıcının ardından asansöre doğru yürüdü.

Bir sürü kat, bir sürü koridor vardı; bir alay da hastabakıcı. Celia, «Bu kocaman binanın bir yerinde babam yatmış, beni bekliyor» diye düşündü. «Yapayalnız. Beni de anlamayacak. Hiç bir zaman yap-

mayacağıma söz verdiğim şeyi yaptığımı sanacak. Gittiğimi, onu bıraktığımı sanacak... Kendisinin artık hiç bir yere, hiç kimseye ait olmadığını düşünecek...»

En sonunda, özel bir odaya geldiler. Şükürler olsun, korktuğu gibi bir koğuşa yatırmamışlardı babasını. Delaney yatağında yatıyordu, gözleri kapalıydı.

Celia: «Ölmüş...» diye düşündü, «Elbet ölmüş. Hem de epey olmuş öleli. Otomobilinden dışarıya adımını atıp, Covent Garden'in sahne kapısına baktığı anda öldü besbelli...»

Odada bir doktor; bir hemşire, bir de hastabakıcı vardı. Doktor beyaz bir doktor gömleği giymişti. Boynunda bir stetoskop asılıydı.

— «Bayan Delaney misiniz?» dedi Celia'yı görünce.

Şaşkın görünüyordu. Akıllı da karışmış gibiydi. Celia ancak o zaman kendisini değil Maria'yı beklediklerini anladı. Onu tanııyorlardı bile. Delaney'in bir başka kızı daha olduğunu bilmiyorlardı anlaşılan.

Celia: «Evet» dedi, «En küçükleriyim. Babamla birlikte oturuyorum.»

Doktor: «Korkarım, kendinizi bir şoka hazırlamak zorundasınız» dedi.

Celia: «Evet» diye karşılık verdi, «Öldü, değil mi?»

Doktor: «Hayır» dedi, «yalnız son derece ağır bir felç geçiriyor. Durumu ciddi.»

Hep birlikte ilerleyip yatağın başında durdular. Delaney'e bir hastane pijaması giydirmişlerdi. Babasını bu kılıkta, kendisinin olmayan pijamaların, kendisinin olmayan bir yatağın içinde görmek Celia'ya çok acı, çok korkunç geldi. Delaney ağır ağır, tuhaf bir biçimde soluyordu.

Celia: «Madem ölecek, evde ölsün, daha iyi» dedi, «Hastanelerden öteden beri korkar. Burada ölmeyi kendisi de istemezdi, emim.»

Doktorla hastabakıcı garip garip ona baktılar. Celia, «Acaba böyle konuştuğum için beni çok mu kaba, çok mu duygusuz buldular?» diye düşündü. Babasına yardım edebilmek için dünya kadar zahmete girmişler, onu şu yatağa yatırmışlar, iyi etmeye çalışıyorlardı.

Doktor: «Haksız da bulmam» dedi, «Hepimiz birazcık korkarız hastanelerden. Yalnız, babanızın ille de ölmesi şart değil, Bayan Delaney. Kalbi iyi durumda. Nabızı da düzgün. Güçlü bir yapısı var. Mesele şu ki, böyle bir durumda hastanın ne olacağını önceden kestirmek olanaksızdır. Bu halde, ya da pek az bir değişimle, durumu haftalarca, hattâ aylarca böyle sürüp gidebilir.»

Celia: «Acı duyacak mı?» diye sordu, «Önemli olan tek şey bu, bence. Acı duyacak mı?»

Doktor: «Hayır» dedi, «Hayır. Acı duymaması gerek. Yalnız, bir hayli çaresiz olacaktır. Anlıyorsunuz, değil mi? Gece-gündüz meslekten bir hastabakıcı beklemeli başında. Evde bunu yapabilir misiniz?»

Celia: «Evet» dedi, «Evet, elbette.»

Bunu doktoru temin etmek için söylemişti. İçinden geçen düşünceler ise açık-seçik, yantutuculuktan uzak ve ileriye yönelikti. Bir yandan doktoru temin ederken, bir yandan da Maria'nın odasını nasıl değiştirip hastabakıcı için bir oda haline sokabileceğini, babasına hastabakıcıyla nöbetleşe nasıl bakabileceğini düşünüyordu. Hizmetçiler her zamankinden daha çok iş görecekləri için, elbet surat asacaklardı; belki «gidiyoruz» diye Celia'ya gözdağı bile vereceklerdi. Böyle bir durum olursa, elbet başka bir düzen kurmak gerekecekti. Truda birkaç haftalığına yardıma çağırılabilirdi örneğin. Hatta belki André'yi bile kandırabilir, bir süre için geri getirebilirdi. Ayrıca, şu yeni hizmetçi kıza da hayli iyi ve işgüzar görünüyordu.

Celia'nın akli gelecekle ilgili tasarılarla dolup taşıyordu. «Havalar biraz düzelince, babamın yatağını ilk kattaki eski oturma odasına aldırtabilirim» diye düşünüyordu, «Çoktandır orayı kullanmadığımız için, belki perdeleri değiştirmek gerekebilir. Ama bu da pek zor bir şey değil. Hem, o oda çok daha içaçıcıdır, ötekinden de daha sessizdir.»

Doktor ona bir bardak uzatıyordu.

Celia: «Ne yapmamı istiyorsunuz?» diye sordu, «Nedir bu?»

Doktor, sakın sakın: «İçin şunu» dedi, «Çok büyük bir sarsıntı geçirdiniz, biliyor musunuz?»

Celia bardağın içindeki sıvıyı yuttu. Hiç bir değişiklik olmamıştı, daha iyi falan değildi. İlâcın tuhaf bir tadı vardı, acıydı da. Celia birden bacaklarında korkunç bir kesiklik duydu. Takatsizdi, ayakta duracak hali yoktu. Büyük bir bitkinlik duyuyordu.

— «Ablama telefon etmek istiyorum» diye mırıldandı.

Doktor: «Elbette» dedi.

Öne geçip Celia'ya yolu gösterdi. Birlikte koridora çıktılar. Celia hastanelere özgü o korkunç, tertemiz, kişisellikten uzak kokuyu burnuna çekti. Hiç kimseye ait olmayan bir kokuydu bu; binanın, üzerine abajur geçirilmemiş lambaların, çıplak, tertemiz duvarlarla döşemelerin bir parçasıydı bu koku. Yanıbaşında yürüyen hastabakıcıyla, boynunda stetoskopuyla süzülürcesine ilerleyen doktorla, odasında bilinçsiz yatan babasıyla, ya da yataklarında sessiz sedasız uzanan öbür hastalarla hiçbir ilgisi yoktu.

Doktor Celia'yı küçük bir odaya götürdü, ışığı yaktı.

— «Buradan telefon edebilirsiniz» dedi, «Numarayı biliyor musunuz?»

— «Evet, evet, sağolun.»

Doktor dışarı çıktı, koridorda durup beklemeye başladı. Celia Maria'nın Richmond'daki evine telefon etti. Ama telefona çıkan Maria değildi; Gladys'ti konuşan, oda hizmetçisi.

Gladys: «Bayan Wyndham daha eve dönmedi» dedi, «Bugün öğleden sonra bebeği de yanına alıp sokağa çıktı. Saat ikiden beri hiç birimiz görmedik kendisini.»

Gladys'in sesi şaşkındı, birazcık da kırgın gibiydi. Belli ki Bayan Wyndham'a gocunmuştu. Öyle ya, bu kadar uzun süre eve dönmeyeceğine göre, hiç değilse hizmetkârlarına bir haber bırakabilirdi...

Celia elleriyle gözlerini bastırdı.

— «Pekâlâ» dedi, «Zarar yok. Daha sonra yeniden ararım Bayan Wyndham'ı.»

Ahizeyi yerine bıraktı. Sonra yeniden aldı. Niall'ın tiyatronun tepesindeki odasının numarasını çevirdi. Telefon çalıp duruyor ama, kimse cevap vermiyordu. Birden derin bir umutsuzluk, bir ölüm kederi bürüdü yüreğini. «Onlara en çok ihtiyacım olduğu böyle bir anda, nasıl olur da ikisini birden bulamam» diye düşündü acı acı, «Biri çıkıp gelecek elbet, biri gelip yardım edecek, öyle değil mi? Çünkü eve yapayalnız dönmek istemiyorum. Babamsız o evde yapayalnız oturmak istemiyorum çünkü...»

Telefon hâlâ çalıp duruyordu.

Santral memuru: «Özür dilerim» dedi, «Cevap vermiyor aradığınız numara.»

Sesi uzak ve soğuktu. İyi, nazik insanlardan biri değildi o, telefon santralindeki numaralar kadar duygusuzdu.

Celia küçük telefon kulübesinin ışığını söndürdü, el yordamıyla kapı tokmağını aramaya koyuldu. Ama bir türlü bulamıyordu. Elleri kapının sert, pürüzsüz yüzeyinde dolaşıp duruyordu. Birden korkunç bir paniğe uğrayarak, var gücüyle kapıyı yumruklamaya başladı.

XIX

MARIA: «Akşam yemeğinden önce kim bir banyo yapmak ister?» diye sordu.

Niall: «Bu demektir ki, sen istiyorsun» diye karşılık verdi, «Senden başka biri daha banyo yapmayı isteyecek olursa da, yeteri kadar sıcak su olmayacak demektir.»

María: «Tamam» dedi, «İşte ben de bunu anlatmak istiyordum!»
Üçümüz birlikte koridora çıktık. Celia oturma odasındaki lambaları söndürdü. Yalnız, şöminenin yanındaki lambayı açık bıraktı.

Niall: «Celia'nın tam evde kalmış kızlara özgü huyları var» dedi, «Lambaları söndürmek, ocaktaki ateşi yanık bırakmamak falan. Sonra, bir gün önce pişirilmiş yemeğin ertesi gün nasıl yeniden kullanılabilceğini de biliyor.»

Celia: «Bunun evde kalmışlıkla hiç bir ilgisi yok» diye karşılık verdi, «Öyle yetiştirildiğim için bunları yapıyorum, hepsi bu. Savaş zamanından kalma tedbirler bile denemez buna. Unutuyorsunuz galiba, tam üç yıl hasta baktım ben.»

Niall: «Yo, unutmuş falan değilim» dedi, «O günleri hiç düşünmemeyi yeğ tutuyorum, o kadar.»

Maria: «O hastabakıcılar vardı, sana yardım ediyorlardı» diye lafa karıştı, «İyi kadınlara benziyorlardı. Senin dediğin kadar korkunç bir şey olmasa gerek hasta bakmak bu koşullar altında.» Merdivenden yukarı çıkmaya başladı. Ötekiler de onu izlediler

Celia: «Korkunç diyen oldu mu?» diye karşılık verdi, «Ben korkunç falan demedim.»

Koridor tekti, birçok oda buraya açılıyordu. En uçta çocuk odasına giden bölme vardı.

Maria: «Babam burada kalmayı hiç bir zaman istemedi» dedi, «Çok gürültülüymüş. Ben de sırf çocuk doğurmak için geliyordum zaten buraya. Doğrusu ya, gürültü benim için de çekilmezdi.

Niall: «Bu, gürültünün çeşidine bağlı» diye atıldı, «Bomba gürültüsü de, bebek zırlaması da olabilir örneğin. Bana sorarsanız, her zaman için bombaları yeğ tutarım.»

María: «Haklısın» diye karşılık verdi, «Yalnız, ben gürültü derken çocuk gürültüsünü demek istemiştım.» Yatak odasının kapısını açtı, lambayı yaktı. «Muhakkak olan bir şey varsa» diye ekledi, «Babamın Londra'da ölmesi daha iyi oldu. Her yerden çok, Londra'ya aitti o. Yalnız yeri bakımından değil, zamanı bakımından da uygun bir ölümdü onunkisi. O öldüğü zaman dünya daha bu denli kasvetli değildi.»

Niall: «Kim demiş kasvetli diye?» dedi.

Maria: «Ben diyorum» diye karşılık verdi, «Ne parlaklığı kaldı, ne canlılığı, ne de eğlencesi artık dünyanın.» Dolabının kapağını açtı, düşünceli gözlerle içine baktı.

Celia: «Kırkımıza merdiven dayadığımız için bize öyle geliyor» dedi, «Başka bir şey değil, bence. Otuz beşime ulaşmış olmak beni tedirgin etmiyor; çünkü hayatım üzerinde bir etkisi yok bunun, şu ya da bu şekilde. Ama belki Niall'la senin için..»

Niall: «Benim için de fark etmez» dedi, «İnsan seksen beşinde

de oturup boş bir kafayla önündeki suyu seyredebilir çünkü. Ya da bir sıraya oturup şekerleme yapabilir. Ömrümce daha fazla bir şey yapmayı istemedim ben de.»

Çocukların odasından doğru şen sesler, kahkahalar duyuluyordu.

Maria: «Terbiyesizleştiler» dedi.

Niall: «Bu, Polly aşağı katta demektir» diye karşılık verdi.

Celia: «Acaba gidip baksam mı onlara?» dedi.

Maria omuz silktili. «Ben girip yıkanacağım. Yemeğe geç kalırsam, nedenini Charles'a açıklarsınız.» Banyoya girip kapıyı ardından kapadı.

Niall Celia'ya gülümsedi. «E?» dedi, «Garip bir gün oldu, değil mi?»

Celia: «Elimize ne geçti? Hiç!» diye karşılık verdi, «Hiç bir sonuca varamadık. Belki sandığımız kadar yardımı dokunmuyor geçmişiş eşeleminin. Bununla birlikte o zamanlar nasılsam, şimdi gene öyle buluyorum ben kendimi. Yaşlanmış olsak bile. Dünya kasvetli hale gelmiş olsa bile!»

Niall: «Senin görünüşün de değişmedi, biliyor musun?» dedi, «Ama belki de bana öyle geliyor. Saçındaki şu kır tutam yıllardır var, örneğin.»

Celia: «Yemeğe geç kalma sakın» dedi, «Charles'la baş başa kalırsam, korkunç olur yemekte.»

Niall: «Geç kalmam, korkma» dedi.

Islık çalarak yan odaya geçti.

«Çok gençtik, çok şendik

Bütün gece vapurla gittik, geldik...»

Niall neden boyuna onu, bunu hatırladığını kendi de bilmezdi. Şiirlerden parçalar, eski, tuhaf dizeler, çoktan unutulmuş arkadaşların çok eskiden söylemiş olduğu yarı tamamlanmış cümlecikler, gecenin ya da gündüzün beklenmedik bir anında aklına geliverirdi. İşte Farthings'teki odasında akşam yemeği için üstünü değiştirken de öyle olmuştu. Niall tüvit ceketini çıkarıp karyolasının direğine astı. Ayağındaki kalın ayakkapları köşeye fırlattı; uzanıp Amerikan mokasenlerini aldı, giydi. Sonra bavulundan temiz bir gömlekle benekli bir eşarp çıkardı. Buraya gelirken yanına boyunbağı almaya üşenmişti. Hafta sonlarında Farthings'e geldi mi, getirdiği eşyaları bavuldan çıkarıp dolaba yerleştirmeye oldum olası üşenirdi. Giysilerini oldukları gibi bavulda bırakmak, bunları çıkarıp dolaplara, çekmecelelere yerleştirmekten çok daha kolay gelirdi ona. Hoş, zaten yanına çok eşya almak da âdeti değildi. Freada'dan öğrendiği sayısız şeyden biri de buydu. Freada, «Sırtında taşıyabileceğin kadar eşya al yanına» derdi, «Hem vakitten kazanırsın, hem de boşuna öfkelenmek-

ten kurtulursun. Gerçek anlamda eşyalara sahip olmaktan kaçın. Hiç bir şeye sahip çıkma. Burası yalnız iki, ya da bilemedin üç günlüğüne evimiz sayılır. Kaldığın yer ister bir stüdyo, ister kiralık bir ev, ister yabancı bir otel odası olsun, hepsi aynı hesap.»

Türlü çeşit yerlerde kalmışlardı birlikte. Kirli, soluk renkli, «eau courante»[*] ya da «Salle de bain»[**], ya da «petit déjeuner»[***] den yoksun odalar... Kısa bir zaman süresi için o odaların malı olmuşlardı. Sonra daha iyi yerlerde kalmışlardı; oda hizmetçisinin banyoyu hazırlamak için kendilerinden izin istediği yerlerde. Banyoyu hizmetçi hazırladı mı, on frank fazladan para ödemeniz gerekiyordu. Ama su kaynar kaynar akardı, havlular ufacıktı ve yatak çok kabarık, pek gösterişliydi. Bir keresinde, Auvergne'de saray gibi görkemli bir otelde kalmışlar, bütün paralarını otele yatırmışlardı. Çünkü Freada bir kür yapmak zorunda olduğunu söylemişti. Niall, «Bu da nereden çıktı?» diye düşünmüştü, «Freada'nın küre ne ihtiyacı var sanki?»

Freada sabahın saat sekizinde kalkıyor, şifalı sulardan içmeye gidiyor, ya da o sularla banyo yapıyordu. Niall onun hangi suyu içtiğini, hangi suyla yıkandığını bile bilmiyordu. Freada öğleyin geri dönene kadar Niall yatağından çıkmıyor, Maupassant'ın ne kadar kitabı varsa hepsini okuyor, bir yandan da çikolata yiyordu.

Akşam üstü çoğu kez Freada'yı dağlara tırmanmaya zorlardı. Zavallı Freada'cık! Bilekleri sürekli incinir, bu yüzden yürümekten nefret ederdi. Yemekler sırasında Niall Freada'ya olmayacak şeyler söyler, otelde kalan öbür müşteriler hakkında rezilce şeyler anlatırdı. Freada masanın altından onu tekmeler, «Susar mısın lütfen artık?» diye fısıldardı, «Yoksa atacaklar bizi buradan!»

Freada kibarlık taslamaya çabalar ama, masanın altında ayak-kabılarını ayağından çıkarmakla tüm kibarlığını kendi eliyle bozardı. Üstelik kolay kolay da bulamazdı ayakkabılarını bir kez çıkardıktan sonra. Masa, sandalye çekilir, örtü kaldırılır, ayakkabılar ancak ondan sonra bulunurdu.

Sonra, Fontainebleu'deki şu melankolik otelde de kalmışlardı. Otel evlenmemiş yaşlı kızlarla doluydu, bütün gün şezlonglarda uzanıp yatarlardı. Niall sabahtan akşama kadar piyano çalmıştı, ta ki yaşlı hanımlar otelin sahibine şikâyet edene dek. En çok sızlanan da, piyanodan en uzaktaki odada, şezlongunda oturan kadın olmuştu.

Otel sahibi kızarıp bozarak, özürler dileyerek konuşmuştu Niall'la. Büyüleyici bir gülümsemeyle: «Bilmem anlatabiliyor muyum, mösyö» diye açıklamıştı, «Sizden şikâyetçi olan o hanımın pek acayip

[*] Fr.: «Akar su [**], Fr.: Banyo [***], Fr.: Kahvaltı (Çeviren).

bir ahlâk görüşü vardır. Ona göre, dans müziği denen şey baştan başa ahlâka aykırı.»

Niall: «Hakkı da yok değil» diye karşılık vermişti, «Dans müziği gerçekten ahlâka aykırıdır.»

Otel sahibi: «Asıl mesele şu ki, mösyö» diye yeniden açıklamaya girişmişti, «Madam dans müziği ahlâka aykırı olduğu için sizden şikâyet etmiş değil. Kendi deyişiyle, siz ahlâksızlığı okadar ince ve güzel bir biçimde sunmayı başarıyormuşsunuz ki, asıl yakındığı buymuş...»

*«Çok gençtik, çok şendik,
Bütün gece vapurla gittik, geldik...»*

Hay Allah, neydi kuzum bu? Punch'tan bir dize miydi acaba? Hem bula bula burayı, Farthings'teki odayı mı bulmuştu aklına gelecek? Neden burası da, başka bir yer değil? Belki de, bütün gün boyunca ikide bir aklına geli-geliveren o acayip anılar keşmekeşinin bir parçasıydı bu da! Maria'nın oturma odasında geçirdikleri o yağmurlu kış günü. Charles'ın oturma odası. Hayır, Maria'nın evi değildi burası, o oda da Maria'nın oturma odası değildi. Farthings Charles'a aitti. Charles damgasını basmıştı bu eve. Yemek odası baştan başa Charles'ın askerlikteki alayının resimleriyle doluydu. Merdiven de Coldhammer'dan getirilmiş aile portreleriyle süslenmişti. Nezaket icabı kadına ait olması gereken oturma odasında bile, en iyi koltuk Charles'a aitti. Bu eski, görkemli koltukta yalnız o otururdu.

Charles her akşam yalnız başına otururdu orada. Ne düşünürdü acaba? Neler geçerdi aklından? Rafların üzerindeki o dizi dizi kitapları okumuş muydu acaba? Şömine rafının üzerindeki o resme mi bakardı yoksa? O resmi İskoçya'da, çok gerilerde kalmış olan balayları sırasında çekmişlerdi. Charles'ın ele geçmez Mary Rose'unu yakalayıp elinde tutmayı hayal ettiği günlerde... Charles'ın özel koltuğunun yanında bir pipo, bir tütün kavanozu, bir alay da dergi vardı. **Kırsal Hayat, Spor ve Tiyatro, Sahra ve Çiftçi'nin Haftalık Dergisi'nin** eski sayılarıydı bunlar. Charles hayatını nasıl geçiriyordu? Gün boyunca neler yapıyordu? Sabahları önce malikânedeki yazıhanesine gidiyor, sonra hâlâ boş duran Coldhammer'a yollanıyordu. Bina soğuk, çıplaktı; kepenkleri sürekli kapalı duruyordu. Savaş sırasında malikâneye el koymuş olan Tarım Kurulu hâlâ sahiplerine geri vermemişti binayı. Charles daha sonra pazarın kurulduğu kasabaya gidiyor, bir ya da birkaç toplantıda birden bulunuyordu. Kanalizasyon planları, Muhafazakâr Parti, Eski Yoldaşlar, kilise kulesi... Vaktinde eve yetişebilirse, çocuklarla birlikte çay içiyordu. Polly dağıtıyordu çayları. Sonra oturup Caroline'a mektup yazıyordu.

Sonra ne yapıyordu peki? Tek başına akşam yemeğini yiyordu

besbelli. Sedir boştu, uzanmış yatan Maria yoktu hafta boyunca se-
dirde. Ama Maria onu hatırlayacak olursa, yapacak başka hiç bir şey-
si yoksa, şehirlerarası telefonla Londra'dan evini arardı tiyatrodan
dönüşte. «E? Nasılsın? Nasıl geçti günün?» — «Eh, şöyle böyle. Hayli
işim vardı.» Maria vicdan azabını biraz olsun hafifletmek için sus-
mak bilmeden konuşur, Charles ise «Evet», «Hayır» diye karşılık
vermekle yetinirdi genellikle. Niall bütün bunları biliyordu. Sık sık
o odada bulunmuştu çünkü. Charles'ın odasında değil, Maria'nın
odasında...

Niall, «Eh, beni ilgilendirmez aslında bütün bunlar» diye düşün-
dü, «Yıllardır böyle sürüp gitti hayatları. Sonra savaş girdi araya.
Bundan sonra da böyle mi sürüp gidecek acaba? Yoksa, kopma nok-
tasına geldi mi şimdiden?» Niall öbür ceketini sırtına geçirdi, boy-
nuna benekli eşarbını bağladı. «Kopma noktası...» diye düşünmeye
devam etti, «İster kadın, ister erkek olsun, herkesin sabrı bir yere
kadardır. Belli bir deneme süresinden sonra, insan daha fazla daya-
namayacağını, bu hayata katlanamayacağını anlayıverir... E, peki ne
yapmalı? Yapılacak hiç bir şey yok galiba. Hele benim yapabileceğim
hiç bir şey yok, kuşkusuz. Var mı, yoksa?..»

Başkalarının ıstırabıyla acı çekmek eski bir tecrübeydi Niall
için. Charles bugünü gerçekten patlama noktasına gelmişti. Gene de,
Niall aşağıya inip pazar gecelerine özgü törensel yemeğe katılmak
zorundaydı. Onun için, gün daha bitmiş sayılamazdı. Sahi, ne demişti
Freada bir zamanlar? O güçlü sağduyusuyla, olanca dürüstlüğüyle,
açık-sözlülüğüyle ne demişti?» «Şu Charles'ı seviyorum» demişti, «İyi
bir adam. Maria çok acı çektirecek ona.»

Niall o zamanlar bu suçlama karşısında çok öfkelenmiş, Maria'yı
hararetle savunmaya girişmişti.

— «Neden acı çektirsin? Maria çok seviyor Charles'ı.»

Freada ona bakmış ve gülümsemişti. Sonra içini çekerek Niall'ın
omuzunu okşamıştı.

— «Senin Maria'nı seviyor, ha?» demişti, «Zavallı oğlum benim,
Maria sevginin anlamını bile bilmez. Hoş, sen de öylesin ya.»

Freada gerçekten bu söylediklerine inanmış mıydı? Eğer öyleyse,
Maria ile Niall bombos, derinlikten yoksun insanlar olmalıydılar.
İkisinin de duyguları önemsiz, küçük, amaçsız ve nedensizdi öyleyse.
Niall, «Belki Maria için bu doğrudur» diye düşündü, «Ama ben hiç
de öyle değilim. Elbette değilim, canım...» Birinin çıkıp, «aşktan,
sevgiden sen ne anlarsın?» demesi, tuhaftır ama, sataşma gibi geli-
yordu insana. Olayların gülünç yanını görememekle suçlanmaktan
çok daha kötü bir şeydi bu. Niall, «Aşk, sevgiyi tanıımıyorsam, neden
ortada hiçbir şey yokken bu denli mutsuzum peki?» diye düşündü.
«Neden sabaha karşı tedirginlik içinde uyanıyorum? Neden korku-

yorum, neden ürküyorum? Neden bulutlu bir gün, ya da düşen yapraklar, ya da kara kış beni bu denli umutsuz ediyor öyleyse? Ya usul usul gelen ve geldiği gibi çarçabuk kayboluveren o âsice ruh hallerimin nedeni ne öyleyse? Ya ansızın bütün benliğimi kaplayıveren ve geldiği gibi çarçabuk kaybolan o baş kaldırışlarım, kafamda esen o zevk verici çılgınlıklar neden?» Yatağının üzerine oturup, bir diş yıkama bardağıyla konyak içerken, öfkeyle, sitemle anlatmıştı bütün bunları gerçekçi Freada'ya. Freada soluk renkli, boyalı saçlarını tarayarak, bir yandan da sigarasının küllerini yere silkeleyerek, dinlemişti onu.

Sonunda: «A, o duygular mı?» demişti. «Önem verme onlara. Hormon bezleri yol açar bu tür duygulara, başka bir şey değil.»

Peki, öyle olsun bakalım. Demek, her şey hormon bezlerinden ileri geliyor?.. Geceyarısı kahkahalar atmak, bir kalabalığın rengi, bir dağın ardındaki güneş, suyun kokusu, her şey. Shakespeare salt hormon bezlerinden ibaretti öyleyse, Charlie Chaplin de öyle...

Niall heyecanla öne doğru eğilmiş, bu arada elindeki konyağı dökmüştü. Tam o sırada da Maria'nın bir mektubu düşmüştü cebinden.

Freada: «Senin için kötü olan şu ki» demişti, «Allah ikinizi birden yaratırken boş bulunmuş anlaşılın. Siz ikiniz aynı ana-babayı paylaşmalıydınız, ikiz olmalıydınız.»

Freada Charles'ın asalaklar üzerindeki görüşüne katılırdı, kuşkusuz...

Freada'ya bir telgraf çekmeye değerdi doğrusu. İtalya'da, göl kıyısında bir villada oturuyordu son birkaç yıldır. Niall'a kartpostallar gönderiyordu oradan. Masmavi gökyüzü, çiçekli kartpostallar. Niall birkaç kez oraya gidip Freada'nın yanında kalmıştı ama, hiç bir seferinde o kartpostallardaki gibi masmavi bir gökyüzü, ya da çiçek falan görememişti. Çünkü ne zaman gittiyse, hep yağmur yağmıştı. Evet, Freada'ya bir telgraf çekip, «Ben asalak mıyım?» diye sormaya değerdi. Freada o derin, hoşgörülü gülüşüyle gülerdi telgrafı alınca ve «Evet» diye karşılık verirdi...

Asalaktı, evet. Bir zamanlar Freada'dan beslenmişti; ta ki, tek başına ayakta durabilecek, Freada'sız yapabilecek hale gelene dek. Freada, rüzgârın esintisiyle oradan oraya sallanan budañmamış bir söğüt ağacı gibi, yarı acınacak, yarı gülünecek bir tavırla, aldırılmamış görünmeye çalışmıştı. Kuzey Garı'nın o upuzun platformunun ucunda durup, son bir veda gösterisi olarak, mendil bile sallamıştı Niall'a. Yıllar geçtikçe Niall gitgide daha ender uğrar olmuştu ona. Çünkü gidip onu görmek için gerçekten hiç bir neden kalmamıştı artık ortada.

Niall, babasının yirmi birinci yaş gününde armağan ettiği abanoz saç fırçasıyla saçlarını fırçalarken, şöyle düşünüyordu: «Hayatın

acıklı yanı, insanların ölmesi değil; sizin için ölmüş sayılmaları...» Niall için bütün insanlar ölmüştü, yalnız Maria yaşıyordu. Onun içindir ki, Charles haklıydı. Niall, «Maria sayesinde yaşıyor, onunla besleniyorum» diye düşündü, «Ancak onun varlığında varlığımı duyuyorum. Onun bağırsaklarının derinliklerine gömülmüş, yatıyorum ve kaçamıyorum, çünkü kaçmak istemiyorum, hiç, hiç kaçmak istemiyorum...»

Bağırsakların derinliklerinde... Ama Niall'in şarkılarına bayılan ayakoğlanları, yamaklar o şarkıları ısılıkla çalarken anlamazlardı bunu. Onu ahlâksızlığı güzel bir biçimde sunmakla suçlayan Fontainebleu'deki o yaşlı kadıncağz da anlayamazdı. Kendini bildi bileli dans müziğinden nefret eden, yaşlı, yarı sağır bir Fransız kadınına ahlâksızlığı güzel göstermek de az başarı sayılmazdı hani yani.

İşte, ulu Tanrı'm, onun dünyaya armağanı, katkısı da buydu. İsteyen bu armağanı alır. istemeyen almazdı. Belki Niall hiç bir zaman Cennet'in nimetlerini tadamayacaktı. Ama Araf'ın acıları içinde de kıvranmayacaktı, hiç değilse. Altın Kapılar'ın dışında, ufak bir yer vereceklerdi besbelli ona...

Geçenlerde gazeteden biri telefonla aramıştı onu. «Bay Delaney, gazetemizde kısa bir seri yayınlayacağız» demişti, «Başlığı, **Başarı Bana Neler Sağladı?** olacak. Acaba sizden de bir makale rica etsek olur mu?» Hayır, makale falan rica edemezlerdi ondan. Başarının ona sağladığı tek şey, ek vergileri ödeyemez hale gelmek olmuştu. «Peki öyleyse, başarıya en kısa yoldan ulaşmak için ne salık veriyorsunuz, Bay Delaney?» Bay Delaney'in salık verebileceği hiç bir şey yoktu.

Başarı. Neydi bu kelimenin anlamı Niall için? Tatalım ki, gazeteciye karşılık vermiş, gerçeği söylemiş olsun, ne derdi acaba? «Bir şarkı iki gün kafama takılır, ta ki onu yazana dek. Sonra kafam boşalır, rahatlarım; yeniden özgür olmanın tadını çıkarırım. Bir sonraki şarkı kafama takılana kadar bu böyle sürer gider. Sonra her şey yeni baştan başlar. Derken, hayal kırıklığına sıra gelir: şarkılarım havada dolaşmaya, mırıldanılmaya, ağlamaklı kadınlar tarafından fısıldanmaya, orkestralar tarafından bangır bangır çalınmaya, hizmetçiler tarafından söylenmeye başlayınca, hayal kırıklığına uğrarım. Bir zamanlar yalnız bana ait olan küçük ıstırabım, kabaca söylemek gerekirse, herkes için bir boşaltım yolu, bir dışkı atma çaresi haline gelir ki bu, insanı küçülten, ucuzlatan, dayanılmaz bir şeydir. Zenciler şarkılarını söylemek için binlerce hak önerdiler bana. Bir yıl içinde ödenecek sayısız çekler. Kentin merkezinde, çevreme toplanmış bir alay suratsız adamın ortasında konferanslar vermek zorunda kaldım. Bütün bunlar ne içindi? Bir öğleden sonra, güneşin altında sırt üstü yattarken aklıma geliveren küçücük, önemsiz bir şarkı için. Nasıl kaç-

malı öyleyse? Gezmeli, yolculuk etmeli. Evet, her zaman yolculuk edebilirim.

«Ama nereye gitmeli? Hem, kiminle gitmeli? Ayrıca, uçak, ya da vapur biletini almakla da iş bitmiyor ki. Pasaport almak, gümrükten geçmek de gerekli. Kime, ne için bahşış vermek gerektiğini düşünerek kaygılanmak da cabası. Rio'da bir ey mi tutsam? Ama kimi çağırabilirim ki oraya? Kim gelip yanımda kalır? Rio'da bir ev tutarsam, oranın yerlileri çağırırlar beni. Beni yemeğe davet ederler, rahat bırakmazlar. O zaman gene yol görünür. Acele eşyamı toplayıp kaçıktan başka çare kalmaz...»

Bay Delaney yemek davetlerine katılmaz. Bay Delaney hiçbir zaman briç oynamaz. Bay Delaney at yarışlarından, yat gezilerinden, göz kamaştırıcı dilberlerden hoşlanmaz. İyi ama, Tanrı aşkına, neden hoşlanır bu Bay Delaney? Hepsi yerin dibine batsın, işte okadar. Basit zevklere sahip bir adam olmaya çalışmak boşunaydı. Londra'da bir yer yatağı, deniz kıyısında ufacık bir kulübe. Her zaman boyasız, su sızdıran bir kayık. Sonra dünyaya sırt çevirip bütün parasını yoksullara dağıtılabildi. Dünyaya kendini bildi bileli sırt çevirmişti zaten Yoksullara gelince, hemen bütün parasını zaten onlara dağıtıyordu çoktandır. Ne zaman isterse, bir manastıra çekilip keşiş olabilirdi elbet. Manastır dedikleri sakın bir yer olsa gerekti. Evet ama, ya öbür keşişler, dua etmeye gelenler ne olacaktı?.. Sirtına bir keşiş cübbesi, ayaklarına sandaletler, başına geniş bir hasır şapka giyip eline bir bel alarak bahçeyi bellemek umurunda değildi. Yalnız, sabahın köründe, saat beşte diz çöküp dua etmek yok mu? İşte bu bitirirdi onu. Evet, sabahın beşinde diz çöküp, Hz. İsa'nın yaraları üzerinde toplamak tüm düşüncesini. Ama gerçekte, Hz. İsa'nın yaralarını değil, canının istediği herhangi bir şeyi düşünebilirdi elbet. Başrahip, ya da manastırı kim yönetiyorsa o, hiç bir zaman anlayamazdı Niall'in aklından geçenleri. Küçük hücresinde bütün gün uzanıp Maria'yı düşünebilirdi örneğin. Peki ama, manastıra gitmekle bütün elde edebileceği buysa, neden gitmeli? Neden olduğu yerde kalmamalı? A, neyse... her zaman bir yarın vardır...

Niall bozuk paralarını cebine koydu. Uğurlu üç pence'lik parasını, açıla açıla ufacık kalmış kurşunkalemini, otomobilinin anahtarını giydiği ceketin cebine aktardı. «Bir gün her şey yaşamaya değer olacak» diye düşündü, «Çünkü başarısızlığa uğrayacak bir konçerto besteleyeceğim!

«Çağın en büyük fiyaskosu olacak konçertom ama, umurumda mı! Aylarca çalışacağım üzerinde, dünyanın emeğini vereceğim; çalışmanın verdiği yoğun acıları duyacağım. Ne var ki, yaptığım işin gerçek amacı zaten bu olacak. Günün birinde konçerto...»

Akşam yemeği gongu çaldı. Niall yatak odasının lambasını

söndürdü. Çocuk odasına açılan geçitten Maria'nın çocuklarının neşeli sesleri geliyordu.

*«Çok gençtik, çok şendik,
Bütün gece vapurla gittik, geldik..*

Önemli olan şuydu: Şimdi ne olacaktı?

XX

MARIA, «Bu eski sabahlıktan iyice usanmaya başladım artık» diye düşündü, «Ama her hafta sonu aynı şeyi söylüyorum, sonra da bir yenisini almak için en küçük bir çaba bile harcamıyorum. Oysa bir mağazaya girip yeni bir sabahlık almaktan kolay ne var...» Mesele şuydu ki, Farthings'teki eşyalarının eski, yeni olmasına aldıriş bile etmiyordu. Farthings'te ne olsa giyilebilirdi. Aynı şey yatak odasının perdeleri için de söz konusuydu. O perdeler Farthings'e taşındıkları günden beri değiştirilmemişti. Yani Maria'nın evlilik hayatının başlangıcından beri orada öylece asılı duruyorlardı. Elbet savaş sırasında perde falan gibi şeyler almak olanaksızdı. Ama önemli olan bu değildi. Önemli olan şuydu ki, Maria Londra'daki katı için boyuna öte-beri aldığı, katını yeni döşemelik kumaşlarla, halılarla, porselen takımlarla donattığı halde, Farthings'e bir çöp bile getirmiyordu. Daha geçen gün, Londra'daki evin oturma odasındaki şömine rafının üzeri için nefis bir ayna almıştı. Niall onun boyuna Londra'daki katını eşyalarla doldurup Farthings'e hiçbir şey almayışını ruhsal nedenlere bağlıyordu; «Londra'daki katla ilgileniyorsun, çünkü orası yalnız sana ait» diyordu. Doğruydı, Londra'daki katı tutan, kirasını ödeyen, her şeyiyle uğraşan Maria'ydı. Bütün bu masrafları kendi kazandığı parayla karşılıyordu. Farthings ise Charles'ındı. Maria Farthings'te konuk gibiydi. Londra'da ise evinde sayıyordu kendini. Öyleyken, evliliklerinin ilk yıllarında, Farthings'i de evi, yuvası bilmişti. Odaları nasıl döşeyeceklerine Charles'la birlikte karar vermişlerdi. İlk çocukları burada, bu odada dünyaya gelmişti. Bir kez de Maria eliyle lâleler dikmişti bahçeye. O zamanlar pazar öğleden sonraları tenis partileri düzenlenirdi Farthings'te. Buzlu kahveler, kocaman sürahiler içinde limonatalar ikram edilirdi. Sonra, şekerli galetalar, çörekler de vardı. Maria beyaz keten bir elbise giyerdi. Yandan düğmeliydi elbisesi; son üç düğmeyi bacalarının dizden yukarısı da yansın diye hep açık bırakırdı.

Derken, azar azar Farthings'e duyduğu ilgi sönmeye yüz tutmuş-

tu. Elbet her şeyi savaşa yüklemek en kolayıydı. Charles savaştaydı. Maria kendisi Londra'da kalıyordu. Farthings her ikisi için de arada-bir buluşabildikleri bir ev olmuştu artık. Ancak, savaş sona erdikten sonra Charles eski hayatına dönebildiği halde Maria aynı şeyi yapamamıştı.

Maria banyo küvetinin içine bir miktar OMY parfümü döktü, suyu açtı. Akşam yemeğinden önce yıkanmadan edemezdi. İster pazar günü olsun, ister aşağıda ötekiler kendisini bekleyedursun, orali bile olmaz, banyosunu yapardı. «İşin kötüsü» diye düşündü, «Evet, işin kötüsü, insan yaşlandıkça - yok, yok, yaşlandıkça değil de, zaman akıp gittikçe, vakit geçtikçe - kendi kişisel hayatı her şeyden daha çok önem kazanıyor gözünde. Başka bir deyişle, insan daha bencilleşiyor. Eskiden hiç de sinirime dokunmayan şeyler şimdi enikonu sinirime dokunuyor. Gıcırdayan kapılar örneğinin. Sert yastıklar ya da. Ya da ılınmış yemekler. Sıkıcı insanlar. Sıkıcı insanlar... Sıkıcı o kadar çok insan vardı ki. Charles değil, elbet. Charles'ı seviyordu, hem de çok seviyordu. Yalnız... Charles'ın görünüşü bir zamanlarki kadar biçimli değildi artık. Şişmanlamıştı. Neden en küçük bir çaba harcamıyordu sanki o fazla kilolardan kurtulmak için? Yalnız göbek salmış da değildi, toptan şişmanlamıştı. Dahası da var: Hafifçe sağırlaşmıştı ki, Maria bunu kendi kendine itiraf etmekten bile kaçınırdı çoğu kez. Yalnız bir kulağı işitmiyordu; sol kulak. Savaşta olmuştu besbelli, top tüfek gürültüsünden ama, gene de... Erkekler kendilerini bırakıveriyorlardı bir yaştan sonra. Neden kahvaltıdan önce birazcık beden eğitimi yapmazlardı sanki? Neden patates yemekten vaz geçmezlerdi? Neden bira içmeyi bırakmazlardı? Ya Maria da kocası gibi kendini bırakmış olsaydı, şimdi ne hale gelirdi kimbilir? Şişkonun biri olurdu besbelli. «Yok, şekerim» derlerdi ona, «İstemiyoruz seni. Senin yerini alabilecek okadar çok genç yetişiyor ki durmaksızın!...»

Maria banyoya girdi. Su sıcaktı, çok güzeldi. Biri - olsa olsa Polly olabilirdi - bir kalıp Morny sabunu koymuştu banyonun kenarına.

Yok, hayır. Canını en çok sıkıyan kayınbabasıydı, yani yaşlı Lord Wyndham. Bir türlü ölmek bilmiyordu adamcağız. Yaşı seksen biri bulmuştu, bu yaşta birinin de artık yaşamakla ilişkisi kalmamış sayılırdı. Yaşayıp da ne yapacaktı zaten? Zavallı ihtiyarcık, kendisi de en küçük bir tat almıyordu besbelli hayattan. Ölüverse, kendisi için de, başkaları için de okadar daha kolay olacaktı ki her şey... Kulakları öylesine sağırlaşmıştı ki, saatların tıkırtısını bile duyamaz olmuştu. Hemen bütün gününü tekerlekli bir koltukta geçiren bir ihtiyar için, saat ha yarım olmuş, ha iki buçuk, ne fark ederdi zaten? Savaş sırasında Coldhammer'ın yönetimini bir çiftçi kuruluştan ele almıştı. Malikâneyi hâlâ bu kuruluş yönetiyordu. Dolayısıyla zavallı yaşlı çift

o zamandan beri o soluk renkli, babadan kalma evde oturuyorlardı üç-beş hizmetçiyle birlikte. Lord Wyndham ölünce, veraset vergileri korkunç yüksek olacaktı, kuşkusuz. Bunca vergiyle, hizmetçi bulma zorluklarıyla ve daha bir yığın güçlkle, Maria ile Charles hiç bir zaman gidip Coldhammer'da oturamazlardı. Bu da, birçok bakımdan bir kurtuluştı Maria için. Çünkü köşk bir morgdan farksızdı. Charles babasının malikânesiyle, orada çalışanlarla ve bütün o semtle başa çıkabilmek için okadar zaman harcamıştı, öyle çok sıkıntı çekmişti ki, Lord Wyndham unvanını taşımaya gerçekten hak kazanmıştı...

Maria bütün vücudunu Morny sabunuyla güzelce sabunladı, sonra banyonun içinde sırtüstü yatıp kendini bıraktı, gözlerini kapadı. Sabun kokusu bir keresinde, çocuklardan birine gebeyken, nasıl da hasta etmişti sahi onu... Hangisine gebeykendi acaba? Unutmuştu. Ama Caroline değildi, bu kesin. Caroline'a gebeyken sigaradan midesi bulanırdı çünkü. Charles yatak odasında sigara içer, sonra da büyük bir vicdan azabına kapılarak sigarayı tam Maria'nın burnunun dibinde söndürürdü. Yatak odasında sigara içmek iğrenç bir alışkanlıktı doğrusu. Şükürler olsun, evliliklerinin daha ilk yılında Maria kocasını bundan vaz geçirmeyi başarabilmişti.

Ama insan yaşlandıkça - şey, yani zaman geçip gittikçe - olan değişikliklerden biri de buydu işte. Kendine ait bir yatak odasına sahip olmak ne büyük rahatlıktı! Londra'daki katında canı isterse çırılçırılak dolaşabilir, yüzünü kreme bulayabilir, başına bir türban dolayabilir, ılık çalar, şarkı söyler, kendi kendine konuşabilirdi. Aklına eserse sabahın üçünde yatabilir, canı isterse okur, isterse okumazdı ve lambayı kendi ne zaman isterse o zaman söndürebilirdi.

Farthings'te ise, hâlâ bağlıydılar çift yataklı bir odada yatma geleneğine. Charles erken yatmayı seviyordu; radyoymuş, ışıkmuş, hiç-biri umurunda değildi. Maria karanlığın içinde öyle yatar kalırdı; yorgun olmazdı, tersine alabildiğine uyanıktı. Uyuyan kocasının kamburlaşmış sırtını seyretmek hep ona kismet olurdu. Bu ise korkunç sinirine dokunuyordu. Orada, sırtını dönmüş yatan kocası değil de, herhangi bir yabancıydı sanki. Hoş, yabancı biri olsa, çok daha heyecanlı olurdu ya... Yatak odanızda bir adamın bulunmasının ne anlamı vardı yani? O adamın bütün yaptığı, sırtını size dönüp uyumaktan başka bir şey değilse hele? Maria kocasının daha başka bir şeyler yapmasını zaten beklemiyordu ama, böyle davranması da bir çeşit aşağılama gibi geliyordu ona. Kocasının dönük sırtı ona dönük olmayan daha başka sırtları hatırlatıyordu. Bu da umut kırıcı, üzücü bir düşünceydi. Çünkü Maria'nın artık geçmişte yaşamaya başladığı anlamına geliyordu.

Hiç bir zaman Dönmeyen Sırtlar. Maria Delaney'in Anıları... Yo, hayır hiç de üzücü, umut kırıcı değildi doğrusu. Tersine, gülünçtü.

Yemekten sonra, Charles salondan çıkınca, ne yapıp edip söylemeliydi bunu Niall'a. Yalnız Charles değil, Celia da çıktıktan sonra ama. Celia'yı umursadığından değil elbet; yalnız Celia her zaman öyle öğretmenlik taslamaya hazırdı ki. O içerde olursa, konuşma kendilerinden - Niall'la Maria'dan - başka kimsenin anlayamayacağı bir tartışma haline dönüşebilirdi.

— «Söyleyeyim mi, kim sana sırtını döndü?..»

— «Kim?»

— «Falanca, filânca.»

— «Çok yanılıyorsun. O hiç bir zaman sırt çevirmedi bana. Keşke çevirse diye çok düşündüğüm olmuştur ya, neyse...»

Savaş boyunca herkes sırt sırta yatıyordu. Herkes sabahlıkla geçitlerde, koridorlarda dolaşıyordu. İlk saldırılarda, hava akınlarında, herkes kendi katından çıkıp ortadaki merdiven sahanlığında toplanıyordu. Sonra da nöbetleşe çay, kakao pişiriliyordu. Genel yatakhanelerde gece yarısı şölenleri veriliyordu. Roketli, bombalı saldırılarda ise artık kimse kendi katından çıkmaz olmuştı. Herkes sessizce kendi evinde oturuyor ve kimse çay pişirmiyordu. Onun yerine bir içki istiyordu insanın canı. Yangını gözleyen kişi yangın merdiveninden aşağıya inip arka kapıya dayanana dek, bu böyle sürüp gidiyordu. Yangın gözleyici çoğu kez Niall oluyordu. Neden başına doğru dürüst uyan bir şapka giymezdi sanki hiç bir zaman? O korkunç, kayışla tutturulmuş şapka. Binaya bir bomba isabet etse, ölümleri pek şanlı-şerefli olacaktı besbelli. Maria bir keresinde oturma odasında küçük bir ateş yakıp Niall'ı çağırmış, alıştırma olsun diye bunu söndürmesini istemişti. Niall büyük bir ağırbaşlılıkla işine koyulmuştu. En küçük bir gülümseme bile yoktu yüzünde. Tulumba işlemez haldeydi, çalışmıyordu. Niall işletmeye çabaladıkça, kovanın dibinden en kaba sesler çıkıyordu. O sıralarda herkes okadar sinirliydi ve gergindi ki, Maria işin gülünç yanını bir türlü görememiş, enikonu sinirlenmişti.

— «Düşünmüyor musun ki bütün Londra halkının hayatı sana bağlı?» diye çıkmıştı Niall'a, «Hepimiz bu kadar beceriksiz olsak, savaşı bile kaybedebiliriz, anlamıyor musun?»

Niall: «Kabahat bende değil, tulumbada» diye karşılık vermişti, «İşe yaramaz bir tulumba verdiler bana, ne yapayım yani?»

— «Saçma! Kötü bir işçi bütün kabahati aletlerine yükler.»

Bir saat konuşmadan, sessiz, suskun oturmuşlardı. Bu arada Niall tulumbayı onarmaya uğraşmıştı. Ne şakalaşmışlardı, ne birbirlerine gülümsemişlerdi. Tam anlamıyla nefret ediyorlardı o anda birbirlerinden.

Savaş gecelerinin, günlerinin insanlar arasında yarattığı o anlamsız, gülünç, yitik yakınlık... Maria, «Pek çok insana büyük acılar,

kayıplar, çetin günler getiren yıllar, Niall'la bana sönmez bir ün ve başarı sağladı» diye düşündü, «Ne büyük haksızlık! Kimdir bunun suçlusu? Belki de Charles'ın Niall'la bana çok gördüğü şeylerden biri de budur. Belki bize «asalaklar» demesi bile bundan.» Maria için savaş, birbiri ardısıra sahneye konan ve tam on sekiz ay sahnede kalan bir oyunlar dizisi olmuştu. Niall için de, herkesin dilden düşürmediği bir alay şarkı. Evlerdeki, fabrikalardaki insanlar, boyuna Berlin'e akın yapıp dönen bombardıman uçaklarının pilotları hep onun şarkılarını söylüyorlardı. İki hafta boyunca şarkıyı dillerinden düşürmüyor, ısıklık çalışıyor, sonra temelli unutuyorlardı. Derken Niall yeni bir şarkı besteliyordu. Bu kez de herkes onu ısıklık çalışıyor, söylüyordu. Bestelediği şeyler kanlı, gözyaşlı, acıklı şarkılar değildi; tatlı, hoş bile denemezdi onlara. Yaratma gücünün en küçük çabasıyla bestelenmiş, yalın şeylerdi hepsi de ama, halk tutuyordu işte onları.

Maria musluğu açtı, suyun vücudundan akıp gidişini seyredenken: «Acaba her piyeste üstüste başarısızlığa uğrasaydım, daha mı iyi olurdu?» diye düşündü, «Sahneyi bırakıp tarlalarda traktör sürseydim, daha mı iyi olurdu? Başkaları can verirken, ben başarı üstüne başarı kazandım. Başka kadınlar tahta sıralarda otururken, ben avuç dolusu para, alabildiğine alkış toplayan ünlü bir sahne oyuncusuydum... Acaba Charles için için nefret mi ediyor zaman zaman ben-den?»

Sıcak su musluğunu açtı, suyu akmaya bıraktı. İnsan dolu bir banyonun içinde hareket etmeden beş dakikadan çok yatarsa, su tuhaf bir biçimde soğuyuveriyordu. Suyun içine bir miktar daha OMY parfümü döktü; parfümün kokusu buhar dolu havaya iyice sindi. Evet, nerede kalmıştı?... Tamam, savaş yılları...

Garip bir bağımsızlık vardı sanki o günlerde. Sabahtan, akşamleyin ne olacağını kestirmek olanaksızdı. Kim gelirdi, belli değildi. Unutulmuş bir dost gelip kapıyı çalabilirdi. Tasarlanan planlar hep yanlış çıkıyor, hiç bir zaman sonuna dek yürütüleliyordu. Maria sokak kapısına «Yarım saat sonra döneceğim» diye kısa pusulalar asıyordu. Ayağına bir pantolon geçirip koluna bir sepet alıyor, Shepherd Pazarı'na alış-verişe gidiyordu. Peki ama, neden pantolon? Çünkü bir bakıma hâlâ rol yapıyor, hâlâ oynuyordu. Kızılderili'cilik oynuyordu, Şövalye'cilik oynuyordu, özgürlüğün tadını çıkarıyordu... Hiç bir bağı olmamanın, hiç kimseyle sözleşmemenin verdiği özgürlüktü bu. Evde kimsenin kendisini beklemediğini bilmenin verdiği özgürlük. Çocuklar Farthings'te, güvenilir ellerdeydiler. Yalnız, dışçıye gitmek için belli günlerde Londra'ya iniyorlardı. Polly önde, onlar arkada, itişe kakışa Maria'nın Londra'daki katına geliyorlar, öğleden sonra üçü çeyrek geçe gene gerisin geri Farthings'e dönüyorlardı. Hep Maria giyinirken çıkagelirlerdi, ya da şimdiki gibi banyoda uza-

nırken. Maria onların sesini duyunca banyodan fırlar, üstünden sular damlayarak bir havlu bulup sarınır, kapıyı açmaya koşardı.

— «Yavrularım! Nasılsınız bakalım?»

Minik, kaşık kadar yüzler Maria'ya döner, boncuk gibi gözler Anne'nin - yalnız Anne'nin - oturduğu eve merakla bakardı. Küçüklerin boncuk gözlerine Maria'nın aldırıldığı yoktu ama, Polly çok sinirine dokunurdu.

Polly her zamanki nakaratına başlardı gene: «Anne'miz pek rahat görünüyor, değil mi, çocuklar? Biz de burada kalıp, Anne'ye arkadaşlık etmek istiyoruz, değil mi?»

Olabilir, istiyorlardı belki. Ama Maria istemiyordu onları.

— «Yavrularım, Londra'dan çabuk sıkılırsınız. O korkunç canavar düdüklere susmak bilmiyor. Farthings çok daha iyi sizin için, orada kalın.»

Maria giyinirken çocuklar evin içinde dolanır durur, dolapların içine merakla bakarlardı. Polly de bıkmadan gevezelik ederdi.

— «Çocuklara yeni ayakkabı gerek. Sonra, Caroline'ın mantosu da enikonu küçüldü. Şaşılacak şey, nasıl da çabucak büyüüyorlar! Acaba vaktiniz var mı, diyorum? Birlikte şöyle bir Daniel Neal's'e ya da belki Debenham's'a gitsek? Geçen gün sizin adınıza güzel bir katalog geldi Debenham's mağazasından. Kızmayacağınızı bildiğim için açtım. Önce mağazaları dolaşıp sonra dışçıye gitsek... Telefon mu çalıyor? İster misiniz, ben açaım mı telefonu sizin için?»

— «Hayır, teşekkür ederim. Kendim bakarım.»

Bu dokundurmaya rağmen, Polly odadan çıkmazdı. Orada durup bekler, Maria'yı telefonla kimin aradığını öğrenmeye çalışırdı... Çoğu kez Niall olurdu arayan. Gereğinden çok daha sık arardı Maria'yı. Bir New York gezisinden yeni dönmüş olurdu. Halkla ilişkiler. Öyle derdi telefonda. Niall'ın Halkla İlişkiler'le ne gibi bir ilintisi olabilirdi, orasını Allah bilir. Niall kendisi bile hiç bir zaman anlayamamıştı bunu.

Polly odada oldu mu, Maria Niall'la konuşurken özel bir şifre kullanırdı.

— «A, siz misiniz Bay Chilchester? Ben Maria Delaney.»

Niall - yani Bay Chilchester - şifre işaretini bilirdi. Telefonun öbür ucunda kahkahayı attığı duyulurdu. Gülerек sesini alçaltırdı hemen.

— «Kim var yanında? Charles mı, Polly mi?»

— «Farthings'ten çocuklarım beni görmeye geldiler, Bay Chilchester. Bütün günüm dolu.»

— «Anlaşıldı. Gene dışçıye gidilecek galiba? Gece sende ını kalacaklar?»

— «Kesinlikle hayır, Bay Chilchester. Sis bile olsa, hayır. Isterseniz beni tiyatrodan arayın. **Kadın ve Güzellik** dergisinde ev ye-

mekleri konulu makaleniz üzerinde tartışabiliriz sanırım o zaman.»

— «Seve seve ararım, Bayan Delaney. Yemek işi öyle büyük bir sorun ki! Bakıyorum da, Hint baharı en çok özlemini çektiğim şey... Gece sende kalabilir miyim, sevgilim?»

— «Başka nereye gidebilirsiniz ki, Bay Chilchester? Sahi, Bombay usulü ördek yemeğini hatırlıyor musunuz? Bombay usulü ördek yemek için nasıl sabırsızlanıyorum, bilseniz!..»

— «Bombay ördeğini unutmuşum. Yerde yatmam gerektiği anlamına mı geliyor yoksa bu? Geçen sefer yerde yattığımda, lumbago oldumdu.»

— «Hayır, Madras'ta Hint baharını böyle pişirirler de... Gitmem gerekiyor şimdi, Bay Chilchester. Allahaismarladık.»

Yeniden çocukluğa dönüş gibi bir şey oluyordu bu. Dolapların içine şeker saklamak, Truda'nın hiç bir zaman yapmamayı öğütlediği şeyleri yapmak gibi bir şey. Bunu yapmak için ille de başka birinin bulunması mı gerekliydi sanki odada?

Polly, neşeyle: «Yoksa, Annemiz yemek pişirme dersleri mi alıyor?» diye sordu.

— «Belki... olabilir.»

Hâlâ giyinmemişti. Hâlâ korseyle, sütyenle dolaşıyordu ortalıkta. Saçları bir türban içine tıktırılmıştı, yüzü kreme bulanmıştı. Sabah gelen mektupları bile açmaya vakit bulamamıştı daha.

«Sayın Bayan Delaney,

«Üç perdelik bir piyes yazdım. Olay bir çıplaklar kampında geçiyor, konusu serbest aşk. Ancak eserimi Londra'da hangi yönetmene götürdüysem, anlayamadığım bir nedenle beni geri çevirdi. Bütün varlığımla sezinliyorum ki siz - evet, yalnız siz - Lola'nın kişiliğinde gerektiği biçimde çizebilirsiniz...»

«Sayın Bayan Delaney,

«Sizi yıllarca önce bir piyeste seyrettim. Piyesin adını şimdi unuttum ama, oyundan sonra albümüme imzanızı atarken bana gülümseyişinizi hiç bir zaman unutamadım. O zamandan bu yana kör talih hiç yakamı bırakmadı. Sağlığım bozuldu, hastaneye yattım. Hastaneden daha yeni çıkmış bulunuyorum. Evime döndüm ki ne göreyim? Karım neyim var, neyim yoksa hepsini toplayıp beni terk etmiş... Eğer bana üç yüz sterlin kadar bir borç verebilirseniz...»

Sayın Bayan Delaney,

«Crookshaven Düşmüş Kadınlar Kurulu'nun başkanı olarak sizden ricam, acaba bize bir miktar bağışta...»

Maria mektupları buruşturup çöp sepetine attı.

Polly: «Ben de düşündüm ki, entarinin eteğine ek bir parça koyabilirim» diyordu, «Böylece boyu enikonu uzamış olur, kış boyunca kızcağızı idare eder. Hadi, bu bir şey değil ama, çoraplardan çekti-

ğimi Tanrı bilir. Hiç çorap dayanmıyor çocuklara doğrusu. Bir de ayakkabı. Farthings'te ayakkabı tamir ettirmek bir mesele. Bay Gately öyle nankör bir adam ki... Herkes gibi bize de sıra bekletiyor.»

Tam o sırada bir haykırış duyuldu. Çocuklardan biri düşmüş, çenesini banyonun kıyısına vurup kanatmıştı. Bir kargaşalıktır başladı. Plaster bulmak gerekiyordu. Neredeydi acaba plasterler?

— «Anne'mize yeni bir ilkyardım kutusu gerek. Anne'miz gerektiği gibi bakmıyor kendisine.»

Anne'miz pekâlâ da bakıyordu kendine. Annemiz yalnız olabildiği sürece hiç bir şeyden yakınmıyordu, her şeyi yolundaydı...

Dişçi, alış-veriş, yemek, sonra gene alış-veriş. Saat üçü çeyrek geçe Maria hepsini istasyondan uğurluyor, sonra rahat bir soluk alıyordu. Trenin penceresindeki minik yüzleri, sallanan elleri görünce, birden keskin bir sancı duyuyordu yüreğinde. Tuhaf, anlatılmaz bir biçimde içi eziliyordu. Neden Maria onlarla birlikte olamıyordu sanki? Neden çocuklarına kendisi bakmıyordu? Neden o da öbür anneler gibi davranamıyordu? Onun değildi çocuklar. Ona ait değillerdi. Charles'ın çocuklarıydı onlar. Bir şey en başından beri yanlış gitmişti ve bütün kabahat Maria'daydı. Çünkü çocukları hiç bir zaman yeterince düşünmemiş, yeterince sevememişti. Her zaman bir başkası olmuştu arada. Bir piyes, bir insan, ya da herhangi bir şey...

Maria acayip, yitik bir ruh durumu içinde, umutsuzca platformdan gerisin geri döner, araç-gereçlerini taşıyan askerlerden oluşma barikatı ite-kaka aşmaya çalışırdı. Bütün bunlar ne içindi? Bütün bu insanlar nereye gidiyorlardı? Charles'ın Orta Doğu'da ne işi vardı? Ne yapıyordu orada? Neden o oradaydı da, kendisi buradaydı? Kala-balık itişe kakışa önündeki engeli aşmaya uğraşıyordu. Bunca insan... bunca çılgın, arayan insan yüzü...

Tiyatroda ise güvenlik vardı. Yuveydi orası, güvenlik dolu bir yuva. Toplanıp çeki düzen verilmek isteyen giyinme odası, badanası dökülmeye başlamış duvarlar, tozlu vantilatör. Lavabodaki çatlak. Halıdaki gözden saklanamayacak kadar geniş delik. Masa, krem kavanozları... Biri kapıya vuruyordu. «Girin.» Charles unutulmuştu, çocuklar unutulmuştu. Savaş ve gevşeyip kopan bunca hayat ipliği... bunlar da unutulabilirdi. Ancak kaçamaklar güven veriyordu insana. Maria'nın doğduğu günden beri yaptığı şey de buydu zaten. Bir başkasının kişiliğine bürünmek, kişilikten kişiliğe atlamak... Ama yalnız bu da değildi. Bir çetenin, bir takımın malı olmak, bir geminin tayfalarından olmak da güç veriyordu insana.

Temsil sırasında başlarının üzerinden ahlaya-oflaya, öksüre-tık-sıra geçen bir trenin gürültüsü duyuldu. Tren geçti gitti, bir sessizlik göktü salona. Sonra yeniden oyuna başladılar

Niall neden sanki gelip de almazdı onu oyundan sonra? Neden

alıp eve götürmezdi? Hiç değilse, bir telefon edebilirdi tiyatroya... Maria Niall ı telefonla aradı. Karşı taraf cevap vermiyordu. Öyleyse, neredeydi bu Niall? Ya şu son bombanın düştüğü yerdeyse o sırada?

— «Bu geceki patlama neredeydi, bilen var mı acaba?»

— «Croydon, sanırım.»

Kimse kesin bir şey bilmiyordu. Kimse emin değildi. Derken, kapı yeniden vuruldu. «Girin». Niall'dı gelen. Maria'nın yüreğine su serpildi. Hemen ardından, gönül rahatlığı yerini öfkeye bıraktı.

— «Nerede kaldın? Neden daha önce gelmedin?»

— «Başka bir işim vardı.»

Niall'ı sorguya çekmek boşunaydı. Hiç bir zaman yararı olmazdı bunun. Kendine özgü, başlı başına bir yasası vardı Niall'ın.

Maria küskün küskün yüzündeki kremi temizlemeye koyuldu.

— «Belki önde oturuyorsundur diye düşündüm» dedi.

Niall: «Oyunu tam dört kez seyrettim» diye karşılık verdi. «Üçten sonrası fazla oluyor doğrusunu istersen.»

— «Bu akşam enikonu iyi oynadım. Beni son gördüğünden hayli değiştim.»

— «Sen her zaman değişiksin zaten. Aynı şeyi iki kez yaptığını görmedim daha. Al şu paketi bakalım.»

— «Nedir o?»

— «New York'tan Beşinci Cadde'den senin için aldığım bir hediye. Korkunç pahalı bir şey. Négligé[*] diyorlar bunlara.»

— «Ah, Niall...»

Maria bir anda gene çocuk oluverdi. Paketi yırtıp açtı, kâğıtları yerlere attı. Ama sonra hemen yeniden topladı; çünkü böyle ince kâğıt bulmak çok zordu son zamanlarda. Sonra kutunun içindeki incecik, tüy gibi, saydam ve kullanışsız saçmalığı çıkardı.

— «Dünyanın parasını saymış olmalısın buna.»

— «Öyle oldu.»

— «Halkla ilişkiler mi?»

— «Hayır, kişisel bir şey bu. Daha başka soru sorma bana. Giy şunu bakalım.»

Hediye almak öyle hoş bir şeydi ki. Neden Maria hediye konusunda böylesine çocuk gibiydi acaba?

— «Nasıl duruyor?»

— «İyi duruyor.»

— «İnsanı sarıışı da pek hoş valla'!» Karaağaçlar Altında Tutku adını takacağım ona.»

Hiç bir zaman taksi bulamazlardı. Sislerin içinde yürüye yürüye dönerlerdi eve. Yukarıdan, tepelerinden hızla geçen trenin soluma-

[*] Fr. Uzun Sabahlık (Çeviren).

sını, ahlayıp oflamasını dinlerlerdi. Maria, «Şimdi bile dünyada en çok sevdiğim insanın o olması - çocukken dövdüğüm, itip kaktığım oğlan olması - ne tuhaf, ne garip, ne sinir bozucu şey!» diye düşünürdü. İnsan neden böylesi bir noktaya gelip takılırdı hayatta? Neden yıllar yılı aynı suskun, asık yüzlü oğlana yapışır kalırdı? Aynı bildik gözler, aynı ağız, aynı eller. Sevinç ve mutluluk anlarında, üzgünlük ve umutsuzluk anlarında hep dönüp dolaşıp Niall'a sığınmıştı. Niall'ı hep bir şamar oğlanı gibi kullanmıştı.

— «Önemli olan şu ki...»

— «Önemli olan ne?»

— «Önemli olan şu ki, bana Karaağaçlar Altında Tutku'yu getireceğine, keşke biraz yiyecek, konserve falan getirseydin. Ama böyle bir şey yapmak aklının köşesinden bile geçmez elbet. Senin gibi her gün tika-basa külbastı yiyen birinin aklına nereden gelecek böyle şeyler?»

— «Ne gibi bir yiyecek istiyordun?»

— «Eh, şey, dondurulup jöle haline getirilmiş domuz pastırması, dil, tavuk göğsü falan...»

— «Üzülme öyleyse, koca bir paket dolusu yiyecek aldım sana, kapıcıya bıraktım hepsini. Kendin de göreceksin. Yalnız, tavuk göğsü yoktu. Onun için Frankfurter aldım.»

— «Ah! Ah, iyi, iyi...»

Maria evde yatak odasıyla mutfak arasında mekik dokumaya başlardı. Bir, Niall'la konuşur, bir fıkırdayan çaydanlığa bir şeyler söylerdi.

— «A, bak bana! Sakın kaynayıp taşayım falan deme, ha! Gözüm sende, ona göre... Niall, ne yapıyorsun benim çamaşır çekmecemle öyle? Bırak onu.»

— «Bir battaniye daha bulmam gerekiyor da. Şu ütü tahtasının altındaki ekşe şey ne? Bir İskoç şalı mı, yoksa?»

— «A, yok, onu alamazsın... neyse, al peki, al. Yalnız, dikkat et, konyak dökme üstüne.»

— «Konyak yok ki yanımda. Keşke olsaydı. Burası buz gibi soğuk. Dişlerim birbirine vuruyor.»

— «Çok iyi. Sen de buharın sıcaklığıyla sarhoş olmaya bak, bari... Şimdi de konserve açacağını kaybettim. Niall, nedir o sırtındakiler öyle? Zenci ozanlara dönmüşsün!»

— «Amerikan pijamaları bunlar. Adı da İtboğanlar[*]. Karaağaçlar Altında Tutku. Hayran olmadın mı, yoksa?»

— «Hayır. Hele şu ciğer rengi çizgi iğrenç... Çıkar çabuk o pijamayı. İskoç şalını al onun yerine sırtına.»

[*] Bir bitki (Çeviren).

— «Ha o, ha bu, ikisi de bir.»

Başlarının üzerinden gürültüyle başka bir tren geçti. Nereye gidiyordu? Nereden geliyordu? En iyisi, sıcak su şişesini hemen doldurmaktı.

— «Karnın aç mı, Niall?»

— «Hayır.»

— «Sonradan acıkacak mısın peki?»

— «Evet ama, tasalanma. Acıkırsam, Frankfurter tenekelerinden birini açarım bir ayakkabı çekeceğiyle, olur biter. Ha, sahi, aklima gelmişken sorayım: Neydi o Bombay usulü ördek, kuzum?»

— «Yataklı vagonda aynı kompartımanı paylaşmak. Unuttun mu, yoksa?»

— «A, evet, öyle ya. İyi ama, bu geceki halimizle ne ilgisi var bunun?»

— «Yok zaten. Sırf Polly'yi şaşırtmak için söyledim.»

Kaynar kaynar içilen çayın harikulâde sıcaklığı... havluya sarılmış bir sıcak su şişesinin ayaklarda bıraktığı hoş duygu. Tren geçmediği, pencereler, kapılar gıcırdamadığı zaman odayı kaplayan o harikulâde sessizlik. Duyulan tek ses yatağın başucundaki saatin tıktırmasıydı. Saatin karanlıkta parıldayan kolları bire on kalayı gösteriyordu.

— «Niall?»

— «Ne var?»

— «Akşam gazetesindeki o yazıyı okudun mu? Noseworthy adında bir albayın karısı, ölürken cenazesinde «Seni Ta İçimde Duyuyorum» adındaki şarkının çalınmasını istemiş.»

— «Yok, okumadım.»

— «İyi fikir doğrusu. Merak ettim, acaba ta içinde duyduğu adam kimdi kadıncağızın?»

— «İhtiyar Noseworthy olsa gerek. Maria, niyetimiz ne yapmaktı?»

— «Bilmiyorum. Ama ne yaparsak yapalım, çok mutlu olacağım, bu kesin.»

— «Madem öyle, konuşmayı bırak artık...»

* * *

Farthings'teki koridorda biri gongu çaldı. Maria gözlerini açtı, titreyerek banyonun içinde doğrulup oturdu. Uzanıp banyo küvetinin tapasını çıkardı. Ilınmış su gürül gürül boşalmaya başladı. Pazar yemeğine çok, çok geç kalacaktı...

XXI

C ELİA çocuk odasından çıktı, kapıyı ardından kapadı. «Bugün öğleden sonra konuştuklarımızın hepsi doğru» diye düşündü, «Bunların çocukluğu bizimkinden hayli değişik. Biz bir hayal dünyasında yaşıyorduk çocukken. Bunlarsa gerçek dünyada yaşıyorlar. Hiç bir şey taslamıyorlar, kendilerini aldatmıyorlar. Bugünün çocuğuna göre, bir koltuk her zaman için koltuktur; bir gemi, ya da ıssız bir ada değildir hiç bir zaman. Duvarlardaki süsler, resimler süstür, resimdir; alacakaranlıkta yüzleri değişen garip kişiler değil. Büyükler için briç, ya da poker neyse, bugünün çocukları için dama, satranç, kızma-birader de o. Hepsi de akla, ustalığa, bir miktar da şansa dayanan oyunlar. Oysa bizim için satranç taşları gerçek askerlerdi; acımasız, taş yürekli askerler. Ve en arka safta duran taçlı kral, kudretiyle böbürlenmiş gerçek bir hükümdardı; korkunç gücüyle kareden kareye bir ileri, bir geri sıçırdı. İşin kötüsü şu ki, bugünün çocukları hayal gücünden yoksun. Tatlılığına hepsi tatlı çocuklar; kaygısız, dürüst bakışlı. Ama günlerinin hiç bir mucizeli, büyülü yanı yok yazık ki. Tüm büyü bozulmuş, yok olmuş...»

— «Çocuklar yataklarına yattılar, Bayan Celia.

— «Evet, Polly. Özür dilerim, yıkanmaları sırasında gelip sana yardım edemedim.»

— «A, zararı yok. Oturma odasında konuşuyordunuz, duydum. Tartışacak çok şeyiniz olmalı diye düşündüm. Bayan Wyndham yorgun görünüyor, size de öyle gelmedi mi?»

— «Londra yormuştur onu, Polly. Başka bir şey değil. Bir de yağmurlu hava. Sonra oynadığı oyun da pek parlak gitmiyor, biliyorsun.»

— «Evet, öyle. Ne yazık. Keşke uzun bir süre dinlenmek için buraya gelse, Bay Wyndham'la, çocuklarla kalsa...»

— «Bir sahne oyuncusu için bu o kadar da kolay birşey değil, Polly. Hem sonra, Maria'nın yaradılışına da pek uygun değil böyle köye çekilmek.»

— «Çocuklar annelerini o kadar az görüyorlar ki! Caroline okulundan haftada iki kez mektup yazıyor babasına. Ama annesine yazmak aklına bile gelmiyor. Kimi vakit, elimde olmadan düşünüyorum da...»

— «Evet, şey, gidip üstümü değiştirmeliyim, Polly. Akşam yemeğinde görüşürüz.»

Maria hakkında Polly'yle sırdaşlık edecek değildi elbet. Oturup Charles'ı, çocukları da konuşacak değildi onunla. Celia gereğinden

çok aşk sorununu düzeltip yoluna koymak, gereğinden çok kişisel acılarla, üzüntülerle uğraşmak zorunda kalmıştı ömrü boyunca. Babasının ölümünden önceki o son aylarda yanlarında kalan İrlandalı hastabakıcının hikâyesi hepsinden beterd. Evli bir âşığı vardı kızcağızın; ondan mektup aldıkça bitmek tükenmek bilmez gözyaşları dök-kerdi. Celia'nın ömrü hep başkalarının gözyaşlarını silmekle geçmişti.

Celia, «Başkaları için, başkaları hesabına yaşamak demek, başkalarının gözünde yaşamıyorsun demektir» diye düşündü, «Dünyayı onların gözüyle görmek demektir bu; kendi gözünle görmemektir.» Celia da öyle yapmış ve bu sayede pek çok acıdan kurtulmuştu elbet. Ya da hiç değilse öyle olduğuna inanıyordu.

Celia Caroline'ın yatak odasındaki muslukta ellerini, yüzünü yıkadı. Hafta sonlarında geldikçe bu odada kalırdı. Su soğuktu. Biri bütün sıcak suyu kullanmıştı. Olsa olsa Maria olabilirdi bu; banyosunu doldurmak için bütün sıcak suyu harcamıştı. Akan suyun sesi hâlâ duyuluyordu... Celia, «Aşk sorunlarını ele alalım, örneğin» diye düşündü, «Eğer ben birine tutulmuş olsaydım, hiç kuşkusuz, yüzüme gözüme bulaştırırdım. Ya da başlangıçtan her şey bozuk gider, kopardı. Erkeklerin terk ettikleri kadınlardan olurdum, kuşkusuz. «Zavallı Celia'nın başına gelenleri duydunuz mu? Alçak herif, ne olacak?» Evet, böyle derlerdi ardımdan. Sevdiğim adam bir başkasının karısına göz diker, bu uğurda beni bırakıp giderdi. Ya da adam kendi evli olurdu; İrlanda'lı hastabakıcıyla âşığı gibi. Katolik olduğu için de karısından boşanamazdı. Sefil gibi her hafta gizli gizli Regent's Park'ta buluşurduk ve bu yıllarca böyle sürer giderdi...»

— «Peki ama, ne olacak halimiz? Ne yapacağız?»

— «Yapabileceğimiz hiç bir şey yok. Maud boşanmanın lafını bile ettirmiyor.»

Ve Maud sonsuzluğa dek yaşardı. Maud ölmezdi. Celia ile âşığı Regent's Park'ta oturup, Maud'un çocuklarından söz ederlerdi..

Celia, «Aşka-maşka bulaşmamakla, bütün bu dertlerden kurtulmuş oldum» diye düşündü, «Az rahatlık mı? Hem şimdi düşünüyorum, geçmişe bakıyorum da, zaten böyle şeylere hiç bir zaman vaktim olmadı. Babamın o son, çaresizlik içindeki yılları boyunca sırtımda okadar çok sorumluluk yüklüydü ki. Resim yapmaya, hikâye yazmaya bile vakit bulamıyordum babama hizmet etmekten. Hatta, bu yüzden Bay Harrison az mı çıkıştı bana?...»

— «Şimdiden bir şeyler yapmazsanız, ilerde hiç yapamazsınız» demişti Bay Harrison.

— «Söz veriyorum, efendim, yapacağım. Gelecek hafta, gelecek ay, gelecek yıl...»

Bir süre sonra Celia dan bıkmışlardı. Boyuna söz veriyor, hiç birini tutmuyordu. Daha olgunlaşmamış, kişiliğini yarı yarıya bulabil-

miş bir ressamdı öte yanı. Bay Harrison'la öbürlerini heyecanlandıran yeteneği - annesinden almış olduğu yetenek - eninde-sonunda sönecek, büsbütün yok olacaktı. Bir insanı mutlu etmek, hiç kuşkusuz, resim yapmaktan daha önemliydi. Yatağında çaresiz yatan, gözlerini Celia'dan ayırmaksızın, «Yavrum, yavrum» diye mırıldanan babasına hizmet etmek, onu biraz olsun avutmak, tek başına oturup yazıp çizmekten, hiç bir zaman var olmamış insanlar yaratmaktan çok daha önemliydi elbet. Her ikisini birden yürütmek ise olanaksızdı. İşin tatsız yanı buydu. Celia, daha babasını hastaneden eve getirdiği gün anlamıştı bunu. Ya bütün vaktini babasına adayacak, ya da ona büsbütün sırt çevirip kendisiyle uğraşacak, yeteneğini besleyecekti.

Celia bunlardan birini seçmek zorundaydı. Babasını seçti.

Bay Harrison gibi adamların anlamadığı bir şey varsa, o da bunun bir fedakârlık olmadığıydı. Babasına bakmak Celia için gerçekten fedakârlık değildi. Bencil olmamakla da bir ilgisi yoktu bunun. Celia seçimini kendi isteğiyle yapmıştı, kimse onu zorlamamıştı. Babasına bakmak istediği için, ona bakacaktı. Babası nekadarkaprisli olursa olsun, nekadar yorucu, huysuz, alingan olursa olsun, gerçekte Celia'nın tek dayanağı, tek sığınağıydı. Babası onu hareketten koruyan si-perdi; onu örten pelerindi. Celia dışarıya, dünyaya çıkmak, savaşmak, başka insanların karşı karşıya geldiği güçlüklerle karşılaşmak zorunda değildi; çünkü babasına bakıyordu.

Bay Harrison'la meslektaşları onun gündüz ışığından kaçan bir dâhi olduğunu düşünedursunlar, önemi yoktu. Gizlendiği yerde kaldığı sürece, kimse onun başka türlü olduğunu kanıtlayamazdı nasıl olsa. Bunu, ya da şunu yapabiliirdi belki ama, babası yüzünden hiç bir şey yapamamıştı işte. Varsın Maria sahnelerde boy göstere, göz kamaştırıcı hayatını sürdürsün. Evet, alkış topluyordu ama, taş gibi bir sessizliği de göze alıyordu; başarısızlığı göze alıyordu yani. Varsın Niall şarkılar bestelesin ve eleştirileri beklesin. Evet, şarkıları beğeniliyordu ama, bunun tam tersi de olabilirdi elbet.

İnsan bir kez yeteneğini dünyaya sundu mu, dünya hemen bu yeteneğe damgasını basıveriyordu. Yeteneğiniz artık kişisel olmaktan, özlük olmaktan çıkıyor, dünyanın malı oluyordu. Artık o piyasaya sürülecek, alınıp satılacak bir şeydi. Ya pek yüksek bir fiyata gidiyordu, ya da ucuza. Adı piyasada yeteneğinizi tekmeliyorlardı. Yetenekli kişi yeteneğini dünyaya sunduğu günden itibaren, ölünceye kadar uyanık olmak, alıcıyı gözden kaçırmamak zorundaydı. İşte onun için de, duyarlıysanız, gururluysanız, piyasaya sırtınızı dönerdiniz. Bahaneler uydurur, ortaya çıkmazdınız. Tıpkı Celia'nın yaptığı gibi...

Celia, «İşte babama bakmamın gerçek nedeni bu» diye düşündü, ayakkabılarını, çoraplarını değiştirken. «Çünkü eleştirilmekten, yerilmekten, başarısızlığa uğramaktan korkuyordum. Charles ötekilere

saldırmakta haksızdı. Asalak olan benim, onlar değil. Onlar dünyaya kendilerini sunmaya gittikleri zaman, ben babamın sırtından besleniyordum...» Sonra babası ölmüştü. Ama Celia hâlâ bahaneler buluyor, hâlâ özürler uyduruyordu. Savaş da bir bahaneydi... Herkes savaşırken onun resim yapması beklenemezdi elbet. Yapılacak çok daha önemli, sürüyle iş vardı. Hastanelerde yerleri silmek. Kantinlerde hizmet etmek. Körlerin eğitim merkezlerinde çalışmak. Yalnız, hiç bir bağı olmayan bir insanın yapabileceği okadar çok şey vardı ki. Celia gibi yalnız, bekâr bir kızın, örneğin. Celia, «Bütün o işleri yaptım» diye düşündü, «Hiç durmadan, ara vermeden çalıştım, didindim. Benim kadar çok çalışan pek az kadın vardı. Evet ama, neden kendi kendime konuşup duruyorum böyle? Neyi kanıtlamaya çalışıyorum? Savaş sona erdi, savaş bitti, öldü. Tıpkı babam gibi. Ne için yaşıyorum öyleyse şimdi?»

Tek çorabı elinde, yatağın üzerine oturdu. Karşısındaki duvar boştu. Caroline duvara hiç resim asmamıştı. Bütün resimleri toplayıp kaldığı yatılı okula götürmüştü. Neden böylesine küçük bir kızı yatılı okula verirlerdi sanki? Maria, «Kendisi gitmek istedi» diye açıklamıştı, «Evde sıkılıyor». Celia sormak istediği şeyi soramamıştı bir türlü. Maria'ya dönüp, «Madem Caroline evde sıkılıyor, neden bırakmıyorsunuz onu, gelip benimle otursun?» diyememişti. Seviyecek, bağıra basılacak biri olurdu hiç değilse böylelikle hayatında. Yaşamak, var olmak için bir neden olurdu. Ama olan olmuştu bir kere. Artık böyle bir istek belirtmek için çok geçti. Caroline okulunda mutluymuş ve Celia onun yatağına oturmuş, boş duvara bakıyordu... Boş duvara.

Acayip bir gündü doğrusu o gün. Bütün mesele buydu. Hava çok yağmurluydu. Dışarı çıkamamışlar, yürüyememişlerdi. Charles huysuz ve sinirliydi. Celia çorabını giydi. Sonra dönüp yatağın örtüsünü açtı. Hiç değilse bir başkasını bu işi yapmaktan kurtarmış olurdu böylelikle. Geceliğini, yünlü gece hırkasını, gece çoraplarını ve yırtık kulaklı oyuncak tavşanını yastığın üzerine koydu. Babası öldükten sonra eşyalar satılırken kurtarabildiği üç-beş şeyden biri de bu tavşandı.

Maria: «O kadar çok hurda eşya var ki» demişti, «Eminim, dörtte biri bile çoktur sana. Londra'daki evim için şu yazı masasını, oturma odasındaki o yuvarlak masayı, bir de oldum olası pek sevdiğim o sallanan koltuğu istiyorum. Ama sen de kendini bu eşya yığınının içine gömüp boş yere yorma. Nasıl olsa, hepsi bombalanacak günün birinde.»

Niall hiç bir şey istememişti. Yalnız, birkaç kitapla Sargent'in yapmış olduğu annesinin tablosunu almıştı. Celia ise her şeyi birden istemişti. Ama nasıl elinde tutabilirdi ki bunca eşyayı? Nereye ko-

yardı? Savaş sona erene dek, günü gününe bir hayat yaşamak zorundaydı. Bildik eşyaları atmak öyle dokunmuştu ki içine. Eski takvimleri, Noel kartlarını bile atmaya kıyamamıştı. Aşağı kattaki tuvalette Maria'nın evlendiği yıldan kalma bir takvim asılıydı. Celia o takvimi bir daha değiştirmemişti, çünkü resimdeki baharda çiçek açmış elma ağaçları öylesine güzeldi ki. Yılbaşında küçük etiketler alıp resmin altına yapıştırmıştı. Ne zaman baktıysa neşe vermişti resim ona; üzgünlük, umutsuzluk anlarında içini açmıştı. Derken, ev satışı çıkarılınca, o takvim gibi daha birçok ufak tefek şey de çaresiz atılmıştı. Böylece elma çiçekleri de çöp sepetini boylamışlardı. Ama iş bununla da bitmemişti. Çöp sepetini boylamayan daha arabalar dolusu eşya vardı çünkü. Hepsi de gereksiz, işe yaramaz şeylerdi. Fincanlar, tabaklar, kahve ibrikleri. Babası ibrikte pişmiş kahveyi severdi. Sonra o yeşil vazo da saklanmalıydı ne olursa olsun. Truda vazoya su doldururken kenarını kırmıştı bir gün. Çünkü tam o sırada kilerden portakal suyu almaya giden Niall Truda'ya teslimmişti. Yeşil vazo on altı yaşındaki Niall'ın simgesiydi onun için. Kâğıt bıçakları, tepsiler, piring şeritli eski kömür kovası, hepsi alakonulmalıydı. Bir zamanlar her gün kullanmışlardı bunları. İşe yarar şeylerdi hepsi de. Yapıldıkları amaca iyi hizmet etmişlerdi. Bir çağı, bir dönemi hatırlatıyorlardı. insana.

Sonuç olarak, Celia'nın oturduğu Hampstead'deki küçük ev, ağzına kadar gereksiz ıvır-zıvırla dolmuştu. Öyleyken, Celia yakınmıyordu, sevdiği eşyaları çevresinde görmekten hoşnutluk duyuyordu. Şimdi yastığının üzerinde duran tek kulaklı oyuncak tavşanı da öyle...

Hikâyelerle resimleri ihmal etmesinin bir nedeni de buydu elbet. Eve taşınmak çok vaktini almıştı. Celia yalnız hafta içinde evinde kalıyor, hafta sonlarını ise hep Farthings'te geçiriyordu. Hiç değilse, şimdiye kadar bu böyle devam etmişti. Celia durdu, Maria'nın, kendisine büyük geldiği için ona vermiş olduğu mandalina rengi ceketini giydi. «Neden bugün her şeyde bir belirsizlik var?» diye düşündü, «Yaz geceleri fırtına çıkmadan önce de böyle bir belirsizlik, bir durgunluk çöker havaya. Ya da çocuklardan birinin ateşi ansızın yükseliverip de, insanın kafası çocuk felcinden başka hiç bir şey düşünemez hale gelince böyle olur.»

Bir gün önce Farthings'e geldiğinde, her şey her zamanki gibiydi, hiç bir değişiklik yoktu oysa. Cumartesi günü her zaman bindiği trene binmişti. Maria tiyatrodan sonra, gece gelmişti elbet Niall'la birlikte. Celia, Charles, Polly ve çocuklar her cumartesi akşamı yaptıkları gibi, birlikte akşam yemeği yemişlerdi. Charles öğleden sonra çıkıp bir yere gitmiş, Celia da Polly ve çocuklarla birlikte yürüyüş yapmıştı. Charles'la akşam yemeği faslı her zamankinden daha sessiz geçmemişti. Radyoyu açıp müzik dinlemişler, haberlere kulak vermiş-

lerdi. Celia bir hafta önce Maria'nın yırttığı bir yastık kılıfını onarmıştı. Sonra Maria'yla Niall için gece yemeği hazırlıklarına girişmişti. Hiç kuşkusuz, aç geleceklerdi. Niall'la Maria'nın yemeğini Celia hazırladı mı, Polly ile Bayan Banks geç saatlara kadar onları beklemek zorunda kalmadan yatabiliyorlardı. Ayrıca Celia'nın hoşuna da gidiyordu kardeşlerine yemek hazırlamak. Bir alışkanlık haline gelmişti bu. Bir kere, Celia Bayan Banks'ten daha iyi yemek pişiriyordu. Otekilerin dediğine göre, eli çok daha tatlıydı. Belki bütün bu işleri yapmakla, kendi üstüne gereğinden çok sorumluluk yüklenmişti. Belki Charles buna sinirleniyordu, olur ya.

Birden, yıllardır varsaydığı şeyler - hafta sonlarında Farthings'te kalmak, Maria'nın yastıklarını onarmak, çocukların çoraplarını yamamak gibi - kaypaklaşıverdi, kararsızlaştı sanki. Bütün bunlar onun hayatının bir parçası değildi artık; sürekli de değillerdi. Günün birinde sona erecek, biteceklerdi; savaş gibi, babası gibi tıpkı. Celia mandalina rengi ceketini çenesine kadar ilikledi, burnunu pudraladı. Aynaya göz atınca, kaşlarının ortasındaki yaşını ele veren o eski çatıklığı gördü. Orayı da pudraladıysa da, çatıklığı gideremedi.

Truda boyuna: «Çatma bakayım şu kaşlarını!» diye paylardı onu, «Senin yaşındaki çocukların ikide-bir kaş çatması doğru değildir.»

Babası da: «Gülümse, yavrum, gülümse» derdi, «Bütün dünyanın sıkıntısını kendi omuzuna yüklenmişsin gibi bir halin var.»

Ne var ki, söylenenlerin hepsi boşa gitmiş, çatıklık-iki kaşının ortasında yer etmişti. Hiç geçmeyecekti artık. Hele şimdi, hiç... Karın boşluğundaki sancı gibi, o da geçmeyecekti. Babasına hastabakıcılık ettiği yıllarda hafiften hafife başlamıştı bu kemirici sancı; sonra da savaş boyunca sık sık gelip gitmişti. Öyle keskin, şiddetli bir sancı değildi. kemiriciydi yalnız. Belli yiyecekleri yiyince sindirim sisteminin iyi çalışmadığını gösteriyordu. Hoş, bozuk bir şey varsa, çek-tireceği o röntgenler nasıl olsa durumu açıklayacaktı. Gelecek hafta olacaktı röntgen sonuçlarını. Gene de kaşının çatıklığı gibi, sancı da devam edip gidecekti büyük olasılıkla. Bir kadın otuz yaşını geçer de evlenmemiş olursa, elbet birtakım bozukluklar meydana gelirdi vücudunda; bir yerinden bir yeri ağırırdı.

Şimdi aşağıya inip oturma odasına girse, gong çalmadan ateşi canlandırırsa mıydı acaba? Ama ya Charles oradaysa? Charles ona bakıp, ya şöyle düşünürse: «Neden burası kendi eviymiş gibi davranıyor?» Evet, böyle düşünebilirdi. Gene de birinin ateşi canlandırması gerekti. Polly mutfakta, Bayan Banks'e yardım ediyor olmalıydı şimdi. Celia, «Şu anda yapacağım her şey, Charles'a işlerine burnumu sokuyorum izlenimini verebilir» diye düşündü, «Salatayı karıştırmak, örneğin. Öteden beri salatayı ben karıştırırım burada. Kimse bilmez nasıl karıştırılması gerektiğini, şeker katmayı hep unuturlar. Şu var

ki, gerçekte Maria'ya düşer bu işi yapmak. Maria'ya, ya da Charles'a. Şimdi ne yaparsam yapayım, başkasına öyle gelmese bile, kendime küstahlık ediyordum gibi gelecek. Huzur bozuldu bir kez. Farthings artık bir yuva değil benim için. Hafta sonu tatili için konuk olarak geldiğim yabancı bir ev artık burası.»

Odadan çıktı. Charles'la karşılaşmamak için, arka merdivenlerden aşağıya indi. Böylece yemek odasına öbür kapıdan girebilir ve gong çalana kadar Polly'yle birlikte orada bekleyebilirdi. Gelgelelim işler hiç de umduğu gibi gitmedi. Çünkü Charles kilerin önünde durmuş, telefonla konuşuyordu. Çalışma odasındaki telefon bozuktur; daha bir gün önce Charles bundan yakınmıştı.

Celia merdivenlerin gölgesine çekildi, Charles'ın konuşmasını bitirmesini bekledi. Celia kendisi de birçok kereler kilerin yanındaki telefonu kullanmış, tren saatlarını öğrenmek için istasyona, ya da bir otomobil çağırmak için kasabadaki garaja telefon etmişti. Ahizeyi kaldırıncı çoğu kez bir ses çalınırdı kulağına; yatak odasındaki telefondan şehirlerarası konuşmalar yapan Maria'nın sesiydi bu. Genellikle Londra'yla konuşurdu. Celia konuşmanın iş konuşması mı, yoksa... başka bir şey mi olduğunu Maria'nın sesinden hemen anlardı. Çok kez «başka bir şey» olurdu. Celia telefonu yerine bırakıp beklerdi; ta ki konuşmanın bittiğini belirten tıkırtı duyulana dek. Bu akşam Charles telefonla konuşurken Celia nedense birden bunu hatırlamıştı.

Charles: «Kararım kesin» diyordu, «Bugün öğleden sonra kararımı verdim. Bu işi böyle sürdürmeye çalışmak boşuna. Bu gece onunla konuşacağım.» Bir sessizlik oldu. Sonra Charles: «Evet» dedi, «Tam takım. Üçü de burada.» Bir sessizlik daha oldu. Sonra gene Charles'ın sesi duyuldu: «Oldukça tatsız geçti günüm. Ama şimdi daha iyiyim. İnsan bir kez karar verecek cesareti kendinde buldu mu, artık her şey daha iyi gider zaten.»

Charles geri dönünce, açık kiler kapısını fark etti. Ayağıyla kapıyı itti. Kapı bir sallandı, sonra kütte dek kapandı. Charles'ın sesi şimdi yumuşak, bulanık bir mırıltı haline gelmişti.

Arka merdivenin duvarına yaslanmış, konuşmanın bitmesini bekleyen Celia, birden ürperdi. Bir şeyler olacaktı. Üçümüzün de şimdiye kadar bilmediği bir şeyler olacaktı... Celia kendi durumunu, evin işlerine aşırı burnunu sokmakla hata edip etmediğini düşünmüyordu artık. İş bundan çok daha büyük, çok daha önemliydi. Sessizce merdivenden süzülüp kilerin önünden geçti, yemek odasına daldı. Yüzünün rengi dalga dalga çekilir, solarken, salatayı karıştırmaya başladı.

Gongun sesi evin içinde bir çağırı gibi yankılandı.

XXII

FARTHINGs'teki yemek odası uzun ve dardı. Masa maundu; iki ucunda yaprak süsler vardı. Sandalyeler de maundu. Dimdik, kaskatı arkalkıkları, daracık, ince bacakları vardı. Halı kurşunîydi, rengi açık kurşunî duvarlarınkinden daha koyuydu. Yemek odasında hiç bir zaman odun ateşi yanmazdı. Yalnız bir elektrik sobası vardı; yemeklerden önce yakılır, sonra söndürülürdü. Bir keresinde, Maria dikkatsizliğinden sobada çiroz balıklarını yakmıştı. Dumanlar tüten balıkların yağlı suyu sağa, sola sıçramış, sobanın tertemiz, lekesiz yüzünü berbat etmişti. Polly sonradan sobayı iyice silip temizlemeye çalışmıştı ama, yanmış balığın izlerini büsbütün gidermeyi başaramamıştı.

Lekeler hâlâ duruyordu. Tertemiz, kusursuz yemek odasında kirli görünüşlü tek şey bu lekelerdi. Hiç bir zaman içinde hayal kurulamayacak, konuşulup gülünemeyecek bir odaydı burası. Pazar akşamlarına özgü geleneksel yemekler Charles'ın sandalyesinin arkasındaki servis masasında duruyordu. Yeşil, kulplu toprak çanaklar içinde çorba, ısıtılmış çorba tabaklarına boca edilmeyi bekliyordu. Bu çorba tabakları salt kibarlık olsun diyeydi. Çünkü çorbayı doğrudan doğruya toprak çanaklardan içmeyi severlerdi gerçekte. Böylece bulaşık da daha az oluyordu. Soğuk sövüş tavuk, renk katmak için, maydanozla süslenmişti. Sosis de vardı. Ayrıca öğlenden kalma kızarmış budun artıkları, yarı yarıya küçülmüş bir halde, yenmeyi bekliyordu. Kızarmış patatesle doldurulmuş, üzerine soğumasın diye bir peçete örtülmüş sebze tabağı da şölen yemekleri arasındaydı. Sonra salata da vardı elbet. Meyvalı bir turta, pasta ve kocaman bir dilim Rokfor peyniri yemeği tamamlıyordu.

Niall açılmamış bir şişe kırmızı Bordo şarabını görünce, rahat bir soluk aldı. Şarap şişesi büfenin üzerinde duruyordu, önceden getirilip ılatılmadığı belliydi. Kıyafet değiştirmek için yukarıya çıkmadan önce Maria'yla birlikte içtikleri cin şişesinin boşalmış olduğu da gözünden kaçmadı. Oysa onlar bıraktığında, şişenin üçte ikisi doluydu daha. Konukları olmadıkça ağzına kokteyl koymayan, şarabını içmek için daima yemek vaktini bekleyen Charles içmiş olsa gerektiği geri kalan cini. Niall kaçamak kaçamak Charles'a baktı ama Charles bu bakışı göremedi. Sırtını dönmüş, çeliğin üzerinde bıçağını biliyor, tavuğu kesmeye hazırlanıyordu. Polly onun hemen yanibaşında durmuş, tabakları dağıtmaya hazır bekliyordu. Celia sofraya oturmuştu bile. Gümüş peçeteliğinden peçetesini çıkarıyordu; buraya her gelişinde hep aynı peçeteliği kullanırdı. Ama şimdi düşünceli, dalgın gözlerle, sorarcasına peçeteliğe bakıyordu.

Banyo suyunun son kalıntısı da pencerenin dışındaki kirli su borusundan akıp gitti. Yukarıdaki yatak odasında Maria'nın gezindiği duyuluyordu. Kimse konuşmuyordu. Charles tavuğu kesmeye devam etti. Yavru köpek dışarıdan kapıyı tırmaladı. Celia, içgüdüsel olarak yerinden kalktı, hayvanı içeri almak için kapıya doğru seğirtti. Sonra yarı yolda duraksadı, kararsız bir tavırla dönüp tavuğu kesmekte olan Charles'a baktı.

— «Köpek ne olacak?» diye sordu, «İçeri alayım mı onu?»

Charles onu duymamış olacak ki, karşılık vermedi. Celia kaygılı gözlerini bu kez Niall'a dikti, sonra gidip kapıyı açtı. Köpek yan yan yürüyerek içeri daldı, kıvrıla büküle gelip masanın altına yattı.

Charles, şaşırtıcı bir tavırla: «Kim göğüs istiyor?» diye sordu.

Niall, «Şu anda üçümüz yalnız olsaydık, ya da şuradaki Charles değil de Maria olsaydı, hoş bir şakanın başlangıcı olurdu bu» diye düşündü, «Böylece yemek de neşeli bir hava içinde yenirdi. Ben ol-dum olası göğsünü severim tavuğun ama, pek ender olarak benim payıma göğüs eti düşer. Ancak bu gece beyaz et falan düşündüğüm yok. Bu gece işi şakaya vurmaya kalkışmak, patırtıyı davet etmekten başka bir şey olmayacak. Hem sonra, bana düşmez ilk sözü söylemek. Celia'yı beklemeli iyisi mi...»

Celia, yanakları kıpkırmızı, çabuk çabuk konuşarak: «Zahmet olmazsa, bana bir kanat ayırabilir misin, Charles?» diye mırıldandı, «Bir de sosis rica edeceğim. Küçük olsun lütfen.»

Charles'ın oturup çorbasını içmeden önce ikinci yemeği dağıtmaya başlaması görülmüş şey değildi. Bu akşam her şey bir tuhaftı zaten. Gelenek bozulmuştu. Yalnız Polly hiç bir şeyin farkında değildi, gene her zamanki gibi anlamsızdı. Derken Polly elinde küçük tepsiyle geldi, çorba tabaklarını dağıtmaya başladı. Ama o bile sanki bir şeylerin bozuk gittiğini sezinler gibiydi. Başı bir yana eğik, şaşkın bir serçe gibi, bir an durdu. Sonra gülümseyiverdi.

— «Radyoyu açmayı unutmuşum» dedi.

Son çorbayı da sahibine verdikten sonra, yemek odasının köşesinde duran radyoya doğru seğirtti, düğmeyi açtı. Çok açmıştı, ses alabildiğine yüksek çıkıyordu. Gırtlaktan yükselen bir tenor sesi havayı acıyla doldurdu bir anda. Niall irkilerek yerinden sıçradyısa da, bir gözü hâlâ Charles'taydı. Neyse ki Polly sesi kısmayı akıl edebildi de, tenorun bağırtısı bir fısıltı haline geldi. Dinleyenler için olmasa bile, tenorun kendisi için «Kilise Çanları Çalıyor»du. Her şeye rağmen bu ses hepsine ilâç gibi gelmiş, sessizliği yırtmıştı. Sanki radyodaki tenor da yemeğe davetli konuklardan biriydi, bir farkla: Onun öbür konuklar kadar çaba harcamasına gerek yoktu...

Niall, «Çorba insanın yaradılışını ortaya vurur» diye düşündü, «Celia, Truda'nın üçümüze de öğrettiği biçimde, kaşıkla içer çorba-

sını örneğin. Ancak çorbayı tabağa boca etmez, doğrudan doğruya toprak çanakta içmeyi sever. Savaşta kalma bir alışkanlık olsa gerek bu da. Polly kâseden minik minik yudumlar alır, bir parmağı da sürekli bükülü durur. Her yudumu aldıktan sonra kâseyi tabağın içine bırakır, sonra gene kaldırır. Eski günlerde olsa, üçümüz de «çıtıktırıldım» derdik ona, kuşkusuz. Charles ise kişiliğine uygun biçimde - besbelli zamanın başlangıcından beri tüm Wyndham soyundan gelenlerin içtiği gibi - içer çorbasını. Ta çocukluğundan beri, üniformalı uşakların getirip sunduğu kocaman çorba kâselerine alıştıdır çünkü. Bulaşık çıkıp çıkmayacağını hatırına bile getirmeksizin çorbayı kâseden tabağına boca eder, kaşığını yan tutarak, tabağını da eğerekten içer çorbasını. Oysa ben... Ağgözlülük eden bir benim galiba aralarında...» Sonra dudaklarını çorba kâsesine yapıştırarak, kocaman yudumlar halinde çorbasını içmeye koyuldu.

Maria en sonunda yemek odasına gelebildiğinde, radyodaki tenor «O sevdiğim solgun eller» şarkısını söylüyordu. Maria alel-acele giyinmişti. Sabahlığının altına hiç bir şey giymezdi; Niall bilirdi bunu. Sabahlığı kadifeydi, altın rengiydi. Her pazar bu sabahlığı giyer, beline de Niall'ın bir zamanlar ona Paris'ten almış olduğu parlak taşlı kemeri takardı.

Niall, «Neden böyleyken her zamankinden daha güzel görünüyor acaba?» diye şaşmaktan kendini alamadı, «Saçlarına gelişigüzel bir tarak takıp yüzünü pek hafif pudraladığı zaman, zahmeti göze alıp özene bezene giyindiğinden çok daha güzel oluyor. Kendi acayıplığımdan, aykırılığı sevdiğimden mi, yoksa aşk dolu yılların verdiği alışkanlık ve bilgiçlikten mi, bilmiyorum ama, onu en çok böyle anlarda canım çekiyor; şimdiki gibi birazcık dağınık ve baştansavma, ya da ilk uyandığı zamanki gibi mahmur, ya da saç bigudilere sarılı, yüzü makyajsız, kreme bulanmış haliyle...»

Maria, gözlerini aça aça: «A! Geç mi kaldım?» dedi, «Özür dilerim.»

Gidip Charles'ın tam karşısındaki yerine oturdu. Sesi masum, saf görünmek istediği zaman takındığı sestti. Gongu duymamıştı, akşam yemeğinin saatini bilmiyordu sanki. Niall, «Anlaşıldı» diye düşündü, «Bu akşamın motifi bu olacak besbelli. Demek Maria bu akşam için bu rolü uygun gördü. Hepimiz geriye, Mary Rose'a, şu göksel kıza, ıssız adadaki şu kayıp yavrucağa dönüyoruz demek. Charles'ı etkilemeyi başaracak mı, başaramayacak mı, bakalım, göreceğiz. Çünkü Maria'nın pek vakti kalmadı, süre gitgide kısalıyor.»

Charles: «Akşam yemeği her zaman sekizde yenir bu evde» dedi, «Yıllardır, senin isteğinle, bu böyle sürüp gidiyor. Bu akşam da tam sekizde oturduk sofraya.»

Niall, «Üçümüz de sıraya dizildik» diye düşündü, «Şefin buyruğu

altındayız, hareket emrini bekliyoruz. Ama önemli olan, asıl Maria'nın çorbasını nasıl içeceği. Kaşıkla mı içiyor, yoksa doğrudan doğruya kâseden mi yudumluyor? Hiç dikkat etmemiştim şimdiye kadar. Sanırım, ruhsal durumuna göre değişiyor olmalı bu...»

Maria yeşil, toprak çorba kâsesini iki eliyle birden tutup kaldırdı; severek dudaklarına yaklaştırdı, çorbanın sıcaklığı yüzünü yaladı. Neye benzediğini anlamak için, kokuyu derin derin burnuna çekti. Sonra, doğrudan doğruya kâseden çorbasını yudumlamaya başladı. Kâseyi hâlâ iki eliyle tutuyordu. Yalnız ağır ağır, düşünceli düşünceli içiyordu çorbasını, Niall gibi kocaman yudumlar almıyordu. Derken başını kaldırıp Niall'a baktı. Onun hafifçe gülümseyerek, dikkatle kendisine bakmakta olduğunu gördü. Maria da ona gülümsedi. Çünkü Niall'dı karşısındaki. Yalnız birazcık da şaşkındı, çünkü Niall'ın niçin gülümsediğini anlayamamıştı. «Acaba yanlış bir şey mi yaptım?» diye düşündü, «Yoksa radyodaki ezgiden dolayı mı gülümsüyor? Şarkıda unuttuğum şifreli bir anlam falan mı gizliydi acaba? **Shalimar'daki o sevdiğim solgun eller...** Sahi, neredeydi Shalimar? Ne güzel, ne dokunaklı bir yakarış var bu şarkıda! Evet, tenorun o aygın-baygın sesine rağmen şarkı çok güzel... Sıcak, dupduru bir ırmak; Chartreuse'ün rengi... Neden sanki hiç Hindistan'a gitmedim, orada bir turne yapmadım? Her zaman gidebilirim istesem. Racalar, aytaşları, eşek sütü banyoları. Peçeli kadınlar. Ya da kocası ölünce, onunla birlikte yakılan kadınlar...» Maria masadakilere göz gezdirdi. Sessizlik korkunçtu, eziciydi. Bir başkasının savaşması gerekliydi sessizlikle. Maria'nın bunu yapacak hali yoktu.

Polly masadan kalktı, çorba kâselerini toplamaya başladı.

— «Çocuklar yıkanırken öyle gülünçtüler ki, Annemiz» dedi, «Ne deseler beğenirsiniz? «Niall Dayı'yla Annemiz hâlâ çocukluklarındaki gibi banyoda beraber mi yıkanıyorlar? Annemiz gözüne sabun kaçınca kızıyor mu?» demesinler mi?» Polly çocukların haline neşeyle güldü ve ötekilerin bir şey söylemesini bekledi.

Celia, bitkin bir halde, «Tam şu sırada, bula bula bunu mu buldu söyleyecek?» diye düşündü, «Bundan daha korkunç, daha yersiz bir davranış olamaz. Üstelik üçümüzün yalnız olmadığımızı düşünmeden, ya da buna aldırmadan, ben de tıpatıp aynı şeyleri söyleyebilirdim!...»

Niall, sertçe: «Üçümüz birlikte yıkadığımız günleri ben pek hatırlayamıyorum, siz hatırlıyor musunuz?» dedi, «Maria öteden beri bencildi su konusunda. Bütün suyu kendine harcamak isterdi. Yalnız, Celia'nın sırtını sabunladığımı hatırlıyorum. Tombul tombuldu. Çorba tabağını alır mısın lütfen, Polly?»

Tenor şimdi «Tozdan Bile Değersiz» adındaki şarkıyı söylemeye başlamıştı. Charles'ın yüzündeki anlama bakılırsa, çok da yerindeydi

bu şarkı. «Senin arabanın tekerlekleri altında tozdan bile değersizim». Niall tozdan bile değersizdi. Üçümüz de tozdan değersizdik. Ve Charles, kamçısını şaklatarak, arabayı tozların üzerinden sürmekteydi...

İkinci kap yemek, çocukların dokundurmalarından söz edilmek sizin dağıtıldı. Niall'in payına uzun, etsiz bir tavuk budu düşmüştü. A, zararı yok, göğüs yerine but da olsa olurdu ya, Charles şu kırmızı Bordo şarabını ne zaman ısıtmak niyetindeydi acaba? Daha da önemlisi, şarabı ısıtıp bize de vermek niyetinde miydi, değil miydi?

Charles şu anda salatayı dağıtıyordu. Kim olsa dağıtabilirdi salatayı. Ama şarabı dağıtıp dağıtmamak doğrudan doğruya onun elindeydi. Niall'in yapamayacağı bir şey varsa, o da Charles'in evinde şarabı dağıtmaktı. Niall, baktı bir şey olacağı yok, tavuk budunu yemeğe koyuldu. «Şarap içemiyoruz, bari budun hakkını yemeyelim» diye düşündü.

Lâdes kemiği Polly'ye düşmüştü. Birazdan o lâdes kemiği yüzünden dünyanın işi açılacaktı başlarına. Polly kemiği alıp güzelce temizleyecek, sonra Maria'ya uzatacaktı: «Annemizin bir dileği var mı? Annemiz gönlünün istediğini yapabilseydi, ne dilerdi acaba?» Lâdes kemiği tehlikeliydi. Sanki neden Charles kendine ayırmamıştı o kemiği?

Tavuğun göğsü tümüyle Maria'nın payına düşmüştü. Maria tasasızca yiyordu göğsü. İyi parçanın kendisine ayrılmış olduğunu düşünmeden yiyordu. Charles ise tavuğun öbür kanadını yemekle meşguldü. E, tavuk onun tavuğuydu ne de olsa; iyi parçayı yemek de hakkıydı elbet. Maria tabağına salata aldıktan sonra ötekilere baktı.

— «Bir şey içmiyor muyuz?» diye sordu.

Mary Rose'du bu. Yalnız, birazcık hırçınca, asık suratlı bir Mary Rose'du. Simon tarafından kiraz ağacının üzerinde acı-acına biraz uzunca süre yalnız bırakılmış bir Mary Rose...

Charles, aynı acımasız suskunluk içinde, büfeye doğru seğirtti. Şarabı dağıtmaya başladı. Isıtmaya yeltenmedi bile. Celia ile Polly içmeyeceklerini söyleyince, Niall derin bir soluk aldı. Polly, kendisine ne zaman içki ikram edilse yaptığı gibi, gene soluk soluğa gülererek: «A, hayır, Bay Wyndham, sakın bana koymayın» dedi, «Yarını akli başında karşılamalıyım.»

Charles: «Biz de öyle» diye karşılık verdi.

İşte bu şaşırtıcıydı. İşte bu haksızlıktı. Hayal dolu, buğulu mavi gözleriyle, Mary Rose bile bu işe şaşmıştı. Niall onun kaygı, kuşku dolu gözlerle masanın öbür ucunda oturan kocasına baktığını gördü. Sonra Maria yeniden rolünü oynamaya koyuldu.

Savunmanın en iyi yolu saldırmaktır. Biri boyuna söyler dururdu bunu. Kimdi acaba? Montgomery, ya da Slim olsa gerek Niall bu

sözleri savaş sırasında radyodan defalarca dinlemiş olduğunu hatırlıyordu. «Bu düstur bu akşam da söker mi ki?» diye düşündü, Acaba düşmanıma - Charles'a - doğru eğilip, «Baksana-a bana, nedir bu yaptıkların? Neredeyiz, bir bilelim!» desem, Charles ne yapar? Boş gözlerle şaşkın şaşkın bakar mı bana?..» Şu eski günler çok daha iyiydi, kuşkusuz. Düelloların yapıldığı eski, yitik günler. Tuzla-buz olan bir şarap kadehi. İpek bir boyunbağının üzerinde kızıl bir şarap lekesi. Kılıcın kabzasına giden bir el. Yarın mı? Evet, gün ışıırken... Şimdi ise bir şey yapamıyordu insan. Saldıra saldırı tabağınızdaki tavuk buduna saldırıyordunuz, hepsi o kadar. Şarabınızı içiyor ve şarabı soğuk, buruk buluyordunuz. Charles ikinci kadeh cini yuvarladıktan sonra şarap mahzenine inmiş, el yordamıyla araştırmaya koyulmuş, bu arada Berry Biraderler firmasının savaş öncesi şaraplarını atlayarak başka bir şarap bulup çıkarmış olsa gerekti. Sirkelik üzümlerden yapılma bir şaraba benziyordu. Neyse, önemi yok. İçelim bakalım...

Celia salatanın içinde bir tırtıl buldu. Kimse görmesin diye, tırtılı usulca salatanın dış yapraklarından birinin altına sakladı. Bayan Banks pek o kadar titiz değildi anlaşılan. İyice yıkayıp çalkaladıktan sonra o kadar kolaydı ki salata yapraklarını temizlemek. Her yaprağı tek tek denetlemeli, sonra bir bir yıkamalı, sonra da temiz, ıslak bir bezle güzelce kurulamalıydı. İyi ki tırtıl Maria'nın tabağına düşmemişti de salata kâsesinin içinde kalmıştı. Çünkü hemencecik: «A, aman yarabbi!.. Şuna bakın!» diye atılırdı ortaya. Nedendir bilinmez ama, bu akşam böylesine bir atılım çok yersiz kaçardı.

Ne olurdu, biri konuşup da şu sessizliği bozsaydı. Ama tatlı, kolay yoldan yapsaydı bunu. Çocuklar burada olsaydı, yardımları olurdu şimdi. Çocuklar bir şey bilmeden, saf saf gevezelik ederlerdi şimdi burada olsalardı...

Tam o sırada radyodan spikerin sesi duyuldu. «Sayın dinleyiciler, şimdi de Niall Delaney'in dans ezgilerinden seçme parçalar sunuyoruz...»

Polly lâdes kemiğinin üzerinden geniş, parlak bir gülümsemeyle ötekilere baktı: «A, ne güzel!» dedi, «Hepimizi hoşnut eder işte bu.»

Hepsini hoşnut ederdi belki ama, Niall Delaney'in kendisini değil. Niall, «Ah, Tanrım, ne terslik!» diye düşündü.

Sonra yüksek sesle: «Başkalarının önünde insanın kendi yanlışlarını dinlemek zorunda kalması hayli güç oluyor» dedi, «Bir yazar yazarlığı bir kez dener başaramasa bile, bunu unutulabilir. Ama besteci - hele başarısız bir besteci - öyle mi ya...»

Polly: «Böyle konuşmamalısınız, Bay Niall» diye atıldı, «Hep küçük göstermeye çalışırsınız kendinizi. Eminim, kendiniz de biliyorsunuz şarkılarınızın herkesçe nasıl tutulduğunu. Bayan Banks'ı mut-

fakta bulaşık yıkarken dinleyin hele bir. Onun o bet sesi bile bozamıyor şarkılarınızı! A, en sevdiğim şarkı çalıyor...»

Beş yıl önce yalnız Polly'nin değil, herkesin en gözde şarkısıydı bu. Neden geri getirmeli, neden hortlatmalı şimdi bu şarkıyı? Neden yitik ruh durumlarının içinde kaybolup gitmesine, ölmesine göz yummamalı? Üstelik, manyaklar çok da hızlı çalıyorlardı parçayı!.. O korkunç, sıçrar gibi ritim... sabahın dokuzuydu bu şarkıyı bestelediğinde ve güneş odasının penceresinden içeriye doluyordu. Sabah yataktan kalkmakta o kadar zorluk çeken Niall için, öyle beklenmedik bir şeydi ki bu. Daha uyanırken, şarkı kafasındaydı. Piyanoya koşup ezgiyi çalmaya başlamış, sonra da Maria'ya telefon etmişti.

— «Ne var? Ne istiyorsun?» Maria'nın sesi uykudan ağırlaşmıştı. On buçuktan önce telefonla aranmaktan nefret ederdi.

— «Dinle. Sana bir şey dinletmek istiyorum.»

— «Olmaz.»

— «Çıldırma beni. Dinle diyorum.»

Şarkıyı beş-altı kez çalmış, sonra ahizeyi yeniden eline almıştı. Marianın o andaki halini gözleri önüne getirebiliyordu: Baş tırbanla sarılı, göz kapaklarında gözlerinin dinlenmesi için birer pamuk.

Maria: «Evet, olabilir» demişti, «Yalnız, sonu böyle bitmemeli, bence. Bak işte şöyle olmalı.» Sonra da şarkının son dizesini başka biçimde söylemişti. Ses aşağı doğru ineneğine, yukarı doğru çıkıyordu Maria'nın söyleyişinde. İşin tuhafı, ezgi kafasına takılabili beri Niall'in da yapmak istediği asıl buydu.

Niall: «Yani şöyle mi demek istiyorsun?» diye sormuştu, «Bir dakika dur da, telefonu piyanonun üzerine koyayım.»

Sonra ezgiyi yeniden - bu kez Maria'nın istediği gibi son dizede sesi yükselterek - çalmıştı. Piyano taburesinde sakat gibi oturmuş hem çalıyor, hem gülüyordu. Ahizeyi çenesiyle omuzu arasına sıkıştırmıştı. Bu arada Maria da telefonun öbür ucunda ezgiyi mırıldanıyordu.

— «E, artık uyuyabilir miyim?»

— «Evet, uyuyabilirsen mesele yok.»

O andaki ruh halinin bütün zevki buydu işte; beş dakikalık, bilemediniz bir saatlik bir zevk. Sonra zevk diye bir şey kalmıyordu. Çünkü ezgi artık onu mırıl mırıl söyleyen başkalarının malı oluyordu. Bayan Banks'ın, Polly'nin malı... Niall'in yerinden kalkıp radyoyu kapamak geldi içinden. Tatsız, yersiz bir şeydi şu anda bu şarkının çalınması. Sanki Niall kendisi radyo yönetimine bu şarkıları tam şu sırada çalmalarını, böylece Charles'a nispet yapmak istediğini söylemişti. Modern, oynak bir meydan okuyuş! Eh, ne yapalım, benim elimden bu kadarı geliyor. Ya senin elinden gelen ne, bir görelim hele?..

Charles, ağır ağır: «Evet» dedi, «Ben de en çok bu şarkıyı severim.»

Niall, «Bunu söylerken Charles'ın gözlerinde beliren bakışı hiç bir zaman unutamayacağım» diye düşündü, «Öyle bir bakış ki insana masadan kalkıp dışarıya çıkmak, deniz kıyısına gitmek isteğini veriyor. Sonra da su sızdıran kayığımıza atlayıp kayıplara karışmak istiyorum...»

Niall, yüksek sesle: «Teşekkür ederim, Charles» dedi. Tabağındaki kızarmış patateslerden birini ortasından ikiye böldü.

Celia, «İşte tam zamanı» diye düşündü, «Her şeyi düzeltmek için fırsat bu fırsat. Dördümüz arasında bir antlaşma yapmalıyız. Charles'ı da aramıza almalıyız. Onu hep dışarıda bıraktık, üçümüzün de kabahati var bunda. Maria hiç bir zaman kavrayamadı durumu. Anlamadı, farkına bile varmadı. Kafası her zaman bir çocuk kafası olarak kaldı; araştıran, soran, meraklı bir kafa; başkalarının hayallerini yansıtan aynalarla dolu bir kafa. Maria seni düşünmedi belki, Charles, çünkü çocuklar kimseyi düşünmezler. Niall'in müziğinin yardımıyla şu an elimizde tutabilirsek, belki hâlâ her şey yoluna girebilir...»

Ne var ki Polly yeni bir pot kırmakta gecikmeyecekti.

— «Oğlan bu akşam gezintisinde öyle gülünç bir şey söyledi ki» dedi, «Bana ne sorsa beyenirsiniz? «Büyüyünce biz de Annemle Niall Dayı'm gibi akıllı ve ünlü olacak mıyız dersin, Polly?» demesin mi! Ona dedim ki, «Bu doğrudan doğruya sana bağlı» dedim, «Tırnaklarını yiyen küçük oğlanlar ünlü olmazlar» dedim.»

Niall: «Ben on dokuz yaşıma dek tırnak yedim; hem de köküne kadar» dedi.

Maria: «On sekizine kadar» diye düzeltti.

Niall'i tırnak yemekten kimin vaz geçirdiğini de biliyordu. Buz gibi soğuk gözlerle masanın üzerinden Niall'a baktı.

Celia, «İşte bitti» diye düşündü, «Fırsatı kaçırdık, iş işten geçti artık.»

Charles kendi kadehine şarap doldurdu ve tek kelime söylemedi.

Polly: «Hem sonra» diye devam etti, «İnsan yan gelip oturur, hiç bir şey yapmazsa, elbet akıllı ve ünlü de olamaz. Oğlana böyle dedim işte. «Annemiz siz yavrularıyla ve Babamız'la birlikte elbet daha çok kalmayı ister evde» dedim ona, «Ama Annemiz'in Londra'da çalışması gerek, tiyatrodaki işi var» dedim. Biliyor musunuz, ne karşılık verdi buna? «Hiç de çalışmak zorunda değil» dedi, «Salt Annemiz olabilir istese.» Ne tatlı, değil mi?»

Maria'ya gülümseyerek bardağını kaldırdı, küçük parmağını bükerekten suyunu içti. Niall, «Karar vermiyorum, bir türlü» diye düşündü, «Şu Polly kurnaz, tehlikeli, kana susamış bir canı mı, yoksa

boyunu koparılabilir bir salak mı. Sonuncusuysa, gerçekten boynu koparılmalı. Çünkü dünya ancak böylelikle kurtulabilir ondan.»

Celia yiğitçe ortaya atıldı: «Sanırım, çocuklara söylenmesi gereken şey asıl şu: Ünlü olmak hiç önemli değildir. Önemli olan, yaptığınız işi severek yapmaktır. İster sahne sanatçılığı, ister bestecilik, ister bahçıvanlık, ister musluk tamirciliği yapın ama, işinizi sevin.»

Charles: «Bu dediğin evliliği de kapsıyor mu?» diye sordu.

Celia'nın devirdiği çam Polly'ninkinden de büyük olmuştu. Niall onun dudağını dişlediğini gördü.

Celia: «Polly'nin evlilikten söz ettiğini sanmam, Charles» dedi.

Charles: «Ben de sanmam» diye karşılık verdi, «Ama oğlum ve varisim olacak çocuk evlilikten söz ediyordu, eminim.»

Niall: «Yazık ki parlak bir konuşmacı değilim» diye düşündü, «O göz kamaştırıcı yaratıklardan biri olmayı isterdim doğrusu; hani şu cümleleri gözleme gibi havaya fırlatı-fırlatıveren, hamuru tahtanın üzerinde o yandan o yana döndürürcesine lafı çeviriveren adamlardan. Bu tam fırsat olurdu benim için. Konuşmayı geniş, engin kanallara sürer, oradan da soyut düşünceler diyarına getirirdim. Ağzımdan çıkan her kelime bir cevher olurdu. «Evlilik, azizim Charles, kuştüyü bir yatak gibidir» derdim örneğin, «Kiminin payına kuştüyünün incesi, yumuşağı, kimininkine ise sivri telekler düşer. Şilteyi yırt, aç; incesi de, kalını da pis pis kokar kuştüyünün...»

Maria: «Tavuğun göğsünden hiç kaldı mı?» diye sordu.

Charles: «Özür dilerim ama, yok» diye karşılık verdi. «Hepsini sen yedin.»

Eh, bu da bir yoldu. Üstelik fazla kafa yormayı da gerektirmiyordu...

Polly: «Öteden beri yapmaya niyetlendiğim bir şey varsa» diye devam etti, «O da bir defter alıp, çocukların söylediği tuhaf şeyleri bir bir oraya yazmaktır.»

Niall: «Bu kadar iyi hatırladıktan sonra, ne diye defter tutacaksın bir de?» diye sordu.

Maria sandalyesinden kalkıp servis masasına doğru seğirtti. Pastaya çatalını daldırarak biçimini bozdu. Çatalına aldığı parçayı ağzına götürüp tadına baktı, yüzünü ekşitti, sonra çatalı elmalı turtatabağına bıraktı. Pastayla turtanın görünüşünü böylece bozduktan sonra, bir portakal alıp gene sofranın başına döndü. Başka portakal yoktu, tek portakal Maria'nın aldığıydı. Portakalı dişleyip bir delik açtıktan sonra, kabuğunu soymaya başladı.

Niall, «Şimdi başka türlü bir hava içinde olsaydık, anket açmanın tam sırasıydı» diye düşündü, «Hani üçümüz yalnızken yaptığımız anketlerden: Sevdiğiniz birini öpmek için en uygun yer neresidir? Sevdiğim kimseye bağlıdır bu. Öpmek için birini çok iyi tanımanız

şart mıdır? A, pek sayılmaz. Öpeceğim kimse az tanıdığım biriye, boynundan öperim. Sol kulağının arkasından. Oradan, başka yerlere atlarım. Daha iyi tanıdığım birini ise bileğinden öperim. Bilek mi? Neden bilek de başka bir yer değil?..»

Maria portakalını yerken, bir çekirdek fırlayıp Niall'ın gözüne çarptı. Niall, «Keşke şu anda ne düşündüğümü söyleyebilseydim ona» diye düşündü, «Söyleyeceklerim Mary Rose'u bozup toz eder, böylece gülecek bir şey çıkardı ortaya.»

Polly, Maria'nın portakalından gözlerini ayırmadan: «Korkarım, pastanın içine biraz beyaz şarap koymayı unutmuşum.» dedi.

Charles sofradan kalktı, tabakları toplamaya başladı. Niall uzanıp Rokfor peynirinden bir dilim aldı. Celia da gıcınmış görünen Polly'nin gönlünü almak için pastadan kesip yemeye başladı. Hem sonra, elmalı turta yarına gerekli olabilirdi...

Polly: «Her şeyi birden hatırlamak pek kolay değil» dedi, «Sonra, doğrusu ya, Bayan Banks'in de pek yardımı olmuyor. Bütün yaptığı, bakkala ısmarladıklarımızın yanına miktarlarını yazmak. Her pazartesi kafamı toplayıp yapılacakları düşünmesem, bu evin hali ne olurdu, bilmem...»

Niall, «Aman, pazartesilerden kaçınmalı öyleyse!» diye düşündü, «Tanrı insanları pazartesi günlerinden korusun!»

Charles ne tatlılardan aldı, ne de peynirden. Gözlerini gümüş şamdanlardan hiç ayırmadan bir bisküvi alıp ucunu kırdı, sonra şarabın geri kalanını kendi kadehine boca etti. Şarabın bütün tortusu onun kadehine gitti. İçki sertti. Charles'ın yüzü, çoğu zamanını ev dışında geçirdiğinden, enikonu esmerleşmişti. Bu yüz son zamanlarda hayli etlenmiş olmakla birlikte, pek renkli, sağlıklı değildi. Şimdi ise, şarabın etkisiyle kıpkırmızı olmuş, damarları kabarmıştı. Charles kadehiyle oynamaya başladı.

Sonra, ağır ağır: «E, ne sonuca vardınız bakalım, bu akşam?» diye sordu.

Kimse sesini çıkarmadı. Polly şaşkın şaşkın onlara bakıyordu.

Charles: «Benim haklı olup olmadığımı sakın sakın karar verebilmeniz için tam yarım gün vardı önünüzde» diye devam etti.

Üçlünün en yüreklişi bu meydan okuyuşa karşılık verme cesaretini gösterdi.

Maria: «Hangi konuda haklı olup olmadığınızı?» diye sordu.

Charles: «Asalak olup olmadığınız konusunda» diye yapıştırdı.

Bir sigara yakıp sandalyesinin arkasına yaslandı. Niall, «Kötü şarap duygularını köreltti bereket versin» diye düşündü, «Şarabını bitirene dek acı çekmeyecektir Charles...» Radyoda spiker yayının bittiğini bildirdi. Orkestra son parçasını çaldı ve sustu.

Polly: «Dizi yayını dinlemek isteyen var mı?» diye sordu. Charles

elini salladı. Polly, iyi yetiştirilmiş bir av köpeği gibi, bu el işaretinin anlamını hemen kavradı. Ayağa kalktı, gidip radyoyu kapattı.

Maria, portakalını dişleyerek: «Bu konuda tartışıp tartışmadığınızı hatırlayamadım» dedi, «O kadar çok şey konuşuyoruz ki. Her konuda tartışıyoruz boyuna.»

Niall: «Tuhaf bir öğle sonrası geçirdik» diye lafa karıştı, «Üçümüz de geçmişe daldık, gittik. Unuttuk sandığımız pek çok şeyi hatırladık. Unutmamış olsak bile, gömdüğümüz şeyleri.»

Charles: «Bir zamanlar, bu bölgenin resmî sulh yargıcı sıfatıyla, bir ölünün mezardan çıkarılışında hazır bulunmak zorunda kalmıştım» dedi, «Mezarın açılışı çekicilikten uzaktı. Ölü de leş kokuyordu.»

Niall: «Tanımadığımız insanların kokusu, ister canlı, ister ölü olsunlar, çekici gelmez bize» diye karşılık verdi, «Ama insana kendi kokusu, ya da sevdiği birinin kokusu hoş gelir nedense. Tuhaf bir çekiciliği vardır; hattâ belli bir değeri bile vardır diyebilirim böyle kokuların. Öyle sanıyorum ki, bugün öğleden sonra bunu keşfettik hep birlikte!»

Charles sigarasından bir nefes aldı. Niall da bir sigara yaktı. Celia kaygılı yüreğinin çarpıntısını dinlemeye koyuldu. Maria portakalını yemeye devam etti.

Charles: «Ya, öyle mi?» dedi, ölmüş geçmişinizde ne gibi bir değer bulup çıkarttınız?»

Niall: «Öteden beri düşündüğümden farklı bir şey bulmadım» diye karşılık verdi, «İnsan tam bir daire çiziyor, tıpkı eksen çevresinde dönüp duran dünya gibi... ve başladığı yere dönüyor. Çok basit bir şey.»

Celia: «Evet» diye atıldı, «Aynı şeyi ben de hissediyorum. Yalnız, senin dediğin kadar basit değil, bence. Bana öyle geliyor ki, böyle yapmak zorunda oluşumuzun bir nedeni var. Dönüp dolaşıp gene başladığımız yere varsak bile, bu arada birçok şeyler öğreniyoruz. Bir çeşit bilgelik kazanıyoruz. Kavrayışımız artıyor.»

Maria: «Bence ikiniz de yanılıyorsunuz» dedi, «Dediklerinizi hiç duymadım ben. Başladığım yere de dönmedim, başka bir yere eristim. Üstelik oraya kendi isteğimle, kendi çabamla ulaştım. Geri dönüş yoktur bence hayatta; yalnız ileriye doğru gidiş vardır.»

Charles: «Sahi mi?» dedi, «Peki, sorabilir miyim, nereye doğru bu gidiş?»

O ana kadar parlak ama şaşkın gözlerle bir birimize, bir öbürümüze bakan Polly, konuşmaya katılma fırsatını elden kaçırmak istemedi.

— «Annemiz şimdi oynadığı piyes sona erince gene ilerleyecek, büyük başarı kazanacak!» dedi, «Hepimizin umudu bu. Annemizin umduğu da bu.»

Göstermiş olduğu kibarlıktan hoşnut bir halde, tabakları tepsinin içine üstüste koymaya başladı. Ötekilerin yanından ayrılmasının vakti yaklaşıyordu. Evet, pazar gecesi yemeğiymiş ama, ne de olsa... Nitekim Bayan Banks kapıyı açıp kahve tepsisini uzatınca, Polly incelik gösterip bunu fırsat bildi, dışarı çıktı. Annemizle, babamız kahvelerini başbaşa içmeyi severler... Bayan Banks de bulaşığa biri yarım etsin ister...

Niall: «Doğrusunu istersen, başarının pek sözünü etmedik bugünkü tartışmalarımızda» dedi, «Celia'nın az önce dediği doğru: Şan, şöhret gibi, başarı da önemsizdir gerçekte. Çoğu kez boğar insanı. Başarı hikâyeleri de çoğunlukla pek sıkıcı şeylerdir, insan bir kez başarı kazanmaya başladı mı, artık hikâye-mikâye kalmaz zaten. Maria'nın başarısının hikâyesi bir piyesler listesi olabilirdi, örneğin. Benimkisi ise bir ezgiler dizisi. Onun için, başarının önemi yoktur hayatta.»

Charles: «Öyleyse neyin önemi var, sence?» diye sordu.

Niall: «Bilmiyorum» diye karşılık verdi, «Hiç bir zaman da bilemedim bunu. Çok isterdim doğrusu bilmeyi.»

Bayan Banks yemek odasının kapısını açtı, elinde kahve tepsisiyle eşikte kıpırdamadan durdu. Polly gidip tepsiyi ondan aldı. Kapı bir kez daha üstümüze kapandı.

Charles: «Söyleyeyim mi sana, hayatta önemli olan nedir?» dedi, «İlke sahibi olmak, belli değer ölçüleri bulunmak, ülküleri olmak... İşte bunlar önemlidir. Erdemli, inanca bağlı olmak önemlidir. Bir kadını sevmek, o kadın tarafından sevilme, evlenmek, çocuklu olmak, birbirinin hayatını paylaşmak, birlikte yaşanıp bir yastıkta kocamak, aynı mezara yan yana gömülmek çok önemlidir. Erkek yanlış kadını, kadın da yanlış erkeği seviyorsa ve hiç bir zaman bağdaşamayacak, her ikisine ait tek bir dünya haline dönüşemeyecek çok ayrı dünyalardan geliyorsa, bu daha da önemlidir. Çünkü böylesine bir birleşme sonunda erkek başıboş kalır, kendini yitirir. Yalnız kendini değil, ideallerini, hayallerini, gelenek ve göreneklerini de kaybeder. Yaşamayı için çok bir neden kalmamıştır artık. Her şeyden vaz geçerse sonunda. Kendi kendine, «Ne diye sıkılmalı?» der, «Sevdiğim kadın benim inandığım şeylerden hiç birine inanç beslemiyor. Öyle olduktan sonra, ben de inançlarımdan vaz geçsem bir şey fark etmez. Ayrıca, değer ölçülerimi de daha aşağı bir düzeye indirebilirim.»

Polly'nin önüne koymuş olduğu kahve fincanını eline aldı, kaşıkla kahveyi karıştırdı. Karıştırması gereksizdi, çünkü kahve sadeydi.

Celia: «Böyle konuşma, n'olur, Charles!» diye atıldı, «Senin böyle konuştuğunu duymaya dayanamıyorum.»

Charles: «Böyle düşünmeye ilk başladığım sıralarda ben kendim

de dayanamıyordum» diye karşılık verdi, «Ama epeyce bir vakit geçti üstünden. Artık alıştım.»

Niall: «Charles» diye atıldı, «Görüşlerimi ortaya koymayı pek beceremem ama» bana öyle geliyor ki, sen her şeyi birazcık bulanık görüyorsun, olaylara başka açıdan bakıyorsun. Başka dünyalardan söz ediyorsun sen. Bizim dünyamız - Maria ile benim dünyamız - seninkinden değişik bir dünya; her zaman da öyleydi. Ancak bu değişikliklik salt yüzeydedir. Bizim de kendimize göre göreneklerimiz, geleneklerimiz var. Bizim de değer ölçülerimiz var. Yalnız biz bunlara ayrı bir açıdan bakıyoruz, o kadar. Örneğin bir Fransız'ın dünya görüşü bir Alman'dan, ya da bir İtalyan'dan nasıl başkaysa, bizimki de seninkinden o denli farklı. Ama bu demek değildir ki, bir Fransız'la bir Alman ya da bir İtalyan kaynaşamaz, bağdaşamaz.»

Charles: «Haklı olabilirsin» dedi, «Yalnız, ben evlenirken bir Fransızdan, Alman'dan, ya da İtalyan'dan hayatımı paylaşmasını istemiş değilim. Konumuzun dışına çıkıyorsun.»

Maria: «Konumuz ne?» diye sordu.

Tam o sırada Polly kapının önüne gelip dikildi. «İzin verirseniz, sizlere iyi geceler diyeceğim» dedi, «Gidip bulaşığa yardım etmeliyim.» Hepimize bir gülücük yapıp gözden kayboldu.

Charles: «İnsan hayatta almalı mı, vermeli mi? İşte konumuz bu» dedi, «Vermiyor, yalnız alıyorsan, bir zaman sonra öyle bir gün gelir ki, sana boyuna vermiş olan kişiyi kurutursun. Tıpkı senin gibi, Maria. Tıpkı senin o portakalı emip kupkuru bırakışın gibi. Ve alıcı için görünüm çirkinleşir. Verici için de aynı derecede çirkinleşir her şey, çünkü artık tüm duygularını yitirmiştir. Ancak bir tek şeye karar verecek kadar azmi kalmıştır. O da, geriye kalan bölük-pörçük duygu kalıntılarını boşa harcamamaktır.»

Purosunun külü kahve fincanının tabağına düştü. Önce ıslanan kül giderek ıslak bir esmer renge büründü.

Maria: «Açık söyleyeyim» dedi, «Ne demek istediğini anlamıyorum.»

Charles: «Şunu demek istiyorum» diye karşılık verdi, «Dördümüz de yolların ayrıldığı bir noktaya varmış bulunuyoruz.»

Maria: «Şarabı biraz fazla mı kaçırdın?» diye sordu.

Niall, «Fazla değil, az bile» diye düşündü, «Hayır, yeteri kadar içmedi Charles. Yarım şişe daha içmiş olsaydı, böylesine acı çekmezdi, kuşkusuz. Yalnız o değil, hiç kimse çekmezdi. Olsa olsa kazan gibi kafalarla uyanırdık yarın sabah. Oysa şimdi...»

Charles: «Hayır» diye karşılık verdi, «Yıllardır sımsıkı kilitli duran dilimi çözecek kadar içtim, okadar. Bugün öğleden sonra, siz üçünüz geçmişinizi eşelerken, ben de bir karara vardım. Hayli yalın bir karar. İnsanlar böylesine kararları her gün veriyorlar. Üçünüzü

de etkileyeceğine göre, kararımı hepinizin önünde açıklamak istiyorum.»

Niall, çarçabuk: «Ben de bir karar verdim» diye atıldı, «Sanırım üçümüz de değişik değişik biçimlerde kararımızı verdik. Bana az önce hayatta önemli olan nedir diye sordun. Bilmiyorum derken yalan söyledim sana. Hayatta en önem verdiğim şey iyi, gerçek müzik bestelemek. Bugüne dek bunu başaramadım, bundan böyle de başarabileceğimi hiç sanmam. Gene de, bir denemek istiyorum. Evet, uzaklara gidip, istediğim gibi müzik yapmaya çalışacağım. Onun için, yağmur altında yürürken ne karar vermiş olursan ol, bundan sonraki tasarılarına beni katma. Burada olmayacağım çünkü, Charles. Böylece, hiç değilse bir asalaktan kurtulmuş oluyorsun.»

Charles karşılık vermedi. Ağır ağır purosunu tüttürüyordu.

Celia: «Hafta sonlarında bu denli sık gelip seni rahatsız ettiğim için çok özür dilerim, Charles» diye atıldı, «Tuhaftır ama, babam öleli beri burayı evim gibi benimsedim nedense. Hele savaş sırasında. Sonra, çocuklarla birlikte olmak. Bu öyle hoş bir değişiklikti ki benim için. Ama şimdiden sonra gerçekten yerleşeceğim Hampstead'deki evime. Her şey başka türlü olacak. Evet, oldukça başka. Daha önce yapmaya hiç vakit bulamadığım bir şeyi yapacağım. Yazacağım. Resim yapacağım.»

Charles konuşmadan gümüş şamdanlara bakıyordu.

Maria: «Son hafta işler gene çok kötü gitti» dedi, «Piyesin ilkbahara kadar sahnede kalabileceğinden çok kuşkuluyum. Yıllar oldu, değil mi, Charles, ikimiz başbaşa bir tatil geçirmeyeli? Belki tuhaf bulacaksın ama, hiç görmediğim o kadar çok yer var ki daha. Piyes biter bitmez çekip gidebiliriz istersen, Charles. Ne dersin? Böyle başbaşa bir tatil geçirmemiz mutlu eder mi seni?»

Charles purosunu tabağının içinde söndürdü, peçetesini katladı.

— «Son derece çekici bir teklif» diye karşılık verdi, «Bozuk olan tek yanı, iş işten geçtikten sonra yapılmış olması.»

Konçerto için, kötü değil gerçek iyi müzik bestelemek için de iş işten geçmiş miydi? Resim yapmak, o hikâyeleri yayınevine vermek için de çok geç miydi? Bir yuva kurup yerleşmek, çocuklarını sevmek için çok geç miydi?..

Charles: «Yarın gidip gerekli işlemleri yapmamızı öneriyorum» dedi, «Bir avukat bulup sana gereken mektubu yazmasını söyleyeceğim.»

Maria: «Mektup mu?» diye sordu, «Ne mektubu? Hem ne için?»

Charles: «Senden boşanmak istediğimi bildirmek için» diye karşılık verdi.

Hiç birimiz ağızımızı açamıyorduk. Şaşkın, afallamış bir halde Charles'a bakıyorduk. Celia, «Charles'ın böyle konuştuğunu ilk kez

duyuyorum» diye düşündü, «Telefonla konuşurken de sesi böyleydi işte. O denli tedirgin olmamın, öylesine ürkmemin nedeni işte bu sestir. Bu ses, bir de kiler kapısını ayağıyla itip kütte dek kapamaması...»

Niall, «Çok geç» diye düşündü, «İş işten geçti. Yalnız bizim için değil, Charles için de çok geç. O da biliyor bunu. Asalaklar yapacaklarını yaptılar.»

Maria: «Boşanmak mı?» diye sordu, «Ne demek istiyorsun boşanmak demekle? Ben senden ayrılmak istemiyorum ki. Seni çok seviyorum.»

Charles: «Ne yazık, değil mi?» diye karşılık verdi, «Keşke bunu birazcık daha sık söyleseydin bana. Şimdi söylemenin hiç bir yararı yok, çünkü söylediklerin beni ilgilendirmiyor artık. Senin anlayacağın, bir başkasını seviyorum.»

Niall masanın üzerinden Maria ya göz attı. Maria Mary Rose değildi şimdi. Bir başkası da değildi. Otuz yıl kadar önce seyirci koltuklarının arkasında durup sahnedeki annesini seyreden küçük kızdı. Annesini seyreden, sonra duvardaki aynalara dönerek aynısını yapmaya çalışan küçük kız. Yaptığı hareketlerin hepsi taklitti, ödünç alınmış şeylerdi. Kendi davranışları değildi. Elleri bir başkasının elleri, gülüşü bir başkasının gülüşü, dans eden ayakları başkasının ayaklarıydı. Gözleri bir hayal dünyasında - maskelerle, boyalı yüzlerle, kıvılcıklı sahne perdeleriyle dolu bir hayal dünyasında - yaşayan bir çocuğun gözleriydi. Gerçek hayatla yüz yüze gelince ürken, irkilen, kaybolan çocuğun gözleri...

Maria: «Hayır...» diye mırıldandı, «Hayır...»

Ayağa kalktı, ellerini birbirine kenetleyerek Charles'a baktı. İncinmiş, yaralı zevce rolünü ilk kez oynuyordu...

XXIII

C ELIA eldivenleriyle kütüphaneden almış olduğu kitabı doktorun bekleme odasında bırakmıştı. Muayene olduktan sonra onları almak üzere bekleme odasına döndü. Az önceki kadınla küçük oğlu şimdi orada yoklardı. Ön kapının üzerindeki piring levhalarında adları yazılı olan öbür doktorlardan birini görmeye gitmişlerdi besbelli. Onun yerine, bir adam oturuyordu şimdi masanın başında; bir derginin sayfalarını karıştırıyordu. Yüzü yorgun ve kurşunîydi. Celia, «Belki de çok hastadır zavalıcılık» diye düşündü, «Belki bana söylediğinden çok daha kötü bir şey söyleyecek doktor ona. Bu yüzden, dergiyi gerçekte okumadığı halde, okur gibi görünmeye çalışı-

yor. Sayfaları sabırsızca, ikişer ikişer çeviriyor. Ne tuhaf, bu odaya gelen insanların hiç biri ötekinin hastalığının ne olduğunu bilmiyor. Evet, ötekilerin derdinin ne olduğunu, neler düşündüklerini, neden buraya geldiklerini hiç birimiz bilmiyoruz...»

Celia masanın üzerinden kitabıyla eldivenlerini aldı, odadan çıktı. Doktorun sekreteri ve yardımcısı, beyaz gömleğiyle, sokak kapısının önünde duruyordu. Celia'yı görünce:

— «Hava soğudu» dedi.

Celia: «Evet» diye karşılık verdi.

— «Yılın bu mevsiminde havaya hiç güven olmaz. Güle güle.»

Ön kapı gürültüyle kapandı. Celia merdivenden indi, sola döndü ve Harley Sokağı'na daldı. Sekreter kadının dediği gibi, hava gerçekten soğumuştur. Rüzgâr kesik kesik esiyordu. Sokağa çıkılacak bir gün değildi. Böyle günlerde insan sıcak bir evde oturmalı, okşanıp sevilmeliydi. Sıcacık bir ocak başı; dost yüzlü fincanların, tabakların tıkırtısı; uykulu uykulu patilerini yalayan bir kedi; pencerenin önündeki saksısında yeni tomurcuklar vermiş bir siklamen çiçeği.

— «E, ne oldu? Ayaklarını şöyle yukarı kaldır ve bana hepsini anlat.»

Ne yazık ki, insanın böylesine yakın arkadaşları olamıyordu.

Celia Wigmore Sokağı'na saptı, Times Kitap Kulübü'ne doğru yürümeye devam etti. Tümör. Pek çok kadında böyle tümörler vardı. Oldukça sık rastlanan bir şeydi bu. Doktorun dediği gibi, ameliyatın da korkulacak bir yanı yoktu. Ayıldığı zaman şimdikinden çok daha iyi olacaktı. İlk günler kendini yormamalı, birkaç hafta kadar dinlenmeliydi. Ondan sonra ne isterse yapabiliirdi... Celia «Hayır, hiç korkmuyorum ameliyattan» diye düşündü. «Üzüldüğüm tek şey, bir daha çocuk sahibi olamamak...» Öyle saçma, öyle çılgınca bir düşünceydi ki bu. Evlenmesi söz konusu değildi, âşık-maşık da değildi; daha önce kimseye âşık olmadığı gibi, bundan böyle de sevebileceği birine rastlayacağı yoktu. Hoş, âşık olmayı, evlenmeyi istediği de yoktu ya...

Roktor: «Evlenmeyi düşünüyor musunuz? diye sormuştu.

— «A, hayır, hayır.»

— «Eh, öyleyse, kendinizden başka kimseyi düşünmek zorunda değilsiniz?»

— «Hiç kimseyi.»

— «Sağlığınız genel olarak gayet iyi. Inanın, korkacak bir şey yok. Tehlikeli bir durumunuz olsaydı, açık konuşur, sizi uyarırdım.»

— «Korkmuyorum, gerçekten.»

— «Pekâlâ. İşte bu çok iyi. Öyleyse yapılacak tek işimiz kalıyor geriye: Ameliyat olacağınız hastaneyi ve tarihi kararlaştırmak. Bir de operatörü seçmek.»

Her şey iyi, hoştu ama, çocuğu olmayacaktı. Hiç bir zaman olmayacaktı. Bir kez ameliyat olduktan sonra, hiç bir olanak kalmayacaktı. Bugün anaç bir kadındı, istese çocuk doğurabilirdi. Ama bir kaç hafta sonra... Evet, birkaç hafta sonra, içi boşalmış istiridye kabuğu gibi bir şey olacaktı. Daha fazlası değil. Celia, «Wigmore Sokağı boyunca önümden yürüyen şu kadın da belki aynı ameliyatı geçirmiştir» diye düşündü, «Ağır, hantal bir görünüşü var. Ama evlidir belki, bir alay da çocuğu vardır. Dolayısıyla artık çocuk doğuramamak bir şey fark etmez onun için...» Kadında gerçekten evli-barklı bir hanım görünüşü vardı. Kadın duralamıştı şimdi. Sonra caddeyi geçip Debenham Mağazası'na yöneldi, vitrinlere bakmaya başladı. Sonunda kararını vermiş olacak ki, yürüyüp mağazaya girdi. Kadın da Celia'nın geçireceği ameliyatı geçirmiş miydi, geçirmemiş miydi? Artık bunu bilmek olanaksızdı.

Celia Times Kitap Kulübü'nün kapısını itip içeri girdi, merdiveni tırmanıp yukarı kattaki kitaplığa yollandı. Üye kartlarının durduğu masanın başına gitti. Her zaman orada duran kızcağız gene yerli yerindeydi. Şu platin saçlı kız.

— «İyi günler , Bayan Delaney.»

— «İyi günler.»

Birden Celia'nın içinden kıza her şeyi anlatmak, ameliyat olacağını söylemek geldi. «İçimi dışıma çıkaracaklar. Ameliyattan sonra artık çocuk doğuramayacağım» demek istiyordu ona. Ne karşılık verirdi acaba platin saçlı kız? «Vah, vah. Çok üzüldüm» mü derdi? Celia, kızın yüzünde gördüğü acıma dolu anlamla yüreği ısınmış, daha mutlu, daha kaderine razı bir halde Times Kitap Kulübü'nden dışarı çıkma cesaretini bulabilirdi kuşkusuz o zaman... Yoksa, kız sıkılarak önce Celia'nın yüzüne, sonra da yüzük parmağına bakar, onun evli olmadığını mı düşünürdü? Eh, evli olmadıktan sonra ne fark ederdi ki? Celia'nın üzülmesi için hiç bir neden yoktu öyleyse ortada?..

Platin saçlı kız: «İstedığınız biyografiyi buldum, Bayan Delaney» dedi.

— «A, teşekkür ederim.» Ama Celia'nın biyografi falan okuyacak hali yoktu şimdi. «Şöyle kısa hikâyeler yok mu acaba?» diye sordu, «Kolayca okunabilecek, güzel hikâyeler yani. Alıp okuyup, sonra gene bırakabileceğiniz türden...»

Saçmalamıştı. Ne demek istemişti sanki? Harley Sokağı'ndaki doktorun bekleme odasında dergi okur gibi yapan adamdan farkı kalmamıştı onun da.

— «Korkarım, istediğiniz gibi bir şey yok. Yani öyle bir hikâye kitabı yok elimizde, demek istiyorum. Ama güzel, yeni bir roman var, isterseniz? Eleştircilerin öve öve göklere çıkardığı, birinci sınıf bir roman.»

— «Görebilir miyim acaba?»

Platin saçlı kız masanın üzerinden kitabı Celia'ya uzattı.

Celia: «Hafif mi?» diye sordu.

— «A, evet. Oldukça hafif. Okunması çok kolay.»

— «Peki öyleyse. Alayım bunu.»

Romanı basan Bay Harrison'ın yönettiği yayıneviydi. Romanı yazan, yazmaya vakit bulabilmiş bir kadındı. Bay Harrison'la bir kontrat imzalamış, sonra sözünü tutmuş, kendisinden bekleneni yerine getirerek borcunu ödemişti. Celia'nın yaptığını yapmamıştı yani. Eğer Celia da yalnız olsaydı; bakacak bir babası bulunmasaydı, savaş çıkmamış olsaydı, kitaplıktaki platin saçlı kıza gelip, «Celia Delaney'in yeni hikâyeleri çıktı mı?» diye soranlar olurdu, kuşkusuz... Bütün mesele, Hampstead'deki eve gidip kapanmak, vakit bulup çalışmaktı, o kadar. Ard arda ameliyat da olsa, kimse alakoyamazdı Celia'yı bunu yapmaktan. Hasta bir insanın düşünecek çok vakti olur. Hasta bir insan yattığı yerde de isterse çalakalem bir şeyler yazabilir. Yatağının içinde resim yapabilir...

— «Biyografiyi de almak ister miydiniz? Sizin için özel olarak alakoydum onu.»

— «Peki, teşekkür ederim. Olur, alırım.»

Kız biyografiyle yeni, hafif romanı ayırıp masanın üzerine koydu.

— «Geçen akşam ablanızın piyesini seyrettim» dedi.

— «Ya, öyle mi? Beyendiniz mi?»

— «Piyesi pek beyenmedim ama, ablanıza bayıldım. Harikulâde bir kadın, öyle değil mi? Hiç benzemiyorsunuz doğrusu birbirinize...»

— «Hayır. Hayır, gerçekten benzemeyiz. Aslına bakarsanız, yarı yarıya ablam sayılır...»

— «A, evet. Belki benzemeyişiniz bundandır. Valla', ne zaman olsa, gidip yeniden seyredebilirim onu. Erkek arkadaşım da benim gibi düşünüyor. Ablanız için çıldırır. Ne yalan söyleyeyim, enikonu kıskanıyorum onu.»

Platin saçlı kızın parmağında bir yüzük vardı. Celia bu yüzüğü ilk kez görüyordu.

— «Nişanlı olduğunuzu bilmiyordum.»

— «Evet, nişanlıyım. Aşağı-yukarı bir yıl oluyor. Paskalya Yortusu'nda evleneceğiz. Kitaplık o tarihten sonra beni göremeyecek.»

— «Eviniz var mı?»

— «Evet, elbet var.»

Ama Celia platin saçlı kızla daha fazla konuşmaya olanak bulamadı. Çünkü enikonu sabırsızlanmaya başlayan melon şapkalı, gözlüklü bir adam onu itip öne geçti, kütüphaneden almış olduğu kitabı kıza uzattı. Onun hemen arkasında bir başka bekleyen daha vardı.

— «İyi günler.»

— «İyi günler.»

Celia kütüphaneden çıkıp merdivenden indi, sokağa çıktı. Rüzgâr şimdi daha da soğuk soğuk esiyor, ensesini ürpertiyordu. Celia, «Demek doğruymuş...» diye düşündü, «Kişisel, bencilce kuruntular, kaygılar insanın bütün öbür duygularını köreltiyor, gerçekten. Harley Sokağı'ndaki muayenehaneye gitmem bütün günümü renklendirdi âdeta. Oradan çıktım çikalı, bir kez olsun düşünmedim Maria'nın durumunu...»

— «Hiç benzemiyorsunuz doğrusu birbirinize...»

— «Hayır. Hayır, gerçekten benzemeyiz. Aslına bakarsanız, yarı-yarıya ablam sayılır...»

Celia, «Ama benzememiz gerekir» diye düşündü, «Çünkü her ikimiz de damarlarımızda babamın kanını taşıyoruz. Onun gücü, onun canlılığı, onun hayata sıkı sıkı sarılışı bizde de var. Hiç değilse, Maria'da var...» İşte bu güç sayesinde Maria olanlara dayanabilmişti. Ayağa kalkıp durmuş, bir dakika - yalnız bir dakikacık - Charles'a korkulu gözlerle bakmıştı. Evet, yalnız bir dakika. Sonra hemen kendini toplayarak: «Ne aptalım» demişti, «Özür dilerim, Charles. Anlamalıydım. Sahi, kim bu kadın?» Charles ona kadının adını söyleyince de, Maria: «A! A, demek o?.. Evet, anlıyorum. Ondan başka kim olabilirdi zaten, değil mi? Yani senin gibi burada sakın sakın yaşayan biri için demek istiyorum» diye karşılık vermişti.

Sonra da tıpkı Polly gibi, kahve fincanlarını toplamaya girişmişti. Kimse onun o anda neler düşündüğünü, içinde ne fırtınalar koptuğunu anlayamazdı. Niall ayağa kalkıp odadan dışarı çıkmıştı. Kimseye «İyi geceler» dememişti. Celia da kalkıp Maria'ya yardıma koyulmuştu. Birlikte kalan tabakları toplamışlardı. Charles hâlâ purosunu tüttürüyordu.

Celia, «Ağızdan çıkan sözler geri alınıp yutulabilirse, saatin kolları tersine döndürülüp sabah saatlarına getirilebilse, gün yeniden bir kez daha başlasa ve hepimizin bir şansı daha olsa, bu olanların hiç biri olmazdı belki» diye düşündü, «Charles sabah yürüyüşüne çıkmaz, bu kararı vermezdi Telefonla konuşmazdı. Günümüz bir başka biçimde sona erebilirdi...»

Celia tabakları büfeye koydu. Maria'ya dönerek:

— «Yapabileceğim başka bir şey var mı?» diye sordu.

Donuk, kısık bir sesle söylemişti bunları. Hani evde biri hasta olduğu, ateşi çıktığı vakit nasıl kısık sesle konuşulursa, öyle. Acı çeken birine, bir hastaya yardım etmeye hazırlanır gibiydi. Koşup sıcak süt, sıcak su şişeleri, battaniyeler getirmeye hazırdı.

Maria: «Senin mi?» dedi, «Hayır, şekerim. Hiç bir şey yok.»

Hiç bir zaman sofrayı toplamayan, döküntüyü toplamayı hep başkalarına bırakan Maria, kirli tabakları tepsiye doldurup mutfağa

doğru seğırtti. Celia'ya hiçbir zaman «şekerim» diye hitap etmeyen, tatlı sözleri yalnızca Niall'a saklayan Maria, dönüp omuzunun üstünden Celia'ya gülümsedi ve dışarı çıktı. İşte o zaman Celia bağışlanmayacak bir şey yaptı. Araya girmeye kalkıştı. Dönüp hâlâ yemek odasında oturan Charles'la konuşmaya girişti.

— «Rica ederim, Charles, bu işi böyle bitirme. Biliyorum, baştan beri türlü zorluklarla uğraşmak zorunda kaldın. Hayatın hiç de kolay olmadı. Yalnız bütün bunları Maria'yla evlenirken de biliyordun, öyle değil mi? Onun hayatının hiç bir zaman tıpatıp seninki gibi olamayacağını biliyordun. Sonra savaş da araya girdi. Savaş korkunç etkiledi pek çok insanı. Yalvarırım, Charles, her şeyi birden yıkma. Çocuklarını düşün.»

Boşuna çırpınıyordu. Tanımadığı, gerçek yüzünü hiç bir zaman bilemediği bir yabancıyla konuşuyordu sanki. Hayatını, düşüncelerini, davranışlarını anlayamadığı birine laf anlatmaya çalışıyordu.

Charles: «Senden bir ricam var, Celia» dedi, «Bu işe karışma. Hem, seni ilgilendirmez de, öyle değil mi?»

Hayır, onu ilgilendirmezdi gerçekten. Maria'nın evliliği, çocuklar, bu ev - onlarla yıllardır paylaşmış olduğu bu ev - hiç biri onu ilgilendirmezdi. Kimsenin onun yardımına ihtiyacı yoktu. Maria gelecekte kendi başına göğüs germek zorundaydı. Celia'nın yapabileceği hiç bir şey yoktu. Hiç bir şey. Ve ertesi gün her zamanki trenle Londra'ya dönmek, babası öldükten sonra St. John's Wood'daki eve dönmek gibi bir şey olacaktı Celia için. Bir ölümden sonra duyulan aynı duygu kapladı yüreğini. Zamanın içinde bir an sona ermişti. Toprağın derinliklerinde bir yerde bir vücut gömülü yatıyordu. Bir hayat bitmişti...

Celia köşkten ayrılırken çocuklar ona el sallamışlar, «Gelecek hafta görüşürüz, Celia Teyze» demişlerdi. Ama Celia bir daha hiç dönmeyecekti oraya...

Celia, «İşte buradayım...» diye düşündü, «Marshall's mağazasının arka kapısından girmek için Vere Sokağı'nda yürüyorum. Uurların varlığını bilmek sağlığıma güvenimi sarstı; ameliyattan da korkuyorum. Ben bu düşünceler içindeyken, Maria da evlilik hayatının yıkılışına seyirci kalmak zorunda. Ben hiç bir zaman doğmamış çocuklarımın yasını tutarken, Maria gerçekten var olan çocuklarını kaybedecek. Boşanmanın anlamı bu. Charles, teknik bakımdan suçlu taraf kendisi bile olsa, çocukları yanına almak isteyecektir. Çocuklar gerçekten Farthings'e, Coldhammer'a aitler. Annelerinin Londra'daki katına ziyaretler yapacaklar elbet. Sonra tiyatroya da gidecekler arada-bir Annelerinin oyununu görmek için. Ama çok sık olmayacak bu. Ziyaretler gittikçe seyrekleşecek. Köyde babalarıyla, Polly'yle birlikte yaşamak o kadar daha çekici ki. Ya yeni annelerine nasıl hitap

edecekler? Küçük adıyle çağıracaklar onu, besbelli. Modern aileler hep böyle yapıyor şimdi. Herkes yerli yerini bulacak. Herkes duruma alışacak.»

— «Hey! Celia Teyze'nize bir Noel hediyesi gönderdiniz mi?»

— «Hayır A! Göndermemiz gerekli miydi? Yani, şimdi demek istiyorum... Artık pek gerekmez, sanırım.»

— «Hiç görmüyoruz ki onu. Ne diye hediye yollayalım?»

Biri Celia'yı arkadan dürtüklüyordu. Celia özür dileyerek ilerledi. Mağazanın içi hınca-hınç insan doluydu. Celia farkında olmadan merdiven başını tıkamıştı. Ne almaya geldiğini bir türlü hatırlayamıyordu. Ayakkabı mı alacaktı acaba? Evet, evet, tamam. Ayakkabı alacaktı. Ne var ki ayakkabı bölümü tıklım tıklım kalabalıktı şimdiden. Kadınlar üzgün, umutsuz yüzlerle koltuklara oturmuşlar çoraplı ayaklarıyla sıranın kendilerine gelmesini bekliyorlardı.

— «Özür dilerim, madam. Bugün çok işimiz var Kabilse, daha sonra gelin lütfen.»

Celia, çaresiz, gene yürümeye başladı. Asansöre binip yukarıya çıktı. Bu kadınların içinde de aynı ameliyatı geçiren var mıydı acaba? Şu kadın, örneğin. Çirkin şapkalı olan. Şapkasının leylak rengi süsleriyle mor dudakları nekadarda birbirine yaraşmış! Evet, bu kadında da tümör var mıydı acaba? Ama vardıysa bile, fark etmezdi. Çünkü eldivensiz elindeki kalın nişan yüzüğü evli olduğunu gösteriyordu. Büyük olasılıkla, Sunningdale'de okuyan küçük bir oğlu vardı.

— «Cumartesi günü gidip David'i göreceğim.»

— «Ne iyi. Bir piknik yemeği mi yiyeceksiniz birlikte?»

— «Evet, hava iyi olursa. Sonra futbol seyredeceğim. David takımında oynuyor.»

Kadın asansörden indi, çamaşır bölümüne doğru uzaklaştı.

Asansörcü: «Yukarı çıkanlar? Yukarı çıkanlar? Daha başka yukarı çıkan var mı lütfen?» diye bağıırıyordu.

Celia, «Ne yapsam?» diye düşündü, «Dışarı mı çıkmalı, yoksa mağazayı dolaşmaya devam mı etmeli? Eve, o boş odalara dönmek istemiyorum. İyisi mi mağazayı dolaşayım.»

Bebek çamaşırları. Bebek yatakları. Çocuk arabası için örtüler. Üzerleri işlemeli minik giysiler. Çingiraklar... Celia daha önce de buraya gelmiş olduğunu hatırladı. Caroline doğmadan önce, Maria'yla birlikte gelmişlerdi. Maria doğacak bebek için tam takım giysiler, bezler, vb. ismarlamıştı. Faturayı da Lady Wyndham'ın adına kestirmişti.

— «Bütün bunların parasını o ödeyebilir» diyordu, «Yalnız, çocuk arabası dışında. Çocuk arabasının parasını babamdan isteyeceğim.»

Celia kocaman, mavi bir örtü seçmişti. Sonradan, bebek kız

olunca gelip örtüyü pembesiyle değişmişti. Tezgâhın üstünde şimdi gene bir örtü vardı. Ama öteki kadar iyi değildi. Son günlerde her şeyin kalitesi düşmüştü zaten. Celia, akli okuldaki Caroline'da, örtüyü elleyip yoklamaya koyuldu. Caroline'ın durumu ne olacaktı?

— «Örtülere mi bakıyordunuz, madam? Elinizdeki daha yeni geldi. Gelmesiyle kapışılıp bitmesi bir oluyor bunların. O kadar çok isteyen var ki.»

— «Ya, öyle mi?»

— «A, elbette, madam. Savaştan beri ilk kez böyle kaliteli bir mal geldi. İlk bebeğiniz için mi olacaktı, madam?»

— «A, yok. Yok, hayır... Bakıyordum yalnızca.»

Satıcı kadının ilgisi birden sönüverdi. Celia oradan uzaklaştı. Hayır, ilk bebeği için değildi. Hiç bir bebek için değildi. Ne çocuk arabasına konacak battaniyeler gerekliydi ona, ne işlemeli zıbınlar, ne de çingiraklar. Celia, kadının sıkkin bakışlı kurşunî gözlerinin içine bakarak: «Tümör var bende. Hiç bir zaman çocuğum olmayacak» dese, kadın ne derdi acaba? Zoraki bir nezaketle, «Vah, vah, üzüldüm, madam» mı derdi? Yoksa irkilir, tezgâhın öbür ucundaki yardımcısının kulağına: «Korkarım, burada hasta bir kadın var» mı derdi? En iyisi, bütün bunlar olmadan oradan çekilip gitmekti galiba.

— «Yukarı çıkacağım, lütfen.»

Neden Niall pazar akşamı hiç kimseye «Allahaismarladık» bile demeden çekip gitmişti öyle? Neden otomobiline atladığı gibi gidi vermişti?

— «Birbirinize pek benzemiyorsunuz, değil mi?»

— «Hayır, benzemeyiz. Niall benim yarı-yarıya ağabeyim sayılır.»

Celia, «Ama benzememiz gerekirdi» diye düşündü, «Çünkü ikimizin damarlarında da annemin kanı akıyor. Annemin tek amaç güden kişiliği, dikkatini bir tek şey üzerinde toplaması, yalnızlık sevgisi bizde de var. Hiç değilse, Niall'da var. Niall'ın pazar akşamı Farthings' ten ayrılıp gitmesi, büyük olasılıkla deniz kıyısına, kayığına sığınması bu yüzden. Salt kendisine acı veren şeyler, sevdiği kimseler müziğiyle arasına giremesin diye. Kendi kendine olabilmek için gitti; kafasının içindeki ezgilere kimse el süremesin, kimse karışmasın diye. Tıpkı annemin de tek başına dans etmek isteyişi gibi. Gerçekten bundan mı gitti Niall? Yoksa, kendisini suçladığı, «Bütün bunlar benim yüzümden oldu. Hepimizin hataları yüzünden oldu. Üçümüz elele verip öldürdük Charles'ı...» diye düşündüğü için mi?»

Bayanların Dinlenme Salonu... Sola Sapın... Şu mağaza yöneticileri düşünceli kimselermiş doğrusu. Celia, «Benim gibi kimbilir kaç kadında tümör vardır?» diye düşündü, «Hafif bir başağrısı. Yorgun ayaklar. Hafif, kemirici bir sancı...» İşte gelmişti Bayanların Dinlenme

Salonu'na. Duvarların kenarına sandalyeler dizilmişti. Tıpkı doktorun bekleme odasındaki gibi. Paketli, paketsiz bir sürü kadın oturuyordu sandalyelerde.

İki kadın kafa kafaya vermişler, gevezelik ediyorlardı. Yeteri kadar mutlu görünüyorlardı. Dünya umurlarında değildi. Tümör dediğin de neydi ki? Kadının biri de bir masanın başına oturmuş, sayfalar dolusu bir şeyler yazıp duruyordu: «Canım sevgilim, korktuğumuz başımıza geldi. Bu mektubu sana bunu bildirmek için yazıyorum. Ameliyat olmak zorundayım. Her ikimizin de hayatında bunun nelere yol açabileceğini biliyorum...»

Eh, hiç değilse böyle bir mektup yazmak zorunda değildi Celia. Ne mektup yazmak zorundaydı, ne de sevgilisine telefon etmek. Ocağın başında ondan haber bekleyen bir kocası yoktu nasıl olsa.

— «Ne oldu? Doktor ne dedi?»

Celia Marshall's mağazasının dinlenme odasında hâlâ oturuyordu. «Doğrusunu söylemek gerekirse, çok büyüttüm galiba şu ameliyat işini» diye düşündü, «İşi çok ciddiye aldım, aptalca kuruntular yapıyorum. Sanki ölüverecekmişim gibi davranıyorum. Bütün bunlar ne için? Doktor çocuğunuz olamaz dediği için. Oysa zaten çocuğum-mocuğum olacağı yoktu ki. Çocuğum olsaydı, asıl o zaman felâket olurdu. Ya hemen öldü, ya da ömrüm boyunca başıma dert açardı. Kötü yaradılışlı bir çocuk. Bütün paramı çekerti. Ona, buna borçlanırdı. Olmayacak bir kadınla evlenirdi. Gelinim beni hiç sevmezdi. Benimle birlikte oturmak istemezdi...»

— «Gidip bizim kocakarının yanında oturalım bari.»

— «Aman, Allah korusun!.. Dünyada gitmem bir daha oraya. Öyle sıkıcı ki!»

Salona bakan görevli Celia'nın yanına yaklaştı.

— «Özür dilerim, madam. Ama artık kapatıyoruz. Tam beş buçukta.»

— «Kusura bakmayın. Teşekkür ederim.»

Celia bütün öteki insanlarla birlikte asansöre bindi, aşağıya indi. Kalabalık açılır-kapanır kapılara üşüştü bir anda.

— «Taksi, madam?»

Neden olmasın? Bugünlük olsun bir taksi tutacak kadar tutumsuzluk edebilirdi. İşin sıkıcı yanı şuydu ki, Celia'nın yanında kapıcıya verecek bozuk para yoktu. Taksi bekliyordu. Celia çantasını araştırıyorsa da, ancak taksi ücretini karşılayacak kadar para bulabildi.

Kapıcıya hiç bir açıklama yapamadan, utana sıkıla taksiye bindi. Kapıcı otomobilin kapısını şrakkadak kapattı. Taksiye gitmesi için işaret verdi. Camın altındaki kül tablası ağızına kadar sigara izmaritiyle doluydu. İzmaritlerden birinden hâlâ duman tütüyordu. Sigaranın ucu dudak boyasına bulanmıştı. Celia'ya yerini bırakmış

olan öbür müşteri kimdi acaba? Mutlu, neşeli biri miydi? Bir partiye mi gidiyordu? Yoksa, sevgiliyle buluşmaya giden bir kadın mıydı? Ya da, oğlunu görmeye giden bir anne mi? Taksilerin tuhaf, romantik maceraları... Çılgınlık anları, veda anları. Ama belki de kadın, tıpkı kendisi gibi, tümörlü bir yaşlı kızdan başka bir şey değildi? Si-garadan medet uman, biraz daha sinirlice bir yaşlı kız...

Taksi Regent's Park'a sapınca Celia memnun oldu. Daha bildik olan Finchley Yolu'ndan gideceğine, böylesi daha iyiydi. Celia St. John's Wood'un ıssız, kırık-dökük evlerini görmeye dayanamıyordu. Babasıyla birlikte bunca yıl oturmuş oldukları evin bütün pencereleri kırılmıştı; badanalar da baştan başa dökülmüştü. Bahçe kapısı çarpık-çurpuk bir halde sallanıyordu, parmaklıklar kırıktı. Celia orayı bu halde görmeye dayanamazdı şimdi.

Birkaç yıl önce bir gün Niall'la birlikte oraya dönmeye cesaret etmişti. Odalar bomboştu, korkunç bir görünüşleri vardı. Celia, «Ölümden sonra hayat varsa ve babamla annem, özel cennetlerinden dünyayı gözetliyorlarsa, senden tek dileğim var, Allah'ım!» diye yakarmıştı, «Babamın eski evimizi şimdiki haliyle görmesine izin verme!»

Delaney evin bu yıkık-dökük halinden savaşı değil, Celia'yı sorumlu tutardı, kuşkusuz.

— «Ama, yavrum, ne oldu? Ne yaptın sen?»

— «Hampstead'den yukarı, tepeye doğru gideceğiz. Church Row'dan sola, sonra da sağa sapacağız. Biraz ileride duracağız, lütfen. Tamam, işte şurası. Köşedeki ev.»

Küçük de olsa, kendi eviydi orası hiç değilse; kendi tapınağıydı. İlk yazın pencerelerin önüne sümbül saksıları koyarsa, ev şen bir görünüm kazanırdı. Yan merdivenler ona aitti. Sokak kapısı da öyle. İçaıcı bir elma yeşiline boyanmıştı kapı. Şöyle de bir ad vardı üzerinde: «Stüdyo.»

Celia anahtarı kilide sokup da her çevirişinde şaşmaktan alamazdı kendini. Öyle kolay görünüyordu ki kapıyı açıp kendi evine girmek. Öyle basit bir işti ki. Eve dönmek hoştu. Bildiği, tanıdığı eşyaları bir kez daha görmek hoştu. Sandalyeler, yazı masası, çerçevenip duvarlara asılmış resimler; bunlardan birkaç tanesi kendi eliyle yaptığı resimlerdi hem de.

Celia dizüstü çöküp ocağı yaktı. Ateşin iyice tutuşmasını beklerken, mektupları okumaya koyuldu. İki mektup vardı.

Celia ilkin daktiloyla yazılmış olanı açtı. Bunca zamandan sonra, üstelik de böyle bir günde, yayınevinden bir mektup gelmesi çok tuhaftı doğrusu. Mektubu yazan yayınevinin yeni yöneticisiydi. Bay Harrison emekliye ayrılınca, yerine o geçmişti.

«Sayın Bayan Delaney,

«Bilmem beni hatırlayacak mısınız? Yıllar önce, yayınevine geldiğinizde tanışmıştık sizinle. Sanırım, duymuş olacaksınız, Bay James Harrison'un yerine geçmiş bulunuyorum. Size bu mektubu eski kontratınızdaki koşulları yerine getirip getiremeyeceğinizi sormak için yazıyorum. Hatta artık savaş da sona erdiğine göre, yeni bir kontrat yapsak daha bile iyi olur. Selefimin resimleriniz için ne düşündüğünü, onları ne kadar beğendiğini biliyorsunuz. Ben de aynı görüşteyim. Bay Harrison da, ben de ötedenberi şuna inanıyoruz ki, bu büyük yeteneğinizi bize, dolayısıyla da dünyaya sunabilmeniz, şanlı Delaney adına daha da şan katardınız. Yazdıklarım üzerinde ciddiyetle düşünmenizi özellikle rica ederim. Yakında sizden haber almak umuduyla, saygılarımı sunarım.»

Celia yıllarca önce Bay Harrison'ın da kendisine çok nazik davranmış olduğunu hatırladı. Ama bu kez onları atlatmayacaktı. Hayır, hayal kırıklığına da uğratmayacaktı onları bu kez. Hemen bu akşam, yarın sabah, yarın öğleden sonra hikâyeler bulup yazacak, resimler yapmaya başlayacaktı. Hemen şu dakikadan başlayarak, hayatını buna göre planlayacaktı. Tümörler de, ameliyat da vız gelirdi. Önemi yoktu bunların...

Celia öbür mektubu açtı. Mektup Caroline'dandı. Okuldan yazmıştı:

«Sevgili Celia Teyze'ciğim,

«Annem az önce beni görmeye geldi ve babamla aralarında geçenleri anlattı. Bunu okuldakilere söylemememi tembih etti. Anneleriyle babaları boşanmış iki kız arkadaşım var. Görünüşe bakılacak olursa, hayatlarında pek de büyük bir değişiklik yapmamış bu. Beni düşündüren tek şey, Farthings'in tatillerde artık pek de eğlenceli olmayacağı. Korkarım, orada yapacak pek bir şey bulamayacağım. Ayrıca ötekiler kadar da ata binmeyi sevmiyorum. Onun için, düşündüm ki senin yanına gelsem daha iyi olur. Yani, sen beni istersen elbet? Ben gelmeye can atıyorum. Zil çalıyor, hemen koşup derse yetişmeliyim.

«Kucak dolusu sevgiler,

«CAROLİNE.»

Celia ateşin önüne oturup mektubu bir kez sonra bir kez daha okudu. Yüreği daha hızlı atıyor, boğazı sıkıştıyordu. Ağlayacak gibiydi sanki. Caroline oraya gelmek, onunla birlikte oturmak istiyordu! Hem de, Celia'nın çağırmasına bile gerek kalmadan. Charles ya da Maria tarafından zorlanmadan, kendi isteğiyle gelmek istiyordu! Caroline gelmek ve onunla, Celia Teyze'siyle oturmak istiyordu!

A, elbet gelebilirdi. Ne zaman istese gelebilirdi hem. Yalnız bu tatilde değil, bir sonraki tatilinde, her tatilinde gelebilirdi. Yukarıda, kendi odasının bitişiğindeki küçük odayı verirdi ona. Orayı Caroline için hazırlardı. Tam Caroline'ın istediği biçimde döşerdi. Teyze-yeğen yürüyüşlere çıkar, birlikte gezerlerdi. Celia Caroline'a bir de küçük köpek alırdı. Caroline okuldayken köpeğe o bakardı. Birlikte yapabilecekleri daha neler vardı, neler... Müzelere, tiyatrolara gidebilirlerdi. Sonra, Caroline belki iyi resim yapıyordu?.. Celia ona resim yapmayı da öğretebilirdi. Caroline'ın sesi de güzeldi, belki büyüdükçe sesini de geliştirebilirdi. Celia onu şan derslerine götürebilirdi. Şimdi düşünüyordu da, öteden beri Caroline'da ona babasını hatırlatan bir şey vardı. Bakışları, sonra başının duruşu. Caroline yaşına göre uzun- du da. Belki o da dedesi gibi uzun boylu olacaktı...

Hayır, hiç kuşku yoktu: Caroline tıpatıp dedesine benzeyecekti. Duyguluydu da. Sevgiye, şefkate, anlayışa, dikkate ihtiyacı vardı Caroline'ın. Celia ona bütün bunları verebilirdi. Çocuk mutlu olsun da, başka hiç bir şeyin önemi yoktu. Hiç bir şeyin.

Celia ocağa birkaç kütük daha attı. Sonra yayınevinden gelen mektubu ateşin içine fırlattı. Bir gün elbet cevap yazardı o mektuba. Bir gün bir şeyler yapacaktı nasıl olsa. Acelesi yoktu. Hele şimdi hiç acelesi yoktu. Yapılacak daha başka o kadar çok şeyler vardı ki. Caroline için tasarlanacak o kadar çok plan vardı ki... Caroline için.

XXIV

MARIA, «Ne olursa olsun, kimse neler duyduğumu bilmemeli» diye düşündü, «Celia bile, Niall bile bilmemeli üzüldüğümü. Herkes bu boşanmanın dostça, dürüstçe bir şey olduğunu, ikimizin de işine geldiğini, çünkü hayatımızı Londra ile Farthings arasında bölüştürmenin büyük bir zorluk ve sıkıntı yarattığını sanmalı. Charles'a, eve ve çocuklara istediğim kadar zaman ayıramadığımı, ayıramayacağımı görünce, ayrılmaya karar verdim, işte bu kadar.

«Charles olanlara çok üzülüyor üzülmesine ama, bunun gerçek olduğunu, ikimiz için de böylesinin daha iyi olacağını biliyor. Öbür kadınla evlenecek elbet. Yalnız bunu o kadını özellikle çekici bulduğu, ona âşık olduğu için yapmayacak. Onunla evlenmek istemesinin tek nedeni, kadının köy hayatına alışık olması, köpeklerden, atlardan iyi anlaması. Hem sonra, çocukların midillisini de o kadından almıştık. Hatırlıyorum, daha o zaman bile, «Kadının ne kurnaz, ne sinsi gözleri var» diye düşünmüştüm. Saçları da kumral ki, bu da ileride

şışmanlayacağını gösterir. Üstelik, kumral saçlıların teni de kokar! Charles bunu daha keşfetmemiş olsa gerek. Zamanla görecektir elbet. Önemli olan şu ki, herkes «yazık oldu» diye düşünmeli ardımızdan. Boşanma gerçekten de acınacak bir şeydir, hele çocuklar varsa ve karı koca uzun zamandan beri evliyse.

«Ne var ki, gerçekte biz hiç bir zaman birbirimize tam anlamıyla uygun bir çift olmadık. Charles çok sessizdir, çok donuktur; ilgi duyduğu tek şey malikânesidir. Böyleyken, nasıl oldu da beni sürekli elinde tutabileceğini umdu? Bense birine çok zor bağlanabilecek bir kadını. Kimse sürekli tutamaz beni elinde...

«Evet, boşanmamız üzerinde herkese yapacağım açıklama işte böyle olmalı. İşin hoşu, nerdeyse ben kendim de inanacağım bunlara. Hatta inanmaya başladım bile. Çünkü kendi kendime nasıl olmayı tasarlısam, sonunda gerçekten de öyle olurum. Talihliyim doğrusu bu bakımdan. Allah bu konuda hep benden yanadır. Onun için, gözlerimde göz maskesi, yanımda radyo, burada karanlıkta yatarken içimi kaplayan yalnızlık duygusu da uzun sürmeyecektir, eminim. Çünkü arada-bir yalnızlık duysam bile, bu hiç bir zaman uzun sürmez. Diş ağrısı gibi gelir, geçer. Ağrıyan bir dişin acısını geçtikten sonra nasıl unutursam, bu acıyı da, bu boşluk, bu yalnızlık duygusunu da unutacağım...»

Vakit nerdeyse geceyarısıydı. Geceyarısından sonra radyo yayını sona eriyordu. Yalnız yerel istasyon değil, yabancı istasyonlar bile susuyordu.

Maria, «Yayın kesilince, biliyorum, kendimi daha kötü hissedeceğim» diye düşündü, «O zaman her şeyi böyle gülünç yanından göremeyeceğim. Çünkü sessizlik çökünce, yıllardır birlikte yaşadığım Charles'ın türlü hayalleri gelecek gözümün önüne. İşte, ilk hatayı burada işledim diyeceğim. İşte şu da ikincisi. Şu gün çılgınca davrandım, daha iyisini yapabilirdim diyeceğim. Şu gün deliliğin doruğuna çıktım, böyle bir şey hiç olmamalıydı...

«Ne olurdu sanki, birazcık daha derin düşünmüş olsaydım. Bir damlacık daha zahmeti, sıkıntıyı göze alsaydım. Babamın demek istediği buydu işte. İnsanın cezasını bulması böyle oluyormuş demek. Öldükten sonra, hesaplaşma gününde cezalandırmıyorlar demek insanı. Hemen şu anda, geceyarısı, radyo sustuktan sonra, karanlıkta yapayalnız yatarken oluyor asıl olanlar. Hayatımın sahneye konup oynanışını seyretmeme gerek yok benim; yeteri kadar biliyorum zaten onu. Tanrı akıllı; her şeyin cevabını biliyor o. O kadar akıllı ki, hiç bir zaman aklıma gelmeyen şeyi başıma getiriyor! Benim başkalarına yaptığımı o bana yapıyor. Aptal yerine koyuyor beni. Zavallı Maria, koçası bir başka kadın için bıraktı onu. Daha genç bir kadın. Vah zavallı Maria!..

«Dünyanın dört bir yanında kocaları tarafından terk edilmiş kadınlar var; onları düşün. Yüzüstü bırakılmış, üzgün kadınlar Yapa-yalnız, çirkin, sıkıcı. İşte ben de bunlardan biriyim şimdi. Ben de terk edilmiş kadınlar takımına mensubum. Ah, Tanrı ne akıllı!.. Ne olurdu, ben de başkaları gibi kendime hak verebilseydim... Öbür kadınlar gibi ben de, «Neyim varsa Charles'a verdim, karşılığında bana bunu yaptı!» diyebilseydim... Ama diyemiyorum. Çünkü hiç bir şey vermedim ona. Lâyîgımı buldum sonunda. Olanlara müstahakım. Kendimi savunmak için öne sürebileceğim tek şey yok elimde. Yaptıklarımın bedelini ödüyorum. Şimdi biliyorum ne demek olduğunu. Yıllarca önce o kadının neler duyduğunu biliyorum şimdi. Onu ne kadar da sıkıcı bulurdum!... Aptal suratlı, üzgün, sıkıcı... Telefona o çıkar korkusuyla, sevgilimi arayamazdım. Çoğu kez de kadın çıkardı karşıma. Alay ederdim onunla.

«Pişmanım. Ah, ulu Tanrım, çok pişmanım şimdi. Bağışla beni; karanlıkta tek başına yatan şu zavallı kulunu bağışla. Hemen yarın gidip o kadıncağızı bulsam, bir yararı olur mu ki? «Bir zamanlar sizi ne denli mutsuz ettiğimin farkında değildim. Ama şimdi biliyorum, anlıyorum» desem mi? Ama nerede oturduğunu bile bilmiyorum. Hem şimdi düşünüyorum da, korkulu bir duygu sarıyor içimi: Sanki ölmüş gibi geliyor bana. Geçen yıl galiba **The Times** dergisinde görmüştüm; öldüğünü yazıyordu. Eğer gerçekten öldüyse, şimdi beni görüyordur. Belki de Cennet'ten bana bakıyor ve «Oh olsun!» diyor. İşlediğimiz günahları bağışla, yarabbi! Nasıl ki biz de bize karşı günah işleyenleri bağışlıyorsak...

«Ama Coldhammer yakınında oturan o kızıl saçlı kadını hiç bir zaman bağışlamayacağım ben. Nefret ediyorum ondan. Dolayısıyla, Cennet'te oturan o kadın da beni bağışlamayacaktır. Kısır bir döngü bu... Neden Niall burada, yanımda değil? Neden avutmuyor beni? Hiç bağışlamayacağım onu bundan dolayı, hiç! Hayatımın en kötü, en umutsuz anında, Niall'a en çok ihtiyaç duyduğum anda, o burada değil!.. Bunları bırakıp da uyusam iyi olacak artık. Uyumazsam yarın sabah perişan olurum. Bereket versin, yarın matine yok. Ama **Ev Hayatı** dergisinden gelip buranın fotoğraflarını çekecekler. Şimdi aklıma geldi. Eh, gelsinler bakalım. Ben de çıkar giderim. Nereye gitmeli yalnız? Kimseyi görmek, kimseyle konuşmak istemiyorum. Bu işin altından kendi başıma kalkmalıyım. Bir diş ağrısı, başka bir şey değil... birazdan geçecek. Geçmesi gerek.»

— «Başınızı birazcık sola eğin lütfen. Bayan Delaney. Evet, böyle daha iyi. Kimildamayın. Öylece durun Tamam.»

Adam düğmeye bastı, flaş parladı. Sonra gülümseyerek Maria'ya baktı.

— «Şimdi şu koltuğa oturun, bir de orada fotoğrafınızı çekelim. Arkanızdaki masada kocanızla çocuklarınızın resmi olsun, ne dersiniz? Bir deneyelim mi? Bu kez profilden çekelim resminizi? Evet mi?.. Çok güzel. Tamam, öyle durun, çok iyi. Çok hoşuma gitti bu poz.»

Adam yanında duran yardımcısına dönüp bir şeyler mırıldandı. Yardımcı koşup perdeye bir şeyler yaptı. Adam kendi de yolu üzerindeki sediri öteye çekip uzaklaştırdı. Sonra vazodaki çiçekleri düzelitti.

Maria, «Devam edin» diye düşündü, «Bütün evi karıştırın, alt-üst edin, umurumda değil. Mobilyaları kırın. Çanak-çömleği tuzla-buz edin. Bugün olup bitenleri zaten kafamdan silip atmak, unutmak zorundayım nasıl olsa. Allah'ım! Yorgunum.»

— «Şimdi gülümseyin lütfen, Bayan Delaney. Harika. Sakın bozmayın. Çekiyorum.»

Maria, «İşin kötüsü, bu adamlar bütün gün burada kalacaklar» diye düşündü, «Öğle yemeğini ne yapacağım? Onlar gelmeseydi, bir yumurta haşlayacaktım kendime. Ama adamlar buradayken bunu yapamam. Bir randevum varmış gibi yapayım bari. Ritz'de yemek yiyeceğim derim, olur biter. Hoş, Ritz'de yesem de olur gerçekten ama, yalnız gidemem oraya.»

— «Bayan Delaney, şimdi şu sedirin üzerine uzanın, elinize de bir piyes alın, olur mu? Sık sık piyes okuyorsunuzdur, sanırım?»

— «Doğru, okurum.»

— «Tamam. Tam istediğim gibi oldu şimdi. Yalnız sırtınıza ne giyeceksiniz? Uzun bir sabahlık mı?»

— «Ne giysen olur. Üstümdeki elbiseyle kalsam olmaz mı? Bona elbise değişmek öyle sıkıcı ki...»

— «**Ev Hayatı**'nın okuyucuları sizi uzun bir sabahlıkla görürlerse, memnun olurlar. Şöyle rasgele sırtınıza almış gibi yapın.»

Maria, «Aptal herif!» diye düşündü, «Ne giyeyim istiyorsun yani? Üzeri pullarla işlenmiş siyah satenden bir sabahlık mı? Bilirim ben yapacağımı. Öğle yemeği yemeyeceğim, zarar yok. Hem, ince kalmam için de iyi olur. Evet, yemek yemeyeceğim; otomobilime atladığım gibi gidip Caroline'ı göreceğim okulunda. O benimdir, benim kızım. Olanları anlatacağım ona. Anlayacak kadar büyük artık. Charles söylemeye vakit bulamadan, ben gidip anlatacağım Caroline'a.»

— «Kocanızla çocuklarınız iyiler mi, Bayan Delaney?»

— «Evet, çok iyiler.»

— «Çocuklar epey büyümüştür artık?»

— «Evet. Çabuk büyüyorlar.»

— «Coldhammer güzel yer. Orada da birkaç resminizi çekmeyi çok isterdim.»

— «Orayı daha geri vermediler. Başka yerde oturuyoruz şimdilik.»

— «A, evet, anlıyorum. Şimdi boylu boyunca yatın lütfen, Bayan Delaney. Bir eliniz sedirin kıyısından aşağıya düşsün. Evet, evet; çok karakteristik.»

Maria, «Neden karakteristik oluyormuş?» diye düşündü, «Bunun konuşmasını duyan da, beni ömür boyu sedirlerde yuvarlanıyor sanır. Ya sabır!»

— «Piyes iyi gidiyor mu, Bayan Delaney?»

— «İyi gidiyor. Pek tiyatro mevsimi değil şimdi.»

Yalan söylüyordu. Tam tiyatro mevsimiydi. Ama şu aptal herif bilemezdi bunu.

— «Halk sizi en çok piyesin hülyalı bölümlerindeki halinizle seviyor, biliyor musunuz, Bayan Delaney? Bu dünyaya ait değilsiniz gibi bir haliniz var. Kutsalsınız, ruh gibisiniz. Seyircide hep bu izlenimi bırakıyorsunuz. Uzak, ruhsal bir şey. Evet, çenenizi biraz yukarı kaldırın şimdi... Kımıldamayın... Teşekkür ederim.»

Maria, «Bu kadarı da yeter artık. Bundan fazlasını yapmayı reddediyorum» diye düşündü.

Sonra, adama dönerek: «Ritz'de öğle yemeğine davetliyim» dedi, «Birde orada olmam gerek.»

— «Vah, vah! Yatak odanızda da birkaç resminizi çekmek istiyorduk. Yemekten sonra buraya dönebilir miydiniz acaba?»

— «Olanaksız bu. Bütün öğleden sonram dolu.»

— «Ne yazık... Yalnız, sızisiz de olsa, evin içinde birkaç resim daha çekmeyi istiyorum. Evcil hayvanlarınız var mı, Bayan Delaney? Ortalıkta hiç hayvan görmüyorum ama...»

— «Hayır, yok.»

— «Okuyucular sevdikleri sanatçıları kucaklarında evcil bir hayvanla görmeye bayılırlar. Ama zarar yok. Evcil hayvanların köyde olduklarını söyleriz, olur biter.»

Maria, «Evcil hayvanlarımdan hepsi köyde gerçekten» diye düşündü, «İlle bilmek istiyorsanız, kızıl saçlı bir kadının kucagında hepsi. Evet, bilmek istiyorsanız, söyleyeyim: Kızıl saçlı, teni kokan bir kadının kucagında...»

— «Size ne kadar teşekkür etsek azdır, Bayan Delaney. Bize karşı o kadar sabırlı davrandınız ki. Ev için üzölmeyin, işimiz bitince her yeri toplarız.»

— «Dergide yayınlanmadan önce fotoğrafları onaylamam için bana göndermeyi unutmayın sakın.»

— «Elbette, Bayan Delaney, elbette.»

Gülümseyerek, selâmlayarak Bayan Delaney'i kendi evinden uğurladılar. Pencereden onun bir taksiye binip sözde Ritz'e gidişini seyrettiler. Oysa taksi geldiğinde randevu saatını üç dakika geçiyordu. Taksi Bayan Delaney'i blok apartmanların arkasındaki kendi garajına götürdü. Sonra Bayan Delaney bir lokma bile yemek yemeden, kendi otomobiline atladı, okuldaki kızını görmeye gitti. Londra'nın güneyindeki okula gitmek bir saat vaktini aldı.

Maria, «Trafik yoğun, yollar da çok kalabalık» diye düşündü, «Oraya varınca Caroline'a ne diyeceğim? Kendim de pek bilmiyorum. İşin tuhafı, Caroline'ı iyi tanımıyorum. Üstelik daha şimdi anlıyorum bunu. Ona, «Canım, cicim» demekten, armağanlar vermekten öte bir yakınlık göstermedim bugüne dek. Hiç tanımıyorum öz kızımı. Ben onun yaşındayken ne yapardım? Başkalarının kişiliğine bürünmeye çalışırdım. Aynaların karşısına geçip dil çıkarır, yüzümü buruştururdum. Niall'a takılırdım... Şu sıska kadın neden öyle şaşmış gibi bana bakıyor?..»

— «A? Bayan Wyndham'mış! Sizi beklemiyorduk.»

— «Evet, biliyorum. Buradan geçiyordum da, uğrayayım dedim. Caroline'ı görebilir miyim lütfen?»

— «Voleybol oynuyordu... Ama madem... Jean, şekerim, iki numaralı oyun alanına gidip Caroline Wyndham'ı çağırabilir misin? Söyle, annesi onu görmeye gelmiş.»

— «Peki, Bayan Oliver.»

Kocaman, yusyuvarlak gözlü bir kız sıçrayarak uzaklaştı.

— «Çocukların anneleriyle babaları genellikle cumartesi, pazar günleri okula gelirler. Hafta içinde gelecekleri zaman da önceden haber verirler... Bakın, yeni fotoğraflar bunlar. Görmek ister miydiniz? Okulun kuruluş gününde çekildi hepsi. Ne yazık, gelemediniz o gün. Caroline öyle hayal kırıklığına uğradı ki! Evet, kendisi söyledi bana. Matineniz varmış galiba? Böyle şeyler insanı özel hayatını da etkiliyor, değil mi? Hangi yana yetişeceğinizi şaşırtıyorsunuzdur, eminim. Evet, bütün okulun resmi. Çocuklar, öğretmenler, hepsi. Durun bakayım, hah, işte Caroline. Ön sırada, bağdaş kurmuş oturuyor. Küçükleri hep en öne oturturuz resim çekilirken.»

Maria fotoğrafa baktı. Dizi dizi kızlar. Hepsi de birbirinin eşi. Bayan Oliver parmağıyla göstermemiş olsaydı, Maria bunca kızın içinden Caroline'ı dünyada ayırt edemezdi. Resme bakarken, «Bu benim çocuğum mu?» diye düşünmekten kendini alamadı.

Bayan Oliver: «Evet, mutlu görünüyor gerçekten» dedi, «3 A'da şimdi, biliyor musunuz? Pek neşeli bir sınıftır 3 A. Oyun alanına gidip Caroline'la orada görüşmek ister miydiniz?»

Maria, «Doğrusunu istersen, otomobile atlayıp, gerisingeri Londra'ya dönsem daha iyi olacak galiba» diye düşündü, «Dün gece

hiç uyumadım, öğleyin yemek de yemedim. Allah biliyor, burada ne işim var!»

Sonra, yüksek sesle: «Teşekkür ederim, Bayan Oliver» dedi, «Öyle yapayım bari. Ne güzel bir gün! Yarım saat için bile olsa, kırlarda dolaşmak öyle hoş ki...»

«Bozuntuya vermemeli, gülümsemeliyim» diye düşündü, «Ardımda her zamanki gibi büyüleyici bir hava bırakmalıyım. Hiç de güzel bir gün değil ayrıca. Hava buz gibi soğuk. Ayakkabılarımın altı ise incecik... Küçük bir kız geliyor bu yana doğru. Yüzü kıpkırmızı olmuş, soluk soluğa. Kısacık, mavi bir eteklik giymiş. Evet, Caroline bu...

— «Merhaba, Anne.»

— «Merhaba, yavrum.»

— «Babam da geldi mi?»

— «Hayır Ben yalnız geldim.

— «A.»

Maria, «Eyvah, şimdi ne yapacağım? Ne diyeceğim?» diye düşündü.

— «Korkarım, biçimsiz bir günde geldim, Caroline?»

— «Şey, doğrusunu istersen, hafta içinde ne gün gelsen, böyledir. Bu dönemin sonunda bir yarışma yapılacak, kazanana kupa verilecek. Bu ara hepimiz o yarışmalara hazırlanıyoruz. En çok kim puan alırsa, o kazanacak. Onun için, bizim takımın - 3 A takımının yani - altıncı sınıf takımı kadar şansı var. Çünkü oyunda bizi yenseler bile - ki büyük olasılıkla öyle olacak - finallerde puan hesabıyla onları geçebiliriz.»

— «Evet, anlıyorum.»

İçinden de, «Hayır, tek kelimesini anlamıyorum» diye geçirdi, «Grekçe konuşuyorsun. Anlamsız bütün söylediklerin benim için.»

— «İyi misin, yavrum? İyi oynuyor musun?»

— «Ah, ne gezer! Berbat oynuyorum. Seyretmek ister misin?»

— «Yok, yok... Mesele şu ki...»

— «Belki Botticelli'deki Sanat Gösterisi'ni görmeyi yeğlersin?»

— «Neyi dedin, neyi?»

— «Sanat Gösterisi'ni. Altıncı sınıfların stüdyosuna Botticelli adını taktık da. Kilisenin arkasındadır Çalışmalar sırasında çok güzel resimler yapanlar oldu.»

— «Şu anda yapmak istediğim tek şey, bir yere oturup seninle konuşmak, yavrum.»

— «A, evet, elbette. Seni yukarı kata götüreyim.»

Duvarlara listeler asılmıştı. Acayip görünüşlü kızlar kaçarcasına yanlarından geçip gidiyorlardı. İyice ovularak temizlenmiş merdivenler, eskimiş muşambalar Gürül-gürül, fışkıran bir de su sesi geli-

yordu. Sarnıç mı taşmıştı, ne? Birine haber vermeliydi bunu. Evet, müdüre...

— «Yatağın bu mu? Pek sert benziyor.»

— «Yo, rahat pekâlâ.»

Sırayla dizilmiş yedi yatak, hepsi de birbirinin eşi. Kaskatı yastıklar

— «Babam nasıl?»

— «Çok iyi.»

Maria, «İşte tam sırası» diye düşündü; «Şimdi söylemeliyim Yatağın üzerine oturup burnumu pudralamalı, sonra rasgele bir tavrıyla, sesimi acılaştırmadan konuşmalıyım.»

— «Doğrusunu istersen, şekerim, ben de sana babandan söz etmeye gelmişim. Hoş, o kendisi de anlatır ya sana. Kısacası, baban boşanmamızı istiyor.»

— «Ya.»

Maria, «Caroline'ın ne yapmasını bekliyordum acaba?» diye düşündü, «Kendim de bilmiyorum bunu. Belki ürker, ya da ağlar sanıyordum. Ya da koşup bana sarılmasını bekliyordum. Nasıl da isterdim sarılmasını! Ömrümce tatmadığım bir şeyin başlangıcı olurdu belki de bu...»

— «Evet, benden ayrılmak istiyor. Kavga falan etmedik, hayır Bütün mesele şu ki, onun köyde kalması gerek. Bense, Londra'dan ayrılamıyorum. Elbet ikimiz için de iyi bir şey değil böylesi. Bağımsız olursak, sanırım, ikimiz için de daha iyi olacak.»

— «Ayrılmanız pek bir değişiklik yapmayacak öyleyse?»

— «A, hayır, hayır Gerçekten yapmayacak. Yalnız, ben artık Farthings'te oturmayacağım elbet.»

— «Orada zaten pek kaldığın yoktu ki.»

— «Öyle.»

— «Londra'ya gelip senin yanında kalalım ister miydin?»

— «Elbet. Ne zaman isterseniz gelin.»

— «Ama senin evinde pek yer yok, değil mi? Celia Teyze'min yanında kalmayı yeğ tutarım ben.»

— «Ya, öyle mi?» Maria, «Evet ama, niye acı duyuyorum?» diye düşündü, «İçimi kaplayan bu acı, bu boşluk neden?»

Caroline: «Şu yatakta yatan kızın da annesiyle babası ayrı» dedi, «Annesi yeniden evlenmiş. Kızın bir üveybabası var şimdi.»

— «Şey, doğrusunu söylemek gerekirse, büyük olasılıkla sizin de bir üveyanneniz olacak. Sanırım, baban yeniden evlenecektir.»

— «Havuç Kafa'ya besbelli.»

— «Ne dedin?»

— «Öteden beri Havuç Kafa deriz ona. Bize ata binmeyi o öğretti, biliyor musun? Geçen yaz. Babamla ikisi çok iyi anlaşıyorlar

A, her şey yolunda sayılır. Babamın Havuç Kafa'yla evlenmesi beni üzmüyor. Hem çok neşeli bir kadındır o. Sen de bir başkasıyla evlenecek misin?»

— «Hayır... Hayır, kimseyle evlenmek istemiyorum ben.»

— «Piyesteki adama ne dersin? Hoş birine benziyor.»

— «O evli... Ayrıca, evlenmek istemiyorum.»

— «Babam ne zaman evleniyor Havuç Kafa'yla?»

— «Bilmiyorum. Bundan söz etmedik. Hem daha boşanmadık bile.»

— «Evet, öyle ya. Buradakilere söyleyebilir miyim?»

— «Hayır. Sakın söyleme. Özel... özel bir şey sayılır bu.»

Maria, «Caroline'ın bu işi böylesine hafiften alması beni rahatlatmalıydı» diye düşündü, «Ama hiç rahatlamış değilim. Tersine, çok sarsıldım. Şaşkına döndüm. Anlamıyorum... Annemle babam boşansalardı, dünya yıkılmış gibi gelirdi bana. Oysa annem öz annem bile değildi. Annemle babam...»

— «Çaya kalacak mısın, anne?»

— «Hayır, sanmam. Saat altıda tiyatrodaki olmalıyım.»

— «Celia Teyzeme mektup yazıp tatillerde beni yanında isteyip istemediğini soracağım.»

— «Olur, yavrum, elbette.»

Maria ovula ovula aşınmış merdivenlerden aşağıya indi, duvarları baştan başa listelerle dolu koridorlardan geçti, ön kapıdan çıkıp otomobiline doğru yürüdü.

— «Allahaismarladık, yavrum. Özür dilerim, benim yüzümden oyunu kaçırdın.»

— «Zarar yok, anne. Şimdi hemen oraya gideceğim. Daha yarım saat var oyunun bitmesine.»

Caroline elini salladı ve Maria daha arabayı hareket ettirmeden, gerisin geri döndü, okulun kocaman, tuğla binalarına doğru koşmaya başladı. Az sonra görünmez olmuştu.

Maria, «Korkunç!» diye düşündü, «Ağlamak istiyorum. Pek öyle sık ağlamam ben, gözüyaşlı tiplerden değilimdir. Küçükken Celia pek sulu gözlüydü... Ama şimdi ağlamak istiyorum. Ağlarsam rahatlayacağım. Şu anda yapmak istediğim tek şey ağlamak. Biri gelip şu direksiyonu elimden alsa, beni de bıraksa, arka kanepede yatıp doya doya ağlasam!.. Hayır, bırakmamalıyım kendimi; bırakmayacağım. Ağlarsam, gözlerimden, yüzümden belli olur çünkü. Oysa tam altıda tiyatrodaki olmalıyım. Ağlayacağıma, şarkı söylerim ben de! Yüksek sesle, bağıra bağıra, yanlış söylediğime aldırmadan. Niall bunun için, bugün için bestelemiş olmalı şarkılarını. Büyük bozguna - Waterloo yenilgisine - uğradığım gün, şarkı söyleyebileyim diye...

«Ama bir kiliseye girip dua etsem daha iyi olur belki. Belki de-

ğışir, doğru yola dönerim? Belki sahneden büsbütün çekilir, herkese iyilikler yaparak dünyayı dolaşırım? Duadan Kuvvet Al. Neşeden Kuvvet Al. Yok canım, Hitler söylemişti bunu! Neyse işte, herhangi bir şeyden kuvvet almalı insan. Şu köşede bir kilise var. Belki de bir simgedir bu. Temsilin ilk gecesinden önce İncil'e bakmak gibi bir şeydir? Otomobili şuraya park edip kiliseye girsem, dua etsem mi? Evet.»

Kilisenin içi karanlık ve kasvetliydi. Yeni bir kiliseye benziyordu. Eski kiliselere özgü havadan eser yoktu burada. Maria bir sıraya çöktü, beklemeye başladı. Belki yeteri kadar beklerse, bir şeyler olurdu. Bir güvercin süzülerek gelirdi havadan. Maria'nın yüreğine huzur, barış getirirdi. Ve Maria kiliseden avunmuş, tazelenmiş, geleceği karşılamaya hazır bir yürekle çıkardı. Belki bir papaz gelirdi yanına; şefkatli, iyiyürekli, sakin, kurşunî gözlü, ak saçlı yaşlı bir papaz. Böyle yaşlı bir papazla konuşursa ferahlardı besbelli. Dünyayı kimbilir ne kadar iyi tanırdı şu yaşlı papazlar? Kimbilir ne çok tecrübeleri vardı; acının, yitirmenin, mutsuzluğun ne demek olduğunu bilirlerdi? Maria bekledi. Ama ne güvercin geldi, ne de başka bir şey. Futbol oynayan okul çocuklarının sesleri, kahkahaları uzaktan uzağa ona kadar geliyordu. Derken, tam Maria'nın arkasındaki kapı açıldı. Maria dönüp omuzunun üstünden baktı. Evet, kilisenin papazı olsa gerekti bu. Ama yaşlı değildi. Gencecik biriydi, gözlüklüydü de. Ara yoldan giyinme odasına doğru yürüyordu çevik adımlarla. Ne sağa bakıyordu, ne sola. Üstelik ayakkabıları da gıcırdıyordu..

Uğraşmak boşunaydı. Bu adam kimseyi doğru yola döndüremezdi. Bu adam da, bu kilise de. Maria boş yere vakit kaybetmişti. Gerisin geriye, otomobile döndü...

— «Eh, istediğim anda saçımı yaptırabilirim hiç değilse» diye düşündü. «Berberim Lucien bana bir fincan çayla birkaç bisküvi de verir. Bir fincan çaya gerçekten ihtiyacım var. Eminim, iyi gelecek. Dükkândaki bölmelerden birinde oturur, eski bir dergiye bakar gibi yaparım. Varsın, istediği kadar konuşsun Lucien, onu dinlemek zorunda değilim. Gözlerimi kapatır, hiç bir şey düşünmem. Daha doğrusu, düşünmemeye çalışırım. Evet, evet, doğruca Lucien'e gitmeli. Lucien'in susmak bilmez dırdırını dinlemek, rahip dırdırı dinlemekten iyidir. Dış görünüşleri belki değişik ama, içyüzleri bakımından rahiplerle bererler birbirinin eşi bence. Eminim, Niall, «Aralarında hiç bir fark yoktur» derdi...»

— «İyi akşamlar, madam. Bu ne güzel sürpriz böyle!»

— «Bitkinim, Lucien. Berbat bir gün geçirdim.»

Berberler, doktorlar gibidir. Doktorların yumuşak davranışları aynen onlarda da vardır. Üstelik, soru da sormazlar. Gülümserler. Anlarlar...

Lucien eliyle Maria'yı her zaman oturduğu koltuğa, her zamanki bölmesine buyur etti. Aynanın önüne yepyeni bir banyo parfümü konmuştu. Şişe selofan kâğıdına sarılmıştı; için için ısıldıyor, yeşil yeşil parlıyordu. Üstündeki etikette parfümün adı yazılıydı: Venedik İksiri. Başlı başına bu ad bile insanı kışkırtmaya yetiyordu. Maria, «Tıpkı çocukluğumdaki şekerler gibi» diye düşündü, «Yaldızlı kâğıda sarılı şekerler, çikolatalar gibi. Ne zaman öfkelensem, yorulsam, böyle bir şeker görünce daha iyi hissederdim kendimi...»

— «Lucien, sana az kalsın kendimi öldürecektim desem, ne yaparsın? Kendimi bir tramvayın altına atmayı düşündüm, çünkü bütün dünya bana sırt çevirdi, sevdiklerim artık beni sevmiyor desem... ne çare salık verirsin?»

Lucien, başını bir yana eğdi, gözlerini kısarak Maria'ya baktı.

— «Bir yüz masajına ne dersiniz, madam?» diye sordu.

Maria kulis kapısından içeri girdiğinde, saat altıya bir vardı.

— «İyi akşamlar, Bob.»

— «İyi akşamlar, Bayan Delaney.»

Sahne kapısında bekleyen kapıcı yarı yarıya yerinden doğruldu.

— «Birkaç dakika önce sizi aradılar, Bayan Delaney. Arayan Bay Wyndham'mış, köyden arıyormuş.»

— «Bir not falan bıraktı mı?»

— Gelir gelmez kendisini aramanızı istedi.»

— «Telefonu lütfen benim odama bağlayıver, Bob.»

— «Olur, Bayan Delaney.»

Maria koşa koşa merdivenleri inip giyinme odasına daldı. Charles telefonla onu aramıştı. Öyleyse her şey yolundaydı? Oturup iyice düşünmüş, boşanmaktan vaz geçmişti demek? Charles özür dilemek için telefon etmişti besbelli? Belki o da en azından Maria kadar acı çekmişti bugün? Durum düşündüğü gibiyse, sitemlere, geçmiş kurcalamaya gerek yoktu. Her şeye yeniden başlamak en iyisiydi. En başından başlamak.

Maria odaya girdi. Mantosunu çıkarıp sedirin üzerine fırlattı.

Giyinmesine yardım eden kadına: «Hazır olunca, sizi çağırırım» dedi.

Köşedeki masada duran telefonu kaptı, ana santralı istedi. Cevap gelene kadar hayli beklemek zorunda kaldı. En sonunda santral memuru: «Hatlar dolu. Sizi daha sonra arayacağız» dedi. Maria sabırlılığını giydi, saçlarını bir eşarpla bağlayıp yukarı kaldırdı. Yüzüne krem sürmeye koyuldu.

«Acaba yarın Charles Londra'ya gelmek isteyecek mi?» diye

düşündü, «Yani barışmak için. Yarın matine var, onun için pek uygun bir gün değil ama, erkenden eve gelirse birlikte yemek yiyebiliriz öğleyin. Sonra da yapacak bir şey bulur nasıl olsa. Gece de burada kalır. Evet, gece kalırsa iyi olur. O kızıl saçlı kadın hâlâ ortalıkta dolaşıyorsa, hafta sonunda ölsem gitmem Farthings'e. Charles ne yapıp edip kurtulmalı ondan. Gerçekten yutamam bu kadarını...»

Pudradan, makyajdan temizlenmiş yüzü, banyodan önceki küçük bir kızın yüzüne benziyordu. Maria bir kez daha telefonu denedi.

— «Hatlar hâlâ açılmadı mı? Acele bir iş için arıyorum.»

En sonunda Farthings'i bağladılar. Ne var ki telefona cevap veren Charles değil, Polly oldu.

— «Bay Wyndham'la konuşmak istiyorum.»

— «Beş dakika önce dışarı çıktı. Daha çok bekleyemeyeceğini söyledi. Aman yarabbi, ne günmüş, annemiz!»

— «Neden? Ne oldu?»

— «Öğle yemeğinden hemen sonraydı, Coldhammer'dan bir haber getirdiler. Babamızı'ı hemen oraya çağırıyorlarmış. Lord Wyndham bir kalp krizi geçirmiş. Sözde öğleden sonra çocukları oraya çaya götürecektim ama, hepsi kaldı elbet. Babamız saat beşte buraya geri döndü, Londra'dan bir kalp uzmanı çağırdı. Doktor şimdi yolda olmalı. İşte bu yüzden Babamız yeniden Coldhammer'a dönmek zorunda kaldı; telefonunuzu bekleyemedi. Yalnız bana pek umut olmadığını, Lord Wyndham'ın büyük olasılıkla gece öleceğini söyledi. Elbet çocukların yanında demedi bunları. Ne korkunç, değil mi? Zavallı Babaannemiz...»

— «Bay Wyndham bana ayrıca bir haber falan bıraktı mı?»

— «Hayır. Yalnız size olanları anlatmamı ve pek umudu olmadığını söylememi tembihledi.»

— «Evet, umut yok gibi görünüyor.»

— «Çocuklarla konuşmak ister miydiniz?»

— «Hayır, Polly. Şimdi değil. Allahaismarladık.»

Umut yoktu gerçekten. Seksenini aşkın zavallı bir ihtiyar şiddetli bir kalp krizine elbet dayanamazdı. Charles ertesi sabah Lord Wyndham olacaktı. Ve Caroline'ın Havuç Kafa dediği kızıl saçlı kadın, birkaç ay sonra Lady Wyndham unvanını alacaktı...

Maria, «Tanrı doğrusu iyi uğraşüyor bugün benimle» diye düşündü, «Hani sahneye çıkınca da iki kaşımın ortasına bir çürük yumurta atsalar şaşmayacağım. Ne yapalım, öyle olsun. Londra'da ilk önemli rolüme çıktığım akşam ne demişti babam bana? «Savaşarak elde etmediğin hiç bir şey değerli değildir» demişti. Daha başka şeyler de söylerdi boyuna ama, bir kulağımdan girer, öbür kulağımdan çıkardı o zamanlar söyledikleri. Ama iyice düşünürsem belki hatırlayabilirim şimdi. «Hiç bir zaman alttan alma, kendini küçük duruma

düşürme, yavrum. Hayatta başarıya ulaşamamış kişiler alttan alır, yaltaklanırlar. Çeneni hep yukarıda tut. Hayatında başka her şey yıkılsa, mahvolrsa bile, işin var, mesleğin var. İliklerinde, kemiklerinde var senin oyunculuk. İçinden geldiği gibi oyna, çünkü yapabileceğin tek şey budur hayatta. Anlayabileceğin tek şey de budur. Kimi vakit mutlu olacaksın. Kimi vakit de umutsuzluğu tadacaksın. Ama ne olursa olsun, hiç bir zaman yakınıp sızlanma, ağlamaklı olma. Delaney ler ağlamazlar. Yolunda yürümene bak ve göster numaralarını...»

«Pekâlâ, baba. Celia'ya her zaman bana olduğundan daha yakındın. Çünkü benim aklım çoğu kez başka yerlerdeydi. Ama şimdi, şu anda sanki burada, yanımdasın. Tıpkı benim gözlerime benzeyen o şen mavi gözlerini, benimki gibi hafifçe çarpık burnunu görür gibiyim. Saçın da benimkine benzerdi. Ama Niall'ın değişiyse, değişken, kararsız ağızımı o hiç yüzünü görmediğim Viyana'lı annemden almışım anlaşılan. Seni baştan çıkarmış olduğuna göre, benden daha iyi bilmelisin bunu. Tek umudum, annemin beni yüzüstü bırakivermesi. Hele şimdi, hayatımın bu kritik anında. Bugüne dek hep benden yanaydı...»

— «Girin.»

Maria'yı giydiren kadın: «Bir bey gelmiş, sizi görmek istiyor, Bayan Delaney» dedi, «Fransız'mış. Adı Bay Laforge.»

— «Neymiş dedin adı? Söyle, gitsin. Bilmiyor musun sanki, oyundan önce kimseyle görüşmeyi sevmem.»

— «Çok ısrar ediyor. Okumanızı istediği bir piyes varmış elinde. Babasını tanımışsınız, öyle diyor.»

— «Bu pek eski bir numaradır. Söyle ona, daha önce çok duydum bunu.»

— «Bugün öğleden sonra uçakla Paris'ten gelmiş. Diyor ki, yazdığı piyes Paris'te çok yakında sahneye konacaktı. Piyesin çevirisini bizzat kendisi yapmış. Paris'te oynanırken, bir yandan da Londra'da oynansın istiyormuş.»

— «İster elbette. Peki, bula bula beni mi bulmuş?»

— «Babasını tanıdığınız için size gelmiş.»

Maria, Allah'ım, sen bilirsin! diye söylendi kendi kendine, «Neyse, makyaja devam edelim.»

— «Ne biçim bir şey?»

— «Oldukça hoş biri. Sarışın. Güneş banyosu yapmaktan yeni dönmüş gibi bir hali var.»

— «Perdeleri çek de, ardından konuşayım bari onunla. Yalnız söyle, ancak iki dakika kalabilir yanımda.» İçinden de, «Bundan sonra ömrümü adı-sanı belirsiz Fransızların piyeslerini okumakla geçireceksem, vay halime!» diye geçirdi.

Az sonra perdeler çekilmiş, delikanlı içeri alınmıştı.

— «Nasılsınız? Kimdir babanız öğrenebilir miyim?»

— «Teşekkür ederim, siz nasılsınız, Bayan Delaney? Babam size derin saygılarını gönderdi. Adı Michel Laforge'dur, yıllarca önce Bretanya'dayken tanımış sizi.»

Michel... Bretanya... Ne olağanüstü bir rastlantı. Daha bu pazar, Farthings'teyken Michel'i düşünmemiş miydi?..

— «A, demek o! Elbette hatırlıyorum babanızı, hem de çok iyi. Nasıl şimdi kendisi?»

— «Her zamanki gibi, Bayan Delaney. Hiç yaşlanmadı.»

Michel elli-elli beş yaşlarında olmalıydı şimdi. Maria, «Hâlâ kavalıklarda uzanıp deniz yıldızı arıyor, küçük kızları baştan çıkarıyor mu acaba?» diye düşündü.

— «Okumamı istediğiniz bu piyes neyin nesi?»

— «On dokuzuncu yüzyıla ait bir piyes, Bayan Delaney. Nefis bir müzik, harikulâde bir dekor. Düşes rolünü ise ancak siz oynayabilirsiniz!»

— «Düşes mi? Düşes mi olmam gerekiyor yani?»

— «Evet, Bayan Delaney. Çok güzel, çok kötü ruhlu bir düşes.»

Maria, «Eh, sanırım her zaman bir düşes olabilirim» diye düşündü, «Hem daha hiç düşes de olmadım. Ayrıca, kötü ruhlu bir düşes, iyi bir düşesten çok daha eğlenceli olsa gerek.»

— «Peki, ne yapıyor sizin bu düşesiniz?»

— «Beş erkeği parmağının ucunda oynatıyor.»

— «Neden yalnız beş?»

— «Ne zaman isterseniz, bir altıncısını ekleyebilirim.»

Maria, «Nerede öbür sabahlığım? Mavi olanı?» diye düşündü, «Hoppala! Şimdi de bir başkası vuruyor kapıya. Benim odayı mey-hane mi sanıyorlar, ne? Aklına esen içeri dalıyor!»

— «Kim o?»

Kapıcının sesi duyuldu: «Size bir telgraf var, Bayan Delaney.»

— «Pekâlâ, masanın üstüne bırakıver.» Bir yandan da, «Lucien saçımı berbat etmiş» diye düşündü, «Sağ kulağımın üstündeki şu kıvrım da nesi? Kendim yapınca çok daha iyi oluyor saçım.» Sonra yardımcısına seslendi: «Perdeleri aç.» Perdeler açılınca: «Bir kez daha hoş geldiniz, Bay Laforge» dedi.

Hiç de çirkin görünüşlü değildi doğrusu delikanlı. Hatırladığı kadarıyla babasından - Michel'den - çok daha yakışıklıydı hatta. Pek de gençti. Bıyığı daha yeni terlemişti.

Maria: «Demek, benim düşes olmamı istiyorsunuz?» diye sordu.

— «Düşes olmayı istemez miydiniz?»

Maria, «Evet, isterdim» diye düşündü, «Vız gelir bana düşes olmak. Saba Kraliçesi, ya da bir genelev kadını bile olurum gereğinde; yeter ki piyes iyi olsun, hoşuma gitsin.»

Sonra, delikanlıya dönerek: «Akşam yemeğine bir sözünüz falan var mıydı, Bay Laforge?» diye sordu.

— «Hayır.»

— «Öyleyse, temsilden sonra gene gelin. Birlikte çıkar, yemek yeriz. Piyesiniz üzerinde tartışırız. Şimdi gidin.»

Delikanlı çıktı. Başının arkadan görünüşü gerçekten biçimliydi. Hoparlörden sahne yöneticisinin sesi duyuldu:

— «On beş dakikanız kaldı, lütfen.»

Maria'nın yardımcısı masanın üzerinde duran telgrafı gösterdi.

— «Telgrafınızı açmadınız, Bayan Delaney.»

— «Temsilden önce telgraf açmak adetim değildir. Bunca zamandır öğrenemedin mi daha bunu? Babam hiç bir zaman telgrafları açmazdı sahneye çıkmadan önce. Ben de açmam. Uğursuzluk getirir.»

Maria aynanın önünde durdu, elbisesinin kemerini bağladı.

— «Değirmenci'nin türküsünü hatırlıyor musun?» diye sordu.

Yardımcı kadın: «Hatırlamıyorum. Nasıldı?» dedi.

Maria güldü, bir bukleyi geriye itti:

«Herkes bana vız gelir,

Ben de herkese öyle!»

Yardımcı gülümsedi. «Bugün çok formundasınız, değil mi?»

Maria: «Ben her zaman formumdayım» diye karşılık verdi, «Her gece.»

Konuşa gülüşe yerlerini alan seyircilerin mırıltısı, duvarlardaki hoparlörde yankılandı...

XXV

NİALL, Farthings'teki yemek odasından çıkınca, dosdoğru kendi odasına yollandı. Üç-beş parça eşyasını bavula tıktıktan sonra gene aşağıya indi, evden çıkıp garajın yolunu tuttu. Arabada onu deniz kıyısına götürecek kadar benzin vardı. Üstelik, iyi bir sürücü de değildi Niall. Dalgındı, trafik lambalarına dikkat etmezdi. Onun için, arabayla gideceği mesafe ne kadar kısa olursa okadar iyiydi. Gene bu yüzden, gece araba sürmeyi yeğ tutardı. Geceleri kendini daha güvenlikte sayardı. Zaten her şeyi gece yapmak daha iyiydi. Sabaha karşı üçte bestelenen bir şarkı çoğu kez öğleden sonra üçte bestelenen şarkıdan daha güzel olurdu. Geceleyin, ay aydınlığında yürüyüş yapmak, gündüzün çiğ ışığında yürümekten çok daha hoştu. Geceyarısından sonraki saatlarda yenen tuzlu bir balık, koca bir dilim peynir hem zevk, hem güç verirdi insana. Nasıl korkunç bir enerji,

bir güçlülük akardı bedenden beyine! Oysa sabahın geç saatları ve öğleden sonraları salt uyumak, şekerleme yapmak içindi. Güneşin altında tembel tembel yatmak içindi. Perdeleri çekilmiş bir odada uyumak, ruhu, esin gücünü dinlendirmek içindi...

Niall sessiz köy yollarında arabasını kıyıya doğru sürerken, kendine özgü bir soğukkanlılıkla ilerideki günleri düşünüyordu.

Şu anda Maria'ya yardım etmek için yapabileceği hiç bir şey yoktu. Önlerindeki günlerde Maria, kafasında esen düşünce yellerine uyarak, bir rüzgâr horozu gibi bir kuzeye, bir güneye, bir doğuya, bir batıya dönüp duracaktı fırıl-fırıl. Türlü ruh hallerine girip çıkacaktı. Öfkelenecek, uysallaşacak, neşeyle meydan okuyacak, sonra incinmiş küçük bir çocuk haline gelecekti. Bütün bu çeşitli ruhsal durumlardan geçtikten sonra, belki yeni baştan, başka bir müzik anahtarında hayat başlayacaktı. Yepyeni, taze bir ilgi onu alıp başka bir alana sürükleyecekti. Ama - Allah'a şükürler olsun - hiç bir şey uzun boylu incitmeyecek, üzmeyecekti onu, bu muhakkak.

Maria'nın kafası da bedeni gibiydi. Yaralanmazdı. Yıllarca önce ansızın hastalanmış, apandisit olduğu anlaşıncı ameliyat olmuştu. Üç hafta içinde iyileşivermişti. Üç ay sonra da, incecik, beyaz bir çizgiden başka hiç bir iz kalmamıştı vücudunda. Oysa öbür kadınlar öyle miydi ya.. mosmor izler, kocaman lekeler kalırdı onlarda. Çocuk doğurmak da çoğu kadının vücudunu bozardı. Maria'nın vücudu ise hiç bozulmamıştı.

Sanki tanrılar kayırıyordu Maria'yı. Sanki ömrü boyunca her şeyin altından kolayca kalkıvermesini sağlıyorlardı. Adam öldürse bile, hiç bir zaman yakalanmazdı besbelli. Yakalanmadığı gibi, vicdan azabı falan da çekmezdi. Hesap verme günü gelip çatsa bile, Maria'nın koruyucu meleği ne yapar eder, o günün uzun sürmemesini sağlardı. Günün sonunda Maria'nın yüzü ak bile çıkabilirdi hat-ta... Niall, «Yalan değil valla», diye düşündü, «Allah günahkârları daha çok seviyor. Başkaca kimseyi de sevdiği falan yok. İyiler, nazikler, hallerinden yakınmayanlar, kendilerini başkaları için feda edenler hapyı yutuyorlar. Allah ilgilenmiyor bile onlarla...» Bir yerde okumuştı: Dünyada mutlu olan tek yaratıklar ahmaklar, aptallarmış. İstatistikler bunu doğruluyordu. Ruh hekimleri de aynı kanıdaydı. Dünyaya boş bir kafayla gelen beyinsiz çocuklar, ufacık gözlü, şişkin dudaklı çocuklar - doktorlar böyle tanımlıyordu geri zekâlı çocukları - mutluluk içinde yüzer, neşe içinde yaşarlardı. Gördükleri her şeye -vumurtadan solucana dek her şeye- büyük hayranlık duyarlardı. Analarıyla babalarını da, asalakları da severlerdi. Evet, asalakları bile... Niall, köşeyi dönerken: «İşte gene başladığımız yerè geldik» diye düşündü, «Gene asalaklara döndük. Öyleyse neyi kanıtlıyor bu? Evreni yöneten beyin, geri zekâlı bir çocuğun beyni mi yani? Asa-

lakları aşkla seven geri zekâlî bir çocuğun beyni mi? Yaşasın asalaklar! Çünkü dünya onlara miras kalacak. Asalaklar çoğalacak, günden güne zenginleşecek. Göklerdeki krallıklar onlarındır...»

Niall kıyıya vardığında gece yarısına daha bir saat vardı. Kara ağaçların gizlediği kasaba saati on biri çalışıyordu. Çabuk gelmişti doğrusu. Niall sola saptı, suyun kıyısına dek uzanan daracık yolda ilerlemeye başladı.

Gel-git geçmiş, sular çekilmişti. Geriye çamur yığınları kalmıştı. Yaz aylarında yemyeşil olan, tatlı tatlı salınan uzun sazlar şimdi çırıl-çıplak duruyordu kış göğüne karşı. Gece karanlıktı, hava acı soğuktu.

Niall otomobili yolun uzak ucuna park etti. Lambalarını yakmaya gerek görmeden, üç-beş eşyasının durduğu bavulu çıkardı. Arabayı kapayıp çamurlu keçi yolu boyunca yürümeye başladı. Az sonra, dubalar üstüne kurulmuş, tahta bir köprüye vardı.

Sular hâlâ çekilmeye devam ediyordu. Suyun çamurlardan çekilişini duyar gibiydi. Alçalan sular, köprünün ayaklarında döne döne uzaklaşıp gidiyordu. Köprünün başındaki parmaklığa ufak bir kayık bağlanmıştı. Niall bavulunu kayığın içine fırlattı, sonra kendi de atladı.

Akıntı yönünde kürek çekmeye başladı. Suyun üzeri karadan daha ılıktı. Niall deniz sıcaklığını anlamak için elini suya soktu. Ürpereceğini sandıysa da suyun enikonu ılık olduğunu gördü. Kürekler iskarmozları gıcırdatıyor ve bu ses durgun, sessiz havada yankılar yapıyordu. Kıyı boyunca şamandıralara bağlanmış daha bir alay tekne vardı. Sahipleri kış ayları boyunca kullanmayacakları için, tekneleri paslı zincirlerle kıyıya demirlemişlerdi. İlkyaza kadar tekneler burada kalacaktı. Niall karanlıkta belli-belirsiz seçilen teknelerin önünden geçip yoluna devam etti.

Kendi teknesi en sondaydı. Niall tekneyi kıyıya doğru çekti, ufak kayığının küreklerini yerlerine taktıktan sonra, daracık arka güverteye tırmandı. Anahtarı saklı durduğu dolaptan çıkardı, kamaraya giden kaportayı açtı. Kamaranın kokusu sıcacık, dostçaydı. Kullanılmamanın doğurduğu küflü karanlıktan eser yoktu içerde. Niall bir kibrit çaktı, gemi direğine asılı lambayı yaktı. Sonra diz çöküp ufak sobayı tutuşturdu. Bu iş de bitince ayağa kalktı. Tekne çok basık tavanlı olduğu için, çaresiz, kambur duruyordu. Küçük, kısıtlı kamaranın içinde dolaşmaya, ortalığa çeki-düzen vermeye koyuldu.

Her zamanki gibi, gene karnı acıkmıştı. Şarkılarını pek beyenen, daha yüzünü bile görmediği, Illinois'li bir hayranının göndermiş olduğu haşlanmış dil, kolayca yenebilir bir yiyecekti. Gene Illinois'ten gelme, selofan kâğıdına sarılı bisküviler de öyle. «Baltimore'lu bir dost» da üzerine bir Noel kartı ilıştırılmış, kuru incirler göndermişti

ona. Ama hepsinden iyisi, bir kavanoz dolusu zencefil şurubuydu, kuşkusuz. Niall şurubu bir bardağa boca etti, üzerine de konyak dök-tü. İyice karıştırdıktan sonra karışımı bir tavaya boşalttı, sobanın üzerinde ısıttı. Yazın sıcak bir gününde katırtırnakları nasıl kokar-sa, karışımın kokusu da öyleydi. Niall hazırladığı karışımı içmeye koyuldu. Tuhaf, iç açıcı bir etkisi vardı içkinin. İnsanı kaygısızlaştırıyor, uyuşturuyordu. O kadar ki, Niall ayakkabılarını fırlattığı gibi, kendini ranzanın üzerine attı.

Başının altına iki yastık yerleştirdikten sonra, uzanıp not defte-rini aldı, boylu boyunca ranzaya uzandı. Konçertoğun kabataslak planını yapmaya koyuldu. Tam iki saat, ara vermeden çalıştı. Bu sü-renin sonunda şu acı gerçeği anlayınca, sinirleri enikonu bozuldu: Üç ezgiyi birbirine bağlayan ana tema, klasik, yalın ve süssüz olma-sı gerekirken, disiplinden büsbütün yoksundu. Niall'ın beynini bes-leyen şeytan, bir türlü ağırbaşlılığı benimseyemiyordu. Ezginin içine nazlı nazlı, salına salına giren zarafet, vekar ve temkin, engel ya da kontrol tanımadan saçma, aptalca, aşırı duygusal bir kendinden ge-çişle sevince dönüşüyordu. Niall önce kabahati zencefil şurubuyla konyakta buldu. Sonra otomobille uzun bir yoldan gelmiş olmasını, kış havasını ve dupduru suda akıntı yönünde kürek çekişini bahane etti. Bu da olmayınca, doğrulup oturdu, notaları bir yana fırlattı.

Olmuyordu işte. Uğraşmak boşunaydı. Beyni yapamayacağı işlere neden bu denli zorlamalı sanki? Ses dünyasının aşağı sınıfında kal-mayı kabul etmeli, mucize yaratmayı gerçek müzisyenlere bırakma-lıydı. Konçertonun da canı cehennem!...

Battaniyelere sıkıca sarındı. Elleri omuzlarında, dizleri çenesine çekilmiş her zamanki gibi iki büklüm yattı, uyudu. Ana rahmindeki doğmamış bir bebek gibiydi gene.

Ertesi günü yarı çalışarak, yarı tembellik ederek geçirdi. Arada bir, şimşek gibi bir esin geliveriyordu. Kimi vakit de tam bir can-sızlık içinde geçiyordu saatlar.

Yedi, içti, sigara tüttürdü, güvertede dolaştı. Derken tekneyi koya çekti. Kayığının dörtte birini boza çalan bir kurşunîye boyadı. Evet, tek çare buydu: Yalnız olmak. Tek ve en iyi çare buydu. Kendi-sinden başka kimseye güvenmemek, bel bağlamamak. Kendi kafası-nın içinde akan seslere tutunmak, onlardan kuvvet, destek almak. Kendi dünyasının, kendi evreninin yaratıcısı olmak...

O gece, sınava giren bir okul çocuğunun coşkusuyla, karın ağrı-larıyla çalışmaya koyuldu. Bütün gün kafasını kurcalamış olan, o kolay kolay ele geçmez ezginin partitürünü[*] açık seçik, güzel, yuvarlacık notalarla kâğıda geçirdi.

[*] **Partitur:** Harmoniyi oluşturan melodilerden biri.

Güçlü bir beste, büyük bir konçerto olmaktan uzaktı bu. Çırakların on beş gün süreyle ağızlarından düşürmeyeceği, ısılıkla çalacağı türden bir ezgi çıkmıştı gene ortaya. Şu var ki, piyanonun yardımı olmaksızın notaya dökebilmişti bu kez ezgiyi ki, bu da Niall için büyük başarı sayılırdı. Her şey tamam olup işi bitince, gene kötü, yan etkiler başladı. Niall şimdi kendisini çırılçıplak, bitkin, yapayalnız buluyordu. Ve Maria'yı istiyordu... Ama Maria kilometrelerce uzakta, işindeydi; kendi günahları, kendi hatalarıyla başbaşaydı. Küçük teknedeki karmakarışık ranzada uzanırken Maria'yı düşünmek, Niall'ı yüksek sesle güldürdü.

Bir keresinde Maria, onunla birlikte bir günlük bir deniz yolculuğuna çıkmayı kabul etmişti nasılsa. Gelgelelim Maria'nın ilk ve son tekne gezintisi olmuştu bu. Yelken kullanmakta hiç tecrübesi olmadığı, denizcilikten zerre kadar anlamadığı halde, yanlış halatı çekiyorsun diye boyuna Niall'ı suçlamış, öfkeyle söylenip durmuştu. Sonunda rüzgâr da dinmiş, yelkenli olduğu yerde kalmış, kımıldamaz hale gelmişti. O zaman Niall sinir içinde kalmış, Maria'ya ise bir şeycikler olmamıştı. En sonunda rüzgâr yeniden esmeye başlamıştı başlamasına ama, bu kez de yelkenler rüzgârı ters yönden aldığı için, hızla sürüklenmeye başlamışlar, karayı büsbütün gözden kaybetmişlerdi. Derken, bir motor belirmişti dalgaların arasında. Geniş, rahat bir motordu bu. Tekneye yanaşıp, onları yedeğe almış çekmişti de kurtulabilmişlerdi. Maria en sevdiği ceketini kaybetmişti o patırtının içinde. Ayakkabıları da kaybolmuştu üstelik. Niall da üşümüş, ıslanmış, hastalanmıştı. Otomobille Farthings'e dönerken, ikisi de tek kelime konuşmamışlardı. Charles'a başlarına gelenleri anlatmışlardı. Charles omuz silkmiş, sonra karısına dönerek: «Başka ne bekliyordun yani?» demişti.

Celia daha kolay bir tekne arkadaşıydı. İşe de yarıyordu üstelik. Güverteleri yıkıyor, tahtaları siliyordu. Ama her zaman ağlamaklı olmaya, her şeyin acıklı yanını görmeye hazır gibiydi. «Şu kara bulutun görünüşünü beğenmedim».. «Hazır hava hâlâ açıkken, dönsek daha iyi olmaz mı?»... «Şuradaki karaltı kaya mı, yoksa zavallı bir köpek leşi mi?»

Celia serüvenin üzerine bir örtü - heyecanı bastırıcı, azaltıcı bir örtü - çekiyordu sanki. Yok, yok, en iyisi kimseyi yanına almadan, tek başına dolaşmaktı tekneyle.

Ertesi gün hava güzel ve açıktı. Kıyıdan denize doğru esen rüzgâr yelken kullanmaya elverişliydi. Niall dubalar üzerinde kurulu köprüyü geçti, geçiyolu boyunca ilerleyerek, iki gece önce otomobilini bırakmış olduğu yere ulaştı. Otomobil yolun kıyısında, bıraktığı gibi duruyordu. Niall otomobile atladı, kasabanın yolunu tuttu. Oraya varınca ekmekle yiyecek birkaç parça öteberi aldı. Sonra postaneye

yollandı, bir telgraf yazdı. İşini bitirince memur kızla konuşmaya başladı. Genç, güzel bir kızdı bu. Niall kıza gülümsedi.

— «Benim için bir şey yapmanızı istiyorum» dedi.

Kız: «Buyurun?» diye sordu.

Niall: «Yelkenlimle bir deniz yolculuğuna çıkıyorum» dedi, «Ne zaman döneceğimi bilmiyorum. Rüzgâra, teknenin durumuna ve en çok da benim keyfime bağlı bu. Bu telgrafı, diyelim bu akşam saat beşe kadar göndermemenizi, elde tutmanızı istiyorum. O saata kadar dönmüş olursam, buraya gelir, telgrafı iptal ettirir, büyük olasılıkla da yerine bir başka telgraf çekerim. Dedim ya, o andaki ruh durumuma bağlı hepsi. Yok, geri dönmezsem, telgrafı üzerinde yazılı adrese çekersiniz.»

Kız kuşkulu görünüyor, dudaklarını büzüyordu.

— «Yönetmeliğe aykırıdır bu» dedi, «Korkarım, dediğinizi yapamam.»

Niall: «Hayatta pek çok şey yönetmeliklere aykırıdır» diye karşılık verdi, «Bunu anlamadınız mı yoksa daha?»

Kız kıpkırmızı oldu.

Niall: «Akşam dönüp gelsem, sizi teknemde benimle akşam yemeği yemeğe davet etsem, bu da yönetmeliğe aykırıdır» diye devam etti, «Ama yemekler yeterince iyiye, belki de kabul ederdiniz tek-lifimi.»

Kız: «Ben o çeşit kızlardan değilim» diye karşılık verdi.

Niall: «Yazık!» dedi, «Çünkü o çeşit kızlarla çok iyi vakit geçirir insan.»

Kız telgrafı yeniden gözden geçirdi. Sonra, Niall'a dönerek: «Bunu ne zaman göndermemi istiyorsunuz?» diye sordu.

Niall: «Akşama kadar dönmezsem, beşte çekin» dedi.

Kız: «Pekâlâ» dedi. Sonra sırtını Niall'a döndü.

Niall telgrafı bir kez daha okudu, parayı ödedi.

Telgraf Maria Delaney'e yazılmıştı. Niall adres olarak Londra'daki tiyatroyu göstermişti. «Sevgilim, seni seviyorum. Teknemle denize açılıyorum. Senin için bir şarkı yazdım. Bu telgraf eline geçerse, şu iki şeyden biri anlamına gelecek: Ya Fransa kıyılarına ulaşmış olacağım, ya da denizin dibini boylayacağım. Bir kez daha seni seviyorum. Niall.»

Niall ıslıkla kendi şarkısını çalaraktan postaneden çıktı, otomobiline bindi. Bir somun ekmek, biraz havuç, birkaç da patates almıştı yanına.

En sonunda gene teknesine varmıştı. Tekneyi çözüp yola çıkmak hayli vaktini aldı. Çünkü halat başka kayıklara dolaşmıştı. İki saat sonra tekne ötekilerden kurtulmuş, gelgitin üstünde sallanıyordu. Bereket versin, sular çekiliyordu. Niall dümen yekesini yakaladı, flock

yelkeninin halatını çekti. Küçük yelken açılmamakta ayak diriyor, direğe sımsıkı sarılarak âdeta kendini savunuyordu.

Niall, çaresiz, dümen yekesini bıraktı, güverteye tırmanıp yelkeni açmaya girişti. Dümenin başına döndüğünde, tekne çamurlara saplanmak üzereydi. Niall acele teknenin burnunu akıntıya doğru çevirdi.

«Şu kıyıda biri durup bana baksa, kimbilir ne acır halime!» diye düşündü, «Hele Maria halimi görse, nasıl küplere biner!»

Tekneyi ırmak boyunca, denize doğru sürdü. Denize varana dek hiç bir aksilik olmadı. Tekne rüzgârın ve gel-gitin etkisiyle rahatça ilerliyordu. Hiç bir engel ilerlemesini durdurmuyordu. Niall onu durdurmak istese, nasıl durdurabilirdi, bunu kendisi de bilmiyordu.

Dışarıda rüzgâr taze taze esiyordu. Evet, hava rüzgârlıydı ama, güneş pırıl pırıldı, deniz de sakindi. Soğuk, parlak kış günlerinden biriydi. Böyle günlerde kara, görünmeden kayar âdeta insanın gözleri önünden; ufkun keskin çizgisi ise, kalemle çizilmiş gibi sert ve belirlidir.

Niall tekneye kendince uygun bir rota çizdikten sonra, dümen yekesini halatla direğe bağladı, kendisine öğle yemeği hazırlamak üzere kamaraya indi. Illinois'li hayranının gönderdiği haşlanmış dili tavaya koyup kızarttı, içine biraz patatesle havuç ekledi. Yemek hazır olunca, yukarı çıktı; bir eliyle dümeni idare ederken, öbür eliyle tavadan yemeğini yemeye koyuldu. Geride bıraktığı kıyı yumuşak bir kurşunîliğe bürünmüştü ama, Niall'ı ürkütmüyordu bu. Çünkü deniz sakindi. Bir martı kuşkulu kuşkulu tekneyi izliyordu. Niall kuşun ağgözünü doyurmak için, ona birkaç dil parçası attı. Dil bitince de, bir havuç fırlattı. Martı havucu bir çırpıda yutayım derken az kalsın boğuluyordu. Hemen ardından da bir akbaba gibi çılgık çılgılla haykırırdı, kanatlarının ucuyla suları sıçrata sıçrata uçu, gitti.

Niall aşağıya indi, bir yastık alıp döndü. Yastığı başının altına yerleştirip boylu boyunca güverteye uzandı. Bir ayağı dümen yekesinde, gözlerini yumdu.

Londra'da, Paris'te, New York'ta milyonlarca adam bürolarında çalışıyordu şimdi; yazı masalarının başına oturmuş, zilleri çalışıyor, telefonla konuşuyorlardı. Metrolardan sel gibi bir insan kalabalığı boşalıyordu. Otobüslerin basamakları bile insan doluydu. Dükkân tezgâhlarının başında, maden ocaklarında insanlar çalışıyordu. İnsanlar dövüşüyorlar, kavga ediyorlar, içiyorlar, sevişiyorlardı. İnsanlar para için, politika için, din için birbirleriyle tartışıyorlardı.

Her yerde, bütün dünyada insanlar heyecanla fikirlerini savunuyorlardı. Hepsinin kaygıları, kuşkuları, sıkıntıları vardı. Niall'ın en sevdikleri bile kendilerini bu dağdağadan, bu patırtıdan kurtaramamışlardı. Maria ile Charles gelecekleri için düşünüp karar vermek

zorundaydılar Celia da kendisi için karar vermek zorundaydı. Hepsi, «Şimdi ne olacak?» kaygısı içindeydiler

Oysa Niall'a göre hava hoştu. Hiç bir şey umurunda değildi onun Denizin ortasında, yapayalnızdı. Bir şarkı bestelemişti. Rahattı, huzur içindeydi.

Canı isterse, bir daha hiç geri dönmeyebilirdi. Küçük tekne sonsuza dek yoluna devam edebilirdi. Rüzgâr uygundu, hava sakindi ve denizin - bu alabildiğine uzanan gepgeniş kurşunlîğin - ötesinde bir yerde, Fransa kıyıları vardı. Fransa'nın kokuları, sesleri vardı. Babasının duygusal anlarında dediği gibi, «Niall'ın o aşağılık Fransız kanı» hâlâ dolaşıyordu damarlarında; yalnız şimdi biraz daha tembel tembel, biraz daha ağır akıyordu, okadar. İngiltere, salt koşulların zoruyla yurdu olmuştu onun; olaylar yüzünden, Maria yüzünden orayı yurt saymıştı.

Fransa'ya gitmeliydi. Kolaydı bu. Maria'ya da şöyle bir telgraf çekerdi: «Ben buradayım. Sen de gel.»

İşin kötüsü, Maria rahatına düşkündü. Rahat yataklar, banyo kokuları isterdi o. Teninde krepdöşin'in okşayışını duymak, güzel yemekler yemek isterdi. Niall'ın yanında, öylece, başı kaportaya dayalı, bacakları dümen yekesinin üstünde, uzanmak istemezdi. Üstelik, yükselme hırsı da vardı onda.

Niall, «Besbelli Maria çok yaşayacak» diye düşündü, «Öyle uzun yaşayacak ki, efsaneleşecek sonunda. Apak saçlı, acımasız mı acımasız, koltuk değnekli bir kocakarı olacak, doksan dokuzuna kadar yaşayacak ve kendisini tanıyan herkesin yüreğine Allah korkusu salacak. Ölürken de bu işe şaşacak, sinirlenecek. «Ölmek mi? Olmaz öyle şey. Yapılacak daha o kadar çok şey varken...»

Celia ölümü sabırla karşılayacak, kabul edecekti, kuşkusuz. Ölmeden önce mektuplarını dosyalayacak, faturaları ödeyecek, kirli sepetindeki çamaşırları yıkayıp yerlerine yerleştirecekti. Yoksa, ölüsünü bulanlar çok zahmet çekerlerdi. Bütün bu kabullenmeye, bütün bu hazırlıklara rağmen, iki kaşının ortasındaki o kaygılı çatıklık gene yerli yerinde olacaktı: «Ya Allah'ın huzuruna çıkarsam, ne diyeceğim ona?»

Niall bir kahkaha attı, gerindi, esnedi. «Şu zencefil şurubuyla konyağı bitirsem mi?» diye düşündü. Boş gözlerle kamaranın içine baktı. İşte o zaman, ilk kez olarak, kamaranın döşemesindeki uzun su gölcüğünü fark etti. Şaşkın şaşkın, anlamadan döşemeye baktı. Hayır, korkacak bir şey yoktu. Lombar kapaklarından içeriye su girmemişti. Hem kapaklar kapalıydı zaten. Sintinelere yağmur suyu da sızmamıştı, çünkü son iki gündür hiç yağmur yağmamıştı. Peki nevin nesiydi öyleyse döşemedeki ıslaklık? Niall daha yakından inceleyebilmek için, kamaraya indi.

Parmaklarını suya daldırdı. Tuzluydu. Döşeme tahtalarını kaldırıp altına bakmak için bir tornavida aradı. En sonunda bir dolabın köşesinde istediğini buldu. Tornavidayı aramak hayli vaktini almıştı. Geri dönüp su birikintisinin başına çöktüğünde, ıslaklığın daha da genişlemiş olduğunu gördü.

Tornavidasıyla tahtanın ucunu kaldırdı. İşte o zaman, sintinelerin ağzına kadar suyla dolu olduğunu gördü. Teknenin bir yerinde, önde mi, arkada mı, artık orasını Allah bilir, bir sızıntı vardı besbelli. Teknenin içindeki suyun yükselme hızına bakılacak olursa, hayli önemli bir sızıntı olsa gerekti bu.

Niall ne yapacağını düşünmeye başladı. Birkaç döşeme tahtasını daha söktü. Amacı sızıntıyı bulup bir şeyle tıkamaktı. Ama bunu yapmasıyla birlikte, su daha hızla tekneye dolmaya başladı. Su düzeyi şimdi ayaklarının üstüne çıkmıştı.

Niall telâşla tahtaları yeniden eski yerlerine yerleştirdi. Su şimdi gene sızıntı halindeydi ama, gitgide genişleyen bir sızıntıydı bu.

Niall birden çocuk kitaplarında sık sık gördüğü bir cümlecği hatırladı: «Herkes tulumbaların başına!» Tamam, kış güvertede bir pompa vardı! Koşup pompayı buldu. Adamakıllı paslanmıştı. Çoktandır kullanılmamıştı çünkü. Niall pompayı beceriksizce taktı, hortumun başını güvertedeki oyuğun içine yerleştirdi. Tuhaf, ılık gibi bir ses duyuldu. Niall hortumun başını çekip inceledi. Dipteki lâstik rondela kaybolmuştu. Bir de delik vardı ki, içinde bir vida olması gerekti ama, vida ortada yoktu. Kısacası, pompa işe yaramaz durumdaydı. Suyu boşaltmaya yarayacak başka bir şey de yoktu, aksi gibi. Yalnız, aşağıda eski bir maşrapa olacaktı; belki onunla boşaltabilirdi suyu. Niall maşrapayı almak üzere gene aşağıya indi. Şimdi su döşeme tahtalarını tamamen kaplamıştı. Niall maşrapayla suyu boşaltmaya başladı. Yere diz çökmüş, sırtını kamburlaştırmıştı; biriken suyu maşrapaya doldurup doldurup lombar deliğinden boşaltıyordu. Beş dakika kadar böyle uğraştıktan sonra, gitgide yükselen suyun miktarında en küçük bir değişiklik olmadığını gördü. Suyu boşaltmağa çabalamak boşunaydı. Maşrapayı bırakıp gene yukarıya, güverteye çıktı.

Rüzgâr hafiflemişti. Deniz durgundu. «Ufukta ne bir vapor dumanı görünüyordu, ne de herhangi bir tekne. Kara yedi mil uzaklıktaydı. Martı bile çekip gitmişti. Niall bir kez daha küçük güverteye geçip oturdu, kamaranın döşemesinde gitgide yükselen suya gözünü dikti.

İlk tepkisi, yalnız olduğunu düşünerek rahatlamak oldu. İkinci bir insanın sorumluluğunu taşımıyordu. Ama bu düşüncenin hemen ardından, kendini garip bir melankoliye kaptırdı; yüreğini derin bir üzgünlük bürüdü. Böyle bir anda yüksek sesle konuşabilmek kimbilir

ne iyi olurdu! Hele yanında Charles gibi biri olsa, değerine paha biçilmezdi. Savaşlara katılmış, düvüşmüş, malikâneler yönetmiş, becerikli, yetenekli erkekler, elbet sızıntısı olan bir tekneyle de nasıl başa çıkılacağını bilirlerdi. Charles burada olsa, hemen bulurdu deliği. Bulamasa bile, sal yapmayı bilirdi hiç değilse. Niall gibi eli, kolu bağlı oturacağına, tahtaları söküp, bir sal meydana getirirdi. Niall bu işlerin hiç birini bilmiyordu. Tek bildiği, şarkı bestelemektir. Son şarkısını düşünerek, gene kamaranın içine baktı. Notaları yazdığı defterin ranzadan düşmüş olduğunu gördü. Defter şimdi ters-yüz olmuş, git-gide yükselen suların içinde yüzüyordu. Şimdiden rengi esmerleşmiş, her yanı ıpslak olmuştu. Niall koşup defteri suların içinden çıkardı, oturmakta olduğu tahta sıranın üzerine koydu. Kamarada hışırdarak yükselen suda kaçınılmaz, uğursuz bir şey vardı sanki. Niall suyun yükselişini görmemek için, ambar kapağını kapattı. Dümeni karaya doğru çevirdi. Ne var ki rüzgâr tamamen dinmiş olduğu için, tekne hemen hemen hiç kıvıldamıyordu. Yelkenler baş kaldırmayı bırakmış, tatlı tatlı dalgalanıyorlardı. Niall tekneye bir motor takmayı hiç düşünmemişti. Çünkü makine çalıştırmakta ne denli beceriksiz olduğunu kendi de bilirdi. Rüzgârın birden şiddetlenmemesinden, beklenmedik saldırılara geçmemesinden hoşnuttu. Hiç değilse, bu sayede tekne sakin duruyor, yalpalamıyordu. Yoksa, hayatî önemi olan bir şey - bir halat, bir çarmık - uçup gidebilirdi.

Denizin hâlâ çarşaf gibi dümdüz, durgun olmasına da seviniyordu. Azgın dalgaların içinde saatlarca yüzmekten ürkerdi, kuşkusuz. Soluğu kesilir, ağzına burnuna su dolar, aklını kaybedecek gibi olurdu. Oysa çevresini saran suyun içinde yüzmesine bile gerek yoktu; sırt üstü yatıp kendini suyun akışına bıraksa yeterdi.

Kesin olan bir şey varsa, o da Maria'nın Niall'in çektiği telgrafi alacağıydı.

Niall güvertede öylece oturup beklemeye koyuldu. Güneşin başının üstünden geçip batıya doğru yönelişini seyretti. Düşünüyordu. Ama ne Maria'ydı düşündüğü, ne bestelemiş olduğu şarkılardı, hattâ ne de annesinin yitik, solmuş hayaliydi. Truda'yı düşünüyordu. İyi yürekli, sevecen, avutucu Truda'yı ve onun o geniş, güvenli kucağını düşünüyordu. Truda'nın sık sık giydiği kurşunî entariyi ve küçük bir oğlanken bu entarinin eteklerine nasıl yüzünü gözünü sürdüğünü düşünüyordu.

Orada, güvertede tek başına oturmuş denize bakarken, Niall'a öyle geldi ki, deniz de sevecen, iyi yürekli ve avutucudur; tıpkı Truda'nın kucağı gibi. Deniz de bir başka Truda'ydı; zamanı gelince acı duymadan, korkmadan kendisini kollarına atabileceği bir başka Truda.

S O N

ŞAHESER ROMANLAR

en büyük yazarların
en güzel eserleri

Asalaklar

Birinin annesi, öbürünün babası ayrı kimselerdi. Ancak ruhları bakımından ikizdiler. Niall, aşklarının hüsrarla biteceğine inanıyordu. Maria ise onsuz yaşayamazdı.. bütün ruhuyle Niall'a aitti o...

